

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W KROŚNIE

PLAN URZĄDZENIA LASU
PROGRAM OCHRONY PRZYRODY
DLA
NADLEŚNICTWA BIRCZA

Na lata 2017 - 2026

Przemyśl 2017 r.

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Oddział w Przemyślu,
ul. Wysockiego 46A, 37-700 Przemyśl, tel. 16 6705281, fax. 16 6705519
e-mail: sekretariat@przemysl.buligl.pl, <http://www.buligl.pl>

Spis treści

1. WSTĘP	15
1.1. Ochrona przyrody i kształtowanie środowiska naturalnego w Lasach Państwowych	15
1.2. Podstawowe założenia polityki zagospodarowania przestrzennego regionu dotyczące ochrony przyrody z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska.....	16
2. CELE PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY	19
3. ZAKRES I ORGANIZACJA PRAC.....	20
4. AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY	21
4.1. Ogólna charakterystyka nadleśnictwa	21
4.1.1. Położenie administracyjne	21
4.1.2. Usytuowanie Nadleśnictwa na tle podziałów przyrodniczo-leśnych i geograficznych.....	22
4.1.3. Struktura użytkowania ziemi	23
4.1.4. Ogólna charakterystyka kompleksów leśnych.....	24
4.1.5. Miejsce i rola Nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu i kraju	24
4.1.6. Historia lasów i gospodarki leśnej	26
4.2. Szczegółowe formy ochrony przyrody	29
4.2.1. Rezerwy przyrody	29
4.2.1.1. <i>Istniejące rezerwy przyrody</i>	29
4.2.1.2. <i>Projektowane rezerwy przyrody</i>	32
4.2.2. Parki krajobrazowe	32
4.2.2.1. <i>Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego</i>	33
4.2.2.2. <i>Park Krajobrazowy Gór Słonnych</i>	34
4.2.3. Obszary chronionego krajobrazu	35
4.2.3.1. <i>Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu</i>	35
4.2.4. Obszary Natura 2000	36
4.2.5. Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie	39
4.2.6. Pomniki przyrody.....	39
4.2.6.1. <i>Pomniki przyrody żywej</i>	40
4.2.6.2. <i>Projektowane pomniki przyrody</i>	40
4.2.7. Stanowiska dokumentacyjne.....	41
4.2.8. Użytki ekologiczne	42
4.2.9. Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt	44
4.2.9.1. <i>Grzyby i porosty chronione</i>	44
4.2.9.2. <i>Rośliny chronione</i>	44
4.2.9.3. <i>Ochrona strefowa porostów</i>	46

4.2.9.4. Zwierzęta chronione	46
4.2.9.5. Ochrona strefowa zwierząt	61
4.3. Walory przyrodniczo-leśne	64
4.3.1. Walory krajobrazu	64
4.3.1.1. Klimat	64
4.3.1.2. Budowa geologiczna	64
4.3.1.3. Rzeźba terenu	65
4.3.1.4. Wody powierzchniowe	65
4.3.1.5. Wody gruntowe	66
4.3.1.6. Ekosystemy wodno-błotne	66
4.3.1.7. Charakterystyka stosunków wodnych	66
4.3.1.8. Gleby	67
4.3.2. Typy siedliskowe lasu	68
4.3.3. Walory flory	68
4.3.4. Walory fauny	72
4.3.5. Charakterystyka leśnych zbiorowisk roślinnych	73
4.3.6. Charakterystyka zbiorowisk nieleśnych	83
4.3.7. Lasy ochronne	85
4.3.8. Charakterystyka drzewostanów	86
4.3.8.1. Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa	86
4.3.8.2. Pochodzenie drzewostanów	88
4.3.8.3. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem	89
4.3.8.4. Starodrzewy	89
4.3.8.5. Drewno martwe	90
4.3.8.6. Ostoje ksylobiontów	91
4.3.9. Zadrzewienia i zakrzewienia	92
4.3.10. Walory kulturowe	101
4.3.10.1. Zabytki kultury i dziedzictwa kulturowego	101
4.3.10.2. Parki i ogrody podworskie	101
4.3.11. Zestawienie obiektów waloryzacji przyrodniczej lasów i gruntów nieleśnych nadleśnictwa	105
4.4. Zagrożenia środowiska leśnego	106
4.4.1. Stan powietrza atmosferycznego i źródła jego zanieczyszczeń	106
4.4.2. Stan wód i źródła ich zanieczyszczeń	107
4.4.3. Odpady komunalne	107
4.4.4. Hałas jako czynnik zanieczyszczenia środowiska	108
4.4.5. Zagrożenia ekosystemów leśnych	108
4.4.5.1. Czynniki abiotyczne	108
4.4.5.2. Czynniki biotyczne	109
4.4.5.3. Czynniki antropogeniczne	110
4.5. Plan działań w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i wartości kulturowych	110
4.5.1. Kształtowanie stosunków wodnych	110
4.5.2. Utrzymanie stref ekotonowych	111
4.5.3. Zachowanie różnorodności biologicznej	112
4.5.3.1. Zachowanie różnorodności genetycznej	114

4.5.3.2. Zachowanie różnorodności gatunkowej	114
4.5.3.3. Zachowanie różnorodności ekosystemowej.....	115
4.5.3.4. Zachowanie różnorodności krajobrazowej	115
4.5.4. Zadania dotyczące form ochrony przyrody	116
4.5.4.1. Obszary Natura 2000.....	117
4.5.4.2. Ochrona gatunkowa roślin.	117
4.5.4.3. Ochrona gatunkowa zwierząt	118
4.5.4.4. Ochrona gatunkowa grzybów.....	121
4.5.4.5. Zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków na obszarach leśnych i nieleśnych.....	121
4.5.4.6. Zestawienie siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych niebędących przedmiotami ochrony występujących na terenie Nadleśnictwa Bircza.....	124
4.5.5. Zestawienie przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa	148
5. MAPY	149
6. EDUKACJA I UDOSTĘPNIANIE TERENU.....	150
6.1. Izby i ścieżki dydaktyczne	150
6.2. Szlaki turystyczne	156
6.3. Trasy rowerowe	157
6.4. Zasady użytkowania szlaków turystycznych.....	159
6.5. Leśny kompleks promocyjny	160
7. PLAN URZĄDZENIA LASU DLA NADLEŚNICTWA BIRCZA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAKRESU ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARÓW NATURA 2000	162
7.1. Obszar Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012	162
7.1.1. Informacje o obszarze Ostoja Przemyska PLH180012	162
7.1.1.1. Opis granic obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012.....	162
7.1.1.2. Opis gruntów i przedmiotów ochrony	163
7.1.1.3. Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.....	164
7.1.1.4. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, stwierdzonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	166
7.1.1.5. Typy siedlisk przyrodniczych występujące w części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.....	167
7.1.1.6. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	173

7.1.1.7. Gatunki zwierząt będące przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	178
7.1.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	185
7.1.3. Cele działań ochronnych	191
7.1.4. Działania ochronne	193
7.1.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego	211
7.1.6. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	211
7.1.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony	211
7.1.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012	213
7.2. Obszar Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013	259
7.2.1. Informacje o obszarze	259
7.2.1.1. Opis granic obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013	259
7.2.1.2. Opis gruntów i przedmiotów ochrony	260
7.2.1.3. Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013, stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	261
7.2.1.4. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013, stwierdzonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	262
7.2.1.5. Typy siedlisk przyrodniczych występujące w części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	264
7.2.1.6. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	270
7.2.1.7. Gatunki zwierząt będące przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	274
7.2.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	279
7.2.3. Cele działań ochronnych	282
7.2.4. Działania ochronne	284

7.2.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego.....	300
7.2.6. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic	300
7.2.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony	300
7.2.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013	301
7.3. Obszar Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001	346
7.3.1. Informacje o obszarze Pogórze Przemyskie PLB180001	346
7.3.1.1. <i>Opis granic obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001</i>	<i>346</i>
7.3.1.2. <i>Opis gruntów i przedmiotów ochrony</i>	<i>347</i>
7.3.1.3. <i>Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.....</i>	<i>350</i>
7.3.1.4. <i>Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB 180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza</i>	<i>350</i>
7.3.1.5. <i>Gatunki ptaków będących przedmiotami ochrony występujące w części obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB 180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza</i>	<i>358</i>
7.3.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony ptaków będących przedmiotami ochrony oraz ich siedlisk w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB 180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	372
7.3.3. Cele działań ochronnych.....	376
7.3.4. Działania ochronne	377
7.3.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego.....	386
7.3.6. Propozycja weryfikacji SDF obszaru i jego granic.....	386
7.3.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony	386
7.3.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001	387
7.4. Obszar Natura 2000 Góry Słonne PLB180003	394
7.4.1. Informacje o obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 ..	394
7.4.1.1. <i>Opis granic obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003</i>	<i>394</i>
7.4.1.2. <i>Opis gruntów i przedmiotów ochrony</i>	<i>395</i>
7.4.1.3. <i>Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.....</i>	<i>397</i>
7.4.1.4. <i>Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB 180003, na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.....</i>	<i>398</i>

7.4.1.5. Gatunki ptaków będących przedmiotami ochrony występujące w części obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	405
7.4.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony ptaków będących przedmiotami ochrony oraz ich siedlisk w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.....	420
7.4.3. Cele działań ochronnych.....	424
7.4.4. Działania ochronne.....	426
7.4.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego.....	438
7.4.6. Propozycja weryfikacji SDF obszaru i jego granic.....	438
7.4.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony	438
7.4.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003	439
7.5. Uzgodnienia zadań ochronnych.....	447
8. ZESTAWIENIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	455
8.1. Zestawienie planowanych działań z zakresu ochrony przyrody	455
8.2. Zestawienie planowanych działań z zakresu ochrony wartości kulturowych i turystycznych oraz edukacji ekologicznej.....	459
9. ZAŁĄCZNIKI	460
9.1. Warstwy numeryczna shape.....	460
9.2. Zestawienie 5% wyłączone z użytkowania w Nadleśnictwie Bircza	460
9.3. Zestawienie buforów przy potokach w Nadleśnictwie Bircza.....	460
9.4. Zestawienie ostoi ksylobiontów w Nadleśnictwie Bircza	464
10. WYKAZ LITERATURY.....	467
11. KRONIKA	476

Wykaz stosowanych skrótów i terminów.

Stosowane skróty i terminy	
Ustawa OOS	Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.
SOOS	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko. Jest to postępowanie mające na celu ocenę oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityk, strategii, planów lub programów
LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe - państwowa jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, zarządzająca gruntami własności Skarbu Państwa
BULiGL	Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. Przedsiębiorstwo Państwowe, którego głównym zadaniem jest sporządzanie planów urzędzenia lasu, prowadzenie aktualizacji danych o lasach, monitoring lasu itp.
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – instytucja podległa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, której głównym zadaniem jest nadzór nad niektórymi formami ochrony przyrody, prowadzenie ocen oddziaływania na środowisko, wydawanie decyzji środowiskowych itp.
DP	Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa
DS	Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
SEA	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
SDF	Standardowy Formularz Danych. Podstawowy dokument opisujący istniejący lub projektowany obszar Natura 2000. Zawiera informacje o obszarze przesyłane do Komisji Europejskiej oraz udostępniane społeczeństwu.
SOO (obszar siedliskowy)	Specjalny obszar ochrony – obszar Natura 2000 wyznaczony w celu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków)
OZW (obszar siedliskowy)	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Obszary siedliskowe, które nie zostały jeszcze formalnie powołane rozporządzeniem Ministra Środowiska, natomiast są już zatwierdzone przez Komisję Europejską.
OSO (obszar ptasi)	Obszar specjalnej ochrony – obszar Natura 2000 ustanowiony w celu ochrony ptaków i ich siedlisk odpowiednim rozporządzeniem Ministra Środowiska
ZHL	Zasady Hodowli Lasu – branżowy dokument w leśnictwie określający sposoby prowadzenia gospodarki leśnej
IUL	Instrukcja urzędzenia lasu – szczegółowe wytyczne dotyczące sposobu sporządzania planu urzędzenia lasu
IOL	Instrukcja ochrony lasu – branżowy dokument zawierający wytyczne w zakresie przeciwdziałania różnorodnym zagrożeniom jakim może być poddany las

Wykaz stosowanych skrótów i terminów

Stosowane skróty i terminy	
KZP	Komisja Założeń Planu. Narada z udziałem instytucji zewnętrznych (np. Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska), podczas której zapadają ustalenia dotyczące szczegółowych wytycznych sporządzania planu urządzenia lasu.
NTG	Narada Techniczno-Gospodarcza. Spotkanie na końcowym etapie sporządzania planu urządzenia lasu, którego celem jest dokonanie analizy i oceny gospodarki leśnej nadleśnictwa w okresie poprzednich 10 lat oraz akceptacja przyjętych założeń i ustaleń nowego planu urządzenia lasu
KPP	Komisja Projektu Planu – końcowa narada w formie debaty publicznej mająca na celu dyskusję na projektem planu urządzenia lasu oraz oceną oddziaływania planu na środowisko.
zarządzenie 28/2014 z późn. zm.	Zarządzenie nr 28/2014 Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014 r., dotyczące wprowadzenia wytycznych w sprawie sposobów uwzględniania wymagań ochrony przyrody podczas realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej na terenie RDLP w Krośnie, zmienione zarządzeniem nr 14 Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 28 grudnia 2016 r.
Przedmiot ochrony	W przypadku obszaru Natura 2000 jest to gatunek lub siedlisko, dla którego ochrony utworzony został dany obszar. Te gatunki lub siedliska są wyszczególnione w SDF-ie z oceną ogólną A, B lub C. Gatunki wyszczególnione w SDF-ie z oceną D nie są przedmiotem ochrony.
Siedlisko przyrodnicze	Oznacza siedlisko przyrodnicze wymienione w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej
Czynniki abiotyczne	Przyczyny klimatyczne, glebowe np. wiatr, zakłócenie stosunków wodnych, susza, przymrozki itp.
Czynniki biotyczne	Czynniki „ożywione”: owady, grzyby, zwierzyzna, bakterie itp.
Przebudowa	Różnego rodzaju zabiegi zmierzające do takiej zmiany w budowie i strukturze drzewostanu, aby w lepszy sposób spełniane były wszystkie funkcje lasu. Polega np. na zmianie składu gatunkowego drzewostanu, na przemianie struktury wiekowej itp.
PUL lub Plan	Plan urządzenia lasu Podstawowy dokument planistyczny z zakresu gospodarki leśnej. Sporządzany jest dla każdego nadleśnictwa na okres 10 lat i określa całość zadań związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej w tym okresie. Sporządzenie planu urządzenia lasu jest obowiązkiem wynikającym z Ustawy o lasach. W tekście opracowania analizowany projekt planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017 - 2026 nazywany jest „projektem Planu”.
Prognoza oddziaływania na środowisko	Jest to dokument sporządzany w toku strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Prognoza jest opracowaniem analitycznym, w ramach którego dokonuje się oceny przewidywanego wpływu ustaleń ocenianego dokumentu na środowisko.
Program ochrony przyrody (POP)	Część planu urządzenia lasu. Zawiera kompleksowy opis stanu środowiska na obszarze nadleśnictwa wraz z zaleceniami ochronnymi i modyfikacjami gospodarki leśnej pod kątem ochrony przyrody.

Wykaz stosowanych skrótów i terminów

Stosowane skróty i terminy	
Etat cięć (miąższościowy)	Określa maksymalną możliwą do pozyskania miąższość drewna w całym okresie obowiązywania Planu w użytkowaniu rębnym
Powierzchniowy etat pielęgnowania drzewostanów	Określa powierzchnię przewidzianą do pielęgnowania, jaką trzeba obligatoryjnie wykonać w 10 - leciu
Odnawianie	Ponowne wprowadzenie roślinności leśnej (drzew) na powierzchnię leśną, uprzednio objętą użytkowaniem rębnym, czyli wycinką drzew. Może mieć charakter odnowienia naturalnego lub sztucznego.
Zalesianie	Wprowadzenie roślinności leśnej na powierzchnię nie będącą lasem – łąkę, pastwisko, rolę, nieużytek itp.
Melioracje	System zabiegów polegających na odpowiednim przygotowaniu powierzchni przed i po zrębie: usunięcie podszytów, uprzątnięcie powierzchni itp.
Pielęgnowanie gleby	Są to zabiegi we wczesnych fazach młodego lasu (uprawy) polegające na wykaszaniu roślinności zachwaszczającej glebę i ocieniającej młode drzewka
Zabiegi pielęgnacyjne	Zbiorcza grupa zabiegów na potrzeby analiz, w skład której wchodzi czyszczenia i trzebieże
Czyszczenia wczesne (CW) i późne (CP)	Zabiegi w nieco starszych uprawach oraz w młodnikach polegające głównie na tzw. „selekcji negatywnej”, czyli usuwaniu drzew chorych, złych jakościowo, przegęszczeń, niekorzystnych domieszek itp.
Trzebieże (TW – trzebieże wczesne lub TP – trzebieże późne)	Zabiegi w starszych drzewostanach (zazwyczaj od ok. 20 lat do czasu użytkowania rębego) polegające na selekcji pozytywnej, czyli wyborze najlepszych drzewek i usuwaniu osobników, które im przeszkadzają we wzroście. Usuwane są pojedyncze drzewa, zazwyczaj niezgodne z TD lub typem siedliskowym lasu oraz drzewa, które wykazują objawy zamierania (przygłuszone). Drzewa te następnie są na miejscu pozbawiane gałęzi (okrzesywane) i wyciągane z lasu.
Rębnie	Sposoby zagospodarowania lasu, polegające na takim usunięciu drzew z powierzchni, aby w optymalny sposób przygotować środowisko na pojawienie się młodego pokolenia drzew, zgodnie z ich wymaganiami siedliskowymi i świetlnymi. Zabiegi rębne oprócz wycięcia drzewostanu obejmują też jego odnowienie, czyli przygotowanie gleby i wprowadzenie młodego pokolenia lasu.
Rb I (zupelna)	Wycięcie lasu na powierzchni maksymalnie do 6 ha w celu odnowienia gatunków światłożądnych, głównie sosny na ubogich siedliskach a także olszy na siedliskach olsów.
Rębnie złożone	Zbiorcza grupa złożona z rębni: II, III, IV i V, przyjęta na potrzeby analiz.
Rb IV (stopniowa)	Polega na stosowaniu zróżnicowanych cięć w obrębie jednej powierzchni celem odnowienia drzewostanów zróżnicowanych wiekowo i przestrzennie

Wykaz stosowanych skrótów i terminów

Stosowane skróty i terminy	
Rb V (przerębowa)	Polega na jednostkowym lub grupowym usuwaniu drzew w obrębie powierzchni, co zapewnia kształtowanie procesu odnowienia zróżnicowanego w przestrzeni i czasie. Odpowiednia dla wielowarstwowych drzewostanów z dużym udziałem gatunków cienioznośnych (głównie jodły).
Rębnia IVDU	Cięcia uprzątające w rębniach złożonych. Polegają na wykonaniu ostatniego etapu w rębni złożonej, czyli usunięcia drzew z powierzchni między gniazdami. W efekcie tego cięcia na powierzchni pozostaje wyłącznie młode pokolenie drzew oraz ewentualnie pozostawione fragmenty starodrzewu.
Typ drzewostanu (TD)	Jest to skład gatunkowy drzewostanu, ustalony dla dojrzałego drzewostanu. W TD zapisuje się gatunki wg rosnącego udziału. Np. TD: Jd-Bk oznacza, że w wieku dojrzałości drzewostan powinien się składać w większości z buka, z mniejszym udziałem jodły.
KO	Klasa odnowienia. Do klasy odnowienia zaliczane są drzewostany, w których rozpoczęto proces przebudowy rębnią złożoną i w których występuje odnowienie na co najmniej 30% powierzchni.
KDO	Drzewostan przygotowany do odnowienia w ramach rębni złożonej – wycięte, ale nie odnowione jeszcze gniazda. Jest to stan przejściowy, po którym drzewostan przechodzi w klasę odnowienia.
TSL	Typ siedliskowy lasu. Jednostka klasyfikacji siedlisk leśnych ustalona na podstawie badań gleby oraz opisu runa i drzewostanu. TSL opisuje potencjalne możliwości produkcji siedliska w zależności od trzech czynników: żyzności gleby, jej wilgotności oraz położenia w terenie (wysokość n.p.m., makrorzeźba). Siedliska dzielą się na bory, bory mieszane, lasy mieszane i lasy a w ramach tych grup na suche, świeże, wilgotne, bagienne i łęgowe.
SILP	System Informatyczny Lasów Państwowych. Jednolity system informatyczny służący do zarządzania przedsiębiorstwem Lasy Państwowe. Zawiera m.in. dane dotyczące opisu lasu oraz zadania wynikające z planu urządzenia lasu.
LMN	Leśna Mapa Numeryczna. Zestaw map (warstw) w postaci elektronicznej, sporządzonych według ściśle określonych zasad, powiązany z SILP-em, służący wizualizacji danych oraz analizom przestrzennym.
Miąższość	Jest to objętość drewna mierzona w m ³ . Podstawowy wskaźnik zasobów. Określa się ogólną miąższość drewna w całym nadleśnictwie, czyli tzw. zapas drzewostanów, oraz przeciętną miąższość na 1 hektar zwaną zasobnością.
Zasięg nadleśnictwa	Terytorialny zasięg działania nadleśnictwa obejmujący zarówno grunty będące w stanie posiadania nadleśnictwa, jak też wszystkie pozostałe grunty (zazwyczaj są to granice gmin i powiatów)
Udział wg gatunków panujących	Każdy drzewostan (czyli fragment lasu o w miarę jednolitych cechach takich jak wiek, skład, struktura, siedlisko itp.) składa się z jednego lub więcej gatunków. Jeżeli do analiz przyjmowany jest tylko gatunek panujący w danym drzewostanie (czyli ten o największym udziale) to powierzchnia całego drzewostanu traktowana jest jako powierzchnia, na której rośnie tylko gatunek panujący. Ponieważ większość zabiegów jest projektowana pod kątem gatunku panującego, ten sposób analiz zazwyczaj przyjmuje się w pracach urzędzeniowych. Na przykład drzewostan o powierzchni 2 ha składający się z sosny i dębu, gdzie sosna zajmuje 70% powierzchni a dąb 30%, przy analizach pod względem gatunków panujących jest traktowany tak, jak gdyby rosła tam tylko sosna.

Stosowane skróty i terminy	
Udział wg gatunków rzeczywistych	Każdy drzewostan (czyli fragment lasu o w miarę jednolitych cechach takich jak wiek, skład, struktura, siedlisko itp.), składa się z jednego lub więcej gatunków. W tym przypadku do analiz przyjmuje się faktyczny udział gatunków w składzie. Na przykład, jeżeli w drzewostanie o powierzchni 2 ha, 70% zajmuje sosna a 30% dąb, oznacza to, że w analizach i zestawieniach dla sosny przyjęto powierzchnię 1,4 ha a dla dębu – 0,6 ha.
Użytkowanie rębne	Dotyczy pozyskania drewna w efekcie realizacji rębni, czyli procesu usunięcia starego drzewostanu i odnowienia powstałej powierzchni młodym. Użytkowanie rębne ma więc miejsce w drzewostanach starych, dojrzałych.
Użytkowanie przedrębne	Dotyczy pozyskania drewna w drzewostanach młodszych, w efekcie wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych: czyszczeń późnych i trzebieży

1. WSTĘP

1.1. Ochrona przyrody i kształtowanie środowiska naturalnego w Lasach Państwowych

Obszary leśne są niezmiernie ważnym składnikiem krajobrazu, stanowią naturalne środowisko wielu gatunków roślin i zwierząt, odgrywają znaczącą rolę w ochronie przyrody.

Zaangażowanie gospodarki leśnej w ochronę przyrody realizowane jest na trzech poziomach: jako powszechna dbałość o przyrodę (czyli rozwój zrównoważony), jako przestrzeganie reguł wyznaczonych w ustawie o ochronie przyrody (np. dotyczących ochrony gatunkowej) na całym obszarze leśnym oraz jako narzędzie do osiągnięcia celów ochrony na obszarach Natura 2000, w parkach narodowych, rezerwatach przyrody i na pozostałych obszarach i obiektach chronionych [Olaczek 2004].

Podstawą funkcjonowania PGL Lasy Państwowe są zapisy ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Dokument ten określa zadania oraz podstawowe zasady funkcjonowania Lasów Państwowych. Szczególną uwagę zwraca na prowadzenie trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej zgodnie z zasadami: powszechnej ochrony lasów, trwałości utrzymania lasów, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów oraz powiększania zasobów [Strategia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na lata 2014-2030].

Ponad 65% gatunków flory i fauny występujących w Polsce to gatunki leśne lub związane z lasem. Znaczna większość form ochrony przyrody (z wyjątkiem parków narodowych) znajduje się na gruntach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe. Stąd też, we współczesnym wielofunkcyjnym leśnictwie ochrona przyrody i kształtowanie środowiska naturalnego są jego integralną częścią, a formę i zakres określają ustawowe akty prawne, oraz wytyczne i przepisy branżowe.

Główne cele w tym względzie to:

- zabezpieczanie obszarów, obiektów i gruntów objętych różnymi formami ochrony przyrody, będących w zarządzie Lasów Państwowych;
- zachowanie w dobrym stanie siedlisk i gatunków objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000, na terenie Lasów Państwowych;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w oparciu o ideę trwałego i zrównoważonego rozwoju, z zachowaniem różnorodności biologicznej;
- dbałość o pozaprodukcyjne funkcje lasów;
- propagowanie idei ochrony lasu oraz roli lasów i leśnictwa, poprzez edukację ekologiczną społeczeństwa.

Zarządzenie nr 28 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z dnia 02.12.2014 r. z późn. zm. wprowadza do stosowania „Wytyczne w sprawie sposobu uwzględniania wymogów ochrony przyrody podczas realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej na terenie RDLP w Krośnie”. Celem opracowanych wytycznych jest:

- wdrożenie we wszystkich nadleśnictwach jasnych i precyzyjnych procedur służących uwzględnieniu wymogów ochrony przyrody podczas realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej;
- zwiększenie różnorodności biologicznej, szczególnie o organizmy związane ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych;

- podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu ochrony gatunków zwierząt, roślin i grzybów chronionych oraz ich siedlisk, a także siedlisk przyrodniczych, zwłaszcza priorytetowych, o których mowa w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, jak również kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

Wytyczne określają sposoby modyfikacji działań z zakresu gospodarki leśnej na obszarach sieci Natura 2000. Objasniają postępowanie zapobiegające przypadkowemu niszczeniu stanowisk chronionych grzybów, roślin i zwierząt, naruszaniu ochrony strefowej, ochrony pomnikowej. Przedstawiono w nich również sposób postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego w rezerwatach przyrody, stanowiskach chronionych grzybów, roślin, zwierząt, w strefach ochrony okresowej i całorocznej, w odniesieniu do pomników przyrody itp. W Zarządzeniu zwrócono uwagę na sposób prowadzenia monitoringu wybranych form ochrony przyrody.

„Ochrona przyrody jest jednym z głównych wyzwań współczesnego świata wobec „kryzysu ekologicznego”. Obok sporów i konfliktów jakie pojawiają się w zderzeniu potrzeb ochrony przyrody i rozwijającej się cywilizacji, dochodzą jeszcze konflikty i spory dotyczące różnego pojmowania celów, metod i sposobów działań ochronnych wewnątrz środowisk zajmujących się ochroną przyrody. Pogodzenie jednocześnie kilku funkcji gospodarki leśnej niejednokrotnie wymaga kompromisów” [Kapuściński 2009].

1.2. Podstawowe założenia polityki zagospodarowania przestrzennego regionu dotyczące ochrony przyrody z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska

Ustalenia planu urzędzenia lasu są ściśle powiązane z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego sporządzanymi dla gmin.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Bircza są 4 gminy, które nie posiadają miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących tereny całych gmin. Plany takie są jedynie sporządzane dla fragmentów terenów planowanych pod inwestycje. Wszystkie gminy posiadają Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

W projekcie Planu UL nie przeznaczają się gruntów Nadleśnictwa Bircza do zalesień. Wszystkie użytki gruntowe zalesione w sposób naturalny zostały w trakcie prac terenowych nad projektem Planu opisane jako lasy i w ramach umowy geodezyjnej przeklasyfikowane na grunty leśne.

Z gruntów nadleśnictwa Bircza 41 działek jest objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i wszystkie przeznaczone pod budowę gazociągu.

Wspólną cechą rozwoju miast, gmin i powiatów jest utrzymanie zasady zrównoważonego rozwoju poprzez racjonalne i proekologiczne gospodarowanie zasobami zieleni nie urządzonej i terenami nie zainwestowanymi. Teren działania Nadleśnictwa Bircza obejmuje dwa powiaty – przemyski i bieszczadzki,

które posiadają opracowane Programy ochrony środowiska oraz Strategię rozwoju. Jednak dokumenty te w swych celach strategicznych nie dotyczą bezpośrednio gruntów Nadleśnictwa Bircza, jedynie ogólne założenia tych opracowań odnoszą się do zrównoważonego rozwoju lasów w ramach wieloletnich planów urzędzenia lasu (integrując cele ekologiczne, społeczne i ekonomiczne).

W **Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego** (zał. nr 1 do Uchwały Nr XXXVII/697/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 26 sierpnia 2013 r.) wyróżniono 4 główne obszary strategiczne, wokół których będzie skupiał się jego rozwój. Są to:

- konkurencyjna i innowacyjna gospodarka,
- kapitał ludzki i społeczny,
- sieć osadnicza,
- środowisko i energetyka.

Jednym z celów strategicznych jest racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów województwa z poszanowaniem środowiska naturalnego, w tym osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności. Cel ten przełożony na kierunki działań wskazuje na konieczność zabezpieczenia ciągłości lasu oraz jego produkcyjnych i pozaprodukcyjnych funkcji

W **Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego** z 2002 roku (załącznik nr 1 do uchwały Nr XL VIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r.) ustalono w zakresie gospodarki leśnej i zalesień konieczność przebudowy drzewostanów w kierunku ich zgodności z siedliskiem.

Zasady zagospodarowania na terenie lasów i gruntów leśnych:

1. na terenie lasów i gruntów leśnych obowiązują zasady zagospodarowania określone w przepisach szczególnych (w szczególności ustawy o lasach i ochronie przyrody) oraz w planach urzędzenia lasów i programach ochrony przyrody nadleśnictw,
2. dopuszcza się lokalizacje inwestycji związanych z gospodarką leśną oraz tras przebiegu infrastruktury technicznej (w szczególności uznanej za cel publiczny) w przypadkach braku innych rozwiązań omijających kompleksy leśne, pod warunkiem zachowania obszarów skupisk roślinności o szczególnych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych i ekologicznych, występowania skupisk gatunków chronionych, korytarzy ekologicznych, ostoi zwierząt, zgodnie z przepisami szczególnymi,
3. działania w zakresie hodowli lasu powinny być prowadzone z zachowaniem różnorodności biologicznej, w szczególności należy właściwie kształtować strefy ekotonowe w celu przywrócenia walorów krajobrazowych ekosystemów leśnych,
4. należy właściwie kształtować bilans wodny w lasach poprzez zachowanie istniejących lub odtworzenie cieków i zbiorników wodnych oraz ich ochronę,
5. należy tworzyć warunki do powoływania Leśnych Kompleksów Promocyjnych oraz certyfikacji lasów jako narzędzi wzorcowej zrównoważonej gospodarki leśnej w zróżnicowanych warunkach środowiska w województwie.

Zakres zalesień i zadrzewień:

- 1) na podstawie studiów programowo-przestrzennych, mając na uwadze zachowanie różnorodności biologicznej, przewiduje się pod zalesienia i zadrzewienia:
 - a) obszary nieprzydatne dla gospodarki rolnej,
 - b) obszary w obrębie korytarzy ekologicznych,
 - c) obszary źródliskowe,
 - d) strefy ochronne i obszary głównych zbiorników wód podziemnych,
 - e) obszary osuwiskowe,
 - f) obszary zdegradowane.
- 2) pod ograniczone ilościowo zalesienia i zadrzewienia przewiduje się:
 - a) obszary gospodarki rolnej (zadrzewienia śródpolne),
 - b) doliny cieków wodnych - z priorytetem zadrzewień w ramach renaturyzacji rzek,
 - c) obszary towarzyszące szlakom komunikacyjnym (właściwy dobór materiału do nasadzeń), zgodnie z przepisami szczególnymi.

W dokumencie tym ujęty jest również projektowany rezerwat przyrody: „Lipa”.

2. CELE PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

Program ochrony przyrody w nadleśnictwie jest wykonywany w celu:

- poprawy warunków ochrony i w miarę możliwości wzbogacania zasobów przyrodniczych ekosystemów leśnych, a w szczególności zachowania różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach organizacji – genowym, gatunkowym, populacyjnym, ekosystemowym i krajobrazowym;
- zinventaryzowania i zobrazowania warunków przyrodniczych oraz zagrożeń przyrody nadleśnictwa (głównie ekosystemów leśnych) na tle regionu i kraju;
- ustalenia hierarchii grup funkcji poszczególnych kompleksów leśnych (całych lub części);
- wskazania kolejnych obiektów przyrodniczych do objęcia szczególnymi formami ochrony i wstępnego określenia przedmiotów oraz celów i metod ochrony;
- doskonalenia gospodarki leśnej i sprawowania ochrony przyrody;
- preferowania technologii prac leśnych przyjaznych środowisku przyrodniczemu;
- uświadomienia wszystkim grupom społeczeństwa obecnych i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- umożliwienie w przyszłości wykonywania szeregu analiz porównawczych dotyczących zmian stanu lasu i środowiska przyrodniczego;
- ochrony zabytków kultury materialnej w lasach;
- opracowania propozycji do planów zagospodarowania przestrzennego.

Program ma służyć jako podstawowy instrument działań w zakresie:

- kształtowania, promowania i realizacji proekologicznej gospodarki leśnej,
- kształtowania świadomości ekologicznej miejscowego społeczeństwa,
- racjonalnej współpracy Nadleśnictwa z organizacjami ochrony przyrody i stowarzyszeniami ekologicznymi, samorządami terytorialnymi i jednostkami administracji rządowej.

3. ZAKRES I ORGANIZACJA PRAC

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017-2026 został wykonany w oparciu o:

- „Instrukcję sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie”, zatwierdzoną do użytku służbowego 28.05.1996 r. (MOŚZNiL, Warszawa 1996 r.),
- § 110-112 (pkt. 3. rozdz. IV) części I Instrukcji urządzania lasu z 2012 r.,
- obowiązujące uregulowania prawne w zakresie ochrony przyrody.
- wytyczne DGLP dotyczące zakresu sporządzania programów ochrony przyrody w nadleśnictwie (ZU/ZO/-7019-9/98),
- postanowienia Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Bircza zwołanej w dniu 1 września 2014 r.,
- ustalenia Narady Techniczno-Gospodarczej dla Nadleśnictwa Bircza zwołanej w dniu 8 grudnia 2016 roku.

Zaktualizowany Program ochrony przyrody w Nadleśnictwie Bircza będzie stanowił jednotomowe opracowanie wraz z Mapą przeglądową walorów przyrodniczo-kulturowych w skali 1:25 000 wykonaną dla każdego z obrębów.

Weryfikacja i aktualizacja Programu ochrony przyrody polegała na:

- uzupełnieniu programu o obszary Natura 2000 i zadania wynikające z planów zadań ochronnych dla tych obszarów,
- uzupełnieniu programu o inne prawne formy ochrony przyrody, dotychczas nie ujęte w opracowaniu oraz o nowe zadania wynikające z aktów je ustanawiających,
- uzupełnieniu programu o nowo rozpoznane obiekty przewidziane do objęcia jedną z ustawowych form ochrony przyrody, dla których jest skompletowana wymagana dokumentacja, z ewentualnym podaniem ich lokalizacji, powierzchni oraz przedmiotów, celów i zasad ochrony,
- uzupełnieniu programu o nowo rozpoznane obiekty zasługujące na szczególną ochronę, z określeniem ich lokalizacji, powierzchni, walorów przyrodniczych i pożądanego rodzaju ochrony,
- uzupełnieniu programu o nowo rozpoznane walory przyrodnicze w odniesieniu do pozostałych lasów i gruntów nadleśnictwa, zasługujących na ochronę metodami gospodarki leśnej, ze szczególnym uwzględnieniem stopni ich naturalności, różnorodności biologicznej i bogactwa genetycznego,
- uzupełnieniu programu o nowo rozpoznane obiekty o walorach historycznych, kulturowych, edukacyjnych, krajobrazowych, turystycznych i wypoczynkowych,
- uzupełnieniu programu o nowo rozpoznane obiekty stanowiące źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego, z podaniem rodzajów powodowanych przez nie zanieczyszczeń oraz ewentualnych środków zaradczych.

Zakres i sposób weryfikacji i aktualizacji programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Bircza ustalono na Komisji Założeń Planu.

4. AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

4.1. Ogólna charakterystyka nadleśnictwa

4.1.1. Położenie administracyjne

Nadleśnictwo Bircza położone jest południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, na terenie pięciu gmin. Są to: Bircza, Fredropol, Krasiczyn i Krzywczyna należące do powiatu przemyskiego oraz gmina Ustrzyki Dolne wchodząca w skład powiatu bieszczadzkiego.

Pod względem organizacyjnym Nadleśnictwo podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie. Zasięg terytorialny obejmuje 50349 ha, z czego 29810,85 ha to grunty LP. Dzieli się na trzy obręby: Bircza, Nowe Sady i Wojtkowa.

Nadleśnictwo sąsiaduje z następującymi jednostkami Lasów Państwowych, podległymi Regionalnej Dyrekcji LP w Krośnie:

- od północy z Nadleśnictwem Krasiczyn;
- od północnego wschodu z Nadleśnictwem Kańczuga;
- od zachodu z Nadleśnictwem Dynów;
- od południowego zachodu z Nadleśnictwem Brzozów;
- od południa z Nadleśnictwem Ustrzyki Dolne.

Od strony wschodniej nadleśnictwo przylega do granicy państwowej, sąsiadując z Ukrainą.

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w Starej Birczy, z którego odległość do ważniejszych urzędów prezentuje się następująco:

do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie	80 km
do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie	72 km
do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie	72 km
do Starostwa Powiatu Przemyskiego w Przemyślu	30 km
do Starostwa Powiatu Bieszczadzkiego w Ustrzykach Dolnych	50 km
Urzędu Gminy w Birczy	0,5 km
Urzędu Gminy w Krasiczynie	24 km
Urzędu Gminy we Fredropolu	20 km
Urzędu Gminy w Krzywczynie	41 km
Urzędu Gminy w Ustrzykach Dolnych	50 km

4.1.2. Usytuowanie Nadleśnictwa na tle podziałów przyrodniczo-leśnych i geograficznych

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej (Zielony, Kliczkowska 2012) nadleśnictwo położone jest w Krainie Karpackiej (VIII), Mezoregionie Pogórza Przemyskiego (fragm. Pogórza Ciężkowicko-Dynowskiego). Niewielki fragment w części północno-wschodniej leży w Krainie Małopolskiej, Mezoregionie Podgórze Rzeszowskiego.

Usytuowanie Nadleśnictwa w jednostkach podziału fizyczno-geograficznego (Kondracki 2000) jest następujące:

Megaregion:	Karpaty	5
Prowincja:	Karpaty i Podkarpacie	51-52
Podprowincja:	Zewnętrzne Karpaty Zachodnie	513
Makroregion:	Pogórze Środkowobeskidzkie	513.6
Mezoregion:	Pogórze Przemyskie	513.65
Podprowincja:	Wschodnie Podkarpacie	521
Makroregion:	Płaskowyż Sańsko-Dniestrzański	521.1
Mezoregion:	Płaskowyż Hyrowski	521.11
Podprowincja:	Zewnętrzne Karpaty Wschodnie (Beskidy Wschodnie)	522
Makroregion:	Besкиды Lesiste	522.1
Mezoregion:	Góry Sanocko-Turczańskie	522.11

Położenie zoogeograficzne (Jaczewski 1973, Narodowy Atlas Polski)

Według podziału na krainy zoogeograficzne, teren Nadleśnictwa znajduje się w Krainie Beskidów Wschodnich.

W regionalizacji geobotanicznej Nadleśnictwo zlokalizowane jest w obrębie następujących jednostek (Matuszkiewicz 2008):

Prowincja Środkowoeuropejska, Podprowincja Środkowoeurop.	Właściwa
Dział Wyżyn Południowopolskich	C
Kraina Opola Zachodniego	C.10
Okręg Lubomirski	C.10.1.
Podokręg Hermanowicki	C.10.1.a
Dział Wschodniokarpacki	I
Kraina Karpat Wschodnich	I.1.
Okręg Pogórza Strzyżowsko-Dynowsko-Przemyskiego	I.1.1.
Podokręg Birczański	I.1.1.f
Okręg Bieszczadów	I.1.4.
Podokręg Gór Słonnych	I.1.4.d

4.1.3. Struktura użytkowania ziemi

Na gruntach Nadleśnictwa Bircza dominującą formą użytkowania są lasy. Pozostałą część powierzchni zajmują grunty nieleśne, wśród których największy udział mają użytki rolne. Powierzchnię poszczególnych form użytkowania zamieszczono poniżej.

Tab. nr 1. Zestawienie powierzchni gruntów nadleśnictwa wg kategorii użytkowania

Rodzaj użytku	1. Bircza	2. Nowe Sady	3. Wojtkowa	Nadleśnictwo Bircza	
	Powierzchnia [ha]				[%]
1. Lasy	10 491,42	8 207,95	8 934,63	27 634,00	92,70
1.1. Grunty leśne zalesione	10 343,05	8 096,22	8 811,24	27 250,51	91,42
1.2. Grunty leśne niezalesione	51,47	43,84	48,55	143,86	0,48
1.3. Grunty związane z gospodarką leśną	96,90	67,89	74,84	239,63	0,80
2. Grunty zadrzewione i zakrzewione	45,87	56,93	149,84	252,64	0,85
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	10 537,29	8 264,88	9 084,47	27 886,64	93,55
3. Użytki rolne	333,93	253,90	881,26	1 469,09	4,93
4. Grunty pod wodami	3,89	4,49	3,44	11,82	0,04
5. Użytki ekologiczne	58,70	134,87	233,52	427,09	1,43
6. Tereny różne					0,00
7. Grunty zabudowane i zurbanizowane	7,94	3,12	2,54	13,60	0,05
8. Nieużytki	0,73	1,88		2,61	0,01
Razem (2-8) Grunty niezaliczone do lasów	451,06	455,19	1 270,60	2 176,85	7,30
w tym: grunty przeznaczone do zalesienia	0,00		0,00	0,00	0,00
OGÓLEM (1-8)	10 942,48	8 663,14	10 205,23	29 810,85	100,00

Lasy zajmują 92,70% ogólnej powierzchni nadleśnictwa, a grunty zalesione – 91,42%. Grunty leśne niezalesione stanowią 0,48%. Są to głównie poletka łowieckie oraz wyłączenia przeznaczone do sukcesji i szczególnej ochrony. Grunty związane z gospodarką leśną mają nieco większy udział w powierzchni – zajmują 0,80%.

Grunty nieleśne zajmują 7,30% powierzchni nadleśnictwa. Największy udział w tej puli mają użytki rolne – 4,93% pow. nadleśnictwa, natomiast rola pozostałych kategorii jest marginalna.

4.1.4. Ogólna charakterystyka kompleksów leśnych

Lasy Nadleśnictwa skupione są w 23 dużych kompleksach leśnych zajmujących 91,5% powierzchni, a pozostałe rozrzucone są w 348 kompleksach (185 kompleksów ma powierzchnię mniejszą od jednego hektara). Kompleksy lasów prywatnych często przylegają do lasów Nadleśnictwa, ale rzadko stanowią wśród nich enklawy. Zagadnienie to zobrazowano w poniższej tabeli.

Tab. nr 2. Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa Bircza według wielkości kompleksów.

Wielkość kompleksu [ha]	Liczba kompleksów [szt.]	Powierzchnia [ha]	Długość granicy [km]
poniżej 1,00 ha	185	61,80	60,1
1,01 - 5,00 ha	90	216,62	82,6
5,01 - 20,00 ha	43	428,86	88,2
20,01 - 100,00 ha	26	1260,89	127,4
100,01 - 200,00 ha	4	556,51	37,7
200,01 - 500,00 ha	11	3198,48	165,3
500,01 - 2000,00 ha	8	8503,85	264,6
pow 2000,01 ha	4	15583,84	277,4
Razem	371	29810,85	1103,3

4.1.5. Miejsce i rola Nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej regionu i kraju

Usytuowanie Nadleśnictwa w przestrzeni przyrodniczo-leśnej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. nr 3. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa.

Jednostka	Średni wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Bieżący przyrost [m ³ /ha]	Udział %-owy siedlisk borowych	Udział %-owy gatunków iglastych	Udział %-owy lasów ochronnych	Lesistość w zasięgu terytorialnym
Nadleśnictwo Bircza	87	330	6	0,0	57,0	90,3	60,9
RDLP Krosno	70	243		15,0	58,1	89,3	35,0
Województwo podkarpackie		237		26,1	62,8	82,4	36,3
Kraina VIII Karpacka		200		3,3	63,7		41,4
Lasy Państwowe	60	220		59,7	77,2	49,2	
Polska				59,9	77,3	47,4	28,4

Obszar Nadleśnictwa cechuje wysoka lesistość (ok. 61%) wyróżniająca się na tle: Krainy Karpackiej (41,4%), RDLP Krosno (35,0%), województwa podkarpackiego (36,3%) i kraju (28,4). Zwraca uwagę również wysoki średni wiek drzewostanów (87 lata), przy 70 latach w RDLP Krosno i 60 w Polsce

oraz przeciętna zasobność (330 m³/ha), wyraźnie wyższa niż w RDLP Krosno (243 m³/ha), województwie podkarpackim (237 m³/ha) i w Lasach Państwowych (220 m³/ha).

Lasz Nadleśnictwa wyróżniają się brakiem siedlisk borowych, przy ich 3,3% udziale w Krainie Karpackiej, 15% w RDLP Krosno, 26,1% w województwie podkarpackim, 59,7% w Lasach Państwowych i 59,9% w kraju. Udział gatunków iglastych w składzie drzewostanów (57,0%), jest niższy niż w Krainie Karpackiej (63,7%), RDLP Krosno (58,1%), województwie podkarpackim (62,8%), Lasach Państwowych (77,2%) i kraju (77,3%).

O znacznej roli Nadleśnictwa w realizacji pozaprodukcyjnych funkcji lasów regionu świadczy uznanie ich prawie w całości (89,3%) za ochronne, przy podobnym udziale tej grupy lasów w RDLP Krosno, 82,4% w województwie podkarpackim, 49,2% w Lasach Państwowych i 47,4% w kraju. Ma to istotne znaczenie z racji położenia Nadleśnictwa w obszarze dwóch parków: Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego, Parku Krajobrazowego Gór Słonnych oraz w Przemysko-Dynowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

W odniesieniu do grup funkcji lasów, charakterystykę Nadleśnictwa przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. nr 4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasów Nadleśnictwa Bircza.

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Przeciętny wiek [lat]	Przeciętny zapas [m ³ /ha]	Średni przyrost [m ³ /ha]	Udział gatunków liściastych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Rezerwat „Turnica”		117	555	6	50,0	50,0
Rezerwat „Reberce”		109	464	10	28,4	71,6
Rezerwat „Nad Trzciancem”		124	465	6	52,5	47,5
Rezerwat „Na Opalonym”		129	578	6	47,2	52,8
Rezerwat „Krzepak”		132	517	5	60,8	39,2
Rezerwat „Kopystanka”		93	475	8	50,8	49,2
Rezerwat „Kalwaria Paławska”		107	480	6	46,4	53,6
Rezerwat „Chwaniów”		113	402	5	57,8	42,2
Obręb Bircza		lasz ochronne	85	307	7	36,9
	ogółem obręb	83	300	7	37,1	62,9
Obręb Nowe Sady	lasz ochronne	84	330	7	51,4	48,6
	ogółem obręb	84	329	7	51,4	48,6
Obręb Wojtkowa	lasz ochronne	91	346	6	41,7	58,3
	ogółem obręb	89	341	6	41,4	58,6
Nadleśnictwo Bircza	lasz ochronne	86	326	6	42,7	57,3
	ogółem nadl.	87	330	6	43,0	57,0

4.1.6. Historia lasów i gospodarki leśnej

Lasy obecnego Nadleśnictwa Bircza w okresie międzywojennym stanowiły w większości wielką własność prywatną. Znaczne obszary leśne należały do Polskiej Akademii Umiejętności, a państwowe podlegały Nadleśnictwom Dobromil i Michowa. Z tego okresu nie zachowały się żadne plany urządzenia lasu.

Najważniejszym aktem prawnym dotyczącym zasad gospodarki leśnej w ciągu całego dwudziestolecia międzywojennego był tzw. Dekret Wrześniowy z 30 września 1936 r. o państwowym gospodarstwie leśnym, częściowo znowelizowany w 1937 r. Dekret ten zawierał m.in. nowe ujęcie zagadnień leśnych: położenie nacisku na niezmnieszenie powierzchni leśnej i respektowanie zasad ciągłości i trwałości użytkowania lasu oraz najwyższej rentowności. Obowiązywał on również po II wojnie światowej i został uchylony dopiero 1 stycznia 1950 r.

W całym okresie międzywojennym wystąpiło duże nieplanowane pozyskanie. Było ono spowodowane m.in. koniecznością usunięcia z drzewostanów drewna bukowego i jodłowego uszkodzonego przez mrozy podczas ciężkiej zimy 1928/29 r.

W latach II wojny światowej wystąpiły szkody w lasach, spowodowane bezpośrednimi działaniami wojennymi. Pierwsze powojenne plany urządzeniowe wykonane na początku lat pięćdziesiątych podkreślają zły stan lasu spowodowany rabunkowymi wyrębami i zupełnym brakiem pielęgnacji upraw i młodników.

Po II wojnie światowej decydujący wpływ na zasadniczą zmianę stosunków własnościowych miały następujące akty prawne:

dekret PKWN z dnia 6 września 1944 r. o reformie rolnej (częściowo zmieniony dekretem z 17 stycznia 1946 r.), na podstawie którego upaństwowiono lasy wchodzące w skład nieruchomości ziemskich o powierzchni ponad 50 ha w województwach centralnych i wschodnich i ponad 100 ha w woj. zachodnich;

dekret PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność państwa, na mocy którego upaństwowiono lasy o powierzchni ponad 25 ha.

Na Pogórzu Przemyskim znaczący wpływ na przyszłą gospodarkę leśną miało wysiedlenie w latach 1944-47 ludności ukraińskiej. Grunty przesiedleńców przejęło państwo pod koniec 1947 r. Praktycznie całość lasów na omawianym terenie znalazła się w jego rękach. Dopiero później, w ramach akcji osiedleńczej część z nich przeszła na własność przybyłej ludności.

Utworzone zostały nowe nadleśnictwa, w tym Bircza, Nowe Sady i Wojtkowa. Nie miały one ustabilizowanych granic, gdyż stanowiły zlepek różnych dawnych form własności, a poza tym niezasiedlone poukraińskie grunty rolne intensywnie zalesiano na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych.

Początki gospodarki leśnej na omawianym terenie wiążą się z opracowaniem prowizorycznych planów urządzenia lasu, sporządzonych zgodnie z wydanymi w 1945 r. „Przepisami technicznymi w sprawie prowizorycznego urządzenia lasów państwowych”, opartymi na instrukcji urządzania lasu z 1937 r. Prowizoryczne plany na dziesięcioletnie okresy gospodarcze dla nadleśnictw Bircza i Nowe Sady opracowano w 1952 r., a dla Nadleśnictwa Wojtkowa w 1953 r.

W przeprowadzonym urządzaniu stosowano metodę drzewostanową, bez uwzględnienia siedliska. Wyliczono tylko etat powierzchniowy, a etat masowy wynikał z sumy miąższości przeznaczonych do wyrębu drzewostanów. Plan cięć został wykonany w Nadleśnictwie Bircza w 123,9% (w tym plan użytków przedrębnych w 123,9%), w Nadleśnictwie Nowe Sady w 137,3% (przedrębne - 237,7%), w Nadleśnictwie Wojtkowa - w 76,7%. Dla wszystkich wymienionych

nadleśnictw przyjęto gospodarczy typ drzewostanu bukowo-jodłowy (jodła - 50%, buk - 40%, domieszki - 10%); w Nadleśnictwie Nowe Sady przewidziano również 10% udziału dębu. Brak jest informacji o realizacji planów użytkowania i hodowli lasu.

Solidne podstawy gospodarki leśnej na rozpatrywanym obszarze stworzyło dopiero definitywne urządzenie lasów. Wykonano je w latach 1963-68 (Nadleśnictwo Bircza i Nowe Sady w 1964 r., Wojtkowa - w 1966 r.) na dziesięcioletnie okresy gospodarcze. Założono nową osnowę geodezyjną, wykonano pomiar i trwale oznaczenie granic lasów oraz obliczono dokładną powierzchnię. Właściwe prace urządzeniowe objęły założenie nowego podziału powierzchniowego opartego na liniach ukształtowania terenu (grzbiety, potoki) i drogach, ustalenie zasięgu siedlisk leśnych i wyłączenie drzewostanów. Linie podziału powierzchniowego i gospodarczego zostały pomierzone i wkartowane na podkłady mapowe.

Gleby leśne określono w sposób uproszczony, na podstawie odkrywek glebowych rozmieszczonych stosownie do stopnia zróżnicowania gleb. Skład mechaniczny gleb określono organoleptycznie, a kwasowość – płynem Helicha. Przeciętnie 1 odkrywka przypadała na 100 - 200 ha.

Drzewostany taksowano określając zapas, wiek, skład gatunkowy i inne cechy taksacyjne. Wyróżnione typy siedliskowe lasu stanowiły podstawę planowania hodowlanego.

Na podstawie wyliczonych tabel klas wieku i przyjętego technicznego celu produkcji wyrażonego w postaci wieków rębności dla panujących gatunków drzew, ustalono wysokość etatów rębnych (etaty masowe).

Po raz pierwszy zastosowano wówczas podział na gospodarstwa, grupy lasu i kategorie ochronności. W grupie I wyróżniono lasy glebochronne, wodochronne i strefy zieleni wysokiej. Przyjęto do stosowania rębnię częściową, przy czym w lasach ochronnych obowiązywał limit powierzchniowy (6-10 ha). W lasach I grupy nawroty cięć wynosiły minimum 7 lat, a okres odnowienia 30 lat, natomiast w lasach gospodarczych (grupa II) nawroty cięć były krótsze (5-6 lat), a okres odnowienia wynosił przeciętnie 20 lat.

Przeprowadzona po kilkunastu latach ocena gospodarowania według omówionych wyżej planów była pozytywna, przede wszystkim w zakresie przyjętego sposobu zagospodarowania. Zwrócono jednak uwagę na konieczność prowadzenia cięć pielęgnacyjnych w drzewostanach średnich i młodszych klas wieku z uwagi na nasilanie się szkód natury abiotycznej w drzewostanach nie pielęgnowanych lub pielęgnowanych niewłaściwie. Z dzisiejszego punktu widzenia można stwierdzić zbyt szybki postęp cięć (krótkie okresy odnowienia i nawroty cięć) w drzewostanach jodłowych. Odnotować należy postęp w zakresie przyrodniczych podstaw produkcji leśnej. W 1963 r. wytypowano i uznano za nasienne najdorodniejsze drzewostany wszystkich lasotwórczych gatunków drzew i wyłączono z użytkowania w celu zachowania cennych ekotypów drzew leśnych. Stworzono w ten sposób podstawy hodowli selekcyjnej obowiązującej do dziś. Na rozpatrywanym terenie były to (i są dotychczas) nasienne drzewostany wyłączone jodłowe i bukowe.

Przygotowując się do wykonania I rewizji planów urządzenia lasów wydano w 1969 r. nowe zasady hodowlane, które uwzględniały postęp nauk leśnych.

W połowie lat sześćdziesiątych na terenie nadleśnictw Bircza, Wojtkowa i Nowe Sady zaczęto tworzyć łowiecki ośrodek rządowy, istniejący do 1982 r., którego obecność miała olbrzymi i negatywny wpływ na gospodarkę leśną tych

terenów. Ośrodek rozrastał się, stopniowo obejmując zasięgiem działania coraz większy teren. W Arłamowie wybudowano pałac myśliwski wraz z zapleczem gospodarczym i socjalnym. Rozpoczęto ogradzanie około 20 tys. ha lasów. Długość ogrodzenia (z siatki stalowej) z czasem wyniosła ok. 120 km.

Z okolicznych lasów zwabiano zwierzynę stosując dokarmianie i instalując w ogrodzeniu system tzw. skoczni, pozwalający na przedostanie się jej do środka, a uniemożliwiający wydostanie się na zewnątrz. Utrzymywano ponadto bardzo wysoki stan zwierzyny przez intensywne dokarmianie i brak odstrzałów selekcyjnych.

Przez cały okres istnienia Ośrodka Łowieckiego Urzędu Rady Ministrów, lasy podlegały Nadleśnictwom, jednak prowadzona w nim gospodarka leśna podlegała daleko idącym ograniczeniom. Kosztem Lasów Państwowych wybudowano gęstą sieć dróg o nawierzchni bitumicznej oraz lotnisko dla małych samolotów i lądowiska dla helikopterów. Stale była tam obecna jednostka wojskowa podległa MSW, zabezpieczająca teren, szczególnie rygorystycznie w okresie polowań.

Formalnie Ośrodek przestał istnieć w 1982 r., lecz wówczas obiekt przejęło wojsko i wstęp na jego teren (w ramach ogrodzenia) był możliwy (nawet w celach służbowych), tylko na podstawie przepustek.

W 1975 r., w związku z reorganizacją podziału administracyjnego w lasach państwowych utworzono tzw. wielkie nadleśnictwa. Z dawnych nadleśnictw: Bircza, Nowe Sady i Wojtkowa utworzono Nadleśnictwo Bircza, a dawne odrębne jednostki stanowiły obręby leśne.

Pierwszą rewizję planów urządzenia lasów dla Nadleśnictwa Bircza przeprowadzono w połowie lat siedemdziesiątych. Rewizyjny plan dla tego Nadleśnictwa obowiązywał w latach 1974-1984. W planie tym przyjęto zrębowo-przerębowy sposób zagospodarowania lasu rębnią częściową (IIb) bez limitu powierzchniowego. Intensywność cięć planowano stosownie do istniejącego i przewidywanego poziomu zaawansowania procesu odnowienia. Uwarunkowania gospodarki leśnej tego okresu były trudne z powodu istnienia rządowego ośrodka łowieckiego w Arłamowie. Działalność ośrodka wpływała w decydujący sposób na rozmiar i jakość wykonania prac z zakresu użytkowania i hodowli lasu na kilkunastu tysiącach hektarów powierzchni leśnej. Nadmiernie wysoki stan zwierzyny płowej spowodował szkody o dużym rozmiarze - okresowa inwentaryzacja szkód wyrządzonych przez zwierzynę w lasach Nadleśnictwa Bircza, przeprowadzona w 1990 r. wykazała, że 57% upraw i młodników było uszkodzonych w znacznym stopniu.

W planie II rewizji urządzenia lasu, obowiązującym w latach 1988-1997, przyjęto dłuższe okresy odnowienia (40 lat dla drzewostanów bukowych i 60 lat dla jodłowych) oraz rębnie bardziej odpowiadające wymaganiom ekologicznym wymienionych gatunków głównych. W odniesieniu do drzewostanów z przewagą jodły jest to rębnia stopniowa gniazdowa (IIIc), a w drzewostanach z przewagą buka - rębnia gniazdowa częściowa (IIIb).

W omawianym planie przyjęto następujące wieki rębności dla gatunków panujących: dla dębu 140 lat; dla jodły, buka, jawora, jesionu i modrzewia - 130 lat; dla sosny, brzozy, olszy czarnej i grabu - 80 lat; dla olszy szarej, wierzby i topoli - 30 lat.

Na podkreślenie zasługuje fakt znacznego zwiększenia udziału gospodarstwa specjalnego, obejmującego projektowane wówczas rezerwy przyrody, lasy glebochronne, część wodochronnych, wyłączone drzewostany nasienne, obszary gniazdowania ptaków chronionych i lasy masowego wypoczynku.

Całość lasów Nadleśnictwa zaliczona była wówczas do lasów ochronnych.

Plan IV rewizji urządzenia lasu obowiązywał w latach 2007-2016. Szczegółową analizę gospodarki w ostatnim okresie przedstawiono w rozdziale 2 Opisu Ogólnego Lasu p.t. „*Wyniki analizy gospodarki leśnej w minionym okresie*”.

4.2. Szczegółowe formy ochrony przyrody

4.2.1. Rezerwaty przyrody

4.2.1.1. Istniejące rezerwaty przyrody

„**Krępak**” – rezerwat leśny o powierzchni 137,65 ha (wg aktu prawnego 138,46 ha). Został powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 8 lipca 1991 r. (M.P. z 1991 roku, Nr 25, poz. 172).

Położony jest na gruntach miejscowości Korzeniec, w gminie Bircza, w powiecie przemyskim. Obejmuje oddz.: 188a-c, f, h, ~a, ~b, 189a-d, 190a-c, 191a-b, obrębu Nowe Sady (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: fitocenotycznych, podtypu: zbiorowisk leśnych (PFI.zl) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu (rozp. MŚ z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody; Dz. U. z 2005 r., Nr 60, poz. 531).

Powstał w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych lasu jodłowo-bukowego naturalnego pochodzenia, z runem charakterystycznym dla podgórskiej formy buczyny karpackiej oraz ciekawych elementów rzeźby terenu i osobliwości geologicznych. Obok buczyny karpackiej w jego obrębie występują również fragmenty grądu subkontynentalnego oraz zbiorowisk nieleśnych. Flora naczyniowa liczy około 250 taksonów.

„**Turnica**” – rezerwat leśny o powierzchni 150,33 ha (wg aktu prawnego 151,50 ha), powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. (M.P. z 1996 roku, Nr 5, poz. 59; zm. Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2003 r. Nr 110, poz. 1682).

Położony jest na gruntach miejscowości Makowa, w gminie Fredropol, w powiecie przemyskim. Obejmuje oddz.: 181a-d, ~a, ~b, 184a-b, 185a-c, ~a, 186a, 187a-d, ~a obrębu leśnego Nowe Sady (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: fitocenotycznych, podtypu: zbiorowisk leśnych (PFI.zl) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Rezerwat powstał w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu puszczy bukowo-jodłowej, reprezentującej zespół żyznej buczyny karpackiej. Flora naczyniowa liczy około 260 taksonów.

„**Reberce**” – rezerwat leśny o powierzchni 190,96 ha (zgodna z aktem prawnym). Został powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 grudnia 1995 r. (M.P. z 1996 roku, Nr 5, poz. 55).

Położony jest na gruntach miejscowości Wola Korzeniecka, Krajna, Łomna w gminie Bircza, w powiecie przemyskim. Obejmuje oddz.: 143a, b, p, r, ~a 144a, b, f-i, ~a, 152a, 153a, ~a, ~b, 154a-d, j, ~a, ~b, 156a, ~a obrębu leśnego Bircza (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: fitocenotycznych, podtypu: zbiorowisk leśnych (PFI.zl) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu lasu jodłowego posiadającego cechy lasu naturalnego. Obok buczyny karpackiej występują tu także fragmenty grądów, łęgów oraz zbiorowisk nieleśnych. Flora naczyniowa liczy około 300 taksonów.

„Chwaniów” – rezerwat leśny o powierzchni 354,63 ha (wg aktu prawnego 354,71 ha). Został powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 12 listopada 1996 r. (M.P. z 1996 roku, Nr 75, poz. 675, zm. Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2003 r., Nr 110, poz. 1680).

Położony jest na gruntach miejscowości Jureczkowa i Wojtkówka, w gminie Ustrzyki Dolne, w powiecie bieszczadzkim. Obejmuje oddz.: 246a, b, 247a, ~a, 248a-d, ~a, 249a-d, ~a, 250a-c, ~a, 251a-c, ~a, 252a-c, ~a, 253a-c, ~a, ~b, 254a, ~a, ~b obrębu leśnego Wojtkowa (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: fitocenotycznych, podtypu: zbiorowisk leśnych (PFI.zl) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Powstał w celu zachowania „ze względów naukowych i dydaktycznych wspaniale wykształconej regłowej buczyny karpackiej”. Obok niej w obręb rezerwatu ujęto również niewielkie fragmenty zbiorowisk przedplonowych z modrzewiem europejskim *Larix decidua* i z sosną zwyczajną *Pinus sylvestris* oraz nieleśnych. Flora naczyniowa liczy blisko 300 taksonów.

„Na Opalonym” – rezerwat leśny o powierzchni 216,93 ha (wg aktu prawnego 217,13 ha). Utworzony został Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 12 listopada 1996 r. (M.P. z 1996 roku, Nr 75, poz. 687, zm. Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2003 r. Nr 110, poz. 1681).

Położony jest na gruntach miejscowości Wojtkówka i Wojtkowa, w gminie Ustrzyki Dolne, w powiecie bieszczadzkim. Obejmuje oddz.: 105a-d, 106a-b, 107a, ~a, ~b, 114a-b, ~a, 115a-f, ~a, 116a-b, ~a, 117a, ~a, ~b obrębu leśnego Wojtkowa (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: fitocenotycznych, podtypu: zbiorowisk leśnych (PFI.zl) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Powstał w celu zachowania „ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnego zbiorowiska buczyny karpackiej porastającej zbocze poprzecinane licznymi potokami”. Towarzyszą mu fragmenty bagiennej oszyny górskiej *Caltho-Alnetum*. Flora naczyniowa liczy około 170 taksonów.

„**Nad Trzciancem**” – rezerwat leśny o powierzchni 182,13 ha (zgodna z aktem prawnym). Został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego Nr 84/2000 z dnia 10 kwietnia 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2000 r., Nr 29, poz. 242).

Położony jest na gruntach miejscowości Trzcianiec, w gminie Ustrzyki Dolne, w powiecie bieszczadzkim. Obejmuje oddz.: 231b-d, 232a-c, 233a-d, ~a, 234b-d, ~b, 235b-d, 236c-d obrębu leśnego Wojtkowa (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: fitocenotycznych, podtypu: zbiorowisk leśnych (PFI.zl) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Powstał w celu zachowania „ze względów naukowych i dydaktycznych dobrze wykształconego zbiorowiska buczyny karpackiej w formie regłowej, z występującym w jego runie szeregiem gatunków roślin chronionych oraz licznych osobliwości dendrologicznych”. Na niewielkich fragmentach występuje bagienna oszyna górską *Caltho-Alnetum*. Flora naczyniowa liczy ponad 170 taksonów.

„**Kalwaria Paławska**” – rezerwat krajobrazowy o powierzchni 173,18 ha (zgodna z aktem prawnym), utworzony Rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 15 maja 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2001 roku, Nr 38, poz. 643).

Położony jest na gruntach miejscowości Huwniki i Nowosiółki Dydyńskie, w gminie Fredropol, w powiecie przemyskim. Obejmuje oddz.: 28a-c, 29a-k, 30a-g, 31a-d, ~a, 32a-j, ~a, ~b, ~c, 33a-d, ~a, ~b obrębu leśnego Nowe Sady (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: krajobrazów, podtypu: krajobrazów naturalnych (PKr.kn) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Powstał w celu zachowania „ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanu bukowo-jodłowego oraz elementów krajobrazu kulturowego”. Na szatę roślinną składa się: podgórska forma buczyny karpackiej *Dentario glandulosae-Fagetum*, grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum* oraz kwaśna buczyna górską *Luzulo luzoluidis-Fagetum typicum*. W rezerwacie znajduje się stanowisko kłokoczki południowej oraz cisa pospolitego. Znajduje się tu szereg malowniczo położonych kaplic i kapliczek „kalwaryjskich” połączonych ścieżkami, które często przemierzają rzesze pielgrzymów.

„**Kopystanka**” – rezerwat krajobrazowy o powierzchni 188,67 ha (zgodna z aktem prawnym). Został utworzony Rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 11 października 2001 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2001 roku, Nr 83, poz. 1458).

Położony jest na gruntach miejscowości Kopystno i Posada Rybotycka, w gminie Fredropol, w powiecie przemyskim. Na gruntach nadleśnictwa obejmuje oddz.: 49a-g, 50a-f, h, ~a, 51a-c, ~a obrębu leśnego Nowe Sady (wg stanu na 01.01.2017 r.), o powierzchni 147,17 ha.

Rezerwat należy do typu: krajobrazów, podtypu: krajobrazów naturalnych (PKr.kn) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: różnych ekosystemów, podtypu: lasów i łąk (EE.lł) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Celem ochrony jest „zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych stanowiska ostrożnia siedmiogrodzkiego *Cirsium decussatum*, zbiornika roślinności kserotermicznej góry "Kopystanka" oraz drzewostanów wykształconych w formie podgórskiej buczyny karpackiej”. Na szatę roślinną składa się: podgórska forma buczyny karpackiej *Dentario glandulosae-Fagetum*, grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*, łąg podgórski *Carici remotae-Fraxinetum* oraz murawy kserotermiczne z klasy *Festuco-Brometea*. W jego obrębie odnotowano ślady działalności człowieka z okresu średniowiecza – odkryto tu pozostałości grodu pierścieniowatego z XI w.

Obecnie zasady gospodarowania na terenie rezerwatu regulują zadania ochronne ustanowione zarządzeniem nr 39/14 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 17 grudnia 2014 r. W obrębie łąk i muraw przewidują eliminację zagrożeń związanych z sukcesją naturalną przez usuwanie drzew i krzewów oraz koszenie. W obrębie zbiorowisk leśnych zaplanowano obserwację procesów naturalnych. Zadania przewidują również oznakowanie granic rezerwatu. Ustanowiono je na okres 5 lat.

4.2.1.2. Projektowane rezerwaty przyrody

„Lipa” – projektowany rezerwat leśny o powierzchni 5,52 ha. Położony jest na gruntach miejscowości Lipa, w gminie Bircza, w powiecie przemyskim. Obejmuje oddział: 131f.obrębu leśnego Bircza (wg stanu na 01.01.2017 r.).

Rezerwat należy do typu: fitocenotycznych, podtypu: zbiorowisk leśnych (PFI.zl) – klasyfikacja wg głównego przedmiotu ochrony oraz do typu: leśnych i borowych, podtypu: lasów górskich i podgórskich (EL.lgp) – klasyfikacja wg głównego typu ekosystemu.

Przedmiotem ochrony ma być cenny starodrzew dębowy (o charakterze nasadzenia parkowego) z dobrze wykształconym zbiorowiskiem grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków w runie. W drzewostanie występuje kilkadziesiąt dębów szypułkowych *Quercus robur*, w wieku od 170 do 250 lat, z których 15 zostało uznanych za pomniki przyrody. U podnóża rezerwatu płynie potok Lipka, na którym w 1995 r. dokonano udanej reintrodukcji bobra europejskiego *Castor fiber*.

Projektowany rezerwat posiada dokumentację przyrodniczą wykonaną w 2000 r. przez ZZKPK w Przemyślu.

4.2.2. Parki krajobrazowe

Nadleśnictwo Bircza położone jest na terenie dwóch parków krajobrazowych: Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego, obejmującego północną część nadleśnictwa i Parku Krajobrazowego Gór Słonnych obejmującego część południową. Oba parki scharakteryzowano poniżej.

4.2.2.1. Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego

Park powstał na mocy rozporządzenia nr 11 Wojewody Przemyskiego z dnia 16 grudnia 1991 r. (Dz. Urz. Województwa Przemyskiego nr 17/91, poz. 100 ze zm.). Obecnie jego powierzchnię i granice określa uchwała nr XXXIX/792/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2013 r., poz. 3605 ze zm.).

Całkowita powierzchnia parku wynosi 60561 ha. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa park zajmuje 25698,61 ha, w tym grunty w zarządzie – 15341,38 ha.

Park zlokalizowany jest na terenie gmin: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywca, Przemyśl w powiecie przemyskim oraz miasta Przemyśl, gminy Dynów i miasta Dynów w powiecie rzeszowskim. Obejmuje jedyny w Polsce fragment najbardziej wysuniętych na zachód lesistych pogórzy Karpat Wschodnich. Zachowany jest tu jedyny w łuku karpackim skręt fałdów czołowych Karpat, tworzący tzw. sigmoidę przemyską. Ma na celu ochronę walorów krajobrazowych i przyrodniczych Pogórza Przemyskiego, przy jednoczesnym stymulowaniu życia społeczno-gospodarczego, przede wszystkim turystyki i rekreacji w myśl zasad zrównoważonego rozwoju.

Park ma leśno-rolny charakter, a grunty rolne stanowią ponad 32% jego powierzchni. Lasy zajmują z reguły wyższe partie terenu (pow. 400 m n.p.m.), zaś niżej położone obszary są wykorzystywane rolniczo.

Dominującym leśnym zbiorowiskiem roślinnym jest żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum*, występująca przeważnie w formie podgórskiej; znaczny udział ma także grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*. W grupie zbiorowisk nieleśnych przeważają zbiorowiska pastwisk i odłogów ze związku *Cynosurion*. Znaczący udział mają ponadto zbiorowiska synantropijne, świeże łąki wielokośne ze związku *Arrhenatheretion elatioris* oraz mokre i wilgotne łąki ostrożeńiowe ze związku *Caltion*.

Flora Parku liczy ponad 900 gatunków roślin naczyniowych. Faunę stanowią gatunki środkowoeuropejskie o szerokiej amplitudzie ekologicznej. Park jest jednym z nielicznych w Polsce obszarów współwystępowania trzech gatunków dużych drapieżników (niedźwiedź *Ursus arctos*, wilk *Canis lupus*, ryś *Felis lynx*) oraz trzech gatunków kopytnych (jeleń *Cervus elaphus*, sarna *Capreolus capreolus*, dzik *Sus scrofa*). Gnieźdzą się tutaj także rzadkie ptaki drapieżne, jak: orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, orzeł przedni *Aquila chrysaetos*, trzmielojad *Pernis apivorus* i puchacz *Bubo bubo*, a także bocian czarny *Ciconia nigra*, dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos* i in. Obszar Pogórza Przemyskiego należy do najcenniejszych terenów naszego kraju pod względem różnorodności występującej tu ornitofauny i wyznaczony został jako obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) w ramach sieci Natura 2000.

Park jest również bogaty w osobliwości geologiczne (liczne pomniki przyrody nieożywionej i stanowiska dokumentacyjne).

Tereny w granicach Parku nie są specjalnie bogate w zabytki. Wiele obszarów jest zupełnie pozbawionych historycznej zabudowy, często w wyniku powojennej burzliwej historii tych ziem. Zniszczona została stara drewniana zabudowa wielu wsi, dworów i świątyń. Z ciekawszych zachowanych obiektów, należy wymienić: zespół klasztorny oo. Franciszkanów w Kalwarii Paclawskiej, unikatową (jedną z najstarszych w Polsce) cerkiew obronną w Posadzie Rybotyckiej, pałac z I połowy XIX w. w Birczy, kościół z XIX wieku w Rybotyczach, dworek z XIX wieku w Hwnikach.

Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego nie posiada planu ochrony. Znajduje się w zarządzie Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu.

4.2.2.2. Park Krajobrazowy Gór Słonnych

Park powstał na mocy rozporządzenia Nr 19 Wojewody Krośnieńskiego z dnia 27 marca 1992 roku (Dz. Urz. Województwa Krośnieńskiego Nr 7/92, poz. 53 ze zm.). Obecnie powierzchnię i granice Parku określa uchwała nr XXXIX/791/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2013 r., poz. 3632 ze zm.).

Zgodnie z ww. uchwałą Park zajmuje 56188 ha. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa park zajmuje 16125,79 ha, w tym grunty w zarządzie – 11506,85 ha.

Park został powołany w celu:

- zachowania pełnego zróżnicowania i bogactwa szaty roślinnej, obejmującej liczną grupę chronionych i rzadkich gatunków roślin oraz zbiorowisk roślinnych Gór Sanocko-Turczańskich,
- zachowania populacji dziko występujących zwierząt należących do gatunków rzadkich oraz zagrożonych wyginięciem, w szczególności niedźwiedzia, rysia, wilka, żbika oraz orlika krzykliwego,
- zachowania swoistego charakteru zabudowy wiejskiej,
- zachowania tradycyjnej funkcji wsi oraz regionalnych zwyczajów, tradycji, nazewnictwa i sztuki ludowej,
- zachowania przekształconego w niewielkim stopniu krajobrazu rolniczego z charakterystyczną mozaiką pól uprawnych,
- zachowania różnorodnych odsłoneń geologicznych oraz wychodni skalnych.

Park zlokalizowany jest na terenie gmin: Sanok, Tyrawa Wołoska i miasta Sanok w powiecie sanockim, gminy Ustrzyki Dolne i miasta Ustrzyki Dolne w powiecie bieszczadzkim oraz gmin: Lesko i Olszanica w powiecie leskim. Obejmuje krańcowe i północne fragmenty Gór Sanocko-Turczańskich – pasma Gór Słonnych, Ostrego Działu i Chwaniowa z przygranicznymi kompleksami Czereniny i Oratyku oraz południowe krańce Pogórza Przemyskiego.

Około 65% powierzchni stanowią drzewostany o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem. W składzie gatunkowym lasów dominują: jodła, buk i sosna.

Przeważającym leśnym zespołem roślinnym jest żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum* występująca przeważnie w formie reglowej, znaczny udział ma także grąd subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*. W grupie zbiorowisk nieleśnych znaczny udział mają łąki, w tym rajgrasowe *Arrhenatheretum elatioris* i ostrożeńowe *Cirsietum rivularis*. Na terenie Parku stwierdzono 858 gatunków roślin naczyniowych.

Obszar Gór Sanocko-Turczańskich (oraz Pogórza Przemyskiego) jest najdalej na północ wysuniętym fragmentem Karpat o charakterze przedgórskim, w którym stwierdza się bogaty, niemal kompletny zespół kręgowców, z dużymi drapieżnymi ptakami i ssakami na czele. Na terenie Parku stwierdzono występowanie 50 gatunków ssaków, w tym tak unikatowych w skali europejskiej jak: niedźwiedź, ryś, wilk i żbik oraz 151 gatunków ptaków, w tej liczbie 123 gatunki lęgowe i prawdopodobnie lęgowe oraz 28 zimujących bądź przelotnych.

Duży udział mają ptaki drapieżne, sowy, dzięcioły oraz gatunki zagrożone działalnością człowieka. Szczególnie cenne są gatunki objęte strefową ochroną gniazd: orzeł przedni, orlik krzykliwy, bocian czarny, puchacz. Na omawianym terenie stwierdzono ponadto występowanie 10 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, 15 gatunków ryb oraz 2 gatunki kręgloustych.

Park jest regionem skupiającym swoistą wielowiekową mieszankę elementów kulturowych. Charakter kultury materialnej i duchowej jest wynikiem wpływów kulturowych różnych grup etnicznych i wyznaniowych (dominujący grekokatolicyzm, prawosławie, rzymskokatolicyzm i judaizm). Śladami kultury materialnej opisywanego regionu są zachowane cerkwie, przeważnie z XIX w., cmentarze i starodrzewia otaczające tereny pocerkiwne. Zachowane cerkwie, obecnie użytkowane jako kościoły rzymskokatolickie, są w dość dobrym stanie. Należy wspomnieć o dużej liczbie zachowanych zabytkowych kapliczek (wpisanych do wykazu zabytków prowadzonych przez gminy) oraz domach drewnianych o cechach regionalnych, licznie występujących w niektórych miejscowościach (Bezmiechowa Dolna, Olszanica, Stańkowa, Jasień, Krościenko, Liskowate, Nowosielce Kozickie). Gdziekolwiek spotkać można jeszcze całe zespoły charakterystycznej regionalnej zabudowy.

Park Krajobrazowy posiada aktualny plan ochrony, ustanowiony rozporządzeniem Nr 59/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 10 czerwca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarp. z 17 czerwca 2005 r., Nr 82, poz. 1384).

4.2.3. Obszary chronionego krajobrazu

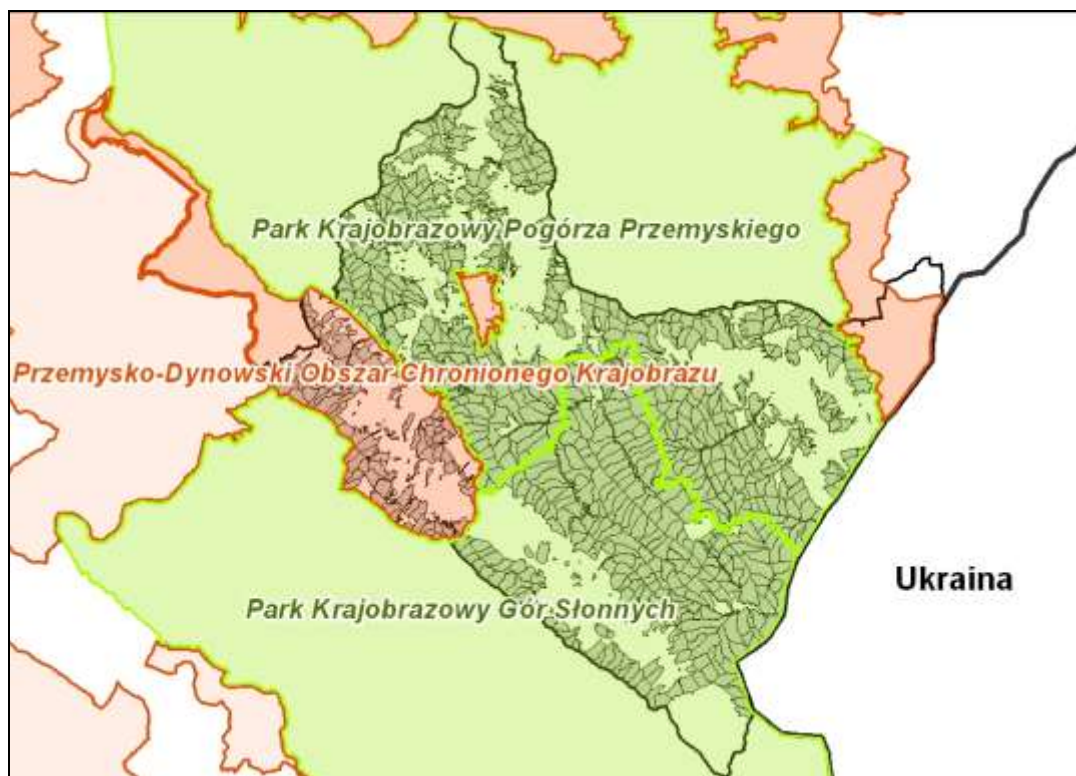
4.2.3.1. Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu powstał na mocy rozporządzenia Nr 24 Wojewody Przemyskiego z dnia 5 czerwca 1998 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa przemyskiego (Dz. Urz. Woj. Przemyskiego Nr 10, poz. 112 ze zm.) Obecnie jego powierzchnię i granice określa uchwała nr XLVIII/999/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego z 2014 r., poz. 1959).

Obszar zlokalizowany jest na terenie gmin: Pruchnik, Rokietnica, Roźwienica i miasta Pruchnik w powiecie jarosławskim, gmin: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasieczyn, Krzywca, Przemyśl, Żurawica w powiecie przemyskim, miasta Przemyśl, gminy Jawornik Polski w powiecie przeworskim oraz gminy Dynów w powiecie rzeszowskim. składa się z 3 odrębnych części: północnej, zachodniej i wschodniej oraz enklawy obejmującej Birczę.

Całkowita powierzchnia wynosi 48475 ha. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa obszar zajmuje 8187,27 ha, w tym grunty w zarządzie – 2962,75 ha.

Obszar ma charakter podgórski, obejmuje niezbyt wysokie pasma wzgórz sięgające 430 m n.p.m., przecinane gęstą siecią cieków należących do górnej zlewni rzeki San. Lasy stanowią tu zaledwie 33,6% powierzchni. Obszar pełni również funkcję otuliny Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego.

Ryc. nr 1. Położenie nadleśnictwa na tle parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu.

4.2.4. Obszary Natura 2000

Sieć Natura 2000 tworzy się w celu zachowania szczególnie cennych i zagrożonych składników różnorodności biologicznej danego regionu biogeograficznego. Stanowiące ją obszary wyznacza się na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651).

Sieć obszarów Natura 2000, zgodnie z ww. ustawą, obejmuje:

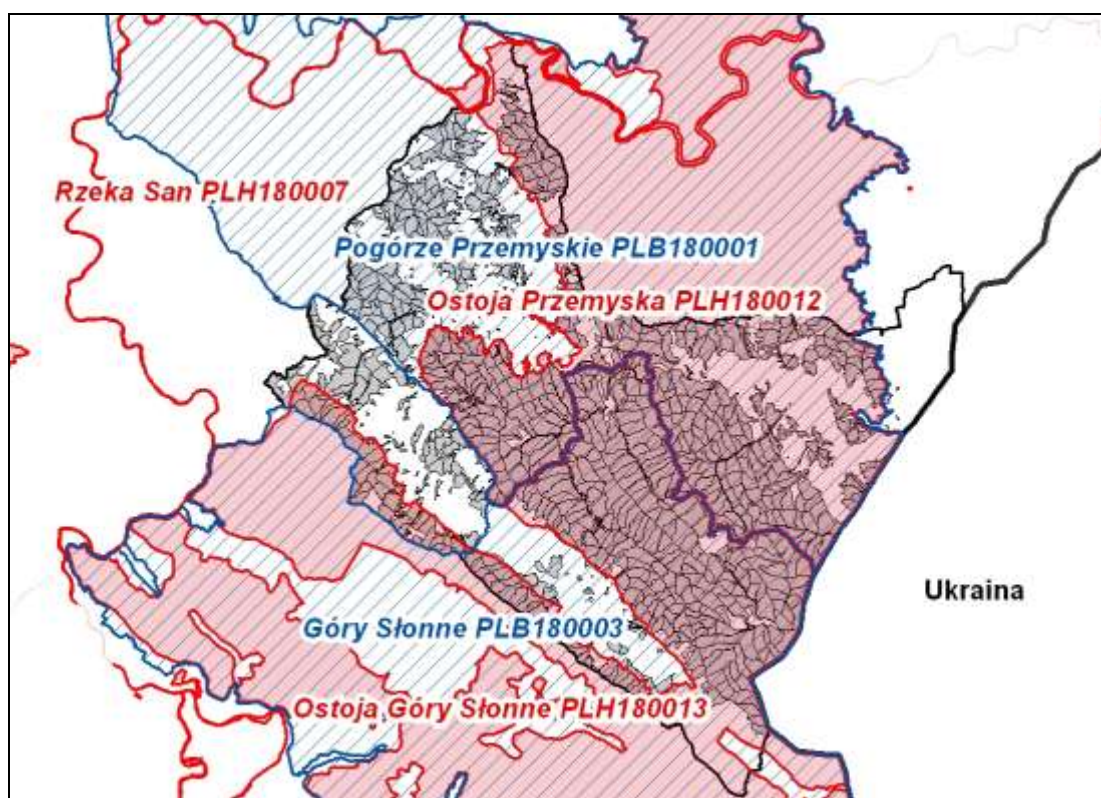
Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO), wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 roku o ochronie dziko żyjących ptaków, zastąpionej Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, zwanej Dyrektywą Ptasia. Tworzy się je dla ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, na terenach gdzie ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju;

Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG o ochronie naturalnych siedlisk oraz dziko żyjącej fauny i flory, zwanej Dyrektywą Siedliskową, uchwalonej 21 maja 1992 roku. Tworzy się je w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych albo populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt, albo w celu odtworzenia właściwego stanu siedlisk lub stanu tych populacji;

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW) – projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, które w regionie biogeograficznym, do którego należą, w znaczący sposób przyczyniają się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska

przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także mogą znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarami mającym znaczenie dla Wspólnoty są obszary w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujące się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Nadleśnictwo Bircza wchodzi w zasięg 4 obszarów Natura 2000. Są to dwa obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – Pogórze Przemyskie PLB180001 i Góry Słonne PLB180003 oraz dwa obszary o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW), czyli projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) – Ostoja Przemyska PLH180012 oraz Ostoja Góry Słonne PLH180013. Zasięg terytorialny nadleśnictwa nieznacznie wchodzi również w granice kolejnego obszaru Natura 2000 – Rzeki San PLH180007.

Ryc. nr 2. Położenie nadleśnictwa na tle obszarów Natura 2000.

*Zestawienie powierzchni obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym
i na gruntach Nadleśnictwa Bircza.*

Obszar Natura 2000	Na gruntach Nadleśnictwa	Poza gruntami Nadleśnictwa w zasięgu terytorialnym	Razem
	[ha]	[ha]	[ha]
NA TERENIA NADLEŚNICTWA			
OSO „Pogórze Przemyskie” PLB 180001	15334,53	10715,93	26050,46
OSO "Góry Słonne" PLB 180003	11506,85	4618,35	16125,20
OZW „Ostoja Przemyska” PLH180012	11617,79	5460,41	17078,20
OZW "Ostoja Góry Słonne" PLH 180013	12505,94	2318,60	14824,54
Razem	50965,11	23113,29	74078,40
POZA TERENEM NADLEŚNICTWA			
OZW "Rzeka San" PLH 180007	-	65,88	65,88
Razem	-	65,88	65,88

Dokładny opis obszarów Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB 180001, Góry Słonne PLB 180003, Ostoja Przemyska PLH180012, Ostoja Góry Słonne PLH180013 – znajduje się w rozdziale 7 niniejszego opracowania, w którym ustalono zadania ochronne dla części wymienionych obszarów leżących na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Obszar o znaczeniu dla wspólnoty "Rzeka San" PLH 180007

Obszar zatwierdzony Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. Urz. UE L33/146 z 8 lutego 2011 r.). Powierzchnia 1374,8 ha.

Według ostatniej Decyzji Komisji Europejskiej z 3 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia ósmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenia dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2014) 9072) (Dz. Urz. UE L18/1 z dnia 23.01.2015 r.), powierzchnia obszaru wynosi 1374,76 ha.

Obszar ten w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa zajmuje 65,88 ha, w całości poza gruntami Nadleśnictwa.

Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 31 lipca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podk. z 1 sierpnia 2014 r. poz. 2160).

Żadne zalecenia ochronne w tym planie nie dotyczą terenu Nadleśnictwa.

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG wg PZO.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
RYBY			
1	1096	<i>Lampetra planeri</i>	Minóg strumieniowy
2	1124	<i>Gobio albipinnatus</i>	Kiełb białopłetwy
3	1130	<i>Aspius aspius</i>	Boleń
4	1163	<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy
5	2511	<i>Gobio kessleri</i>	Kiełb kesslera
6	5094	<i>Barbus peloponnesius</i>	Brzanka
BEZKRĘGOWCE			
7	1032	<i>Unio crassus</i>	Skójka gruboskorupowa

4.2.5. Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Zestawienie obejmujące dane powierzchniowe dotyczące siedlisk przyrodniczych stwierdzonych w nadleśnictwie zamieszczono poniżej.

Tab. nr 5. Rodzaje siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy siedliskowej stwierdzone na terenie Nadleśnictwa Bircza

Lp	Kod	Nazwa	Pow. [ha] 2016 r.
1.	6210	murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	1,78
2.	6510	niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	685,51
3.	9110	kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	424,64
4.	9130	żyźne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	14363,28
5.	9170	grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	1100,19
6.	9180	jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphylis-Acerion pseudoplatani</i>)*	1,13
7.	91E0	łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae, olsy źródłiskowe</i>)*	294,82
Razem			16871,35

* siedlisko priorytetowe

4.2.6. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku są „pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie”. Pomniki przyrody są tworzone w drodze uchwały rady gminy.

4.2.6.1. Pomniki przyrody żywej

Pomniki przyrody żywej, a więc jak definiuje ustawa „okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych”, pełnią ważną rolę naukową i dydaktyczną. Ze względu na swą długowieczność, dostarczają danych o biologii starych drzew i wpływie czynników zewnętrznych, a także o zdolnościach adaptacyjnych gatunków rodzimych do zmian warunków siedliskowych oraz do zmian całego ekosystemu. Gatunki obce przynoszą informacje o zdolności adaptacji do nowych siedlisk lub klimatu. Spełniają również rolę dekoracyjną oraz stanowią atrakcję turystyczną, związaną zarówno z wyglądem i rozmiarami, jak też z przypisanymi do nich prawdziwymi zdarzeniami historycznymi lub legendami.

Na gruntach Nadleśnictwa znajduje się obecnie 57 pomników przyrody (19 grupowych i 38 pojedynczych), w ramach których objęto ochroną kilkaset (158) egzemplarzy drzew oraz skupisko (20 szt.) bluszczu pospolitego *Hedera helix*. W strukturze gatunkowej drzew pomnikowych dominują dęby szypułkowe *Quercus robur*. Pozostałe gatunki to: buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, jawor *Acer pseudoplatanus*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, jodła pospolita *Abies alba*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, wiąz górski *Ulmus glabra*, grab zwyczajny *Carpinus betulus*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, modrzew europejski *Larix europea*.

Wśród żywych drzew pomnikowych większość wykazuje dobry stan zdrowotny. Część to okazy martwe.

Grupowe pomniki przyrody tworzą głównie dęby szypułkowe. Większość to pozostałości dawnych parków podworskich (leśnictwo Kuźmina, oddz. 218a - grupa 28 dębów w przedziale wiekowym 170-250 lat i obwodzie 317-450 cm oraz leśnictwo Malawa, oddz. 131f - grupa 13 dębów w przedziale wiekowym 190-220 lat i obwodzie 330-460 cm). Warte uwagi są także okazałe około 200-letnie jodły (5 szt.) na terenie leśnictwa Turnica (oddz. 176d) o obwodzie od 330 do 420 cm.

Lokalizację pomników przedstawiono na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”.

4.2.6.2. Projektowane pomniki przyrody

Do ochrony w formie pomników przyrody na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zaproponowano siedem drzew rosnących na terenie parku podworskiego w Jureczkowej (oddz. 136j obrębu Wojtkowa). Są to trzy lipy drobnolistne *Tilia cordata*, lipa szerokolistna *Tilia platyphyllos*, daglezja zielona *Pseudotsuga menziesii*, żywotnik olbrzymi *Thuja plicata* i leszczyna turecka *Corylus colurna*. Drzewa te, jako pomniki przyrody, zaproponował Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu w porozumieniu z Nadleśnictwem Bircza.

Lokalizację drzew przedstawiono na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”.

4.2.7. Stanowiska dokumentacyjne

Stanowiskami dokumentacyjnymi są nie wyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do udostępnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych oraz podziemnych.

Na gruntach Nadleśnictwa Bircza utworzono dotąd trzy stanowiska dokumentacyjne [obr. Bircza – 1, obr. Nowe Sady – 2; Rozporządzenie Nr 34 Wojewody Przemyskiego z dnia 28.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Przemyskiego Nr 17, poz. 102 z 30.12.1995 r.) zmienione Rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego Nr 46/07 z dnia 11 października 2007 r. (Dz. U. Woj. Podkarpackiego Nr 86, poz. 1950). Są to odsłonięcia warstw różnych formacji geologicznych, odkrywające się w skarpacech i korytach potoków. Zestawiono je poniżej.

Tab. nr 6. Wykaz stanowisk dokumentacyjnych zlokalizowanych na gruntach w zarządzie nadleśnictwa.

Lp	Podstawa prawna	Nazwa stanowiska dokumentacyjnego	Położenie admin. (obręb ew./ gmina./ powiat) Pow. (ha)	Formy własności nr działki lub nr oddziału leśnego	Współrzędne geograficzne wg rozporządzenia	Charakterystyka przedmiotu ochrony
1.	Rozp. Nr 34 Wojewody Przemyskiego z dnia 28.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Przemyskiego Nr 17, poz. 102 z 30.12.1995 r.) zm. Rozp. Wojewody Podkarpackiego Nr 46/07 z dnia 11 października 2007 r. (Dz. U. Woj. Podkarpackiego Nr 86, poz. 1950)	„Flisz z Leszczawy Dolnej”	Leszczawa Dolna/ Bircza/ przemyski	Skarb Państwa - Nadleśnictwo Bircza, oddz. 219b, c obrębu Bircza	Punkt centralny: 49° 38,647 N 22° 27,055 E	Odsłonięty profil warstw karpaccich – stanowisko ulokowane w lewym brzegu potoku Stupnica (po prawej stronie drogi od strony Birczy). Wykształcone w postaci pionowej ściany. Zawiera wyraźne poziome warstwy osadowe fliszu – w większości piaskowce (różnej grubości w górnej części stanowiska oraz m.in. z warstwowanych iłowców, mułów i łupków o różnym zabarwieniu wymiary: długość: 100 m, wys. max. 15 m
2.	Rozp. Nr 34 Wojewody Przemyskiego z dnia 28.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Przemyskiego Nr 17, poz. 102 z 30.12.1995 r.)	„Spływy kohezyjne – Gruszowa”	Gruszowa/ Fredropol/ przemyski	Skarb Państwa - Nadleśnictwo Bircza, oddz. 26c obrębu Nowe Sady	Punkt centralny: 49° 39,977 N 22° 40,216 E wys. 330 n.p.m.	Stanowisko ulokowane w brzegach i korycie potoku Makówka – odsłonięcie uwidacznia osady mułowych spływów kohezyjnych z dużymi blokami skalnymi;

Lp	Podstawa prawna	Nazwa stanowiska dokumentacyjnego	Położenie admin. (obręb ew./ gmina./ powiat) Pow. (ha)	Formy własności nr działki lub nr oddziału leśnego	Współrzędne geograficzne wg rozporządzenia	Charakterystyka przedmiotu ochrony
	zm. Rozp. Wojewody Podkarpackiego Nr 46/07 z dnia 11 października 2007 r. (Dz. U. Woj. Podkarpackiego Nr 86, poz. 1950)					wymiary: długość: 20 m (w brzegu potoku), szerokość: 7 m (w brzegu potoku)
3.	Rozp. Nr 34 Wojewody Przemyskiego z dnia 28.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Przemyskiego Nr 17, poz. 102 z 30.12.1995 r.) zm. Rozp. Wojewody Podkarpackiego Nr 46/07 z dnia 11 października 2007 r. (Dz. U. Woj. Podkarpackiego Nr 86, poz. 1950)	„Potok Zalesie”	Koniusza/ Fredropol/ przemyski	Skarb Państwa - Nadleśnictwo Bircza (w brzegu rzeki), oddz. 1f obrębu Nowe Sady oraz tereny przyległe, drugie stanowisko – Nadleśnictwo Krasiczyn (w skarpię drogi)	Punkt centralny w brzegu potoku: (pomiar wykonany na wysokości stanowiska z drogi) 49° 40,808 N 22° 41,820 E	Odkrywka geologiczna – stanowisko ułożone w pobliżu drogi Koniusza – Berendowice, gdzie odsłaniają się w wielu miejscach profile warstw popielskich z późnoeoceniową fauną mięczaków oraz egzotykami; wymiary: długość: 130 m, wysokość: 5 m (w brzegu rzeki) długość: 30 m, wysokość: 0,5 m (w przydrożnej skarpię)

Na gruntach obcych położonych w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Bircza utworzono 9 stanowisk dokumentacyjnych (obr. Bircza - 3, obr. Nowe Sady – 6).

4.2.8. Użytki ekologiczne

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku za użytki ekologiczne uznane być mogą „zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Ta dość krótka definicja stwarza możliwości obejmowania ochroną najróżniejszych typów biocenoz. W zasadzie cechy użytku ekologicznego mają wszystkie formy traktowane wcześniej jako nieużytki pochodzenia naturalnego, a także szereg fitocenoz o charakterze półnaturalnym, które lokalnie mogą być ostoją dla dziko żyjących gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie nadleśnictwa użytki ekologiczne utworzono rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 18 listopada 2002 r. oraz uchwałą Nr LVIII/445/2002 Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych z dnia 18 czerwca 2002 r. Łączna powierzchnia tych użytków wynosi 427,09 ha. Syntetyczne zestawienie tych obiektów przedstawia się następująco:

- obręb Bircza: 94 obiekty tworzące 11 zespołów (w tym 1 częściowo w obrębie Wojtkowa) oraz 4 pojedyncze, o łącznej pow. 58,70 ha;
- obręb Nowe Sady: 58 obiektów tworzących 9 zespołów (w tym 4 zespoły częściowo w obrębie Wojtkowa) oraz 5 pojedynczych, o łącznej pow. 134,87 ha;
- obręb Wojtkowa: 85 obiektów tworzących 10 zespołów (w tym 4 zespoły częściowo w obrębie Nowe Sady i 1 w obrębie Bircza) oraz 4 pojedyncze, o łącznej pow. 233,52 ha.

Użytki ekologiczne na terenie Nadleśnictwa Bircza utworzono w celu ochrony pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, to jest: kęp drzew i krzewów, torfowisk, płatów nie użytkowanej roślinności, bagien, muraw kserotermicznych oraz stanowisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt, w tym miejsc ich przebywania i rozrodu.

Użytki ekologiczne znajdujące się na terenach dawnych wsi to głównie pozostałości przydomowych sadów owocowych, inne to zarośla wierzbowe w strefie łągów, reprezentowane przez wikliny nadrzeczne *Salicetum triandro-viminalis* oraz zarośla wierzy uszatej *Chaerophyllum hirsutum-Salix aurita*.

Na większości użytków w wyniku postępującej sukcesji występują zarośla z tarniną i głogiem, tzw. czyźnie *Rubus fruticosus-Prunetum spinosae*. Użytki występujące na mokrych i wilgotnych łąkach porastają ziołorośla wiązówkowo-bodziszkowe *Filipendulo-Gieranietum*, ziołorośla z miętą długolistną *Filipendulo-Menthetum longifoliae* i ziołorośla sitowe *Scirpetum silvatici*.

Na szczególną uwagę zasługują użytki ekologiczne w obrębie Nowe Sady: na terenie leśnictwa Borysławka (oddz. 104) skupisko jałowca *Juniperis communis* oraz rzadkich roślin kserotermicznych, natomiast na terenie leśnictwa Posada Rybotycka (oddz. 70), stanowisko rzadkiego gatunku – ostrożeńca siedmiogrodzkiego *Cirsium decussatum*.

Lokalizację użytków ekologicznych przedstawiono na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”.

Poza gruntami Nadleśnictwa (w jego zasięgu terytorialnym) utworzone zostały 2 użytki ekologiczne: o pow. 0,16 ha (obręb ewidencyjny Bircza) i 0,27 ha (obręb ewidencyjny Stara Bircza), na mocy Uchwały Rady Gminy w Birczy Nr XIV/2/2004 z dnia 11 lutego 2004 r.

4.2.9. Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt

Ochronę gatunkową określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651) oraz rozporządzenia określające chronione gatunki roślin i grzybów oraz sposoby ich ochrony i zasady pozyskiwania (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r., poz. 1408); rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r., poz. 1409).

Informacje dotyczące chronionych gatunków roślin i zwierząt opracowano na podstawie ankiet przekazanych leśniczym w 2015 r. (dotyczyły zarówno roślin i zwierząt chronionych jak też obiektów kulturowych, cennych drzew i drzewostanów oraz innych osobliwości przyrodniczych), materiałów RDOŚ w Rzeszowie, materiałów nadleśnictwa, dostępnej literatury, inwentaryzacji wskaźnikowej RDLP w Krośnie (2016 r.) oraz poprzedniego programu ochrony przyrody (2007 r.). Materiały zamieszczone w programie ochrony przyrody z 2007 r. w całości zostały zweryfikowane i w niniejszym opracowaniu znajdują się jedynie te, które tę weryfikację przeszły pomyślnie.

4.2.9.1. Grzyby i porosty chronione

Spośród grzybów i porostów wymienionych w ww. rozporządzeniu, na terenie nadleśnictwa potwierdzono obecność 2 gatunków: żagwi wielogłowej *Polyporus umbellatus* (ochrona częściowa) oraz granicznika płucnika *Lobaria pulmonaria* (ochrona ścisła, gatunki, dla których nie stosuje się odstępstwa od zakazów określonego w § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów, wymagają wyznaczenia stref ochronnych). Ich stanowiska podano w pkt. 7.

4.2.9.2. Rośliny chronione

Spośród roślin wymienionych w ww. rozporządzeniu, na terenie nadleśnictwa odnotowano obecność 58 roślin chronionych, w tym 19 podlegających ochronie ścisłej i 39 częściowej. Zestawiono je poniżej.

Tab. nr 7. Wykaz chronionych gatunków roślin stwierdzonych na gruntach nadleśnictwa*

GRUPA	Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony
WĄTRO- BOWCE	1.	Skosatka zanokcicowata	<i>Plagiochila asplenioides</i>	OCz
	2.	Dzióbekowiec bruzdowany	<i>Eurhynchium striatum</i>	OCz
MCHY	3.	Gajnik lśniący	<i>Hylocomium splendens</i>	OCz
	4.	Płonnik pospolity	<i>Polytrichum commune</i>	OCz
	5.	Piórosz pierzasty	<i>Ptilium crista-castrensis</i>	OCz
	6.	Rokietnik pospolity	<i>Pleurozium schreberi</i>	OCz
	7.	Torfowiec nastroszony	<i>Sphagnum squarrosum</i>	OCz
	8.	Tujowiec tamaryszkowaty	<i>Thuidium tamariscinum</i>	OCz
	9.	Widłóżąb kędzierzawy	<i>Dicranum polysetum</i>	OCz
	10.	Widłóżąb miotłowy	<i>Dicranum scoparium</i>	OCz

GRUPA	Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony
ROŚLINY NACZYNIOWE	11.	Buławnik mieczolistny	<i>Cephalanthera longifolia</i>	OŚ
	12.	Buławnik wielkokwiatowy	<i>Cephalanthera damasonium</i>	OŚ
	13.	Cebulica dwulistna (oszloch)	<i>Scilla bifolia</i>	OCz
	14.	Centuria pospolita	<i>Centaurium erythraea</i>	OCz
	15.	Ciemnierzycza zielona	<i>Veratrum lobelianum</i>	OCz
	16.	Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>	OCz
	17.	Czosnek niedźwiedzi	<i>Allium ursinum</i>	OCz
	18.	Dzięgiel (arcydzięgiel) litwor	<i>Angelica archangelica</i>	OCz
	19.	Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>	OCz
	20.	Goryczka krzyżowa	<i>Gentiana cruciata</i>	OŚ (1)
	21.	Goryczka trojeściowa	<i>Gentiana asclepiadea</i>	OCz
	22.	Goździk kosmaty	<i>Dianthus armeria</i>	OŚ (1)
	23.	Gółka długoostrogowa	<i>Gymnadenia conopsea</i>	OŚ (1)
	24.	Gruszyczka mniejsza	<i>Pyrola minor</i>	OCz
	25.	Gruszycznik jednokwiatowy	<i>Moneses uniflora</i>	OCz
	26.	Jęczyznik zwyczajny	<i>Phyllitis scolopendrium</i>	OŚ
	27.	Kłokoczka południowa	<i>Staphylea pinnata</i>	OŚ (3)
	28.	Kruszczyk błotny	<i>Epipactis palustris</i>	OŚ
	29.	Kruszczyk siny	<i>Epipactis purpurata</i>	OŚ
	30.	Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	OCz
	31.	Kukułka (storczyk) Fuchsa	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	OŚ (1)
	32.	Kukułka (storczyk) plamista	<i>Dactylorhiza maculata</i>	OCz
	33.	Kukułka (storczyk) szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i>	OCz
	34.	Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	OŚ
	35.	Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>	OCz
	36.	Listera sercowata	<i>Listera cordata</i>	OŚ
	37.	Nasięźrzał pospolity	<i>Ophioglossum vulgatum</i>	OŚ (1)
	38.	Obrazki alpejskie	<i>Arum alpinum</i>	OCz
	39.	Orlik pospolity	<i>Aquilegia vulgaris</i>	OCz
	40.	Ostrożeń siedmiogrodzki	<i>Cirsium decussatum</i>	OCz
	41.	Ozorka zielona	<i>Coeloglossum viride</i>	OŚ (1)
	42.	Paprotnik Brauna	<i>Polystichum braunii</i>	OŚ
	43.	Paprotnik kolczysty	<i>Polystichum aculeatum</i>	OŚ
	44.	Paprotnik ostry	<i>Polystichum lonchitis</i>	OŚ
	45.	Parzydło leśne	<i>Aruncus sylvestris</i>	OCz
	46.	Pierwiosnek wyniosły	<i>Primula elatior</i>	OŚ
	47.	Podkolan biały	<i>Platanthera bifolia</i>	OCz
	48.	Podkolan zielonawy	<i>Platanthera chlorantha</i>	OCz
	49.	Podrzeń zębrowiec	<i>Blechnum spicant</i>	OCz
	50.	Pokrzyk wilcza-jagoda	<i>Atropa belladonna</i>	OCz
	51.	Storczyk męski	<i>Orchis mascula</i>	OŚ (1)
	52.	Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>	OCz
	53.	Tojad wschodniokarpacki	<i>Aconitum lasiocarpum</i>	OŚ
	54.	Wawrzynek wilczyłyko	<i>Daphne mezereum</i>	OCz
	55.	Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>	OCz
	56.	Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>	OCz
	57.	Wroniec widlasty	<i>Huperzia selago</i>	OCz
	58.	Zimowit jesienny	<i>Colchicum autumnale</i>	OCz

*na podstawie ankiet (2016 r.), materiałów RDOŚ w Rzeszowie, materiałów nadleśnictwa, inwentaryzacji wskaźnikowej RDLP w Krośnie (2016 r.) oraz poprzedniego programu ochrony przyrody.

Wykaz oznaczeń:

Forma ochrony:

OŚ – gatunki objęte ochroną ścisłą;

OCz – gatunki objęte ochroną częściową;

(1) – gatunki wymagające ochrony czynnej.

- (2) – gatunki, których dotyczy zakaz transportu okazów gatunków roślin dziko występujących, zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia oraz nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 3.
 (3) – gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1.

4.2.9.3. Ochrona strefowa porostów

Spośród odnotowanych na terenie Nadleśnictwa gatunków roślin i grzybów ochronie strefowej podlega tylko jeden – granicznik płucnik *Lobaria pulmonaria*. Zgodnie z ww. rozporządzeniem *Lobaria pulmonaria* jest gatunkiem wymagającym wyznaczenia strefy ochronnej, która obejmować ma teren położony w promieniu 50 m od granic stanowiska.

W 2002 roku rozpoczęła się realizacja projektu badawczego „Ochrona stanowisk granicznika płucnika *Lobaria pulmonaria* w Lasach Państwowych”, mająca na celu wyszukanie stanowisk porostu oraz objęcie ich ochroną poprzez wyznaczenie stref ochronnych i wskazanie zasad ich zagospodarowania. Inicjatorem i wykonawcą projektu jest Andrzej Ryś, leśnik z Nadleśnictwa Strzałowo.

Obecnie na terenie Nadleśnictwa Bircza istnieją 2 strefy ochrony ostoi i stanowisk grzybów – granicznika płucnika *Lobaria pulmonaria*, ustanowione decyzjami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 12 października 2011 r. i 22 grudnia 2014 r. Obie strefy zlokalizowane są w leśnictwie Turnica (obręb Nowe Sady) i obejmują oddz. 166k, 167f oraz 117o, 118d, 171d (1,08 ha). Stanowiska granicznika stwierdzono ponadto w oddz. 161d, 166a, d, 177c.

4.2.9.4. Zwierzęta chronione

Zasady ochrony i listę gatunków objętych ochroną określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

BEZKRĘGOWCE

Tab. nr 8. Wykaz chronionych i rzadkich bezkręgowców Nadleśnictwa Bircza*.

Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
Owady <i>Insecta</i>				
1.	Biegacz zielonozłoty	<i>Carabus auronitens</i>	OCz	
2.	Biegacz bagienny	<i>Carabus clathratus</i>	OCz	
3.	Biegacz wypukły	<i>Carabus convexus</i>	OCz	
4.	Biegacz skórzasty	<i>Carabus coriaceus</i>	OCz	
5.	Biegacz wspaniały	<i>Carabus excellens</i>	OCz	
6.	Biegacz gładki	<i>Carabus glabratus</i>	OCz	
7.	Biegacz pomarszczony	<i>Carabus intricatus</i>	OCz	
8.	Biegacz dołkowany	<i>Carabus irregularis</i>	OCz	
9.	Biegacz obrzeżony	<i>Carabus marginalis</i>	OCz	
10.	Biegacz Menetriesa	<i>Carabus menetriesi</i>	OCz	
11.	Biegacz szykowny	<i>Carabus nitens</i>	OCz	
12.	Biegacz karpacki	<i>Carabus obsoletus</i>	OCz	
13.	Biegacz urozmaicony	<i>Carabus variolosus</i>	OŚ (1)	D II
14.	Biegacz Zawadzkiego	<i>Carabus zawadzki</i>	OŚ (1)	D II
15.	Czerwończyk nieparek	<i>Lycaena dispar</i>	OŚ (1)	D II
16.	Krasopani hera	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	OŚ	D II

Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
17.	Modraszek nausitous	<i>Maculinea nausithous</i>	OŚ (1) x	D II
18.	Modraszek telejus	<i>Maculinea teleius</i>	OŚ (1) x	D II
19.	Mrówka rudnica	<i>Formica rufa</i>	OCz (4)	
20.	Ponurek Schneidera	<i>Boros schneideri</i>	OŚ	D II
a)	Pyszniak jodłowy	<i>Eurythyrea austriaca</i>	OCz	
21.	Tęcznik mniejszy	<i>Calosoma inquisitor</i>	OCz	
22.	Tęcznik liszkarz	<i>Calosoma sycophanta</i>	OCz	
23.	Trzmiel gajowy	<i>Bombus lucorum</i>	OCz	
24.	Trzmiel kamiennik	<i>Bombus lapidarius</i>	OCz	
25.	Trzmiel leśny	<i>Bombus pratorum</i>	OCz	
26.	Trzmiel ziemny	<i>Bombus terrestris</i>	OCz	
27.	Zagłębek bruzdkowany	<i>Rhysodes sulcatus</i>	OŚ (1)	DII
28.	Zgnirotek cynobrowy	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	OŚ (1)	D II
Mięczaki <i>Mollusca</i>				
29.	Ślimak winniczek	<i>Helix pomatia</i>	OCz (4)	

*na podstawie ankiet (2016 r.), materiałów RDOŚ w Rzeszowie, dostępnej literatury, materiałów nadleśnictwa, danych BULiGL O/Przemysł (2016 r.) oraz poprzedniego programu ochrony przyrody.

Wykaz oznaczeń:

Forma ochrony:

OŚ – gatunki objęte ochroną ścisłą;

OCz – gatunki objęte ochroną częściową;

(1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt;

(4) – gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 9 pkt 6 w/w rozporządzenia;

x – gatunek wymagający ochrony czynnej.

Natura 2000:

D II – gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

RYBY

Tab. nr 9. Wykaz chronionych gatunków ryb Nadleśnictwa.

Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
1.	Brzanka	<i>Barbus peloponnesius (B. carpathicus, B. meridionalis)</i>	OCz	DII
2.	Głowacz pręgopłetwy	<i>Cottus poecilopus</i>	OCz	DII
3.	Kiełb białopłetwy	<i>Romanogobio albipinnatus (Gobio albipinnatus)</i>	OCz	DII
4.	Kiełb Kesslera	<i>Romanogobio kessleri (Gobio kessleri)</i>	OCz	DII
5.	Koza złotawa	<i>Sabanejewia aurata</i>	OŚ	DII
6.	Minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	OCz	DII
7.	Piekielnica	<i>Alburnoides bipunctatus</i>	OCz	
8.	Różanka	<i>Rhodeus sericeus</i>	OCz	DII
9.	Śliz pospolity	<i>Barbatula barbatula</i>	OCz	

*na podstawie poprzedniego programu ochrony przyrody, dostępnej literatury, materiałów RDOŚ w Rzeszowie.

Wykaz oznaczeń

Forma ochrony:

OCz – gatunki objęte ochroną częściową.

Natura 2000:

D II – gatunek wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

PŁAZY

Tab. nr 10. Wykaz chronionych gatunków płazów Nadleśnictwa*.

Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
1.	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	OŚ (1)	D II
2.	Traszka karpacka	<i>Lissotriton montandoni</i> (<i>Triturus montandoni</i>)	OŚ (1)	D II
3.	Traszka zwyczajna	<i>Triturus vulgaris</i>	OCz (1)	
4.	Traszka górską	<i>Triturus alpestris</i>	OCz (1)	
5.	Salamandra plamista	<i>Salamandra salamandra</i>	OCz (1)	
6.	Kumak górski	<i>Bombina variegata</i>	OŚ (1)	D II
7.	Ropucha szara	<i>Bufo bufo</i>	OCz (1)	
8.	Ropucha zielona	<i>Pseudepidalea viridis</i> (<i>Bufo viridis</i>)	OŚ (1)	
9.	Rzekotka drzewna	<i>Hyla arborea</i>	OŚ (1)	
10.	Żaba jeziorkowa	<i>Pelophylax lessonae</i> (<i>Rana lessonae</i>)	OCz (1) (4)	
11.	Żaba trawna	<i>Rana temporaria</i>	OCz (1)	

*na podstawie ankiet (2016 r.), inwentaryzacji LP z 2007 r., dostępnej literatury, materiałów RDOŚ w Rzeszowie, danych BULiGL O/Przemyśl (2016 r.) oraz poprzedniego programu ochrony przyrody.

Wykaz oznaczeń:

Forma ochrony:

OŚ – gatunki objęte ochroną ścisłą;

OCz – gatunki objęte ochroną częściową.

(1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

(4) – gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 9 pkt 6 ww. rozporządzenia.

Natura 2000:

D II – gatunek wymieniony w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

GADY

Tab. nr 11. Wykaz chronionych gadów Nadleśnictwa*.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony
1.	Jaszczurka zwinka	<i>Lacerta agilis</i>	OCz (1)
2.	Jaszczurka żyworodna	<i>Lacerta vivipara</i>	OCz (1)
3.	Padalec zwyczajny	<i>Anguis fragilis</i>	OCz (1)
4.	Zaskroniec zwyczajny	<i>Natrix natrix</i>	OCz (1)
5.	Żmija zygzakowata	<i>Vipera berus</i>	OCz (1) (4)

*na podstawie ankiet (2016 r.), inwentaryzacji LP z 2007 r., materiałów RDOŚ w Rzeszowie oraz poprzedniego programu ochrony przyrody.

Wykaz oznaczeń:

Forma ochrony:

OCz – gatunki objęte ochroną częściową.

(1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

(4) – gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 9 pkt 6 w/w rozporządzenia.

PTAKI

Tab. nr 12. Wykaz chronionych ptaków stwierdzonych w zasięgu Nadleśnictwa*.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
1.	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	OŚ (2) (3) x	Nat; D I
2.	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	OŚ (2) x	Nat; D I
3.	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	OŚ (2) (3) x STR	Nat; D I
4.	Brodzicz piskliwy	<i>Actitis hypoleucos</i>	OŚ (2) (3)	Nat
5.	Cierniówka	<i>Sylvia communis</i>	OŚ (2)	Nat
6.	Czajka	<i>Vanellus vanellus</i>	OŚ (2) x	Nat
7.	Czapla siwa	<i>Ardea cinerea</i>	OCz (2)	Nat
8.	Czczotka	<i>Carduelis flammea</i>	OŚ (2)	Nat
9.	Czubatka	<i>Lophophanes cristatus</i>	OŚ (2)	
10.	Czyżyk	<i>Carduelis spinus</i>	OŚ (2)	Nat
11.	Derkacz	<i>Crex crex</i>	OŚ (2) x	Nat; D I
12.	Drozd obrożny	<i>Turdus torquatus</i>	OŚ (2)	Nat
13.	Drozd śpiewak	<i>Turdus philomelos</i>	OŚ (2)	Nat
14.	Drożdżik	<i>Turdus iliacus</i>	OŚ (2)	Nat
15.	Dudek	<i>Upupa epops</i>	OŚ (2) x	Nat
16.	Dzięcioł białogrzbisty	<i>Dendrocopos leucotos</i>	OŚ (2) (3) x	Nat; D I
17.	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	OŚ (2)	Nat; D I
18.	Dzięcioł duży	<i>Dendrocopos major</i>	OŚ (2)	
19.	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	OŚ (2) x	Nat; D I
20.	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>	OŚ (2) (3) x	Nat; D I
21.	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>	OŚ (2) x	Nat; D I
22.	Dzięcioł zielony	<i>Picus viridis</i>	OŚ (2) x	Nat
23.	Dzięciołek	<i>Dendrocopos minor</i>	OŚ (2)	Nat
24.	Dzwoniec	<i>Chloris chloris</i>	OŚ (2)	Nat
25.	Gawron	<i>Corvus frugilegus</i>	OŚ (2)	
26.	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	OŚ (2)	Nat; D I
27.	Gil	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	OŚ (2)	Nat
28.	Grubodziób	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	OŚ (2)	Nat
29.	Jarząbek	<i>Tetrastes bonasia</i>		Nat; D I
30.	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	OŚ (2)	Nat; D I
31.	Jaskółka brzegówka	<i>Riparia riparia</i>	OŚ (2)	Nat
32.	Jaskółka dymówka	<i>Hirundo rustica</i>	OŚ (2)	Nat
33.	Jaskółka oknówka	<i>Delichon urbicum</i>	OŚ (2)	Nat
34.	Jastrząb gołębiarz	<i>Accipiter gentilis</i>	OŚ (2) (3)	Nat
35.	Jemiołuszka	<i>Bombycilla garrulus</i>	OŚ (2)	Nat
36.	Jer	<i>Fringilla montifringilla</i>	OŚ (2)	Nat
37.	Jerzyk	<i>Apus apus</i>	OŚ (2) x	Nat
38.	Kawka	<i>Corvus monedula</i>	OŚ (2)	
39.	Kłaskawka	<i>Saxicola rubicola</i>	OŚ (2)	Nat
40.	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	OŚ (2) (3) x	Nat
41.	Kopciuszek	<i>Phoenicurus ochruros</i>	OŚ (2)	Nat
42.	Kos	<i>Turdus merula</i>	OŚ (2)	Nat
43.	Kowalik	<i>Sitta europaea</i>	OŚ (2)	
44.	Krętogłów	<i>Jynx torquilla</i>	OŚ (2)	Nat
45.	Krogulec	<i>Accipiter nisus</i>	OŚ (2) (3)	Nat
46.	Kruk	<i>Corvus corax</i>	OCz (2)	
47.	Krzyżodziób świerkowy	<i>Loxia curvirostra</i>	OŚ (2)	
48.	Kukułka	<i>Cuculus canorus</i>	OŚ (2)	Nat
49.	Kulczyk	<i>Serinus serinus</i>	OŚ (2)	Nat
50.	Kwiczół	<i>Turdus pilaris</i>	OŚ (2)	Nat
51.	Lelek kozodój	<i>Caprimulgus europaeus</i>	OŚ (2)	Nat; D I

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
52.	Łozówka	<i>Acrocephalus palustris</i>	OŚ (2)	Nat
53.	Makolągwa	<i>Carduelis cannabina</i>	OŚ (2)	Nat
54.	Mazurek	<i>Passer montanus</i>	OŚ (2)	
55.	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>	OŚ (2)	Nat; D I
56.	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	OŚ (2)	Nat; D I
57.	Muchołówka szara	<i>Muscicapa striata</i>	OŚ (2)	Nat
58.	Muchołówka żałobna	<i>Ficedula hypoleuca</i>	OŚ (2)	Nat
59.	Mysikrólik	<i>Regulus regulus</i>	OŚ (2)	Nat
60.	Myszołów zwyczajny	<i>Buteo buteo</i>	OŚ (2) (3)	Nat
61.	Nurogęs	<i>Mergus merganser</i>	OŚ (2) x	Nat; D I
62.	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	OŚ (2) (3) x STR	Nat; D I
63.	Orzechówka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	OŚ (2)	
64.	Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>	OŚ (1) (3) x STR	Nat; D I
65.	Paszkot	<i>Turdus viscivorus</i>	OŚ (2)	Nat
66.	Pelzacz leśny	<i>Certhia familiaris</i>	OŚ (2)	Nat
67.	Pelzacz ogrodowy	<i>Certhia brachydactyla</i>	OŚ (2)	
68.	Piecuszek	<i>Phylloscopus trochilus</i>	OŚ (2)	Nat
69.	Piegiża	<i>Sylvia curruca</i>	OŚ (2)	Nat
70.	Pierwiosnek	<i>Phylloscopus collybita</i>	OŚ (2)	Nat
71.	Pleszka	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	OŚ (2)	Nat
72.	Pliszka góraska	<i>Motacilla cinerea</i>	OŚ (2)	Nat
73.	Pliszka siwa	<i>Motacilla alba</i>	OŚ (2)	Nat
74.	Pliszka żółta	<i>Motacilla flava</i>	OŚ (2)	Nat
75.	Pluszcz	<i>Cinclus cinclus</i>	OŚ (2)	Nat
76.	Płochacz pokrzywnica	<i>Prunella modularis</i>	OŚ (2)	Nat
77.	Pokląska	<i>Saxicola rubetra</i>	OŚ (2)	Nat
78.	Pokrzewka czarnołbista	<i>Sylvia atricapilla</i>	OŚ (2)	
79.	Pokrzewka ogrodowa	<i>Sylvia borin</i>	OŚ (2)	Nat
80.	Potrzeszcz	<i>Emberiza calandra</i>	OŚ (2)	
81.	Potrzos	<i>Emberiza schoeniclus</i>	OŚ (2)	Nat
82.	Przepiórka	<i>Coturnix coturnix</i>	OŚ (2)	Nat
83.	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	OŚ (2) (3) x STR	Nat; D I
84.	Pustułka	<i>Falco tinnunculus</i>	OŚ (2) x	Nat
85.	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>	OŚ (2) (3)	Nat; D I
86.	Puszczyk zwyczajny	<i>Strix aluco</i>	OŚ (2)	
87.	Raniuszek	<i>Aegithalos caudatus</i>	OŚ (2)	
88.	Remiz	<i>Remiz pendulinus</i>	OŚ (2)	
89.	Rudzik	<i>Erithacus rubecula</i>	OŚ (2)	Nat
90.	Samotnik	<i>Tringa ochropus</i>	OŚ (2) (3) x	
91.	Sierpówka	<i>Streptopelia decaocto</i>	OŚ (2)	
92.	Sieweczka rzeczna	<i>Charadrius dubius</i>	OŚ (2)	Nat
93.	Sikora bogatka	<i>Parus major</i>	OŚ (2)	Nat
94.	Sikora czarnogłowa (czarnogłówka)	<i>Poecile montanus</i>	OŚ (2)	
95.	Sikora modra (modraszka)	<i>Cyanistes caeruleus</i>	OŚ (2)	
96.	Sikora sosnowka (sosnowka)	<i>Periparus ater</i>	OŚ (2)	Nat
97.	Sikora uboga	<i>Poecile palustris</i>	OŚ (2)	
98.	Siniak	<i>Columba oenas</i>	OŚ (2)	Nat
99.	Skowronek polny	<i>Alauda arvensis</i>	OŚ (2)	Nat
100.	Słownik szary	<i>Luscinia luscinia</i>	OŚ (2)	Nat
101.	Sowa uszata	<i>Asio otus</i>	OŚ (2)	Nat
102.	Sójka	<i>Garrulus glandarius</i>	OŚ (2)	
103.	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>	OŚ (2) (3) x STR	Nat; D I
104.	Sroka	<i>Pica pica</i>	OCz (2)	
105.	Srokosz	<i>Lanius excubitor</i>	OŚ (2)	Nat
106.	Strumieniówka	<i>Locustella fluviatilis</i>	OŚ (2)	Nat

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
107.	Strzyżyk	<i>Troglodytes troglodytes</i>	OŚ (2)	
108.	Szczygieł	<i>Carduelis carduelis</i>	OŚ (2)	Nat
109.	Szpak	<i>Sturnus vulgaris</i>	OŚ (2)	
110.	Śmieszka	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	OŚ (2)	Nat
111.	Świergotek drzewny	<i>Anthus trivialis</i>	OŚ (2)	Nat
112.	Świstunka leśna	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	OŚ (2)	Nat
113.	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	OŚ (2) (3)	Nat; D I
114.	Trzciniak	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	OŚ (2)	
115.	Trznadel	<i>Emberiza citrinella</i>	OŚ (2)	
116.	Turkawka	<i>Streptopelia turtur</i>	OŚ (2)	Nat
117.	Wilga	<i>Oriolus oriolus</i>	OŚ (2)	Nat
118.	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	OŚ (2) (3) x STR	Nat; D I
119.	Wrona siwa	<i>Corvus cornix</i>	OCz (2)	
120.	Wróbel domowy	<i>Passer domesticus</i>	OŚ (2) x	
121.	Zaganiacz	<i>Hippolais icterina</i>	OŚ (2)	Nat
122.	Zięba	<i>Fringilla coelebs</i>	OŚ (2)	Nat
123.	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	OŚ (2)	Nat; D I
124.	Zniczek	<i>Regulus ignicapilla</i>	OŚ (2)	Nat
125.	Żuraw	<i>Grus grus</i>	OŚ (2)	Nat; D I

*na podstawie ankiet (2016 r.), dostępnej literatury, materiałów RDOŚ w Rzeszowie, materiałów nadleśnictwa, danych BULiGL O/Przemysł (2016 r.) oraz poprzedniego programu ochrony przyrody.

Wykaz oznaczeń:

Forma ochrony:

OŚ – gatunki objęte ochroną ścisłą;

OCz – gatunki objęte ochroną częściową;

STR – gatunki dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania;

(1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

(2) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 3 ww. rozporządzenia;

(3) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 4 ww. rozporządzenia;

x – gatunek wymagający ochrony czynnej.

Natura 2000:

Nat – gatunki będące przedmiotem ochrony na obszarach specjalnej ochrony ptaków oraz wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Załącznik nr 2 do rozporządzenia MŚ z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków; DzU z 2011 Nr 25, poz. 133 z późn. zm).

D I – gatunki wymienione w załączniku I Dyrektywy 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

SSAKI

Tab. nr 13. Wykaz chronionych gatunków ssaków Nadleśnictwa*.

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
<u>rząd: nietoperze <i>Chiroptera</i></u>				
1.	Borowiec wielki	<i>Nyctalus noctula</i>	OŚ (1) (3) x STR	
2.	Gacek brunatny	<i>Plecotus auritus</i>	OŚ (1) (3) x STR	
3.	Gacek szary	<i>Plecotus austriacus</i>	OŚ (1) (3) x STR	
4.	Karlik malutki	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	OŚ (1) (3) x STR	
5.	Karlik większy	<i>Pipistrellus nathusii</i>	OŚ (1) (3) x STR	
6.	Mopek zachodni	<i>Barbastella barbastellus</i>	OŚ (1) (3) x STR	D II
7.	Mroczek pozłocisty	<i>Eptesicus nilssonii</i>	OŚ (1) (3) x STR	
8.	Mroczek późny	<i>Eptesicus serotinus</i>	OŚ (1) (3) x STR	

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Forma ochrony	Natura 2000
9.	Nocek Bechsteina	<i>Myotis bechsteinii</i>	OŚ (1) (3) x STR	D II
10.	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	OŚ (1) (3) x STR	D II
11.	Nocek Natterera	<i>Myotis nattereri</i>	OŚ (1) (3) x STR	
12.	Nocek rudy	<i>Myotis daubentonii</i>	OŚ (1) (3) x STR	
13.	Nocek wąsatek	<i>Myotis mystacinus</i>	OŚ (1) (3) x STR	
14.	Podkowiec mały	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	OŚ (1) (3) x STR	D II
<u>rząd: owadożerne <i>Insectivora</i></u>				
15.	Jeż wschodni	<i>Erinaceus concolor</i>	OCz (1)	
16.	Kret	<i>Talpa europaea</i>	OCz (1)	
17.	Ryjówka aksamitna	<i>Sorex araneus</i>	OCz (1)	
18.	Ryjówka górską	<i>Sorex alpinus</i>	OCz (1)	
19.	Ryjówka malutka	<i>Sorex minutus</i>	OCz (1)	
20.	Rzęsorek mniejszy	<i>Neomys anomalus</i>	OCz (1)	
21.	Rzęsorek rzeczek	<i>Neomys fodiens</i>	OCz (1)	
22.	Zębiełek karliczek	<i>Crocidura suaveolens</i>	OCz (1)	
23.	Zębiełek białawy	<i>Crocidura russula</i>	OCz (1)	
<u>rząd: gryzonie <i>Rodentia</i></u>				
24.	Badyłarka	<i>Micromys minutus</i>	OCz	
25.	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	OCz (1)	D II
26.	Chomik europejski	<i>Cricetus cricetus</i>	OŚ (1) x	
27.	Karczownik ziemnowodny	<i>Arvicola amphibius</i>	OCz	
28.	Koszatka	<i>Dryomys nitedula</i>	OŚ (1) x	
29.	Mysz zaroślowa	<i>Apodemus sylvaticus</i>	OCz	
30.	Orzesznica	<i>Muscardinus avellanarius</i>	OŚ (1)	
31.	Popielica	<i>Glis glis</i>	OCz (1)	
32.	Smużka leśna	<i>Sicista betulina</i>	OŚ (1)	
33.	Wiewiórka pospolita	<i>Sciurus vulgaris</i>	OCz (1)	
<u>rząd: drapieżne <i>Carnivora</i></u>				
34.	Gronostaj	<i>Mustela erminea</i>	OCz (1)	
35.	Łasica łąska	<i>Mustela nivalis</i>	OCz (1)	
36.	Niedźwiedź brunatny	<i>Ursus arctos</i>	OŚ (1) x STR	D II
37.	Ryś	<i>Lynx lynx</i>	OŚ (1) x STR	D II
38.	Wilk	<i>Canis lupus</i>	OŚ (1) x STR	D II
39.	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	OCz (1)	D II
40.	Żbik	<i>Felis silvestris</i>	OŚ (1) x	

*na podstawie ankiet (2016 r.), inwentaryzacji LP z 2007 r., dostępnej literatury, materiałów RDOŚ w Rzeszowie oraz poprzedniego programu ochrony przyrody.

Wykaz oznaczeń:

Kategoria ochronności:

Forma ochrony:

OŚ – gatunki objęte ochroną ścisłą;

OCz – gatunki objęte ochroną częściową;

STR – gatunki dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania;

(1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

(3) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6 ust. 4 ww. rozporządzenia;

x – gatunek wymagający ochrony czynnej.

Natura 2000:

D II – gatunek ujęty w załączniku II Dyrektywy siedliskowej.

Zgodnie ww. rozporządzeniem spośród wymienionych gatunków ssaków, wyznaczenia stref ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania wymagają nietoperze, wilk, niedźwiedź oraz ryś. W przypadku nietoperzy, tego rodzaju ochronie podlegają miejsca, gdzie zaobserwowano zimowanie ponad 200 osobników w okresie ostatnich 3 lat. Na gruntach znajdujących się w zarządzie nadleśnictwa nie stwierdzono takich miejsc, nie ma też warunków sprzyjających powstaniu tak licznych zimowisk, z tego względu nie wyznaczono stref ochronnych. W przypadku ssaków drapieżnych, jak wilk, niedźwiedź, czy ryś – pomimo ich obecności w tym rejonie – również brak obserwacji wskazujących miejsca ich stałego przebywania i rozrodu.

Tab. nr 14. Wykaz stanowisk chronionych gatunków zwierząt.

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
MIĘ- CZAKI	Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i>	teren nadleśnictwa	widywany na terenie całego nadleśnictwa, w miejscach wilgotnych, zwykle nad potokami i strumieniami	program ochrony przyrody z 2007 r.
OWADY	Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	leśnictwa: Leszczawa, Sierakośce, Borysławka, Turnica, Trójca, Jamna, Wojtkówka, Jureczkowa, Arlamów, Krzywe	w dolinach potoków	materiały RDOŚ w Rzeszowie.
OWADY	Biegacz Zawadzkiego <i>Carabus zawadzki</i>	leśnictwo Turnica		materiały RDOŚ w Rzeszowie.
OWADY	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	leśnictwa: Maława, Borysławka, Jamna, Wojtkówka, Pechnów	przy drogach, na składach drewna na łąkach	inwentaryzacja LP z 2007 r., materiały RDOŚ w Rzeszowie.
OWADY	Krasopani hera <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	leśnictwa: Brzuska, Jureczkowa, Arlamów, Sierakośce, Borysławka, Turnica	przy drogach, w dolinach potoków, na kępach sadzca konopiastego	materiały RDOŚ w Rzeszowie.
OWADY	Modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	leśnictwa Posada Rybotycka, Borysławka	łąki, składy drewna	inwentaryzacja LP z 2007 r., materiały RDOŚ w Rzeszowie.

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
OWADY	Modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	leśnictwa: Sierakońce, Posada Rybotycza, Borysławka, Leszczyny, Pechnów	łąki, składy drewna	inwentaryzacja LP z 2007 r., materiały RDOŚ w Rzeszowie.
OWADY	Ponurek Schneidera <i>Boros schneideri</i>	leśnictwa: Leszczyny, Wojtkówka, Jureczkowa, Arłamów	martwe drewno	materiały RDOŚ w Rzeszowie., materiały do zadań ochronnych (2016r.)
OWADY	Pyszniak jodłowy <i>Eurythyrea austriaca</i>	leśnictwo Arłamów	martwe drewno	materiały nadleśnictwa (2016 r.)
OWADY	Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	teren nadleśnictwa	martwe drewno	materiały RDOŚ w Rzeszowie., materiały do zadań ochronnych (2016r.)
OWADY	Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinnus</i>	teren nadleśnictwa	martwe drewno	materiały RDOŚ w Rzeszowie., materiały do zadań ochronnych (2016r.)
OWADY	Biegacze <i>Carabus</i> sp., tęczniki <i>Calosoma</i> sp., trzmiele <i>Bombus</i> sp., mrówka rudnica <i>Formica</i> <i>rufa</i>	teren nadleśnictwa	w różnych typach siedlisk	program ochrony przyrody z 2007 r., ankiety (2016 r.)
PŁAZY	Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	teren nadleśnictwa	kałuże na szlakach zrywkowych, młaki, oczka wodne, stawy itp.	program ochrony przyrody (2007r.), inwentaryzacja LP z 2007 r., materiały RDOŚ w Rzeszowie, ankiety (2016 r.)
PŁAZY	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	leśnictwa: Łodzinka, Borysławka, Trójca, Wojtkówka, Pechnów	oczka wodne, stawy	materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PŁAZY	Traszka karpacka <i>Lissotriton montandoni</i> (<i>Triturus montandoni</i>)	teren nadleśnictwa	kałuże na szlakach zrywkowych, młaki, oczka wodne, stawy itp.	program ochrony przyrody (2007r.), inwentaryzacja LP z 2007 r., materiały RDOŚ w Rzeszowie, ankiety (2016 r.)

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
PŁAZY	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i> , Traszka górską <i>Triturus alpestris</i> , Salamandra płamista <i>Salamandra salamandra</i> , Ropucha szara <i>Bufo bufo</i> , Ropucha zielona <i>Pseudepidalea viridis</i> (<i>Bufo viridis</i>), Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i> , Żaba jeziorowa <i>Pelophylax lessonae</i> (<i>Rana lessonae</i>), Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	teren nadleśnictwa	zbiorniki i oczka wodne, bagna, kałuże, miejsca wilgotne itp.,	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
GADY	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i> , jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i> , padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i> , zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i> , żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	teren nadleśnictwa	w różnych typach siedlisk	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
PTAKI	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	zasięg terytorialny nadleśnictwa (poza gruntami w zarządzie)	łąki, pastwiska, wody płynące lub stojące, pola orne; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa, przy czym gniazduje i żeruje głównie poza lasami	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	leśnictwo Borysławka	ekosystemy leśne	materiały RDOŚ w Rzeszowie, ankiety (2016 r.)
PTAKI	Derkacz <i>Crex crex</i>	teren nadleśnictwa	śródleśne polany i łąki, otwarte tereny na skrajach lasów; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie, ankiety (2016 r.)
PTAKI	Drozd obroźny <i>Turdus torquatus</i>	obręb Wojtkowa	lasy jodłowe i bukowe, ulokowane w pobliżu wody lub strumienia	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
PTAKI	Dzięcioł białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	teren nadleśnictwa	gatunek występuje głównie w lasach bukowych, jednakże spotykany również w porolnych lasach ze znacznym udziałem olchy; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa (aktualne inwentaryzacje wskazują 20 stan. w 9 leśnictwach)	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	teren nadleśnictwa	głównie lasy jodłowe z domieszką świerka	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	teren nadleśnictwa	buczyny, lasy iglaste; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	teren nadleśnictwa	tereny rolnicze; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Jarząbek <i>Bonasa bonasia</i>	teren nadleśnictwa	las iglaste i mieszane	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i>	teren nadleśnictwa		program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	teren nadleśnictwa	starsze drzewostany liściaste i mieszane; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	teren nadleśnictwa	starsze drzewostany liściaste i mieszane; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	doliny Sanu i Wiaru	doliny rzeczne	materiały RDOŚ w Rzeszowie.

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
PTAKI	Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	teren nadleśnictwa (miejsca gniazdowania podano w pkt. 4.2.8.5)	obecnie istnieje 9 stref ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania tego gatunku	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie, dane nadleśnictwa
PTAKI	Orzeł przedni <i>Aquila chrysaetos</i>	leśnictwa Trójca i Arłamów (miejsca gniazdowania podano w pkt. 4.2.8.5)	obecnie istnieją 2 strefy ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania tego gatunku	dane nadleśnictwa i RDOŚ w Rzeszowie
PTAKI	Puchacz <i>Bubo bubo</i>	leśnictwo Arłamów		program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	teren nadleśnictwa	drzewostany iglaste i mieszane; rozpowszechniony na terenie nadleśnictwa	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	leśnictwa: Turnica, Trójca, Łodzinka i Borysławka	stare lasy o zróżnicowanej strukturze; dość rozpowszechniony	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie, ankiety (2016 r.)
PTAKI	Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	teren nadleśnictwa	stare drzewostany liściaste i mieszane	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	leśnictwo Maława	lasy bukowe i jodłowo-bukowe; rzadko	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	odnotowany nad Sanem, Stupnicą i Wiarem, głównie poza gruntami w zarządzie nadleśnictwa	zadrzewienia nadbrzeżne	program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.
PTAKI	Żuraw <i>Grus grus</i>	odnotowany na kilku stanowiskach w obszarze Pogórze Przemyskie jednak poza gruntami w zarządzie		program ochrony przyrody (2007r.), materiały RDOŚ w Rzeszowie.

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
PTAKI	<p>Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>, czyżyk <i>Carduelis spinus</i>, drozd śpiewak <i>Turdus philomelos</i>, drożdżik <i>Turdus iliacus</i>, dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>, dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>, dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>, dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>, , dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>, gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>, grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>, jastrząb gołębiarz <i>Accipiter gentilis</i>, jer <i>Fringilla montifringilla</i>, krogulec <i>Accipiter nisus</i>, kobuz <i>Falco subbuteo</i>, kos <i>Turdus merla</i>, kowalik <i>Sitta europaea</i>, krętogłów <i>Jynx torquilla</i>, kruk <i>Corvus corax</i>, kukułka <i>Cuculus canorus</i>, kwiczoł <i>Turdus pilaris</i>, krzyżodziób świerkowy <i>Loxia curvirostra</i>, muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>, mysikrólik <i>Regulus regulus</i>, myszołów zwyczajny <i>Buteo buteo</i>, orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>, paszkot <i>Turdus viscivorus</i>, pełczacz leśny <i>Certhia familiaris</i>, pełczacz ogrodowy <i>Certhia brachydactyla</i>, piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>, pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>, płochacz pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>, pokrzewka czarnołbista <i>Sylvia atricapilla</i>, pokrzewka ogrodowa <i>Sylvia borin</i>, potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>, puszczyk zwyczajny <i>Strix aluco</i>, raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>, rudzik <i>Erithacus rubecula</i>, sikora bogatka <i>Parus major</i>, sikora czarnogłowa <i>Poecile montanus</i>, modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>, sosnówka <i>Periparus ater</i>, sikora uboga <i>Poecile palustris</i>, siniak <i>Columba oenas</i>, sowa uszata <i>Asio otus</i>, sójka <i>Garrulus glandarius</i>, strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>, szpak <i>Sturnus vulgaris</i>, świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>, świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>, wilga <i>Oriolus oriolus</i>, zięba <i>Fringilla coelebs</i>, zniczek <i>Regulus ingicapillus</i></p>	teren nadleśnictwa	w różnych typach siedlisk leśnych; gatunki częste i pospolite	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
PTAKI	Cierniówka <i>Sylvia communis</i> , czajka <i>Vanellus vanellus</i> , czeczotka <i>Carduelis flammea</i> , dudek <i>Upupa epos</i> , dzwonec <i>Carduelis chloris</i> , gawron <i>Corvus frugilegus</i> , jaskółka brzegówka <i>Riparia riparia</i> , jaskółka dymówka <i>Hirundo rustica</i> , jaskółka oknówka <i>Delichon urbica</i> , jemioluska <i>Bombycilla garrulus</i> , jerzyk <i>Apus apus</i> , kawka <i>Corvus monedula</i> , kłaskawka <i>Saxicola torquata</i> , kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i> , kulczyk <i>Serinus serinus</i> , makolągwa <i>Carduelis cannabina</i> , mazurek <i>Passer montanus</i> , muchołówka szara <i>Muscicapa strata</i> , piegża <i>Sylvia curruca</i> , pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i> , pliszka siwa <i>Motacilla alba</i> , pliszka żółta <i>Motacilla flava</i> , pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i> , potrzyszcz <i>Miliaria kalandra</i> , przepiórka <i>Coturnix coturnix</i> , pustułka <i>Falco tinnunculus</i> , sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i> , skowronek polny <i>Alauda arvensis</i> , słowik szary <i>Luscinia luscinia</i> , sroka <i>Pica pica</i> , srokosz <i>Lanius excubitor</i> , szczygieł <i>Carduelis carduelis</i> , trznadel <i>Emberiza citrinella</i> , turkawka <i>Streptopelia tortur</i> , wrona siwa <i>Corvus corone cornix</i> , wróbel domowy <i>Passer domesticus</i> , zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	teren nadleśnictwa	na terenach otwartych i zurbanizowanych; gatunki częste i pospolite	program ochrony przyrody z 2006 r., ankiety (2014 r.)
PTAKI	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> , brodziec piskliwy <i>Tringa hypoleucos</i> , czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> , łożówka <i>Acrocephalus palustris</i> , pliszka górską <i>Motacilla cinerea</i> , pluszcz <i>Cinclus cinclus</i> , remiz <i>Remiz pendulinus</i> , samotnik <i>Tringa ochropus</i> , sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i> , strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i> , śmieszka <i>Larus ridibundus</i> , trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	teren nadleśnictwa	rzeki, stawy, wilgotne łąki, turzycowiska, łągi itp.; gatunki częste i pospolite	program ochrony przyrody z 2006 r., ankiety (2014 r.)

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
SSAKI	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	teren nadleśnictwa	nory; system kaskadowych tam; ślady bytowania; widywane osobniki	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
SSAKI	Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i>	teren nadleśnictwa	widywane osobniki, tropy	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
SSAKI	Ryś <i>Lynx lynx</i>	teren nadleśnictwa	widywane osobniki, tropy	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
SSAKI	Wilk <i>Canis lupus</i>	teren nadleśnictwa	widywane osobniki, tropy	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
SSAKI	Wydra <i>Lutra lutra</i>	teren nadleśnictwa	widywane osobniki, tropy	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
SSAKI	Żbik <i>Felis silvestris</i>	teren nadleśnictwa	widywane osobniki, tropy	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
SSAKI	Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i> , nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> , nocek duży <i>Myotis myotis</i> , podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i>	teren nadleśnictwa	w równych typach lasów; (brak danych o lokalizacji kolonii letnich lub zimowisk)	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)
SSAKI	Borowiec wielki <i>Nyctalus nactula</i> , gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i> , gacek szary <i>Plecotus austriacus</i> , karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i> , karlik większy <i>Pipistrellus nathusii</i> , mroczek poźlocisty <i>Eptesicus nilssonii</i> , mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i> , nocek Natterera <i>Myotis nattereri</i> , nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i> , nocek wąsatek <i>Myotis mystacinus</i> ,	teren nadleśnictwa	w różnych typach lasów; rozpowszechnione na terenie nadleśnictwa	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)

Grupa	Nazwa polska i łacińska	Lokalizacja	Opis	Źródło pochodzenia danych
SSAKI	Badylarka <i>Micromys minutus</i> , chomik europejski <i>Cricetus cricetus</i> , gronostaj <i>Mustela erminea</i> , jeż wschodni <i>Erinaceus concolor</i> , karczownik ziemnowodny <i>Arvicola terrestris</i> , koszatka <i>Dryomys nitedula</i> , kret <i>Talpa europaea</i> , łasica łąska <i>Mustela nivalis</i> , mysz zaroślowa <i>Apodemus sylvaticus</i> , orzesznica <i>Muscardinus avellanarius</i> , popielica <i>Glis glis</i> , ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i> , ryjówka górską <i>Sorex alpinus</i> , ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i> , rzęsorek mniejszy <i>Neomys anomalus</i> , rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i> , smużka leśna <i>Sicista betulina</i> , zębiełek karliczek <i>Crocidura suaveolens</i> , zębiełek białawy <i>Crocidura russula</i> , wiewiórka pospolita <i>Sciurus vulgaris</i>	teren nadleśnictwa	różne typy siedlisk; gatunki pospolite	program ochrony przyrody (2007r.), ankiety (2016 r.)

4.2.9.5. Ochrona strefowa zwierząt

Obecnie na terenie Nadleśnictwa Bircza istnieje 11 stref ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania: wyznaczonych dla orła przedniego (2) i orlika krzykliwego (9). Dwie z nich powołane są zarządzeniem nr 17/2002 Wojewody Podkarpackiego z dnia 29 stycznia 2002 r., zmienionym zarządzeniem nr 180/03 Wojewody Podkarpackiego z dnia 17 grudnia 2003 r., jedna – decyzją nr ŚR.V-6631/1/7/05 Wojewody Podkarpackiego z dnia 21 marca 2005 r., pięć – decyzją nr WPN.6442.67.2015.AR-5 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 30 listopada 2015 r. (dwie zmienione postanowieniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 8 stycznia 2016 r.), trzy – decyzją Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2016 r. (jedna zmieniona postanowieniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 6 października 2016 r.). Ogółem strefy ochrony całorocznej obejmują 39,98 ha, a okresowej 164,42 ha. Powierzchnię i ich lokalizację przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. nr 15. Lokalizacja stref ochronnych ptaków na terenie Nadleśnictwa Bircza

Gatunek	Strefa	Adres leśny	Powierzchnia [ha]		
Orlik krzykliwy	strefa ochrony całorocznej	04-02-1-01-39 -m -00	2,17		
		04-02-1-04-143 -r -00	0,75		
		04-02-1-04-144 -g -00	1,01		
		04-02-1-06-233 -kx -00	2,33		
		04-02-2-07-29 -h -00	1,38		
		04-02-2-07-29 -i -00	2,45		
		04-02-2-10-121 -a -00	8,44		
		04-02-3-15-217 -d -00	0,62		
		04-02-3-15-217 -f -00	1,57		
		04-02-3-15-239 -a -00	2,21		
		04-02-3-15-240 -h -00	0,87		
		04-02-3-21-84 -t -00	0,51		
		04-02-3-21-84 -w -00	0,47		
		04-02-3-21-84 -y -00	0,41		
		04-02-3-21-85 -w -00	0,29		
		04-02-3-21-96 -j -00	0,64		
		04-02-3-21-97 -h -00	2,33		
		ogółem strefa ochrony całorocznej			28,45
			strefa ochrony okresowej	04-02-1-01-39 -l -00	11,02
		04-02-1-04-143 -b -00	4,3		
		04-02-1-04-144 -a -00	2,22		
		04-02-1-04-144 -d -00	2,28		
		04-02-1-04-144 -h -00	0,34		
		04-02-1-04-144 -i -00	1,96		
		04-02-1-06-233 -lx -00	4,23		
		04-02-1-06-233 -mx -00	4,42		
		04-02-1-06-233 -ox -00	0,2		
		04-02-1-06-233 -t -00	1,51		
		04-02-1-06-233 -w -00	4,06		
		04-02-2-07-28 -b -00	6,57		
		04-02-2-07-29 -a -00	1,59		
		04-02-2-07-29 -c -00	8,8		
		04-02-2-07-29 -d -00	1,69		
		04-02-2-07-29 -g -00	3,72		
		04-02-2-07-29 -j -00	3,64		
		04-02-2-07-29 -k -00	6,02		
		04-02-2-10-121 -b -00	1,32		
		04-02-2-10-121 -c -00	1,7		
		04-02-3-15-217 -c -00	4,99		
		04-02-3-15-217 -g -00	15,58		
		04-02-3-15-239 -b -00	13,7		
		04-02-3-15-240 -i -00	6,24		
		04-02-3-21-84 -ax -00	0,26		

Gatunek	Strefa	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
		04-02-3-21-84 -g -00	0,51
		04-02-3-21-84 -h -00	1,52
		04-02-3-21-84 -p -00	0,47
		04-02-3-21-84 -x -00	1,62
		04-02-3-21-84 -z -00	0,5
		04-02-3-21-85 -ax -00	0,11
		04-02-3-21-85 -bx -00	0,05
		04-02-3-21-85 -g -00	1,85
		04-02-3-21-85 -j -00	4,43
		04-02-3-21-85 -k -00	1,94
		04-02-3-21-85 -x -00	0,84
		04-02-3-21-85 -z -00	0,72
		04-02-3-21-96 -h -00	2,79
		04-02-3-21-96 -i -00	0,64
		04-02-3-21-97 -b -00	0,84
		04-02-3-21-97 -g -00	7,18
	ogółem strefa ochrony okresowej		138,37
Orlik krzykliwy łącznie			166,82
Orzeł przedni	strefa ochrony całorocznej	04-02-3-12-42 -n -00	2,78
		04-02-3-12-42 -o -00	2,9
		04-02-3-12-42 -t -00	2,68
		04-02-3-20-155 -x -00	1,19
		04-02-3-20-155 -y -00	1,98
	ogółem strefa ochrony całorocznej		11,53
	strefa ochrony okresowej	04-02-3-12-42 -p -00	1,69
		04-02-3-12-42 -w -00	1,65
		04-02-3-12-42 -x -00	1,28
		04-02-3-12-42 -y -00	3,56
		04-02-3-12-42 -z -00	2,25
		04-02-3-12-43 -j -00	2,91
		04-02-3-12-43 -k -00	2,01
		04-02-3-20-155 -lx -00	1,79
		04-02-3-20-155 -n -00	8,91
	ogółem strefa ochrony okresowej		26,05
Orzeł przedni łącznie			37,58
Ogółem nadleśnictwo			204,4

4.3. Walory przyrodniczo-leśne

4.3.1. Walory krajobrazu

4.3.1.1. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej Polski Romera, teren Nadleśnictwa należy do klimatu górskiego i podgórskiego.

Region klimatyczny górski charakteryzuje się piętrowością klimatu, ze spadkiem temperatury średnio $0,5^{\circ}\text{C}/100$ m wysokości i przyrostem opadów ok. 60 mm/100 m wysokości. Roczne amplitudy temperatury zmniejszają się wraz z wysokością.

Średnia roczna temperatura wynosi $+8,1^{\circ}\text{C}$. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą $+18,7^{\circ}\text{C}$, zaś najchłodniejsze styczeń i luty, ze średnią temperaturą $-2,6^{\circ}\text{C}$.

Średnioroczne sumy opadów wahają się od 875 do 893 mm (w Polsce 500 - 700 mm). Najwięcej opadów przypada na miesiące letnie (czerwiec – sierpień), najmniej jest ich w miesiącach zimowych (styczeń – marzec). Względnie duży udział w opadach letnich mają opady burzowe.

Wiatry, na ogół umiarkowane, przeważają z kierunków zachodnich i południowo-zachodnich. Charakteryzują się sezonowością (największe prędkości w okresie od października do stycznia i wczesnym przedwiośniem).

Pokrywa śnieżna zalega średnio 80 - 90 dni. Średnia długość meteorologicznego okresu wegetacji (wyrażona liczbą dni z ustaloną średnią dobową temperaturą powietrza powyżej lub równej 5°C), dla omawianego obszaru wynosi 210 — 220 dni. Zaczyna się w kwietniu, a kończy się początkiem października. Późne przymrozki zdarzają się w II dekadzie maja, zaś wczesne już w połowie września. Lato trwa około 110 dni a zima około 90 dni.

4.3.1.2. Budowa geologiczna

Obszar Nadleśnictwa Bircza leży w obrębie dużej jednostki tektonicznej Karpat Zewnętrznych - płaszczowiny skolskiej, nazwanej również jednostką skibową z uwagi na charakterystyczny fałdowo-łuskowy styl budowy tektonicznej. Osady budujące Karpaty fliszowe na omawianym obszarze tworzyły się w najbardziej brzeżnej rynnie geosynkliny Tetydy. Od strony zewnętrznej obejmowała ona skłon i szelf kontynentu wschodnioeuropejskiego, od strony wewnętrznej ograniczona była podniesieniem dna - kordyliera, od innej rynny śląskiej (J. Kotlarczyk 1993). Szerokość jej wynosiła co najmniej 100 km przy głębokości 2 - 4 km. Wśród osadów budujących omawiany obszar należy wyróżnić następujące jednostki stratygraficzne (J. Kotlarczyk 1988): spaską, z Dołwego, ropianiecką, pstrych łupków, warstw hieroglifowych, menilitową, krośnieńską, oraz podrzędnie solonośną. Pod względem geomorfologicznym obszar Nadleśnictwa Bircza (J. Kondracki 1994), w większej części należy do najbardziej wysuniętej na południowy wschód części Karpat Zachodnich – Pogórza Przemyskiego, którego rejon zamyka się pomiędzy dolinami Sanu i środkowego Wiaru. Do Karpat Wschodnich (Góry Sanocko-Turczańskie), zalicza się położone na południowy zachód od górnego biegu Wiaru pasmo Chwaniowa, oraz położoną na przedłużeniu tego grzbietu w kierunku północno-zachodnim, kulminację „Nad Wysokim”.

4.3.1.3. Rzeźba terenu

W podziale geomorfologicznym Polski południowej (Kimaszewski 1972) granica pomiędzy Karpatami Zachodnimi a Wschodnimi na terenie Nadleśnictwa przebiega wzdłuż linii Leszczawka-Huwniki. Na północ od tej linii rozciąga się Pogórze Dynowskie a na południe Wyżyna Wańkowej. Rzeźba omawianego terenu jest uzależniona od budowy geologicznej. Doliny Pogórza Dynowskiego o zboczach wypukło wklęsłych i płaskich dnach w odcinkach dolnych, mają w partiach źródłowych profil V-kształtny, zbocza wypukłe i nieraz ostro wcinające się w spłaszczenia w wododziale, zaś nieliczne ostańcowi pagórki i twardzielcowe grzbiety, często spłaszczone, wyrastają wyraźnie ponad poziom pogórski (Kopystańka 541 m n.p.m.). Wyżyna Wańkowej jest członem wypiętrzonych Karpat Brzeźnych złożonym ze zwartych garbów (Na Wysokim, Kanasin, Suchy Obycz, Na Opalonym) oraz pasm rusztowych (Chwaniów). Sieć rzeczna Wyżyny Wańkowej jest zróżnicowana.

4.3.1.4. Wody powierzchniowe

Sieć rzeczna na terenie Nadleśnictwa jak i w zasięgu jego działania w zdecydowanej większości należy do dorzecza Sanu (II rzędu) leżącego w zlewni Wisły. Południowo-wschodni kraniec Nadleśnictwa, położony w źródłowych partiach potoku Karaszyn, należy do dorzecza Dniestru, wpływającego do Morza Czarnego. Potok Karaszyn po połączeniu z potokiem Łodyna stanowi lewobrzeżny dopływ Strwiąża - ciekę II rzędu wpadającego do Dniestru. Grzbiet góry Kople (610 m n.p.m.) stanowi więc fragment głównego europejskiego działu wód pomiędzy zlewniami Bałtyku i Morza Czarnego.

Główne osie sieci rzecznej Nadleśnictwa stanowią prawe dopływy Sanu. Są to ciekę III rzędu - Wiar i Stupnica.

Główną rzeką płynącą przez teren Nadleśnictwa jest rzeka Wiar. Jej główne źródło znajduje się na północno-wschodnim stoku Brańcowej (677 m n.p.m.) w paśmie Chwaniowa i na przeważającym odcinku płynie przez teren Nadleśnictwa Bircza. Wraz z dopływami dalszych rzędów - Turnicą, Kamionką, Jamninką, Mszańcem, Klimowem odwadnia środkową i wschodnią część Nadleśnictwa. Stupnica wraz z dopływami: m.in. Leszczawką, Rudawką, Maławką, Koronką, Jasionką i Brzuską odwadnia północno-zachodnią część rozpatrywanego obszaru.

Układ i gęstość sieci rzecznej wykazują dużą korelację z rzeźbą terenu i budową geologiczną. Występują tu wąskie odcinki dolin o charakterze przełomowym oraz szerokie - kotlinowate. Potoki mają przeważnie charakter górski o głębokich dolinach i wąskich korytach oraz dość duże spadki. W ich korytach spotyka się dość często progi i wodospady, a dna wyścielają grube frakcje kamieni (rumowiska). Zasilane są głównie wodami z topniejącego śniegu oraz opadami deszczu, z krótkotrwałymi wezbraniami w lecie i łagodniejszymi spływami roztopowymi na wiosnę. Typowe dla tych cieków są głębokie i długotrwałe niżówki w porze bezdeszczowej.

4.3.1.5. Wody gruntowe

W utworach czwartorzędowych głównymi zbiornikami wód są doliny rzeczne wraz z terasami, przeważnie niższymi. Występuje w nich jeden, rzadziej kilka poziomów wodonośnych, często bezpośrednio związanych z rzeką. Charakteryzują się one, jak na warunki karpackie, dość dużą zasobnością wód. Z poziomu wodonośnego, miąższości 5-15 m, korzysta większość studzien gospodarskich oraz ujęcia dla zakładów przemysłowych. Ich wydajność wynosi 5-15 m³/h, tylko wyjątkowo wzrasta do 50-70 m³/h. Wahania zwierciadła tych wód są stosunkowo niewielkie (0,5-3 m), gdyż są one hydraulicznie związane z wodami rzecznyymi (Wład 1996).

Wody w utworach fliszowych wypełniają głównie szczeliny i pory piaskowców, przy czym szczeliny decydują o przewodności i wydajności, natomiast pory - o zasobności tych wód (Wład 1996). Łupki stanowią element oddzielający wodonośne kompleksy piaskowcowe. Największe znaczenie wodonośne mają piaskowce średnioziarniste, częściowo gruboziarniste o spoiwie krzemionkowym i wapiennym. Najlepszym kolektorem wodnym zdają się być piaskowce warstw istebniańskich (dolnych i środkowych), częściowo warstwy inoceramowe i niektóre odmiany warstw krośnieńskich. Woda prawie zawsze występuje w piaskowcach warstw menilitowych. Bardzo słabą wydajność, a najczęściej zupełny brak wód wykazują łupkowe partie fliszu (górne warstwy istebniańskie, inoceramowe, menilitowe). Wydajność studzien jest niewielka - przeciętnie 0,8 m³/h, jedynie w najkorzystniejszych warunkach wzrasta do 5-10 m³/h. Wahania zwierciadła w płytkich studniach wynoszą w ciągu roku od kilkunastu centymetrów do 3 m. W skałkach płaszczowiny skolskiej, na głębokości 100 m do przeszło 5 km występują wody słone i solanki.

4.3.1.6. Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne Nadleśnictwa to fragmenty roślinności łąkowej lub bagiennej, występujące w dolinach rzek lub w wyższych partiach stoków. Są to z reguły niewielkie powierzchnie o charakterze śródleśnych, lokalnych zabagnień, bardzo cenne z punktu widzenia bioróżnorodności i retencji wodnej. Z uwagi na ich niewielką powierzchnię ujęto je jako bagna nie tworzące wydzieleń. Występują one w oddz.: 55a, 63b, 113Aa, 114b, 124a, 160a, 181a obrębu Bircza, 34f, 81a, 145a obrębu Nowe Sady, 31g, 154d, 212f obrębu Wojtkowa. Ogółem zajmują 1,37 ha. Na terenie nadleśnictwa występują również 3 zbiorniki wodne, zlokalizowane w oddz. 124b, 159l, 160cx, 229bx, 268i obrębu Bircza, 14j obrębu Nowe Sady i 184g, 192ax obrębu Wojtkowa (łączna pow. 3,71 ha). Są one sztucznym elementem, ale będąc środowiskiem zupełnie odmiennej flory i fauny lokalnie wzbogacają bioróżnorodność, a jednocześnie pełnią ważną rolę w retencji wodnej.

4.3.1.7. Charakterystyka stosunków wodnych

Istotnym elementem kształtującym stosunki wodne nadleśnictwa, jest duża lesistość tego terenu. Las reguluje gospodarkę wodną, poprzez podwyższanie niskich i obniżanie wysokich stanów wód. Wykazuje pewną zdolność retencyjną, czyli możliwość gromadzenia i przetrzymywania zasobów wodnych przez dłuższy czas w środowisku biotycznym i abiotycznym.

Retencję na terenie nadleśnictwa tworzą różnego rodzaju zbiorniki, oczka i ciekły wodne (tzw. retencja wód otwartych), mokradła, bagna, zagłębienia terenowe (tzw. retencja depresyjna), struktura i układ glebowy (tzw. retencja glebowa), oraz możliwości intercepcji szaty roślinnej.

Zadaniem retencji wodnej w lasach jest:

- poprawa uwilgotnienia siedlisk leśnych poprzez podniesienie lustra wody gruntowej na terenach bezpośrednio przylegających do zbiornika lub urządzenia piętrzącego;
- zmiana szybkiego odpływu wód powierzchniowych z terenu lasu na spowolniony odpływ gruntowy;
- urozmaicenie i wzbogacenie środowiska leśnego;
- zapewnienie wody dla zwierzyny leśnej, ptactwa i owadów, co podnosi biologiczną odporność drzewostanów;
- zapewnienia wody dla ochrony przeciwpożarowej;
- zapewnienie wody dla celów gospodarczych - do nawodnień deszczownianych i hodowli ryb;
- tworzenie warunków do rekreacji i wypoczynku.

4.3.1.8. Gleby

Pokrywa glebowa jest mało zróżnicowana pod względem typologicznym. Poniżej zestawiono typy gleb oraz ich powierzchnię w nadleśnictwie.

Tab. nr 16. Zestawienie gleb nadleśnictwa

Podtyp gleby	Nadleśnictwo	
	Pow. [ha]	Udział [%]
Pararędziny właściwe	6,08	0,02
Pararędziny brunatne	134,67	0,49
Czarne ziemie właściwe	7,3	0,03
Gleby brunatne właściwe	7741,47	28,26
Gleby brunatne wylugowane	18383,86	67,11
Gleby brunatne kwaśne	480,44	1,75
Gleby brunatne bielicowe	38,35	0,14
Gleby płowe właściwe	74,24	0,27
Gleby płowe opadowoglejowe	90,88	0,33
Gleby gruntowoglejowe właściwe	6,36	0,02
Gleby opadowoglejowe właściwe	50,99	0,19
Gleby mułowo-murszowe	16,78	0,06
Mady rzeczne właściwe	40,4	0,15
Mady rzeczne próchniczne	9,42	0,03
Mady rzeczne brunatne	304,26	1,11
Gleby deluwialne próchniczne	1,97	0,01
Gleby deluwialne brunatne	2,29	0,01
Gł. industro i urbanoziemne o niewykszt. prof.	4,61	0,02
Razem grunty leśne	27394,37	100,00

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie nadleśnictwa dominują gleby brunatne, zajmujące 97% powierzchni leśnej. Pozostałe typy gleb zajmują jedynie 3%. Gleby brunatne występują na stokach o ułatwionym odpływie wód powierzchniowych, zaś mady i gleby gruntowoglejowe – w dolinach rzek i potoków. Z kolei gleby słabowyzstałcone – w przyszczytowych partiach wyższych wzniesień.

4.3.2. Typy siedliskowe lasu

Typy siedliskowe lasu opracowano na podstawie operatu glebowo-siedliskowego dla Nadleśnictwa, a zestawiono w oparciu o bazę opisów taksacyjnych. Udział siedliskowych typów lasu w ujęciu powierzchniowym i procentowym przedstawiono poniżej.

Tab. nr 17. Udział siedliskowych typów lasu w powierzchni nadleśnictwa.

Typ siedliskowy lasu	Obręby						Nadleśnictwo	
	Bircza		Nowe Sady		Wojtkowa			
	Pow. (ha)	Udział (%)	Pow. (ha)	Udział (%)	Pow. (ha)	Udział (%)	Pow. (ha)	Udział (%)
LMWYŻśw	6,90	0,07	1,56	0,02	-	-	8,46	0,03
LWYŻśw	7707,34	74,15	4208,22	51,70	1075,22	12,14	12990,78	47,42
LWYŻw	233,95	2,25	131,46	1,61	47,31	0,53	412,72	1,51
LŁWYŻ	134,62	1,30	93,89	1,15	65,52	0,74	294,03	1,07
LMGśw	38,35	0,37	-	-	-	-	38,35	0,14
LGśw	2252,54	21,67	3669,41	45,08	7569,89	85,44	13491,84	49,25
LGw	19,03	0,18	26,65	0,33	30,16	0,34	75,84	0,28
LŁG	1,79	0,02	8,87	0,11	71,69	0,81	82,35	0,30
Razem	10394,52	100,00	8140,06	100,00	8859,79	100,00	27394,37	100,00

Dominujące typy siedliskowe na terenie Nadleśnictwa to las górski w wariacie świeżym LGśw oraz las wyżynny Lwyżśw, również w wariacie świeżym. Oba typy łącznie zajmują około 97% powierzchni. Pozostałą powierzchnię zajmują warianty wilgotne obu dominujących typów siedliskowych (LGw, Lwyżw – 1,79%), lasy łęgowe (LŁG, Lłwyż – 1,37%) oraz lasy mieszane (LMwyżśw, LMGśw – 0,17%).

4.3.3. Walory flory

W podziale geobotanicznym Pawłowskiego (1972) teren Nadleśnictwa Bircza położony jest w Prowincji Górskiej, Środkowoeuropejskiej, Podprowincji Karpackiej, Dziale Karpat Wschodnich, Okręgu Karpat Lesistych, Podokręgu Pogórza Przemyskiego.

W ujęciu fitogeograficznym Zemanka (1991) obszar położony na południe od doliny Wiaru leży w podokręgu Bieszczadów Niskich, pozostała część należy do Podokręgu Pogórza Przemyskiego.

Na specyfikę flory i roślinności omawianego tereny wywiera znaczny wpływ bezpośrednio sąsiedztwo od północnego-wschodu Opola Zachodniego – krainy należącej do Prowincji Pontyjsko-Panońskiej.

Przynależność omawianego obszaru do Prowincji Górskiej uwidacznia się dużym udziałem górskich gatunków roślin. Według B. Zemanka (2002) oraz S. Michalika (1993), na omawianym obszarze oraz w jego bliskim sąsiedztwie występuje 95 taksonów, w tym 65 reglowych, 21 ogólnogórskich, 5 podgórskich i 4 subalpejskich. Przejściowy charakter między Karpatami Wschodnimi i Zachodnimi przejawia się obecnością elementów zarówno wschodnio-jak i zachodniokarpackich, z przewagą tych pierwszych, do których należą sałatnica leśna *Aposeris foetida*, lulecznica kraińska *Scopolia carniolica*, łączyga pośrednia *Lapsana intermedia*, żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*, smotrawa okazała *Telekia speciosa*. Ponadto na omawianym terenie pojawiają się dwa taksony niegórskie *Cerastium sylvaticum* oraz *Glechoma hirsuta*.

Taksony reprezentujące element górski we florze Nadleśnictwa Bircza.

Taksony subalpejskie		
1	<i>Alnus viridis</i> (S)	- olsza zielona
2	<i>Centaurea mollis</i> (S)	- chaber miękkowłosy
3	<i>Hieracium prenanthoides</i>	- jastrzębiec przenętowaty
4	<i>Lathyrus laevigatus</i>	- groszek wschodniokarpacki
Taksony reglowe :		
1	<i>Abies alba</i>	- jodła pospolita
2	<i>Acer pseudoplatanus</i>	- jawor
3	<i>Aconitum lasiocarpum</i>	- tojad wschodniokarpacki
4	<i>Aconitum moldavicum</i>	- tojad mołdawski
5	<i>Alchemilla glaucescens</i>	- przywrotnik kosmaty
6	<i>Alchemilla walsbyi</i>	- przywrotnik Walsby
7	<i>Allium ursinum</i>	- czosnek niedźwiedzi
8	<i>Alnus incana</i>	- olsza szara
9	<i>Anthriscus nitida</i>	- trybula lśniąca
10	<i>Aposeris foetida</i>	- sałatnica leśna
11	<i>Aruncus sylvestris</i>	- parzydło leśne
12	<i>Blechnum spicant</i>	- podrzeń żebrowiec
14	<i>Carduus personata</i>	- oset łopianowaty
15	<i>Carex depressa</i> subsp. <i>transsilvanica</i>	- turzyca siedmiogrodzka
16	<i>Dactylorhiza sambucina</i>	- kukułka bzoja
17	<i>Dentaria glandulosa</i>	- żywiec gruczołowaty
18	<i>Dryopteris affinis</i>	- nerecznica mocna
19	<i>Dryopteris expansa</i>	- nerecznica górską
20	<i>Eleocharis austriaca</i>	- ponikło austriackie
21	<i>Equisetum variegatum</i>	- skrzyp pstry
22	<i>Euphorbia serrulata</i>	- wilczomlecz (ostromlecz) sztywny
23	<i>Festuca altissima</i>	- kostrzewa leśna
24	<i>Festuca drymeja</i>	- kostrzewa górską
25	<i>Galanthus nivalis</i>	- śnieżyczka przebiśnieg
26	<i>Galium rotundifolium</i>	- przytulia okrągłolistna
27	<i>Gymnadenia conopsea</i>	- gółka długoostrogowa
28	<i>Gymnocarpium robertianum</i>	- cienistka Roberta
29	<i>Hesperis matronalis</i> subsp. <i>candida</i>	- wieczernik biały
30	<i>Hieracium cymosum</i>	- jastrzębiec wierzchołkowy
31	<i>Hordelymus europaeus</i>	- jęczmieniec (wydmuchrzyca) zwyczajny
33	<i>Lapsana intermedia</i>	- łączyga pośrednia
34	<i>Listera cordata</i>	- listera sercowata
35	<i>Lonicera nigra</i>	- wiciokrzew czarny

Taksony reglowe :		
36	<i>Lunaria rediviva</i>	- miesięcznica trwała
37	<i>Luzula sylvatica</i>	- kosmatka olbrzymia
38	<i>Lysimachia nemorum</i>	- tojeść gajowa
39	<i>Myosotis decumbens</i> subsp. <i>variabilis</i>	- niezapominajka rozłogowa
40	<i>Myricaria germanica</i>	- września pobrzeżna
41	<i>Petasites albus</i>	- lepieńnik biały
42	<i>Picea abies</i>	- świerk pospolity
43	<i>Picris hieracioides</i> L. subsp. <i>auriculata</i>	- goryczel jastrzębcowaty
44	<i>Pleurospermum austriacum</i>	- żebrowiec górski
45	<i>Polygonatum verticillatum</i>	- kokoryczka okółkowa
46	<i>Polystichum aculeatum</i>	- paprotnik kolczysty
47	<i>Polystichum braunii</i>	- paprotnik Brauna
48	<i>Potentilla pusilla</i>	- pięciornik omszony
49	<i>Prenanthes purpurea</i>	- przęnet purpurowy
50	<i>Ribes alpinum</i>	- porzeczkę alpejską
51	<i>Rubus hirtus</i>	- jeżyna gruczołowata
52	<i>Salvia glutinosa</i>	- szaflwia lepka
53	<i>Sambucus racemosa</i>	- bez koralowy
54	<i>Scopolia carniolica</i>	- lulecznica kraińska
55	<i>Scrophularia scopolii</i>	- trędownik omszony
56	<i>Senecio fuchsii</i>	- starzec Fuchsa
57	<i>Senecio nemorensis</i>	- starzec gajowy
58	<i>Stachys alpina</i>	- czyściec leśny
59	<i>Streptopus amplexifolius</i>	- liczydło górskie
60	<i>Symphytum cordatum</i>	- żywokost sercowaty
61	<i>Telekia speciosa</i> *	- smotrawa okazała
62	<i>Traunsteinera globosa</i>	- storczyca kulista
63	<i>Valeriana sambucifolia</i>	- kozłek bżowy
64	<i>Veronica montana</i>	- przetacznik górski
65	<i>Viola saxatilis</i>	- fiołek trwały
Taksony ogólnogórskie:		
1	<i>Alchemilla crinita</i>	- przywrotnik płytkoklapowy
2	<i>Campanula abietina</i>	- dzwonek rozłogowy
3	<i>Caltha palustris</i> subsp. <i>laeta</i>	- kniec błotna górską
4	<i>Cardaminopsis halleri</i>	- rzeżusznik (gęsiówka) Hallera
5	<i>Chaerophyllum hirsutum</i>	- świerzabek orzęsiony
6	<i>Coeloglossum viride</i>	- ozorka zielona
7	<i>Doronicum austriacum</i>	- omieg górski
8	<i>Dryopteris dilatata</i>	- nercznica szerokolistna
9	<i>Gentiana asclepiadea</i>	- goryczka trojęściowa
10	<i>Gentianella lutescens</i>	- goryczuszka (goryczka) wczesna
11	<i>Geranium phaeum</i>	- bodziszek żałobny
12	<i>Huperzia selago</i>	- wroniec widlasty
13	<i>Hieracium aurantiacum</i>	- jastrzębiec pomarańczowy
14	<i>Orobanche alba</i>	- zaraza macierzankowa
15	<i>Knautia dipsacifolia</i>	- świerzbnica leśna
16	<i>Ranunculus serpens</i> SCHRANK subsp. <i>nemorosus</i>	- jaskier gajowy
17	<i>Rosa pendulina</i>	- róża alpejska
18	<i>Scilla bifolia</i>	- cebulica dwulistna
19	<i>Sedum fabaria</i>	- rozchodnik karpacki
20	<i>Valeriana tripteris</i>	- kozłek trólistkowy
21	<i>Veratrum lobelianum</i>	- ciemiężycę zieloną
Taksony podgórskie:		
1	<i>Calamagrostis pseudophragmites</i>	- trzcinnik szuwarowy
2	<i>Carex pendula</i>	- turzycę zwisłą
3	<i>Equisetum telmateia</i>	- skrzyp olbrzymi
4	<i>Matteucia struthiopteris</i>	- pióropusznik strusi
5	<i>Myricaria germanica</i>	- września pobrzeżna

Taksony reprezentujące element kierunkowy wschodni i zachodni we florze Nadleśnictwa Bircza.

Wschodnie	Zachodnie
<i>Aconitum lasiocarpum</i> – tojad wschodniokarpacki	<i>Crataegus laevigata</i> – głóg dwuszyjkowy
<i>Aposeris foetida</i> – sałatnica leśna	<i>Galium rotundifolium</i> – przytulia okrągłolistna
<i>Campanula abietina</i> – dzwonek rozłogowy	<i>Hypericum humifusum</i> – dziurawiec rozesłany
<i>Carex depressa</i> subsp. <i>transsilvanica</i> – turzycza siedmiogrodzka	<i>Polygala oxyptera</i> – krzyżownica ostroskrzydłkowa
<i>Cerastium sylvaticum</i> – rogownica leśna	<i>Potentilla pusilla</i> – pięciornik omszony
<i>Glechoma hirsuta</i> – bluszczyk kosmaty	<i>Sarothamnus scoparius</i> – żarnowiec miotłasty
<i>Lapsana intermedia</i> – łoczyga pośrednia	<i>Veratrum lobelianum</i> – ciemiężyczielona
<i>Lathyrus laevigatus</i> – groszek wschodniokarpacki	
<i>Leucoium vernum</i> subsp. <i>carpaticum</i> – śnieżycawiosenna	
<i>Scilla bifolia</i> – cebulica dwulistna	
<i>Scopolia carniolica</i> – lulecznica kraińska	
<i>Symphytum cordatum</i> – żywokost sercowaty	
<i>Telekia speciosa</i> – smotrawa okazała	

Występowanie roślin kserotermicznych (ciepłolubnych) na omawianym terenie nie tylko wiąże się z łąkami kserotermicznymi, ale również z przynależnością w terenach górskich do pewnych szczególnych siedlisk naturalnych - skał, skarp nadrzecznych, odlesionych stromych zboczy o ekspozycji południowej – oraz do siedlisk antropogenicznych – nasypów drogowych, przydroży, sztucznych kamienisk, itp. Dlatego też gatunki reprezentujące ten element są rozmieszczone punktowo na całym terenie, skupiając się w kilku miejscach. Nie ogrywiają one znaczącej roli ze względu na rzadkość występowania czy na fakt, że pewna część z nich rośnie na siedliskach antropogenicznych i przez to jest bardzo nietrwałym składnikiem flory. Stwierdzono, że zmiany użytkowania łąk i pastwisk (ograniczenie lub zaniechanie wypasu i koszenia) powoduje uruchomienie się procesów sukcesyjnych, których ofiarą padają w pierwszej kolejności gatunki kserotermiczne, wymagające siedlisk otwartych, słabo zwartej pokrywy roślinnej, braku ocienienia. Utrzymanie odpowiednich siedlisk dla roślin ciepłolubnych wymaga stosowania ochrony czynnej co jest kosztowne, a nie zawsze daje pożądane rezultaty.

Poza roślinami podlegającymi ochronie prawnej, na omawianym terenie nielicznie występują również inne gatunki stanowiące cenny element miejscowej flory, określane jako rzadkie. Zestawiono je w poniższej tabeli.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska
1.	<i>Telekia speciosa</i>	Smotrawa okazała
2.	<i>Allium scorodoprasum</i>	Czosnek węzowy
3.	<i>Allium oleraceum</i>	Czosnek zielony
4.	<i>Cirsium canum</i>	Ostrożeń siwy
5.	<i>Cirsium decussatum</i> *	Ostrożeń siedmiogrodzki
6.	<i>Iris pseudokorus</i>	Kosaciec żółty
7.	<i>Inula britannica</i>	Omam łąkowy
8.	<i>Rosa pendulina</i>	Róża alpejska
9.	<i>Serratula tinctoria</i>	Sierpik barwierski
10.	<i>Spiraea salicifolia</i>	Tawuła bawolina

* gatunek sztucznego pochodzenia (Piórecki i in. 1992).

Charakterystyczną cechą Pogórza Przemyskiego jest wyodrębnienie dwu pięter roślinnych: piętra pogórza (do 500 m n.p.m.) oraz piętra regla dolnego (powyżej 500 m n.p.m.). W piętrze regla dolnego położone są południowe pasma Nadleśnictwa – Chwaniów, Turnica, Suchy Obycz. Dominującym zbiorowiskiem tego piętra jest żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fraxinetum* w swej typowej reglowej formie.

Piętro pogórza obejmuje pasma w północnej części Nadleśnictwa, którego charakterystycznymi zbiorowiskami leśnymi są żyzne lasy liściaste. Najniższe partie terenu w tym piętrze zajmuje grąd *Tilio-Carpinetum* natomiast wyższe - podgórska forma buczyny karpackiej, stanowiąca pośrednie ogniwo pomiędzy typową reglową postacią buczyny, a fitocenoząmi grądowymi. W dolinach rzecznych występują zarośla i lasy łąkowe.

4.3.4. Walory fauny

Obszar Nadleśnictwa Bircza w regionalizacji zoogeograficznej, wg podziału Jaczewskiego (1973) zawartego w „Narodowym Atlasie Polski”, znajduje się w obrębie krainy Beskidów Wschodnich. Podlega znacznemu wpływowi obszaru pontyjsko-pannońskiego, co powoduje obecność wykluczających się preferencjami ekologicznymi elementów dolnoregłowych i stepowych, a w aspekcie biogeograficznym: pontyjskich i górskich - wschodniokarpackich (Pawłowski i in. 1993). Fauna omawianego terenu poznana jest dość dobrze w obrębie tylko niektórych grup. Stosunkowo najlepiej została zbadana awifauna Pogórza Przemyskiego dzięki pracom Hordowskiego (1991), Hordowskiego i Kunysza (1991), Kunysza (1994a, b, c, d), Walasza (1990, mpis) (1993), Walasza i Mielczarka (1992). Entomofaunę badali m.in. Bielewicz (1973), Mazur (1990, mpis), herpetofaunę - Sura (1990, mpis). Wśród ssaków badania dotyczyły głównie nietoperzy (Godawa 1990, mpis). Stan fauny łownej znany jest z danych inwentaryzacyjnych uzyskanych z kół łowieckich. W ogólnej charakterystyce fauny zwraca uwagę wyjątkowy konglomerat miejscowej fauny, zarówno autochtonicznej, jak i napływowej.

Na szczególną uwagę zasługuje występowanie endemicznych elementów górskich. Są to endemity wschodniokarpackie - chrząszcze: *Nebria fussi*, *Leptusa carpathica*, *Bythinus carpathicus*, *B. weisei*, *Athous mollis*, *Cryptophagus reflexicollis*, *Sternodea bandii*, *Otiorchynsus obsidianus*, *O. opulentus*, *Liophloeus liptoviensis*, *Omius hanaki*; ślimaki: *Oxychilus orientalis*, *Perforatella dibothrion*, *Carpathica calophoma*, *Tridsia bielzi*.

Endemiczne elementy zachodniokarpackie (na wschodniej granicy zasięgu) reprezentują: krocionóg *Glomeris mniszecki*, skoczogonek *Plutomurus carpathicus* i ślimak: *Trichia villosula*, *T. lubomirskii*.

Endemity lub subendemity ogólnokarpackie to: krocionogi *Lithobius burzenlandicus*, *L. erythrocephalus*, *Trachyspaera aculcata*, *Cylindroiulus burzenlandicus*, *Microiulus carpathicus*, chrząszcze - *Carabus obsoletus*, *Trechus latus*, *Pterostichus foreolatus*, *P. pilosus*, *Othiorhynchus rugosus*, ślimaki: *Vitrea transsylvanica*, *Bielzia coeruleans*, *Macropastra tunida*, *Vestica gulo*, *V. turgida*, *Perforatella vivina*, *Chilostoma faustinum*; z płazów - traszka karpacka *Triturus montandonii*.

Z endemitów karpacko-sudeckich stwierdzono: chrząszcze - *Trechus pulchellus*, *Curimus erischoni*, *Chrysolina purpurascens*, *Plinthus tischeri*.

Wśród górskich kręgowców o szerszym zasięgu występują: płazy - salamandra plamista *Salamandra salamandra* i kumak górski *Bombina variegata*; ptaki - pliszka górska *Motacilla cinerea*, pluszcz *Cinclus cinclus*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes*, a z ssaków - ryjówka górska *Sorex alpinus*.

Na rozpatrywanym obszarze występują również gatunki o borealno-górskim, dysjunktywnym areale: 4 gatunki skoczogonków, 9 gat. chrząszczy, 1 gat. motyla - niepylak mnemosyna *Parnassius mnemosynae*, 3 gat. muchówek, 2 gat. ślimaków, a z ptaków - drozd obrożny *Turdus torquatus*.

Gatunki górskie grupują się na omawianym terenie głównie w zlewni potoku Turnica, a górskie gatunki wodne zamieszkują również niektóre głównie górne odcinki rzeki Wiar (Pawłowski i in. 1993).

Elementy południowe - są to najczęściej gatunki o pontyjskim lub subpontyjskim pochodzeniu, wkraczające różnymi szlakami migracyjnymi, głównie podolsko-opolskim, w mniejszym stopniu transkarpackim. Skupiają się one głównie we wschodniej części doliny Wiaru między Huwnikami a Rybotyczami. W rozproszeniu występują na terenach nieleśnych lub słabo zalesionych, w zaroślach, m.in. koło Arłamowa. Są to głównie przedstawiciele bezkręgowców: krocionogi *Cryptops parisi*, *Unciger transsilvanicus*, chrząszcze - *Derodontus macularis*, *Trichodes irkutensis*, *Phyllobius betulae*, *Ph. incanus*, *Ph. contemptus*, *Polydrusus inustus*, *Eusornus ovulum*, *Sitania languidus*, *Smicronyx coecus*, *Sm. reichi*, *Centorhynchus magnini*, ślimaki - *Aegopimella minor*, *Oxychilus bidentata*, *Capaea vindobonensis*, *Helix lutescens*.

Badania faunistyczne herpetofauny, ornitofauny lęgowej oraz malakofauny naziemnej wykazały, że wykazy gatunkowe tych grup z omawianego terenu obejmują odpowiednio 61, 45 i 45% listy krajowej.

4.3.5. Charakterystyka leśnych zbiorowisk roślinnych

Zbiorowiska leśne występujące na terenie Nadleśnictwa Bircza w przeważającej części mają charakter naturalny. Reprezentuje je kilka zespołów wykazujących zróżnicowanie na niższe jednostki syntaksonomiczne (BULiGL O/Przemysł 2006). Ich systematykę przedstawiono poniżej (Matuszkiewicz 2001).

Klasa: *Querco-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieg. 1937

Rząd: *Fagetalia sylvaticae* Pawł. in Pawł., Sokoł. et Wall. 1928

Związek: *Alno-Ulmion* Br.-Bl. et R. Tx. 1943

Podzwiązek: *Alnenion glutinoso-incanae* Oberd. 1953

Zespół: *Carici remotae-Fraxinetum* Koch 1926 ex Faber 1936

Zespół: *Alnetum incanae* Lüdi 1921

Związek: *Carpinion betuli* Issl. 1931 em. Oberd. 1953

Zespół: *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* Tracz. 1962

Związek: *Fagion sylvaticae* R. Tx. et Diem. 1936

Podzwiązek: *Luzulo-Fagenion* (Lohm. ex R. Tx. 1954) Oberd. 1957

Zespół: *Luzulo luzuloidis-Fagetum* (Du Rietz 1923) Markgr. 1932 em. Meusel 1937

Podzwiązek: *Galio rotundifolii-Abietenion* Oberd. 1961

Zbiorowisko: *Abies alba-Oxalis acetosella* J. Mat. 2001

Podzwiązek: *Dentario glandulosae-Fagenion* Oberd. et Müller 1984

Zespół: *Dentario glandulosae-Fagetum* W. Mat. 1964 ex Guzikowa et Kornaś 1969

Związek: *Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani* Klika 1955

Podzwiązek: *Lunario-Acerenion pseudoplatani* (Moor 1973) Th. Müller 1992

Zespół: *Phyllitido-Aceretum* Moor 1952

Zespół: *Lunario-Aceretum* Grüneberg et Schlüt. 1957

Zbiorowiska o nieokreślonej przynależności fitosocjologicznej

Sztuczne sośniny i świerczyny na siedlisku lasów bukowych
Nasadzenia, uprawy i młodniki leśne na gruntach porolnych

BUCZYNY

Dentario glandulosae-Fagetum – żyzna buczyna karpacka

Jest to dominujące zbiorowisko roślinne na terenie nadleśnictwa (48% pow.). Zasadniczo występuje od 500-550 m n.p.m. aż po szczyty, jednakże schodzi dość nisko na północnych stokach i wzdłuż cienistych wilgotnych dolin. W postaci typowej (*Dentario glandulosae-fagetum montanum*) wykształca się na wysokości 600-1200 m n.p.m. z optimum na 800-1150 m n.p.m. Niżej, stopniowo przechodzi w formę podgórską (*Dentario glandulosae-Fagetum collinum*), wykazującą silne powiązania florystyczne z grądami. Na terenie nadleśnictwa wykształciła się głównie w postaci podgórskiej, wyróżniającej się obecnością takich gatunków jak: grab *Carpinus betulus*, przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis* czy bluszcz pospolity *Hedera helix*. Natomiast obecność m.in. przenęta purpurowego *Prenanthes purpurea*, tojeści gajowej *Lysimachia nemorum* i goryczki trojeściowej *Gentiana asclepiadea* wyróżnia formę reglową (Matuszkiewicz 1984).

Buczyna karpacka jest subendemicznym zbiorowiskiem leśnym Karpat, zróżnicowanym na dwie odmiany geograficzne – zachodnio- i wschodniokarpacką. Granica pomiędzy nimi przebiega na linii Białej, Ropy, Wisłoki i Wisły. Na terenie nadleśnictwa buczyna występuje w odmianie wschodniokarpackiej wyróżniających się obecnością takich gatunków jak: sałatnica leśna *Aposeris foetida* i kostrzewa górską *Festuca drymeia* oraz znacznie większym udziałem leszczyny *Corylus avellana* i turzycy orzęsionej *Carex pilosa*.

Zespół jest dobrze zdefiniowany poprzez udział trzech gatunków charakterystycznych o znaczeniu terytorialnym: żywca gruczołowatego *Dentaria glandulosa*, żywokosta sercowatego *Symphytum cordatum* i paprotnika Brauna *Polystichum braunii*. Dla charakterystyki zespołu istotne jest również występowanie licznych gatunków charakterystycznych dla klasy *Quercio-Fagetea* i rzędu *Fagetalia sylvaticae*, przy ograniczonym udziale gatunków związku *Carpinion*, szczególnie w formie reglowej. W warstwie drzew najczęściej występuje buk *Fagus sylvatica* z mniejszym lub większym udziałem jodły *Abies alba*, świerka *Picea abies* czy jaworu *Acer pseudoplatanus*. Warstwa krzewów jest przeważnie słabo rozwinięta, budują ją głównie podrosty buka, jodły oraz leszczyna *Corylus avellana*.

Zbiorowisko wykształca zwykle na różnych postaciach gleb brunatnych, głębokich eutroficznych rankerach, a także dojrzałych glebach wapniowcowych. Różnicowanie warunków siedliskowych jest przy tym znaczące i pociąga za sobą

wykształcenie kilku podzespołów wyróżniających się dominacją określonych gatunków runa, a często także modyfikacją składu gatunkowego warstwy drzew, a także wariantów i facji. Najszerzej rozprzestrzeniony jest podzespół typowy *D.g.-F. typicum*, nie posiadający gatunków wyróżniających. Znacznie rzadziej występują inne podzespoły:

wilgotny *D.g.-F. lunarietosum* z miesięcznicą trwałą *Lunaria rediviva*;

wilgotny, czosnkowy *D.g.-F. allietosum* z czosnkiem niedźwiedzim *Allium ursinum*;
Scharakteryzowano je poniżej.

Dentario glandulosae-Fagetum typicum – podzespół typowy

Jest najbardziej rozpowszechnionym podzespołem buczyny karpackiej, przy czym wykazuje największą ze wszystkich podzespołów zmienność lokalnosiedliskową, tworząc szereg wariantów i facji.

Warstwę drzew buduje buk *Fagus sylvatica*, miejscami ze znaczącym udziałem jodły *Abies alba*. Warstwa krzewów zwykle jest słabo rozwinięta. Budują ją głównie podrosty bukowe i jodłowe oraz leszczyna *Corylus avellana* z domieszką bzu czarnego *Sambucus nigra*. W runie, obok gatunków charakterystycznych dla zespołu – żywca gruczołowatego *Dentaria glandulosa* i żywokosta sercowatego *Symphytum cordatum* dominują taksony klasy *Querc-Fagetea* tj. m.in.: zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, przytulia wonna *Galium odoratum*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, miódunka ćma *Pulmonaria obscura*, szczyr trwałe *Mercurialis perennis*, szalwia lepka *Salvia glutinosa* i nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas*.

Podzespół wykształca się zwykle na siedliskach umiarkowanie wilgotnych w typie siedliskowym lasu górskiego.

Dentario glandulosae-Fagetum lunarietosum – podzespół wilgotny z miesięcznicą trwałą

Podzespół ten jest zwykle ograniczony do niewielkich płatów, wykształconych w określonych, specyficznych warunkach siedliskowych. Są to zwykle dość strome, kamieniste stoki dobrze uwilgotnione i zwykle ocienione, obszary źródliskowe i doliny górskich potoków. Wyróżniany jest na podstawie dominacji miesięcznicy trwałej *Lunaria rediviva*, której często towarzyszy szereg innych gatunków ziołoroślowych.

Pod względem składu gatunkowego drzewostanu podzespół wyróżnia się wyższym udziałem jawora, przy czym można znaleźć płaty w których oba gatunki, tj. buk i jawor, współpanują. Jako domieszka występuje jodła, a niekiedy także wiąz górski, jesion i olsza szara. W warstwie krzewów, zwykle słabo wykształconej występują głównie podrosty buka i jawora oraz bez czarny *Sambucus nigra*.

Runo jest bardzo bujne, wielowarstwowe i często osiąga 100% pokrycia. Najwyższą warstwę buduje zwykle miesięcznica trwała *Lunaria rediviva*., niższe głównie gatunki klasy *Querc-Fagetea*, w tym charakterystyczne dla zespołu, które osiągają tu wysoką stałość. Elementem różnicującym podzespół od innych są gatunki łąkowe, związane z wilgotnymi i żyznymi siedliskami tj.: śleziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium*, kokorycz pusta *Corydalis cava*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, czyściec leśny *Stachys sylvatica* i lepiężnik biały *Petasites albus*.

Pod względem florystycznym i fizjonomicznym podzespół silnie nawiązuje do zespołu jaworzyny górskiej *Lunario-Aceretum*.

Dentario glandulosae-Fagetum allietosum ursini – podzespół wilgotny, czosnkowy

Podzespół czosnkowy z czosnkiem niedźwiedzim *Allium ursinum* należy do rzadkich zbiorowisk zarówno w Bieszczadach jak i na obszarze nadleśnictwa. Występuje zwykle w postaci niewielkich, rozproszonych płatów w otoczeniu źródeł, wysięków wody i lokalnych zawilgoceń, na spłaszczeniach stoków i wzdłuż niewielkich cieków, gdzie podłoże jest stale uwilgotnione, ale nie zabagnione.

Cechą charakterystyczną podzespołu jest łąnowe występowanie w runie czosnku niedźwiedziego *Allium ursinum*, który jest jednocześnie gatunkiem wyróżniającym. Z dużą stałością i pokryciem towarzyszą mu gatunki charakterystyczne dla zespołu oraz dla klasy *Quercus-Fagetea*. Typowy jest również, podobnie jak w podzespole poprzednim duży udział gatunków higrofilnych tj.: śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, świerząbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum* czy czyściec leśny *Stachys sylvatica*. Drzewostan buduje buk, z dużym udziałem, a niekiedy nawet przewagą jawora. W warstwie krzewów, zazwyczaj o niewielkim zwarciu, obok podrostów drzew, pojawia się zwykle bez czarny *Sambucus nigra*, bez koralowy *Sambucus racemosa* i wiciokrzew czarny *Lonicera nigra*.

Luzulo luzuloidis-Fagetum – kwaśna buczyna górska

Kwaśna buczyna górska nie jest zbyt rozpowszechniona na obszarze Nadleśnictwa (1,4% pow.), choć stanowi znaczący powierzchniowo element szaty roślinnej. Typowym dla niej siedliskiem są ubogie, płytkie i kamieniste gleby brunatne kwaśne oraz rankery, występujące zwykle na stromych grzbietach górskich i w przygrzbietowych częściach stoku.

Pod względem florystycznym zbiorowisko zajmuje stanowisko pośrednie pomiędzy żyznymi lasami liściastymi z rzędu *Fagetalia* a borami z rzędu *Vaccinio-Piceetalia*. Znajduje to przede wszystkim odbicie w warstwie runa, w którym duży udział mają gatunki acydofilne.

Zespół nie posiada swoistych gatunków charakterystycznych. Wyróżnia go swoista kombinacja elementów siedlisk żyzniejszych i uboższych oraz dominacja kosmatki gajowej *Luzula luzuloides*, lokalnie charakterystycznej dla zespołu. Od opisanych powyżej żyznych buczyn różni się brakiem szeregu eutroficznych taksonów leśnych z klasy *Quercus-Fagetea* tj. marzanka wonna *Galium odoratum* czy gajowiec żółty *Galeobdolon luteum* oraz obecnością roślin typowych dla siedlisk uboższych w tym wyróżniających podzwiązek *Luzulo-Fagenion* tj.: śmiełek pogięty *Deschampsia flexuosa*, *Dicranella heteromala*, *Hypnum cupressiforme*, *Mnium hornum*. Od podobnych zbiorowisk niżowych fitocenozę odróżnia obecność gatunków górskich, m.in.: przenęta purpurowego *Prenanthes purpurea* i starca Fuchsa *Senecio fuchsii*, a w warstwie drzew jodły *Abies alba*.

Budowa zbiorowiska jest dość prosta. Drzewostan tworzy buk, niekiedy z domieszką jodły, rzadko innych gatunków. Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta lub brak jej zupełnie. Runo jest ubogie florystycznie, przyjmuje formę trawiastomyszystą lub krzewinkową i osiąga pokrycie 10-80%. Występuje w nim zwykle: kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, kosmatka olbrzymia *Luzula sylvatica*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*,

śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*. Dość często spotkać można także jeżynę gruczołową *Rubus hirtus*. W niektórych postaciach zespołu licznie pojawiają się paprocie.

Na obszarze Karpat zespół cechuje znaczna zmienność lokalnosiedliskowa, przejawiająca się znaczącymi różnicami w składzie gatunkowym runa. Michalik i Szary (1997) oraz Matuszkiewicz (2001) postacie te wyróżniają w randze podzespołów. Spośród nich na obszarze nadleśnictwa stosunkowo łatwo odnaleźć można trzy:

podzespół typowy *L.l.-F. typicum* prezentujący typową postać zbiorowiska;

podzespół trzcinnikowy *L.l.-F. calamagrostietosum* z trzcinnikiem leśnym *Calamagrostis arundinacea*;

podzespół wilgotny *L.l.-F. dryopteridetosum* z kilkoma gatunkami paproci.

Scharakteryzowano je poniżej.

Luzulo luzuloidis-Fagetum typicum – podzespół typowy

Podzespół typowy występuje między innymi w obrębie wychodni skalnych, gdzie uboga i kamienista gleba nie pozwala na wykształcenie żyznych postaci buczyn. Nie posiada gatunków wyróżniających, prezentując typową postać zespołu.

W warstwie runa dominuje kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, wśród której pojawia się najczęściej: przenet purpurowy *Prenanthes purpurea*, jeżyna gruczołowa *Rubus hirtus*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium* i szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, rzadziej żywiec cebulkowy *Dentaria bulbifera* i żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*. Warstwę krzewów tworzy głównie podrost bukowy, a w drzewostanie dominuje buk *Fagus sylvatica* ze sporadycznym udziałem jodły *Abies alba*, świerka *Picea abies*.

Luzulo luzuloidis-Fagetum calamagrostietosum – podzespół trzcinnikowy

Jest to dość częsta postać kwaśnej buczyny górskiej, wyróżniająca się dominacją trzcinnika leśnego *Calamagrostis arundinacea*. Preferuje strome, dobrze naświetlone stoki, o płytkiej rumoszowatej glebie i rozwija się zwykle w warunkach niezbyt zwartego drzewostanu.

Struktura zbiorowiska jest dość typowa. Warstwę drzew tworzy buk *Fagus sylvatica* ze sporadycznym udziałem jarzębiny *Sorbus aucuparia*. W warstwach niższych również dominuje buk, osiągający tu dobrą dynamikę odnowień. Runo, dobrze rozwinięte, jest całkowicie zdominowane przez trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*. Z gatunków wyróżniających dla zespołu wysoką stałość wykazują: kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, przenet purpurowy *Prenanthes purpurea*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, jeżyna gruczołowa *Rubus hirtus*.

Luzulo luzuloidis-Fagetum dryopteridetosum – podzespół paprociowy

Jest to najwilgotniejsza postać zespołu wyróżniająca się znacznym udziałem paproci tj.: cienistka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, zachyłka oszczepowata *Phegopteris connectilis*, wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, nerecznica szerokolistna *Dryopteris dilatata* czy nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana* oraz wyższym udziałem jodły w drzewostanie. Występuje na niewielkich wypłaszczeniach i zakłębieniach stoku gdzie warunki wilgotnościowe są bardziej korzystne niż w pozostałych podzespółach.

JEDLINY

Zbiorowisko żyznych jedlin *Abies alba-Oxalis acetosella*

Zbiorowisko to obejmuje mezotroficzne lasy jodłowe o cechach typowych dla podzwiazku *Galio rotundifolii-Abietenion*, tj. kombinacji gatunków charakterystycznych dla klas *Quercu-Fagetum* i *Vaccinio-Piceetum*, brak tu jednak gatunków które można by uznać za charakterystyczne lub wyróżniające, choćby w skali lokalnej. Jednostka ta jednakże dość dobrze wyodrębnia się fizjonomicznie. Wyróżniona została przez Matuszkiewicza (2001).

W typowej postaci zbiorowiska drzewostan – osiągający zwykle duże zwarcie – buduje jodła *Abies alba*, a niewielką domieszkę stanowić może buk *Fagus sylvatica*. Warstwa krzewów jest słabo wykształcona, w jej składzie obecne są podrosty drzew oraz leszczyna *Corylus avellana*, jarząb pospolity *Sorbus aucuparia* i kruszyna *Frangula alnus*. Oprócz gatunków charakterystycznych z klasy *Quercu-Fagetum*: gajowca żółtego *Galeobdolon luteum*, nercznicy samczej *Dryopteris filix-mas*, zawilca gajowego *Anemone nemorosa* i fiołka leśnego *Viola reichenbachiana*, występują gatunki z klasy *Vaccinio-Piceetum*, najczęściej borówka czarna *Vaccinium myrtillus* i orlica pospolita *Pteridium aquilinum*. Do stałych elementów należą: konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, jeżyna gruczołowata *Rubus hirtus*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, nercznica szerokolistna *Dryopteris dilatata* i krótkoostna *D. carthusiana* oraz nawłóć pospolita *Solidago virgaurea*. Rzadziej występują: zachyłka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera* i błada *C. pallescens* oraz starce: Fuchsa *Senecio ovatus* i gajowy, *S. carpathicus*. W warstwie mszystej rosną: płonnik strojny *Polytrichastrum formosum*, merzyk pokrewny *Plagiomnium affine*, widłoząbek włoskowy *Dicranella heteromalla*.

JAWORZYNY

Lunario-Aceretum – jaworzyna górską z miesiącznicą trwałą

Jest to najbardziej rozpowszechniony w Karpatach zespół podzwiazku *Acerion*. Związany jest ze specyficznym – żyznym i wilgotnym podłożem. Występuje na stromych, skalistych stokach, o średnim nachyleniu przekraczającym 40 stopni, gdzie gleby są silnie szkieletowe o odczynie słabo kwaśnym lub obojętnym. Charakterystyczną cechą tych siedlisk jest chłodny mikroklimat o dużej wilgotności powietrza (Michalik, Szary 1997).

Drzewostan buduje przede wszystkim jawor z domieszką buka. Lokalnie udział buka może być większy, wówczas skład runa może wskazywać na wilgotny wariant żyznej buczyny karpackiej *Dentario glandulosae-Fagetum lunarietosum*, z którym może tworzyć szereg postaci przejściowych. Podszyt tworzą leszczyna *Corylus avellana*, rzadziej bez czarna *Sambucus nigra*, porzeczka alpejska *Ribes alpinum*, porzeczka skalna *R. petraeum* i wiciokrzew czarny *Lonicera nigra*. W runie odznaczającym się dużym pokryciem i bogactwem gatunkowym, dominuje miesiącznica trwała *Lunaria rediviva*, której najczęściej towarzyszą: żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, pokrzywa *Urtica dioica*, bluszcz kosmaty *Glechoma hirsuta*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, przytulia wonna *Galium odoratum* i niecierpek pospolity *Impatiens noli-*

tangere. Znaczny jest też udział paproci: wietlicy samiczej *Athyrium filix-femina* i nercznicy samczej *Dryopteris filix-mas*.

Phyllitido-Aceretum – jaworzyna górska z jęczynikiem zwyczajnym

Jaworzyna górska z jęczynikiem jest bardzo dobrze wyodrębnionym zespołem dzięki występowaniu rzadkiej paproci – jęczynika zwyczajnego *Phyllitis scolopendrium*. Na obszarze Polski jęczynnik masowo rośnie niemal wyłącznie w tym zespole, dzięki czemu spełnia kryteria gatunku charakterystycznego.

Zespół wykształca się w bardzo specyficznych warunkach siedliskowych. Są to zwykle gładzowiska i osypiska u podnóży większych wychodni skalnych lub strome zbocza i żleby, zwykle o ekspozycji północnej. Miejsca te charakteryzują się cienistym, chłodnym i wilgotnym mikroklimatem, niezbędnym do istnienia zespołu. Występują tu gleby brunatne, silnie szkieletowe, o odczynie słabo kwaśnym lub zasadowym, dobrze uwilgotnione i zasobne w składniki pokarmowe.

W drzewostanie panuje jawor z domieszką buka i lokalnie jodły. Z uwagi na trudne warunki siedliskowe drzewa mają pokrzywione pnie i silnie rozgałęzione korony, których wysokie zwarcie powoduje silne ocienienie dna lasu. W tych warunkach warstwa krzewów ma zwykle niewielkie zwarcie, a jej głównym elementem są: wiciokrzew czarny *Lonicera nigra*, bez czarny *Sambucus nigra*, porzeczka alpejska *Ribes alpinum*, porzeczka skalna *R. petraeum* i róża alpejska *Rosa pendulina*. Runo jest bardzo bujne i składa się z gatunków typowych dla żyznych i cienistych siedlisk. Stałymi składnikami o dużym udziale są: żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, pokrzywa *Urtica dioica*, miesięcznica trwała *Lunaria rediviva* oraz paprocie nadające zbiorowisku swoistą fizjonomię. Najbardziej charakterystyczny jest oczywiście jęczynnik zwyczajny obok którego występuje również niezbyt częsty paprotnik kolczysty *Polystichum aculeatum*, i rzadki paprotnik Brauna *Polystichum braunii* a także pospolite: nercznica samcza *Dryopteris filix-mas*, nercznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana* i wietlica samicza *Athyrium filix-femina*. Charakterystyczną cechą jest również udział gatunków higrofilnych oraz taksonów związanych podłożem skalnym.

Płaty jaworzyny z jęczynikiem zajmują zwykle strome i trudno dostępne miejsca, pełniąc niezwykle ważną glebochronną rolę.

GRĄDY

Tilio-Carpinetum – grąd subkontynentalny

Grąd subkontynentalny jest zbiorowiskiem typowym dla pogórza, w swej typowej postaci rozwijającym się do wysokości 360 m n.p.m. Obecnie jednak na terenie nadleśnictwa większość jego siedlisk zamieniona została na łąki i pastwiska, lub wykorzystana pod zabudowę. Zajmuje około 3,7% powierzchni.

Grądy z tego obszaru zaliczane są do odmiany małopolskiej, którą wyróżniają takie gatunki, jak: jodła pospolita *Abies alba*, wilczomlec migdałolistny *Euphorbia amygdaloides*, bluszcz pospolity *Hedera helix*, pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, przenęt purpurowy *Prenanthes purpurea*, żywiec gruczołowaty *Dentaria glandulosa*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica* i jawor *Acer pseudoplatanus*.

Drzewostan omawianego zespołu budują najczęściej: grab zwyczajny *Carpinus betulus*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, brzoza brodawkowata *Betula pendula*, jodła pospolita *Abies alba*, lipa drobnolistna *Tilia cordata*, czereśnia ptasia *Cerasus avium*, osika *Populus tremula* i jawor *Acer pseudoplatanus*.

Warstwę krzewów buduje najczęściej leszczyna *Corylus avellana*, bez czarny *Sambucus nigra*, trzmielina zwyczajna *Euonymus europaeus*, kalina koralowa *Viburnum opulus* i podrostry drzew.

Do najpospolitszych roślin runa należą: gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, przytulia (marzanka) wonna *Galium odoratum*, miódunka ćma *Pulmonaria obscura*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*. Z gatunków charakterystycznych zespołu występują tu: jaskier kaszubski *Ranunculus cassubicus* i turzycza orzęsiona *Carex pilosa*. Związek *Carpinion betuli* reprezentują: przytulia Schultesa *Galium schultesii* i gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*.

Warstwa mszysta, zwykle słabo wykształcona, zbudowana jest najczęściej z: żurawca fałdowanego *Atrichum undulatum*, *Brachythecium rutabulum*, merzyka pokrewnego *Plagiomnium affine*, m. fałdowanego *P. undulatum*.

Ze względu na znaczną zmienność lokalnosiedliskową grądy tego terenu różnicują się na 4 podzespoły:

- Grąd niski *Tilio-Carpinetum stachyetosum sylvaticae* – zajmuje siedliska najwilgotniejsze i najżyźniejsze, głównie na wyższych terasach dolin rzecznych, na glebach typu mad rzecznych oraz na glebach brunatnych. Charakteryzuje się znacznym udziałem gatunków higrofilnych, charakterystycznych dla siedlisk eutroficznych ze związku *Alno-Padion*. Do najczęściej spotykanych z tej grupy należą: czyściec leśny *Stachys sylvatica*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium*, skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna* oraz inne – świerząbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*, rzadziej cebulica dwulistna *Scilla bifolia*, obrazki alpejskie *Arum alpinum*. W warstwie drzew częściej niż w innych podzespółach występuje jawor *Acer pseudoplatanus*. Omawiany grąd jest najbogatszy florystycznie wśród wszystkich występujących tu podzespółów grądu.
- Grąd typowy *T.-C. typicum* – występuje na glebach świeżych w typie gleb brunatnych, głównie w położeniach zboczowych i jest dominującym wśród podzespółów grądu na omawianym terenie. Cechuje go duże zróżnicowanie florystyczne, przy czym zasadniczy zrąb gatunkowy tworzą powszechnie spotykane gatunki mezofilne, jak: gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, czy marzanka wonna *Galium odoratum*.
- Grąd wysoki *T.-C. caricetosum pilosae* – porasta gleby dość suche i ubogie, szkieletowe, wyerodowane ze ściółki i poziomu próchnicznego, najczęściej brunatne wyługowane, występujące w szczytowych częściach zboczy o znacznym nachyleniu i na wierzchołkach. W takich warunkach rozwijają się rośliny o mniejszych wymaganiach troficzno-wilgotnościowych, jak: turzycza orzęsiona *Carex pilosa*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, wiechlina gajowa *Poa nemoralis*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, niekiedy kostrzewa górska *Festuca*

drymeia. Drzewostan wyróżnia się zwiększonym udziałem lipy drobnolistnej *Tilia cordata* i klonu polnego *Acer campestre*.

- „Kwaśny” grąd *T.-C. luzuletosum* – występujący na najuboższych siedliskach, z udziałem niektórych gatunków acidofilnych i brakiem dużej grupy gatunków siedlisk żyznych z rzędu *Fagetalia*. Do najczęstszych roślin runa należą: kosmatka gajowa *Luzula nemorosa*, jastrzębiec leśny *Hieracium murorum*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera* i borówka czarna *Vaccinium myrtillus*.

ŁĘGI

Carici remotae-Fraxinetum – podgórski łęg jesionowy

Zespół ten związany jest z dolinami szybko płynących potoków oraz rejonami źródliskowymi. Występuje na bardzo żyznych, obojętnych lub lekko zasadowych madach rzecznych czarnoziemnych lub brunatniejących. Na terenie nadleśnictwa, wraz z innymi siedliskami łągowymi, zajmuje około 1% powierzchni.

Drzewostan zespołu tworzy jesion *Fraxinus excelsior*, olsza czarna *Alnus glutinosa*, niekiedy ze znacznym udziałem jaworu *Acer pseudoplatanus* i olszy szarej *Alnus incana* oraz udziałem grabu *Carpinus betulus*, wierzby kruchej *Salix alba*.

Warstwa krzewów zbudowana jest najczęściej z leszczyny *Corylus avellana*, derenia świdwy *Cornus sanguineus*, bzu czarnego *Sambucus nigra*, czeremchy *Padus avium* i podrostów drzew.

Warstwa runa jest bujna i zwarta, bardzo bogata florystycznie, bez wyraźnych dominantów. Licznie rosną tu m.in. skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, śledziennica skrętołista *Chrysosplenium alternifolium*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna* i świerząbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*.

Z gatunków charakterystycznych obecne są: turzyca rzadkokłosa *Carex remota*, skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia* i przetacznik górski *Veronica montana*, bardzo rzadko turzyca odległokłosa *Carex pendula*. Inne gatunki łągowe reprezentują: kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana* i kozłek całolistny *Valeriana simplicifolia*.

Warstwa mchów jest dobrze rozwinięta. Zwykle spotykane są w niej: merzyk fałdowany *Plagiomnium undulatum*, m. pokrewny *P. affine*, *Aulacomnium palustre*, żurawiec fałdowany *Atrichum undulatum* i *Eurhynchium angustirete*.

Podgórski łęg jesionowy występuje na tym terenie w dwóch podzespołach:

- *Carici remotae-Fraxinetum chrysosplenietosum* – typowa postać, ze znacznym udziałem turzycy rzadkokłosej *Carex remota*;
- *Carici remotae-Fraxinetum equisetetosum maximii* – postać zabagniona ze stałym udziałem skrzypu olbrzymiego *Equisetum telmateia* i innych gatunków związanych z mokrymi siedliskami, takich jak: karbieniec pospolity *Lycopus europaeus*, mięta nadwodna *Mentha aquatica* i inne. Występuje głównie w rejonach źródliskowych cieków wodnych.

Alnetum incanae – nadrzeczna olszyna górską

Jest to typowy łąg nadrzeczny w obszarach górskich, występujący na terasach niemal wszystkich większych cieków, do wysokości około 700 m n.p.m.

Zbiorowisko rozwija się na aluwialach rzek i większych potoków, gdzie gleby mają charakter mady rzecznych właściwych lub brunatnych, rzadziej gleb gruntowo-glejowych, użyźnianych corocznymi zalewami wód powodziowych. Część płatów rozwija się poza strefą corocznych zalewów, na wyżej położonych partiach teras, gdzie wykształciły się próchnicze mady brunatne.

Drzewostan budują głównie olsza szara, miejscami z dużym udziałem wierzby, jako domieszka występuje jawor, lipa drobnolistna, czeremcha, jesion i wiąz górski. W Warstwie krzewów, zazwyczaj silnie rozwiniętej, występują głównie wierzby oraz leszczyna *Corylus avellana*, jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*, bez czarny *Sambucus nigra*, kalina koralowa *Viburnum opulus*, trzmielina zwyczajna *Euonymus europaeus*, wiciokrzew czarny *Lonicera nigra*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*. Runo jest bardzo silnie rozwinięte i odznacza się dużym bogactwem gatunkowym i wielopoziomową strukturą. Rośnie tu szereg gatunków wyróżniających podzespół, łącznie z jedynym uznawanym za charakterystyczny – bodziszek żałobny *Geranium phaeum*, a także liczne taksony związane z wyższymi jednostkami syntaksonomicznymi. Najwyższą stałość wykazują przy tym: trybula lśniąca *Anthriscus nitida*, pokrzywa *Urtica dioica*, świerżabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, ostrożeń warzywny *Cirsium oleraceum* i starzec gajowy *Senecio nemorensis*, współtworzące wyższe warstwy roślinności zielnej. W niższych skupiają się głównie ceniolubne gatunki klasy *Quercus-Fagetea*.

W zależności od stopnia rozwoju, położenia i warunków glebowych wyróżnianych jest kilka odmian tego zespołu: typowa, wierzbowa, lepiężnikowa, paprociowa, jaworowa (Michalik, Szary 1997). Są one elementem dynamicznego procesu zarastania kamieńców nadrzecznych, kształtowanego przez wody powodziowe, odpowiedzialnych za specyficzną strukturę mozaikową stadiów sukcesyjnych.

Olszyna górską należy do najbogatszych florystycznie zbiorowisk leśnych. Wiele cennych gatunków ma tu swój główny bądź jedyny biotop, m.in. występują tu bogate stanowiska pióropusznika strusiego *Matteucia struthiopteris* – rzadkiej paproci objętej ochroną gatunkową. Spotkać tu można również cenne taksony wschodniokarpackie pozwalające zaliczyć bieszczadzkie olszyny do odmiany wschodniokarpackiej. Olszyny przypotokowe spełniają ponadto ważną rolę w umacnianiu i stabilizowaniu brzegów rzek i potoków oraz tworzą korytarze ekologiczne biegnące wzdłuż górskich dolin.

Sztuczne drzewostany sosnowe, modrzewiowe i świerkowe to stosunkowo liczne płaty zajmujące głównie grunty porolne. Widocznym efektem florystycznym przy dominacji świerka *Picea abies* lub sosny *Pinus sylvestris* w drzewostanie jest stosunkowo liczne występowanie borówki czernicy *Vaccinium myrtillus*. Drzewostany te są poddane procesowi przebudowy w kierunku zbiorowisk dostosowanych do lokalnych warunków siedliskowych.

Nasadzenia, uprawy i młodniki leśne na gruntach porolnych to zwykle uprawy sosny zwyczajnej lub modrzewia w wieku kilkunastu lat, które nie wykształciły jeszcze typowego runa leśnego. Występują w postaci niewielkich

płatów, wśród łąk i kompleksów świerczyn bądź olszyn porolnych, zwykle poza obrębem lasów. Runo o składzie gatunkowym uzależnionym od wieku uprawy, stopnia zwarcia i składu gatunkowego jest swoistą kombinacją roślin typowych dla łąk, traworośli i zarośli.

Ogółem sośniny oraz drzewostany świerkowe i modrzewiowe zajmują około 35% powierzchni leśnej nadleśnictwa.

4.3.6. Charakterystyka zbiorowisk nieleśnych

Znaczący udział gruntów nieleśnych w zarządzie Nadleśnictwa, a również fakt, iż w niektórych obszarach jest ono praktycznie jedynym ich dysponentem sprawia, że mają one znaczący wpływ na strukturę krajobrazu oraz różnicowanie i bogactwo środowiska przyrodniczego.

Dość bogate różnicowanie siedlisk nieleśnych sprawia, że krajobraz omawianego terenu jest malowniczy. Rozległe kompleksy łąkowo-pastwiskowe wcinają się głęboko w lasy. W miejscach wilgotnych przechodzą one w mozaikę roślinności szuwarowej i ziołoroślowej, natomiast na suchych grzbietach w wielogatunkowe łąki, nawiązujące do kwietnych stepów. Na tym terenie spotykają się typowe dla niższych położen gatunki kserotermiczne oraz gatunki zaliczane do grupy roślin reglowych i podgórskich (Zemanek 1991).

Dużym urozmaiceniem dla krajobrazu i tutejszych biocenoz są liczne zarośla, tzw. czyżnie, składające się głównie z tarniny, głogu, dzikiej róży oraz jeżyn.

Uroku dolinom rzeczonym dodają grupy drzew owocowych będące pozostałościami dawnych przydomowych sadów.

Miejsca przez długi czas nie użytkowane obsiały się brzozą (tzw. zapusty brzozowe) i olchą szarą (tzw. olszyna porolna).Wtórna sukcesja lasu stworzyła tu niepowtarzalny układ przestrzenny, w którym lasy naturalne stopniowo przechodzą w spontaniczne odnowienia leśne. W kontakcie z łąkami tworzą one często szeroką strefę ekotonu.

Poniżej zamieszczono listę zbiorowisk wyróżnionych w ramach kompleksów roślinności nieleśnych (Kucharzyk, Szary 2006).

Szuwary i roślinność wód stojących i wolno płynących:

- szuwar jeżogłówkowy *Sparganietum erecti*,
- szuwar oczeretowy *Scirpetum lacustris*,
- szuwary pałkowe *Typhetum latifoliae* i *Typhetum angustifoliae*,
- szuwar trzcinowy *Phragmitetum australis* (*Phragmitetum communis*)
- roślinność stawów ze związku *Nymphaeion*

Naturalne lub antropogeniczne zbiorowiska wysokich turzyc i traw o charakterze bagiennym:

- szuwar turzycy zaostrojonej *Caricetum gracilis*,
- szuwar turzycy prosowej *Caricetum paniculatae*,
- szuwar turzycy brzegowej *Caricetum ripariae*,
- szuwar mozgowy *Phalaridetum arundinaceae*,
- szuwar skrzypu bagiennego *Eguisetetum fluvialis* (*Eguisetetum limosi*),
- młaka śródleśna ze skrzypem olbrzymim – zbiorowisko z *Eguisetum telmateia*.

Mokre i wilgotne łąki o charakterze ziołoroślowym lub darniowym (z założenia poza strefą gospodarki łąkowej lub użytkowane w cyklu jednokośnym):

- ziołorośla wiązkowo-bodziszkowe *Filipendulo-Geraniumetum*,
- ziołorośla z mięta długolistną *Filipendulo ulmariae-Menthetum longifoliae*,
- ziołorośla sitowe *Scirpetum silvatici*,
- wilgotne łąki: ostrożeńkowa i ostrożeńkowo-rdestowa *Cirsetum rivularis* i *Cirsio-Polygonetum bistortae*,
- pastwisko sitowe *Epilobio-Juncetum effusi*,
- nitrofilna łąka wyczyńcowa z dużym udziałem kupkówki oraz higrofilnych ziół *Alopecuretum pratensis*.

Łąki i pastwiska na siedliskach świeżych z rzędu *Arrhenatheretalia elatioris* oraz fragmenty muraw kserotermicznych z klasy *Festuco-Brometea*:

- łąka owsicowa *Arrhenatheretum elatioris*,
- murawy kserotermiczne ze związku *Cirsio-Brachypodium pinnati*,
- podsiewane łąki z kostrzewą łąkową, kupkówką pospolitą, koniczyną czerwoną i in. – zbiorowiska z *Festuca pratensis*, *Dactylis glomerata*, *Trifolium pratense* i in.;
- pastwiska życicowo- i kostrzewo-grzebieniowe *Lolio-Cynosuretum*.

Traworośla:

- traworośla trzcinnikowe z *Calamagrostis epigeios* nawiązujące do *Calamagrostietum epigeji* z klasy *Epilobietea angustifolii*.

Synantropijna roślinność placów i ugorów, nitrofilne zbiorowiska na siedliskach antropogenicznych, a także przydomowe sady i ogrody:

- murawy wydeptywanych placów i podwórzy *Lolio-Plantaginetum arenastri* i inne zbiorowiska z rzędu *Plantaginetales majoris*,
- zbiorowiska chwastów oraz dawne ugory i zaniedbane łąki z dominacją ostrożeńki polnej – zb. z *Cirsium arvense*,
- nitrofilne ziołorośla świerżabka korzennego *Chaerophylletum aromatici*,
- zbiorowiska chwastów oraz dawne ugory i zaniedbane łąki z dominacją pokrzywy *Urtica dioica*,
- stare sady i inne zadrzewienia przydomowe najczęściej z roślinnością ze związku *Aegopodion podagrariae*,
- ziołorośla lepieźnika różowego (łopuszyny) *Phalarido-Petasitetum hybridi* (*Aegopodio-Petasitetum hybridi*) oraz nadbrzeża: ziołorośla z rudbekią i sadźcem *Rudbeckio-Solidaginetum*, *Calystegio-Eupatorietum*,
- zbiorowiska chwastów z klasy *Stellarietea mediae*, upraw zbożowych *Centauretalia cyanii* oraz okopowych *Polygono-Chenopodietales*,
- zbiorowiska chwastów oraz dawne ugory i zaniedbane łąki z dominacją różnych gatunków z klasy *Artemisietea vulgaris*,
- drogi i roślinność przydrożna z klasy *Artemisietea vulgaris*.

Zbiorowiska zaroślowe, powstałe jako stadia wtórnej sukcesji lasu:

- zarośla wierzbowe w strefie łągów, reprezentowane przez wikliny nadrzeczne *Salicetum triandri-viminalis* oraz zarośla wierzy uszatej *Chaerophyllum hirsutum-Salix aurita*,
- zarośla z tarniną i głogiem, tzw. czyźnie *Rubus fruticosus-Prunetum spinosae*.

4.3.7. Lasy ochronne

Podział funkcjonalny lasów nadleśnictwa obejmuje lasy rezerwatowe, lasy ochronne i lasy gospodarcze. Powierzchnię jaką zajmują zestawiono poniżej.

Tab. nr 18. Zestawienie powierzchni leśnej wg głównych funkcji lasu w Nadleśnictwie Bircza.

Funkcja lasu	Obręb leśny			Nadleśnictwo Bircza
	1. Bircza	2. Nowe Sady	3. Wojtkowa	
	Powierzchnia [ha]			
lasy wielofunkcyjne (gospodarcze)	574,13	68,81	464,40	1107,34
lasy ochronne	9631,96	7467,31	7649,88	24749,15
lasy rezerwatowe	188,43	603,94	745,51	1537,88
Razem	10394,52	8140,06	8859,79	27394,37

W Nadleśnictwie Bircza przyjęto podział lasu na kategorie ochronności na podstawie:

- Decyzji nr 15/99 Ministra Ochrony Środowiska, zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 4 stycznia 1999 r. o uznaniu za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa wchodzących w skład Nadleśnictwa Bircza w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie,
- Zarządzenia nr 107 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 23 lipca 1997 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Dynów (w związku z zmianą zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa i przejęciu oddziałów: 168-172).

Podział powierzchni leśnej nadleśnictwa według funkcji lasu oraz poszczególnych kategorii ochronności przedstawia poniższa tabela:

Tab. nr 19. Zestawienie powierzchni gruntów leśnych według głównych funkcji lasu i kategorii ochronności

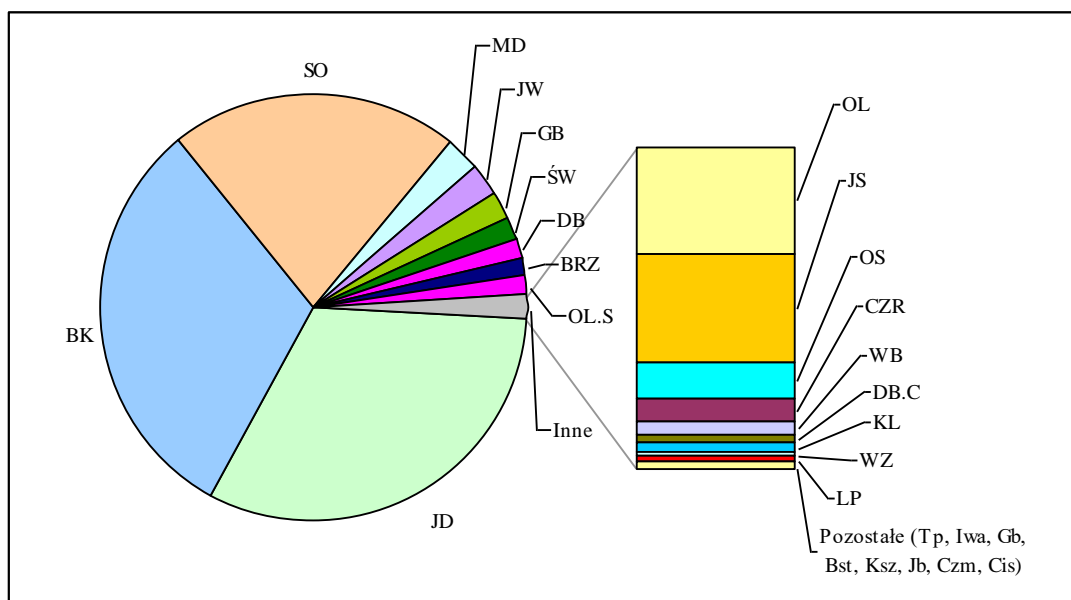
Kategorie ochronności	Obręb leśny			Nadleśnictwo Bircza
	1. Bircza	2. Nowe Sady	3. Wojtkowa	
	Powierzchnia [ha]			
wodochronne	8877,02	5899,88	7378,98	22155,88
ostoje zwierząt			60,20	60,20
ostoje zwierząt, wodochronne	139,71	110,13		249,84
glebochronne, wodochronne	160,22	25,42	90,03	275,67
cenne fragm. przyrody, wodochronne	455,01	1120,12	90,41	1665,54
w miastach i wokół miast, wodochronne		209,94		209,94
nasienne, wodochronne		101,82	30,26	132,08
Razem	9631,96	7467,31	7649,88	24749,15
Rezerваты przyrody utworzone z lasów ochronnych	-	317,10	181,58	498,68

Lasy ochronne w nadleśnictwie występują na powierzchni 24749,15 ha, co stanowi 90,3% powierzchni leśnej. Pozostały areał zajmują lasy rezerwatowe i lasy gospodarcze.

4.3.8. Charakterystyka drzewostanów

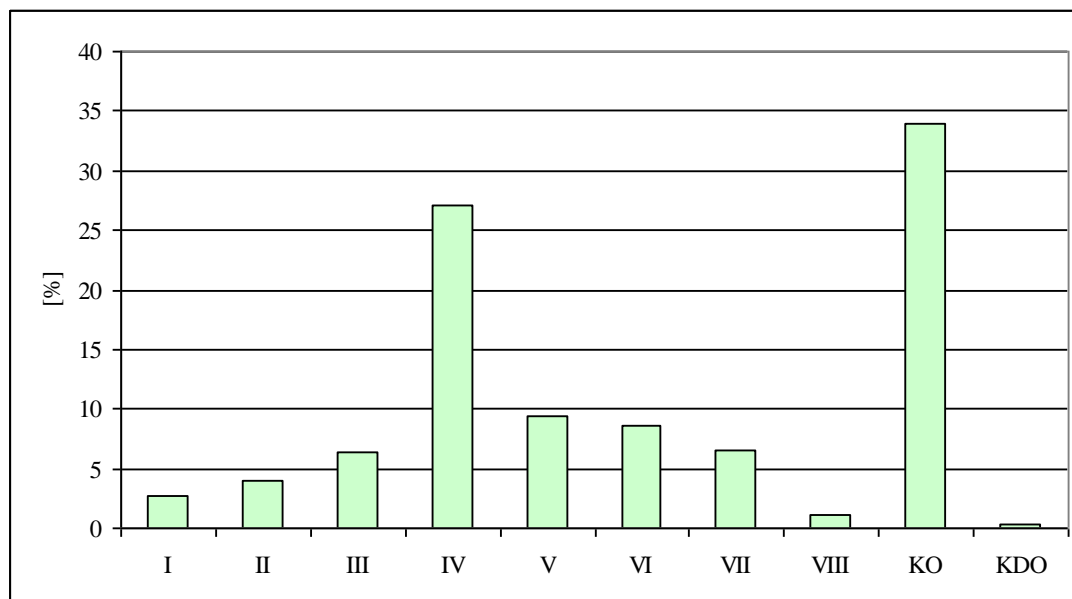
4.3.8.1. Bogactwo gatunkowe i struktura pionowa

Drzewostany Nadleśnictwa Bircza współtworzy 27 gatunki drzew. Spośród nich największą udział wykazuje jodła z udziałem 31,89% w powierzchni i 40,67% w miąższości (wg gatunków rzeczywistych) oraz buk – odpowiednio 31,32% i 23,44%. Znaczący udział ma również sosna (odpowiednio 22,02% i 25,28%), natomiast pozostałe gatunki mają niewielkie znaczenie. Zobrazowano to na poniższym wykresie.

Wyk. nr 1. Udział powierzchniowy drzewostanów wg gatunków rzeczywistych

W strukturze wiekowej największy udział powierzchniowy wykazuje klasa odnowienia – 34,00%. Mniejszą, ale znaczącą rolę, pełnią drzewostany w klasach: IV – 27,03%, V – 9,36%, VI – 8,68%, VII – 6,57% i III – 6,42%. Pozostałe mają relatywnie niewielki udział w powierzchni. Wśród nich jest klasa do odnowienia zajmująca 67,95 ha, co stanowi 0,25% pow. nadleśnictwa. Zobrazowano to na poniższym wykresie.

Wyk. nr 2. Udział powierzchniowy drzewostanów w poszczególnych klasach wieku.

Parametrem dobrze obrazującym różnorodność gatunkową jest udział drzewostanów wielogatunkowych w odniesieniu do jedno- i dwugatunkowych. Zagadnienie to zobrazowano w poniższym zestawieniu.

Tab. nr 20. Zestawienie drzewostanów nadleśnictwa wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego.

Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe; drzewostany:	Jednostka	Wiek [lata]			Ogółem [ha] [m ³]	Ogółem [%]
			≤ 40	41 - 80	> 80		
Bircza	jednogatunkowe	[ha]	335,56	948,91	705,83	1990,30	7,3
		[m ³]	44384	340664	250715	635762	7,0
	dwugatunkowe	[ha]	534,08	2761,96	6605,45	9901,49	36,3
		[m ³]	96554	1019911	2483363	3599828	39,4
	trzygatunkowe	[ha]	480,26	3332,90	4483,75	8296,91	30,4
		[m ³]	55207	1132001	1713386	2900594	31,8
	cztero- i więcej gatunkowe	[ha]	463,11	4657,84	1940,86	7061,81	25,9
		[m ³]	44197	1326493	626961	1997652	21,9
Razem Nadleśnictwo:		[ha]	1813,01	11701,61	13735,89	27250,51	100,00
		[m ³]	240341	3819069	5074425	9133836	100,0

Z powyższych danych wynika, że największy udział mają drzewostany dwugatunkowe, zarówno pod względem miąższościowym jak i powierzchniowym przekraczające 35%. Wśród pozostałych znaczącą rolę odgrywają drzewostany trzygatunkowe oraz cztero- i więcej gatunkowe, natomiast znaczenie jednogatunkowych jest relatywnie niewielkie.

Kolejnym parametrem dobrze obrazującym charakter lasów jest udział drzewostanów jednopiętrowych w stosunku do wielopiętrowych. Udział poszczególnych kategorii przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. nr 21. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury pionowej.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów; drzewostany:	Jednostka	Wiek [lata]			Ogółem [ha] [m ³]	Ogółem [%]
			≤ 40	41 - 80	> 80		
Bircza	jednopiętrowe	[ha]	1808,38	8637,93	5126,21	15572,52	57,1
		[m ³]	239952	3001334	2247554	5488840	60,1
	dwupiętrowe	[ha]	0,00	311,35	66,17	377,52	1,4
		[m ³]	0	122343	29302	151646	1,7
	wielopiętrowe	[ha]	0,00	166,52	1801,08	1967,60	7,2
		[m ³]	0	51934	554320	606254	6,6
	o budowie przerębowej	[ha]	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
		[m ³]	0	0	0	0	0,0
	w KO i KDO	[ha]	4,63	2585,81	6742,43	9332,87	34,2
		[m ³]	389	643458	2243250	2887097	31,6
Razem Nadleśnictwo		[ha]	1813,01	11701,61	13735,89	27250,51	100,00
		[m ³]	240341	3819069	5074425	9133836	100,0

Jak wynika z powyższej tabeli w nadleśnictwie występują głównie drzewostany jednopiętrowe – 57,1% w udziale powierzchniowym i 60,1% w udziale miąższościowym. Pozostałą powierzchnię zajmują głównie lasy będące w trakcie przemiany pokoleń (KO i KDO). Rzeczywista struktura pionowa jest jednak nieco bardziej zróżnicowana, gdyż znaczna część drzewostanów wykazuje obecność dwu- i więcej warstw wiekowych o odmiennych parametrach wysokościowych.

4.3.8.2. Pochodzenie drzewostanów

Drzewostany Nadleśnictwa Bircza pochodzą głównie z odnowienia naturalnego, choć sztucznie odnowione też odgrywają znaczącą rolę. W przypadku 16% powierzchni lasów brak w bazie danych informacji odnośnie ich pochodzenia, natomiast skład gatunkowy wskazuje głównie na pochodzenie naturalne. Stwierdzić więc można, że około 60% drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z samosiewu.

Tab. nr 22. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg pochodzenia i grup wiekowych.

Nadleśnictwo	Rodzaj i pochodzenie drzewostanów	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		≤ 40	41 - 80	> 80		
Bircza	z panującym gatunkiem obcym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
	odroślowe	4,78	1,85	0,00	6,63	0,0
	z samosiewu	476,11	3155,58	12877,30	16508,99	60,6
	z sadzenia	1190,29	7910,83	750,11	9851,23	36,2
	brak informacji	141,83	633,35	108,48	883,66	3,2
Razem nadleśnictwo		1813,01	11701,61	13735,89	27250,51	100,00

4.3.8.3. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem

Analizę stopnia dostosowania składu gatunkowego upraw i drzewostanów do siedlisk, poprzez porównanie ich z typami gospodarczymi drzewostanów, przeprowadzono wg kryteriów określonych w Instrukcji urządzania lasu (§ 40), przydzielając je do jednej z trzech stopni zgodności. Wyniki analizy zgodności składu gatunkowego drzewostanów z TD przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. nr 23. Zestawienie drzewostanów wg zgodności składu gatunkowego z TD.

Stopień zgodności składu gatunkowego z TD	Powierzchnia	
	[ha]	[%]
A – zgodne z siedliskiem	13706,79	50,3
B – częściowo zgodne z siedliskiem	13397,28	49,2
C – niezgodne z siedliskiem	146,44	0,5
Razem	27250,51	100,00

Na podstawie powyższych danych ocenić można, że ponad połowę powierzchni Nadleśnictwa (50,3%) zajmują drzewostany dostosowane do warunków siedliskowych. Częściowo zgodne zajmują 49,2% powierzchni, natomiast niezgodne 0,5%.

Udziały drzewostanów częściowo zgodnych i niezgodnych z siedliskiem nie w pełni odpowiadają stanowi rzeczywistości, z uwagi na zaliczenie drzewostanów na gruntach porolnych do częściowo zgodnych, niezależnie od ich składu gatunkowego (zgodnie z Instrukcją urządzania lasu).

4.3.8.4. Starodrzewy

Drzewostany w wieku powyżej 100 lat zajmują łącznie areal 9888,44 ha, co stanowi 36% powierzchni leśnej nadleśnictwa (udział KO i KDO w tej puli to ok. 55%). Przeważają w nich starodrzewy jodłowe zajmujące 6516,46 ha (65,78%) oraz bukowe – 3034,91 ha (30,75%). Pozostałe mają znikomy udział. Największą rozpiętość wiekową wykazują drzewostany jodłowe, sięgające 170 lat. Znaczący wiek osiągają również drzewostany bukowe (158 lat) i dębowe (160 lat).

Tab. nr 24. Zestawienie starodrzewów w oparciu o wiek gatunku panującego.

Budowa pionowa	Gat. panujący	Przedział wiekowy						Powierzchnia	
		101-110	111-120	121-130	131-140	141-150	>50	[ha]	[%]
1-piętrowy	SO	9,95	8,48	7,01				25,44	0,26
	BK	196,3	253,52	220,63	133,32	46,77		850,54	8,60
	DB	36,93	26,29	0,47	0,53			64,22	0,65
	JD	733,7	605,06	160,93	175,76	51,93	36,83	1764,21	17,84
	JS	2,41	5,25					7,66	0,08
	JW	19,45	2,3					21,75	0,22
	MD	1,05						1,05	0,01
	ŚW	2,76	0,62					3,38	0,03
Ogółem 1-piętrowy		1002,55	901,52	389,04	309,61	98,7	36,83	2738,25	27,69
2-piętrowy	SO	4,93	2,83					7,76	0,08
	BK			8,48				8,48	0,09
	JD		16,04					16,04	0,16
	LP		3,18					3,18	0,03
	MD		5,26					5,26	0,05

Budowa pionowa	Gat. panujący	Przedział wiekowy						Powierzchnia	
		101-110	111-120	121-130	131-140	141-150	>50	[ha]	[%]
Ogółem 2-piętrowy		4,93	27,31	8,48				40,72	0,41
Wielopiętrowy	SO		8,38	8,87				17,25	0,17
	BK	69,69	93,84	142,66	69,07	5,64		380,9	3,85
	DB				1,48			1,48	0,01
	JD	128,89	128,58	684,56	177,33	107,87	35,76	1262,99	12,77
Ogółem wielopiętrowy		198,58	230,8	836,09	247,88	113,51	35,76	1662,62	16,81
KO	SO	60,18	55,16	19,35				134,69	1,36
	BK	764,76	387,62	385,51	202,68	36,31	16,31	1793,19	18,13
	DB			13,52	5,33			18,85	0,19
	GB	9,09						9,09	0,09
	JD	998,64	1366,08	625,3	266,01	128,96	43,53	3428,52	34,67
	JW		3,29					3,29	0,03
	MD			1,15				1,15	0,01
	ŚW	15,79	0,99					16,78	0,17
Ogółem KO		1848,46	1813,14	1044,83	474,02	165,27	59,84	5405,56	54,67
KDO	JD		3,67				37,62	41,29	0,42
Ogółem nadleśnictwo		3054,52	2976,44	2278,44	1031,51	377,48	170,05	9888,44	100,00

4.3.8.5. Drewno martwe

W ramach prac nad projektem planu urządzenia lasu wykonano również inwentaryzację drewna martwego. Pomiary wykonano na części powierzchni próbnych kołowych zakładanych dla celów inwentaryzacji zasobów drzewnych metodą reprezentacyjną w każdej warstwie gatunkowo-wiekowej. Pomiaru dokonano z podziałem na: drewno martwych drzew stojących i złomów, drewno drzew ściętych i wyrwanych oraz drewno stanowiące fragmenty drzew martwych. Wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tab. nr 25. Zestawienie miąższości drewna martwego

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w ha	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
LGŚW	2179,53	8,74	19056	10,84	23636	19,58	42692
LGW	19,03	5,63	107	8,9	169	14,53	276
LŁG	1,09	0,53	1	1,23	1	1,76	2
LŁWYŻ	117,32	5,34	627	7,15	839	12,49	1466
LMGŚW	38,35	7,79	299	11,8	453	19,59	752
LMWYŻŚW	6,59	32,7	215	0,8	5	33,5	220
LWYŻŚW	7398,41	8,8	65119	10,46	77413	19,26	142532
LWYŻW	170,62	10,54	1798	10,64	1815	21,18	3613
Razem obręb 1	9930,94	8,78	87222	10,51	104331	19,29	191553
LGŚW	3613,67	10,04	36293	20,24	73153	30,28	109446
LGW	25,63	4,6	118	14,23	365	18,83	483
LŁG	8,87	5,85	52	12,28	109	18,13	161
LŁWYŻ	88,19	16,18	1427	72,45	6389	88,63	7816

Typ siedliskowy lasu	Powierzchnia w ha	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
LMWYŻŚW	1,56	1,31	2	5,92	9	7,23	11
LWYŻŚW	4029,25	8,95	36059	18,6	74941	27,55	111000
LWYŻW	87,67	4,41	387	10,28	902	14,69	1289
Razem obręb 2	7854,84	9,46	74338	19,84	155868	29,31	230206
LGŚW	7418,89	13,26	98360	13,15	97555	26,41	195915
LGW	23,35	7,31	171	6,14	143	13,45	314
LŁG	52,65	3,76	198	14,61	769	18,37	967
LŁWYŻ	55,88	4,61	258	14,03	784	18,64	1042
LWYŻŚW	983,25	8,63	8490	9,06	8903	17,69	17393
LWYŻW	42,66	12,14	518	11,11	474	23,25	992
Razem obręb 3	8576,68	12,59	107995	12,67	108628	25,26	216623
Ogółem n-ctwo	26362,46	10,22	269555	13,99	368828	24,22	638382

Ogółem na terenie nadleśnictwa miąższość drewna martwego wynosi 638382 m³ (brutto), co stanowi 7,1% ogólnej miąższości wszystkich drzewostanów. Średnia miąższość drzew martwych stojących i leżących w lasach nadleśnictwa wynosi **24,22 m³/ha**, przy 5,9 m³/ha średniej kraju i 14,4 m³/ha, woj. podkarpackiego; 17,3 m³/ha RDLP Krosno (WISL 2010-2014, BULiGL).

Przeważającym rodzajem drewna martwego jest leżanina, która stanowi 58% miąższości wszystkich drzew martwych (posusz - 42%). Najwięcej drewna martwego występuje na siedlisku LGśw (54,5%) i LWyżśw (42,5%).

4.3.8.6. Ostoje ksylobiontów

Zarządzeniem nr 12 z dnia 2 marca 2015 r. (zmienionym zarządzeniem nr 27 z dnia 10 września 2015 r.), wydanym w oparciu o zarządzenie nr 28 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z dnia. 02.12.2014 r. (z późn. zm.), na terenie nadleśnictwa wyznaczono ostoje ksylobiontów. Ogółem obejmują one powierzchnię 1544,47 ha, czyli około 5,6% pow. leśnej nadleśnictwa (9,1% pow. siedlisk przyrodniczych). Zaliczono je do gospodarstwa specjalnego i wyłączono z pozyskania drewna.

Z pozyskania wyłączono ponadto 5% drzewostanów rębnych (86,49 ha) oraz strefy położone w sąsiedztwie większych cieków wodnych (294,83 ha).

4.3.9. Zadrzewienia i zakrzewienia

Zadrzewienia i zakrzewienia występujące na gruntach nieleśnych i wyszczególnione w planie u.l. przedstawiono poniżej.

Tab. nr 26. Zestawienie zadrzewień Nadleśnictwa.

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierzchnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
1.	01- 20-j	OL.S	0,28	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20,WB 20
2.	01- 20-k	CZM	0,21		LZ-PS: ZAKRZEW: CZM, WB, IWA, OL.S
3.	01- 32-b	SO	3,47		LZ-R: ZAKRZEW: SO, OL.S, OS ,IWA
4.	01- 32-c	SO	0,51	15	LZ-R: SAMOS: SO 15
5.	01- 43-d	SO	0,29	40	LZ-R: ZADRZEW: SO 40,BRZ 30;ZAKRZEW: ŚL.T, WB
6.	01- 43-f	SO	0,78	30	LZ-PS: ZADRZEW: SO 30,OS 30,JD 30; ZAKRZEW: ŚL.T, WB
7.	01- 43-g	SO	0,03	30	LZ-PS: ZADRZEW: SO 30,OS 30; ZAKRZEW: ŚL.T, WB
8.	01- 43-i	SO	0,94	40	LZ-PS: ZADRZEW: SO 40,OS 40,JD 40
9.	02- 104-h	WB	0,10	40	LZ-PS: ZADRZEW: WB 40,GR 40,SO 60,OS 20; ZAKRZEW: GB ,WB, CZM, KRU
10.	02- 75-c	JS	0,63		LZ-PS: ZAKRZEW: JS, WB
11.	03- 131-i	SO	0,13	50	LZ-PS: ZADRZEW: SO 50,OS 50
12.	03- 131-k	SO	0,05	40	LZ-PS: ZADRZEW: SO 40,DB 40,MD 40; ZAKRZEW: ŚL.T
13.	03- 131-m	SO	0,07	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60
14.	03- 131-n	JB	0,60	40	LZ-PS: ZADRZEW: JB 40,BRZ 40,KSZ 40
15.	03- 133-l	WB	0,11		LZ-PS: ZAKRZEW: WB, OS
16.	04- 142-d	OL.S	0,06	30	LZ-R: ZADRZEW: OL.S 30; ZAKRZEW: ŚL.T
17.	04- 148-f	ŚL.T	0,05		LZ-R: ZAKRZEW: ŚL.T, IWA
18.	04- 151A-l	LP	0,18	90	LZ-PS: ZADRZEW: LP 90
19.	04- 151-i	IWA	1,27		LZ-PS: ZAKRZEW: IWA, ŚL.T
20.	04- 151-w	ŚL.T	0,62		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S
21.	04- 154-c	OL	0,15	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL 20
22.	04- 155-d	IWA	0,80		LZ-PS: ZAKRZEW: IWA
23.	04- 160-n	WB	0,18	10	LZ-PS: ZADRZEW: WB 10
24.	04- 162-f	ŚL.T	0,56		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S
25.	04- 162-h	ŚL.T	0,61		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S
26.	04- 162-k	ŚL.T	0,20		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S, BRZ
27.	04- 162-l	LSZ	0,04		LZ-PS: ZAKRZEW: LSZ
28.	04- 165-z	OL.S	0,02	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30
29.	04- 47A-f	BRZ	2,55	22	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 22,OL.S 22,IWA 22,SO 59; ZAKRZEW: SO, GB, OL.S, BRZ
30.	04- 47A-g	OL.S	0,11	22	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 22
31.	04- 47A-h	BRZ	0,39	22	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 22,IWA 22, OL.S 22
32.	04- 49-n	SO	0,57	68	LZ-PS: ZADRZEW: SO 68
33.	04- 51A-k	OL.S	0,09	20	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 20
34.	04- 51A-y	WB	0,60	30	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 30
35.	04- 51A-z	WB	0,05	30	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 30
36.	04- 51-d	OL.S	0,57	22	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 22; ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S, LSZ

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierz- chnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
37.	04- 51-h	SO	0,73	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60
38.	04- 51-k	OL.S	6,46	27	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 27,IWA 27, JB 40,GB 40; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ, OL.S
39.	04- 51-m	OL.S	0,64	27	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 27,IWA 27, JB 40; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ, OL.S
40.	05- 188-f	OL.S	0,80	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20,ŚW 20
41.	05- 189-d	SO	1,44	40	LZ-PS: ZADRZEW: SO 40,CZR 40
42.	05- 189-g	JB	0,11		LZ-PS: ZAKRZEW: JB, OL, BRZ
43.	05- 189-l	ŚL.T	0,02		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T
44.	05- 189-m	BRZ	0,31	17	LZ-R: ZADRZEW: BRZ 17,SO 17
45.	05- 189-p	OL	0,22	30	LZ-R: ZADRZEW: OL 30
46.	05- 201-a	SO	0,40	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60,CZR 60,BK 60; ZAKRZEW: BK, CZR, GB
47.	05- 201-b	SO	0,25	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60,BK 60
48.	05- 201-g	JB	0,14	40	LZ-PS: ZADRZEW: JB 40,CZR 40
49.	05- 208-h	ŚL.T	0,03		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T
50.	06- 233-i	WB	0,13		LZ-PS: ZAKRZEW: WB
51.	06- 233-j	LP	0,12	90	LZ-Ł: ZADRZEW: LP 90,TP 60,WB 50
52.	06- 233-px	LP	0,59	120	LZ-Ł: ZADRZEW: LP 120,WB 30; ZAKRZEW: WB
53.	07- 9A-c	CZR	0,02	60	LZ-PS: ZADRZEW: CZR 60
54.	07- 9A-d	CZR	0,05	60	LZ-R: ZADRZEW: CZR 60
55.	07- 9A-j	SO	0,11	65	LZ-PS: ZADRZEW: SO 65
56.	07- 9A-l	SO	0,06	65	LZ-PS: ZADRZEW: SO 65
57.	07- 9-d	OL.S	1,77	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30,OL 30,OS 30; ZAKRZEW: LSZ, DER.Ś, BEZ.C
58.	07- 9-f	OL.S	0,31	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20; ZAKRZEW: OL.S, ŚL.T, CZM
59.	07- 9-g	OL.S	0,10	20	LZ-Ł: ZADRZEW: OL.S 20; ZAKRZEW: BEZ.C, OL.S, CZM
60.	07- 9-h	OL.S	0,47	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30,OL.S 20; ZAKRZEW: GŁG, KL, ŚL.T, WB, OL.S, OL,OS
61.	07- 9-l	OL.S	0,08	15	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 15, KL 70, JD 60, OL.S 90; ZAKRZEW: LSZ, BEZ.C, OL.S
62.	08- 190-b	IWA	0,34		LZ-PS: ZAKRZEW: IWA ,ŚL.T, OS
63.	08- 47A-bx	ŚL.T	1,25		LZ-R: ZAKRZEW: ŚL.T, SO
64.	08- 47-ay	GB	0,52	50	LZ-R: ZADRZEW: GB 50,OL 50,CZR 50; ZAKRZEW: OL, LSZ
65.	08- 47-i	KL	0,58	35	LZ-PS: ZADRZEW: KL 35,GB 35; ZAKRZEW: ŚL.T, WB
66.	08- 47-jx	IWA	8,19	23	LZ-R: ZADRZEW: IWA 23,SO 23,OS 23,BRZ 23,GB 23,GR 23; ZAKRZEW: WB, ŚL.T
67.	08- 47-sx	KL	0,62	30	LZ-R: ZADRZEW: KL 30,GB 30; ZAKRZEW: ŚL.T, GŁG
68.	08- 47-wx	IWA	5,99	20	LZ-R: ZADRZEW: IWA 20,GB 20,GR 20,SO 15,BRZ 15,KL 15; ZAKRZEW: ŚL.T
69.	08- 61-n	WB	0,01		LZ-PS: ZAKRZEW: WB
70.	08- 70-bx	ŚL.T	0,04		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S
71.	08- 70-cx	ŚL.T	0,35		LZ-R: ZAKRZEW: ŚL.T
72.	08- 70-hx	SO	1,13	25	LZ-PS: ZADRZEW: SO 25; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
73.	08- 70-i	ŚL.T	2,63		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ, WB
74.	08- 70-nx	SO	0,71	25	LZ-PS: ZADRZEW: SO 25; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
75.	08- 70-ox	ŚL.T	0,34		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, SO

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierzchnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
76.	08- 70-z	ŚL.T	0,28		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ, WB
77.	08- 77-h	SO	1,98	20	LZ-PS: ZADRZEW: SO 20, CZR 40, GB 40
78.	09- 108A-p	OL.S	0,32	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30; ZAKRZEW: OL.S, ŚL.T
79.	09- 113-f	BK	1,46	90	LZ-PS: ZADRZEW: BK 90, BK 60, GB 90, GB 55, TP 75
80.	09- 86-i	SO	2,78	69	LZ-PS: ZADRZEW: SO 69; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
81.	10- 122-w	WB	0,19	30	LZ-Ł: ZADRZEW: WB 30, BRZ 30, IWA 20; ZAKRZEW: ŚL.T, WB, BEZ.C, DER.Ś
82.	10- 146-ax	ŚL.T	0,47		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, WB
83.	10- 146-gx	OL.S	0,68	25	LZ-Ł: ZADRZEW: OL.S 25; ZAKRZEW: WB, ŚL.T, OL.S
84.	10- 146-l	SO	1,16	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60, GB 70, IWA 50, CZR 60; ZAKRZEW: ŚL.T, BEZ.C, DER.Ś
85.	10- 37-f	LP	0,82	100	LZ-PS: ZADRZEW: LP 100, JS 40, ORZ.C 70, CZR 60, JB 50, GR 60, ŚL 50, IWA 30; ZAKRZEW: KAL.K, DER.Ś, GB
86.	12- 34-j	OS	0,97	70	LZ-PS: ZADRZEW: OS 70, SO 70; ZAKRZEW: ŚL.T
87.	12- 34-o	SO	0,36	58	LZ-PS: ZADRZEW: SO 58, OL.S 28
88.	12- 34-r	OL.S	0,10	28	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 28
89.	12- 34-s	SO	1,00	58	LZ-PS: ZADRZEW: SO 58, OL.S 33
90.	12- 34-t	SO	0,30	58	LZ-PS: ZADRZEW: SO 58, OL.S 28
91.	12- 35-i	SO	0,18	68	LZ-PS: ZADRZEW: SO 68; ZAKRZEW: ŚL.T
92.	12- 35-j	SO	0,57	74	LZ-PS: ZADRZEW: SO 74; ZAKRZEW: ŚL.T
93.	12- 35-o	OL.S	0,23	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
94.	12- 36-g	ŚL.T	0,38		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T
95.	12- 37-h	OL.S	0,22	35	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 35
96.	12- 37-p	OL.S	0,10	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
97.	12- 39-i	SO	7,36	70	LZ-PS: ZADRZEW: SO 70, BRZ 70, OL.S 50, GB 70
98.	12- 39-j	OL.S	0,30	45	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 45; ZAKRZEW: ŚL.T
99.	12- 39-s	OL.S	0,13	25	LZ-Ł: ZADRZEW: OL.S 25
100.	12- 40-f	SO	2,68	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60
101.	12- 41-d	OL.S	0,37	40	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 40, WB 40
102.	12- 41-i	OL.S	0,02	35	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 35
103.	12- 45-f	OL.S	0,32	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45
104.	12- 46-h	OL.S	1,49	25	LZ-Ł: ZADRZEW: OL.S 25, OL.S 50
105.	12- 46-s	OL.S	0,07	25	LZ-Ł: ZADRZEW: OL.S 25, OL.S 50
106.	12- 48-bx	SO	4,53	65	LZ-PS: ZADRZEW: SO 65, GB 65, OL.S 45; ZAKRZEW: LSZ, OL.S
107.	12- 48-m	GB	0,59	65	LZ-PS: ZADRZEW: GB 65, OL.S 40, WB 55
108.	12- 48-n	OL.S	2,75	40	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 40, SO 63, GB 55; ZAKRZEW: ŚL.T
109.	12- 48-p	SO	0,66	65	LZ-PS: ZADRZEW: SO 65, GB 65, OL.S 45; ZAKRZEW: LSZ, OL.S
110.	12- 48-y	LSZ	0,84		LZ-PS: ZAKRZEW: LSZ, OL.S
111.	12- 48-z	OL.S	0,27	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45; ZAKRZEW: LSZ, OL.S
112.	12- 49-c	OL.S	1,44	40	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 40, WB 40
113.	12- 80-b	ŚL.T	0,16		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T
114.	12- 80-d	OL.S	0,80	45	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 45
115.	12- 80-f	OL.S	0,32	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierzchnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
116.	12- 80-g	OL.S	0,62	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45
117.	12- 80-s	OL.S	0,22	45	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 45
118.	12- 80-z	OL.S	0,28	45	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 45
119.	13- 58-j	GB	0,24	50	ZADRZEW: ZADRZEW: GB 50, OL.S 38
120.	13- 58-m	OL.S	1,78	38	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 38, GB 60, SO 60
121.	13- 58-s	BRZ	1,53	20	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 20, SO 20; ZAKRZEW: ŚL.T
122.	13- 61-h	OL.S	0,25	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20; ZAKRZEW: ŚL.T
123.	13- 61-r	OL.S	0,12	35	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 35, OL.S 22, WB 50; ZAKRZEW: LSZ, WB, BEZ.C
124.	13- 62-g	OL.S	0,16	20	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 20, GB 50
125.	13- 62-h	OL.S	0,11	30	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 30
126.	13- 62-i	OL.S	0,50	20	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 20, OL.S 30, SO 45, WB 30; ZAKRZEW: WB, OL.S, ŚL.T
127.	13- 62-l	OL.S	0,95	25	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 25, OL.S 35, WB 25, WB 40; ZAKRZEW: WB, ŚL.T, LSZ
128.	13- 62-m	OL.S	0,64	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30, OL.S 20, WB 40, SO 60, DB 100; ZAKRZEW: WB, OL.S, LSZ
129.	13- 63-i	OL.S	0,73	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ 0
130.	13- 63-l	OL.S	0,79	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20, OL.S 37, WB 40; ZAKRZEW: ŚL.T, WB
131.	13- 75-cx	OL.S	0,53	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 50
132.	13- 75-d	OL.S	0,85	43	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 43
133.	13- 75-lx	BRZ	0,93	20	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 20, SO 20
134.	13- 75-m	OL.S	0,66	43	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 43, OL.S 28; ZAKRZEW: WB, LSZ
135.	13- 75-n	OL.S	1,01	43	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 43
136.	13- 75-nx	BRZ	0,38	20	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 20
137.	13- 75-z	OL.S	0,25	43	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 43
138.	13- 78-dx	GB	1,22	60	ZADRZEW: ZADRZEW: GB 60, DB 110, LP 110, BK 110, SO 70, JW 70
139.	13- 78-i	WB	0,27		LZ-PS: ZAKRZEW: WB, BRZ, MD, LSZ, BEZ.C
140.	13- 79-n	SO	0,51	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60; ZAKRZEW: ŚL.T, DER.Ś
141.	14- 100-c	OL.S	1,92	30	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 30, OL.S 40, GB 70, OS 55, SO 55
142.	14- 100-g	OL.S	0,54	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30, SO 70; ZAKRZEW: KRU, LSZ
143.	14- 101-j	OL.S	0,54	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
144.	14- 101-k	OL.S	0,92	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 40
145.	14- 101-l	WB	0,10	40	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 40
146.	14- 101-s	WB	0,04	40	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 40
147.	14- 101-t	OL.S	0,10	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 40
148.	14- 102-b	OL.S	1,13	50	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 50, SO 50, BRZ 50; ZAKRZEW: LSZ, KRU
149.	14- 102-f	SO	0,45	65	ZADRZEW: ZADRZEW: SO 65
150.	14- 102-i	LSZ	0,01		LZ-PS: ZAKRZEW: LSZ
151.	14- 102-j	BRZ	0,20	50	ZADRZEW: ZADRZEW: BRZ 50; ZAKRZEW: ŚL.T
152.	14- 102-p	WB	0,28	30	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 30, OL.S 15, BRZ 20
153.	14- 102-r	IWA	0,90	20	LZ-PS: ZADRZEW: IWA 20, OL.S 20, BRZ 20

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierzchnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
154.	14- 104-i	JW	0,19	55	ZADRZEW: ZADRZEW: JW 55, BRZ 55, GB 55, IWA 55
155.	14- 104-n	BK	0,31	90	ZADRZEW: ZADRZEW: BK 90, JD 100
156.	14- 104-nx	GB	0,25	50	LZ-PS: ZADRZEW: GB 50,JD 60, OL.S 30, BK 90
157.	14- 104-o	OL.S	0,18	25	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 25
158.	14- 104-t	WB	0,09	30	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 30; ZAKRZEW: LSZ
159.	14- 104-w	OL.S	0,38	25	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 25, JW 70, CZR 40
160.	14- 104-x	OL.S	2,14	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20, SO 20, BRZ 20, OS 20, JD 90
161.	14- 104-y	OL.S	0,31	25	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 25, JD 110, BK 70, GB 70
162.	14- 122-g	WB	0,48	20	LZ-PS: ZADRZEW: WB 20, OL.S 20
163.	14- 122-h	WB	0,06	20	LZ-PS: ZADRZEW: WB 20, OL.S 20
164.	14- 126-ay	GŁG	0,09		LZ-R: ZAKRZEW: GŁG
165.	14- 126-by	GŁG	0,23		LZ-R: ZAKRZEW: GŁG
166.	14- 126-cy	GŁG	0,03		LZ-PS: ZAKRZEW: GŁG
167.	14- 126-dy	WB	1,02	30	LZ-PS: ZADRZEW: WB 30
168.	14- 126-g	ŚW	0,19		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚW
169.	14- 126-gx	WB	0,08	30	LZ-PS: ZADRZEW: WB 30
170.	14- 126-mx	GŁG	1,11		LZ-PS: ZAKRZEW: GŁG , IWA, JRZ
171.	14- 126-xy	GŁG	0,33		LZ-R: ZAKRZEW: GŁG
172.	14- 126-xz	GŁG	0,24		LZ-PS: ZAKRZEW: GŁG ;ZADRZEW: SO 65
173.	14- 128-x	WB	0,36	30	LZ-PS: ZADRZEW: WB 30
174.	14- 128-y	WB	0,07	30	LZ-PS: ZADRZEW: WB 30
175.	14- 128-z	WB	0,16	30	LZ-R: ZADRZEW: WB 30
176.	14- 98-a	OL.S	0,46	40	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 40
177.	14- 98-c	OL.S	0,87	30	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 30, WB 30
178.	14- 99-bx	LSZ	0,19		ZADRZEW: ZAKRZEW: LSZ
179.	14- 99-c	OL.S	1,81	35	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 35, CZR 45, DB 100, GB 70
180.	14- 99-h	OL.S	0,60	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, SO 55; ZAKRZEW: LSZ
181.	14- 99-hx	SO	0,99	22	LZ-PS: ZADRZEW: SO 22
182.	14- 99-x	OL.S	0,44	45	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 45
183.	15- 212-d	MD	0,52	70	LZ-PS: ZADRZEW: MD 70
184.	15- 212-k	OL.S	0,41	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
185.	15- 216-cx	GŁG	0,45	10	LZ-R: SAMOS: GŁG 10, BRZ 15
186.	15- 216-l	OL.S	0,29	25	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 25, BRZ 25
187.	15- 216-n	WB	0,10	10	LZ-PS: SAMOS: WB 10, OL.S 10, LSZ 10
188.	15- 216-o	OL.S	0,07	10	LZ-PS: SAMOS: OL.S 10, LSZ 10, BRZ 25
189.	15- 219-a	JD	0,24	50	LZ-PS: ZADRZEW: JD 50; ZAKRZEW: WB, OL.S
190.	16- 180-g	BRZ	1,04	50	ZADRZEW: ZADRZEW: BRZ 50, OL.S 20, OS 50, SO 50, JS 50, JW 50, BK 80, GB 50, WB 50; ZAKRZEW: WB, LSZ, ŚL.T
191.	16- 180-l	JB	2,18	50	LZ-R: ZADRZEW: JB 50, OL.S 30, JS 30, JD 50, BK 50, OS 50, SO 50; ZAKRZEW: WB, ŚL.T, LSZ
192.	16- 184-w	OL.S	0,71	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 40
193.	16- 187-a	OL.S	2,21	30	LZ: ZADRZEW: OL.S 30, WB 50, JD 90, BRZ 60, JW 60
194.	16- 187-c	OL.S	1,28	20	LZ-R: ZADRZEW: OL.S 20,SO 65,CZR 50,WB 40
195.	16- 187-g	OL.S	0,32	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40,SO 65;ZAKRZEW: LSZ

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierzchnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
196.	16- 187-n	OL.S	0,36	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20,SO 65,CZR 50,WB 40
197.	16- 187-o	OL.S	0,14	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20,SO 65,CZR 50,WB 40
198.	16- 190-b	WB	0,22	60	LZ-PS: ZADRZEW: WB 60
199.	16- 190-d	OL.S	0,49	55	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 55, SO 55, WB 55, JW 55, JS 55
200.	16- 190-fx	JB	0,36	65	LZ-PS: ZADRZEW: JB 65,GR 65,OS 65,OL 50
201.	16- 190-i	OL.S	0,29	60	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 60,WB 60,JW 60,OS 60,SO 60
202.	16- 190-k	SO	1,23	65	LZ-PS: ZADRZEW: SO 65,GB 65,BRZ 65;ZAKRZEW: GB
203.	16- 190-lx	BRZ	0,46	70	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 70
204.	16- 190-mx	JB	0,84	60	LZ-PS: ZADRZEW: JB 60,GR 60,OL.S 40,JW 40,JS 80,WB 80
205.	16- 190-nx	SO	1,05	55	LZ-PS: ZADRZEW: SO 55,JS 55
206.	16- 192-b	OL.S	0,15	65	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 65,JW 65
207.	16- 192-k	BRZ	0,47	30	ZADRZEW: ZADRZEW: BRZ 30,OL.S 30,BRZ 55,SO 55
208.	16- 201-i	WB	0,36	40	LZ-R: ZADRZEW: WB 40,WB 20,CZR 40; ZAKRZEW: WB, LSZ
209.	16- 201-p	OL.S	0,61	35	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 35,WB 35; ZAKRZEW: WB, ŚL.T
210.	16- 202-b	OL.S	0,50	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30,BRZ 50,LP 50,ŚW 60,OS 50;ZAKRZEW: WB, LSZ
211.	16- 203-a	Gb	0,26	50	LZ: ZADRZEW: GB 50, BK 70
212.	16- 204-l	BRZ	0,14	25	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 25,WB 25,JD 110; ZAKRZEW: ŚL.T, WB
213.	16- 211-a	JW	0,66	50	LZ-PS: ZADRZEW: JW 50; ZAKRZEW: ŚL.T
214.	18- 139A-bx	WB	0,02		LZ-PS: ZAKRZEW: WB
215.	18- 139A-f	WB	0,28		LZ-PS: ZAKRZEW: WB
216.	18- 141-p	ŚL.T	0,70		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T
217.	18- 141-r	ŚL.T	1,57		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T
218.	18- 252A-j	ŚL.T	0,68		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T
219.	18- 252A-k	SO	0,94	30	LZ-PS: ZADRZEW: SO 30,OS 30; ZAKRZEW: ŚL.T
220.	18- 252A-n	JS	0,55	60	LZ-PS: ZADRZEW: JS 60,DB 60; ZAKRZEW: LSZ, KRU
221.	18- 252A-z	DB	0,50		LZ-PS: ZAKRZEW: DB
222.	18- 253-p	JW	1,18	20	LZ-R: ZADRZEW: JW 20, BRZ 20; ZAKRZEW: LSZ, ŚL.T
223.	19- 199-o	WB	0,29		LZ-Ł: ZAKRZEW: WB
224.	19- 200A-a	SO	4,13	20	LZ-PS: ZADRZEW: SO 20, SO 55; ZAKRZEW: ŚL.T
225.	19- 200A-c	OL.S	0,04	17	LZ-Ł: ZADRZEW: OL.S 17
226.	19- 200A-d	SO	7,81	17	LZ-PS: ZADRZEW: SO 17, IWA 17, OL.S 17, JS 60, OL.S 35; ZAKRZEW: ŚL.T
227.	19- 200A-i	JS	0,39	55	LZ-PS: ZADRZEW: JS 55
228.	19- 200A-l	SO	0,63	15	LZ-PS: ZADRZEW: SO 15, IWA 15; ZAKRZEW: ŚL.T
229.	19- 200A-m	SO	0,86	20	LZ-PS: ZADRZEW: SO 20; ZAKRZEW: ŚL.T
230.	19- 200A-r	OL.S	0,19	37	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 37, SO 80, DB 80
231.	19- 200-ax	WB	0,29	47	LZ-PS: ZADRZEW: WB 47
232.	19- 200-s	OL.S	0,32	32	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 32
233.	19- 200-w	OL.S	0,44	37	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 37, LP 80
234.	19- 200-z	OL.S	0,13	22	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 22; ZAKRZEW: LSZ

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierzchnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
235.	19- 207-i	BRZ	0,13	15	LZ-PS: ZADRZEW: BRZ 15
236.	19- 207-k	OL.S	0,54	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
237.	19- 207-n	OL.S	0,37	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20
238.	19- 207-y	WB	0,25	45	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 45; ZAKRZEW: WB, OL.S, ŚL.T
239.	19- 212-j	JS	0,62	60	LZ-PS: ZADRZEW: JS 60,OL.S 60,OL.S 45,DB 80,KL 60,JW 60; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
240.	19- 212-k	JS	0,37	97	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 97,WB 97,OL.S 50; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
241.	19- 212-m	JS	0,89	60	LZ-PS: ZADRZEW: JS 60,OL.S 60,OL.S 45,DB 80,KL 60,JW 60; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
242.	19- 212-n	JS	1,07	60	LZ-PS: ZADRZEW: JS 60,OL.S 60,OL.S 45,DB 80,KL 60,JW 60; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
243.	19- 212-o	JS	0,59	60	LZ-PS: ZADRZEW: JS 60,OL.S 60,OL.S 45,DB 80,KL 60,JW 60; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
244.	20- 137-l	SO	0,48	20	LZ-PS: SAMOS: SO 20, BRZ 20
245.	20- 143-b	JS	0,13	55	LZ-PS: ZADRZEW: JS 55
246.	20- 143-h	JD	8,29	100	E-LZ: ZADRZEW: JD 100, BK 100, BK 65, JD 65, JW 65
247.	20- 143-n	SO	1,04	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60,BRZ 60,OL.S 45,WB 45
248.	20- 143-o	SO	0,37	55	LZ-PS: ZADRZEW: SO 55,OL.S 45
249.	20- 144-c	OL.S	5,51	50	LZ: ZADRZEW: OL.S 50,JW 60,BRZ 60,SO 55
250.	20- 144-d	OL.S	0,52	50	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 50,OL.S 35
251.	20- 144-r	OL	1,69	50	LZ-PS: ZADRZEW: OL 50
252.	20- 155-ax	ŚL.T	0,78		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, KRU
253.	20- 155-fx	SO	0,95	55	LZ-PS: ZADRZEW: SO 55, OL.S 55, ŚW 55, OL.S 40
254.	20- 155-kx	SO	0,58	55	LZ-PS: ZADRZEW: SO 55, OL.S 55, ŚW 55, OL.S 40
255.	20- 155-mx	SO	1,56	55	LZ-PS: ZADRZEW: SO 55,BRZ 55,OL.S 55,OL.S 40,JD 90; ZAKRZEW: WB, LSZ
256.	20- 158-f	OL.S	0,18	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45
257.	20- 160-cx	OL.S	0,28	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45; ZAKRZEW: OL.S
258.	20- 160-k	OL.S	0,22	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45
259.	20- 160-m	OL.S	1,03	15	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 15
260.	20- 160-o	OL.S	1,98	15	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 15
261.	20- 160-z	OL.S	0,51	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45,GB 45; ZAKRZEW: OL.S
262.	20- 161A-ax	ŚL.T	0,16		LZ-R: ZAKRZEW: ŚL.T
263.	20- 163A-c	JS	1,14	65	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 65, BRZ 65, CZR 65
264.	20- 163A-f	JS	0,84	65	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 65,JW 65,WB 65, OL.S 45
265.	20- 163A-g	JS	0,89	65	LZ-PS: ZADRZEW: JS 65,BRZ 65,WB 65,OL.S 45
266.	20- 163A-k	JS	0,53	65	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 65,JW 65,WB 65, OL.S 45
267.	20- 163-b	OL.S	0,41	30	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 30, WB 50
268.	20- 163-c	JW	0,08	65	LZ-PS: ZADRZEW: JW 65, BK 65, SO 65
269.	20- 163-g	SO	0,36	15	LZ-PS: ZADRZEW: SO 15, WB 15
270.	20- 163-h	JS	0,75	65	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 65,JW 65,WB 65
271.	20- 164A-c	OL.S	1,52	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
272.	20- 164A-f	JS	0,22	40	LZ-PS: ZADRZEW: JS 40, BRZ 50, WB 50
273.	20- 164A-m	OS	0,39	50	LZ-PS: ZADRZEW: OS 50, SO 50, WB 50
274.	20- 164A-s	OS	0,18	50	LZ-PS: ZADRZEW: OS 50

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierz- chnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
275.	20- 164A-x	OL.S	0,26	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
276.	20- 164-c	JS	0,57	70	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 70,DB 70,OL.S 35
277.	20- 164-d	JS	0,37	70	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 70, WB 55, JW 70
278.	20- 164-f	JS	2,57	70	LZ-PS: ZADRZEW: JS 70,WB 55,OL 40,JW 70, JW 40
279.	20- 164-k	JS	0,29	70	ZADRZEW: ZADRZEW: JS 70, DB 70, OL.S 35
280.	20- 165A-d	OS	0,42	40	LZ-PS: ZADRZEW: OS 40, BRZ 40
281.	20- 165A-f	OL.S	0,43	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40,WB 40
282.	20- 165A-g	OL.S	0,89	45	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 45
283.	20- 165A-i	OL.S	0,41	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40,WB 40
284.	20- 165A-j	JD	0,79	100	ZADRZEW: ZADRZEW: JD 100,JD 125,JD 75,JD 55
285.	20- 165A-s	OL.S	0,18	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40,OL.S 10
286.	20- 165-h	OL.S	0,52	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
287.	20- 168-r	OL.S	0,50	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
288.	20- 168-x	OL.S	0,74	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40
289.	20- 171-f	ŚL.T	0,29		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S, LSZ
290.	20- 171-j	GB	1,74	65	ZADRZEW: ZADRZEW: GB 65,JW 65,ŚW 65, BRZ 65
291.	20- 171-k	GB	0,99	65	LZ-PS: ZADRZEW: GB 65, ŚW 65, BRZ 65, JW 65
292.	20- 171-n	SO	0,43	65	LZ-PS: ZADRZEW: SO 65, BRZ 65
293.	21- 33-j	DB	0,32	60	LZ-PS: ZADRZEW: DB 60, JW 60, GR 60, WB 30; ZAKRZEW: WB, ŚL.T, DER.Ś
294.	21- 33-m	ŚL.T	0,06		LZ-PS: ZAKRZEW: ŚL.T, WB, JD, JW
295.	21- 81-a	OL.S	0,45	25	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 25;ZAKRZEW: BEZ.C ,ŚL.T 0
296.	21- 82-b	OL.S	0,26	43	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 43,OL.S 23,WB 43; ZAKRZEW: WB, LSZ, CZM
297.	21- 82-s	SO	0,63	60	LZ-PS: ZADRZEW: SO 60,OL.S 30; ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S, WB
298.	21- 83-c	SO	7,93	18	LZ-PS: ZADRZEW: SO 18,OL.S 18,BRZ 13,DB 90; ZAKRZEW: ŚL.T, WB, LSZ, GŁG, CZM
299.	21- 83-f	OL.S	0,29	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40,SO 65,DB 65; ZAKRZEW: ŚL.T, OL.S
300.	21- 83-g	DB	0,42	100	LZ-PS: ZADRZEW: DB 100; ZAKRZEW: ŚL.T
301.	21- 83-k	OL.S	1,17	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40,GB 60,OS 60,BRZ 60, DB 60; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ
302.	21- 83-l	OL.S	2,32	35	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 35,JB 50,CZM 25,DB 90,GB 40; ZAKRZEW: BEZ.C, ŚL.T, GB, CZM, OL.S
303.	21- 83-m	OL.S	0,14	25	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 25,GB 40,OS 60; ZAKRZEW: BEZ.C, CZM, ŚL.T
304.	21- 84-ax	OL.S	0,26	35	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 35; ZAKRZEW: BEZ.C, IWA
305.	21- 84-b	CZM	0,27	45	LZ-PS: ZADRZEW: CZM 45, CZM 30
306.	21- 84-c	GB	0,54	60	LZ-PS: ZADRZEW: GB 60, OL.S 40, DB 100; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ, LP, GB
307.	21- 84-f	OL.S	0,28	35	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 35; ZAKRZEW: BEZ.C, IWA
308.	21- 84-l	IWA	0,12		LZ-PS: ZAKRZEW: IWA, ŚL.T, GB, BEZ.C
309.	21- 84-n	OL.S	0,61	35	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 35,SO 70,JD 90,DB 100, GB 70; ZAKRZEW: CZM, OL.S, WB, LSZ, GB, ŚL.T

Lp	Leśnictwo oddz. Pododdz.	Gatunek panujący	Powierz- chnia [ha]	Wiek gat. pan.	Ogólny opis, skład gatunkowy
310.	21- 84-p	OL.S	0,47	35	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 35, SO 70, JD 90, DB 100, GB 70; ZAKRZEW: CZM, OL.S, WB, LSZ, GB, ŚL.T
311.	21- 85A-f	OL.S	0,10	40	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 40
312.	21- 85A-g	OL.S	0,17	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 50
313.	21- 85A-h	OL.S	0,22	40	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 40, WB 50; ZAKRZEW: WB, BEZ.C
314.	21- 85A-m	OL.S	0,15	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30
315.	21- 85A-o	WB	0,16	50	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 50
316.	21- 85A-x	OL.S	0,06	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 50
317.	21- 85-bx	OL.S	0,05	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, OL.S 25, WB 40; ZAKRZEW: CZM, LSZ, GB, IWA
318.	21- 85-c	LP	0,13	60	LZ-PS: ZADRZEW: LP 60, DB 100
319.	21- 85-f	OL.S	0,18	35	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 35, BRZ 70, LP 70, DB 70; ZAKRZEW: LSZ, BEZ.C, OL.S
320.	21- 85-g	OL.S	1,85	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, LP 100, OL.S 25, LP 70, WB 40; ZAKRZEW: CZM, LSZ, GB, IWA
321.	21- 85-h	OL.S	0,05	20	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 20; ZAKRZEW: ŚL.T
322.	21- 85-z	OL.S	0,72	35	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 35, BRZ 70, LP 70, DB 70; ZAKRZEW: LSZ, BEZ.C, OL.S
323.	21- 86-a	OL.S	0,76	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 50; ZAKRZEW: BEZ.C, ŚL.T
324.	21- 86A-c	OL.S	1,36	40	ZADRZEW: ZADRZEW: OL.S 40, WB 40; ZAKRZEW: BEZ.C, LSZ, CZM, WB, ŚL.T
325.	21- 86A-cx	OL.S	0,01	30	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 30; ZAKRZEW: CZM
326.	21- 86A-d	JB	0,34	40	LZ-PS: ZADRZEW: JB 40, WB 30, OS 30; ZAKRZEW: ŚL.T, WB
327.	21- 86A-f	WB	0,34	30	LZ-PS: ZADRZEW: WB 30, OL.S 30
328.	21- 86A-h	CZM	0,08	30	LZ-PS: ZADRZEW: CZM 30, OL.S 30; ZAKRZEW: WB
329.	21- 86A-nx	OL.S	0,42	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, GB 60, BRZ 60, DB 90, OS 60; ZAKRZEW: ŚL.T, BEZ.C, CZM
330.	21- 86A-p	GB	1,47	70	LZ-PS: ZADRZEW: GB 70, OL.S 50, DB 80, OS 70, BRZ 70, LP 70, WB 50; ZAKRZEW: LSZ, ŚL.T, BEZ.C, WB
331.	21- 86A-r	OL.S	0,68	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, WB 40, GB 60; ZAKRZEW: BEZ.C, ŚL.T, GB
332.	21- 86A-t	OL.S	0,29	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, GB 60, BRZ 60; ZAKRZEW: ŚL.T, BEZ.C, CZM
333.	21- 86A-w	OL.S	0,61	40	LZ-PS: ZADRZEW: OL.S 40, GB 60, BRZ 60, DB 90, OS 60; ZAKRZEW: ŚL.T, BEZ.C, CZM
334.	21- 86A-yx	GB	1,20	70	LZ-PS: ZADRZEW: GB 70, DB 80, KL 70, JW 70; ZAKRZEW: LSZ, ŚL.T, BEZ.C, WB
335.	21- 86-b	WB	0,37	50	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 50, OL.S 40; ZAKRZEW: WB, BEZ.C
336.	21- 86-c	WB	0,51	50	ZADRZEW: ZADRZEW: WB 50, OL.S 40; ZAKRZEW: WB, BEZ.C
337.	21- 87-l	GR	0,62	52	LZ-PS: ZADRZEW: GR 52, JB 52, GB 32; ZAKRZEW: ŚL.T, LSZ, WB
338.	21- 87-m	WB	0,16	40	LZ-PS: ZADRZEW: WB 40, OL.S 22; ZAKRZEW: ŚL.T, WB
Powierzchnia ogółem			252,64		

Ogółem wyłączenia ujęte w powyższym zestawieniu zajmują 252,64 ha. Zadrzewienia i zakrzewienia są cennym elementem ekosystemów, szczególnie tam gdzie tworzą śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia lub niewielkie remizy.

4.3.10. Walory kulturowe

4.3.10.1. Zabytki kultury i dziedzictwa kulturowego

Na terenie Nadleśnictwa znajduje się wiele cennych obiektów kultury materialnej będących swoistym świadectwem historii. Ogółem w zasięgu terytorialnym do czasów obecnych przetrwało około 140 zabytków kultury materialnej, z których szereg jest ujętych w ewidencji zabytków i rejestrze zabytków. Na gruntach nadleśnictwa znajduje się ok. 40 tego rodzaju obiektów. Zamieszczono je na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”.

4.3.10.2. Parki i ogrody podworskie

Wiek XVI i XVII to okres intensywnego budownictwa w Małopolsce. Na ziemi przemyskiej i sanockiej notujemy, obok renesansowych, dwory obronne: w Arłamowie, Jureczkowej, Grąziowej (Ossolińskich), Krzywczy (Marcina Krasickiego), Sierakoścach. Wiele ogrodów usytuowanych jest na terenie grodzisk, np. w Bachowie.

Najmłodsze założenia ogrodowe o charakterze rezydencjonalnym, tj. pałacowo-ogrodowym, są z reguły rozplanowane jednofazowo i w pierwotnej formie zachowane wspólnie. Rozwój funkcji rezydencjonalnych nastąpił nie tylko przez stopniowe przekształcenie istniejących założeń, ale również przez przebudowanie fortyfikacji ziemnych. Niekiedy przy dworach obronnych lub zamkowych, które ocalały, lub tylko częściowo zachowały swoją substancję architektoniczną i fortyfikacje, nie wykształciły się już w późniejszych okresach założenia ogrodowe na większą skalę, np. w Trójcy, Rybotyczach.

Na wykształcenie zbiorowisk parkowych i aklimatyzację gatunków drzew obcego pochodzenia, oddziaływało przede wszystkim środowisko przyrodnicze. Jeśli nawet czynniki glebowe kontrastowały żyznością z innymi krainami Polski i wpływały zasadniczo na dynamikę rozwoju drzew, to jednak regionalna strefowość ukształtowania szaty roślinnej uzależniona była od oddziaływania klimatu kontynentalnego. Rozmieszczenie i liczebność gatunków dziś nie jest odzwierciedleniem optymalnego ich występowania w drugiej połowie XIX wieku.

Koniec XVIII i początek XIX wieku to okres największego nasilenia modernizacji założeń ogrodowych. Były to ogrody barokowe, geometryczne, klasycystyczne i krajobrazowo-romantyczne. W składzie florystycznym występowały drzewa i krzewy rodzime jak i gatunki obcego pochodzenia (przykładem może być park podworski w Jureczkowej). W tym samym czasie powstawały również ogrody w otoczeniu folwarków. Ogrody te cechowała jednorodność i prostota przestrzennego rozplanowania. Do czasów dzisiejszych zachowały się również dąbrowy w parkach wiejskich. Są to drzewostany lub pojedynczo rosnące drzewa, zapewne starsze niż układy przestrzenne zespołów dworskich. Niekiedy zajmują centralne miejsca wśród kompozycji roślinnych. Najokazalsze stare dęby zachowały się na terenie obrębu Bircza.

Na terenie Nadleśnictwa Bircza parki i ogrody podworskie zachowały się w takich miejscowościach jak: Jureczkowa, Kuźmina, Leszczawa Dolna, Lipa i Wojtkowa, zaś ogrody folwarczne w Aksmanicach. Ze względu na interesujący skład florystyczny w parkach i ogrodach podworskich, poniżej przedstawiono krótką ich charakterystykę.

Kuźmina: Ogród zaliczony do krajobrazowych z pozostałością pierwotnego założenia symetrycznego, zwłaszcza alei dębowej od strony miejscowości Wojtkowa oraz z parterem wodnym w dolinie potoku (oddz. 233a – obręb Bircza). Ze starodrzewia zachowały się okazałe dęby i lipy, głównie w alei dojazdowej (chronione jako pomnik przyrody nr wg rej. 248). Z otoczenia nieistniejącego już dworu modrzewiowego (rozebranego w okresie II wojny światowej), zachowały się półnaturalne zbiorowiska jesionowo-lipowe oraz ślady tarasów i podjazdu przed dwór (Piórecki 1989).

Lipa Dolna: Ogrody w układzie geometrycznym, częściowo rozbudowane w drugiej połowie XIX wieku w stylu krajobrazowym (oddz. 131f – obręb Bircza). Pierwotnie wieloosiowe, z dużymi płaszczyznami łąk w dolinie potoku i na obrzeżu zagospodarowanych parkowo lasów bukowo-jodłowych. Do dzisiaj zachowały się jedynie pojedyncze dęby, lipy, modrzewie oraz ślady kwater owocowych. Zbiorowiska roślinne zostały zniekształcone samosiewem grabowo-brzozowym. Układ urbanistyczny całkowicie zatarty w terenie (Piórecki 1989).

Leszczawa Dolna: Zachowane ślady dużych ogrodów, w tym starej zagospodarowanej dąbrowy (oddz. 218a – obręb Bircza). W składzie florystycznym dominuje modrzew i sosna wejmutka, natomiast z drzew pomnikowych zachowały się jesiony, dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, topola biała, modrzew europejski, sosna zwyczajna. Niektóre z nich uznane zostały za pomniki przyrody żywej (nr wg rej. 251-256), pozostałe stanowią projektowane pomniki przyrody. Współcześnie układ przestrzenny z 1852 r. uległ całkowitemu zatarciu, jedynie z układu przestrzennego z 1907 roku zachowały się drogi na osi dworu (Piórecki 1989).

Stara Bircza: Zachowane naturalne dąbrowy z pomnikowymi dębami rosnącymi na stokach od strony S i w wąwozach. Pozostałe elementy układu przestrzennego zatarte są całkowicie (Piórecki 1989).

Wojtkowa: W obrębie lasu bukowo-jodłowego z dominacją brzozy, sosny oraz dębu, czytelne są pozostałości dawnego założenia ogrodowego (oddz. 111c – obręb Wojtkowa). Ocalała droga dojazdowa, aleja lipowa składająca się z kilkunastu okazałych lip szerokolistnych i drobnolistnych, platforma ziemna po dawnym dworze, tarasy, wąwozy, ślady sadzawki dworskiej oraz duża kwatery drzew owocowych. Trudno jest dzisiaj oddzielić granicę leśną od ogrodu. Plantacje sosnowe, nowe nasadzenia z jodły, buka i jesionu o charakterze rzędowych nasadzeń leśnych, nadto sosny, klonu i olchy całkowicie zniszczyły wewnętrzne osie kompozycji roślinnych (Piórecki 1998).

Jureczkowa: park podworski (oddz. 136j - obręb Wojtkowa) - to ogród położony na wzniesieniu, rozplanowany w kształcie zbliżonym do prostokąta. W XIX i XX wieku był własnością Korwinów, a wcześniej Nowosieleckich herbu Ślepowron. Do ostatniej wojny był to dwór obronny. Z dawnego układu

przestrzennego zachowała się droga dojazdowa z mostkiem na rzece Wiar oraz platforma ziemna z pozostałościami wałów i bastionów ziemnych. W części południowej parku pozostały groble, zarośnięte stawy oraz kanał wodny. Park ten ze względu na swój układ dendrologiczny należy do jednych z cenniejszych ogrodów w polskich Karpatach Wschodnich. W parku tym rośnie sporo gatunków drzew takich jak: lipa drobnolistna i szerokolistna, dąb szypułkowy, topola biała, topola czarna, kasztanowiec, daglezwia zielona, sosna wejmutka, cis, modrzew europejski, żywotnik zachodni, jawor, jesion, buk. Unikatowym gatunkiem obcego pochodzenia o imponujących wymiarach są dwie leszczyny tureckie *Corylus colurna*, osiągające obwód na wys. 1,3 m od 190 do 275 cm. Są to jedne z najokazalszych drzew wśród gatunków obcego pochodzenia w skali całego regionu (Piórecki 1988). Lipy drobnolistne *Tilia cordata* tworzą interesujące układy w postaci szpalerów (47 szt.) i tzw. nasadzeń „stołowych” (8 szt.). Pojedynczo występują: żywotnik olbrzymi *Thuja gigantea*, lipa szerokolistna *Tilia platyphyllos*, leszczyna turecka *Corylus colurna*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, sosna wejmutka *Pinus strobus*, daglezwia zielona *Pseudotsuga manziesii*.

Berendowice: (dawniej folwark Berendowice - obecnie teren leśnictwa Sierakońce, oddz. 18a, b). Pozostałości założenia ogrodowego z początku XIX wieku, z czytelnym układem nasadzeń rzędowych tj. szpalerów lipowych (42 szt. o obw. 238-366 cm) i alei lipowo-kasztanowej (12 szt. lip o obw. 247-290 cm i 15 szt. kasztanowców o obwodzie 195-240 cm). Folwark położony na południe od wsi Berendowice (dawniej samodzielna wieś, obecnie część Aksmanic) należącej w XIX w. do Aleksandra hr. Krukowieckiego. Dwór i zabudowania folwarczne nie dotrwały do czasów współczesnych.

Ciekawe pozostałości parków i ogrodów podworskich występują również w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa. Znajdują się w takich miejscowościach jak: Bachów, Bircza, Huwniki, Huwniki (za Wiarem) Kalwaria Paławska, Kotów, Leszczawa Dolna, Leszczawa Górna. Niektóre z nich zasługują na całkowitą ochronę i rewaloryzację ze względu na istotne dla historii sztuki ogrodniczej rozwiązania. Są to założenia ogrodowe w Birczy i Kalwarii Paławskiej. Krótką charakterystykę wymienionych zadrzewień parkowych przedstawiono poniżej.

Bachów: Na terenie domniemanego grodziska ziemnego zachowane są zbiorowiska roślinne w postaci resztek poleśnych oraz rzędowych nasadzeń lipowych wzdłuż głównych tarasów i na platformie ziemnej. Na kopcu koło nieistniejącego już ośrodka gospodarczego zachował się pomnikowy dąb szypułkowy *Quercus rober* (Piórecki 1989).

Bircza: Osiemnastowieczne ogrody krajobrazowe, przebudowane w drugiej połowie XIX wieku. Do kompozycji układu przestrzennego zostały włączone pozostałości dąbrowy. Centralne miejsce zajmuje osiemnastowieczny zamek, gruntownie przebudowany w XIX i XX stuleciu. W jego otoczeniu (częściowo na platformie ziemnej) zachowane są pozostałości parteru kwiatowego wraz z głębnikiem i różanką. Obramowanie boczne ogrodu stanowi dąbrowa z domieszką jaworu i klonu polnego (Piórecki 1989).

Nowosielce Kozickie: Pod zalesionym grzbieciem pasma Chwaniów, zachowany jest starodrzew lipowy wraz z granicami założenia dworsko-ogrodowego, nadto bastionowe fortyfikacje ziemne pochodzące zapewne z XVIII stulecia. Dwór został rozebrany po 1945 roku. W starodrzewiu dominują gatunki pochodzące z połowy XIX w., głównie okazałe lipy szerokolistne i drobnolistne, dęby szypułkowe, klony jawory i zwyczajne, jesiony wyniosłe. Główna część ogrodu, zwłaszcza w otoczeniu nie istniejącego dworu, pokryta jest przez naturalne zbiorowisko zaroślowe. Rośnie tu w dużych skupieniach klon polny, jesion wyniosły, modrzew europejski, czereśnia ptasia, czeremcha pospolita. Najcenniejsze drzewa lipy szerokolistnej w rzędowych nasadzeniach rosną na granicy ogrodu od drogi przy folwarku oraz na wałach. Najokazalsza pięciopniowa lipa pozostała na kopcu ziemnym (Piórecki 1998).

Huwniki: W otoczeniu dworu, oficyn i ośrodka gospodarczego zachowały się osiemnastowieczne założenia geometryczne z pozostałościami rzędowych nasadzeń lipowych (Piórecki 1989).

Huwniki (za Wiarem): Ogrody krajobrazowe, rozplanowane prawdopodobnie na przełomie XIX i XX wieku na pozostałościach znacznie starszego założenia przestrzennego. Obejmują równinny taras rzeki Wiar w otoczeniu zalesionych stoków gór. Interesujący jest układ wodny: koryto rzeki z kanałem, obudowane częściowo łupkami z kamienia fliszowego, z licznymi progami, zwłaszcza przy śluzach, staw geometryczny, centralnie położony, z groblą paradną. Wzdłuż osi bocznej parku otwarte są widoki na zalesione pasmo górskie Turnicy. Przy głównej drodze spacerowej zachowały się rzędowe nasadzenia z brzozy i grabu (Piórecki 1989).

Kalwaria Paławska: W otoczeniu klasztoru ojców Franciszkanów (z 1678 roku), kaplic i Drogi Krzyżowej, znajduje się niewielkie skupienie starodrzewia z przełomu XIX i XX wieku. Skład florystyczny wzbogaca jesion, klon, topola, natomiast skarpy i tarasy ogrodów użytkowych liczne odmiany drzew owocowych. Najcenniejsze rośliny zachowane są w otoczeniu kaplicy-mauzoleum Tyszkowskich. Rośnie tu około 400, głównie piennych cisów o charakterze pół naturalnym (Piórecki 1989).

Kotów: Pozostałości założenia ogrodowego zachowane są tylko fragmentarycznie na skarpach oraz wzdłuż drogi dojazdowej. Zachowały się również rampy ziemne i ślady tarasów. Ogród ten zaliczony był do ogrodów geometrycznych (Piórecki 1989)

Leszczawa Dolna: Zachowały się ślady dużych ogrodów, w tym starej, zagospodarowanej parkowo dąbrowy. W drzewostanie dominuje modrzew, sosna wejmutka. Z drzew pomnikowych rośnie okazały dąb, topola biała oraz duże skupienie wierzby białej w formie drzewiastej. Układ przestrzenny częściowo czytelny w terenie. Najlepiej zachowały się kompozycje roślinne ze starodrzewem pochodzącym z XX wieku (Piórecki 1989).

Leszczawa Górna: Ogrody krajobrazowe pochodzące z połowy XIX wieku, z fragmentami starych nasadzeń rzędowych. Współcześnie układ kompozycji roślinnych zatarty z powodu wkroczenia na teren ogrodu pól naturalnych zbiorowisk leśnych. Dwór i zabudowania folwarczne również nie dotrwały do czasów współczesnych (Piórecki 1989).

Trójca: Przy dopływie potoku Jamieńskiego do rzeki Wiar, na płaskim tarasie wzniesionym nad zakolem potoku, tzw. Zameczysku, znajdują się bastionowe fortyfikacje ziemne z dużymi kopcami i fosą, a także pozostałości murów z kamienia. W jednej z zachowanych baszt są jeszcze kamienne sklepienia. Czytelny jest dziedziniec zamczyska, rozplanowany na rzucie kwadratu z dwoma narożnymi bastionami ziemnymi – kopcami oraz fosą. Na jednym z kopców ziemnych rośnie lipa szerokolistna, na drugim okazały dąb szypułkowy (proponowane pomniki przyrody). Zachowały się również w przyziemiu pozostałości przedbramowej wieży z kamienia i cegły, usytuowane za narożnym bastionem ziemnym z dębem, już za fosą zamku, na wysokim brzegu potoku (Piórecki 1998).

4.3.11. Zestawienie obiektów waloryzacji przyrodniczej lasów i gruntów nieleśnych nadleśnictwa

I. Formy powierzchniowej ochrony przyrody:

1. Rezerваты przyrody istniejące – 8 obiektów („Krępak” – 137,65 ha, „Turnica” – 150,33 ha, „Reberce” – 190,96 ha, „Chwaniów” – 354,63 ha, „Na Opalonym” – 216,93 ha, „Nad Trzciancem” – 182,13 ha, „Kalwaria Pałacowska” – 173,18 ha, „Kopystańka” – 188,67 ha, w tym w na gruntach Nadleśnictwa Bircza – 147,17 ha);
2. Rezerваты przyrody projektowane – 1 obiekt (rez. projektowany: „Lipa” – 5,52 ha);
3. Użytki ekologiczne istniejące – 237 obiektów (427,09 ha);
4. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – brak;

II. Formy indywidualnej ochrony przyrody:

1. Pomniki przyrody – 57 obiektów;
2. Stanowiska dokumentacyjne – 3 obiekty;
3. Projektowane stanowiska dokumentacyjne – brak;

III. Lasy ochronne ogólnego przeznaczenia:

1. Lasy wodochronne i glebochronne – 22431,55 ha.
2. Lasy w strefie górnej granicy lasów – brak;
3. Ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej – 11 (strefy ochrony całorocznej – 39,98 ha, strefy ochrony okresowej – 164,42 ha);

IV. Lasy ochronne specjalnego przeznaczenia:

1. Lasy stałych powierzchni badawczych i doświadczalnych – 2,92 ha;
2. Wyłączone drzewostany nasienne – 82,43 ha;
3. Gospodarcze drzewostany nasienne – 516,59 ha;
4. Glebowe powierzchnie wzorcowe – brak;
5. Lasy położone w strefach ochronnych sanatoriów i uzdrowisk – brak;

V. Tereny leśne mające szczególne znaczenie przyrodnicze:

1. Drzewostany ponad stuletnie – 9888,44 ha; zadrzewienia i zakrzewienia – 252,64 ha;
2. Olsy i łągi – 294,83 ha;
3. Bagna, moczary, torfowiska: bagna nie tworzące wydzieleń – 1,37 ha, bagna tworzące wydzielienia – brak;

VI. Inne cenne obiekty przyrodnicze i kulturowe:

1. Miejsca historyczne i kulturowe – 41 obiektów;

4.4. Zagrożenia środowiska leśnego

4.4.1. Stan powietrza atmosferycznego i źródła jego zanieczyszczeń

Nadleśnictwo Bircza położone jest w jednym z najmniej uprzemysłowionych rejonów kraju i z tego względu stopień zanieczyszczenia powietrza jest stosunkowo niewielki. Zanieczyszczenia pochodzą przede wszystkim z tzw. „niskiej emisji”, powstającej głównie w procesie energetycznego spalania paliw. Jej źródłem są małe zakłady przemysłowe, lokalne kotłownie oraz indywidualne systemy grzewcze mieszkańców. Stężenia emitowanych substancji – SO₂, NO₂ i pyłu, zmieniają się sezonowo – rosną w sezonie grzewczym.

Wielkość emisji zależy od ilości i jakości używanego paliwa, wyposażenia w urządzenia oczyszczające gazy odlotowe oraz ich skuteczności. Z szacunkowych danych wynika, że ogromna większość instalacji ciepłowniczych opalanych jest węglem i drewnem. W zasadzie tylko jednostki sektora użyteczności publicznej i mieszkalnictwa jako źródło energii cieplnej stosują paliwo gazowe lub olejowe. Przyczyną jest niski stopień zgasyfikowania tych terenów oraz wysoka cena gazu.

Pewną rolę odgrywają również zanieczyszczenia docierające nad ten obszar z większych ośrodków przemysłowych. Jednakże nie mają one znaczącego wpływu na stan powietrza.

Drugim zasadniczym czynnikiem generującym zanieczyszczenia jest ruch samochodowy. Substancje wprowadzane do powietrza w tym wypadku to: tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, sadza, pyły zawierające metale ciężkie, m.in. ołów oraz pyły gumowe. Emisja ma miejsce przede wszystkim w obrębie głównych arterii komunikacyjnych, którymi na terenie nadleśnictwa jest przede wszystkim droga krajowa nr 28. Na pozostałych drogach, z racji nawierzchni, ruch jest znacznie mniejszy.

Podstawowym źródłem danych wykorzystywanych do oceny jakości powietrza są informacje uzyskane ze stałych stacji pomiarowo-kontrolnych. Najbliższej nadleśnictwa zlokalizowana jest stacja w Przemysłu, przy czym nie prowadzi ona badań w pełnym zakresie. Poziom zanieczyszczeń i rozkład stężeń w poszczególnych rejonach województwa ustala się na podstawie modelowania.

Z oceny jakości powietrza przeprowadzonych w 2014 r. wynika, że poziom koncentracji substancji ocenianych na tym terenie [tj. dwutlenek azotu (NO₂), tlenki azotu, dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), ołów (Pb), kadm (Cd), nikiel (Ni), arsen (As), benzo(a)piren (B(a)P), pył zawieszony] nie przekroczył dopuszczalnych stężeń (WIOŚ, Raport o stanie środowiska w woj. podkarpackim w 2014 r.).

4.4.2. Stan wód i źródła ich zanieczyszczeń

Wody powierzchniowe nadleśnictwa to Stupnica i Wiar z dopływami (pkt. 4.3.1.4.).

W 2014 roku w województwie podkarpackim dokonano oceny stanu wód dla 91 jednolitych części wód rzecznych. Wśród nich znalazł się Wiar – jeden z większych dopływów Sanu przepływających przez teren nadleśnictwa. Jego potencjał ekologiczny określono jako słaby (Makowa) i umiarkowany (Sierakośce), natomiast stan obu jednolitych części wód jako zły. Stan chemiczny oceniono jako dobry.

Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych ogólnie podzielić można na punktowe i obszarowe. Spośród nich największy wpływ mają źródła punktowe – gospodarstwa domowe i zakłady przemysłowe. Szczególnie niebezpieczne są niekontrolowane zrzuty ścieków z zakładów przemysłowych oraz nieoczyszczonych ścieków komunalnych, często niosące ze sobą znaczny ładunek substancji groźnych dla środowiska. Znaczącym źródłem punkowego zanieczyszczenia są również odprowadzane kanalizacją deszczową lub ogólnospławną, nieoczyszczone ścieki opadowe pochodzące z ulic i placów miast oraz terenów zakładów przemysłowych.

Na terenie nadleśnictwa głównym zagrożeniem dla wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich oraz spływy powierzchniowe substancji biogennych z terenów zabudowanych i rolniczych. Zapobieganie tego rodzaju zanieczyszczeniom jest niezbędne dla ochrony cieków i zbiorników wodnych przed eutrofizacją. W ciekach przepływających przez teren nadleśnictwa nie stwierdzono jednak tego zjawiska.

Ochrona wód powierzchniowych wiąże się przede wszystkim z rozwiązaniem problemu ścieków, czyli budową kanalizacji sanitarnej i połączeniem jej ze skutecznym systemem oczyszczalni ścieków. Inwestycje te powinny być uzupełnione budową przepompowni ścieków do obsłużenia terenów trudnodostępnych dla systemu spływu grawitacyjnego oraz wyposażeniem kolektorów burzowych w urządzenia oczyszczające wody opadowe.

4.4.3. Odpady komunalne

Zagrożenie środowiska odpadami stało się w ostatnich latach jednym z najważniejszych problemów ekologicznych. Jest to spowodowane ciągle zwiększającą się masą odpadów i niewystarczającym ich gospodarczym wykorzystaniem. Szacuje się że w 2010 roku na terenie województwa podkarpackiego wytworzono 532,4 tys. Mg odpadów komunalnych, a zebrano 397,6 tys. Mg. Wg GUS zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych objętych było 80,6% mieszkańców.

Zgodnie z nowym Planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego (Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego 2012; uchwała nr XXIV/409/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie przyjęcia projektu Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego i uchwalenia Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego, zm. uchwałą nr XXVIII/540/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012 r. oraz uchwałą nr XXXVII/702/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 16 sierpnia 2013 r.) teren województwa podzielono na sześć regionów gospodarki odpadami (RGO). Zgodnie

z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, odpady komunalne zmieszane, odpady z pielęgnacji terenów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczone do składowania, mogą być zagospodarowane tylko w ramach danego regionu.

Nadleśnictwo wchodzi w zasięg dwóch RGO: południowego i południowo-wschodniego. W regionie wschodnim zagospodarowanie śmieci z tego terenu opiera się głównie o składowiska w Przemyślu i Radymnie, z kolei w regionie południowo-wschodnim – o sortownię odpadów w Brzegach Dolnych oraz o składowisko „Średnie Wielkie” koło Zagórza. W najbliższych latach planuje się rozbudowę sortowni w Brzegach Dolnych oraz budowę kompostowni.

Nowe rozwiązania w gospodarowaniu odpadami komunalnymi mają pozwolić na:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych, papieru i energii z odpadów,
- objęcie zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych wszystkich mieszkańców województwa,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

4.4.4. Hałas jako czynnik zanieczyszczenia środowiska

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie ma znaczących źródeł hałasu. Stan środowiska akustycznego kształtowany jest głównie przez ruch komunikacyjny.

4.4.5. Zagrożenia ekosystemów leśnych

4.4.5.1. Czynniki abiotyczne

Z czynników abiotycznych mających istotny wpływ na prawidłowy rozwój lasu należy wymienić szkody wyrządzone przez przymrozki oraz okiść śnieżną. Najbardziej zagrożone od okiści są drzewostany sosnowe, rzadziej świerkowe i jodłowe, przy czym szkody występują zwykle w postaci pojedynczych wywrotów i złomów.

Przymrozki, szczególnie przymrozki wiosenne, są groźne dla upraw zlokalizowanych na terenach otwartych oraz w silnie przerzedzonych drzewostanach. Zagrożają również produkcji szkółkarskiej. W starszych drzewostanach w wyniku oddziaływania niskiej temperatury mogą powstawać fałszywe twardziele, co prowadzi do osłabienia drzew oraz do obniżenia ich jakości technicznej.

Istotnym problemem są również szkody powodowane przez silne wiatry. Zagrożają one przede wszystkim drzewostanom starszym opanowanym przez grzyby i szkodniki wtórne. Zwykle mają niewielki zasięg i ograniczają się do pojedynczych drzew lub grup drzew złamanych lub wyrwanych przez wiatr.

Powierzchnia drzewostanów uszkodzonych z tego tytułu wynosi 161,33 ha (3%). W Nadleśnictwie z tego powodu pozyskuje się średniorocznie 16000 m³. Uporządkowanie stanu sanitarnego prowadzono na bieżąco.

4.4.5.2. Czynniki biotyczne

ZAGROŻENIA OD ZWIERZYNY

Szkody od zwierzyny stanowią znaczną część wszystkich uszkodzeń i występują głównie w młodszych klasach wieku oraz w odnowieniach podokapowych. Występują na powierzchni 261,00 ha, co stanowi blisko 5% wszystkich zinwentaryzowanych uszkodzeń. Szkody wyrządzone są głównie poprzez zgryzanie, czemchanie i spałowanie przez jeleniowate (jeleń, sarna). Na uszkodzenia przez spałowanie i czemchanie szczególnie narażone były: świerk, modrzew i buk.

ZAGROŻENIA OD CHOROÓB GRZYBOWYCH

W trakcie prac terenowych najczęściej odnotowywane choroby grzybowe dotyczyły raka jodły, we wszystkich klasach wieku w różnym stopniu opanowania. Coraz częściej pojawia się na jodełkach w uprawach, nalotach i podrostach i stanowi coraz większy problem. Corocznie Nadleśnictwo prowadzi mechaniczne zwalczanie poprzez wycinanie porażonych drzewek lub ich części.

W starszych drzewostanach bukowych sporadycznie pojawiają się huby pniowe (huba pospolita oraz obrzeżona). Na szkody od huby korzeniowej i opieńki narażone są drzewostany rosnące na gruntach porolnych. Istotne zagrożenie ze strony grzybów występuje w drzewostanach świerkowych (opieńka) i olszowych (zgnilizna drewna i mursz).

W drzewostanach z udziałem jesionu ciągle groźne jest zamieranie drzew we wszystkich klasach wieku będące wynikiem patologicznej działalności grzyba *Chalara fraxinea*. W starszych drzewostanach przybiera postać choroby wieloczynnikowej, a możliwości działań ochronnych przed tą chorobą są w dalszym ciągu bardzo ograniczone.

ZAGROŻENIA OD OWADÓW

Na terenie Nadleśnictwa nie notuje się zagrożeń ze strony szkodników pierwotnych i dlatego w porozumieniu z ZOL nie są prowadzone jesienne poszukiwania na stałych partiach kontrolnych. Niewielkie jest również zagrożenie przez szkodniki wtórne. Mając jednak na uwadze szkodliwość tej grupy owadów (kornik drukarz, kornik drukarczyk, czterooczek świerkowiec oraz rytel), prowadzony jest bieżący monitoring drzewostanów w tym zakresie. Pewien niepokój może budzić obiałka korowa jodły, która powoli, zwiększa swoją liczebność.

Szczegółowo stan sanitarny lasu, rozmiar szkód powodowanych przez czynniki biotyczne oraz sposoby zapobiegania, przedstawiono w Opisie ogólnym.

4.4.5.3 Czynniki antropogeniczne

Atrakcyjność terenów Nadleśnictwa powoduje zwiększoną penetrację przez ludzi, która nasila się w okresie wakacyjnym oraz w jesieni podczas grzybobrań.

Szkody antropogeniczne przejawiają się m.in. przez.:

- uprawianie sportów ekstremalnych z udziałem motocykli i samochodów terenowych rozjeżdżających koryta rzek i potoków;
- zaśmiecanie lasu;
- uszkodzenie tablic ostrzegawczych i informacyjnych;
- pozyskiwanie choinek jodłowych i stroiszu w okresie świąt;
- biwakowanie poza miejscami wyznaczonymi;
- palenie ognisk w miejscach niedozwolonych.

Tereny Nadleśnictwa zaliczone są do III kategorii po niskim zagrożeniu pożarowym. (odnotowano 7 pożarów w ostatnim 10-leciu).

4.5. Plan działań w zakresie ochrony przyrody, krajobrazu i wartości kulturowych

4.5.1. Kształtowanie stosunków wodnych

Ważnym elementem kształtowania stosunków wodnych określonego terenu są jego możliwości retencyjne. Retencja jest zdolnością do gromadzenia zasobów wodnych i przetrzymywania ich przez dłuższy czas w środowisku biotycznym i abiotycznym. Retencja całkowita jest sumą:

- intercepcji szaty roślinnej,
- retencji śnieżnej,
- retencji wód otwartych (jezior, zbiorników sztucznych, oczek wodnych, mokradeł, bagien i torfowisk),
- retencji sieci hydrograficznej (rzeki, kanały, potoki, rowy),
- retencji depresyjnej (okresowego zatrzymywania wody w zagłębieniach terenowych),
- retencji glebowej, gruntowej i apotanicznej (nie będących w kontakcie z siecią hydrograficzną wód powierzchniowych) (Wiśniewski 1998).

Kształtowanie korzystnych stosunków wodnych powinno obejmować następujące działania:

- zachowanie lasów łągowych i olsów, jako naturalnych regulatorów wilgotności oraz ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt;
- na siedliskach łągowych (w tym siedliskach przyrodniczych 91E0) należy pozostawić w miarę możliwości nieużytkowane fragmenty lasu (tzw. strefy przypotokowe) wokół potoków. W uzasadnionych przypadkach strefy przypotokowe można tworzyć na innych leśnych siedliskach przyrodniczych lub typach siedliskowych lasu. Wyznaczenie stref przypotokowych może mieć miejsce, zarówno na obszarach sieci Natura 2000 jak i poza nimi. W strefach tych nie będzie prowadzone pozyskanie drewna, poza sytuacjami masowego zamierania jesionu i konieczności usuwania zamierających i martwych drzew w celu ratowania pozostałych

i niedopuszczenia do ustąpienia gatunku z siedliska. Strefy przypotokowe winny zapewniać odpowiednie warunki dla ochrony wszystkich elementów ekosystemów zbiorowisk łągowych i innych oraz być oparte o naturalne ukształtowanie terenu (Zarządzenie nr 28/2014 z późn. zm.);

- nie należy prowadzić zrywki korytem potoku (cieku stałego), zrywka w poprzek potoków (cieków stałych) może być dopuszczona tylko w miejscach do tego przystosowanych (np.: przepusty, brody itp.) lub w okresie zimowym przy zamrożonym lustrze wody i dużej pokrywie śnieżnej (Zarządzenie nr 28/2014 z późn. zm.);
- kontynuowanie sposobów zagospodarowania dostosowanych do potrzeb maksymalizacji funkcji lasów wodochronnych (Zasady postępowania w lasach ochronnych reguluje rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1992 r. (Dz. U. Nr 67 z 1992 r. poz. 337), w szczególności poprzez zachowanie trwałości lasów w drodze:
 - ograniczania regulacji stosunków wodnych do prac uzasadnionych potrzebami odnowienia lasu oraz użytkowania sąsiadujących z lasami ochronnymi gruntów nieleśnych;
 - zachowania śródleśnych zbiorników i potoków;
 - pozostawianie bez ingerencji powierzchni sklasyfikowanych, jako bagna; niedopuszczanie do ich odwodnienia, zanieczyszczenia, itp.;
 - zachowania w stanie nienaruszonym śródleśnych nieużytków jak np.: trzęsawiska, mszary, torfowiska, wrzosowiska, wraz z ich florą i fauną, w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej;
 - dopuszczenia na potokach do samorzutnego formowania się naturalnych tam z powalonych drzew lub fragmentów kłód sprzyjających ograniczaniu erozji wodnej z wyłączeniem sytuacji mogących zagrażać bezpieczeństwu publicznemu.
 - kształtowania dostosowanej do siedliska, bogatej strukturę gatunkową i warstwowej drzewostanów, która zapewni korzystny wpływ na klimat wnętrza lasu oraz polepszy warunki glebowe i usprawni obieg biogenów.

Zasięg siedlisk lasów łągowych i bagiennych, powierzchnie ujęte jako bagna, strefy przypotokowe, obszary źródliskowe oraz inne elementy oddziałujące na stosunki wodne na terenie nadleśnictwa zaznaczono na Mapie przeglądowej walorów przyrodniczych i kulturowych w skali 1 : 25000.

4.5.2. Utrzymanie stref ekotonowych

Ważnym zadaniem realizowanym zgodnie z założeniami strategii ochrony bioróżnorodności w lasach, jest zagospodarowanie stref przejściowych (ekotonów), pomiędzy lasami a innymi rodzajami ekosystemów, zwłaszcza półnaturalnymi i antropogenicznymi. Dotyczy to przede wszystkim łąk, użytków rolnych, terenów zabudowanych oraz dróg, szczególnie tych o wysokim natężeniu ruchu oraz linii energetycznych i przesyłowych. Problem ten ujmują również Zasady Hodowli Lasu i Instrukcja Ochrony Lasu, traktujące o wzbogacaniu granicy las-pole i las-woda przez tworzenie na obrzeżach lasu pasa ochronnego o szerokości 20-30 m o zróżnicowanej budowie piętrowej i gatunkowej. W przypadku granicy lasów

z wodami rolę ekotonu powinny spełniać naturalne zarośla łąkowe, które z natury swej mają optymalną do tego celu strukturę.

Odpowiednio ukształtowana strefa ekotonowa spełnia wiele ważnych funkcji. Przede wszystkim zabezpiecza mikroklimat wnętrza lasu przed gwałtownymi i dużymi zmianami temperatury, szczególnie w okresie jesienno-zimowym i wiosennym oraz utrudnia wnikanie gatunków synantropijnych w głąb ekosystemów leśnych. Ponadto dzięki swej skośnej strukturze zmniejsza napór wiatru na ścianę lasu, zmniejszając liczbę wiatrołomów, a przy drogach ogranicza emisję zanieczyszczeń docierających w głąb lasu oraz obniża poziomu hałasu.

Właściwe zagospodarowanie strefy buforowej jaką jest obrzeże lasu wymaga określonych zabiegów. W pierwszej kolejności należy określić szerokość strefy, którą zajmie ekoton. Zwykle zawiera się ona w przedziale 20-50 metrów i uwarunkowana jest charakterem i rodzajem użytkowania terenów sąsiednich. W strefie tej powinna być budowana możliwie zróżnicowana struktura gatunkowa, wiekowa i pionowa, przy jednoczesnej dbałości o rozwój podszytu.

Szczególnie ważnym zadaniem jest kształtowanie stref ekotonowych wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu. Na terenie Nadleśnictwa największy ruch kołowy ma miejsce na drodze krajowej nr 28. Pozostałe drogi nie generują tak dużego ruchu samochodowego.

W sąsiedztwie wymienionych wyżej dróg miejscami istnieje strefa ekotonowa. Powinno się ją utrzymywać, a w miejscach gdzie jej brakuje bądź, jest niedostatecznie ukształtowana należy podjąć kroki zmierzające do jej wykształcenia (np. przy poprawkach).

Przy ścianie lasu, szczególnie w miejscach narażonych na zwiększoną penetrację, bądź silną antropopresję, wskazane byłoby kształtowanie warstwy podszytu, składającej się z krzewów ciernistych (tarnina, głóg, róża). W celu poprawy estetyki obrzeża, przy drogach bądź w miejscach bardziej eksponowanych, można wprowadzać krzewy barwnie kwitnące i ładnie przebarwiający się jesienią, ale wyłącznie z rodzimej i lokalnej flory.

4.5.3. Zachowanie różnorodności biologicznej

W koncepcji leśnictwa wielofunkcyjnego biologiczne zróżnicowanie lasów jest zarówno narzędziem jak i celem zagospodarowania, służąc z jednej strony stabilności ekosystemów leśnych, z drugiej zaś - poszerzaniu ich wielofunkcyjności i możliwości wielostronnego użytkowania.

Formalne zobowiązanie polskiego leśnictwa w tej sprawie istnieje w postaci podpisanej w 1992r. przez Polskę i ratyfikowanej przez Sejm RP „Konwencji o Różnorodności Biologicznej”. Według niej różnorodność biologiczna to *„zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi w ekosystemach lądowych, morskich i słodkowodnych oraz w zespołach ekologicznych, których są częścią; dotyczy to różnorodności w obrębie gatunku, pomiędzy gatunkami oraz różnorodności ekosystemów”*.

Celem konwencji jest ochrona różnorodności biologicznej, trwałe i zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych, w tym odpowiedni dostęp do tych zasobów i transfer stosowanych technologii z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów a także odpowiednie finansowanie.

Niezmiernie ważna dla wszystkich grup organizmów żywych jest możliwość zachowania jak najszerzej puli genowej. Warunkiem do tego jest swoboda kontaktowania się ze sobą osobników z poszczególnych populacji. W tym celu konieczne jest pozostawienie tzw. „korytarzy ekologicznych”. Ich rolę dla wielu grup organizmów spełniać mogą pasy drzewostanów wzdłuż większych potoków i rzek stanowiące ich naturalną zabudowę. Konieczne jest więc maksymalne ograniczenie zabiegów gospodarczych w w/w pasach. Podobną rolę pełnią pasy łąk i innych terenów niezalesionych wewnątrz kompleksu leśnego (Michalik 1995).

Przedmiotem ochrony powinna być cała różnorodność biologiczna na wszystkich poziomach jej organizacji, a więc różnorodność wewnątrzgatunkowa (genetyczna), międzygatunkowa i ponadgatunkowa (ekosystemów i krajobrazów).

Na poziomie genetycznym największą uwagę przywiązuje się do zachowania puli genowej gatunków użytkowanych gospodarczo, ze względu na ich znaczenie dla człowieka. Dotyczy to przede wszystkim wytworzonej zmienności wewnątrzgatunkowej roślin, w tym drzew i krzewów leśnych i ozdobnych, oraz zwierząt. Poziom ten, wykazujący największe zróżnicowanie, w przypadku gatunków dzikich jest najsłabiej rozpoznany. Stąd też aktywne działania na rzecz ochrony i zachowania zmienności wewnątrzgatunkowej w przypadku populacji gatunków dziko żyjących napotykać duże trudności.

Na poziomie gatunkowym można wyróżnić wiele grup gatunków wymagających szczególnej uwagi. Zainteresowanie każdą z tych grup może być podyktowane innymi względami. Należą do nich przede wszystkim gatunki użytkowane gospodarczo (np. gatunki lasotwórcze drzew, rośliny lecznicze, grzyby), gatunki szczególnie cenne lub objęte ochroną prawną, w tym ginące i zagrożone, gatunki flagowe (np. bocian czarny) i kluczowe (np. drapieżniki, owady zapylające), czy wreszcie gatunki problemowe w gospodarce i ochronie przyrody (np. wilk, bóbr).

Ostatni z poziomów – systemy ekologiczne, obejmuje różnorodność ekosystemów oraz ich układów, przesądzających o różnorodności krajobrazów przyrodniczych. Dla nich tereny leśne (w tym np. siedliska przyrodnicze, dla których ochrony wyznaczono obszary Natura 2000) mają strategiczne znaczenie.

Jednym z zadań współczesnego leśnictwa wielofunkcyjnego jest gospodarka martwą materią organiczną w lesie. Drewno martwych drzew jest ważnym elementem ekosystemu leśnego, wpływającym korzystnie na fizyczne, chemiczne i biologiczne właściwości gleby, a także stwarzającym dobre warunki do rozwoju wielu organizmów.

W celu zachowania trwałości lasu i ciągłości jego funkcji dąży się do ochrony różnorodności biologicznej przez:

- zachowanie i odtwarzanie cennych elementów środowiska przyrodniczego, takich jak: torfowiska, bagna, łąki śródleśne, murawy kserotermiczne, cieki, zbiorniki wodne i inne;
- stwarzanie lub poprawianie warunków egzystencji w środowisku leśnym organizmom chronionym, zagrożonym oraz uważanym za pożyteczne, np. mrówkom i innym drapieżnym owadom, pasożytom, płazom, gadom, ptakom, nietoperzom i innym;
- kształtowanie ekotonów;
- ochronę runa leśnego;
- pozostawianie w lesie tzw. drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu.

4.5.3.1. Zachowanie różnorodności genetycznej

Zasadniczym celem jest ochrona możliwie dużej liczby genotypów rodzimych gatunków drzew i krzewów oraz ich lokalnych populacji. Podstawowymi formami ochrony leśnych zasobów genowych są komisyjnie uznawane i w specjalny sposób zagospodarowane drzewostany, uprawy i plantacje. Ochrona powinna uwzględniać również gatunki drzew i krzewów prezentujących szczególne walory przyrodnicze i biocenotyczne. Rozszerzeniem strategii ochrony leśnej różnorodności genetycznej są odnowienia naturalne, ochrona starych drzew, grupowe cięcia pielęgnacyjne, utrzymywanie w lesie drzew zamierających i martwych.

Selekcję populacyjną i indywidualną prowadzi się na bazie wymienionych niżej elementów. Są to:

- wyłączone drzewostany nasienne: pow. 82,43 ha – bukowe i jodłowe, 9 wyłączeń;
- gospodarcze drzewostany nasienne: pow. 516,59 ha – bukowe, jodłowe i modrzewiowe, 35 wyłączeń;
- drzewa mateczne: 47 sztuk;
- źródła nasion: 6 wyłączeń
- bloki upraw pochodnych: pow. 323,80 ha – 12 wyłączeń.

Kilka powierzchni włączonych jest również do projektu „Karpacki Bank Genów”, mającego na celu zachowanie i promowanie najbardziej wartościowej części puli genowej rodzimych gatunków drzew.

4.5.3.2. Zachowanie różnorodności gatunkowej

Nadrzędną zasadą ochrony leśnej bioróżnorodności jest zasada zgodności biocenozy z biotopem. Podstawowe działania ochronne, prowadzone w tym zakresie, powinny zmierzać więc do utrzymania bądź odtworzenia zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem. Jest to warunek odzyskania przez fitocenozy bogactwa gatunkowego, a tym samym osiągnięcia przez nie stanu równowagi dynamicznej.

Ochrona bioróżnorodności wymaga:

- preferowania rodzimych gatunków leśnej flory i fauny;
- kształtowania struktury fitocenozy leśnej jako elementu decydującego o składzie gatunkowym całej biocenozy, oznacza to przede wszystkim dążenie do zgodności składu gatunkowego z potencjalną roślinnością naturalną;
- kształtowania i ochrony środowisk życia gatunków związanych z lasem oraz gatunków stref przejściowych z innymi biocenozami;
- różnicowania warunków świetlnych, wilgotnościowych, termicznych oraz struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanu;
- kształtowania i utrzymywania mozaiki faz rozwojowych drzewostanów;
- stosowania praktyk hodowlanych możliwie jak najbardziej zbliżonych do naturalnych procesów;
- pozostawiania drzew biocenotycznych zgodnie z IOL.
- ograniczenia metody sztucznego pielęgnowania lasu na rzecz sterowania procesami naturalnymi.

4.5.3.3. Zachowanie różnorodności ekosystemowej

Dla ochrony leśnej różnorodności ekosystemów należy:

- poddawanie szczególnej ochronie lasów nadrzecznych (łągów);
- utrzymanie i kształtowanie stref przejściowych (ekotonowych) ze szczególnym uwzględnieniem stref leśno-bagiennych, leśno-wodnych, leśno-łąkowych i leśno-polnych;
- utrzymywanie różnorodności biologicznej wnętrza lasu poprzez ochronę biotopów wnętrza lasu i odpowiednie zagospodarowanie stref przejściowych;
- popieranie tzw. naturalnego kierunku hodowli lasu, czyli gospodarka leśna prowadzona w oparciu o składy gatunkowe drzewostanu odpowiadające w pełni warunkom siedliskowym, naturalne odnowienie lasu oraz stosownie złożonych rębni, przede wszystkim rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej. Rębnia ta, oprócz zapewnienia warunków dla naturalnego odnowienia gatunków cieniowytrzymałych, jak buk i jodła, stwarza także możliwości odnowienia gatunków bardziej światłożądnych, jak wiąz czy jesion. Sprzyja ona także przestrzennemu zróżnicowaniu struktury drzewostanu.

4.5.3.4. Zachowanie różnorodności krajobrazowej

Nadleśnictwo Bircza leży w jednym z najbardziej atrakcyjnych krajobrazowo obszarów naszego kraju i z tego względu ochrona tych walorów nabiera szczególnego znaczenia.

Krajobraz Nadleśnictwa to rozległe wzniesienia sięgające 600-700 m n.p.m. porośnięte lasami bukowymi i jodłowo-bukowymi oraz doliny rzeczne częściowo wylesione pod budowę wsi, z których znaczna część dziś już nie istnieje. Ta mozaika różnych typów ekosystemów decyduje o wysokich walorach krajobrazu, ale wymaga podjęcia działań zmierzających do jej utrzymania.

Na obszarach leśnych utrzymanie walorów krajobrazowych sprowadza się do prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej warunkującej trwałość ekosystemów leśnych. Tereny nieleśne zaś, jak: łąki i pastwiska powinny być regularnie wykaszane i spasane. Zadanie to jednakże Nadleśnictwo może realizować tylko na gruntach, którymi zarządza. Na terenach pozostających w rękach prywatnych właścicieli, szansą na utrzymanie dolin w obecnym stanie są programy unijne oferujące dopłaty dla rolników.

Zachowanie walorów krajobrazowych powinno być również brane pod uwagę przy planowaniu obiektów turystycznych. Tereny te są bardzo atrakcyjne w tym względzie i na rozwój sektora turystycznego kładzie się nacisk w planach zagospodarowania przestrzennego gmin. Należy jednak pamiętać że rozwój turystyki nie powinien odbywać się kosztem przyrody, gdyż jest ona jednym z najważniejszych bogactw tej krainy.

4.5.4. Zadania dotyczące form ochrony przyrody

Zgodnie z Art.86 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. każdy obywatel jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowanie przez siebie jego pogorszenie.

4.5.4.1. REZERWATY PRZYRODY

REZERWATY PRZYRODY

8 obiektów: „Krępak”, „Turnica”, „Reberce”. Chwaniów”, „Na Opalonym”, „Nad Trzciancem”, „Kalwaria Pałacowska” i „Kopystanka”. Rezerwaty nie posiadają planów ochrony. W związku z tym działania planowane w ich obrębie, mogą być realizowane wyłącznie na podstawie rocznych lub kilkuletnich zadań ochronnych, ustanowionych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Obecnie tego rodzaju dokument posiada tylko rezerwat „Kopystanka”.

PROJEKTOWANE REZERWATY PRZYRODY

1 obiekt: „Lipa”. Posiada dokumentację wstępną, sporządzoną w Zarządzie Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Przemyślu w 2000 roku. W niniejszym planie drzewostany projektowanego rezerwatu pozostawiono bez wskazań.

4.5.4.2. PARKI KRAJOBRAZOWE ORAZ OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

W odniesieniu do znajdujących się na terenie Nadleśnictwa wielkoobszarowych form ochrony przyrody należy:

- stosować zalecenia wg. aktów prawnych ustanawiających daną formę ochrony,
- prowadzić zrównoważoną gospodarkę leśną.

4.5.4.3. POMNIKI PRZYRODY, STANOWISKA DOKUMENTACYJNE, UŻYTKI EKOLOGICZNE, ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE (PROPONOWANE I ISTNIEJĄCE)

W odniesieniu do istniejących form ochrony przyrody Nadleśnictwo jest zobowiązane do stosowania zaleceń według aktów prawnych ustanawiających daną formę ochrony przyrody.

4.5.4.1. Obszary Natura 2000

W drzewostanach Nadleśnictwa Bircza występują cenne gatunki roślin i zwierząt wyszczególnione na listach Załączników do Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej. Listę gatunków oraz zadania ochronne przedstawia rozdz. 7.

W okresie obowiązywania Planu mogą zostać ujawnione nowe stanowiska roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i I Dyrektywy Ptasiej oraz stanowiska gatunków nienotowanych wcześniej. W takiej sytuacji należy postępować zgodnie z Zarządzeniem nr 28/2014 z późn. zm.

Do zadań służb Nadleśnictwa należy obserwowanie stanu zachowania gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których został utworzony obszar Natura 2000, oraz informowanie organu sprawującego nad nim nadzór o zauważonych niepokojących zjawiskach i zagrożeniach (IOL).

4.5.4.2. Ochrona gatunkowa roślin.

W zakresie ochrony gatunkowej roślin podejmowane działania powinny polegać głównie na zabezpieczeniu ostoi i stanowisk roślin przed zagrożeniami zewnętrznymi oraz wykonywaniu zabiegów ochronnych utrzymujących właściwy stan siedliska roślin. W szczególnych przypadkach można zastosować również wspomaganie rozmnażania, przenoszenie roślin na nowe stanowiska bądź ochronę *ex situ*.

W myśl Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. ochrona gatunkowa roślin ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących gatunków roślin oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Szczegółowe wytyczne dotyczące ochrony gatunkowej roślin określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin.

Poniżej zamieszczono ogólne zalecenia ochronne dla poszczególnych grup roślin związanych z określonymi siedliskami. Część z tych działań można z powodzeniem wykonać w ramach prowadzonych prac związanych z gospodarką leśną. Inne wymagają dodatkowych nakładów pracy i środków finansowych. Działania wymagające zapewnienia dodatkowych źródeł finansowania należą do zadań fakultatywnych, możliwych do wykonania po zapewnieniu środków zewnętrznych.

W przypadku gatunków roślin związanych z siedliskami leśnymi, występujących na gruntach w zarządzie nadleśnictwa rzadko i szczególnie cennych w skali regionu należy w miarę możliwości:

- w trakcie wykonywanych cięć rębnych stosować w szerszym zakresie zrywkę nasiębierną, ograniczającą uszkodzenia roślinności runa, w którym występują,
- wykorzystywać stałe szlaki operacyjno-zrywkowe w celu ograniczenia zasięgu szkód powodowanych w czasie pozyskiwania drewna,
- przeprowadzać odpowiednie szkolenia pracowników z rozpoznawania i zakresu ochrony gatunków.
- sporządzać szkice terenowe dla wszystkich pozycji rębnych, na których zostały zinwentaryzowane chronione gatunki roślin, a następnie przekazanie

ich wykonawcy prac przez rozpoczęciem robót zgodnie z zarządzeniem 28/2014 z późn. zm.

W zakresie ochrony gatunków roślin związanych z siedliskami nieleśnymi należy:

- chronić płaty nieleśnych siedlisk tworzących mozaikę z drzewostanem (m.in.: młaki, torfowiska, łąki, źródlika),
- przeciwdziałać sukcesji wtórnej na siedliskach łąkowych z wykorzystaniem funduszy PROW,

Zaleca się prowadzenie w nadleśnictwie monitoringu istniejących oraz inwentaryzację nowych stanowisk rzadkich chronionych gatunków roślin zgodnie z IOL i Zarządzeniem Nr 28 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z 2014 r. (z późn. zm.)

4.5.4.3. Ochrona gatunkowa zwierząt

W myśl Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. ochrona gatunkowa zwierząt ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną. Celem ochrony gatunkowej zwierząt jest także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Wykaz zwierząt objętych ochroną oraz szczegółowe wytyczne dotyczące postępowania z nimi określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

W celu pełniejszego poznania walorów nadleśnictwa zalecane jest prowadzenie monitoringu istniejących oraz inwentaryzacji nowych stanowisk gatunków zwierząt chronionych z uwzględnieniem miejsca i sposobu występowania.

Zaleca się, aby w nadleśnictwie gromadzić informacje na temat stanu obiektu (gniazda ptaków, stanowiska porostu, zasiedlonych nor). Służy do tego obserwacja całoroczna, a szczególnie obserwacja w okresie lęgowym (ptaki) zakończona notatką sporządzaną przez leśniczego na koniec roku i przekazaną do 31 grudnia do nadleśnictwa, według ustalonego przez RDLP wzoru.

Leśniczy powinien na bieżąco informować nadleśnictwo o doraźnych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla chronionego gatunku.

Posiadanie kompletnej informacji pozwoli zarządzającemu na przygotowanie stosownych wniosków do organu ochrony przyrody o zezwolenie na wykonanie prac lub likwidację strefy.(zgodnie z IOL)

Ochrona bezkręgowców

Ochronie powinny podlegać miejsca o dużym nagromadzeniu rzadkich gatunków, takie jak murawy i zarośla kserotermiczne, które nie powinny być zalesiane jak i niezalesione tereny bagien, mokradeł i torfowisk śródleśnych oraz utwory fizjograficzne.

Do głównych zadań ochrony bezkręgowców należą:

- ochrona mrowisk i zakaz ich niszczenia (IOL),
- pozostawianie do naturalnego rozpadu ok 5% powierzchni drzewostanów osiagających w planie urządzenia lasu wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego na każdym leśnym siedlisku przyrodniczym, zarówno na obszarach sieci Natura 2000 jak i poza nimi. Pozostawianie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów może być wyznaczone w dowolnej liczbie powierzchni (pojedyncza powierzchnia nie mniejsza niż 6 arów) (Zarządzenie 28/2014 z późn. zm.),
- kontynuacja pozostawiania drzew biocenotycznych (IOL).

Zalecenia ochronne zawarto w pkt. 4.5.4.6 i 7.

Ochrona ryb i minogów

W stosunku do ryb i minogów zaleca się stosowanie zapisów Zarządzenia nr 28 Dyrektora Regionalnego Lasów Państwowych w Krośnie z 2014 r. (z późn. zm.) w zakresie ochrony potoków.

Ochrona płazów i gadów

Płazy i gady odznaczają się małą zdolnością przystosowania do zmian środowiska i podobnie jak bezkręgowce są silnie narażone na wyginiecie.

Do najciekawszych biotopów z herpetologicznego punktu widzenia należą niewielkie oczka wodne, mokradła, torfowiska i in. Obszary te powinny być szczególnie chronione w celu zachowania miejsc rozrodu płazów.

W stosunku do płazów i gadów zaleca się:

- ochrona zgodnie z rozdziałem o ochronie stosunków wodnych.
- pozostawianie chrustu i odpadów pozrębowych w przyzmacach.

Zalecenia ochronne zawarto w pkt. 4.5.4.6 i 7.

Ochrona ptaków

Zdecydowana większość ptaków występujących na omawianym terenie to gatunki krajobrazu leśnego, dla których konieczna jest właściwa ochrona poprzez odpowiednie gospodarowanie zasobami przyrody.

Szczególnie w odniesieniu do gatunków ptaków wymagających ochrony czynnej oraz wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej konieczna jest ich ochrona i towarzyszących im siedlisk oraz właściwe kształtowanie wszystkich typów krajobrazu.

Właściwa ochrona ptaków powinna polegać na:

- Zabezpieczeniu warunków gniazdowania poprzez tworzenie stref ochronnych wokół gniazd gatunków ptaków wymienionych w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
- Pozostawianiu drzew biocenotycznych (wg. definicji IOL).

- Pozostawianiu bez ingerencji nie zalesionych bagien, mokradeł i torfowisk leśnych, które są miejscem rozrodu i stałego przebywania wielu gatunków ptaków wodno-błotnych.
- Zachowaniu śródleśnych zbiorników i potoków.
- Niezalesianiu polan śródleśnych.
- Zawieszaniu odpowiednich dla gatunków budek lęgowych.

Zalecenia ochronne zawarto w pkt. 4.5.4.6 i 7.

Ochrona ssaków

- przestrzeganie ochrony strefowej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt,
- pozostawianie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów osiagających w planach urządzenia lasu wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego na każdym leśnym siedlisku przyrodniczym, zarówno na obszarze sieci Natura 2000 jak i poza nimi. Pozostawienie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów może być wyznaczone w dowolnej liczbie powierzchni - pojedyncza powierzchnia nie mniejsza niż 6 arów (Zarządzenie 28/2014 z późn. zm.),
- kontynuacja pozostawiania drzew biocenotycznych (IOL).

Zalecenia ochronne zawarto w pkt. 4.5.4.6 i 7.

W przypadku nietoperzy zalecenia ochronne obejmują:

- ograniczenie penetracji i ruchu turystycznego w miejscach aktywności godowej nietoperzy (aktywność ta ma miejsce w jaskiniach i innych schronieniach podziemnych w okresie od września do końca października oraz od początku marca do końca kwietnia);
- zawieszanie w lasach skrzynek wypoczynkowych i lęgowych dla nietoperzy;

Duże drapieżniki (niedźwiedź brunatny, ryś, wilk) wymagają dużych kompleksów leśnych. Niedźwiedź potrzebuje jako bazy żerowej również rozległych borówczysk i malinisk.

W przypadku dużych drapieżników zalecenia ochronne obejmują:

- zapobieganie kłusownictwu;
- utrzymanie korytarzy ekologicznych, umożliwiających przemieszczanie się dużych drapieżników między kompleksami leśnymi.

4.5.4.4. Ochrona gatunkowa grzybów

Ochrona dziko występujących grzybów polega w szczególności na:

- zabezpieczeniu ostoi i stanowisk grzybów przed zagrożeniami zewnętrznymi;
- zapewnieniu obecności i ochronie różnego rodzaju podłoża, na którym rozwijają się chronione gatunki grzybów, w szczególności:
 - drzew w starszym wieku odpowiedniego gatunku,
 - rozkładającego się drewna,
 - skał i głazów;
- edukacji w zakresie sposobów ochrony i rozpoznawania gatunków chronionych;
- promowaniu technologii prac związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, umożliwiającej zachowanie ostoi i stanowisk gatunków chronionych.

Zaleca się prowadzenie w nadleśnictwie monitoringu istniejących oraz inwentaryzację nowych stanowisk rzadkich chronionych gatunków grzybów.

Do zadań służb nadleśnictwa, oprócz właściwej ochrony stanowisk zwierząt, roślin i grzybów, obserwowania i zgłaszania zagrożeń, należy gromadzenie informacji o nowych miejscach ich występowania. Informację taką leśniczy przekazuje do nadleśnictwa na bieżąco, jednak nie rzadziej niż raz w roku, w terminie do 30 września. Informacje te są przechowywane w kronice programu ochrony przyrody i systematycznie wprowadzane do SILP. (IOL i Zarządzenie Nr 28 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z 2014 r. z późn. zm.).

4.5.4.5. Zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków na obszarach leśnych i nieleśnych

Siedliska przyrodnicze dla obszarów leśnych i nieleśnych zostały określone według opisu metodyki inwentaryzacji siedlisk leśnych i nieleśnych, tj. odniesienie się do tego, kiedy siedliska były inwentaryzowane powierzchniowo (wydzielenia), a niekiedy punktowo (Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowaniu zmian w ekosystemach leśnych (znak: ZO – 732 – 2 – 18/2006) - Metodyka inwentaryzacji nieleśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych).

Zachowanie siedlisk gatunków ptaków na obszarach leśnych i nieleśnych

Dla ochrony gatunków i populacji ptaków istotne jest zachowanie siedlisk ich występowania we wszystkich stadiach cykli rozwojowych, właściwych dla ich wymagań ekologicznych. Zachowanie i właściwe kształtowanie biotopów tych

gatunków zapewniają ustalenia planu urządzenia lasu Nadleśnictwa oraz zawarte w niniejszym Programie w pkt. 4.5.4.6 i 7 oraz w wytycznych do organizacji gospodarstwa leśnego, regulacji użytkowania zasobów oraz wykonywania prac leśnych, gwarantujące utrzymanie właściwego udziału starodrzewów, drzew dziuplastych, obumierających i martwych, zachowanie drzewostanów siedlisk bagiennych i wilgotnych.

Zachowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk flory i fauny

Sposoby ochrony siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk flory i fauny szczegółowo określają zadania ochronne. Ogólne zalecenia odnośnie ochrony typów siedlisk oraz gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załącznikach I i II Dyrektywy Siedliskowej, można znaleźć w publikacjach zamieszczonych na stronie <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/> Szczegółowe wytyczne dotyczące terenu nadleśnictwa podano w pkt. 4.5.4.6 i 7, a ogólne poniżej.

Zabiegi aktywnej ochrony ekosystemów nieleśnych

W celu ochrony zbiorowisk (ekosystemów) nieleśnych konieczne jest utrzymanie tradycyjnych form gospodarki rolniczej, szczególnie łąkowej i pasterskiej oraz stosowanie różnorodnych zabiegów, jak:

- koszenie,
- wypas,
- nawożenie organiczne,
- usuwanie podrostów drzew i krzewów oraz odpowiednie formowanie zadrzewień i zakrzewień,
- utrzymywanie i kształtowanie właściwych stosunków wodnych,
- ochrona oraz tworzenie specyficznych biotopów dla roślinności i fauny, jak np. kopców kamieni, stert gałęzi, oczek wodnych, mokradełek, itp.

Dobór zabiegów lub ich kombinacja muszą być dostosowane do typu ekosystemu i celu ochrony. Należy mieć na uwadze między innymi redukcję powierzchni koszenia o procent zinwentaryzowanych zadrzewień i zakrzewień, które często występują w udziale powyżej 20%, które powstały przed 2007 rokiem.

KOSZENIE

Koszenie jest najbardziej skuteczną metodą utrzymywania ekosystemów łąkowych, szuwarowych i ziołoroślowych. Stosowane systematycznie nie dopuszcza do rozwoju krzewów i drzew, wyraźnie kształtuje skład gatunkowy i obniża potencjał troficzny środowiska.

Koszenie należy do bardzo starych metod użytkowania roślinności na terenach odlesionych lub nieleśnych z natury. Obok znaczenia gospodarczego ma także bardzo istotny wymiar ekologiczny. Stosowane przez stulecia tradycyjne formy użytkowania kośnego doprowadziły do wykształcenia i stabilizacji bogatych zbiorowisk łąkowych o charakterze zespołów mających swoistą kombinację gatunkową oraz własne gatunki charakterystyczne i wyróżniające.

W ochronie aktywnej stosuje się różne typy koszenia w rozmaitych kombinacjach przestrzennych i czasowych umożliwiających osiągnięcie optymalnych efektów ochronnych:

- koszenie letnie pozwalające uzyskać plon o wysokiej wartości paszowej. Ze względu na odmienne wymagania ochronne różnych grup fauny, szczególnie ptaków, wykonuje się je w połowie czerwca lub dopiero

w sierpniu. W dużych kompleksach łąkowych, które są ważnym terenem żerowiskowym dla ptaków drapieżnych i sów, część powierzchni w górnych partiach stoków należy wykaszać w połowie czerwca. Pozostałe powierzchnie łąk w środkowych partiach stoków i w dolinach oraz wszystkie płaty ziołorośli i szuwarów można kosić dopiero od końca lipca, tj. po zakończeniu sezonu lęgowego gatunków zakładających gniazda w warstwie roślinności zielnej (np. derkacz, przepiórka).

- koszenie jesienne późne po wysianiu nasion przez rośliny. Jest ono ważne dla utrzymania długiego okresu kwitnienia roślinności oraz generatywnego rozmnażania się gatunków.
- koszenie jednorazowe na całej powierzchni. Stosować należy przy małych płatach.
- koszenie etapowe, zalecane przy dużych powierzchniach, polegające na stopniowym wykaszaniu kolejnych części powierzchni. Może być rozłożone w okresie jednego roku lub kilku lat.
- koszenie mozaikowe z pozostawianiem nieskoszonych płatów lub pasów roślinności. Są to tzw. „powierzchnie ekologiczne” lub „pasy ekologiczne” pozostawiane co roku w innym miejscu. Mają one bardzo duże znaczenie dla ochrony fauny.

Utrzymanie do późnej jesieni nieskoszonych kwitnących łąk na części terenu jest warunkiem zachowania bogatych populacji owadów zapylających oraz fitofagów żerujących na różnych gatunkach roślin. Równocześnie wysoka darń łąkowa ułatwia przemieszczanie i ukrywanie się gatunków drobnych zwierząt oraz ich zimowanie w warstwie suchej roślinności.

Sposób koszenia płatów jest niezwykle istotny dla ochrony fauny. Nie wolno rozpoczynać pracy od obkoszenia płatu dookoła i koszenia ku jego środkowi. Wyplaszane przez kosiarkę zwierzęta uciekają w takim przypadku do środka płatu i masowo giną w ostatnich pokosach. Koszenie należy zawsze wykonywać w sposób ułatwiający przemieszczanie się i swobodną ucieczkę zwierząt w miejsca nie zagrożone. W przypadku płatu położonego w obrębie większego kompleksu łąk pracę należy rozpoczynać od środka i kosić ku jego brzegom. Łąki leżące pomiędzy drogą a lasem lub zaroślami należy zawsze kosić pasami od drogi. W ten sposób pozostawiamy możliwość swobodnej ucieczki zwierząt w bezpieczne dla nich miejsca.

Ze względów krajobrazowych i ekologicznych koszone płaty roślinności nie powinny mieć długich odcinków prostych granic i jednolitych geometrycznych kształtów, gdyż są one obce układom naturalnym.

USUWANIE PODROSTÓW DRZEW I KRZEWÓW ORAZ KSZTAŁTOWANIE ZAKRZEWIEN I ZADRZEWIEN

Utrzymanie układów mozaikowych złożonych z odmiennych biotopów jest wskazane z uwagi na ochronę różnorodności biologicznej. Z tych względów należy utrzymywać kępy krzewów i drzew w obszarze ekosystemów nieleśnych. Mogą one zajmować do 25% powierzchni siedliska przyrodniczego. Zakrzewienia starsze niż 10 lat należy pozostawić bez względu na udział w siedlisku.

Bardzo ważna jest ochrona starych sadów owocowych (lub ich pozostałości), oraz pozostawianie na obszarach użytkowanych rolniczo starych pojedynczych drzew lub ich grup, jako biotopów dla różnych gatunków zwierząt, szczególnie ptaków. Zadrzewienia i zakrzewienia należy pozostawiać nad ciekami

i potokami oraz w wąwozach, na skarpach, miedzach i bardzo stromych stokach zagrożonych erozją.

UTRZYMANIE WŁAŚCIWYCH STOSUNKÓW WODNYCH

Na terenach intensywnie użytkowanych podmokłe obszary kompleksów łąkowo-pastwiskowych były osuszane poprzez wykonanie rowów odwadniających. Spowodowało to częściowy zanik oraz degradację ekosystemów młak, podmokłych łąk, ziołorośli i szuwarów.

Na drobnych ciekach wodnych, których koryta zostały silnie wcięte i udrożnione podczas ulewnych opadów wskazane jest tworzenie drobnych zapór i kaskad zwalniających przepływ wody i sprzyjających powstaniu lokalnych spiętrzeń oraz zastoin (tzw. mała retencja). Winny mieć one charakter możliwie najbardziej zbliżony do naturalnych progów skalnych, zwałów żwiru i kamieni, obrywów i zagłębień w korycie, leżących w poprzek cieku pni starych drzew, itp.

WZBOGACANIE SIEDLISK I TWORZENIE SPECYFICZNYCH BIOTOPÓW DLA FAUNY ORAZ ROŚLINNOŚCI

Ochronie różnorodności gatunkowej sprzyja obecność nietypowych biotopów takich jak np.: murki i przyzmy kamieni, sterty gałęzi, oczka wodne, mokradelka itp.

Pryzmy i murki z kamieni są niezwykle ważne dla zachowania populacji gadów (węży, jaszczurek) i drobnych ssaków (np. łasica, gronostaj, ryjówki, myszy i inne), które szczególnie chętnie zasiedlają takie biotopy. Często są to także miejsca gniazdowania i kryjówek dla niektórych gatunków drobnych ptaków.

Nie nadające się do wykorzystania, wycięte np. podczas zabiegów ochronnych na łąkach i pastwiskach, konary i gałęzie drzew oraz krzewów można składować na przyzmy w sąsiadujących drzewostanach oraz w obrębie polan lub po ich brzegach. Z biegiem lat przerastają one jeżyną, malinami, pokrzywami i stanowią miejsca lęgowe oraz kryjówek dla różnych gatunków zwierząt.

Bardzo ważną rolę w fizjocenozie odgrywają oczka wodne i mokradelka, które są miejscami rozrodu i bytowania płazów, gadów, ptaków wodno-błotnych oraz wielu innych grup zwierząt. Sprzyjają rozwojowi roślinności wodnej i bagiennej, która jest obecnie słabo reprezentowana na terenie nadleśnictwa.

4.5.4.6. Zestawienie siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych niebędących przedmiotami ochrony występujących na terenie Nadleśnictwa Bircza

Tabela XXIIa Zestawienie siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych, niebędących przedmiotami ochrony w obszarach Natura 2000 - Pogórze Przemyskie PLB 180002, Góry Słonne PLB 180003, Ostoja Przemyska PLH180012, Ostoja Góry Słonne PLH 180013 występujących na terenie Nadleśnictwa Bircza.

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które nie spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku w obszarach Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, Pogórze Przemyskie PLB180002 oraz gatunki poza obszarami Natura 2000.					
1.	A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Zachowanie dużych kompleksów, obfitujących w śródleśne potoki.	Brak	Brak
2.	A031 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	Nie odnotowany na gruntach nadleśnictwa	-	-	-
3.	A072 Trzmielojad zwyczajny <i>Pernis apivorus</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Gatunek zasiedla różnego rodzaju drzewostany, preferując drzewostany liściaste i mieszane. Istotna jest w sąsiedztwie lasów obecność terenów otwartych, a w kompleksach leśnych – polan.	Zaprzestanie użytkowania kośnego, zalesianie terenów otwartych, zmiana sposobu użytkowania gruntu.	Kontynuowanie użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych. Dopuszcza się pozostawianie powierzchni niekoszonych, zarośli i pojedynczych drzew.
4.	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Gnieździ się zarówno w dużych kompleksach leśnych jak i na terenach półotwartych z mozaiką lasów i zróżnicowanego krajobrazu rolniczego.	Zaprzestanie użytkowania kośnego, zalesianie terenów otwartych, zmiana sposobu użytkowania	Kontynuowanie użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych. Dopuszcza się pozostawianie powierzchni niekoszonych, zarośli i pojedynczych drzew.

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
				gruntu.	
5.	A104 Jarząbek zwyczajny <i>Bonasa bonasia</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Lasy o wysokim stopniu zróżnicowania zarówno pod względem składu gatunkowego jak zróżnicowania wiekowego, z bogatym runem i podszytem.	Brak	Brak
6.	A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Derkacz zasiedla otwarte i półotwarte tereny z żyznymi, podmokłymi, ekstensywnie użytkowanymi łąkami oraz turzycowiska.	Zaprzestanie użytkowania kośnego, zalesianie terenów otwartych, zmiana sposobu użytkowania gruntu.	Kontynuowanie użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych. Dopuszcza się pozostawianie powierzchni niekoszonych, zarośli i pojedynczych drzew.
7.	A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Gatunek preferuje drzewostany o zróżnicowanej strukturze, z udziałem starych, dziuplastych obumierających drzew i świerka.	Brak	Brak
8.	A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Gatunek preferuje wysokopiennie, drzewostany iglaste i mieszane, o zróżnicowanej strukturze.	Zaprzestanie użytkowania kośnego, zalesianie terenów otwartych, zmiana sposobu użytkowania gruntu.	Kontynuowanie użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych. Dopuszcza się pozostawianie powierzchni niekoszonych, zarośli i pojedynczych drzew.

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
9.	A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.8.4.	Zachowanie drzewostanów iglastych i mieszanych o zróżnicowanej strukturze z udziałem starych, dziuplastych obumierających drzew.	Brak	Brak
10.	A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.8.4.	Zachowanie zadrzewionych odcinków linii brzegowej rzek, strumieni, jezior i stawów rybnych.	Brak	Brak
11.	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Gatunek związany z dojrzałymi lasami liściastymi i mieszanymi o niewielkim zwarcie, w których spotyka się choćby pojedyncze martwe lub zamierające drzewa. Preferuje skraje lasów sąsiadujące z otwartymi przestrzeniami łąk, zrębów, powierzchni wiatrolomowych i nieużytków.	Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
12.	A239 Dzięcioł białostrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Gatunek zależny od butwiejącego drewna, zwłaszcza miękkiego drewna drzew liściastych. Występuje zarówno w lasach jak i borach mieszanych.	Brak	Brak
13.	A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Drzewostany z udziałem starych jodeł.	Brak	Brak
14.	A282 Drozd obroźny <i>Turdus torquatus</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarem Natura 2000 PLB180003.	Gatunek zasiedla różnego rodzaju drzewostany.	Brak	Brak
15.	A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i> A321 Mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLB180001 oraz PLB180003.	Siedliskiem gatunku są starsze drzewostany liściaste i mieszane.	Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
16.	A307 Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i> A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Teren nadleśnictwa	Gatunek typowy dla krajobrazu rolniczego i dolin rzecznych ze zróżnicowanymi strukturalnie wielowarstwowymi zadrzewieniami. Gniazduje w bardzo różnych typach zbiorowisk – w lasach zwykle na ich obrzeżach i w iglastych młodnikach.	Zaprzestanie użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego użytków zielonych. Zmiana sposobu użytkowania gruntu. Zalesianie terenów otwartych	Utrzymanie ekosystemów nieleśnych. W <i>Planie</i> nie projektowano zalesień.
17.	A127 Żuraw <i>Grus grus</i>	Nie odnotowany na gruntach nadleśnictwa	-	-	-
Pozostałe ptaki niebędące przedmiotami ochrony występujące na terenie Nadleśnictwa Birza					
18.	Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.8.4.		Brak	Brak
19.	Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i> , czyżyk <i>Carduelis spinus</i> , drozd śpiewak <i>Turdus philomelos</i> , drożdżik <i>Turdus iliacus</i> , dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i> , dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i> , dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i> , dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i> , , dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i> , gil <i>Pyrrhula</i>	teren nadleśnictwa; w różnych typach siedlisk leśnych; gatunki częste i pospolite		Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<p><i>pyrrhula</i>, grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>, jastrząb gołębiarz <i>Accipiter gentilis</i>, jer <i>Fringilla montifringilla</i>, krogulec <i>Accipiter nisus</i>, kobuz <i>Falco subbuteo</i>, kos <i>Turdus merla</i>, kowalik <i>Sitta europaea</i>, krętogłów <i>Jynx torquilla</i>, kruk <i>Corvus corax</i>, kukułka <i>Cuculus canorus</i>, kwiezoł <i>Turdus pilaris</i>, krzyżodziób świerkowy <i>Loxia curvirostra</i>, muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>, mysikrólik <i>Regulus regulus</i>, myszołów zwyczajny <i>Buteo buteo</i>, orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>, paszkot <i>Turdus viscivorus</i>, pełzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>, pełzacz ogrodowy <i>Certhia brachydactyla</i>, piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>, pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>, płochacz pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>, pokrzewka czarnołbista <i>Sylvia atricapilla</i>, pokrzewka ogrodowa</p>				

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<p><i>Sylvia borin</i>, potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>, puszczyk zwyczajny <i>Strix aluco</i>, raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>, rudzik <i>Erithacus rubecula</i>, sikora bogatka <i>Parus major</i>, czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>, modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>, sosnówka <i>Periparus ater</i>, sikora uboga <i>Poecile palustris</i>, siniak <i>Columba oenas</i>, sowa uszata <i>Asio otus</i>, sójka <i>Garrulus glandarius</i>, strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>, szpak <i>Sturnus vulgaris</i>, świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>, świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>, wilga <i>Oriolus oriolus</i>, zięba <i>Fringilla coelebs</i>, zniczek <i>Regulus ignicapillus</i></p>				
20.	<p>Cierniówka <i>Sylvia communis</i>, czajka <i>Vanellus vanellus</i>, czeczotka <i>Carduelis flammea</i>, dudek <i>Upupa epos</i>, dzwonec <i>Carduelis chloris</i>, gawron <i>Corvus frugilegus</i>, jaskółka brzegówka <i>Riparia riparia</i>, jaskółka</p>	<p>teren nadleśnictwa; wyst. na terenach otwartych i zurbanizowanych; gatunki częste i pospolite</p>		<p>Zalesianie, zarastanie ekosystemów nieleśnych.</p>	<p>Utrzymanie ekosystemów nieleśnych. W <i>Planie</i> nie projektowano zalesień.</p>

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<p>dymówka <i>Hirundo rustica</i>, jaskółka oknówka <i>Delichon urbica</i>, jemioluszką <i>Bombycilla garrulus</i>, jerzyk <i>Apus apus</i>, kawka <i>Corvus monedula</i>, kłaskawka <i>Saxicola torquata</i>, kopciuszek <i>Phoenicurus ochruros</i>, kulczyk <i>Serinus serinus</i>, makolągwa <i>Carduelis cannabina</i>, mazurek <i>Passer montanus</i>, muchołówka szara <i>Muscicapa strata</i>, piegża <i>Sylvia curruca</i>, pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>, pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>, pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>, pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>, potrzyszcz <i>Miliaria kalandra</i>, przepiórka <i>Coturnix coturnix</i>, pustułka <i>Falco tinnunculus</i>, sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>, skowronek polny <i>Alauda arvensis</i>, słowik szary <i>Luscinia luscinia</i>, sroka <i>Pica pica</i>, srokosz <i>Lanius excubitor</i>, szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>, trznadel <i>Emberiza citrinella</i>,</p>				

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	turkawka <i>Streptopelia tortur</i> , wrona siwa <i>Corvus corone cornix</i> , wróbel domowy <i>Passer domesticus</i> , zaganiacz <i>Hippolais icterina</i> ,				
21.	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i> , brodziec piskliwy <i>Tringa hypoleucos</i> , czapla siwa <i>Ardea cinerea</i> , łożówka <i>Acrocephalus palustris</i> , pliszka górską <i>Motacilla cinerea</i> , pluszcz <i>Cinclus cinclus</i> , remiz <i>Remiz pendulinus</i> , samotnik <i>Tringa ochropus</i> , sieweczka rzeczna <i>Charadrius dubius</i> , strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i> , śmieszka <i>Larus ridibundus</i> , trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	teren nadleśnictwa; rzeki, stawy, wilgotne łąki, turzycowiska, łęgi itp.; gatunki częste i pospolite		Obniżanie poziomu wód gruntowych, zalesianie, zarastanie gruntów nieleśnych	Brak
Rodzaje siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/WE niebędące przedmiotami ochrony Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa Bircza (Przedmiot ochrony – siedliska przyrodnicze dla którego ochrony powołuje się obszar Natura 2000)					

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
22.	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych” Poza obszarami Natura 2000.	Ekstensywne użytkowanie pasterskie, kośno-pasterskie lub kośne.	Zaprzestanie użytkowania kośnego, szkody wyrządzone przez dziki, zmiana sposobu użytkowania gruntu, intensywne koszenie lub intensyfikacja użytkowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.
23.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych” Poza obszarami Natura 2000 i w obszarze PLH180012, gdzie nie jest przedmiotem ochrony.	Kształtowanie wielogeneracyjnych drzewostanów o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem, z udziałem starych, obumierających drzew i martwego drewna.	Nasilone usuwanie martwego drewna wielkogymiarowego	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
24.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych” Poza obszarami Natura 2000.	Kształtowanie wielogeneracyjnych drzewostanów o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem, z udziałem starych, obumierających drzew i martwego drewna.	Nasilone usuwanie martwego drewna wielkowymiarowego	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
25.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”. Poza obszarami Natura 2000.	Kształtowanie wielogeneracyjnych, wielogatunkowych drzewostanów o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem, z udziałem starych, obumierających drzew i martwego drewna	Nasilone usuwanie martwego drewna wielkowymiarowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zakładanie upraw zgodnie z przyjętymi TD 2. Zmniejszanie ilości sosny i buka w trakcie wykonywania cięć pielęgnacyjnych i rębnych. 3. Stosowanie rębni złożonych z długim lub bardzo długim okresem odnowienia 4. Pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego). Pozostawianie drzew biocenotycznych. Pozostawianie na siedliskach przyrodniczych do naturalnego rozpadu ok 5% powierzchni drzewostanów osiagających w planie urządzenia lasu wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego na każdym leśnym siedlisku przyrodniczym, zarówno na obszarach sieci Natura 2000 jak i poza nimi. Pozostawianie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów może być wyznaczone w dowolnej liczbie powierzchni (pojedyncza powierzchnia nie mniejsza niż 6 arów) (Zarządzenie 28/2014 z późn. zm.).

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
26.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)*	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”. Poza obszarami Natura 2000.	Zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego rzek i potoków, pozostawienie bez użytkowania rębego.	Zrywka drewna poza wyznaczonymi szlakami zrywkowymi, rozwój inwazyjnych gatunków obcych	1. Remont istniejących i ewentualna budowa nowych szlaków umożliwiających zrywkę drewna przez siedlisko bez niszczenia runa i gleby poza wyznaczonymi szlakami. 2. W płatach siedliska zaprojektowano brak wskazań gospodarczych.
27.	9180* Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”. W obszarze PLH180012, gdzie nie jest przedmiotem ochrony.	Pozostawienie bez użytkowania.	Użytkowanie gospodarcze, ruchy osuwiskowe (grawitacyjne ruchy masowe stanowią naturalny element dynamiki jaworzyn, jednak ich nasilenie miejscowo może spowodować zniszczenie płatów)	Płaty siedliska pozostawiono bez użytkowania gospodarczego.
Gatunki zwierząt z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/WE niebędące przedmiotami ochrony Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa Bircza (Przedmiot ochrony – gatunek dla którego ochrony powołuje się obszar Natura 2000)					
28.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Teren nadleśnictwa. Poza obszarem Natura 2000 PLH180013.	Zachowanie zadrzewień i zakrzewień nadrzecznych.	Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
29.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i> 1361 Ryś euroazjatycki <i>Lynx lynx</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLH180012 oraz PLH180013.	Zachowanie dużych kompleksów leśnych o zróżnicowanej strukturze oraz łączących je korytarzy ekologicznych.	Brak	Brak
30.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Teren nadleśnictwa, poza obszarami Natura 2000 PLH180012 oraz PLH180013.	Zachowanie zadrzewień i zakrzewień nadrzecznych. Nieoptymalna baza żerowa.	Brak	Brak
31.	1354* Niedźwiedź brunatny <i>Ursus arctos</i>	Teren nadleśnictwa.	Zachowanie dużych kompleksów leśnych o zróżnicowanej strukturze oraz łączących je korytarzy ekologicznych.	Brak	Brak
32.	Żbik <i>Felis silvestris</i>	Teren nadleśnictwa.	Zachowanie dużych kompleksów leśnych o zróżnicowanej strukturze oraz łączących je korytarzy ekologicznych.	Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
33.	Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i> , nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteini</i> , nocek duży <i>Myotis myotis</i> , podkowiec mały <i>Rhinolophus hipposideros</i>	Teren nadleśnictwa.	Zachowanie kompleksów leśnych o zróżnicowanej strukturze.	Brak	Brak
34.	Borowiec wielki <i>Nyctalus nactula</i> , gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i> , gacek szary <i>Plecotus austriacus</i> , karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i> , karlik większy <i>Pipistrellus nathusii</i> , mroczek pozłocisty <i>Eptesicus nilssonii</i> , mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i> , nocek Natterera <i>Myotis nattereri</i> , nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i> nocek wąsatek <i>Myotis mystacinus</i> ,	W różnych typach lasów; częste na terenie nadleśnictwa	Zachowanie kompleksów leśnych o zróżnicowanej strukturze.	Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
35.	Badylarka <i>Micromys minutus</i> , chomik europejski <i>Cricetus cricetus</i> , gronostaj <i>Mustela erminea</i> , jeż wschodni <i>Erinaceus concolor</i> , karczownik ziemnowodny <i>Arvicola terrestris</i> , koszatka <i>Dryomys nitedula</i> , kret <i>Talpa europaea</i> , łasica łąska <i>Mustela nivalis</i> , mysz zaroślowa <i>Apodemus sylvaticus</i> , orzesznica <i>Muscardinus avellanarius</i> , popielica <i>Glis glis</i> , ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i> , ryjówka górską <i>Sorex alpinus</i> , ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i> , rzęsorek mniejszy <i>Neomys anomalus</i> , rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i> , smużka leśna <i>Sicista betulina</i> , zębiełek karliczek <i>Crocidura suaveolens</i> , zębiełek białawy <i>Crocidura russula</i> , wiewiórka pospolita <i>Sciurus vulgaris</i>	Teren nadleśnictwa; w różnych typach siedlisk; gatunki częste i pospolite		Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
36.	1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i> 2001 Traszka karpacka <i>Lissotriton montandoni</i> (<i>Triturus montandoni</i>)	Teren nadleśnictwa. Poza obszarami Natura 2000.	Utrzymanie bagien i niewielkich zbiorników wodnych.	Brak	Brak
37.	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i> Traszka góraska <i>Triturus alpestris</i> Salamandra plamista <i>Salamandra salamandra</i> Ropucha szara <i>Bufo bufo</i> Ropucha zielona <i>Pseudepidalea viridis</i> (<i>Bufo viridis</i>) Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i> Żaba jeziorowa <i>Pelophylax lessonae</i> (<i>Rana lessonae</i>) Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	Teren nadleśnictwa.	Utrzymanie bagien i niewielkich zbiorników wodnych.	Brak	Brak
38.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i> Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i> Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i> Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i> Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	Teren nadleśnictwa		Brak	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
39.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.9. Poza obszarem Natura 2000 Ostoja Przemyska	Utrzymanie siedliska gatunku.	Zaprzestanie użytkowania kośnego, zmiana sposobu użytkowania gruntu, intensywne koszenie lub intensyfikacja użytkowania	Powstrzymywanie sukcesji naturalnej poprzez okresowe koszenie z wywozem biomasy. Powierzchnie można również wypasać.
40.	1078* Krasopani hera <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.9. Poza obszarem Natura 2000 Ostoja Przemyska	Zachowanie stanowisk sadzca konopiastego.	Brak	Brak
41.	Ślimak winniczek <i>Helix pomatia</i>	teren nadleśnictwa		Brak	Brak
42.	Biegacze <i>Carabus</i> sp., tęczniki <i>Calosoma</i> sp., Trzmiele <i>Bombus</i> sp.	teren nadleśnictwa	Zachowanie siedlisk gatunków.	Brak	Brak
43.	Biegacz Zawadzkiego <i>Carabus zawadzki</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.9.	Zachowanie siedliska gatunku.	Brak	Brak
44.	Modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.9.	Ekstensywne użytkowanie pasterskie, kośno-pasterskie lub kośne.	Zalesianie, zarastanie wilgotnych łąk, osuszanie, przekształcanie łąk w grunty orne, zalesianie, niszczenie roślin żywicielskich	Powstrzymywanie sukcesji naturalnej poprzez okresowe koszenie z wywozem biomasy. Powierzchnie można również wypasać.

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
45.	Modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.9.	Ekstensywne użytkowanie pasterskie, kośno-pasterskie lub kośne.	Zalesianie, zarastanie wilgotnych łąk, osuszanie, przekształcanie łąk w grunty orne, zalesianie, niszczenie roślin żywicielskich	Powstrzymywanie sukcesji naturalnej poprzez okresowe koszenie z wywozem biomasy. Powierzchnie można również wypasać.
46.	Ponurek Schneidera <i>Boros schneideri</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.9.	Zachowanie zasobów martwego drewna w lesie.	Nasilone usuwanie martwego drewna	Brak
47.	Mrówka rudnica <i>Formica rufa</i>	teren nadleśnictwa	Zachowanie siedliska gatunku.	Brak	Brak
48.	Jęczyznik zwyczajny <i>Phyllitis scolopendrium</i>	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”	Zachowanie siedlisk gatunków.	Użytkowanie gospodarcze, ruchy osuwiskowe.	Pozostawienie bez użytkowania gospodarczego płatów siedliska, w którym występuje.
49.	Gółka długoostrogowa <i>Gymnadenia conopsea</i> , Nasięźrzał pospolity <i>Ophioglossum vulgatum</i> , Ozorka zielona <i>Coeloglossum viride</i> , Ostrożeń siedmiogrodzki <i>Cirsium decussatum</i> , Storzyczek męski <i>Orchis mascula</i> , Zimowit jesienny <i>Colchicum autumnale</i>	Wilgotne łąki, zarośla, brzegi lasów (lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”)	Zachowanie siedlisk gatunków.	Zalesienia, zarastanie siedlisk półnaturalnych. Niszczenie stanowisk podczas wykonywania prac leśnych.	Zachowanie ekosystemów nieleśnych będących siedliskiem gatunków – usuwanie drzew i krzewów, ekstensywne użytkowanie kośne

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
50.	Goryczka krzyżowa <i>Gentiana cruciata</i> , Goździk kosmaty <i>Dianthus armeria</i>	Suche murawy, zarośla (lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”)	Zachowanie siedlisk gatunków.	Zalesienia, zarastanie siedlisk półnaturalnych. Zniszczenie stanowisk podczas wykonywania prac leśnych.	Brak
51.	Ciemnżyca zielona <i>Veratrum lobelianum</i> , Dzięgiel (arcydzięgiel) litwor <i>Angelica archangelica</i> , Kruszczyk błotny <i>Epipactis palustris</i> , Podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i> , Storzyc (kukułka) Fuchsa <i>Dactylorhiza fuchsii</i> , Storzyc (kukułka) plamisty <i>Dactylorhiza maculata</i> , Storzyc (kukułka) szerokolistny <i>Dactylorhiza majalis</i> , Tojad wschodniokarpacki <i>Aconitum lasiocarpum</i>	Teren nadleśnictwa – lasy, obrzeża lasów, łąki (lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”)	Zachowanie siedlisk gatunków.	Zmiana warunków siedliskowych na niekorzystne dla gatunku.. Zarastanie siedlisk półnaturalnych. Niszczenie stanowisk podczas wykonywania prac leśnych.	Brak
52.	Mszaki: Dzióbekowiec bruzdowany <i>Eurhynchium striatum</i> , Gajnik lśniący <i>Hylocomium splendens</i> , Płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i> , Piórosz pierzasty <i>Ptilium</i>	Teren nadleśnictwa – lasy (lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-	Zachowanie siedlisk gatunków.	Zmiana warunków siedliskowych na niekorzystne dla gatunku. Niszczenie stanowisk podczas	Brak

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<i>crista-castrensis</i> , Rokietnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i> , Skosatka zanokcicowata <i>Plagiochila asplenioides</i> , Torfowiec nastroszony <i>Sphagnum squarrosum</i> , Tujowiec tamaryszkowaty <i>Thuidium tamariscinum</i> , Widłoząb kędzierzawy <i>Dicranum polysetum</i> , Widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i> ; Rośliny naczyniowe: Buławnik mieczolistny <i>Cephalanthera longifolia</i> , Buławnik wielkokwiatowy <i>Cephalanthera damasonium</i> , Cebulica dwulistna <i>Scilla bifolia</i> , Centuria pospolita <i>Centaurium erythraea</i> , Cis pospolity <i>Taxus baccata</i> , Czosnek niedźwiedzi <i>Allium ursinum</i> , Gnieźnik leśny <i>Neottia nidus-avis</i> , Goryczka trojeściowa <i>Gentiana asclepiadea</i> , Gruszyca mniejsza <i>Pyrola minor</i> , Gruszyca jednokwiatowa	kulturowych”)		wykonywania prac leśnych.	

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<p><i>Moneses uniflora</i>, Kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>, Kruszczyk siny <i>Epipactis purpurata</i>, Kłokoczka południowa <i>Staphylea pinnata</i>, Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>, Listera jajowata <i>Listera ovata</i>, Listera sercowata <i>Listera cordata</i>, Orzeczki alpejskie <i>Arum alpinum</i>, Orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>, Paprotnik Brauna <i>Polystichum braunii</i>, Paprotnik kolczysty <i>Polystichum aculeatum</i>, Paprotnik ostry <i>Polystichum lonchitis</i>, Parzydło leśne <i>Aruncus sylvestris</i>, Pierwiosnek (pierwiosnka) wyniosły <i>Primula elatior</i>, Podkolan zielonawy <i>Platanthera chlorantha</i>, Podrzeń żebrowiec <i>Blechnum spicant</i>, Pokrzyk wilcza-jagoda <i>Atropa belladonna</i>, Śnieżyczka przebiśnieg <i>Galanthus nivalis</i>, Wawrzynek wilczyłyko <i>Daphne mezereum</i>, Widłak goździsty</p>				

Lp	Nazwa gatunku/siedliska przyrodniczego	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
	<i>Lycopodium clavatum</i> , Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i> , Wroniec widlasty <i>Huperzia selago</i>				
53.	Granicznik płucnik <i>Lobaria pulmonaria</i>	Lokalizację podano w pkt. 4.2.9.	Zachowanie siedliska gatunku.	Niszczenie stanowisk podczas wykonywania prac leśnych.	Zasady postępowania reguluje rozporządzenie MŚ w sprawie w sprawie ochrony gatunkowej grzybów.
54.	Żagiew wielogłowa <i>Polyporus umbellatus</i>	Lokalizację podano na „Mapie przeglądowej walorów przyrodniczo-kulturowych”)	Zachowanie siedliska gatunku.	Niszczenie stanowisk podczas wykonywania prac leśnych.	Brak

Do zadań służb nadleśnictwa, oprócz właściwej ochrony stanowisk zwierząt, roślin i grzybów, siedlisk przyrodniczych, obserwowania i zgłaszania zagrożeń, należy gromadzenie informacji o nowych miejscach ich występowania. Informację taką leśniczy przekazuje do nadleśnictwa na bieżąco, jednak nie rzadziej niż raz w roku, w terminie do 30 września. Informacje te są przechowywane w kronice programu ochrony przyrody i systematycznie wprowadzane do SILP. (IOL i Zarządzenie Nr 28 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie z 2014 r. z późn. zm.).

Przesłane przez RDOŚ lub inne organy odpowiedzialne na ochronę środowiska dokumentacje w których znajdują się zapisy i wszelkie inne uwagi dotyczące omawianego obszaru, będą po potwierdzeniu, uwzględniane w PUL w ramach corocznie prowadzonych aktualizacji.

4.5.5. Zestawienie przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa

Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 obejmujące grunty nadleśnictwa zamieszczono w pkt. 7.

5. MAPY

Zgodnie z instrukcją urządzania lasu (cz. I, §111) do Programu opracowano mapę przeglądową walorów przyrodniczo-leśnych. Zawiera ona:

- rezerваты przyrody – istniejące, projektowane;
- granice parków krajobrazowych;
- granicę obszaru chronionego krajobrazu;
- granice obszarów Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- stanowiska roślin chronionych;
- miejsca historyczne;
- miejsca kultu religijnego;
- zabytki kultury materialnej;
- obiekty pamięci narodowej;
- elementy zagospodarowania turystycznego (szlaki turystyczne, rowerowe);
- obiekty edukacji przyrodniczo-leśnej;

Mapa została wykonana w skali 1:25 000, osobno dla każdego z obrębów.

6. EDUKACJA I UDOSTĘPNIANIE TERENU

6.1. Izby i ścieżki dydaktyczne

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z ważnych zadań realizowanych przez Lasy Państwowe. Fakt ten wynika z przyjętych w 1997 roku założeń Polityki Leśnej Państwa oraz Kierunków rozwoju edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych, wprowadzonych zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku. Ma ona na celu: upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym oraz wielofunkcyjnej zrównoważonej gospodarce leśnej, podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z wszystkich funkcji lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności leśników.

Rozpoczęcie w 1997 roku edukacji leśnej w Nadleśnictwie Bircza wiąże się z otwarciem ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej w rezerwacie „Krępak”. W 2003 roku w budynku Nadleśnictwa urządzona została Izba przyrodniczo-historyczna. Na ten cel przystosowano poddasze. W dwóch pomieszczeniach zostały urządzone ekspozycje prezentujące zwierzęta występujące na terenie Nadleśnictwa. W jednej z sal urządzono salę wykładową, wyposażoną w sprzęt audio-wizualny i pomoce dydaktyczne. Osobne pomieszczenie poświęcono szeroko rozumianej ochronie lasu. W izbie przyrodniczo-historycznej została urządzona również biblioteka, z której mogą korzystać pracownicy nadleśnictwa, jak również wszyscy zainteresowani (nauczyciele, dzieci, młodzież, dorośli).

Obok budynku Nadleśnictwa została urządzona „zielona klasa”, której otwarcie nastąpiło równocześnie z otwarciem izby przyrodniczo-leśnej. Wyposażono ją w tablice edukacyjne opisujące rolę i znaczenie lasu, choroby lasu, rolę ptaków jak również „środowisko zwalonego drzewa”. Atrakcyjności „zielonej klasie” dodaje oczko wodne z roślinnością ekosystemu wodnego. Obsadzone wokół całego terenu drzewa i krzewy występujące na terenie Nadleśnictwa służą w do nauki ich rozpoznawania. Urządzono tam również miejsce na ognisko. W 2008 roku obok budynku nadleśnictwa stanął Ośrodek Edukacji Leśnej, w pełni przystosowany do prowadzenia zajęć z edukacji leśnej. Edukacji służą również wytyczone ścieżki edukacyjne (5 wyznaczonych przez nadleśnictwo, 3 przez inne podmioty).

W działalności ekologicznej Nadleśnictwa wykorzystywane są naturalne obiekty leśne, jak rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, szkółki leśne, drzewostany nasienne, czy parki i ogrody dendrologiczne.

Partnerami Nadleśnictwa Bircza w edukacji leśnej społeczeństwa są:

- Około 70 szkół z terenu Nadleśnictwa Bircza i obszaru województwa podkarpackiego;
- Zespół Parków Krajobrazowych w Przemyślu;
- Samorządy – Gmina Bircza, Fredropol i Ustrzyki Dolne;
- Kościoły – „Caritas” Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego;
- Organizacje pozarządowe (stowarzyszenia zajmujące się promocją produktu lokalnego, ochroną przyrody oraz edukacją przyrodniczą), m.in.: Uczniowski Klub Sportowy „Wiar” Wojtkówka, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Doliny Wiaru Wojtkowa, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Turystyki Pogórza Przemyskiego, Bieszczadzkie Centrum Informacji i Promocji;
- Prasa, radio i telewizja;

- Inne jednostki Lasów Państwowych, technika i wyższe uczelnie leśne;
- Ochotnicza Straż Pożarna (organizacja konkursów i akcji o tematyce ppoż.), Koło Łowieckie „Bór” Bircza (akcje Sprzątania Świata i dokarmiania zwierząt).

Nadleśnictwo Bircza posiada opracowany „Plan działalności edukacyjnej Nadleśnictwa Bircza na lata 2017-2026”.

ŚCIEŻKI DYDAKTYCZNE NADLEŚNICTWA

ŚCIEŻKA PRZYRODNICZO-DYDAKTYCZNA „KRĘPAK”

Długość ścieżki: 2 km, czas przejścia ok. 2 godz.. Ścieżka znajduje się na terenie rezerwatu „Krępak”. Na jej trasie rozmieszczonych jest 11 przystanków z tablicami informacyjno-edukacyjnymi oraz dwa miejsca wypoczynkowe (przy dziewiątym przystanku i parkingu). Ścieżka rozpoczyna się przy parkingu leśnym, gdzie umieszczono tablicę z mapą sytuacyjną rezerwatu i przebiegiem ścieżki. Kierunek marszu wyznaczają strzałki z napisem „ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna”, a także biało-czerwone znaki namalowane na drzewach. Poszczególne przystanki poświęcone są:

- nr 1,2,9 – warstwowemu układowi roślinności w lesie, charakterystyce występujących zbiorowisk,
- nr 3 - roli awifauny w lesie oraz jej rozmieszczeniu w układzie piętrowym lasu,
- nr 4 – charakterystyce występującej w rezerwacie zwierzyny, wyrządzanym przez nią szkodom, oraz sposobom jej dożywiania przez leśników,
- nr 5 – chorobom lasu,
- nr 6 – płazom,
- nr 7, 8 – budowie geologicznej i erozji wodnej,
- nr 10 – sukcesji naturalnej,
- nr 11 – roli i znaczeniu ekotonu.

ŚCIEŻKA DENDROLOGICZNO-EDUKACYJNA „DRZEWA PARKU PODWORSKIEGO W JURECZKOWEJ”

Długość ścieżki: 1 km, czas przejścia: 1 godzina. Ścieżka położona jest na gruntach Nadleśnictwa (oddz. 136j) obrębu Wojtkowa w dawnym parku podworskim założonym w XIX i XX w przez rodzinę Nowosieleckich herbu Ślepowron oraz Korwinów. Park podworski w Jureczkowej to ogród położony na stoku wzniesienia w uroczysku „Dworze”. Z dawnego układu przestrzennego zachowała się droga dojazdowa z mostkiem na rzece Wiar oraz platforma ziemna z pozostałościami wałów i bastionów ziemnych. W części południowej parku pozostały groble, zarośnięte stawy oraz kanał wodny. Pod kątem przyrodniczym park ten jest sentencją rzadkich i ciekawych drzew (cis pospolity, lipa drobnolistna i szerokolistna, topola biała i czarna, leszczyna turecka, daglezwia zielona, dąb szypułkowy, modrzew europejski, sosna wejmutka, żywotnik olbrzymi).

Ścieżka pełni rolę edukacyjną pod kątem dendrologicznym dla turystów oraz pobliskich szkół. Wyznaczono 8 przystanków przy rzadkich okazach drzew oraz tablice z krótką charakterystyką danego gatunku i jego historią. Przystanek nr 3 poświęcony jest występującym na tym terenie ptakom oraz rzadkim roślinom, a przystanek nr 6, znajdujący się przy pasiecy, przybliży wiedzę na temat bartnictwa

i roli pszczół. Pomiędzy przystankiem nr 5 i 7 znajduje się miejsce do odpoczynku tj.: drewniane ławki z zadaszeniem, palenisko oraz gril.

ŚCIEŻKA DENDROLOGICZNO-PRZYRODNICZA „ŁOMNA”

Ścieżka ukazuje walory przyrodniczo-krajobrazowe terenów nadleśnictwa, przedstawia zagadnienia związane z gospodarką łowiecką i rolno-leśną, a także z historią miejscowości Łomna, która na skutek zawirowań historii jest niezamieszkała. Trasa ścieżki liczy 2 km (czas przejścia: 1,5-2 h) i wyposażona jest w miejsce biwakowe oraz 11 przystanków. Tematy poruszane na trasie to: geneza wsi Łomna (przystanek 1), zalesianie gruntów porolnych i sukcesja ekologiczna (przystanek 2 i 5), ekoton (przystanek 3), nieleśne zbiorowiska roślinne (przystanek 4), łowiectwo i szkody powodowane przez zwierzynę łowną (przystanek 6 i 9), sosna zwyczajna (przystanek 7) i jodła pospolita (przystanek 10) oraz ptaki owadożerne i drapieżne (przystanek 8 i 11).

Rozszerzeniem edukacji leśnej na trasie ścieżki jest znajdujący się między przystankiem 6 i 7 „Las Medialny”, założony w dniu 16 października 2004 r., składający się z takich gatunków drzew jak: dąb, jodła, wiąz, sosna, świerk, modrzew, czereśnia, jawor, lipa i olsza. W sadzeniu 2568 młodych drzew wzięło udział ponad 200 osób, wśród których znaleźli się m.in.: dziennikarze z Polski, Ukrainy, Słowacji, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, młodzież z Ukrainy i Polski, przedstawiciele ambasady Stanów Zjednoczonych, leśnicy z Ukrainy i pracownicy Lasów Państwowych. Las Medialny jest symbolem pojednania ponad podziałami granicznymi i narodowymi.

Ścieżka powstała we współpracy z Zarządem Zespołu Parków Krajobrazowych w Przemyślu.

ŚCIEŻKA PRZYRODNICZO-DYDAKTYCZNA „BOBROWA DOLINA”.

Trasa o długości 2590 m położona jest w miejscowości Lipa, wzdłuż prawego dopływu potoku Lipka wypływającego z uroczyska „Morochów”. Dolina ta wchodziła niegdyś w skład dóbr dworskich. Kompleks stawów hodowlanych z czasem przekształcił się w rzadkie na tym terenie zbiorowiska szuwarowe i bagienne. Nazwa trasy pochodzi od przeprowadzonej w 1995 roku introdukcji bobra europejskiego. Znalazł on tutaj doskonałe warunki bytowania, o czym świadczą liczne tamy oraz rozlewiska powstałe wskutek ich budowy. Na całej trasie rozmieszczono jedenaście przystanków z tablicami informacyjnymi:

1. Staw jako miejsce życia roślin i zwierząt
2. Czy bagna to nieużytki?
3. Jak powstaje nowy las?
4. Gdzie jest bóbr?
5. Las lasowi nierówny...
6. I znowu staw..., ale nie tylko
7. Każdy ma swoje ulubione miejsce...
8. Struktura lasu w czasie - praca leśnika.
9. Las łęgowy
10. Ile i jak żyją drzewa?
11. Tama bobrowa.

Trasa rozpoczyna się przy parkingu i biegnie wzdłuż doliny drogą gruntową, tworząc pętlę. Oprócz tablic tematycznych, wyposażona jest w parking i dwa miejsca biwakowe. Czas przejścia szacowany jest na 1,5-2,5 godz.

ŚCIEŻKA PRZYRODNICZO-DYDAKTYCZNA „POMOCNA WODA”

Trasa liczy 4200 m, jest wyposażona w 9 przystanków, czas przejścia szacowany jest na 3,5-4,5 godziny. Trasa położona jest na terenie wsi Stara Bircza. Rozpoczyna się ona na prawym brzegu Stupnicy, przy polu biwakowym. Podążamy duktami polno-leśnymi w kierunku wzniesienia o nazwie Andzioka (420 m n.p.m.). Przy przystanku nr I obserwujemy fragment lasu w fazie przebudowy. Dalej przed nami rozpościera się panorama doliny Stupnicy z zabudowaniami wiejskimi, sadami i ogrodami wsi Stara Bircza. Powyżej na łagodnych stokach widoczna jest mozaika pól uprawnych, zaś w części szczytowej dominuje las. Trasa ścieżki zagłębia się w kompleks leśny o składzie zbliżonym do buczyny karpackiej. Obserwujemy ciekawy wielowiekowy drzewostan jodłowy. Przystanek nr IV dostarcza nam kolejnych wrażeń. Trudno wyobrazić sobie, że dwa tysiące lat temu teren ten porastała Puszcza Karpacka. Osadnictwo człowieka doprowadziło do tego, iż pozostała ona tylko w częściach szczytowych i na terenach o dużym nachyleniu. Podążając w kierunku przystanku nr V poznajemy dominujące zbiorowisko na tym terenie tj. żyzną buczynę karpacką. Nasza trasa zbliża się do lokalnego grzbietu będącego granicą zlewni rzeki Stupnica. Jest to obszar źródliskowy. Niewielkie potoczki wyrzeźbiły liczne wąwozy i to dzięki nim możemy podziwiać tu fragmenty lasu o puszczańskim charakterze. Nazwa trasy wiąże się z przystankiem nr VI. U stóp potężnego buka liczącego 210 lat obwodzie 4,1 m, wypływa źródło o nazwie „Pomocna Woda”. Przez okoliczną ludność zostało uznane jako cudowne, związane jest z kultem Matki Boskiej. Miejsce to było celem licznych pielgrzymek. Odprawiane były tu nabożeństwa maryjne, tzw. majówki, o czym świadczy kapliczka umieszczona na drzewie. Przekazy okolicznej ludności mówią o dziewczynce, która po przemyciu oczu wodą ze źródła odzyskała wzrok. Z kolejnych przystanków dowiadujemy się o gatunkach domieszkowych, o znaczeniu granicy polno-leśnej. Edukacja na temat lasu kończy się przy przystanku nr IX. Schodzimy w dół doliny szlakami zrywkowymi do przystanku nr III (zamykamy pętlę), a dalej początkowym fragmentem do miejsca biwakowego.

ŚCIEŻKI DYDAKTYCZNE INNE

SZKOLNY SZLAK TURYSTYCZNY „BOHYNIE”

Jest to szkolny szlak turystyczny utworzony w 1995 roku przez Gimnazjum w Huwnikach. Zamysłem utworzenia tej ścieżki było przybliżenie uczniom niezwykle interesującego otoczenia tej szkoły oraz możliwości realizacji edukacji regionalnej i ekologicznej podczas zajęć w terenie. Długość szlaku przekracza 7 km, a czas przejścia zajmuje 6 godzin lekcyjnych. Przejście jest tak czasochłonne ze względu na znaczną deniwelację terenu, ostre podejścia oraz wymagające uwagi i ostrożności zejścia.

Trasa rozpoczyna się przy budynku szkolnym. Kierując się drogą na północ docieramy na łąkę (przystanek nr 1), przed nami otwarta panorama – lekcja z geografii - po stronie zachodniej widoczny Kopań, po lewej Zmarzły Garb. Skrajem łąki przepływa potok, przekraczamy go i wkraczamy na teren lasu.

Teraz zaczyna się lekcja z biologii – las, jego skład gatunkowy i układ piętrowy oraz występująca roślinność.

Wędrujemy w górę podziwiając piękną buczynę karpacką docieramy do miejsca, gdzie znaki i strzałka na okazałej jodle wskazują nam, że powinniśmy skręcić w prawo. Po kilkudziesięciu metrach zatrzymujemy się na wysokim brzegu nad potokiem, widzimy wyraźne doły i zasypane wykopy (pozostałości szpitala polowego UPA) – to lekcja historii. Wracamy do głównego szlaku i po kilku minutach docieramy na skraj głębokiego jaru. Ostrożnie schodzimy w dół, przekraczamy potok i rozpoczynamy mozolną wspinaczkę niezwykle stromym stokiem w górę (ponad 80 metrów w pionie) na szczyt grodziska odkrytego przez geologów w 1968 roku – następna lekcja z historii.

Po zwiedzeniu jego otoczenia kierujemy się grzbietem w stronę Gruszowej, z prawej strony mijamy wspaniałą panoramę na Kopystańkę. Wchodzimy w las drogą wiodącą do Huwnik, mijamy trzy kopce mrowisk - następna lekcja biologii - dalej szczyt zalesionego wzgórza i schodzimy w dół. Droga wyprowadza nas na skraj lasu. Mamy teraz przed sobą widok na Huwniki, dolinę Wiaru, Chyb, Kalwarię Paclawską, masyw Turnicy oraz Makową. Dalej ścieżka wiedzie skrajem lasu. Wchodząc ponownie w las odnajdujemy drobny potok spływający w dół. Podążamy wzdłuż niego niespodziewanie stajemy na skraju wysokiej, skalnej ściany fliszu karpackiego. Jest to wąwóz „Bohynie” tak nazwany przez okoliczną ludność (w wierzeniach ludowych to boginki zamieszkujące jary, wąwozy i nadbrzeżne zarośla).

Teraz zachowujemy się ostrożnie, gdyż schodzimy na dno wąwozu, gdzie po płytach osuniętych łupków płynie potok. W czystej wodzie możemy zobaczyć ciekawy świat drobnych bezkręgowców oraz spłaszczonych i pływającego bokiem kielża zdrojowego. Wąwóz ten jest królestwem chronionego płaza - salamandry płamistej, a z chronionych roślin występuje tu paprotka zwyczajna. Podążamy w dół, wąwóz spłyca się i bez trudu możemy wspiąć się na jego brzeg, by dalej drogą między polami dojść do drogi asfaltowej. Jesteśmy obok cerkwi w Huwnikach (dawna kaplica grobowa Tyszkowskich). Ze wzgórza cerkiewnego schodzimy wzdłuż potoku w stronę Wiaru. Osiągamy rzekę, kierujemy się szeroką doliną w kierunku szkoły. Po lewej stronie widzimy kościół wybudowany z kamienia w latach dwudziestych ubiegłego wieku, a po prawej podziwiamy duże odsłonięcie fliszu wapiennego z margli fukoidowych. Przechodzimy przez drogę i docieramy do szkoły.

ŚCIEŻKA PRZYRODNICZO–DYDAKTYCZNA „KAMIONKA”

Trasa przyrodniczo–dydaktyczna o długości 5600 m (szacowany czas przejścia ok. 3,5-5 godz.) należy do najdłuższych wytyczonych na terenie Nadleśnictwa Bircza. Położona jest na pograniczu wsi Korzeniec, Boguszówka i Huta Brzuska, w pełni oddaje przyrodniczo-kulturowy charakter południowej części Pogórza Przemyskiego, ciekawą rzeźbę terenu oraz krajobraz okolicznych wzgórz i dolin widziane z grzbietu „Łazów”. Liczy 11 przystanków.

Trasa rozpoczyna się w miejscowości Korzeniec. Poprzez pola uprawne tej wsi podążamy w kierunku uroczyska Kamionka. Po drodze dowiadujemy się co to jest strefa ekotonowa (strefa przejściowa). Zjawisko erozji wodnej widzimy przy przystanku nr II. Ten niewielki potok (Kamionka) wyrzeźbił w skałach budujących stoki kotliny Birczy głęboki wąwóz. Obserwując dno potoku możemy przekonać się o różnorodności materiału skalnego, który tworzy ten teren. Tematyka leśna (nadzór

nad lasami i sukcesja roślinna) dotyczy przystanków nr III, IV, V. Nieco odpocząć możemy przy przystanku nr VI. Znajdujemy się na wysokości 465 m n.p.m. Z tego wzniesienia można zobaczyć prawie całą gminę Birczy. Od strony wschodniej widzimy przysiółek Krępak ze szczytem Panieński Czub (z nazwą tego wzniesienia wiąże się ciekawa legenda). Nieco na południe widzimy rezerwat przyrody „Krępak” i zamykające widnokrąg wzniesienie o nazwie Gronowa, a za nim Góra Jaworów (496 m n.p.m.). Budowę geologiczną przedstawia nam przystanek nr VII, a nr VIII naturalne odnowienie lasu. Trasa biegnie szlakiem zrywkowym, którego erozja wodna przekształciła w wąwóz. Tu należy zwrócić uwagę na odsłonięte warstwy fliszu karpackiego z dobrze widocznym warstwowym układem łupków. Ślady przeszłości widoczne są przy przystanku nr IX, są to pozostałości cerkwi (drewnianej) w Kotowie. Wchodzimy na teren lasu a, tematem ostatniego przystanku jest żyzna buczyna karpacka. Krótki odcinek trasy podąża przez urokliwy kompleks lasów komunalnych, by dotrzeć do rezerwatu „Krępak”. Tu nasza trasa łączy się ze ścieżką przyrodniczo-dydaktyczną „Krępak” (przystanek nr 7). Idąc trasą tej ścieżki dochodzimy do parkingu w miejscowości Krępak.

ŚCIEŻKA HISTORYCZNO-PRZYRODNICZA „KALWARIA PACLAWSKA”

Ścieżka znajduje się w pobliżu powstałego w 2001 roku rezerwatu przyrody „Kalwaria Paclawska”. Ścieżka łączy elementy przyrody walorami historycznymi, związanymi z osadnictwem na tych terenach oraz powstaniem samego sanktuarium pasyjnego w Kalwarii Paclawskiej. Długość ścieżki wynosi 2,5 km. Obiekty dostępne i opisane na trasie to:

1. Wieża widokowa – punkt obserwacyjny rezerwatu Kalwaria Paclawska.
2. Aleja Dębowa, zasadzona przez leśników wraz z upamiętniającym ten fakt obeliskiem oraz 250 letnim dębem. Dodatkowo na tablicy informacyjnej można zapoznać się z historią Dębu Papieskiego zasadzonego na przykościelnym placu.
3. Średniowieczne grodzisko przy pustelni Św. Marii Magdaleny.
4. Oczyszczalnia ścieków.
5. Tablice informacyjne dotyczące roślin, drzew, ptaków i zwierząt, które można napotkać na trasie ścieżki, umieszczone przy budynku dawnej szkoły. W przyszłości w budynku powstać ma Franciszkański Ośrodek Edukacji Ekologicznej.
6. Pozostałości obwarowań obronnych przy klasztorze oraz trzy lipy szerokolistne- pomniki przyrody przy cmentarzu.
7. Kaplica Grobowa Tyszkowskich i tablice informacyjne o ich rodzie.

Ścieżki „Bobrowa Dolina”, „Pomocna Woda”, „Kamionka” zostały opisane w przewodniku „Poznajemy nasze lasy”, wydanym przez Nadleśnictwo Bircza. Ścieżki dydaktyczne: „Drzewa Paku Podworskiego w Jureczkowej”, „Łomna” i „Krępak”, zostały przedstawione w odrębnych przewodnikach.

6.2. Szlaki turystyczne

Szlaki turystyczne, wyznaczone i dobrze oznakowane w terenie, są jednym z podstawowych elementów racjonalnego zagospodarowania turystycznego danego terenu. Kanalizują i porządkują ruch turystyczny, chroniąc środowisko przyrodnicze przed zagrożeniami wynikającymi z antropopresji.

Na terenie nadleśnictwa funkcjonuje kilka rodzajów szlaków turystycznych. Najpopularniejsze są te wyznaczone przez PTTK – mają najdłuższą tradycję, są najszerzej znane i najlepiej spopularyzowane, a także zwykle profesjonalnie przygotowane i oznaczone. Zazwyczaj biegną przez najciekawsze i najbardziej malownicze tereny. W ostatnich latach, kiedy ruch turystyczny jest coraz bardziej intensywny, istniejąca sieć wzbogacana jest przez nowe szlaki czy ścieżki spacerowe, wyznaczone przez urzędy gminy, osoby prywatne i różnego rodzaju towarzystwa. Zazwyczaj mają one lokalny zasięg i łączą główne szlaki z bazami turystycznymi lub schroniskami, lub prezentują walory przyrodnicze i krajobrazowe wybranego, zwykle niewielkiego terenu.

SZLAKI PTTK

Tab. nr 27. Szlaki PTTK przebiegające przez obszar Nadleśnictwa.

Lp	Nazwa i oznaczenie szlaku	Długość, czas przejścia	Przebieg trasy
1.	CZERWONY SZLAK PRZEMYSKO-SANOCKI	44 km (11-12 h)	Przemysł -> Wapielnica (394 m) -> Brylińce -> Kopystańka (541 m) -> Łodzinka -> Bircza -> Leszczawa Górna -> Bziana (574 m) -> Roztoka -> dalej do Sanoka [w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa: Kopsno -> Łodzinka Górna -> Bircza -> Roztoka]
2.	NIEBIESKI SZLAK KARPACKI odcinek: Dynów - Dźwiniacz Dolny	111 km (27-28 h)	Dynów -> Piątkowa -> Sufczyzna -> Huta Brzuska -> Krzeczowski Mur -> Krzeczkowa -> Olszany -> Krasiczyn -> Dybawka Dolna -> Przemysł (węzeł szlaków na Wapielnicy - 394 m) -> Szybenica (496 m) -> Gruszów -> Huwniki -> Kalwaria Paclawska -> Paportno -> Suchy Obycz (618 m) -> Arłamów -> Jureczkowa -> Brańcowa (677 m) -> Mosty (640 m) -> Dźwiniacz Dolny [w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa dwa odcinki: Kotów -> Huta Brzuska oraz Koniusza -> Fredropol -> Kalwaria Paclawska -> Jureczkowa]
3.	ŻÓŁTY SZLAK RYBOTYCKI	14 km (3,5-4 h)	Suchy Obycz (618 m n.p.m.) -> Kanasin (555 m n.p.m.) -> Rybotycze -> Kopystańka (541 m n.p.m.) [prawie w całości w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa]
4.	ZIELONY SZLAK ARŁAMOWSKI	23 km (5-6 h)	Leszczawa Dolna -> Ostra Kiczera (467 m) -> Łomna -> Grąziowa -> pasmo Jamnej (598 m) -> skrzyżowanie ze szlakiem niebieskim [w całości w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa]

Na terenie nadleśnictwa wzdłuż szlaku niebieskiego biegnie tzw. Pańniczy szlak im. Jana Pawła II, utworzony w 1991 roku. Rozpoczyna się w Przemysłu i początkowo, na odcinku 5 km, biegnie trasą szlaku czerwonego, następnie niebieskiego aż do miejscowości Kalwaria Paclawska. Szlak ten jest szczególnie uczęszczany w czasie corocznych spotkań młodzieży oraz sierpniowego odpustu, kiedy to tysiące wiernych zdążają do miejsca kultu Maryjnego w Kalwarii

Paclawskiej. Na trasie znajdują się tablice z cytataми słów Ojca Świętego. Liczy 24 km. Nie posiada własnych oznaczeń.

Południowo wschodnią granicą nadleśnictwa biegnie również pieszy odcinek pieszo-rowerowego szlaku pn. „Śladami dobrego wojaka Szwejka”, znakowanego kolorem żółto-czarnym: Prowadzi on na trasie Sanok – Orli Kamień – Słonna – Przełęcz Przysłup – Tyrawa Wołoska – Rakowa – Zawadka – Truszowskie – Brańcowa – Przełęcz pod Brańcową. Granicę nadleśnictwa opuszcza w Zawadce.

6.3. Trasy rowerowe

„Zielony Rower-Greenway Karpaty Wschodnie”

Część szlaków rowerowych istniejących na terenie nadleśnictwa jest częścią sieci „Zielony Rower-Greenway Karpaty Wschodnie”, która z kolei wchodzi w skład transgranicznej sieci szlaków rowerowych, tworzonych w ramach Programu „Central and Eastern European Greenways” (CEG). CEG jest inicjatywą środkowo-wschodnioeuropejskiego Stowarzyszenia „Environmental Partnership for Sustainable Development” zrzeszającego sześć niezależnych Fundacji: Fundację Partnerstwo dla Środowiska w Polsce, Nadace Partnerstvi w Republice Czeskiej, Nadacia Ekopolis na Słowacji, Okotars Alapitvany na Węgrzech, Fundatia pentru Parteneriat w Rumunii oraz Fondacija EkoObsztnost w Bułgarii. To partnerskie przedsięwzięcie na rzecz tworzenia sieci zielonych szlaków w Europie Środkowo-Wschodniej jest budowane w oparciu o współpracę organizacji pozarządowych, samorządów, instytucji rządowych i przedsiębiorców poprzez realizację lokalnych inicjatyw na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Zielone szlaki, to turystyczne trasy dziedzictwa i produkty ekoturystyczne tworzone wzdłuż rzek, tradycyjnych, historycznych tras handlowych i naturalnych korytarzy przyrodniczych. Łączą regiony, atrakcje turystyczne i lokalne inicjatywy, wspierają rozwój turystyki przyjaznej dla środowiska i rekreacji oraz promują zdrowy styl życia i niezmotywowane formy transportu – turystykę rowerową, pieszą, konną, wodną i in. Stwarzają szansę na poprawę jakości życia i środowiska, ożywianie gospodarki lokalnej, promocję lokalnych produktów, wzmacnianie przedsiębiorczości wśród ludzi miejscowych oraz zachowanie unikalnych wartości przyrody, krajobrazu i kultury.

Projekt „Zielony Rower-Greenway Karpaty Wschodnie”, obejmuje przygraniczne tereny Polski, Słowacji i Ukrainy, wchodzące w obręb Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Jest realizowany przy Fundacji Bieszczadzkiej Partnerstwo dla Środowiska w ramach Grupy Partnerskiej „Zielone Bieszczady”, skupiającej samorządy, organizacje pozarządowe, szkoły, lokalnych przedsiębiorców i administracje terenów prawnie chronionych. Głównymi współrealizatorami projektu są: Bieszczadzkie Stowarzyszenie Ekoturystyczne z Leska oraz Bieszczadzkie Towarzystwo Cyklistów z Ustrzyk Dolnych. Osią trasy bieszczadzkiej po stronie polskiej jest szlak rowerowy „Zielony Rower”, który łączy najpiękniejsze zakątki regionu – atrakcje przyrodnicze i kulturowe, warsztaty twórców ludowych (garncarzy, tkaczy, rzeźbiarzy), galerie oraz lokalne inicjatywy na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Podróżując szlakiem można poznać oryginalne przedsięwzięcia z zakresu ekoturystyki i wspierania lokalnego rzemiosła.

Szlaki rowerowe wyznaczone w ramach projektu „Zielony Rower-Greenway Karpaty Wschodnie”, w zasięgu nadleśnictwa przedstawiono w poniższej tabeli:

Tab. nr 28. Szlaki rowerowe wyznaczone w ramach projektu „Zielony Rower-Greenway Karpaty Wschodnie” przebiegające przez obszar nadleśnictwa.

Lp	Nazwa szlaku i oznaczenie	Numer	Długość	Przebieg
1.	„Śladami dawnych wsi pogranicza” <i>Kolor niebieski (trasa historyczno – przyrodnicza)</i>	10A	35 km	Wojtkówka (0,0 km) – Jureczkowa (3,0 km) – Kwaszenina (8,2 km) – Arłamów (12,6 km) - Jamna Górna (14,2 km) - Jamna Dolna (19,0 km) – Trójca (22,4 km) – Łomna (25,8 km)– Grąziowa (29,9 km) – Wojtkowa (33,0 km) – Wojtkówka (35 km)
4.	„Rezerwat Chwaniów” <i>Kolor czerwony (trasa przyrodniczo – edukacyjna)</i>	10B	15 km	Wojtkówka (0,0 km)– Jureczkowa (3,0 km) - Ścieżka dendrologiczno–edukacyjna „Drzewa parku podworskiego w Jureczkowej (6,0 km) – Rezerwat „Chwaniów” (10,2 km) – Chwaniów (13,0 km) – Wojtkówka (15,0 km)
5.	„Rezerwat Na Opalonym” <i>Kolor czerwony (trasa przyrodnicza)</i>	10C	20 km	Wojtkówka (0,0 km) – Jureczkowa (3,0 km) – Braniów (4,8 km) - Rezerwat „Na Opalonym” (7,0 km) – Grąziowa (14,8 km) – Wojtkowa (17,9 km) – Wojtkówka (20,0 km)

„Śladami Dobrego Wojaka Szwejka”

Międzynarodowa trasa „Śladami Dobrego Wojaka Szwejka” (zielony szlak R-63) liczy 180 km i powstał dzięki współpracy Bieszczadzkiego Towarzystwa Cyklistów, Biura Promocji Miasta Sanoka oraz Towarzystwa Przyjaciół Dobrego Wojaka Szwejka w Przemyślu.

Szlak rozpoczyna się na przejściu granicznym w Radoszycach, biegnie przez Sanok do przejścia granicznego w Krościenku. Następnie przez Chyrów i Sambor do Przemyśla i Lwowa. Na trasie umieszczono tablice z informacjami o pobycie Dobrego Wojaka Szwejka na danym terenie oraz schematem przebiegu szlaku. Dla turystów chcących podróżować przez teren Polski wyznaczono czarny szlak łącznikowy. Rozpoczyna się w Jureczkowej i kończy w Przemyślu, po pokonaniu około 45 km.

Przez teren nadleśnictwa przebiega fragment szlaku zielonego R-63 [odcinek Wojtkówka – Jureczkowa – Liskowate] oraz około 30 km odcinek czarnego szlaku łącznikowego. Nadleśnictwo opuszcza w Kłokowicach.

Szlak Śladami Nadszańskich Umocnień

Rowerowy „Szlak Śladami Nadszańskich Umocnień” biegnie od Bóbrki przez Myczkowce, Lesko, Załuż, Olchowce, Sanok, Dobrą, Dynów, aż po Przemyśl i Lubaczów. Prezentuje radzieckie zabytki sztuki fortyfikacyjnej, które są zlokalizowane w południowej części Przemyskiego Rejonu Umocnionego (tzw. „Linii Mołotowa”), a także niemieckie umocnienia obronne Pozycji Granicznej

„Galicja”. Szlak oznakowany jest w kolorze czarnym, z charakterystycznym logo w kształcie czerwonego bunkra z armatą. Na obszar nadleśnictwa wkracza w części północnej, gdzie na niewielkich fragmentach (ok. 5 km) biegnie po południowej stronie Sanu.

Szlak Ikon

Rowerowy szlak dziedzictwa kulturowego „Szlak Ikon” prowadzi śladami dawnych cerkwi, będących obecnie w użytkowaniu różnych wyznań. Pokrywa się miejscami z samochodowym „Szlakiem Architektury Drewnianej”. Szlak zbudowany jest z osi głównej, oznakowanej w kolorze czerwonym oraz z kilku szlaków o charakterze łącznikowym oznakowanych kolorem niebieskim i żółtym.

Przez obszar nadleśnictwa biegną dwie trasy:
oznakowana kolorem niebieskim,
oznakowana kolorem żółtym „Wokół Chwaniowa”.

Trasa niebieska biegnie od Mrzygłodu, Dobrej, Ulucza przez Pogórze Przemyskie do Horyńca Zdroju na Roztoczu. W swoim pierwotnym założeniu miała stanowić szlak łącznikowy, ale z czasem wydłużyła się łącząc najpiękniejsze zabytki architektury sakralnej, głównie drewnianej, na terenie Bieszczadów, Pogórza Przemyskiego i Roztocza. Na trasie można obejrzeć kilkadziesiąt cerkiewek będących perełkami architektury drewnianej, w tym najstarszą drewnianą cerkiew w Polsce znajdującą się w Uluczu, przepiękne cerkwie w Piątkowej, Chotyńcu oraz cerkwie w stylu bojkowskim i huculskim na terenie powiatu bieszczadzkiego. Liczy ok. 200 km.

Na terenie nadleśnictwa szlak biegnie na odcinku Lipa – Bircza – Rybotycze – Koniusza – Kłokowice. Odcinek ten liczy ok. 35 km.

Trasa żółta „Wokół Chwaniowa” tworzy pętlę wokół pasma Chwaniów, łącząc Brzegi Dolne, Leszczowate, Ropienkę, Wojkówkę, Jureczkową, Liskowate, Krościenko, skąd wraca do Brzegów Dolnych. Ogółem liczy 43 km. Przez teren nadleśnictwa biegnie na odcinku: Wojtkówka – Jureczkowa – Liskowate, o długości 15 km. Pokrywa się tu międzynarodową trasą R-63 „Śladami Dobrego Wojaka Szwejka”.

6.4. Zasady użytkowania szlaków turystycznych

Teren Nadleśnictwa przecina szereg szlaków turystycznych. Obserwuje się również samowolne, nie uzgodnione z Nadleśnictwem, wyznaczanie nowych ścieżek. Proceder ten może być tolerowany tylko w tych przypadkach gdzie ma uzasadnienie, czyli głównie tam gdzie wyznaczone szlaki mają charakter łącznikowy pomiędzy szlakami głównymi a bazami noclegowymi. Szlaki te kanalizują odbywający się pomiędzy nimi ruch turystyczny ułatwiając jego kontrolę. Jednakże wszystkie projekty szlaków turystycznych przebiegające przez tereny Lasów Państwowych powinny być uzgadniane z Nadleśnictwem. W przypadku braku takiego uzgodnienia Nadleśnictwo może zażądać od wykonawcy likwidacji szlaku.

Z uwagi na wzrastającą ilość szlaków i zagrożenie ze strony ruchu turystycznego w przyszłości konieczne może okazać się wprowadzenie ograniczeń. Ruch turystyczny może odbywać się po wyznaczonych szlakach tylko wtedy, gdy nie stanowi zagrożenia dla chronionej fauny lub flory oraz nie koliduje z prowadzonymi pracami leśnymi. W wypadku stwierdzenia takowego zagrożenia, Nadleśnictwo może czasowo lub na stałe zamknąć lub ograniczyć ruch turystyczny

na wybranym odcinku lub na całej długości trasy. Informacja o tym powinna znaleźć się w punkcie początkowym oraz w miejscach najczęstszego wchodzenia turystów na szlak. W przypadku zamknięcia odcinka szlaku, Nadleśnictwo może wyznaczyć czasowe obejście lub zalecić zmianę przebiegu szlaku.

6.5. Leśny kompleks promocyjny

Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Birczańskie” został utworzony na Zarządzeniem nr 4 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 24 stycznia 2001 r., jako 11 LKP w Polsce. Obejmuje całe Nadleśnictwo Bircza. Jako podstawowy cel działania LKP wskazano promocję trwale zrównoważonej gospodarki leśnej oraz ochronę zasobów przyrody w lasach.

Cele i zadania leśnego kompleksu promocyjnego to:

- wszechstronne rozpoznanie stanu biocenozy na ich obszarze, warunków przyrodniczych oraz zachodzących w nich zmian,
- zachowanie lub odtwarzanie walorów naturalnych lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych,
- integrowanie celów gospodarki leśnej z celami ochrony przyrody i krajobrazu,
- promocja wielofunkcyjnej zrównoważonej gospodarki leśnej w zagospodarowaniu przestrzennym regionu,
- prowadzenie prac badawczych oraz doświadczeń w celu wyciągnięcia wniosków dotyczących upowszechnienia zasad ekorozwoju na całym obszarze Lasów Państwowych,
- prowadzenie szkoleń Służby Leśnej,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie problematyki leśnej w oparciu o ośrodki edukacji leśnej, izby leśne, ścieżki przyrodnicze.

Za główne walory przyrodniczo-leśne LKP „Lasy Birczańskie” uznano:

- położenie w jedynym tak rozległym i zwartym kompleksie leśnym w podgórskiej części Karpat polskich,
- usytuowanie na pograniczu Karpat Zachodnich i Karpat Wschodnich,
- rzadką w skali kraju, tzw. apalachijską rzeźbę terenu, charakteryzującą się rusztowym przebiegiem grzbietów i kratowym układem sieci rzecznej,
- zachowany naturalny układ pięter roślinnych, reprezentowany przez pietro pogórza i regiel dolny, co warunkuje zbliżony udział dominujących tu siedlisk lasu wyżynnego i lasu górskiego,
- wysoki stopień naturalności siedlisk leśnych i odpowiadających im leśnych zbiorowisk roślinnych, z dominującą tu żyzną buczyną karpacką *Dentario glandulosae-Fagetum* w formie reglowej i podgórskiej, z jodłą i bukciem jako głównymi gatunkami lasotwórczymi,
- znaczna różnorodność leśnej szaty roślinnej, na którą składa się wewnętrzne zróżnicowanie żyznej buczyny karpackiej, obecność żyznych jedlin *Abies alba-Oxalis acetosella*, grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum*, podgórskiego łągu jesionowego *Carici remotae-Fraxinetum*, nadrzecznej olszyny górskiej *Alnetum incanae* i innych,
- różnorodność flory leśnej i wyraźny jej rys górski i wschodniokarpacki,
- puszczański charakter fauny, jej bogactwo i obecność gatunków chronionych i rzadkich,

-
- powtórne wprowadzanie i samoistne wkraczanie lasu na grunty przez wieki użytkowane rolniczo, czego przejawem jest ponad 30% udział głównie sosny oraz w niewielkim procencie innych gatunków przedplonowych na siedliskach porolnych,
 - pozostałości sadów owocowych, stanowiących rezerwuar puli genowej starych odmian drzew owocowych oraz miejsce gniazdowania dziuplaków i żerowania licznych zwierząt,
 - objęcie najcenniejszych ekosystemów ochroną rezerwatową, a całości lasów ochroną wielkopowierzchniową w postaci parków krajobrazowych, obszaru chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000.

7. PLAN URZĄDZENIA LASU DLA NADLEŚNICTWA BIRCZA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAKRESU ZADAŃ OCHRONNYCH DLA OBSZARÓW NATURA 2000

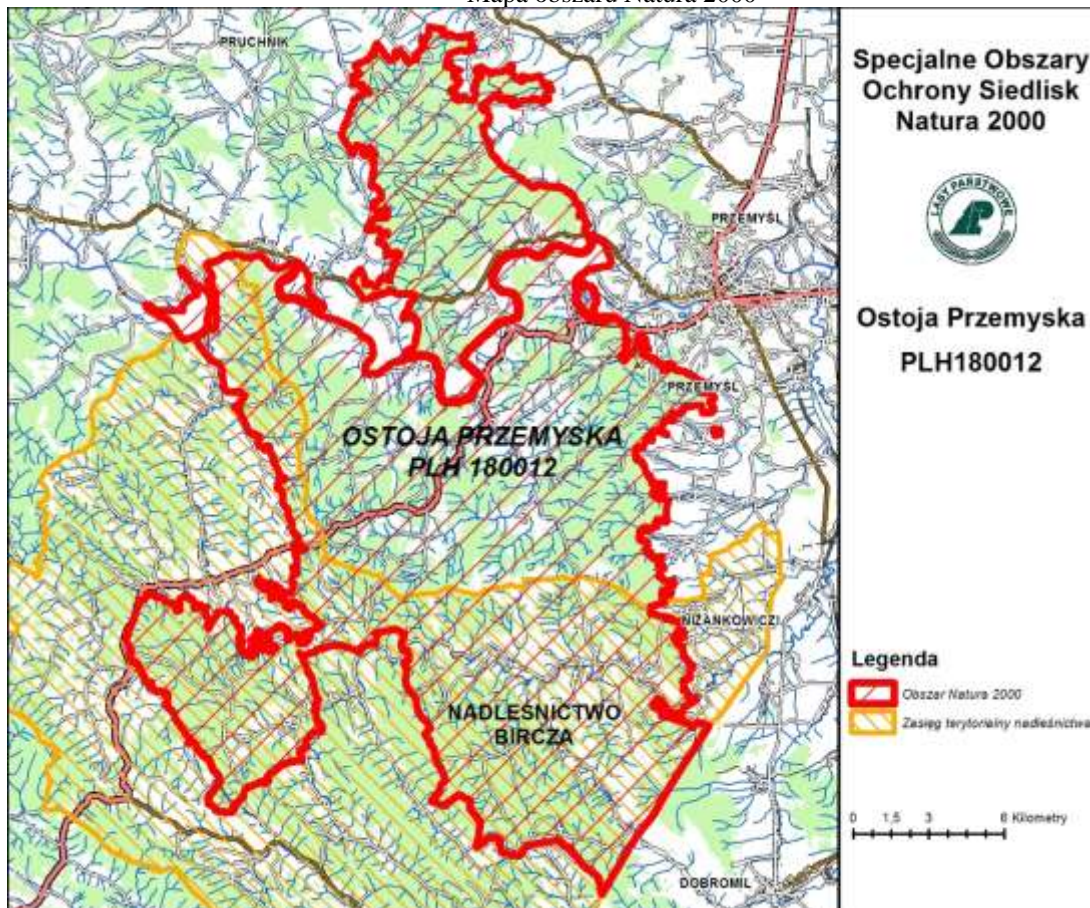
7.1. Obszar Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012

7.1.1. Informacje o obszarze Ostoja Przemyska PLH180012

7.1.1.1. Opis granic obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012

Opis granic części obszaru położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie PUWG 1992 oraz warstwy *shp.*, zamieszczono na nośniku CD, stanowiącym załącznik do tego opracowania. Dodatkowo wykonano dedykowaną mapę w skali 1:25000 zawierającą przebieg granic obszaru.

Mapa obszaru Natura 2000

7.1.1.2. Opis gruntów i przedmiotów ochrony

Teren objęty planem

Nazwa	Procent powierzchni obszaru dla którego sporządza się zakres zadań ochronnych w ramach PUL	Powierzchnia [ha]
Zakres zadań ochronnych dla obszaru Ostoja Przemyska PLH 180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	29,3%	11617,79

Opis obszaru

Obszar położony jest w mezoregionach Pogórza Przemyskiego i Pogórza Dynowskiego należących do prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym. Tylko niewielki południowo-wschodni fragment wchodzi w mezoregion Gór Sanocko Turczańskich w prowincji Karpaty Wschodnie z Podkarpaciem Wschodnim. Charakterystyczny dla tego rejonu jest rusztowy układ grzbietów górskich, oraz rozbudowana sieć wodna.

Obszar należy do zlewni Sanu. Lasy stanowią ponad 70% ogólnej powierzchni obszaru. Przeważającym elementem szaty roślinnej jest podgórska forma buczyny karpackiej. Kompleksy leśne poprzerywane są enklawami pól uprawnych oraz łąk i pastwisk.

Dużą część lasów tego obszaru stanowią drzewostany na gruntach porolnych (około 33%). Po wysiedleniach przeprowadzonych w latach 1945-47, były one zalesiane głównie sosną, traktowaną w tych warunkach jako przedplon. Do dnia dzisiejszego trwa proces przebudowy tych drzewostanów w kierunku lasów o składzie zgodnym z siedliskiem.

PUL zawierający zakres PZO (u.o.p. Art.28 ust. 10) obejmuje wszystkie grunty w zarządzie Nadleśnictwa Bircza, w tym wchodzące w skład Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego oraz rezerwatów „Krępak”, „Turnica”, „Reberce”, „Kalwaria Paławska”, „Kopystańka”.

Przedmioty ochrony wg SDF

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 wg SDF.

Lp.	Kod	Nazwa
1.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)
2.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
3.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
4.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
5.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
6.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłkowe)

Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 wg SDF.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
PŁAZY			
1.	1193	<i>Bombina variegata</i>	Kumak górski
2.	1166	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta
3.	2001	<i>Triturus montandoni</i>	Traszka karpacka
RYBY			
4.	2503	<i>Barbus peloponnesius</i>	Brzana peloponeska
5.	1163	<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy
6.	2511	<i>Gobio kessleri</i>	Kiełb Kesslera
7.	1096	<i>Lampetra planeri</i>	Minóg strumieniowy
BEZKRĘGOWCE			
8.	1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	Krasopani hera
9.	4014	<i>Carabus variolosus</i>	Biegacz urozmaicony
10.	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	Kozioróg dębosz
11.	4030	<i>Colias myrmidone</i>	Szlaczkoń szafraniec
12.	1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Zgniotek cynobrowy
13.	1074	<i>Eriogaster catax</i>	Barczatka kataks
14.	1083	<i>Lucanus cervus</i>	Jelonek rogacz
15.	1060	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek
16.	4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	Zagłębek bruzdkowany
SSAKI			
17.	1352	<i>Canis lupus</i>	Wilk
18.	1337	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski
19.	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra
20.	1361	<i>Lynx lynx</i>	Ryś

7.1.1.3. Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa
1.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)
2.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
3.	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
4.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
5.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, nie stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa
1.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
PŁAZY			
1.	1193	<i>Bombina variegata</i>	Kumak górski
2.	1166	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta
3.	2001	<i>Triturus montandoni</i>	Traszka karpacka
BEZKRĘGOWCE			
4.	1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	Krasopani hera
5.	4014	<i>Carabus variolosus</i>	Biegacz urozmaicony
6.	1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Zgniotek cynobrowy
7.	1060	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek
8.	4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	Zagłębek bruzdkowany
SSAKI			
9.	1352	<i>Canis lupus</i>	Wilk
10.	1337	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski
11.	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra
12.	1361	<i>Lynx lynx</i>	Ryś

Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 nie stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
RYBY			
1.	2503	<i>Barbus peloponnesius</i>	Brzana peloponeska
2.	1163	<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy
3.	2511	<i>Gobio kessleri</i>	Kiełb Kesslera
4.	1096	<i>Lampetra planeri</i>	Minóg strumieniowy
BEZKRĘGOWCE			
5.	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	Kozioróg dębosz
6.	4030	<i>Colias myrmidone</i>	Szlaczkoń szafraniec
7.	1074	<i>Eriogaster catax</i>	Barczatka kataks
8.	1083	<i>Lucanus cervus</i>	Jelonek rogacz

7.1.1.4. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, stwierdzonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Wyboru lokalizacji transektów monitoringowych dokonano w oparciu o dostępne dane z prac glebowo-siedliskowych, opisów taksacyjnych, weryfikacji terenowej oraz siedlisk przyrodniczych z Invent 2007. Dokładny przebieg transektu był dodatkowo modyfikowany w terenie w trakcie jego wyznaczania.

Ilość transektów monitoringowych uzależniona była od powierzchni siedliska przyrodniczego w Nadleśnictwie Bircza, jak również od podziału drzewostanów siedliska przyrodniczego na grupy wiekowe (1-40; 41-100; powyżej 100 lat). Zasada przydzielania ilości transektów monitoringowych uwzględniała dwa parametry (zasadę przyjęto w oparciu o ustalenia podjęte pomiędzy LP a RDOŚ w Rzeszowie w ramach prac nad sporządzeniem PZO dla obszarów Natura 2000 Trzciana PLH180018 oraz Rymanów PLH180016 w dniu 25 listopada 2013r.):

- parametr I - podział drzewostanów siedliska przyrodniczego na grupy wiekowe (1-40 lat; 41-100 lat; 101 i więcej lat) oraz określenie ich powierzchni, przy czym z pośród grup wiekowych wyznaczono podgrupy według dominacji gatunków panujących;
- parametr II – określenie ilości transektów monitoringowych z uwzględnieniem parametru I według następujących zasad:
 - dla siedlisk wielkopowierzchniowych 1 szt. na ok. 500 ha powierzchni siedliska,
 - dla siedlisk średniopowierzchniowych 1 szt. na każde 100-200 ha powierzchni siedliska,
 - dla siedlisk małopowierzchniowych 1 szt. na każde 1-50 ha powierzchni siedliska.

Transekty monitoringowe wyznaczane były w jednorodnych płatach siedliska.

Monitoring siedlisk przyrodniczych przeprowadzono zgodnie z metodyką opracowaną przez Inspekcję Ochrony Środowiska, zamieszczoną w „Monitoring siedlisk przyrodniczych” - Przewodnik metodyczny, część pierwsza, trzecia i czwarta. Dane terenowe uwzględniały: lokalizację (współrzędne GPS, wydzielenie leśne, trwałe oznaczenie w terenie); opis siedliska w miejscu przeprowadzenia monitoringu; określenie obserwowanych zespołów i podzespołów roślinnych; areal siedliska na stanowisku; aktualne oddziaływania na siedlisko oraz przewidywane zagrożenia.

Dla siedlisk 9130 i 9170 powierzchnia transektu monitoringowego wynosiła 40 arów. Najczęściej były to prostokątne transekty o szerokość 20 m i długości 200 m. Dla siedlisk 91E0*, 6210, 6510 powierzchnia transektu monitoringowego wynosiła 20 arów. Najczęściej były to prostokątne transekty szer. 10 m i długości 200 m.

Na każdym leśnym transekcie pomierzono martwe drewno stojące i leżące w rozbiciu na gatunki, według IUL. Dokonując oceny stanu ochrony siedlisk przyrodniczych wzorowano się na przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010r., Nr 34 poz. 186) przy posiłkowaniu się

poradnikiem „Monitoring siedlisk przyrodniczych”. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych oceniany był na podstawie parametrów:

- powierzchnia siedliska,
- struktura i funkcja,
- szanse zachowania siedliska.

W każdym miejscu, gdzie wykonywano zdjęcie fitosocjologiczne, zrobiono co najmniej 3 zdjęcia fotograficzne oraz waypoint (oznaczenie punktu GPS). Wszystkie zdjęcia fotograficzne zostały skatalogowane i przywiązane do warstwy punktowej wskazującej dokładne miejsce ich wykonania.

Zasięg siedlisk przyrodniczych wyznaczonych podczas inwentaryzacji przeprowadzonej w 2007 roku, został zweryfikowany w oparciu o dostępne dane z prac glebowo-siedliskowych, opisy taksacyjne oraz prace terenowe. Zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia podstawą konturu siedliskowego było wydzielenie leśne. Powierzchnie wydzieleń leśnych przyjęto zgodnie z IUL § 15 pkt. 2 podpunkt 2 lit.: „c) nie mniej niż 0,25 ha: wyłączenia uwarunkowane wyznaczeniem na gruncie granic obszarów Natura 2000...”; Dla siedlisk priorytetowych (91E0*) ograniczenia takiego nie stosowano i dopuszczono tworzenie mniejszych wydzieleń leśnych niż przyjęte zasady w IUL

7.1.1.5. Typy siedlisk przyrodniczych występujące w części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

1. 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Murawy kserotermiczne w obszarze PLH180012 Ostoja Przemyska zaliczone zostały do związku *Cirsio-Brachypodium pinnati*. Siedlisko występuje w dolinie rzeki Wiar wzdłuż drogi pomiędzy wsiami Rybotycze i Makowa. Płat murawy zlokalizowany jest na stromym zboczu o ekspozycji południowo-wschodniej, na glebie brunatnej właściwej.

W runie dominuje kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, obok której obficie występują gatunki charakterystyczne dla muraw kserotermicznych z klasy *Festuco-Brometea*, są to: goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*, wilczomlecz sosnka *Euphorbia cyparissias*, babka średnia *Plantago media*, chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, posłonek rozesłany *Helianthemum nummularium*, wiaźówka bulwkowa *Filipendula vulgaris*, tymotka Boehmera *Phleum phleoides*. Dość licznie występują także gatunki ciepłolubnych zbiorowisk okrajkowych z klasy *Trifolio-Geranietea sanguinei*: klinopodium pospolite *Clinopodium vulgare*, cieciora pstra *Coronilla varia*, przytulia właściwa *Galium verum*, bodzisek czerwony *Geranium sanguineum*, koniczyna pogięta *Trifolium medium*.

Siedlisko przyrodnicze 6210 wykształciło się dzięki specyficznym warunkom klimatycznym i edaficznym, a przede wszystkim wskutek długotrwałego ekstensywnego użytkowania w formie wypasu, ewentualne koszenie utrudniało duże nachylenie stoku. Obecnie w wyniku zaprzestania gospodarki pasterskiej dużym zagrożeniem dla siedliska jest sukcesja wtórna, która w dłuższej perspektywie prowadzi do przekształcenia się muraw w ubogie florystycznie zarośla. W ostatnich latach w okresie przedwiośnia murawa była wypalana, co hamowało sukcesję,

jednak zabiegi takie nie są dopuszczalne ze względu na zagrożenie pożarowe i ochronę fauny.

Powierzchnia siedliska w wyniku zaprzestania tradycyjnej formy użytkowania uległa zmniejszeniu. Liczba gatunków charakterystycznych jest odpowiednia. Nie odnotowano obecności obcych gatunków inwazyjnych oraz silnej ekspansji krzewów i podrostu drzew. W płacie siedliska zaobserwowano jednak silną ekspansję kłosownicy pierzastej *Brachypodium pinnatum*, która na części płatu wypiera inne gatunki roślin. Zachowanie strefy ekotonowej pogarsza biegnąca od strony południowej droga asfaltowa. W płacie siedliska brak jest gatunków storczykowatych. Powierzchnia siedliska wynosi 1,78 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 6210 zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._1_2.

2. 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowe ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Łąki świeże użytkowane ekstensywnie w obszarze PLH180012 Ostoja Przemyska zaliczone zostały do zespołu *Arrhenatheretum elatioris*. Zbiorowisko występuje w dolinach oraz na stokach o niewielkim nachyleniu, porastając gleby brunatne na potencjalnych siedliskach grądów. Obok postaci typowej, łąki świeże na terenie Nadleśnictwa Bircza występują w wariacie z dominującą mietlicą pospolitą *Agrostis capillaris*, co stanowi przejściowy charakter do górskich łąk mietlicowych. Na stokach o wystawie południowej i zachodniej występuje podzespół ciepłolubny z udziałem gatunków klasy *Festuco-Brometea*, a także płaty z dominującą kostrzewą bezostną *Bromus inermis*.

W runie często dominuje mietlica pospolita *Agrostis capillaris* i rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, duże pokrycie z pośród traw osiągają także tymotka łąkowa *Phleum pratense*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, kłosówka wełnista *Holcus lanatus*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*. Obok traw występują gatunki charakterystyczne ze związku *Arrhenatherion elatioris* i rzędu *Arrhenatheretalia* takie jak: krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondulium*, jastrun właściwy *Leucanthemum vulgare*, komonica zwyczajna *Lotus corniculatus*, dzwonek rozpięchły *Campanula patula*, pępawa dwuletnia *Crepis biennis*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, świerzbica polna *Knautia arvensis*. Poza wymienionymi wyżej, występuje wiele innych gatunków roślin naczyniowych tworzących kompozycję łąk świeżych użytkowanych ekstensywnie. Bogactwo gatunkowe w niektórych płatach osiąga 50 taksonów.

Struktura przestrzenna płatów siedliska jest właściwa. Nie odnotowano obecności obcych gatunków inwazyjnych oraz znaczącej ekspansji krzewów i drzew. W badanych płatach siedliska zwykle odnotowywano do 4 gatunków charakterystycznych. Spośród rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych najczęściej występuje trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*. Dzięki prawidłowemu użytkowaniu kośnemu, z usuwaniem pokosu z siedliska, warstwa wołoku nie przekracza 2 cm. Powierzchnia siedliska wynosi 206,49 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 6510 zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._2_2.

3. 9130 Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*)

Żyzna buczyna karpacka występuje w reglu dolnym oraz w piętrze pogórza obok grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum*. W górach jej występowanie ma charakter masowy, a w piętrze pogórza głównie wyspowy. Żyzna buczyna karpacka zajmuje obszary o zróżnicowanej topografii: stoki i grzbiety górskie, zbocza dolin i koluwia osuwiskowe.

Żyzna buczyna karpacka zajmuje gleby brunatne właściwe, brunatne wylugowane, brunatne kwaśne oraz sporadycznie płowe właściwe i pararendziny brunatne, które wytworzyły się z piaskowców i łupków trzeciorzędowych oraz kredowych w mniejszym zaś stopniu z czwartorzędowych utworów deluwialnych i wapieni kredowych.

Drzewostan zespołu *Dentario glandulosae-Fagetum* zdominowany jest przez buka *Fagus sylvatica* oraz jodłę pospolitą *Abies alba*. Towarzyszą im sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, świerk pospolity *Picea abies*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, grab pospolity *Carpinus betulus*, czereśnia ptasia *Prunus avium*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, topola osika *Populus tremula*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* brzoza brodawkowata *Betula pendula* oraz modrzew europejski *Larix decidua*. W niższych, warstwach drzewostanu występuje buk *Fagus sylvatica*, jodła pospolita *Abies alba*, leszczyna *Corylus avellana*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, jarzab pospolity *Sorbus aucuparia*, grab pospolity *Carpinus betulus* oraz bez czarny *Sambucus nigra* i koralowy *Sambucus racemosa*. W warstwie runa wiosną masowo pojawia się żywiec gruczołowaty *Dentaria glandulosa*, będący gatunkiem charakterystycznym żyznej buczyny karpackiej oraz cebulica dwulistna *Scilla bifolia*. Oprócz nich z wiosennych geofitów rosną w żyznej buczynie: żywiec cebulkowy *Dentaria bulbifera*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, a w postaci wilgotniejszej siedliska kokorycze pusta *Corydalis cava* i pełna *Corydalis solida*. Z dużą stałością pojawia się żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*. Oprócz wiosennych geofitów na dnie lasu występują gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, przytulia wonna *Galium odoratum*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, bluszczyk kosmaty *Glechoma hirsuta*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*, zachyłka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas* a z mszaków: złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum* i żurawiec falisty *Atrichum undulatum*.

Charakterystyczna kombinacja florystyczna z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i zróżnicowania fitosocjologicznego jest właściwa dla siedliska. Płaty siedliska wykazują wysoką ilość martwego drewna - średnio 31,33 m³/ha. Ilość martwego drewna wielkowymiarowego wynosi średnio 3,95 szt./ha natomiast ilość mikrosiedlisk drzewnych - średnio 13,8 szt./ha. Udział drzew ponad stuletnich wynosi około 43,6 % powierzchni rzeczywistej. W podszycie i runie brak inwazyjnych gatunków obcych oraz ekspansywnych gatunków rodzimych. Z gatunków obcych geograficznie w drzewostanie odnotowano jedynie dąb czerwony, którego udział jest znikomy. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności jest właściwa, naturalne odnowienie drzewostanów liczne. Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna występują nielicznie. Powierzchnia siedliska wynosi 6107,53 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 9130 zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._3_2.

4. 9170 Grab środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)

Grab subkontynentalny reprezentuje grupę lasów dębowo-grabowych we wschodniej części Europy Środkowej oraz w Europie Wschodniej. W Polsce występuje na obszarach znajdujących się pod wpływem klimatu umiarkowanie kontynentalnego. W Karpatach górna granica grądu subkontynentalnego pokrywa się z dolną granicą piętra regla dolnego.

Na terenie nadleśnictwa grądy wytworzyły się na glebach brunatnych właściwych, brunatnych wyługowanych wytworzonych ze zwietrzliny piaskowców i łupków trzeciorzędowych rzadziej kredowych oraz czwartorzędowych utworów deluwialnych.

Wielowarstwowy drzewostan tworzą dąb szypułkowy *Quercus robur*, grab *Carpinus betulus*, niekiedy lipa drobnolistna *Tilia cordata*. Na styku z buczynami znaczący udział mają buk pospolity *Fagus sylvatica* i jodła pospolita *Abies alba*.

W drzewostanie, w mieszanym i grupowym, występują także: czereśnia ptasia *Prunus avium*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, olsza szara *Alnus incana*, olsza czarna *Alnus glutinosa*, wiąz górski *Ulmus glabra*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, topola osika *Populus tremula*, brzoza brodawkowata *Betula pendula* oraz modrzew europejski *Larix decidua*.

W niższych, warstwach drzewostanów występuje grab pospolity *Carpinus betulus*, leszczyna *Corylus avellana*, buk *Fagus sylvatica*, jarzab pospolity *Sorbus aucuparia* oraz bez czarna *Sambucus nigra*. Runo pokrywa znaczną część powierzchni płatów. W aspekcie wczesnowiosennym wypełniają je takie gatunki, jak: zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, przyłuszczka pospolita *Hepatica nobilis*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, kokorycze pusta *Corydalis cava* i pełna *Corydalis solida*, zdrojówka rutewkowata *Isopyrum thalictroides*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, miódunka ćma *Pulmonaria obscura*. Później pojawiają się: gwiazdnica wielkokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, prosownica rozpięchła *Milium effusum*, dąbrówka rozłogowa *Ajuga reptans*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, przytulia wonna *Galium odoratum*, czerniec gronkowy *Actaea spicata*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, zerwa kłosowa *Phyteuma spicatum*, nerecznica samecza *Dryopteris filix-mas* i krótkoostna *D. carhusiana*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium* i wiele innych. Licznie występują także gatunki charakterystyczne zespołu *Tilio-Carpinetum*: turzyca orzęsiona *Carex pilosa* i jaskier kaszubski *Ranunculus cassubicus*. Liczne są także okazy przytulinki wiosennej *Cruciata glabra*, trzmieliny brodawkowatej *Euonymus verrucosus* i przytulii Schultesa *Galium schultesii*. W miejscach wilgotniejszych łanowo występuje turzyca drżączkowata *Carex brizoides*. Wpływ okolicznych buczyn tłumaczy liczne występowanie żywokostu sercowatego *Symphytum cordatum*. W słabo wykształconej warstwie mszystej najczęściej występują: żurawiec falisty *Atrichum undulatum*, płózymerzyk pokrewny *Plagiomnium affine*, płózymerzyk fałdowany *P. undulatum* i złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum*.

Charakterystyczna kombinacja florystyczna jest zniekształcona w stosunku do typowej dla siedliska w tym regionie. Powodem tego są zaszłości gospodarcze, które obecnie skutkują udziałem sosny i dominacją buka w drzewostanie. Płaty siedliska wykazują wysoką ilość martwego drewna – łącznie

średnio 28,87 m³/ha i wielkowymiarowego - średnio 4,49 szt./ha, ilość mikrosiedlisk drzewnych – średnio 5 szt./ha. Udział drzew ponad stuletnich wynosi ok. 33,69% powierzchni rzeczywistej. W podszyciu i runie brak inwazyjnych gatunków obcych oraz ekspansywnych gatunków rodzimych. Z gatunków obcych geograficznie w drzewostanie sporadycznie pojawiają się: dąb czerwony, robinia akacjowa i sosna wejmutka. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności jest słabo zróżnicowana a naturalne odnowienie drzewostanów jest liczne. Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna występują nielicznie. Powierzchnia siedliska wynosi 798,30 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 9170 zamieszczono w załączniku nr 7.1.8. 4 2.

5. 91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

5.1. 91E0* - 1 *Salicetum albae*:

Nadrzeczny łąg wierzbowy (wraz z wiklinami nadrzecznymi) *Salicetum albo-fragilis* występuje w całym kraju jako zbiorowisko azonalne. Związany jest z szerszymi dolinami rzek oraz potoków, także górskich. Na terenie Nadleśnictwa pojawia się obok innych zbiorowisk łągowych w dolinach: Wiaru i Jaminki. Na madach właściwych i brunatnych. Drzewostan tworzą wierzby: krucha *Salix fragilis* i biała *Salix alba* z domieszką olszy szarej *Alnus incana* i topoli osiki *Populus tremula*. W niższych warstwach lasu dominują wierzby *Salix sp.* oraz leszczyna pospolita *Corylus avellana*. Runo o sporym pokryciu tworzą starzec Fuchsa *Senecio Fuchsii*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, pokrzywa *Urtica dioica*, świerzabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*. Często występuje jarzmianka większa *Astrantia major*, turzycza odległokłosa *Carex remota*, skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*, szczaw gajowy *Rumex sanguineus*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, lepiężnik biały *Petasites albus* oraz łopian większy *Arctium lappa*

5.2. 91E0* - 5 *Carici remotae-Fraxinetum*:

Podgórski łąg jesionowy związany jest z dolinami niewielkich górskich i podgórskich potoków. Typowa postać wykształciła się jako pas wzdłuż cieków, na płaskich dnach dolin i terasach potoków. Ponadto siedlisko to rozwinęło się u podstaw stoków, spod których sączy się woda. Podgórski łąg jesionowy może powstawać na rozmaitych typach gleb: gruntowoglejowych, mułowoglejowych, madach rzecznych właściwych i próchnicznych. Są to łągowe lasy z drzewostanem zdominowanym najczęściej przez olszę szarą *Alnus incana*. Znaczny udział w drzewostanie ma klon jawor *Acer pseudoplatanus*. Jako gatunki domieszkowe zdarzają się: klon pospolity *Acer platanoides*, wiąz górski *Ulmus glabra*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, a w niższych położeniach także lipa drobnolistna *Tilia cordata* i dąb szypułkowy *Quercus robur*. Warstwę krzewów tworzy zwykle leszczyna pospolita *Corylus avellana*, trzmielina pospolita *Euonymus europaea*, wiciokrzew czarny *Lonicera nigra* oraz głogi *Crataegus sp.* Runo jest bujne, zwarte i bogate w gatunki, często kilkuwarstwowe. Reprezentatywne gatunki runa to:

starzec gajowy *Senecio nemorensis*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, pokrzywa *Urtica dioica*, świerżbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*. Często występuje jarzmianka większa *Astrantia major*, turzyca odległokłosa *Carex remota*, czartawa pośrednia *Circaea intermedia*, skrzy olbrzymi *Equisetum telmateia*, szczaw gajowy *Rumex sanguineus*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, jaskir kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, kostrzewa olbrzymia *Festuca altissima*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria* i przetacznik górski *Veronica montana*.

5.3. 91E0* - 6 *Alnetum incanae*:

Nadrzeczne olszyny górskie wykształciły się na terasach zalewowych rzek górskich i podgórskich. Lasy *Alnetum incanae* podlegają okresowym zalewom wodami rzecznyymi, które warunkują stan podłoża i strukturę roślinności. Siedlisko rozwinęło się na madach górskich: słabo wykształconych, próchnicznych i brunatnych. W typowej postaci drzewostan nadrzecznej olszyny górskiej jest jednowarstwowy i całkowicie zdominowany przez olchę szarą *Alnus incana*. Jako domieszki w warstwie drzew występują: wierzba krucha *Salix fragilis*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*. W warstwie krzewów poza olszą szarą rosną: jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, leszczyna pospolita *Corylus avellana*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*, wiciokrzew pospolity *Lonicera xylosteum*, bez czarny *sambucus nigra* i inne. Runo jest bardzo bogate florystycznie, silnie zwarte i wielowarstwowe. Współwystępują tu rośliny leśne i ziołoroślowe, spośród których na uwagę zasługują: bodziszek żałobny *Geranium phaeum*, żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*, wilczomlecz migdałolistny *Euphorbia amygdaloides*, oset łopianowaty *Carduus personata*, lepieźnik różowy *Petasites hybridus*, lepieźnik wyłysiały *P. kablikianis*. Warstwa mszysta jest zwykle słabo rozwinięta.

5.4. 91E0* - 7 *Caltho - Alnetum*:

Bagienna olszyna górską wykształciła się w miejscach, gdzie stale wypływa i sączy się woda o odczynie słabo kwaśnym lub zasadowym. Siedlisko to wykształca się na glebach gruntowo-glejowych lub torfowo-glejowych, stosunkowo zasobnych w azot, jednak ubogich w przyswajalny dla roślin fosfor. Jest to łągowo-bagienny las olszy szarej *Alnus incana*, o charakterze „olsu górskiego”, a kompozycji florystycznej pośredniej między zbiorowiskami łągowymi i olsowymi. W drzewostanach olszy szarej towarzyszyć mogą występujące w domieszce: klon jawor *Acer pseudoplatanus* oraz olsza czarna *Alnus glutinosa*. W warstwie podszytu znajdują się odrośla olszy szarej oraz wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*, kruszyna *Frangula alnus*, wierzba uszata *Salix aurita*. Runo jest bujne, z udziałem gatunków ziołoroślowych. Typowe gatunki to: świerżbek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, ostrożeń warzywny *Cirsium oleraceum*, wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, pępawa błotna *Crepis paludosa*, lepieźnik wyłysiały *Petasites kablikianus*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, knieć błotna górską *Caltha laeta*, kozłek całolistny *Valeriana simplicifolia*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, szczyr trwały *Mercurialis perennis* i czyściec leśny *Stachys sylvatica*.

We wszystkich wyróżnionych podtypach stwierdzono typową dla łągu kombinację florystyczną. We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska. Nie odnotowano gatunków obcych geograficznie w drzewostanie, inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie pojawiają się sporadycznie. Reżim wodny jest niezaburzony przez czynniki antropogeniczne a koryta rzeczne, które mają wpływ na siedlisko nie były regulowane. Pionowa struktura roślinności wykazuje zróżnicowanie a naturalnego odnowienia praktycznie brak. Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna występują nielicznie. Wskaźnikiem obniżającym ocenę siedliska jest tu zbyt mała ilość martwego drewna wielkowymiarowego powstała wskutek uwarunkowań lokalnych i zaszłości gospodarczych - nie nastąpiła wystarczająca akumulacja zasobów martwego drewna. Powierzchnia siedliska wynosi 82,03 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 91E0* zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._5_2.

7.1.1.6. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Oceny stanu zachowania przedmiotów ochrony występujących na terenie Nadleśnictwa dokonano wzorując się na rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Wskaźniki, jako składowe parametrów przyjęto z podręczników monitoringu siedlisk przyrodniczych. Część danych przyjęto na podstawie wcześniejszych badań zawartych w opracowaniach udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

1. 1193 Kumak górski *Bombina variegata*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. W stosunku do pierwotnej oceny jaką zawierały udostępnione materiały, zmodyfikowano ocenę szans zachowania gatunku z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla kumaka górskiego.

2. 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. W stosunku do pierwotnej oceny jaką zawierały udostępnione materiały, zmodyfikowano ocenę szans zachowania gatunku z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla traszki grzebieniastej.

3.2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. W stosunku do pierwotnej oceny jaką zawierały udostępnione materiały, zmodyfikowano ocenę szans zachowania gatunku z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla traszki karpackiej.

4.1078 Krasopani hera *Callimorpha quadripunctaria*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. Przy czym ocena ta została zmodyfikowana. Modyfikacja dotyczyła zmiany w ocenie parametru populacji oraz szans zachowania. Poprzednio gatunek badano wyłącznie wzdłuż dróg leśnych oraz publicznych a o zaniżeniu oceny parametru populacji i perspektyw ochrony decydowała ilość stanowisk sadźca konopiastego (jako głównej rośliny żywicielskiej). W ramach inwentaryzacji wskaźnikowej przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w 2016 roku na terenie ostoi PLH180012 w zasięgu Nadleśnictwa Bircza zinwentaryzowano 18 stanowisk sadźca. Otrzymano również dane z Nadleśnictwa Bircza, gdzie opisano gatunek w większych kępach na 25 stanowiskach. Na podstawie liczności stanowisk dokonano zmiany oceny parametru populacja i szanse zachowania gatunku.

5.4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

Dane dotyczące oceny gatunku pozyskano z aktualnych opracowań udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. W ramach inwentaryzacji wskaźnikowej przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w 2016 roku na terenie ostoi PLH180012 w zasięgu Nadleśnictwa Bircza otrzymano dane z dwóch powierzchni monitoringowych oraz odnotowano 6 spostrzeżeń terenowych. Analizując zebrane dane stwierdzono, że sposób waloryzacji wskaźników jaki zastosowano w przewodniku metodycznym do oceny siedliska dla gatunku nie koreluje z oceną stanu populacji. W warunkach górskich i pogórzowych opisy wskaźników zastosowane w metodyce nie przystają do charakteru większości naturalnych cieków wodnych i ich najbliższego otoczenia np. aby nadać ocenę FV dla wskaźnika dominujący typ podłoża musiało by one być błotniste lub muliste z dużym udziałem materii organicznej co w warunkach omawianego terenu jest mało realne.

6.1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Inwentaryzację gatunku przeprowadzono na 9 powierzchniach monitoringowych o wielkości 100 ha. Pięć powierzchni znajdowało się w rezerwach przyrody („Reberce”, „Kopystańka”, „Kalwaria Paclawska”, „Turnica”, „Krępak”), cztery zostały zlokalizowane w lasach gospodarczych. Każda została podzielona na 10 ha podpowierzchnie.

Termin prac:

Prace inwentaryzacyjne na powierzchniach monitoringowych przeprowadzono w okresie od maja do lipca 2016 r.

Ocena stanu populacji:

Na każdej podpowierzchni (10 ha) przeszukiwano maksymalnie 3 kłody leżące/drzewa stojące o odpowiednich parametrach rozkładu (II stopień rozkładu) oraz wilgotności (drewno silnie świeże / wilgotne). Gdy znaleziono pierwszego osobnika gatunku - poszukiwania na podpowierzchni były przerywane. Wybrane do analizy drzewo przeszukiwane było na nie więcej niż 30% powierzchni kory. Poszukiwania gatunku przeprowadzano, gdy temperatura powietrza wynosiła przynajmniej +5°C.

Ocena stanu siedliska:

W trakcie prac wykonywany był pomiar martwego drewna celem:

- określenia ilość martwego drewna: obliczano ilość kłód stojących o pierśnicy ≥ 30 cm, oraz leżących o średnicy w połowie długości ≥ 30 cm;
- określenia jakości martwego drewna (ocena występowania określonych klas rozkładu drewna w cztero-stopniowej skali);
- oceny intensywności gospodarowania na podstawie ilości pozostawionego martwego drewna.

Inwentaryzacja martwego drewna wykonywana była na zasadach określonych w Instrukcji Urzędzenia Lasu tom I (Dodatkowe pomiary drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych) przy czym uwzględniano tylko martwe drewno o grubości ponad 20 cm w grubszym końcu. Podczas pomiarów uwzględniano także klasy rozkładu drewna. Inwentaryzacja martwego drewna została przeprowadzona na 10 równomiernie rozlokowanych transektach o wymiarach 100 m x 10 m na każdej 100 ha powierzchni.

W miejscach stwierdzenia gatunku wykonywano opis siedliska, który zawierał: skład gatunkowy, wiek drzewostanu, ślady obecności gospodarki leśnej - celem określenia struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanu oraz stopnia naturalności ekosystemu leśnego.

Stan ochrony gatunku oceniano na podstawie wytycznych zawartych w „Przewodniku metodycznym Monitoringu gatunków zwierząt”. Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością (ilością) martwego drewna (na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi 38,1 m³/ha) oraz jakością martwego drewna. W lasach gospodarczych ilość odnajdywanych larw zgniotka cynobrowego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze „Stan populacji”.

7.1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie oraz danych zebranych podczas zakładania transektów monitoringowych na siedlisku przyrodniczym 6510.

Gatunek ten jest powszechny w obszarze. Bazę pokarmową oraz rodzaj siedliska określono jako właściwy.

8.4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Inwentaryzację gatunku przeprowadzono na 9 powierzchniach monitoringowych o wielkości 100 ha. Pięć powierzchni znajdowało się w rezerwatach przyrody („Reberce”, „Kopystańka”, „Kalwaria Paławska”, „Turnica”, „Krępak”), cztery zostały zlokalizowane w lasach gospodarczych. Każda została podzielona na 10 ha podpowierzchnie.

Termin prac:

Prace inwentaryzacyjne na powierzchniach monitoringowych przeprowadzono w maju 2016 r.

Ocena stanu populacji:

Zastosowano metodykę opisaną w podręczniku monitoringu GIOŚ. Przewiduje ona w pierwszej kolejności odłów imagines w okresie ich rójki za pomocą pułapek ekranowych (IBL-2), w przypadku gdy owadów nie stwierdzi się należy przeszukać środowisko ich rozwoju, czyli kłody.

Na każdej powierzchni wywieszono 6 pułapek (3 szt./50 ha). Pułapki wywieszano równomiernie na całej powierzchni monitoringowej, lokalizując je nad kłodami i w miejscach nagromadzenia martwego drewna, często w prześwietleniach drzewostanów. Pułapki przeglądano co 3 dni, lub po ulewnym deszczu. Metoda uzupełniająca, która polega na przeszukiwaniu środowiska życia gatunku nie była realizowana, ponieważ stan populacji na podstawie pułapek określono na FV - na każdej z powierzchni monitoringowych odławiano imagines - co najmniej na 3 z 6 pułapek.

Ocena stanu siedliska:

W trakcie prac wykonywany był również pomiar martwego drewna. Inwentaryzacja martwego drewna wykonywana była na zasadach określonych w Instrukcji Urządzania Lasu tom I (Dodatkowe pomiary drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych) przy czym uwzględniano tylko martwe drewno o grubości ponad 20 cm w grubszym końcu. Podczas pomiarów uwzględniano także klasy rozkładu drewna (w czterostopniowej skali). Inwentaryzacja martwego drewna została przeprowadzona na 10 równomiernie rozlokowanych transektach o wymiarach 100 x 10 m na każdej 100 ha podpowierzchni.

W miejscach zlokalizowania każdej z pułapek ekranowych wykonywano opis siedliska, który zawierał: skład gatunkowy, wiek drzewostanu, ślady obecności gospodarki leśnej, skrócony opis struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanu oraz opis kłody, nad którą zawieszono pułapkę ekranową.

Stan ochrony gatunku oceniano na podstawie wytycznych zawartych w „Przewodniku metodycznym. Monitoringu gatunków zwierząt”. Na wszystkich powierzchniach monitoringowych licznie inwentaryzowano gatunek. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z ilością martwego drewna (na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi średnio 38,1 m³/ha) oraz jakością martwego drewna. Obecna waloryzacja wskaźnika ilości martwego drewna nie przystaje do rzeczywistych warunków terenowych. Zarówno w lasach gospodarczych jak i rezerwatach przyrody ilość złapanych osobników zagłębka bruzdkowanego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze stanu populacji.

9. 1352 Wilk *Canis lupus*

Liczebność populacji określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

Wskaźniki stanu siedliska oceniano na podstawie wytycznych zawartych w „Przewodniku metodycznym. Monitoringu gatunków zwierząt”. Bazę pokarmową obliczono bazując na danych Nadleśnictwa pochodzących z obserwacji całorocznych, przyjmując uśrednione wagi ciała zwierząt należących do poszczególnych gatunków podawane w „Małej encyklopedii leśnej” PWN.

Wskaźnik lesistości oraz fragmentacji siedliska obliczono dla zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Bircza w ramach obszaru Natura 2000 PLH180012 Ostoja Przemyska. Do obliczeń wykorzystano dane z projektu *Corine Land Cover* realizowanego w 2012 roku.

Wskaźnik zagęszczenia dróg obliczono zgodnie z wytycznymi zawartymi w podręczniku metodycznym, wykorzystano dane geometryczne z BDOT (Baza danych obiektów topograficznych).

10. 1352 Bóbr europejski *Castor fiber*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie oraz oceny eksperckiej na podstawie obserwacji śladów bytowania gatunku i dostępnych materiałów. Ciek obszaru mają charakter górsko-podgórski, co stanowi suboptymalne siedlisko dla bobra, który jednak doskonale sobie radzi w tych warunkach, budując tamy, tworząc rozlewiska. Baza żerowa w sąsiedztwie cieków obfita, tworzona głównie przez olszę szarą i wierzby. Sieć drogowa o zagęszczeniu poniżej średniej krajowej, pomimo wielu dróg w pobliżu potoków, natężenie ruchu drogowego jest bardzo małe, nie stanowiące znaczącego zagrożenia dla bobra. W poprzedniej ocenie parametr siedliska został obniżony do U1 ze względu na występowanie dróg w pobliżu stanowisk. Według obowiązujących Przewodników Metodycznych obecność dróg jest jedynie składową wskaźnika stopnia antropopresji i ma niewielkie znaczenie - nie może ona wpływać na ocenę parametru jeżeli pozostałe wskaźniki określa się jako właściwe: FV.

11. 1355 Wydra *Lutra lutra*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. Ocena autorska (w czasie wykonywania – 2013 r. nie istniała ustalona metodyka z Państwowego Monitoringu Środowiska). Wydra została stwierdzona w 73 % punktów monitoringowych. Sieć drogowa o zagęszczeniu istotnie poniżej średniej krajowej, część dróg przebiega w pobliżu potoków ale natężenie ruchu małe.

Rybność cieków na poziomie od 3,5 do 40 kg/km biegu cieku. Szanse zachowania dla gatunku oceniono jako właściwe: FV.

12. 1361 Ryś *Lynx lynx*

Wykorzystano dane dotyczące oceny stanu zachowania gatunku, pochodzące z aktualnych opracowań udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

Do określenia wskaźnika zagęszczenia dróg wykorzystano drogi publiczne w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa w ramach obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska, wykorzystano dane geometryczne z BDOT (Baza danych obiektów topograficznych).

Ponownie poddano analizie parametr perspektywa zachowania gatunku, zmieniając jego wartość.

7.1.1.7. Gatunki zwierząt będące przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

1. 1193 Kumak górski *Bombina variegata*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN - LC; Czerwona księga dla Karpat (2003) – EN.

Charakterystyka gatunku:

Niewielki płaz osiągający około 6 cm długości, wyglądem przypominający nieco ropuchy. Kumak górski to gatunek ciepłolubny zaczynający swoją aktywność wiosną gdy temperatura powietrza przekroczy 15°C, a wody 10°C. Gatunek preferuje zbiorniki płytkie, z niewielkim udziałem roślinności, najczęściej są to rowy, kałuże, koleiny lub inne zagłębienia terenu okresowo wypełnione wodą. W miejscach silnie zacienionych gatunek pojawia się sporadycznie, zazwyczaj są to osobniki migrujące. Samice składają pierwsze jaja, gdy temperatura wody osiągnie 14°C (zazwyczaj w maju). Gatunek podchodzi do rozrodu kilkakrotnie w ciągu jednego sezonu rozrodczego. Sezon rozrodczy kończy się w sierpniu. Kijanki wylęgają się po 10-12 dniach od złożenia jaja, a ich rozwój trwa od 2 do 2,5 miesiąca. W Polsce gatunek spotykany tylko w południowej części kraju, głównie w Karpatach z ich pogórzami oraz nielicznie w Sudetach.

Wszystkie parametry stanu ochrony gatunku określono jako nieznane, z uwagi na obowiązującą metodykę.

Ocenę stanu zachowania kumaka górskiego zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._6_2.

2. 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2004) - LC; polska czerwona lista (2002) – NT; polska czerwona księga (2001) – NT, czerwona lista dla Karpat (2003) – EN.

Charakterystyka gatunku:

Traszka grzebieniasta spotykana jest w wilgotnych siedliskach, o ile istnieją tam zbiorniki wody stojącej, w których może się rozmnażać. Obecnie gatunek ten występuje na różnych stanowiskach antropogenicznych jak na przykład rowy melioracyjne, zbiorniki p-poż. Preferuje zbiorniki częściowo zarośnięte roślinnością zanurzoną. Rozmnaża się od marca do czerwca. Samce godują na tokowiskach. Samica w kilku etapach składa ok. 200 jaj. Rozwój larw w wodzie od momentu metamorfozy trwa 70-90 dni. Po metamorfozie (koniec lata) większość osobników opuszcza zbiorniki wodne i przebywa w ich pobliżu. W okresie życia lądowego zajmują silnie wilgotne siedliska. W sen zimowy zapadają z końcem października, po pierwszych przymrozkach. Traszki grzebieniaste są aktywnymi drapieżnikami. Na lądzie odżywiają się głównie dżdżownicami, ślimakami i owadami. W wodzie polują na wszelkie małe organizmy.

Wszystkie parametry stanu ochrony gatunku określono jako nieznanne, z uwagi na obowiązującą metodykę.

Ocenę stanu zachowania traszki grzebieniastej zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._7_2.

3.2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2004) - LC; polska czerwona lista (2002) – NT; polska czerwona księga (2001) – LC.

Charakterystyka gatunku:

Traszka karpacka występuje w miejscach wilgotnych z dużą ilością kryjówek w postaci mchu, kawałków kory, kamieni i ściółki, w pobliżu zbiorników wodnych. Okres godowy rozpoczyna się wczesną wiosną nawet przy temperaturze 4°C, traszki rozmnażają się w różnych płytkich zbiornikach, często pochodzenia antropogenicznego jak koleiny czy rowy melioracyjne. Samice składają jaja w maju i czerwcu, rzadko w kwietniu, larwy wykluwają się do 30dni od złożenia jaja. Przeobrażenie larw następuje od połowy lipca do września, w terenach wyżej położonych zdarza się że larwy zimują i przeobrażają się w następnym roku. Traszka karpacka podczas życia w wodzie żywi się larwami owadów, natomiast w etapie życia spędzanego na lądzie podstawę pożywienia stanowią dżdżownice, wije, małe ślimaki i stawonogi. Traszka karpacka zapada w sen zimowy jesienią - we wrześniu i październiku, termin uzależniony jest od warunków klimatycznych i wysokości nad poziom morza.

Wszystkie parametry stanu ochrony gatunku określono jako nieznanne, z uwagi na obowiązującą metodykę.

Ocenę stanu zachowania traszki karpackiej zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._8_2.

4.1078 Krasopani hera *Callimorpha quadripunctaria*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; polska czerwona lista (2002) – UV; polska czerwona księga (2001) – UV, czerwona lista dla Karpat (2003) – EN.

Duży kolorowy motyl o rozpiętości skrzydeł 52-58mm. Gatunek występuje w terenach górskich i podgórskich, preferuje siedliska wzdłuż dróg, ścieżek, potoków terenów leśnych, przy których występują zarośla krzewów i ziołorośla z sadźcem konopiastym. Gatunek zimuje w stadium gąsienicy, przed zimą żywi się głównie jasnotą i pokrzywą, natomiast po zimie preferuje krzewy: leszczynę, wiciokrzew, żarnowiec miotlasty oraz malinę i wierzbówkę kiprzącą. Postacie imago pojawiają się od lipca do połowy września w jednym pokoleniu, jako pożywienie wykorzystują nektar sadzca konopiastego. W wyniku inwentaryzacji sadzca konopiastego stwierdzono, że występuje on licznie na części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 objętym projektem PUL, co pozwoliło ocenić stan parametru „siedlisko” jako właściwy (FV).

Ocenę stanu zachowania krasopani hery zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._9_2.

5.4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła.

Charakterystyka gatunku:

Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus* jest chrząszczem średniej wielkości - długość ciała mierzona od przedniej krawędzi wargi górnej do wierzchołków pokryw zamyka się w przedziale 21-29 mm, przy czym zwykle nieco większe są samice. Posiada charakterystyczne wgłębienia na pokrywach.

Jest gatunkiem całodobowym, największą jednak aktywność wykazuje po zmierzchu. Jest drapieżnikiem, poluje na obrzeżach wód na drobne bezkręgowce, skorupiaki dżdżownice, kijanki a nawet narybek. Potrafi przebywać i polować pod powierzchnią wody - nawet około 30 minut.

Jest gatunkiem leśnym i wilgociolubnym, zasiedla różne, zwykle wilgotne typy siedliskowe lasów (łęgi, olsy), wzdłuż strumieni i potoków.

Na podstawie danych z RDOŚ w Rzeszowie stwierdzono, że populacja gatunku jest liczna, a waloryzacja wskaźników nieadekwatnie opisuje parametr „Siedlisko” z uwagi na charakter cieków górskich, pogórzowych i wyżynnych. Parametr siedliska został oceniony jako niewłaściwy – U1 z uwagi na ocenę wskaźników: pokrycia roślinności zielnej; zwarcia roślinności zielnej; dominującego typu podłoża. Jednakże ocena siedliska nie jest skorelowana z oceną parametru populacji (FV), która jest liczna i nie wykazuje oznak zagrożenia. Aktualna (opisana w przewodnikach metodycznych) waloryzacja wskaźników siedliska praktycznie dla wszystkich stanowisk górskich i pogórzowych gatunku będzie wymuszała nadanie oceny niewłaściwej (U1) bądź złej (U2) dla parametru siedliska.

Ocenę stanu zachowania biegacza urozmaiconego zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._10_2.

6.1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2004) - NT; polska czerwona lista (2002) – LC.

Charakterystyka gatunku:

Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus* to średniej wielkości chrząszcz, którego postać dorosła osiąga długość od 11 do 15 mm. Jego głowa, grzbietowa strona przedtułowia i pokrywy są cynobrowo czerwone, z charakterystyczną makro i mikrorzeźbą. Spód ciała, żuwaczki i odnóża czarne; boczne krawędzie przedplecza wąsko, czarno obrzeżone. Chrząszcze są w zarysie podłużne, bardzo silnie spłaszczone.

Zgniotek cynobrowy to typowy gatunek saproksylobiontyczny, odbywający rozwój larwalny pod korą drzew, w których łyko znajduje się w mniej lub bardziej zaawansowanym stadium rozkładu, a drewno jest w początkowych fazach tego procesu. Rozwój larwalny trwa przynajmniej 2 lata, przepoczwarczenie następuje późnym latem, a imagines wylęgają się na przełomie lata i jesieni. Larwy zgniotka cynobrowego odbywają cały swój rozwój w strefie podkorowej martwych drzew. Uważane są za drapieżniki (odżywiające się stadiami przedimaginalnymi innych podkorowych owadów) i saprofagi. Przepoczwarczenie następuje w mikrosiedlisku rozwoju larwy, w zbutwiałym łyku pod korą.

Makrosiedliskiem zgniotka cynobrowego są lasy i zarośla drzewiasto-krzewiaste, z obumierającymi i martwymi drzewami pokrytymi korą.

Stopień i forma rozkładu warstw podkorowinowych jest cechą decydującą o atrakcyjności drewna do zasiedlenia przez gatunek.

Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością martwego drewna oraz jakością martwego drewna.

Ocenę stanu zachowania zgniotka cynobrowego zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._11_2.

7.1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV, Konwencja Berneńska Załącznik II; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; Czerwona lista IUCN – NT; Czerwona Lista Motyli Europy – LC; Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce – LC; Polska czerwona księga zwierząt. Bezkręgowce – LR; Czerwona lista dla Karpat – EN(w Polsce UV).

Jeden z największych gatunków z rodziny modraszkwatych w Polsce, o rozpiętości skrzydeł 32-40 mm. Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* wykazuje wyraźny dymorfizm płciowy, który przejawia się deseniem na skrzydłach i wielkością motyla. Gatunek występuje w różnych siedliskach, gdzie występują rośliny żywicielskie gąsienic oraz rośliny nektarodajne. Rośliną żywicielską gąsienic są różne gatunki szczawiu, na którego liściach samice składają jaja. W Polsce

gatunek najczęściej pojawia się w dwóch pokoleniach: od końca maja do końca czerwca i od końca lipca do końca sierpnia. Dorosłe osobniki występują zazwyczaj w niewielkich zagęszczeniach. Obserwuje się je na różnych roślinach nektarodajnych np. ostrożeńcu polnym *Cirsium arvense*, firletce poszarpanej *Lychnis flos-cuculi*, krwawnicy pospolitej.

Ocenę stanu zachowania czerwończyka nieparka zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._12_2.

8.4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2004) - EN; polska czerwona księga (2004) – EN.

Charakterystyka gatunku:

Jest to niewielki chrząszcz, którego postać dorosła osiąga wymiary od 6,5 mm do 8,2 mm. Ciało jest barwy kasztanowej, błyszczące. Chrząszcze te są w zarysie podłużne, równowąskie i wyraźnie bruzdkowane, nieowłosione. Głowa trójkątna z osadzonymi na niej 11 – członowymi paciorkowatymi czułkami. Wierzch głowy z dwoma głębokimi dołkami. Przedplecze ma kształt dzwonu, a na jego wierzchu znajdują się trzy głębokie bruzdy biegnące wzdłużnie.

Miejscem występowania zagłębka bruzdkowanego są drzewostany z występującym martwym drewnem. Zasiedla mocno spróchniałe i dobrze uwilgotnione pnie drzew (głównie w III i IV stopniu rozkładu) o średnicy ponad 20 cm.

Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością martwego drewna oraz jakością martwego drewna.

Ocenę stanu zachowania zagłębka bruzdkowanego zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._13_2.

9.1352 Wilk *Canis lupus*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II; Konwencja Waszyngtońska Załącznik II; Rozp. Rady (WE) 338/97 Załącznik A; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła oraz okresowa ochrona strefowa; czerwona lista IUCN (1996) – LR/lc; polska czerwona lista – NT; polska czerwona księga – NT.

Charakterystyka gatunku:

Dojrzałość płciową wilki osiągają w wieku 2 lat. Ruja ma miejsce od końca stycznia do początku marca. Szczenięta rodzą się od końca kwietnia do końca maja, zwykle w norach. W okresie wychowu szczeniąt wilki mogą wykorzystywać jedną lub kilka nor, co jakiś czas przenosząc lub przeprowadzając szczenięta. Wilki to zwierzęta polujące przede wszystkim na ssaki kopytne. Uzupełniającym pokarmem mogą być zające i bobry, a także padlina.

Wielkość terytorium jednej watahy wilczej w warunkach Polski wynosi 150-300 km² i zależy od zagęszczenia ofiar. Terytorium użytkowane przez wilki jest

nierównomierne, przebywają one w obszarach najmniej penetrowanych przez ludzi, a jednocześnie obfitujących w zwierzynę. Wataha spędza około 75% czasu na terenie pokrywającym zaledwie 20-30% terytorium. Tam też zlokalizowane są nory rozrodcze. Zasięg dyspersji młodych wilków wynosi zwykle od kilku do kilkudziesięciu kilometrów. Migrujące wilki przemierzają głównie obszary leśne, chociaż mogą pokonywać też niewielkie otwarte tereny rolnicze. Dotychczasowe dane literaturowe wskazywały, że wielkość watahy najczęściej wynosi 4-5 osobników. Obserwacje w Bieszczadach wskazują, że w regionie tym wataha może być dużo większa (nawet 18 osobników).

Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 578 kg/km². Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoji karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią barier dla gatunku. W obszarze bytuje co najmniej 10 osobników

Ocenę stanu zachowania wilka zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._14_2.

10. 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik III; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II, IV, V; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona częściowa; czerwona lista IUCN (2002) – niewielkie ryzyko.

Charakterystyka gatunku:

Środowiskiem bobra są zarówno jego nory i żeremia, jak i tworzone przez niego stawy i rozlewiska, a wreszcie zbiorniki i ciek wodne wraz z ich strefą przybrzeżną. Bóbr jest ważnym regulatorem ekosystemów wodnych i lądowych. W warunkach Nadleśnictwa bobry występują na niezbyt szerokich rzekach i małych ciekach o przepływie pozwalającym na spiętrzenie wody. Bóbr jest zwierzęciem monogamicznym. Dojrzałość rozrodczą osiąga w wieku 3-4 (wyjątkowo 2) lat. Ruja trwa od grudnia do maja, a jej szczyt przypada na drugą i trzecią dekadę stycznia. Urodzenia mają miejsce od kwietnia do sierpnia, a ich szczyt przypada na maj i czerwiec. Samica rodzi raz w roku. Poza wilkiem i rysiem dorosłe bobry nie mają wrogów naturalnych wśród rodzimych drapieżników. Bóbr jest ścisłym roślinożercą. Poza liśćmi, gałęziami i korą położonych drzew liściastych bobry zjadają korzenie, kłącza i liście roślin wodnych i lądowych.

Ocenę stanu zachowania bobra zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._15_2.

11. 1355 Wydra *Lutra lutra*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II; Konwencja Waszyngtońska Załącznik I; Rozp. Rady (WE) 338/97 Załącznik A; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona częściowa (z wyjątkiem występujących na terenie stawów rybnych uznanych za obręby hodowlane); czerwona lista IUCN (2004) – NT.

Charakterystyka gatunku:

Analizując rozmieszczenie stanowisk wydry oraz bliżej rozpatrując zajmowane przez nią biotopy, można jednoznacznie stwierdzić, że we wszystkich porach roku jest ona głównie związana z zasobnymi w ryby rzekami. Mimo iż

głównym miejscem schronienia wydry jest nora, może ona zasiedlać także płaskie tereny bagienne, na których zamiast nor buduje zlewające się z otoczeniem szalasy. Wydry przeważnie żyją samotnie. Wyraźny terytorializm zaznacza się u samic, które po osiągnięciu dojrzałości płciowej przynajmniej w pobliżu swej nory nie tolerują obecności innych samic. Wydra jest zwierzęciem charakteryzującym się głównie nocnym trybem życia. Podstawowym pożywieniem są ryby.

W ramach prac zleconych przez RDOŚ w Rzeszowie stwierdzono wydrę w 73 % punktów monitoringowych. Rybność cieków określono na poziomie od 3,5 do 40 kg/km biegu cieku. Sieć drogowa o zagęszczeniu istotnie poniżej średniej krajowej, część dróg przebiega w pobliżu potoków ale natężenie ruchu jest niewielkie i nie stanowi istotnego zagrożenia dla populacji gatunku.

Ocenę stanu zachowania wydry zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._16_2.

12. 1361 Ryś *Lynx lynx*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II, Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV, Konwencja Waszyngtońska – Załącznik II, Rozporządzenie Rady WE 338/97 – Załącznik A; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2007) - NT; polska czerwona lista (2002) – NT; polska czerwona księga (2001) – NT, czerwona lista dla Karpat (2003) – EN.

Ryś jest największym przedstawicielem rodziny kotowatych w Polsce, przeciętnie waga dorosłego osobnika wynosi 17 kg, a długość od 70-130 cm. Gatunek preferuje tereny leśne o niskim stopniu fragmentacji i lesistości powyżej 40%. Osobniki dorosłe żyją samotnie spotykając się w czasie rui, która trwa od stycznia do marca. Młode rodzą się w maju, żyją z matką około 9-11 miesięcy. Miot liczy zwykle od 1-3 młodych. Terytorium samców obejmuje około 150-250 km² a samic około 100-150 km². Podstawę pożywienia stanowią sarny, a w mniejszym stopniu jelenie i zające. Gatunek w Polsce spotykany jest na południu i wschodzie oraz w centralnej części kraju, gdzie został wypuszczony na wolność w ramach programu reintrodukcji gatunku w latach 1993-2000. Największą zwartą ostoją rysia w kraju są Karpaty i Pogórze Przemyskie.

Dane dotyczące rysia uzyskano z materiałów przekazanych z RDOŚ w Rzeszowie. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 433 kg/km².

Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią bariery dla gatunku.

Ocenę stanu zachowania rysia zamieszczono w załączniku nr 7.1.8._17_2.

7.1.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
1.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	<p>1. Nazwa zagrożenia: Brak wypasu. Opis zagrożenia: Wskutek zmian zachodzących w rolnictwie na płacie siedliska zaprzestano wypasu, co w dłuższej perspektywie może skutkować zanikiem siedliska przyrodniczego i wykształceniem się innego zbiorowiska roślinnego. Obecnie, wskutek braku wypasu od kilku lat postępuje proces ubożenia składu gatunkowego runi murawy. (Kod: A04.03 Brak wypasu).</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Ekspansja gatunku rodzimego (kłosownica pierzasta <i>Brachypodium pinnatum</i>). Opis zagrożenia: Gatunek jest typową rośliną siedliska przyrodniczego, jednak przez brak ekstensywnego użytkowania wykazuje silną ekspansję wypierając inne rośliny, w tym także charakterystyczne dla muraw kserotermicznych. (Kod: I02 Problematiczne gatunki rodzime).</p>	<p>1. Nazwa zagrożenia: Sukcesja wtórna Opis zagrożenia: Wkraczające krzewy i drzewa powodują zanikanie siedliska i wykształcenie się innego zbiorowiska roślinnego. (Kod:K02 Ewolucja biocenotyczna, sukcesja).</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
2.	<p>6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)</p>	<p>1. Nazwa zagrożenia: Ekspansja gatunku rodzimego (trzcinnik piaskowy <i>Calamagrostis epigejos</i>). Opis zagrożenia: W płatach siedliska pojawia się trzcinnik piaskowy. (Kod: I02 Problematiczne gatunki rodzime)</p>	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska. (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia).</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Szkody wyrządzane przez dziki. Opis zagrożenia: Z uwagi na przestrzenną lokalizację płatów siedliska wśród gruntów leśnych dziki są potencjalnym zagrożeniem mogącym spowodować trudności w utrzymaniu poszczególnych płatów. (Kod: F 03.01.01 szkody spowodowane przez zwierzynę łowną).</p> <p>3. Nazwa zagrożenia: Zmiana sposobu użytkowania gruntu. Opis zagrożenia: Trwała zamiana na grunty orne płatów siedliska. (Kod: A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne).</p> <p>4. Nazwa zagrożenia Intensywne koszenie lub intensyfikacja użytkowania Opis zagrożenia: Zbyt intensywne koszenie (3 pokosy w ciągu roku) lub podsiewanie gatunkami traw niewłaściwymi dla siedliska może zniekształcić charakterystyczną kombinację florystyczną siedliska przyrodniczego (Kod: A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja).</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
3.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	1.Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna wielkogymiarowego. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować spadek ilości martwego drewna wielkogymiarowego (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew)
4.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	1. Nazwa zagrożenia: Zniekształcona struktura gatunkowa drzewostanu. Opis zagrożenia: Zaszłości gospodarcze skutkują obecnie zbyt dużym udziałem buka i sosny w górnych warstwach drzewostanów. (Kod: I02 Problematyczne gatunki rodzime) 2. Nazwa zagrożenia Zniekształcone cechy siedliska. Opis zagrożenia: Zniekształcona struktura pionowa drzewostanów, którą tworzą drzewostany o małym zróżnicowaniu wiekowym (Kod: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska).	1.Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna wielkogymiarowego. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować spadek ilości martwego drewna wielkogymiarowego (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew)

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
5.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	1. Nazwa zagrożenia: Zrywka drewna poza wyznaczonymi szlakami zrywkowymi. Opis zagrożenia: Zrywka drewna prowadzona poza wyznaczonymi szlakami zrywkowymi powodować będzie mechaniczne uszkodzenie gleby oraz roślin, co w tym siedlisku spowodowałoby długotrwałe zniszczenia. (Kod: B07 Inne rodzaje praktyk leśnych). 2. Nazwa zagrożenia: Rozwój inwazyjnych gatunków obcych. Opis zagrożenia: Proces na ogół przebiega stosunkowo szybko i prowadzi do znaczących zmian w składzie gatunkowym siedliska, dlatego też stan zachowania siedliska należy monitorować. Na gruntach Nadleśnictwa Bircza nie stwierdzono dotychczas istotnego zagrożenia, niemniej jednak podczas obowiązywania PUL sytuacja może ulec zmianie. (Kod: I01 Obce gatunki inwazyjne).
6.	1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).
7.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).
8.	2001 Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).
9.	1078 Krasopani hera <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
10.	4014 Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).
11.	1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	1.Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować brak lub przerwanie ciągłości dopływu martwego drewna. (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew).
12.	4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	1.Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować brak lub przerwanie ciągłości dopływu martwego drewna. (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew).
13.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).
14.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).
15.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).
16.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
16.	<p style="text-align: center;">1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i></p>	<p>Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków).</p>	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która spowodowałaby zanik siedlisk występowania gatunku.. (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia).</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Zmiana sposobu użytkowania gruntu. Opis zagrożenia: Trwała zamiana siedlisk występowania gatunku np. na grunty orne. (Kod: A02 Zmiana sposobu uprawy).</p> <p>4. Nazwa zagrożenia Intensywne koszenie lub intensyfikacja użytkowania Opis zagrożenia: Intensyfikacja użytkowania siedlisk może doprowadzić do zaniku roślin żywicielskich. (Kod: A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja).</p>

7.1.3. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu
6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	U2	1. Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska.	1. Realizacja celu jest niepewna w związku z brakiem możliwości wypasu (nadleśnictwo nie może prowadzić gospodarki pasterskiej).
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	U1	1. Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska. 2. Nie pogorszenie stanu ochrony siedliska.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. Osiągnięcie właściwego stanu ochrony w trakcie obowiązywania PUL jest realne, jednak w dużym stopniu zależy od naturalnych procesów związanych z rozprzestrzenianiem się gatunków charakterystycznych dla siedliska.
9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony. 2. Sukcesywne zwiększanie ilości martwego drewna wielkowymiarowego oraz mikrosiedlisk drzewnych.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	U1	1. Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska. 2. Nie pogorszenie stanu ochrony siedliska, regulacja składu gatunkowego drzewostanu w kierunku osiągnięcia pełnej zgodności z typem drzewostanu (TD). 3. Sukcesywne zwiększanie ilości martwego drewna wielkowymiarowego oraz mikrosiedlisk drzewnych.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Nie pogorszenie stanu ochrony siedliska w trakcie obowiązywania PUL uznano za pewne. Zmniejszenie udziału sosny i buka - cel realny do osiągnięcia w czasie obowiązywania PUL, natomiast osiągnięcie stanu FV wykracza poza okres obowiązywania PUL (wymaga kilkudziesięciu lat). 3. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu
91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion</i> <i>glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	U1	1. Nie pogorszenie aktualnego stanu ochrony siedliska.	1. Realizacja celu niepewna w trakcie obowiązywania PUL, w związku z pozostawieniem siedliska procesom naturalnym.
1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	XX	1. Uzupełnienie wiedzy o populacji i siedlisku.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	XX	1. Uzupełnienie wiedzy o populacji i siedlisku.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
2001 Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	XX	1. Uzupełnienie wiedzy o populacji i siedlisku.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
1078 Krasopani hera <i>Callimorpha</i> <i>quadripunctaria</i>	FV	1. Utrzymanie siedlisk we właściwym stanie ochrony. 2. Uzupełnienie wiedzy o populacji.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Cel realny w trakcie obowiązywania PUL.
4014 Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	U1	1. Utrzymanie aktualnego stanu ochrony.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	U1	1. Nie pogorszenie aktualnego stanu ochrony.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	U2	1. Zachowanie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu
1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	XX	1.Uzupełnienie wiedzy o populacji.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL. 2.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.

7.1.4. Działania ochronne

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych					
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>				
		A1	Usunięcie nalotów drzew i krzewów z muraw	Obligatoryjne: mechaniczne usunięcie (wycięcie) drzew i krzewów zarastających płaty muraw, z pozostawieniem tarnin, róż i głogów w formie pojedynczych krzewów rozproszonych w murawach	Wykaz wydzielen zawarto w załączniku nr 7.1.8._1_1	W trakcie całego PUL w przypadku pojawienia się nalotu drzew i krzewów.	1000 zł/ha

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			do 10% ich powierzchni oraz skupień i szpalerów, bez zastosowania środków chemicznych. Powtarzać wycinanie w przypadku odrastania.					
		A2	Przywrócenie użytkowania kośnego	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Wykaz wydzieleń zawarto w załączniku nr 7.1.8._1_1	Cały okres planu	8267zł/ha/10 lat	Nadleśnictwo Bircza po zapewnieniu finansowania ze środków zewnętrznych.
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych – jeśli ocena ogólna w SDF nie zmieni się z C na D</i>					
		B	Monitoring skutków realizacji działań ochronnych i stanu zachowania przedmiotu ochrony	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenia dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych”	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku wymienione w załączniku nr 7.1.8._1_3	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych					
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			(dalej zwana „Inwentaryzacja wskaźnikowa”) z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.				
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony				
		C	Nie planuje się				
2.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk				
A1		Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obowiązkowe: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Wykaz wydziałów zawarto w załączniku nr 7.1.8._2_1	Cały okres planu	8267zł/ha/10 lat	Nadleśnictwo Bircza
A2		Restytucja siedliska zniszczonego w skutek żerowania zwierzyny	Fakultatywne: wykonanie niezbędnych zabiegów agrotechnicznych, umożliwiających ponowny rozwój siedliska oraz jego ekstensywne użytkowanie.	Zniszczone przez dziki płaty siedliska	Termin zależny od wystąpienia szkód w trakcie obowiązywania PUL	2400zł/ha/10lat	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring skutków realizacji działań ochronnych i stanu zachowania przedmiotu ochrony	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku wymienione w załączniku nr 7.1.8._2_3	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
3.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A1	Sukcesywne podnoszenie zasobów martwego drewna	Realizacja zapisów Instrukcji Ochrony Lasu oraz zarządzeń Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014, nr 28/2014 oraz z dnia 28 grudnia 2016 nr 14/2016: 1) pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów	Areał siedliska w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
				<p>oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego). W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej zgnilizny odziomkowej w ściętych drzewach, która dyskwalifikuje do uznania za drewno wielkowymiarowe, pierwszy odcięty fragment powinien mieć długość min. 3m; po odcięciu należy pozostawić go do naturalnego rozpadu:</p> <p>2) pozostawianie drzew biocenotycznych;</p> <p>3) pozostawienie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów osiagających w PUL wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego na każdym leśnym siedlisku przyrodniczym oraz ostoi ksylobiontów.</p>				
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku wymienione	Przedostatni lub ostatni przedostatni rok obowiązywania	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	przepisów prawa.	w Załączniku nr 7.1.8._3_3	PUL.		
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
4.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
A1		Eliminacja gatunków obcych ekologicznie z drzewostanu	1. Zakładanie upraw zgodnie z przyjętymi TD. 2. Zmniejszanie ilości sosny i buka w trakcie wykonywania cięć pielęgnacyjnych i rębnych.	Ad 1) Wykaz wydzieleń zawarto w załączniku nr 7.1.8._4_6 Ad 2) Załącznik nr 7.1.8._4_7	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza	
A2		Różnicowanie struktury pionowej	Stosowanie rębni złożonych z długim i bardzo długim okresem odnowienia.	Wykaz wydzieleń zawarto w załączniku nr 7.1.8._4_8	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza	
Nr		<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>						

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku wymienione w załączniku nr 7.1.8._4_3.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
5.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
A1		Prowadzenie zrywki drzew przez siedlisko tylko po wyznaczonych i przygotowanych szlakach zrywkowych	1. Utrzymanie istniejących szlaków zrywkowych umożliwiających zrywkę drewna przez siedlisko bez niszczenia runa i gleby poza wyznaczonymi szlakami i ewentualne wyznaczenie nowych szlaków zrywkowych po uzyskaniu pozytywnej opinii organu sprawującego nadzór nad obszarem Natura 2000.	Załącznik numer 7.1.8._5_1	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza	
A2		Kształtowanie struktury gatunkowej	1. Pozostawienie płatów siedliska bez wskazań gospodarczych.	Załącznik numer 7.1.8._5_1	Okres obowiązywania PUL	Brak kosztów	Nadleśnictwo Bircza	

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			i odnawianie drzewostanów w oparciu o procesy naturalne					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku wymienione w Załącznik numer 7.1.8._5_3	Ostatni i przedostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
6.	1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring	Monitoring będzie wykonywany	W obszarze	Ostatni	W ramach	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza – dokładne miejsca zostaną wyznaczone po inwentaryzacji gatunku.	i przedostatni rok obowiązywania PUL.	sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Rozpoznanie stanu populacji gatunku	Inwentaryzacja gatunku z zastosowaniem aktualnych metodyk Państwowego Monitoringu Środowiska.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	Do piątego roku obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
7.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza – dokładne miejsca zostaną wyznaczone po inwentaryzacji gatunku.	Ostatni i przedostatni rok obowiązywania PUL.	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		<i>Nr</i> <i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>						
		C	Rozpoznanie stanu populacji gatunku	Inwentaryzacja gatunku z zastosowaniem aktualnych metodyk Państwowego Monitoringu Środowiska.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	Do piątego roku obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
8.	2001 Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	<i>Nr</i> <i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>						
		A	Nie planuje się					
		<i>Nr</i> <i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>						

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza – dokładne miejsca zostaną wyznaczone po inwentaryzacji gatunku.	Ostatni i przedostatni rok obowiązywania PUL.	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Rozpoznanie stanu populacji gatunku	Inwentaryzacja gatunku z zastosowaniem aktualnych metodyk Państwowego Monitoringu Środowiska.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Do piątego roku obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
9.	1078 Krasopani hera <i>Callimorpha quadripunctat</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
	a	B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
10.	4014 Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Załącznik nr 7.1.8._10_3	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
11.	1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Załącznik nr 7.1.8._11_3	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
12.	4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Utrzymanie ilości martwego drewna na co	Realizacja zapisów Instrukcji Ochrony Lasu oraz zarządzeń Dyrektora RDLP w Krośnie	W obszarze Natura 2000 na gruntach	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych					
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		najmniej dotychczasowy m poziomie	z dnia 2 grudnia 2014, nr 28/2014 oraz z dnia 28 grudnia 2016 nr 14/2016: 1) pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego). W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej zgnilizny odziomkowej w ściętych drzewach, która dyskwalifikuje do uznania za drewno wielkowymiarowe, pierwszy odcięty fragment powinien mieć długość min. 3m; po odcięciu należy pozostawić go do naturalnego rozpadu; 2) pozostawianie drzew biocenotycznych; 3) pozostawienie do naturalnego rozpadu ok. 5% drzewostanów osiągających w PUL wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego oraz ostoi ksylobiontów.	zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.			
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych				

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Załącznik nr 7.1.8._13_3	Przedostatni i ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
13.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Nie planuje się					
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa, w oparciu o:	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			realizacji celów działań ochronnych	-analizy DNA izolowanego w wilczych odchodach; -tropienia zimowe; -całoroczne obserwacje.	Nadleśnictwo Bircza.			
14.	1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	<i>Nr Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>						
		A	Nie planuje się					
		<i>Nr Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>						
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		<i>Nr Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>						
		C	Nie planuje się					
15.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	<i>Nr Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>						
		A	Nie planuje się					

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
16.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			ochronnych					
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Rozpoznanie stanu populacji	Inwentaryzacja gatunku z zastosowaniem aktualnych metodyk Państwowego Monitoringu Środowiska.	Areał gatunku w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	Do piątego roku obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
17.	1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP Krosno

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych					
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony				
		C	Nie planuje się				

7.1.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt. 5 ustawy o ochronie przyrody)
.	brak	brak

7.1.6. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

Zmiana granicy obszaru – doprecyzowano przebieg granicy do działek ewidencyjnych oraz wydziełów będących w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

7.1.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony

Brak konieczności opracowania planu ochrony.

7.1.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012

1.6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Załącznik 7.1.8._1_1

Lokalizacja siedliska w obszarze PLH180012 położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
6210	04-02-2-09-108A -m -00	1,78
	Razem:	1,78

Załącznik nr 7.1.8._1_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	6210	Powierzchnia siedliska			U2	U2	Stwierdzono zmniejszenie powierzchni siedliska w wyniku sukcesji naturalnej z 2,76 ha do powierzchni 1,78 ha
		Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*	FV	U1		Dane z transektu monitoringowego. Stwierdzono 8 gatunków charakterystycznych.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Obce gatunki inwazyjne	FV			Dane z transektu monitoringowego – nie stwierdzono
			Gatunki ekspansywne roślin zielnych*	U1			Dane z transektu monitoringowego. Na części siedliska silna ekspansja kłosownicy pierzastej
			Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	FV			Dane z transektu monitoringowego – pokrycie drzew i krzewów poniżej 10%
			Liczba gatunków storczykowatych	U2			Dane z transektu monitoringowego. Nie stwierdzono gatunków storczykowatych na transekcje.
			Zachowanie strefy ekotonowej	U1			Ocena obniżona ze względu na to, że strefa ekotonowa nie występuje ze wszystkich stron siedliska
		Szanse zachowania				U2	Brak pewności zachowania powierzchni siedliska w związku z brakiem możliwości wypasu

Załącznik nr 7.1.8._1_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych”, zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze PLH180012 Ostoja Przemyska położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
6210	04-02-2-09-108A -m -00	764170,86	204739,82

2.6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Załącznik 7.1.8._2_1

Lokalizacja siedliska w obszarze Ostoja Przemyska PLH180012 położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
6510	04-02-1-04-143 -c -00	1,82
	04-02-1-04-143 -s -00	0,87
	04-02-1-04-151A -z -00	787
	04-02-1-04-152 -d -00	4,63
	04-02-1-04-155 -b -00	3,18
	04-02-1-04-158 -h -00	8,11
	04-02-1-04-160 -x -00	1,00
	04-02-1-04-160 -ax -00	2,94
	04-02-1-04-160 -dx -00	0,67
	04-02-1-04-162A -k -00	22,94
	04-02-1-04-163 -a -00	1,44
	04-02-1-04-164 -f -00	6,76
	04-02-1-04-165 -a -00	7,69
	04-02-1-04-165 -x -00	0,23
	04-02-1-04-165 -dx -00	0,61
	04-02-1-04-165 -gx -00	2,46
	04-02-1-04-165 -hx -00	3,68
	04-02-1-04-165 -jx -00	26,11
	04-02-1-04-165 -kx -00	0,42
	04-02-1-04-165 -lx -00	0,22
	04-02-1-05-196 -i -00	1,14
	04-02-2-07-25 -d -00	1,04
	04-02-2-07-32 -f -00	1,18

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-2-08-47 -d -00	1,34
	04-02-2-08-47 -m -00	1,05
	04-02-2-08-47 -cy -00	1,45
	04-02-2-08-47 -dx -00	1,00
	04-02-2-08-47 -fy -00	1,41
	04-02-2-08-47 -hy -00	0,15
	04-02-2-08-47 -iy -00	0,31
	04-02-2-08-47 -mx -00	0,44
	04-02-2-08-47 -nx -00	0,27
	04-02-2-09-108A -b -00	3,97
	04-02-2-09-108A -h -00	13,38
	04-02-2-09-85 -a -00	0,95
	04-02-2-09-85 -b -00	0,17
	04-02-2-09-85 -c -00	0,05
	04-02-2-09-86 -b -00	6,97
	04-02-2-10-122 -n -00	0,18
	04-02-2-10-136 -f -00	1,50
	04-02-3-21-28 -g -00	18,63
	04-02-3-21-28 -l -00	17,00
	04-02-3-21-29 -c -00	5,35
	04-02-3-21-30 -a -00	4,17
	04-02-3-21-30 -m -00	3,13
	04-02-3-21-33 -p -00	16,61

	Razem:	206,49
--	---------------	---------------

Załącznik 7.1.8._2_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Parametry/wskaźniki	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	Powierzchnia siedliska	X	X	FV	U1	Wszystkie płyty siedliska które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
			X	X			U1
		Specyficzna struktura i funkcje	Struktura przestrzenna płatów siedliska	FV	U1		Dane na podstawie transektów monitoringowych, na 55% powierzchni siedliska liczba gatunków charakterystycznych nie przekraczała 4.
			Gatunki charakterystyczne*	U1			Dane na podstawie transektów monitoringowych. Struktura gatunkowa właściwa.
			Gatunki dominujące	FV			Nie stwierdzono.
Obce gatunki inwazyjne	FV		Dane na podstawie transektów monitoringowych, ocena obniżona głównie ze względu na pojawiający się trzcinnik piaskowy.				
		Gatunki ekspansywne roślin zielnych*	U1				

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Parametry/wskaźniki	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	FV			Nie stwierdzono.
			Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	U1			Udział dobrze zachowanych płatów (FV) wynosi 45%
			Wojłok (martwa materia organiczna)	FV			Grubość poniżej 2cm.
		Szanse zachowania			FV		Nie przewiduje się czynników zagrażających siedlisku. Przewiduje się regularne ekstensywne użytkowane kośne lub kośno-pastwiskowe

Załącznik nr 7.1.8._2_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych”, zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze PLH180012 Ostoja Przemyska położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
6510	04-02-3-21-28 -l -00	752927,90	201928,59
	04-02-3-21-33 -p -00	752115,79	201646,34
	04-02-1-04-165 -jx -00	753342,68	203452,43

1.9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)

Załącznik 7.1.8._3_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	9130	Powierzchnia siedliska			FV	FV	Wszystkie płyty siedliska które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
			Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna*	FV		Na podstawie transektów monitoringowych stan FV określono na 100% powierzchni siedliska
		Skład drzewostanu		FV	Na podstawie bazy taksatora udział buka i jodły na tym siedlisku stanowi 90% składu drzewostanu. Pozostałe gatunki stanowią cenne domieszki. Jedynie w jednym wydzieleniu występuje miejscami dąb czerwony		
		Ekspansywne gatunki rodzime w runie		FV	Nie stwierdzono.		
		Struktura pionowa i przestrzenna fitocenozy		FV	Na podstawie bazy taksatora drzewostanów z oceną FV jest 97%.		
		Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)		FV	Na podstawie bazy taksatora powierzchnia rzeczywista drzew ponad 100 lat wynosi 43,60% całości. Średni wiek rzeczywisty 93 lata.		
		Naturalne odnowienie drzewostanu		FV	Na podstawie bazy taksatora powierzchnia młodego pokolenia w całości siedliska wynosi 42%.		

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	FV			W siedlisku odnotowano jedynie występowanie miejscami dębu czerwonego. Udział tego gatunku jest poniżej 1% w drzewostanie, a powierzchnia rzeczywista zajmowana przez niego to 0,16 ha.
			Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie	FV			Nie stwierdzono.
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV			Średnia wartość wynosi 31,33m ³ /ha
			Martwe drewno wielkowymiarowe	U1			Średnia ilość wynosi 3,95szt/ha Stan FV określono na 14,20% a U1 na 36,58% powierzchni siedliska.
			Mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne)	U1			Dane z transektów monitoringowych – średnio 13,8 szt/ha.
			Inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1			Występują, lecz mało znaczące. Powierzchnia szlaków zrywkowych i dróg wg SLMN wynosi 87,87 ha, a to stanowi 1,44 % ogólnej powierzchni siedliska. Część obszaru Natura 2000 objęta PUL dla Nadl. Bircza obejmuje wielofunkcyjne lasy gospodarcze, gdzie jedną z podstawowych funkcji jest funkcja produkcyjna. Uzyskanie oceny FV dla tego wskaźnika jest możliwe tylko w lasach wyłączonych z użytkowania, co jest sprzeczne z ideą obszarów Natura 2000. (pogodzenie rozwoju gospodarczego z ochroną przyrody).
		Szanse zachowania				FV	Prowadzona gospodarka leśna gwarantuje utrzymanie składu gatunkowego drzewostanu, zróżnicowaną strukturę pionową i przestrzenną w wyniku stosowania rębni stopniowej z długim i bardzo długim okresem

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							odnowienia.

Załącznik nr 7.1.8._3_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych”, zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Ostoja Przemyska PLH180012 położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
9130	04-02-1-01-3 -d -00	752839,93	217631,04
	04-02-1-01-5 -b -00	751857,86	217754,56
	04-02-1-01-13 -a -00	753698,70	216530,22
	04-02-1-01-17 -a -00	753573,33	215549,96
	04-02-1-01-25 -a -00	754432,36	214449,06
	04-02-1-01-41 -b -00	754181,96	212488,47
	04-02-1-04-142 -f -00	751484,18	206850,03
	04-02-1-04-149 -b -00	751362,61	205870,08
	04-02-1-04-152 -a -00	753208,90	204644,55
	04-02-1-04-158 -d -00	752103,04	203787,14
	04-02-1-05-175 -a -00	750503,16	206971,81
	04-02-1-05-177 -a -00	749522,13	207093,59
	04-02-1-05-181 -d -00	748541,11	207215,37
	04-02-1-05-184 -c -00	750381,42	205991,89
	04-02-1-05-186 -b -00	748419,03	206235,49

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
	04-02-1-05-191 -a -00	750259,68	205011,96
	04-02-1-05-197 -a -00	749278,32	205133,79
	04-02-1-05-202 -a -00	751119,21	203910,19
	04-02-1-05-203 -a -00	750137,67	204032,04
	04-02-1-05-207 -b -00	750997,37	202930,23
	04-02-2-07-1 -g -00	766620,07	207982,65
	04-02-2-07-15 -d -00	769207,47	204677,29
	04-02-2-07-16 -b -00	766497,26	206998,75
	04-02-2-07-30 -g -00	767975,35	202826,16
	04-02-2-10-35 -a -00	766866,06	201958,50
	04-02-2-07-40 -a -00	769823,58	201609,78
	04-02-2-08-49 -b -00	761572,56	207598,22
	04-02-2-08-56 -h -00	760465,26	206736,24
	04-02-2-08-61 -b -00	758496,10	206978,11
	04-02-2-08-63 -a -00	757633,82	208080,91

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
	04-02-2-08-66 -d -00	756649,26	208201,93
	04-02-2-08-69 -b -00	757511,64	207099,39
	04-02-2-08-71 -c -00	757389,45	206117,88
	04-02-2-09-79 -c -00	759235,79	204892,77
	04-02-2-09-84 -a -00	759113,41	203910,75
	04-02-2-09-92 -a -00	759975,05	202807,09
	04-02-2-09-102 -b -00	759852,30	201824,80
	04-02-2-09-112 -b -00	762927,93	202442,19
	04-02-2-09-115 -a -00	761943,64	202563,82
	04-02-2-09-117 -i -00	761820,68	201581,02
	04-02-2-09-118 -a -00	760836,49	201702,91
	04-02-2-10-123 -g -00	763912,46	202321,27
	04-02-2-10-125 -b -00	763789,30	201337,96
	04-02-2-11-131 -a -00	762804,86	201459,14
	04-02-2-11-132 -b -00	763666,13	200354,64
	04-02-2-11-134 -a -00	763542,96	199371,32
	04-02-2-10-137 -a -00	764650,47	200233,20

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
	04-02-2-11-141 -a -00	764527,20	199249,63
	04-02-2-10-156 -d -00	766248,20	197038,05
	04-02-2-10-159 -b -00	765387,80	198144,10
	04-02-2-11-160 -b -00	764403,67	198266,06
	04-02-2-11-162 -a -00	762681,80	200476,08
	04-02-2-11-168 -a -00	762558,73	199493,02
	04-02-2-11-170 -d -00	763419,54	198388,02
	04-02-2-11-175 -a -00	760713,63	200720,37
	04-02-2-11-177 -c -00	761697,71	200598,22
	04-02-2-11-178 -b -00	761574,75	199615,42
	04-02-2-11-184 -a -00	762435,41	198509,98
	04-02-2-08-188 -b -00	754923,53	210406,23
	04-02-2-08-190 -a -00	754801,94	209425,46
	04-02-2-08-192 -c -00	754680,35	208444,70
	04-02-3-21-30 -g -00	753826,42	201579,60
	04-02-3-21-33A -a -00	752720,76	200722,70

2.9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Załącznik 7.1.8._4_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> i <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	Powierzchnia siedliska	X		FV	U1	Wszystkie płyty siedliska które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
			Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna*			U1
		Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie		FV	Nie stwierdzono.		
		Ekspansywne gatunki rodzime w runie		FV	Nie stwierdzono.		
		Struktura pionowa i przestrzenna roślinności		U1	Na podstawie bazy taksatora drzewostanów z oceną FV jest 28,2% pow., a 51,2% na U1.		
Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	FV	Na podstawie bazy taksatora powierzchnia rzeczywista drzew					

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							ponad 100 lat wynosi 33,69% całości. Średni wiek rzeczywisty 90 lat.
			Naturalne odnowienie drzewostanu	FV			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia młodego pokolenia w całości siedliska wynosi 36%.
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	FV			W siedlisku odnotowano jedynie występowanie miejscami dębu czerwonego, akacji i sosny wejmutki. Udział tych gatunków jest poniżej 1% w drzewostanie, a powierzchnia rzeczywista tych gatunków wynosi 0,67 ha.
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV			Średnia wartość wynosi 28,87m ³ /ha
			Martwe drewno wielkowymiarowe	U1			Średnia ilość wynosi 4,49szt/ha. Stan FV określono na 17,06% aU1 na 19,17% powierzchni siedliska
			Mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne)	U2			Dane z transektów monitoringowych – średnia ilość 5szt/ha.
			Inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1			Występują, lecz mało znaczące. Powierzchnia szlaków zrywkowych i dróg wg SLMN wynosi 11,77 ha, a to stanowi 1,47 % ogólnej powierzchni siedliska. Część obszaru Natura 2000 objęta PUL dla Nadl. Bircza obejmuje wielofunkcyjne lasy gospodarcze, gdzie jedną z podstawowych funkcji jest funkcja produkcyjna. Uzyskanie oceny FV dla tego wskaźnika jest możliwe tylko w lasach wyłączonych

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							z użytkowania, co jest sprzeczne z ideą obszarów Natura 2000. (pogodzenie rozwoju gospodarczego z ochroną przyrody).
		Szanse zachowania	X	X	FV		Prowadzona gospodarka leśna gwarantuje utrzymanie powierzchni

Załącznik 7.1.8._4_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze PLH180012 Ostoja Przemyska położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
9170	04-02-1-05-198 -a -00	748296,95	205255,61
	04-02-2-07-11 -a -00	769453,77	206644,85
	04-02-2-07-13 -g -00	769330,62	205661,07
	04-02-2-07-17 -a -00	767482,28	206879,14
	04-02-2-07-20 -b -00	768344,86	205778,04
	04-02-2-07-23 -d -00	767359,09	205895
	04-02-2-07-27 -b -00	765389,24	206134,75
	04-02-2-07-29 -c -00	768098,52	203810,12
	04-02-2-07-33 -b -00	768961,18	202709,73
	04-02-2-08-47 -y -00	762557,37	207477,9

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
	04-02-2-08-50 -d -00	761449,97	206615,66

Załącznik nr 7.1.8._4_6

Wykaz wydzielen, w których należy zakładać uprawy zgodnie z przyjętymi TD.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnie
9170	04-02-2-07-2 -d -00	7,48
	04-02-2-07-6 -a -00	24,09
	04-02-2-07-7 -b -00	13,94
	04-02-2-07-13 -a -00	3,16
	04-02-2-07-16 -a -00	3,91
	04-02-2-07-17 -a -00	26,44
	04-02-2-07-18 -c -00	29,22
	04-02-2-07-19 -d -00	6,84
	04-02-2-07-19 -g -00	1,46
	04-02-2-07-25 -g -00	0,50
	04-02-2-07-27 -b -00	3,63
	04-02-2-07-40 -b -00	4,76
	04-02-2-07-41 -b -00	8,80
	04-02-2-07-42 -c -00	4,01
	04-02-2-08-47A -f -00	5,33
04-02-2-10-123 -a -00	1,77	

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnie
	04-02-3-12-26 -g -00	3,55
	04-02-3-12-27 -a -00	3,96

Załącznik nr 7.1.8._4_7

Lokalizacja płatów siedliska, w których zalecane jest zmniejszanie ilości sosny i buka w trakcie wykonywania cięć pielęgnacyjnych i rębnych.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
9170	04-02-2-07-2 -d -00	7,48
	04-02-2-07-4 -b -00	18,90
	04-02-2-07-4A -b -00	26,66
	04-02-2-07-6 -a -00	24,09
	04-02-2-07-11 -f -00	8,55
	04-02-2-07-12 -f -00	5,03
	04-02-2-07-13 -k -00	3,35
	04-02-2-07-13 -n -00	2,97
	04-02-2-07-13 -o -00	4,10
	04-02-2-07-13 -p -00	17,29
	04-02-2-07-14 -p -00	8,81
	04-02-2-07-16 -a -00	3,91

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-2-07-20 -b -00	4,55
	04-02-2-07-20 -d -00	11,29
	04-02-2-07-20 -f -00	2,38
	04-02-2-07-21 -a -00	6,67
	04-02-2-07-22 -c -00	4,48
	04-02-2-07-23 -d -00	9,90
	04-02-2-07-23 -f -00	2,89
	04-02-2-07-24 -f -00	3,01
	04-02-2-07-25 -g -00	0,50
	04-02-2-07-26 -a -00	11,11
	04-02-2-07-27 -b -00	3,63
	04-02-2-07-27 -d -00	6,17

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-2-07-41 -a -00	24,83
	04-02-2-07-45 -c -00	1,69
	04-02-2-07-42 -a -00	16,20
	04-02-2-07-43 -a -00	5,82
	04-02-2-08-47 -ax -00	8,38
	04-02-2-08-48 -c -00	20,65
	04-02-2-08-48 -f -00	14,07
	04-02-2-08-52 -c -00	2,78
	04-02-2-08-54 -g -00	5,61
	04-02-3-12-26 -c -00	13,23

Załącznik nr 7.1.8._4_8

Lokalizacja płatów siedliska, w których wykonywane jest użytkowanie rębne.

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-1-05-193 -c -00	3,02
04-02-1-05-193 -d -00	3,80
04-02-2-07-2 -d -00	7,48
04-02-2-07-4A -b -00	26,66
04-02-2-07-6 -a -00	24,09
04-02-2-07-7 -b -00	13,94
04-02-2-07-11 -a -00	8,60
04-02-2-07-13 -a -00	3,16
04-02-2-07-13 -k -00	3,35
04-02-2-07-13 -m -00	1,54
04-02-2-07-14 -i -00	4,51
04-02-2-07-14 -m -00	3,05
04-02-2-07-15 -a -00	4,99
04-02-2-07-16 -a -00	3,91

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-2-07-17 -a -00	26,44
04-02-2-07-18 -c -00	29,22
04-02-2-07-19 -d -00	6,84
04-02-2-07-19 -g -00	1,46
04-02-2-07-20 -d -00	11,29
04-02-2-07-21 -a -00	6,67
04-02-2-07-23 -d -00	9,90
04-02-2-07-25 -g -00	0,50
04-02-2-07-27 -b -00	3,63
04-02-2-07-39 -a -00	28,17
04-02-2-07-40 -b -00	4,76
04-02-2-07-41 -b -00	8,80
04-02-2-07-42 -c -00	4,01
04-02-2-08-47 -y -00	11,08

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-2-08-47 -ax -00	8,38
04-02-2-08-47A -f -00	5,33
04-02-2-08-47A -h -00	1,04
04-02-2-08-48 -c -00	20,65
04-02-2-08-48 -f -00	14,07
04-02-2-08-54 -g -00	5,61
04-02-2-09-78 -b -00	11,69
04-02-2-09-86 -f -00	8,41
04-02-2-10-123 -a -00	1,77
04-02-3-12-26 -g -00	3,55
04-02-3-12-27 -a -00	3,96
Razem	372,27

**3.91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*,
olsy źródliskowe)**

Załącznik 7.1.8._5_1

Lokalizacja siedliska w obszarze PLH180012 położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
91E0*	04-02-1-01-19 -a -00	1,55
	04-02-1-01-23 -l -00	0,81
	04-02-1-01-24 -f -00	0,50
	04-02-1-01-24 -h -00	0,29
	04-02-1-04-45 -i -00	4,30
	04-02-1-04-142 -b -00	2,30
	04-02-1-04-142 -i -00	0,33
	04-02-1-04-151 -s -00	2,72
	04-02-1-04-162 -i -00	2,03
	04-02-1-04-162 -s -00	1,11
	04-02-1-04-162A -h -00	1,24
	04-02-1-04-165 -k -00	0,38
	04-02-1-05-178 -d -00	1,41
	04-02-1-05-178 -f -00	0,68
	04-02-1-05-180 -n -00	1,87
	04-02-1-05-184 -d -00	1,79
	04-02-1-05-185 -c -00	5,98
	04-02-1-05-193 -b -00	0,83

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-1-05-195 -a -00	1,54
	04-02-1-05-195 -h -00	0,36
	04-02-1-05-204 -n -00	0,20
	04-02-1-05-206 -g -00	0,10
	04-02-1-05-213 -h -00	1,26
	04-02-1-06-216 -r -00	1,80
	04-02-1-06-217 -g -00	0,54
	04-02-2-07-4 -h -00	0,96
	04-02-2-07-5 -l -00	0,53
	04-02-2-07-5 -m -00	0,13
	04-02-2-07-7 -j -00	0,35
	04-02-2-07-9 -c -00	0,71
	04-02-2-07-9 -m -00	0,50
	04-02-2-10-37 -g -00	0,31
	04-02-2-08-47A -g -00	1,03
	04-02-2-08-47A -y -00	0,37
	04-02-2-08-50 -n -00	0,13
	04-02-2-08-50 -s -00	0,38

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-2-08-52 -f -00	0,37
	04-02-2-08-66 -k -00	0,69
	04-02-2-08-66 -l -00	0,74
	04-02-2-08-67 -i -00	1,96
	04-02-2-08-67 -m -00	0,74
	04-02-2-08-70 -g -00	0,96
	04-02-2-09-81 -c -00	1,25
	04-02-2-09-90 -g -00	2,26
	04-02-2-09-94 -c -00	1,45
	04-02-2-09-108 -i -00	0,65
	04-02-2-09-108 -j -00	2,24
	04-02-2-09-108 -k -00	0,41
	04-02-2-09-108 -l -00	0,44
	04-02-2-09-108 -m -00	0,13
	04-02-2-09-108 -p -00	0,31
	04-02-2-09-108A -g -00	0,83
	04-02-2-09-109 -j -00	1,11
	04-02-2-09-110 -f -00	0,29

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-2-09-110 -h -00	0,30
	04-02-2-09-112 -f -00	0,46
	04-02-2-09-114 -g -00	0,67
	04-02-2-09-115 -h -00	1,00
	04-02-2-09-116 -g -00	0,10
	04-02-2-09-117 -r -00	0,10
	04-02-2-09-118 -f -00	0,99
	04-02-2-10-126 -a -00	2,17
	04-02-2-10-135 -g -00	0,86
	04-02-2-10-148 -c -00	1,58

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-2-10-150 -r -00	1,38
	04-02-2-10-158 -d -00	1,04
	04-02-2-11-161 -b -00	1,92
	04-02-2-11-166 -m -00	0,12
	04-02-2-11-171 -c -00	0,51
	04-02-2-11-176 -g -00	0,13
	04-02-3-12-26 -b -00	2,08
	04-02-3-12-26 -f -00	0,21
	04-02-3-21-28 -b -00	0,32
	04-02-3-21-28 -i -00	0,38

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-3-21-28 -m -00	0,25
	04-02-3-21-28 -t -00	1,45
	04-02-3-21-28 -z -00	0,06
	04-02-3-21-28 -cx -00	0,08
	04-02-3-21-28 -kx -00	0,36
	04-02-3-21-28 -mx -00	1,26
	04-02-3-21-28 -rx -00	2,01
	04-02-3-21-29 -a -00	0,30
	04-02-3-21-33 -a -00	1,79
	Razem:	82,03

Załącznik 7.1.8._5_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	91E0*	Powierzchnia siedliska			FV	U1	Wszystkie płyty siedliska które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
							Na podstawie transektów monitoringowych stan FV określono na 100% powierzchni siedliska
		Specyficzna struktura i funkcje	Gatunki charakterystyczne*	FV	U1		We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska
			Gatunki dominujące*	FV			Jedynie w jednym wydzieleniu występuje miejscami sosna wejmutka
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	FV			Stwierdzono sporadycznie głównie niecierpek drobnokwiatowy
			Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie*	FV			Stwierdzono sporadycznie głównie turzycę drzączkowatą, pokrzywa.
Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV						

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV			Średnia wartość wynosi 44,77m ³ /ha
			Martwe drewno wielkowymiarowe*	U1			Średnia ilość wynosi 6,76szt/ha. Stan FV określono na 24,89% a U2 na 75,12% powierzchni siedliska.
			Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	U1			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia rzeczywista drzew ponad 100 lat wynosi 4,42% a ponad 50lat 29,71% całości. Średni wiek rzeczywisty 46 lat
			Naturalność koryta rzecznego (stosować tylko jeżeli występowanie łągu jest związane z ciekami)	FV			Brak regulacji, cieki naturalne na 100% powierzchni siedliska.
			Reżim wodny (w tym rytm zalewów, jeśli występują)*	FV			Dynamika zalewów i przewodnienia podłoża właściwe na 100% powierzchni siedliska
			Pionowa struktura roślinności	FV			Ponad 50% płatów jest ocenione na FV.
			Naturalne odnowienie drzewostanu	U2			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia młodego pokolenia w całości siedliska wynosi około 2%. Wskaźnik

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							nie przesądził o obniżeniu oceny parametru ze względu na niski wiek drzewostanu oraz na brak tendencji do odnowienia naturalnego drzewostanów olszowych .
			Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1			Na podstawie SLMN stan FV określono na 45,58% powierzchni siedliska a U2 na 31,37%. Część obszaru Natura 2000 objęta PUL dla Nadl. Bircza obejmuje wielofunkcyjne lasy gospodarcze, gdzie jedną z podstawowych funkcji jest funkcja produkcyjna. Uzyskanie oceny FV dla tego wskaźnika jest możliwe tylko w lasach wyłączonych z użytkowania, co jest sprzeczne z ideą obszarów Natura 2000. (pogodzenie rozwoju gospodarczego z ochroną przyrody).
			Inne zniekształcenia	FV			Nie stwierdzono
		Szanse zachowania			FV		Płaty siedliska znajdują się w zarządzie PGL LP i nie są zagrożone wycięciem w ramach ochrony przeciwpowodziowej. Siedlisko pozostawione procesom naturalnym

Załącznik 7.1.8._5_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Ostoja Przemyska PLH180012 położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
91E0*	04-02-2-10-148 -c -00	766371,94	198022,14

4.1193 Kumak górski *Bombina variegata*

Załącznik nr 7.1.8._6_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	1193	Populacja	XX	XX	Ocena zmodyfikowana na podstawie dostępnych materiałów z RDOŚ Rzeszów. Zmodyfikowano ocenę szans zachowania z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla kumaka.
		Siedlisko	XX		
		Szanse zachowania	XX		

5.1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*

Załącznik nr 7.1.8._7_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	1106	Populacja	XX	XX	Ocena zmodyfikowana na podstawie dostępnych materiałów z RDOŚ Rzeszów. Zmodyfikowano ocenę szans zachowania z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla traszki.
		Siedlisko	XX		
		Szanse zachowania	XX		

6.2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

Załącznik nr 7.1.8._8_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	2001	Populacja	XX	XX	Ocena zmodyfikowana na podstawie dostępnych materiałów z RDOŚ Rzeszów. Zmodyfikowano ocenę szans zachowania z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla traszki.
		Siedlisko	XX		
		Szanse zachowania	XX		

7.1078 Krasopani hera *Callimorpha quadripunctaria*

Załącznik nr 7.1.8._9_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Krasopani hera <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	1078	Populacja	Względna liczebność	FV	FV	FV	Zmodyfikowana ocena na podstawie przekazanych materiałów (dane z RDOŚ w Rzeszowie). Modyfikacja dotyczyła zmiany w ocenie parametru populacji oraz szans zachowania. Poprzednio gatunek badano wyłącznie wzdłuż dróg leśnych oraz publicznych a o zaniżeniu oceny parametru populacji i perspektyw ochrony decydowała ilość stanowisk sadzka konopiastego (jako głównej rośliny żywicielskiej). W ramach inwentaryzacji wskaźnikowej przeprowadzonej przez LP w 2016 roku na terenie ostoi PLH180012 w zasięgu Nadleśnictwa Bircza zinwentaryzowano 18 stanowisk sadzka, otrzymano również dane z Nadleśnictwa Bircza, gdzie opisano gatunek w większych kępach na 25 stanowiskach - na podstawie liczności tych stanowisk dokonano zmiany oceny parametru populacja i szanse zachowania gatunku.
		Siedlisko	Liczba i zagęszczenie kwitnących okazów sadzka konopiastego	FV	FV		
		Szanse zachowania			FV		

8.4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

Załącznik nr 7.1.8._10_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	4014	Populacja	Względna liczebność	Średnio 78,28 os./10 pułapek/30 dób	FV	FV	U1	Ocena na podstawie dostępnych materiałów (dane z RDOŚ) - dwie powierzchnie monitoringowe oraz 6 spostrzeżeń terenowych. Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodników metodycznych właściwego stanu ochrony dla przedmiotu ochrony, gdyż opierając się na parametrze populacji ocenia się, że nie ma istniejących zagrożeń dla stanu populacji gatunku i tym samym nie planuje się działań ochronnych. Obecna ocena ogólna wynika z niewłaściwego sposobu waloryzacji wskaźników określających siedlisko (aktualna waloryzacja wskaźników siedliska praktycznie dla wszystkich stanowisk górskich i pogórzowych gatunku będzie wymuszała nadanie oceny U1 bądź U2 dla parametru siedliska). Sposób waloryzacji wskaźników, jaki przedstawiono w przewodniku metodycznym do oceny siedliska dla gatunku nie koreluje z oceną stanu
			Stołość występowania	70%	FV			
		Siedlisko	Pokrycie roślinnością zielną	55%	U1	U1		
			Zwarcie roślinności zielnej	-zwarte -rozproszone	U1			
			Obecność martwego drewna	6	FV			
			Dominujący typ podłoża	-błotniste -kamieniste	U1			
		Szanse zachowania						

9.1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Załącznik nr 7.1.8._11_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	1086	Populacja	Obecność gatunku na stanowisku	Stwierdzono aktualną obecność na wszystkich powierzchniach monitoringowych	FV	FV	U1	Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych.
			Areał zajmowany przez populację	Stwierdzono aktualną obecność na wszystkich powierzchniach monitoringowych	XX			
		Siedlisko	Ilość martwego drewna [N/ha]	Inwentaryzowano drewno martwe o pierśnicy/średnicy ≥ 30 cm na 90 transektach w ilości średnio 26,33 szt/ha (2,63 szt/transekt)	FV	U1		W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością (ilością) martwego drewna oraz jakością martwego drewna. Na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi 38,1 m ³ /ha. W lasach gospodarczych ilość odnajdywanych larw zgniotka cynobrowego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze „Stan
			Jakość martwego drewna	Stwierdzono wszystkie 4 klasy rozkładu martwego drewna	FV			
			Struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanu lub stopień naturalności ekosystemu leśnego	Na większości powierzchni monitoringowych (5 szt.) - znajdują się drzewostany o złożonej strukturze wiekowej i przestrzennej	FV			

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Intensywność gospodarowania *	Na blisko połowie powierzchni monitoringowych (4 szt.) prowadzona jest gospodarka ekstensywna, w drzewostanie duża ilość martwego drewna, które nieokorowane pozostaje w lesie	U1			populacji”
		Szanse zachowania				FV		Szanse zachowania dla gatunku określono jako właściwe- ocenę uzasadnia wysoki stan populacji potwierdzony na wszystkich powierzchniach monitoringowych (w rezerwatach i drzewostanach gospodarczych) jak również duża ilość drewna martwego obliczona na transektach.

Załącznik nr 7.1.8._11_3

Lokalizacja miejsc monitoringu stanu przedmiotu ochrony.

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-1-01-5 -b -00	2	751857,86	217754,56
04-02-1-01-11 -a -00	6	751732,98	216773,92
04-02-1-01-13 -a -00	8	753698,70	216530,22
04-02-1-01-15 -f -00	10	752589,10	215670,57
04-02-1-01-25 -a -00	14	754432,36	214449,06
04-02-2-08-190 -a -00	34	754801,94	209425,46
04-02-2-07-1 -g -00	36	766620,07	207982,65
04-02-2-08-66 -d -00	42	756649,26	208201,93
04-02-2-08-57 -a -00	44	759602,94	207838,85
04-02-2-08-49 -b -00	46	761572,56	207598,22
04-02-2-07-7 -h -00	48	764527,21	207237,97
04-02-2-07-17 -a -00	50	767482,28	206879,14
04-02-2-07-11 -a -00	52	769453,77	206644,85
04-02-2-08-76 -a -00	56	754558,47	207463,96
04-02-2-08-61 -b -00	58	758496,10	206978,11
04-02-2-08-56 -h -00	60	760465,26	206736,24
04-02-2-08-47A -l -00	62	763419,39	206374,50
04-02-2-07-25 -a -00	64	766374,16	206014,88
04-02-2-07-20 -b -00	66	768344,86	205778,04
04-02-1-05-177 -a -00	72	749522,13	207093,59
04-02-1-04-142 -f -00	74	751484,18	206850,03

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-1-05-184 -c -00	82	750381,42	205991,89
04-02-1-04-151 -d -00	84	754314,71	205502,50
04-02-2-09-86 -d -00	90	760220,29	204771,66
04-02-2-09-104 -f -00	92	762189,29	204529,44
04-02-1-05-198 -a -00	96	748296,95	205255,61
04-02-1-05-191 -a -00	98	750259,68	205011,96
04-02-1-04-153 -b -00	100	752224,97	204767,35
04-02-1-04-162A -c -00	102	754192,83	204521,76
04-02-2-09-84 -a -00	106	759113,41	203910,75
04-02-2-09-95 -c -00	108	761082,21	203668,00
04-02-2-09-107 -a -00	110	763051,00	203425,25
04-02-2-07-30 -g -00	112	767975,35	202826,16
04-02-1-05-203 -a -00	118	750137,67	204032,04
04-02-1-04-158 -d -00	120	752103,04	203787,14
04-02-1-04-164 -a -00	122	754070,70	203541,04
04-02-2-09-98 -a -00	128	760959,35	202685,46
04-02-2-09-112 -b -00	130	762927,93	202442,19
04-02-2-10-35 -a -00	132	766866,06	201958,50
04-02-1-05-208 -c -00	140	750015,67	203052,13
04-02-1-04-159 -b -00	142	751981,10	202806,93
04-02-2-09-102 -b -00	146	759852,30	201824,80

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-2-09-117 -i -00	148	761820,68	201581,02
04-02-2-10-125 -b -00	150	763789,30	201337,96
04-02-1-04-160 -r -00	156	751859,16	201826,72
04-02-3-21-30 -g -00	158	753826,42	201579,60
04-02-2-11-175 -a -00	164	760713,63	200720,37
04-02-2-11-162 -a -00	166	762681,80	200476,08
04-02-2-10-137 -a -00	168	764650,47	200233,20
04-02-2-07-45 -b -00	170	768590,87	199758,59

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-1-05-213 -c -00	174	751737,23	200846,51
04-02-2-11-168 -a -00	184	762558,73	199493,02
04-02-2-11-141 -a -00	186	764527,20	199249,63
04-02-2-10-145 -b -00	188	766495,67	199006,24
04-02-2-11-170 -d -00	202	763419,54	198388,02
04-02-2-10-159 -b -00	204	765387,80	198144,10
04-02-2-10-154 -a -00	206	767357,84	197906,64

10. 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Załącznik nr 7.1.8._12_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Opisowa ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	1060	Populacja	Obecność gatunku	Gatunek powszechny w obszarze	FV	FV	Ocena na podstawie dostępnych materiałów (dane z RDOŚ w Rzeszowie) oraz danych zebranych podczas zakładania transektów na siedlisku 6510
		Siedlisko	Baza pokarmowa	Szczaw <i>Rumex sp.</i>	FV		
			Rodzaj środowiska	Łąki, na których występuje szczaw. Na wszystkich transektach siedliska 6510 stwierdzono występowanie szczawiu			
			Rośliny nektarodajne	XX			
		Szanse zachowania			FV		

11. 4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Załącznik nr 7.1.8._13_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	4026	Populacja	Obecność gatunku na stanowisku	Na wszystkich powierzchniach monitoringowych inwentaryzowano > 4 sztuk imaginek zagłębka bruzdkowanego	FV	FV	U2	Na wszystkich 9 powierzchniach monitoringowych licznie inwentaryzowano gatunek (co najmniej na 3 z 6 pułapek ekranowych)
		Siedlisko	Stopień naturalności lasu*	Część powierzchni monitoringowych opisano jako lasy naturalne lub zbliżone do naturalnych - bez wyraźnych śladów gospodarki człowieka, natomiast większość opisano jako „Lasy o składzie gatunkowym zgodnym z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, powstałe w wyniku naturalnych procesów rozpadu i odnowienia lub w wyniku naturalnego odnowienia prowadzonego w ramach gospodarki leśnej”	U1	U2		Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodników metodycznych właściwego stanu ochrony dla przedmiotu ochrony, gdyż opierając się na parametrze populacji ocenia się, że nie ma istniejących zagrożeń dla stanu populacji gatunku i tym samym nie planuje się działań ochronnych, a obecna ocena ogólna wynika z niewłaściwego sposobu waloryzacji wskaźników określających siedlisko.
			Stopień naturalności lasów otaczających	Wszystkie drzewostany otaczające powierzchnie monitoringowe opisano jako „Lasy o składzie gatunkowym zgodnym z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, powstałe w wyniku naturalnych procesów rozpadu i odnowienia lub w wyniku naturalnego odnowienia prowadzonego w ramach	U1			W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z ilością martwego drewna oraz jakością martwego drewna, natomiast obecna waloryzacja wskaźnika ilości

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
				gospodarki leśnej”				
			Skład gatunkowy drzewostanu na stanowisku	Dla wszystkich powierzchni monitoringowych główne rośliny żywicielskie dla zagłębka bruzdkowanego opisywano we wszystkich piętrach drzewostanu	FV			martwego drewna nie przystaje do rzeczywistych warunków terenowych. Na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi: - średnio 38,1 m ³ /ha. Zarówno w lasach gospodarczych jak i rezerwatach przyrody ilość złapanych osobników zagłębka bruzdkowanego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze stanu populacji.
			Skład gatunkowy drzewostanu w otoczeniu	Dla wszystkich powierzchni monitoringowych główne rośliny żywicielskie dla zagłębka bruzdkowanego opisywano we wszystkich piętrach drzewostanu	FV			
			Wiek drzew w drzewostanie	Na większości powierzchni monitoringowych (6 szt.) opisywano drzewostany w wieku 100-150 lat	U1			
			Ilość martwego drewna*	Na większości powierzchni monitoringowych inwentaryzowano poniżej dwóch pni o średnicy > 40 cm w połowie długości. Inwentaryzowano średnio 1,18 szt. > 40cm na 1000m ²	U2			
			Jakość martwego drewna*	Inwentaryzowano wszystkie 4 klasy rozkładu martwego drewna	FV			
		Szanse zachowania				FV		

Załącznik nr 7.1.8._13_3

Lokalizacja miejsc monitoringu stanu przedmiotu ochrony.

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-1-01-5 -b -00	2	751857,86	217754,56
04-02-1-01-11 -a -00	6	751732,98	216773,92
04-02-1-01-13 -a -00	8	753698,70	216530,22
04-02-1-01-15 -f -00	10	752589,10	215670,57
04-02-1-01-25 -a -00	14	754432,36	214449,06
04-02-2-08-190 -a -00	34	754801,94	209425,46
04-02-2-07-1 -g -00	36	766620,07	207982,65
04-02-2-08-66 -d -00	42	756649,26	208201,93
04-02-2-08-57 -a -00	44	759602,94	207838,85
04-02-2-08-49 -b -00	46	761572,56	207598,22
04-02-2-07-7 -h -00	48	764527,21	207237,97
04-02-2-07-17 -a -00	50	767482,28	206879,14
04-02-2-07-11 -a -00	52	769453,77	206644,85
04-02-2-08-76 -a -00	56	754558,47	207463,96
04-02-2-08-61 -b -00	58	758496,10	206978,11
04-02-2-08-56 -h -00	60	760465,26	206736,24
04-02-2-08-47A -l -00	62	763419,39	206374,50
04-02-2-07-25 -a -00	64	766374,16	206014,88
04-02-2-07-20 -b -00	66	768344,86	205778,04
04-02-1-05-177 -a -00	72	749522,13	207093,59

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-1-04-142 -f -00	74	751484,18	206850,03
04-02-1-05-184 -c -00	82	750381,42	205991,89
04-02-1-04-151 -d -00	84	754314,71	205502,50
04-02-2-09-86 -d -00	90	760220,29	204771,66
04-02-2-09-104 -f -00	92	762189,29	204529,44
04-02-1-05-198 -a -00	96	748296,95	205255,61
04-02-1-05-191 -a -00	98	750259,68	205011,96
04-02-1-04-153 -b -00	100	752224,97	204767,35
04-02-1-04-162A -c -00	102	754192,83	204521,76
04-02-2-09-84 -a -00	106	759113,41	203910,75
04-02-2-09-95 -c -00	108	761082,21	203668,00
04-02-2-09-107 -a -00	110	763051,00	203425,25
04-02-2-07-30 -g -00	112	767975,35	202826,16
04-02-1-05-203 -a -00	118	750137,67	204032,04
04-02-1-04-158 -d -00	120	752103,04	203787,14
04-02-1-04-164 -a -00	122	754070,70	203541,04
04-02-2-09-98 -a -00	128	760959,35	202685,46
04-02-2-09-112 -b -00	130	762927,93	202442,19
04-02-2-10-35 -a -00	132	766866,06	201958,50
04-02-1-05-208 -c -00	140	750015,67	203052,13

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-1-04-159 -b -00	142	751981,10	202806,93
04-02-2-09-102 -b -00	146	759852,30	201824,80
04-02-2-09-117 -i -00	148	761820,68	201581,02
04-02-2-10-125 -b -00	150	763789,30	201337,96
04-02-1-04-160 -r -00	156	751859,16	201826,72
04-02-3-21-30 -g -00	158	753826,42	201579,60
04-02-2-11-175 -a -00	164	760713,63	200720,37
04-02-2-11-162 -a -00	166	762681,80	200476,08
04-02-2-10-137 -a -00	168	764650,47	200233,20

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-2-07-45 -b -00	170	768590,87	199758,59
04-02-1-05-213 -c -00	174	751737,23	200846,51
04-02-2-11-168 -a -00	184	762558,73	199493,02
04-02-2-11-141 -a -00	186	764527,20	199249,63
04-02-2-10-145 -b -00	188	766495,67	199006,24
04-02-2-11-170 -d -00	202	763419,54	198388,02
04-02-2-10-159 -b -00	204	765387,80	198144,10
04-02-2-10-154 -a -00	206	767357,84	197906,64

12. 1352 Wilk *Canis lupus*

Załącznik nr 7.1.8._14_2

Dane uzyskane z RDOŚ w Rzeszowie, zmodyfikowane z uwagi na błędy medyczne wynikające z przeliczenia wskaźników dla zasięgu ostoi ptasiej PLB180012, zamiast siedliskowej PLH180012.

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
wilk <i>Canis lupus</i>	1352	Populacja	Zagęszczenie populacji [N/100km ²]	2,52	FV	FV	FV	Na podstawie danych z RDOŚ w Rzeszowie: Obecny stan siedliska i populacji właściwy: W obszarze 10 osobników, 2 watahy/396,66km ² tj. 0,504 watahy/100km ² . Liczba watah i liczebność wilka (2,52 N/100km ²).	
			Liczba watach [N/100km ²]	0,504	FV				
		Siedlisko	Lesistość [%]	76	FV	FV			Wysoka lesistość (76%- to wszystkie lasy w obszarze natura 2000 mieszczące się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa) i mała fragmentacja kompleksów leśnych (wyliczona na podstawie długości linii brzegowej lasu i jego powierzchni) sprzyjają stabilizacji populacji. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 578 kg/km ² (dane z inwentaryzacji LP przeprowadzone w 2016). Dróg
			Fragmentacja siedlisk [km/km ²]	1,7	FV				
			Dostępność bazy pokarmowej [kg/km ²]	578	FV				
			Zagęszczenie dróg [km/km ²]	0,40	U2				

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Stopień izolacji siedlisk	1	FV			krajowych i wojewódzkich jest 0,01km/km ² , a dróg powiatowych i gminnych 0,39 km/km ² . Ogólne zagęszczenie dróg wynosi 0,40 km/km ² , co daje ocenę wskaźnika na U2. Stan populacji wilka i zmiany zachodzące w tej populacji nie korelują z oceną wskaźnika zagęszczenia dróg na omawianym terenie. Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodnika metodycznego właściwego stanu ochrony dla tego wskaźnika. Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią barier dla gatunku.
		Szanse zachowania				FV		Szanse zachowania oceniono na FV, ponieważ ryzyko antropopresji w tym regionie jest bardzo niskie, jedynie rejon Birczy i Przemyśla jest mocniej penetrowany. Populacja ma możliwość swobodnego przemieszczania się w kierunku Bieszczady i Beskidu Niskiego.

*Dane przeliczone z obszaru PLB180012 na obszar PLH180012

13. 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

Załącznik nr 7.1.8._15_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	1337	Populacja	Procent pozytywnych stwierdzeń gatunku	XX	XX	FV	Ocena stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. Ocena ekspercka na podstawie obserwacji śladów bytowania gatunku i dostępnych materiałów. Cieki obszaru mają charakter górsko-podgórski, co stanowi suboptymalne siedlisko dla bobra, który jednak doskonale sobie radzi w tych warunkach, budując tamy, tworząc rozlewiska. Baza żerowa w sąsiedztwie cieków obfita, tworzona głównie przez olszę szarą i wierzby. Sieć drogowa o zagęszczeniu poniżej średniej krajowej, pomimo wielu dróg w pobliżu potoków, natężenie ruchu drogowego jest bardzo małe, nie stanowiące
			Indeks populacyjny	XX			
			Roczny wskaźnik trendu populacji	XX			
			Zagęszczenie rodzin	XX			
		Siedlisko	Baza pokarmowa	Obecność preferowanych gatunków drzew i krzewów	FV		
				Skład gatunkowy drzew na stanowisku			
				Średni % brzegu z zadrzewieniami			
				Średni udział procentowy drzew o pierśnicy pomiędzy 2,5 a 15 cm			
				Dostępność starorzeczy i innych zbiorników wodnych porośniętych przez grążele / grzybienie			
		Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Obecność preferowanych zbiorników wodnych	XX			
			Udział preferowanych odcinków rzek				
			Spadek rzeki/strumienia				
			Fluktuacje poziomu wody				
Charakter strefy	Charakter nadbrzeżnych zadrzewień	FV					

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik		Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			brzegowej	Drzewa i krzewy w promieniu do 30m				znaczącego zagrożenia dla bobra. W poprzedniej ocenie parametr siedliska został obniżony do U1 ze względu na występowanie dróg w pobliżu stanowisk. Według obowiązujących Przewodników Metodycznych obecność dróg jest jedynie składową wskaźnika stopnia antropopresji i ma niewielkie znaczenie- nie może ona wpływać na ocenę parametru jeżeli pozostałe wskaźniki określa się jako właściwe: FV.
				Lesistość				
				Naturalność koryta cieku				
				Dostępność schronień				
			Stopień antropopresji	Drogi wojewódzkie i krajowe	U1			
				Linie kolejowe				
				Sąsiedztwo zabudowań				
			Sąsiedztwo pól uprawnych i upraw leśnych					
		Szanse zachowania				FV		

14. 1355 Wydra *Lutra lutra*

Załącznik nr 7.1.8._16_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
wydra <i>Lutra lutra</i>	1355	Populacja	Procent pozytywnych stwierżeń gatunku	73%	FV	FV	FV	Ocena na podstawie dostępnych materiałów (dane RDOŚ w Rzeszowie). Ocena autorska (w czasie wykonywania- 2013r. nie istniała ustalona metodyka z Państwowego Monitoringu Środowiska). Wydra została stwierdzona w 73 % punktów monitoringowych . Sieć drogowa o zagęszczeniu istotnie poniżej średniej krajowej, część dróg przebiega w pobliżu potoków ale natężenie ruchu małe, nie stanowiące istotnego zagrożenia populacji. Rybność cieków na poziomie od 3,5 do 40	
			Indeks populacyjny	XX	XX				
			Roczny wskaźnik trendu populacji	XX	XX				
			Zagęszczenie populacji	XX	XX				
		Siedlisko	Baza pokarmowa	Biomasa ryb	(dane podano w jednostkach uniemożliwiających ocenę wg obowiązującej waloryzacji)	XX			XX
				Zróżnicowanie gatunkowe ichtiofauny	XX				
				Miejsca rozrody płazów	XX				
				Naturalność koryta cieku	XX				
			Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Udział preferowanych odcinków rzek	XX	XX			
				Obecność preferowanych	XX				

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			zbiorników wodnych					kg/km biegu cieku. Szanse zachowania dla gatunku oceniono jako właściwe: FV.
			Obecność mniejszych zbiorników wodnych	XX				
		Charakter strefy brzegowej	Stopień pokrycia brzegów drzewami i krzewami	XX	XX			
			Lesistość	XX				
			Stopień regulacji rzek	XX				
			Dostępność schronień	XX				
		Stopień antropopresji	Drogi wojewódzkie i krajowe	U1	U1			
			Linie kolejowe	XX				
			Sąsiedztwo zabudowań	XX				
			Przepusty pod drogami	XX				
		Szanse zachowania				FV		

15. 1361 Ryś *Lynx lynx*

Załącznik nr 7.1.8._17_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Ryś <i>Lynx lynx</i>	1361	Populacja	Zagęszczenie populacji	XX	XX	XX	XX	Brak informacji pozwalających ocenić stan populacji. Dane dotyczące rysia uzyskano z materiałów przekazanych przez RDOŚ w Rzeszowie. Na terenie Nadleśnictwa w obszarze Natura 2000 są spotykane rysie, jednak ze względu na skryty tryb życia nie wiadomo, jaka jest rzeczywista liczebność populacji. Oszacowanie parametrów populacji wymaga wieloletnich prac. Wysoka lesistość (76%- to wszystkie lasy w obszarze natura 2000 mieszczące się w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa) i mała fragmentacja kompleksów leśnych (wyliczona na podstawie
			Liczba samic prowadzących młode	XX	XX			
			Srednia liczba młodych na samicę	XX	XX			
		Siedlisko	Lesistość [%]	76	FV	U2		
			Fragmentacja siedlisk [km/km ²]	1,7	FV			
			Dostępność bazy pokarmowej [kg/km ²]	433	FV			
			Zagęszczenie dróg [km/km ²]	0,4	U2			

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Stopień izolacji siedlisk	1	FV			<p>długości linii brzegowej lasu i jego powierzchni) sprzyjają warunkom siedliskowym gatunku. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 433 kg/km² (dane z inwentaryzacji LP przeprowadzone w 2016).</p> <p>Dróg krajowych i wojewódzkich jest 0,01km/km², a dróg powiatowych i gminnych 0,39 km/km². Ogólne zagęszczenie dróg wynosi 0,40 km/km², co daje ocenę wskaźnika na U2.</p> <p>Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią barier dla gatunku.</p> <p>Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodnika metodycznego właściwego stanu ochrony dla tego wskaźnika.</p> <p>Ocena ogólna jest zaniżona, wynika z niewłaściwego sposobu waloryzacji wskaźników określających siedlisko, dlatego też nie ma potrzeby dążenia do zawartego w przewodniku metodycznym właściwego stanu ochrony dla tego wskaźnika.</p> <p>Ze względu na brak pełnej informacji o populacji gatunku i wpływu poszczególnych wskaźników siedliska na stan populacji szanse zachowania oceniono jako nieznanne - XX.</p>
		Szanse zachowania					XX	

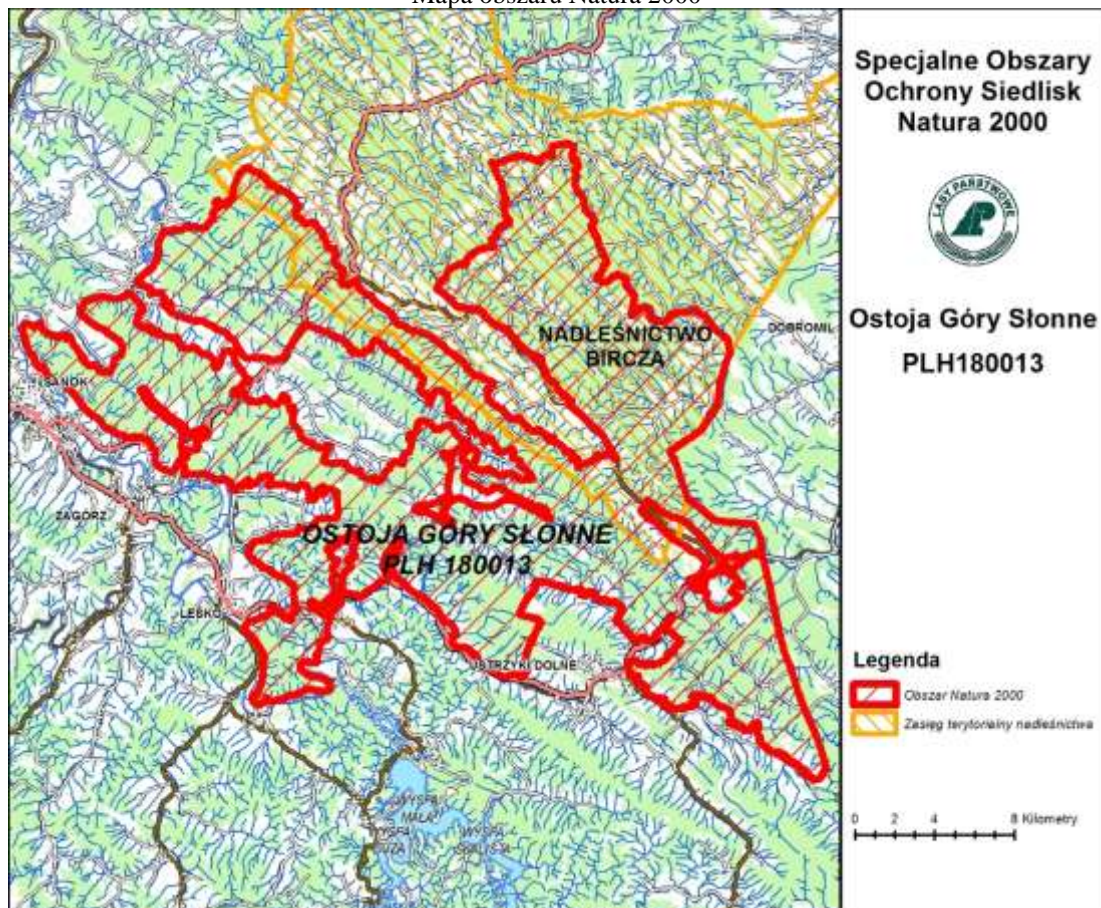
7.2. Obszar Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013

7.2.1. Informacje o obszarze

7.2.1.1. Opis granic obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013

Opis granic części obszaru położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie PUWG 1992 oraz warstwy *shp.*, zamieszczono na nośniku CD, stanowiącym załącznik do tego opracowania. Dodatkowo wykonano dedykowaną mapę w skali 1:25000 zawierającą przebieg granic obszaru.

Mapa obszaru Natura 2000

7.2.1.2. Opis gruntów i przedmiotów ochrony**Teren objęty planem**

Nazwa	Procent powierzchni obszaru dla którego sporządza się zakres zadań ochronnych w ramach PUL	Powierzchnia [ha]
Zakres zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	27,1%	12505,94

Opis obszaru

Obszar w większości położony jest w mezoregionie Gór Sanocko-Turczańskich. Układ pasm górskich jest rusztowy, sieci rzecznej natomiast kratowy. Przeważająca część obszaru należy do zlewni Sanu (dorzecze Wisły), ale południowo-wschodnia część odwadniana jest przez Strwiąż należący do dorzecza Dniestru. Lasy stanowią ponad 80% powierzchni obszaru. Dominującym elementem szaty leśnej jest zbiorowisko żyznej buczyny karpackiej. Lasy cechują się wysokim zróżnicowaniem wiekowym, gatunkowym i piętrowym, co jest spowodowane odpowiednimi sposobami użytkowania, głównie rębnią stopniową udoskonaloną z długim okresem odnowienia. Pośród lasów znajdują się enklawy pól uprawnych, łąk i pastwisk.

Dużą część lasów tego obszaru stanowią drzewostany na gruntach porolnych (około 32%). Po wysiedleniach ludności przeprowadzonych w latach 1945-47, były one zalesiane głównie sosną, traktowaną w tych warunkach jako przedplon. Do dnia dzisiejszego trwa proces przebudowy tych drzewostanów w kierunku lasów o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem.

PUL zawierający zakres PZO (u.o.p. Art.28 ust. 10) obejmuje wszystkie grunty w zarządzie Nadleśnictwa Bircza, w tym wchodzące w skład Parku Krajobrazowego Góry Słonne oraz rezerwatów „Chwaniów”, „Na Opalonym”, „Nad Trzciancem”.

Przedmioty ochrony wg SDF

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 wg SDF.

Lp.	Kod	Nazwa
1	6230*	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> - płaty bogate florystycznie)
2	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
3	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)
4	9130	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
5	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
6	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)
7	9180*	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)

Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 wg SDF.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
PŁAZY			
1	1193	<i>Bombina variegata</i>	Kumak górski
2	2001	<i>Triturus montandoni</i>	Traszka karpacka
RYBY			
3	5094	<i>Barbus meridionalis (peloponnesius)</i>	Brzanka
4	1163	<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy
5	1098	<i>Eudontomyzon spp.</i>	Minogi
BEZKREGOWCE			
6	4014	<i>Carabus variolosus</i>	Biegacz urozmaicony
7	1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Zgniotek cynobrowy
8	4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	Zagłębek bruzdkowany
SSAKI			
9	1352	<i>Canis lupus</i>	Wilk
10	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra
11	1361	<i>Lynx lynx</i>	Ryś

7.2.1.3. Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013, stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013, stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa
1.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)
2.	9110	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)
3.	9130	Żywe buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)
4.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)
5.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)

Typy siedlisk przyrodniczych wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013, nie stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa
1.	6230*	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion - platy bogate florystycznie</i>)
2.	9180*	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach (<i>Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani</i>)

Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
PŁAZY			
1.	1193	<i>Bombina variegata</i>	Kumak górski
2.	2001	<i>Triturus montandoni</i>	Traszka karpacka
BEZKRĘGOWCE			
3.	4014	<i>Carabus variolosus</i>	Biegacz urozmaicony
4.	1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Zgniotek cynobrowy
5.	4026	<i>Rhysodes sulcatus</i>	Zagłębek bruzdkowany
SSAKI			
6.	1352	<i>Canis lupus</i>	Wilk
7.	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra
8.	1361	<i>Lynx lynx</i>	Ryś

Gatunki zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG będące przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 nie stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
RYBY			
1.	5094	<i>Barbus meridionalis (peloponnesius)</i>	Brzanka
2.	1163	<i>Cottus gobio</i>	Głowacz białopłetwy
3.	1098	<i>Eudontomyzon spp.</i>	Minogi

7.2.1.4. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013, stwierdzonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Wyboru lokalizacji transektów monitoringowych dokonano w oparciu o dostępne dane z prac glebowo-siedliskowych, opisów taksacyjnych, weryfikacji terenowej oraz siedlisk przyrodniczych z Invent 2007. Dokładny przebieg transektu był dodatkowo modyfikowany w terenie w trakcie jego wyznaczania.

Ilość transektów monitoringowych uzależniona była od powierzchni siedliska przyrodniczego w Nadleśnictwie Bircza, jak również od podziału drzewostanów siedliska przyrodniczego na grupy wiekowe (1-40; 41-100; powyżej 100 lat). Zasada przydzielania ilości transektów monitoringowych uwzględniała dwa parametry: (zasadę przyjęto w oparciu o ustalenia podjęte pomiędzy LP a RDOŚ w Rzeszowie w ramach prac nad sporządzeniem PZO dla obszarów Natura 2000 Trzciana PLH180018 oraz Rymanów PLH180016 w dniu 25 listopada 2013 r.)

- parametr I - podział drzewostanów siedliska przyrodniczego na grupy wiekowe (1-40 lat; 41-100 lat; 101 i więcej lat) oraz określenie ich powierzchni, przy czym spośród grup wiekowych wyznaczono podgrupy według dominacji gatunków panujących;
- parametr II – określenie ilości transektów monitoringowych z uwzględnieniem parametru I według następujących zasad:
 - dla siedlisk wielkopowierzchniowych 1 szt. na ok. 500 ha powierzchni siedliska,
 - dla siedlisk średniopowierzchniowych 1 szt. na każde 100-200 ha powierzchni siedliska,
 - dla siedlisk małopowierzchniowych 1 szt. na każde 1-50 ha powierzchni siedliska.

Transekty monitoringowe wyznaczone były w jednorodnych płatach siedliska.

Monitoring siedlisk przyrodniczych przeprowadzono zgodnie z metodyką opracowaną przez Inspekcję Ochrony Środowiska, zamieszczoną w „Monitoring siedlisk przyrodniczych” - Przewodnik metodyczny, część pierwsza, trzecia i czwarta. Dane terenowe uwzględniały: lokalizację (współrzędne GPS, wydzielenie leśne, trwałe oznaczenie w terenie); opis siedliska w miejscu przeprowadzenia monitoringu; określenie obserwowanych zespołów i podzespołów roślinnych; areal siedliska na stanowisku; aktualne oddziaływania na siedlisko oraz przewidywane zagrożenia. Na każdym leśnym transekcie pomierzono martwe drewno stojące i leżące w rozbiciu na gatunki, według IUL.

Dla siedlisk 9130, 9110 i 9170 powierzchnia transektu monitoringowego wynosiła 40 arów. Najczęściej były to prostokątne transekty o szerokość 20 m i długości 200 m. Dla siedlisk 91E0*, 6510 powierzchnia transektu monitoringowego wynosiła 20 arów. Najczęściej były to prostokątne transekty szer. 10 m i długości 200 m.

Dokonując oceny stanu ochrony siedlisk przyrodniczych wzorowano się na przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010r., Nr 34 poz. 186) przy posłkowaniu się poradnikiem „Monitoring siedlisk przyrodniczych”. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych oceniany był na podstawie parametrów:

- powierzchnia siedliska,
- struktura i funkcja,
- szanse zachowania siedliska.

W każdym miejscu, gdzie wykonywano zdjęcie fitosocjologiczne, zrobiono co najmniej 3 zdjęcia fotograficzne oraz waypoint (oznaczenie punktu GPS). Wszystkie zdjęcia fotograficzne zostały skatalogowane i przywiązane do warstwy punktowej wskazującej dokładne miejsce ich wykonania.

Zasięg siedlisk przyrodniczych wyznaczonych podczas inwentaryzacji przeprowadzonej w 2007 roku, został zweryfikowany w oparciu o dostępne dane z prac glebowo-siedliskowych, opisy taksacyjne oraz prace terenowe. Zgodnie ze Specyfikacją Istotnych Warunków Zamówienia podstawą konturu siedliskowego było wydzielenie leśne. Powierzchnie wydzieleni leśnych przyjęto zgodnie z IUL § 15 pkt. 2 podpunkt 2 lit. „c) *nie mniej niż 0,25 ha: wyłączenia uwarunkowane wyznaczeniem na gruncie granic obszarów Natura 2000...*”; Dla siedlisk priorytetowych (91E0*) ograniczenia takiego nie stosowano i dopuszczono tworzenie mniejszych wydzieleni leśnych niż przyjęte zasady w IUL.

7.2.1.5. Typy siedlisk przyrodniczych występujące w części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

1. 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Łąki świeże użytkowane ekstensywnie w Obszarze Ostoja Góry Słonne PLH180013 zaliczone zostały do zespołu *Arrhenatheretum elatioris*. Zbiorowisko występuje w dolinach oraz na stokach o niewielkim nachyleniu, porastając gleby brunatne na potencjalnych siedliskach grądów. Obok postaci typowej, łąki świeże na terenie Nadleśnictwa Bircza występują w wariacie z dominującą mietlicą pospolitą *Agrostis capillaris*, co stanowi przejściowy charakter do górskich łąk mietlicowych. Na stokach o wystawie południowej i zachodniej występuje podzespół ciepłolubny z udziałem gatunków klasy *Festuco-Brometea*, a także płaty z dominującą kostrzewą bezostną *Bromus inermis*.

W runie często dominuje mietlica pospolita *Agrostis capillaris* i rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, duże pokrycie z pośród traw osiągają także tymotka łąkowa *Phleum pratense*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, kostrzewa czerwona *Festuca rubra*, kłósówka wełnista *Holcus lanatus*, wyczyniec łąkowy *Alopecurus pratensis*. Obok traw występują gatunki charakterystyczne ze związku *Arrhenatherion elatioris* i rzędu *Arrhenatheretalia* takie jak: krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondulium*, jastrun właściwy *Leucanthemum vulgare*, komonica zwyczajna *Lotus corniculatus*, dzwonek rozpierschły *Campanula patula*, pępawa dwuletnia *Crepis biennis*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, świerzbica polna *Knautia arvensis*. Poza wymienionymi wyżej, występuje wiele innych gatunków roślin naczyniowych tworzących kompozycję łąk świeżych użytkowanych ekstensywnie. Bogactwo gatunkowe w wielu płatach osiąga 50 taksonów.

Struktura przestrzenna płatów siedliska jest właściwa. Nie odnotowano obecności obcych gatunków inwazyjnych oraz ekspansji drzew i krzewów. W badanych płatach siedliska zwykle odnotowywano do 4 gatunków charakterystycznych. Spośród rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych najczęściej występuje trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*. Dzięki prawidłowemu użytkowaniu kośnemu, z usuwaniem pokosu z siedliska, warstwa wołoku nie przekracza 2cm. Powierzchnia siedliska wynosi 450,27 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 6510 zamieszczono w załączniku nr 7.2.8. _1_2.

2. 9110 Kwaśna buczyna (*Luzulo-Fagenion*)

Kwaśna buczyna na terenie Nadleśnictwa reprezentowana jest przez zbiorowisko żyźnej jedliny karpackiej *Abies alba-Oxalis acetosella*, które występuje zazwyczaj w dolnej części regła dolnego, na stokach o niewielkim nachyleniu, gdzie zajmuje siedliska żyźniejsze niż kwaśna buczyna górską. Wykształciła się na glebach brunatnych właściwych i brunatnych wylugowanych. W dolnej części stoków zajmuje czwartorzędowe deluwia, a w pozostałych miejscach zwietrzeliny piaskowców i łupków trzeciorzędowych oraz w mniejszym stopniu kredowych. W znacznej części są to gleby zatrzymujące wodę opadową i oglejane. W części zajmują siedliska żyźnej buczyny górskiej *Dentario glandulosae-Fagetum*. Prawdopodobnie w przyszłości część areału naturalnie zacznie przekształcać się w drzewostany z dominacją buka.

Drzewostan zespołu *Abies alba-Oxalis acetosella* zdominowany jest przez jodłę pospolitą *Abies alba*, a buk zwyczajny *Fagus sylvatica* stanowi domieszkię. Towarzyszą im: sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, świerk pospolity *Picea abies*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, grab pospolity *Carpinus betulus*, czereśnia ptasia *Prunus avium*, klon jawor *Acer pseudoplatanus* topola osika *Populus tremula*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* brzoza brodawkowata *Betula pendula* oraz modrzew europejski *Larix decidua*. W niższych, warstwach drzewostanów często występuje buk *Fagus sylvatica*, jodła pospolita *Abies alba*, leszczyna *Corylus avellana* kruszyna pospolita *Frangula alnus*, jarzab pospolity *Sorbus aucuparia*, grab pospolity *Carpinus betulus* oraz bez czarna *Sambucus nigra* i koralowy *Sambucus racemosa*. W runie ciężko wyznaczyć gatunki charakterystyczne czy wyróżniające. Reprezentowane są tu klasy *Quercus-Fagetea* oraz *Vaccinio-Piceetea*. Z dużą stałością występują: gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, konwalijka dwulistna *Maianthemum biforium*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, borówka czarna *Vaccinium myrtillus*, kosmatka owłosiona *Luzula pilosa*, bluszczyk kosmaty *Glechoma hirsuta*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*, zachyłka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris* wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mass* a z mszaków odnotowano złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum*, żurawiec falisty *Atrichum undulatum* oraz widłoząbek włoskowy *Dicranella heteromala*. Przytulie okrągłolistną *Galium rotundifolium* stwierdzono na kilku powierzchniach.

Charakterystyczna kombinacja florystyczna z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i zróżnicowania fitosocjologicznego jest właściwa dla siedliska. Płaty siedliska wykazują wysoką ilość martwego drewna - średnio 33,62 m³/ha. Ilość martwego drewna wielkowymiarowego wynosi średnio 3,83 szt./ha natomiast ilość mikrosiedlisk drzewnych - średnio 20 szt./ha. Udział drzew ponad stuletnich wynosi około 52% powierzchni rzeczywistej. W podszycie i runie brak inwazyjnych gatunków obcych oraz ekspansywnych gatunków rodzimych. W jednym płacie siedliska odnotowano występowanie sosny wejmutki, jednak jej udział jest bardzo niewielki. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności jest właściwa, naturalne odnowienie drzewostanów liczne. Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna występują nielicznie. Powierzchnia siedliska wynosi 254,15 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 9110 zamieszczono w załączniku nr 7.2.8. 2_2.

3. 9130 Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*)

Żyzna buczyna karpacka występuje w reglu dolnym oraz w piętrze pogórza obok grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum*. W górach jej występowanie ma charakter masowy, a w piętrze pogórza głównie wyspowy. Żyzna buczyna karpacka zajmuje obszary o zróżnicowanej topografii: stoki i grzbiety górskie, zbocza dolin i koluwia osuwiskowe.

Żyzna buczyna karpacka zajmuje gleby brunatne właściwe, brunatne wyługowane, brunatne kwaśne oraz sporadycznie płowe właściwe i brunatne, które wytworzyły się z piaskowców i łupków trzeciorzędowych oraz kredowych w mniejszym zaś stopniu z czwartorzędowych utworów deluwialnych.

Drzewostan zespołu *Dentario glandulosae-Fagetum* zdominowany jest przez buka *Fagus sylvatica* oraz jodłę pospolitą *Abies alba*. Towarzyszą im sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, świerk pospolity *Picea abies*, dąb szypułkowy *Quercus robur*, grab pospolity *Carpinus betulus*, czereśnia ptasia *Prunus avium*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, topola osika *Populus tremula*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* brzoza brodawkowata *Betula pendula* oraz modrzew europejski *Larix decidua*. W niższych warstwach drzewostanu występuje buk *Fagus sylvatica*, jodła pospolita *Abies alba*, leszczyna *Corylus avelana*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*, grab pospolity *Carpinus betulus* oraz bez czarny *Sambucus nigra* i koralowy *Sambucus racemosa*. W warstwie runa wiosną masowo pojawia się żywiec gruczołowaty *Dentaria glandulosa*, będący gatunkiem charakterystycznym żyznej buczyny karpackiej oraz cebulica dwulistna *Scilla bifolia*. Oprócz nich z wiosennych geofitów rosną w żyznej buczynie karpackiej: żywiec cebulkowy *Dentaria bulbifera*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, a w postaci wilgotniejszej siedliska kokorycze pusta *Corydalis cava* i pełna *Corydalis solida*. Z dużą stałością pojawia się żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*. Oprócz wiosennych geofitów na dnie lasu występują gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, przytulia wonna *Galium odoratum*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, bluszczyc kosmaty *Glechoma hirsuta*, szalwia lepka *Salvia glutinosa*, nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*, zachyłka trójkątna *Gymnocarpium dryopteris*, wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas* a z mszaków: złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum* i żurawiec falisty *Atrichum undulatum*.

Charakterystyczna kombinacja florystyczna z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i zróżnicowania fitosocjologicznego jest właściwa dla siedliska. Płaty siedliska wykazują wysoką ilość martwego drewna - średnio 31,61 m³/ha. Ilość martwego drewna wielkowymiarowego wynosi średnio 3,9 szt/ha natomiast ilość mikrosiedlisk drzewnych - średnio 17,1 szt./ha. Udział drzew ponad stuletnich wynosi około 48,2% powierzchni rzeczywistej. W podszyciu i runie brak inwazyjnych gatunków obcych oraz ekspansywnych gatunków rodzimych. Z gatunków obcych geograficznie w drzewostanie odnotowano jedynie sosnę wejmutkę, której udział jest znikomy (poniżej 1%). Struktura pionowa i przestrzenna roślinności jest właściwa, naturalne odnowienie drzewostanów liczne. Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna występują nielicznie. Powierzchnia siedliska wynosi 6429,82 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 9130 zamieszczono w załączniku nr 7.2.8. 3_2.

4. 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Grąd subkontynentalny reprezentuje grupę lasów dębowo-grabowych we wschodniej części Europy Środkowej oraz w Europie Wschodniej. W Polsce występuje na obszarach znajdujących się pod wpływem klimatu umiarkowanie kontynentalnego. W Karpatach górna granica grądu subkontynentalnego pokrywa się z dolną granicą piętra regla dolnego.

Na terenie nadleśnictwa grądy wytworzyły się na glebach brunatnych właściwych i brunatnych wyługowanych wytworzonych ze zwietrzliny piaskowców i łupków trzeciorzędowych rzadziej kredowych oraz czwartorzędowych utworów deluwialnych.

Wielowarstwowy drzewostan tworzą dąb szypułkowy *Quercus robur*, grab *Carpinus betulus*, niekiedy lipa drobnolistna *Tilia cordata*. Na styku z buczynami znaczący udział mają buk pospolity *Fagus sylvatica* i jodła pospolita *Abies alba*.

W drzewostanie, w zmieszaniu jednostkowym i grupowym, występują także: czereśnia ptasia *Prunus avium*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, olsza szara *Alnus incana*, olsza czarna *Alnus glutinosa*, wiąz górski *Ulmus glabra*, sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, topola osika *Populus tremula*, brzoza brodawkowata *Betula pendula* oraz modrzew europejski *Larix decidua*.

W niższych, warstwach drzewostanów występuje grab pospolity *Carpinus betulus*, leszczyna *Corylus avelana*, buk *Fagus sylvatica*, jarzab pospolity *Sorbus aucuparia*, oraz bez czarny *Sambucus nigra*. Runo pokrywa znaczną część powierzchni płatów. W aspekcie wczesnowiosennym wypełniają je takie gatunki, jak: zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, przyłaszczka pospolita *Hepatica nobilis*, groszek wiosenny *Lathyrus vernus*, kokorycze pusta *Corydalis cava* i pełna *Corydalis solida*, zdrojówka rutewkowata *Isopyrum thalictroides*, ziarnopłon wiosenny *Ficaria verna*, miodunka ćma *Pulmonaria obscura*. Później pojawiają się: gwiazdnica wielokwiatowa *Stellaria holostea*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, prosownica rozpięchła *Milium effusum*, dąbrówka rozłogowa *Ajuga reptans*, czworolist pospolity *Paris quadrifolia*, przytulia wonna *Galium odoratum*, czerniec gronkowy *Actaea spicata*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, kokoryczka wielokwiatowa *Polygonatum multiflorum*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, zerwa kłosowa *Phyteuma spicatum*, nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas* i krótkoostna *D. carthusiana*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium* i wiele innych. Licznie występują także gatunki charakterystyczne zespołu *Tilio-Carpinetum*: turzyca orzęsiona *Carex pilosa* i jaskier kaszubski *Ranunculus cassubicus*. Liczne są także okazy przytulinki wiosennej *Cruciata glabra*, trzmieliny brodawkowatej *Euonymus verrucosus* i przytulii Schultesa *Galium schultesii*. W miejscach wilgotniejszych łąnowo występuje turzyca drzączkowata *Carex brizoides*. Wpływ okolicznych buczyn tłumaczy liczne występowanie żywokostu sercowatego *Symphytum cordatum*.

W słabo wykształconej warstwie mszystej najczęściej występują: żurawiec falisty *Atrichum undulatum*, płózymerzyk pokrewny *Plagiomnium affine*, płózymerzyk fałdowany *P. undulatum* i złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum*.

Charakterystyczna kombinacja florystyczna jest zniekształcona w stosunku do typowej dla siedliska w tym regionie. Powodem tego są zaszłości gospodarcze, które obecnie skutkują udziałem sosny i dominacją buka

w drzewostanie. Płaty siedliska wykazują wysoką ilość martwego drewna – średnio 41,28 m³/ha i wielkowymiarowego - średnio 5,51 szt./ha, ilość mikrosiedlisk drzewnych wynosi średnio 10,8 szt/ha. Udział drzew ponad stuletnich wynosi ok. 15,8% powierzchni rzeczywistej. W podszycie i runie brak inwazyjnych gatunków obcych oraz ekspansywnych gatunków rodzimych. W drzewostanie nie odnotowano gatunków obcych geograficznie. Struktura pionowa i przestrzenna roślinności jest słabo zróżnicowana a naturalne odnowienie, z uwagi na fazę rozwojową drzewostanów, pojawia się nielicznie. Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna występują nielicznie. Powierzchnia siedliska wynosi 141,40 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 9170 zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._4_2.

5. 91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

5.1. 91E0*- 1 *Salicetum albae*:

Nadrzeczny łęg wierzbowy (wraz z wiklinami nadrzeczными) *Salicetum albo-fragilis* występuje w całym kraju jako zbiorowisko azonalne. Związany jest z szerszymi dolinami rzek oraz potoków, także górskich. Na terenie Nadleśnictwa pojawia się obok innych zbiorowisk łęgowych w dolinach: Wiaru i Jaminki. Na madach właściwych i brunatnych. Drzewostan tworzą wierzby: krucha *Salix fragilis* i biała *Salix alba* z domieszką olszy szarej *Alnus incana* i topoli osiki *Populus tremula*. W niższych warstwach lasu dominują wierzby *Salix sp.* oraz leszczyna pospolita *Corylus avellana*. Runo o sporym pokryciu tworzą starzec Fuchsa *Senecio Fuchsii*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, pokrzywa *Urtica dioica*, świerzabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*. Często występuje jarzmianka większa *Astrantia major*, turzyca odległokłosa *Carex remota*, skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*, szczaw gajowy *Rumex sanguineus*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, kostrzewa olbrzymia *Festuca gigantea*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria*, lepiężnik biały *Petasites albus* oraz łopian większy *Arctium lappa*.

5.2. 91E0*- 5 *Carici remotae-Fraxinetum*:

Podgórski łęg jesionowy związany jest z dolinami niewielkich górskich i podgórskich potoków. Typowa postać wykształciła się jako pas wzdłuż cieków, na płaskich dnach dolin i terasach potoków. Ponadto siedlisko to rozwinęło się u podstaw stoków, spod których sączy się woda. Podgórski łęg jesionowy może powstawać na rozmaitych typach gleb: gruntowoglejowych, mułowoglejowych, madach rzecznych właściwych i próchnicznych. Są to łęgowe lasy z drzewostanem zdominowanym najczęściej przez olszę szarą *Alnus incana*. Znaczny udział w drzewostanie ma klon jawor *Acer pseudoplatanus*. Jako gatunki domieszkowe zdarzają się: klon pospolity *Acer platanoides*, wiąz górski *Ulmus glabra*, buk zwyczajny *Fagus sylvatica* a w niższych położeniach także lipa drobnolistna *Tilia cordata* i dąb szypułkowy *Quercus robur*. Warstwę krzewów tworzy zwykle leszczyna pospolita *Corylus avellana*, trzmielina pospolita *Euonymus europaea*,

wiciokrzew czarny *Lonicera nigra* oraz głogi *Crataegus sp.* Runo jest bujne, zwarte i bogate w gatunki, często kilkuwarstwowe. Reprezentatywne gatunki runa to: starzec gajowy *Senecio nemorensis*, czyściec leśny *Stachys sylvatica*, pokrzywa *Urtica dioica*, świerżabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, niecierpek pospolity *Impatiens noli-tangere*. Często występuje jarzmianka większa *Astrantia major*, turzycza odległokłosa *Carex remota*, czartawa pośrednia *Circaea intermedia*, skrzyp olbrzymi *Equisetum telmateia*, szczaw gajowy *Rumex sanguineus*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, jaskier kosmaty *Ranunculus lanuginosus*, kostrzewa olbrzymia *Festuca altissima*, szczyr trwały *Mercurialis perennis*, podagrycznik pospolity *Aegopodium podagraria* i przetacznik górski *Veronica montana*.

5.3. 91E0* - 6 *Alnetum incanae*:

Nadrzeczne olszyny górskie wykształciły się na terasach zalewowych górskich i podgórskich rzek. Lasy *Alnetum incanae* podlegają okresowym zalewom wodami rzecznyymi, które warunkują stan podłoża i strukturę roślinności. Siedlisko rozwinęło się na madach górskich: słabo wykształconych, próchnicznych i brunatnych. W typowej postaci drzewostan nadrzecznej olszyny górskiej jest jednowarstwowy i całkowicie zdominowany przez olchę szarą *Alnus incana*. Jako domieszki w warstwie drzew występują: wierzba krucha *Salix fragilis*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*. W warstwie krzewów poza olszą szarą rosną: jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, klon jawor *Acer pseudoplatanus*, leszczyna pospolita *Coryllus avellana*, czeremcha zwyczajna *Padus avium*, wiciokrzew pospolity *Lonicera xylosteum*, bez czarny *Sambucus nigra* i inne. Runo jest bardzo bogate florystycznie, silnie zwarte i wielowarstwowe. Współwystępują tu rośliny leśne i ziołoroślowe, spośród których na uwagę zasługują: bodziszek żałobny *Geranium phaeum*, żywokost sercowaty *Symphytum cordatum*, wilczomlec migdałolistny *Euphorbia amygdaloides*, oset łopianowaty *Carduus personata*, lepieźnik różowy *Petasites hybridus*, lepieźnik wyłysiały *P. kablikianis*. Warstwa mszysta jest słabo rozwinięta.

5.4. 91E0* - 7 *Caltho - Alnetum*:

Bagienna olszyna górską wykształciła się w miejscach, gdzie stale wypływa i sączy się woda o odczynie słabo kwaśnym lub zasadowym. Siedlisko to wykształca się na glebach gruntowo-glejowych lub torfowo-glejowych, stosunkowo zasobnych w azot, jednak ubogich w przyswajalny dla roślin fosfor. Jest to łęgowo-bagienny las olszy szarej *Alnus incana*, o charakterze „olsu górskiego” a kompozycji florystycznej pośredniej między zbiorowiskami łęgowymi i olsowymi. W drzewostanach olszy szarej towarzyszyć mogą występujące w domieszce: klon jawor *Acer pseudoplatanus* oraz olsza czarna *Alnus glutinosa*. W warstwie podszytu znajdują się odrośla olszy szarej oraz wawrzynek wilczelyko *Daphne mezereum*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, wierzba uszata *Salix aurita*. Runo jest bujne - z udziałem gatunków ziołoroślowych. Typowe gatunki to: świerżabek orzęsiony *Chaerophyllum hirsutum*, ostrożeń warzywny *Cirsium oleraceum*, wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*, pępawa błotna *Crepis paludosa*, lepieźnik wyłysiały *Petasites kablikianus*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, sitowie leśne *Scirpus sylvaticus*, knieć błotna górską *Caltha laeta*, kozłek całolistny *Valeriana simplicifolia*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, szczyr trwały *Mercurialis perennis* i czyściec leśny *Stachys sylvatica*.

We wszystkich wyróżnionych podtypach stwierdzono typową dla łągu kombinację florystyczną. We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska. Nie odnotowano gatunków obcych geograficznie w drzewostanie, inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie pojawiają się sporadycznie. Zgodnie z zapisem w „Monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki Monitoringu w latach 2013-2014” oraz modyfikacją metodyki z 17.07.2015 r. oceniając specyficzną strukturę i funkcję stanowisk łągów położonych w regionach górskich i podgórskich nie należy brać pod uwagę wskaźników: „martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”, „martwe drewno(łączone zasoby)” oraz „wiek drzewostanu”. Reżim wodny jest niezaburzony przez czynniki antropogeniczne a koryta rzeczne, które mają wpływ, na siedlisko nie były regulowane. Pionowa struktura roślinności wykazuje zróżnicowanie a naturalnego odnowienia praktycznie brak. Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna występują nielicznie. Powierzchnia siedliska wynosi 187,97 ha.

Ocenę stanu zachowania siedliska przyrodniczego 91E0* zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._5_2.

7.2.1.6. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków zwierząt będących przedmiotem ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Oceny stanu zachowania przedmiotów ochrony występujących na terenie Nadleśnictwa dokonano wzorując się na rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Wskaźniki, jako składowe parametrów przyjęto z podręczników monitoringu siedlisk przyrodniczych. Część danych przyjęto na podstawie wcześniejszych badań zawartych w opracowaniach udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

1. 1193 Kumak górski *Bombina variegata*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. W stosunku do pierwotnej oceny jaką zawierały udostępnione materiały, zmodyfikowano ocenę szans zachowania gatunku z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla kumaka górskiego.

2. 2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. W stosunku do pierwotnej oceny jaką zawierały udostępnione materiały, zmodyfikowano ocenę szans zachowania gatunku z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla traszki karpackiej.

3. 4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

Dane dotyczące oceny gatunku pozyskano z aktualnych opracowań udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. W ramach inwentaryzacji wskaźnikowej przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w 2016 roku na terenie ostoi PLH180013 w zasięgu Nadleśnictwa Bircza otrzymano dane z jednej powierzchni monitoringowej i 8 spostrzeżeń terenowych. Analizując zebrane dane stwierdzono, że sposób waloryzacji wskaźników jaki zastosowano w przewodniku metodycznym do oceny siedliska dla gatunku nie koreluje z oceną stanu populacji. W warunkach górskich i pogórzowych opisy wskaźników zastosowane w metodyce nie przystają do charakteru większości naturalnych cieków wodnych i ich najbliższego otoczenia np. aby nadać ocenę FV dla wskaźnika dominujący typ podłoża musiało by one być błotniste lub muliste z dużym udziałem materii organicznej co w warunkach omawianego terenu jest mało realne.

4. 1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Inwentaryzację gatunku przeprowadzono na 8 powierzchniach o wielkości 100 ha. Trzy z nich znajdowały się w rezerwatach przyrody („Chwaniów”, „Nad Trzciancem”, „Na Opalonym”), pięć zostało zlokalizowanych w lasach gospodarczych. Każda badana powierzchnia została podzielona na 10 ha podpowierzchnie.

Termin prac:

Prace inwentaryzacyjne na powierzchniach monitoringowych prowadzono w okresie od maja do połowy lipca 2016 r.

Ocena stanu populacji:

Na każdej podpowierzchni (10 ha) przeszukiwano maksymalnie 3 kłody leżące/drzewa stojące o odpowiednich parametrach rozkładu (II stopień rozkładu) oraz wilgotności (drewno silnie świeże / wilgotne). Gdy znaleziono pierwszego osobnika gatunku - poszukiwania na podpowierzchni były przerywane. Wybrane do analizy drzewo przeszukiwane było na nie więcej niż 30% powierzchni kory. Poszukiwania gatunku przeprowadzono, gdy temperatura powietrza wynosiła przynajmniej +5°C.

Ocena stanu siedliska:

W trakcie prac wykonywany był pomiar martwego drewna celem:

- określenia ilości martwego drewna: obliczano ilość kłód stojących o pierśnicy ≥ 30 cm, oraz leżących o średnicy w połowie długości ≥ 30 cm;
- określenia jakości martwego drewna (ocena występowania określonych klas rozkładu drewna w cztero-stopniowej skali);
- oceny intensywności gospodarowania na podstawie ilości pozostawionego martwego drewna.

Inwentaryzacja martwego drewna wykonywana była na zasadach określonych w Instrukcji Urządzania Lasu tom I (dodatkowe pomiary drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych) przy czym uwzględniano tylko martwe drewno o grubości ponad 20 cm w grubszym końcu. Podczas pomiarów

uwzględniano także klasy rozkładu drewna. Inwentaryzacja martwego drewna została przeprowadzona na 10 równomiernie rozlokowanych transektach o wymiarach 10 m x 100 m na każdej 100 ha powierzchni.

W miejscach stwierdzenia gatunku wykonywano opis siedliska, który zawiera: skład gatunkowy i wiek drzewostanu, ślady gospodarki leśnej - celem określenia struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanu oraz stopnia naturalności ekosystemu leśnego.

Stan ochrony gatunku oceniano na podstawie wytycznych zawartych w „Przewodniku metodycznym Monitoringu gatunków zwierząt”. Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością (ilością) martwego drewna (na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi 58,91 m³/ha) oraz jakością martwego drewna. W lasach gospodarczych ilość odnajdywanych larw zgniotka cynobrowego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze „Stan populacji”.

5.4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Inwentaryzację gatunku przeprowadzono na 8 powierzchniach o wielkości 100 ha. Trzy z nich znajdowały się w rezerwach przyrody („Chwaniów”, „Nad Trzciancem”, „Na Opalonym”), pięć zostało zlokalizowanych w lasach gospodarczych. Każda została podzielona na 10 ha podpowierzchnie.

Termin prac:

Prace inwentaryzacyjne na powierzchniach monitoringowych przeprowadzono w maju 2016 r.

Ocena stanu populacji:

Zastosowano metodykę opisaną w podręczniku monitoringu GIOŚ. Przewiduje ona w pierwszej kolejności odłów imagines w okresie ich rójki za pomocą pułapek ekranowych (IBL-2), w przypadku gdy owadów nie stwierdzi się należy przeszukać środowisko ich rozwoju, czyli kłody.

Na każdej powierzchni wywieszono 6 pułapek (3 szt./50 ha). Pułapki wywieszano równomiernie na całej powierzchni monitoringowej, lokalizując je nad kłodami i w miejscach nagromadzenia martwego drewna, często w prześwietleniach drzewostanów. Pułapki przeglądano co 3 dni, lub po ulewnym deszczu. Metoda uzupełniająca, która polega na przeszukiwaniu środowiska życia gatunku nie była realizowana, ponieważ stan populacji na podstawie pułapek określono na FV - na każdej z powierzchni monitoringowych odławiano imagines - co najmniej na 3 z 6 pułapek.

Ocena stanu siedliska:

W trakcie prac wykonywany był pomiar martwego drewna. Inwentaryzacja martwego drewna wykonywana była na zasadach określonych w Instrukcji Urzędzenia Lasu tom I (Dodatkowe pomiary drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych) przy czym uwzględniano tylko martwe drewno o grubości ponad 20 cm w grubszym końcu. Podczas pomiarów uwzględniano także klasy rozkładu drewna (w czterostopniowej skali). Inwentaryzacja martwego drewna została przeprowadzona na 10 równomiernie rozlokowanych transektach o wymiarach 100 m x 10 m na każdej 100 ha podpowierzchni.

W miejscach zlokalizowania każdej z pułapek ekranowych wykonywano opis siedliska, który zawierał: skład gatunkowy i wiek drzewostanu, ślady gospodarki leśnej, skrócony opis struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanu oraz opis kłody, nad którą zawieszono pułapkę ekranową.

Stan ochrony gatunku oceniano na podstawie wytycznych zawartych w „Przewodniku metodycznym. Monitoringu gatunków zwierząt”. Na wszystkich powierzchniach monitoringowych licznie inwentaryzowano gatunek. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z ilością martwego drewna (na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi średnio 58,91 m³/ha) oraz jakością martwego drewna. Obecna waloryzacja wskaźnika ilości martwego drewna nie przystaje do rzeczywistych warunków terenowych. Zarówno w lasach gospodarczych jak i rezerwach przyrody ilość złapanych osobników zagłębka bruzdkowanego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze stanu populacji.

6. 1352 Wilk *Canis lupus*

Liczebność populacji określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

Wskaźniki stanu siedliska oceniano na podstawie wytycznych zawartych w „Przewodniku metodycznym. Monitoringu gatunków zwierząt”. Bazę pokarmową obliczono bazując na danych Nadleśnictwa pochodzących z obserwacji całorocznych, przyjmując uśrednione wagi ciała zwierząt należących do poszczególnych gatunków podawane w „Małej encyklopedii leśnej” PWN.

Wskaźnik lesistości oraz fragmentacji siedliska obliczono dla zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Bircza w ramach obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013. Do obliczeń wykorzystano dane z projektu *Corine Land Cover* realizowanego w 2012 roku.

Wskaźnik zagęszczenia dróg obliczono zgodnie z wytycznymi zawartymi w podręczniku metodycznym, wykorzystano dane geometryczne z BDOT (Baza danych obiektów topograficznych).

7. 1355 Wydra *Lutra lutra*

Ocenę stanu zachowania gatunku określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. Ocena autorska (w czasie wykonywania-2013r. nie istniała ustalona metodyka z Państwowego Monitoringu Środowiska). Wydra została stwierdzona w 40 % punktów monitoringowych. Sieć drogowa o zagęszczeniu istotnie poniżej średniej krajowej, część dróg przebiega w pobliżu potoków ale natężenie ruchu małe, nie stanowiące istotnego zagrożenia populacji. Rybność cieków na poziomie od 1,3 do 25 kg/km biegu ciek. Szanse zachowania dla gatunku oceniono jako właściwe: FV.

8. 1361 Ryś *Lynx lynx*

Wykorzystano dane dotyczące oceny stanu zachowania gatunku, pochodzące z aktualnych opracowań udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

Do określenia wskaźnika zagęszczenia dróg wykorzystano drogi publiczne w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa w ramach obszaru Natura 2000 „Góry

Słonne”, wykorzystano dane geometryczne z BDOT (Baza danych obiektów topograficznych).

Ponownie poddano analizie parametr perspektywa zachowania gatunku, zmieniając jego wartość.

7.2.1.7. Gatunki zwierząt będące przedmiotami ochrony w części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH 180013 stwierdzone na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

1.1193 Kumak górski *Bombina variegata*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN - LC; Czerwona księga dla Karpat (2003) – EN.

Charakterystyka gatunku:

Niewielki płaz osiągający około 6 cm długości, wyglądem przypominający nieco ropuchy. Kumak górski to gatunek ciepłolubny zaczynający swoją aktywność wiosną gdy temperatura powietrza przekroczy 15°C, a wody 10°C. Gatunek preferuje zbiorniki płytkie, z niewielkim udziałem roślinności, najczęściej są to rowy, kałuże, koleiny lub inne zagłębienia terenu okresowo wypełnione wodą. W miejscach silnie zacienionych gatunek pojawia się sporadycznie, zazwyczaj są to osobniki migrujące. Samice składają pierwsze jaja, gdy temperatura wody osiągnie 14°C (zazwyczaj w maju). Gatunek podchodzi do rozrodu kilkakrotnie w ciągu jednego sezonu rozrodczego. Sezon rozrodczy kończy się w sierpniu. Kijanki wylęgają się po 10-12 dniach od złożenia jaja, a ich rozwój trwa od 2 do 2,5 miesiąca. W Polsce gatunek spotykany tylko w południowej części kraju, głównie w Karpatach z ich pogórzami oraz nielicznie w Sudetach.

Wszystkie parametry stanu ochrony gatunku określono jako nieznane, z uwagi na obowiązującą metodykę.

Ocenę stanu zachowania kumaka górskiego zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._6_2.

2.2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2004) - LC; polska czerwona lista (2002) – NT; polska czerwona księga (2001) – LC.

Charakterystyka gatunku:

Traszka karpacka występuje w miejscach wilgotnych z dużą ilością kryjówek w postaci mchu, kawałków kory, kamieni i ściółki, w pobliżu zbiorników wodnych. Okres godowy rozpoczyna się wczesną wiosną nawet przy temperaturze 4°C, traszki rozmnażają się w różnych płytkich zbiornikach, często pochodzenia antropogenicznego jak koleiny czy rowy melioracyjne. Samice składają jaja w maju i czerwcu, rzadko w kwietniu, larwy wykluwają się do 30 dni od złożenia jaja. Przeobrażenie larw następuje od połowy lipca do września, w terenach wyżej

położonych zdarza się że larwy zimują i przeobrażają się w następnym roku. Traszka karpacka podczas życia w wodzie żywi się larwami owadów, natomiast w etapie życia spędzanego na lądzie podstawę pożywienia stanowią dżdżownice, wije, małe ślimaki i stawonogi. Traszka karpacka zapada w sen zimowy jesienią- we wrześniu i październiku, termin uzależniony jest od warunków klimatycznych i wysokości nad poziom morza.

Wszystkie parametry stanu ochrony gatunku określono jako nieznanne, z uwagi na obowiązującą metodykę.

Ocenę stanu zachowania traszki karpackiej zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._7_2.

3.4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła.

Charakterystyka gatunku:

Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus* jest chrząszczem średniej wielkości - długość ciała mierzona od przedniej krawędzi wargi górnej do wierzchołków pokryw zamyka się w przedziale 21-29 mm, przy czym zwykle nieco większe są samice. Posiada charakterystyczne wgłębienia na pokrywach.

Jest gatunkiem całodobowym, największą jednak aktywność wykazuje po zmierzchu. Jest drapieżnikiem, poluje na obrzeżach wód na drobne bezkręgowce, skorupiaki, dżdżownice, kijanki a nawet narybek. Potrafi przebywać i polować pod powierzchnią wody - nawet około 30 minut.

Jest gatunkiem leśnym i wilgociolubnym, zasiedla różne, zwykle wilgotne typy siedliskowe lasów (łęgi, olsy), wzdłuż strumieni i potoków.

Występuje w pobliżu niewielkich potoków i strumieni, głównie w Karpatach.

Na podstawie danych z RDOŚ w Rzeszowie stwierdzono, że populacja gatunku jest liczna, a waloryzacja wskaźników nieadekwatnie opisuje parametr „Siedlisko” z uwagi na charakter cieków górskich, pogórzowych i wyżynnych. Parametr siedliska został oceniony jako niewłaściwy – U1 z uwagi na ocenę wskaźników: pokrycia roślinności zielnej; zwarcia roślinności zielnej; dominującego typu podłoża. Jednakże ocena siedliska nie jest skorelowano z oceną parametru populacji (FV), która jest liczna i nie wykazuje oznak zagrożenia. Aktualna (opisana w przewodnikach metodycznych) waloryzacja wskaźników siedliska praktycznie dla wszystkich stanowisk górskich i pogórzowych gatunku będzie wymuszała nadanie oceny niewłaściwej (U1) bądź złej (U2) dla parametru siedliska.

Ocenę stanu zachowania biegacza urozmaiconego zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._8_2.

4.1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2004) - NT; polska czerwona lista (2002) – LC.

Charakterystyka gatunku:

Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus* to średniej wielkości chrząszcz, którego postać dorosła osiąga długość od 11 do 15 mm. Jego głowa, grzbietowa strona przedtułowia i pokrywy są cynobrowo czerwone, z charakterystyczną makro i mikrorzeźbą. Spód ciała, żuwaczki i odnóża czarne; boczne krawędzie przedplecza wąsko, czarno obrzeżone. Chrząszcze są w zarysie podłużne, bardzo silnie spłaszczone.

Zgniotek cynobrowy to typowy gatunek saproksylobiontyczny, odbywający rozwój larwalny pod korą drzew, w których łyko znajduje się w mniej lub bardziej zaawansowanym stadium rozkładu, a drewno jest w początkowych fazach tego procesu. Rozwój larwalny trwa przynajmniej 2 lata, przepoczwarczenie następuje późnym latem, a imagines wylęgają się na przełomie lata i jesieni. Larwy zgniotka cynobrowego odbywają cały swój rozwój w strefie podkorowej martwych drzew. Uważane są za drapieżniki (odżywiające się stadiami przedimaginalnymi innych podkorowych owadów) i saprofagi. Przepoczwarczenie następuje w mikrosiedlisku rozwoju larwy, w zbutwiałym łyku pod korą.

Makrosiedliskiem zgniotka cynobrowego są lasy i zarośla drzewiasto-krzewiaste, z obumierającymi i martwymi drzewami pokrytymi korą.

Stopień i forma rozkładu warstw podkorowinowych jest cechą decydującą o atrakcyjności drewna do zasiedlenia przez gatunek.

Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością martwego drewna oraz jakością martwego drewna.

Ocenę stanu zachowania zgniotka cynobrowego zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._9_2.

5.4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Status gatunku: Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2004) - EN; polska czerwona księga (2004) – EN.

Charakterystyka gatunku:

Jest to niewielki chrząszcz, którego postać dorosła osiąga wymiary od 6,5 do 8,2 mm. Ciało jest barwy kasztanowatej, błyszczące, w zarysie podłużne, równowąskie, wyraźnie bruzdkowane i nieowłosione. Głowa trójkątna z osadzonymi na niej 11 – członowymi paciorkowatymi czułkami. Wierzch głowy z dwoma głębokimi dołkami. Przedplecze ma kształt dzwonu, a na jego wierzchu znajdują się trzy głębokie bruzdy biegnące wzdłużnie.

Miejscem występowania zagłębka bruzdkowanego są drzewostany z występującym martwym drewnem. Zasiedla mocno spróchniałe i dobrze uwilgotnione pnie drzew (głównie w III i IV stopniu rozkładu) o średnicy ponad 20 cm.

Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych. W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością martwego drewna oraz jakością martwego drewna.

Ocenę stanu zachowania zagłębka bruzdkowanego zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._10_2.

6.1352 Wilk *Canis lupus*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II; Konwencja Waszyngtońska Załącznik II; Rozp. Rady (WE) 338/97 Załącznik A; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła oraz okresowa ochrona strefowa; czerwona lista IUCN (1996) – LR/lc; polska czerwona lista – NT; polska czerwona księga – NT.

Charakterystyka gatunku:

Dojrzałość płciową wilki osiągają w wieku 2 lat. Ruja ma miejsce od końca stycznia do początku marca. Szczęnięta rodzą się od końca kwietnia do końca maja, zwykle w norach. W okresie wychowu szczeniąt wilki mogą wykorzystywać jedną lub kilka nor, co jakiś czas przenosząc lub przeprowadzając szczenięta. Wilki to zwierzęta polujące przede wszystkim na ssaki kopytne. Uzupełniającym pokarmem mogą być zajace i bobry, a także padlina.

Wielkość terytorium jednej watahy wilczej w warunkach Polski wynosi 150-300 km² i zależy od zagęszczenia ofiar. Terytorium użytkowane przez wilki jest nierównomierne, przebywają one w obszarach najmniej penetrowanych przez ludzi, a jednocześnie obfitujących w zwierzynę. Wataha spędza około 75% czasu na terenie pokrywającym zaledwie 20-30% terytorium. Tam też zlokalizowane są nory rozrodcze. Zasięg dyspersji młodych wilków wynosi zwykle od kilku do kilkudziesięciu kilometrów. Migrujące wilki przemierzają głównie obszary leśne, chociaż mogą pokonywać też niewielkie otwarte tereny rolnicze. Dotychczasowe dane literaturowe wskazywały, że wielkość watahy najczęściej wynosi 4-5 osobników. Obserwacje w Bieszczadach wskazują, że w regionie tym wataha może być dużo większa (nawet 18 osobników).

Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 577 kg/km². Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią bariery dla gatunku. W obszarze bytuje co najmniej 16 osobników.

Ocenę stanu zachowania wilka zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._11_2.

7.1355 Wydra *Lutra lutra*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II; Konwencja Waszyngtońska Załącznik I; Rozp. Rady (WE) 338/97 Załącznik A; Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona częściowa (z wyjątkiem występujących na terenie stawów rybnych uznanych za obręby hodowlane); czerwona lista IUCN (2004) – NT.

Charakterystyka gatunku:

Analizując rozmieszczenie stanowisk wydry oraz bliżej rozpatrując zajmowane przez nią biotopy, można jednoznacznie stwierdzić, że we wszystkich porach roku jest ona głównie związana z zasobnymi w ryby rzekami. Mimo iż głównym miejscem schronienia wydry jest nora, może ona zasiedlać także płaskie tereny bagienne, na których zamiast nor buduje zlewające się z otoczeniem szalasy. Wydry przeważnie żyją samotnie. Wyraźny terytorializm zaznacza się u samic, które po osiągnięciu dojrzałości płciowej przynajmniej w pobliżu swej nory nie tolerują obecności innych samic. Wydra jest zwierzęciem charakteryzującym się głównie nocnym trybem życia. Podstawowym pożywieniem są ryby.

W ramach prac zleconych przez RDOŚ w Rzeszowie stwierdzono wydrę w 40 % punktów monitoringowych. Rybność cieków określono na poziomie od 1,3 do 25 kg/km biegu cieku. Sieć drogowa o zagęszczeniu istotnie poniżej średniej krajowej, część dróg przebiega w pobliżu potoków ale natężenie ruchu jest niewielkie i nie stanowi istotnego zagrożenia dla populacji gatunku.

Ocenę stanu zachowania wydry zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._12_2.

8.1361 Ryś *Lynx lynx*

Status gatunku: Konwencja Berneńska Załącznik II, Dyrektywa Siedliskowa Załącznik II i IV, Konwencja Waszyngtońska – Załącznik II, Rozporządzenie Rady WE 338/97 – Załącznik A; ochrona gatunkowa w Polsce – ochrona ścisła; czerwona lista IUCN (2007) - NT; polska czerwona lista (2002) – NT; polska czerwona księga (2001) – NT, czerwona lista dla Karpat (2003) – EN.

Gatunek w Polsce spotykany jest na południu i wschodzie oraz w centralnej części kraju, gdzie został wypuszczony na wolność w ramach programu reintrodukcji gatunku w latach 1993-2000. Największą zwartą ostoją rysia w kraju są Karpaty i Pogórze Przemyskie.

Ryś jest największym przedstawicielem rodziny kotowatych w Polsce, przeciętnie waga dorosłego osobnika wynosi 17 kg, a długość od 70-130 cm. Gatunek preferuje tereny leśne o niskim stopniu fragmentacji i lesistości powyżej 40%. Osobniki dorosłe żyją samotnie, za wyjątkiem czasu rui, która trwa od stycznia do marca. Młode rodzą się w maju, żyją z matką około 9-11 miesięcy. Miot liczy zwykle od 1-3 młodych. Terytorium samców obejmuje około 150-250 km² a samic około 100-150 km². Podstawę pożywienia stanowią sarny, w mniejszym stopniu jelenie i zające.

Dane dotyczące rysia uzyskano z materiałów przekazanych z RDOŚ w Rzeszowie. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 433 kg/km².

Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią bariery dla gatunku.

Ocenę stanu zachowania rysia zamieszczono w załączniku nr 7.2.8._13_2.

7.2.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
1.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia).</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Szkody wyrządzane przez dziki. Opis zagrożenia: Z uwagi na przestrzenną lokalizację płatów siedliska pośród gruntów leśnych dziki są potencjalnym zagrożeniem mogącym spowodować trudności w utrzymaniu poszczególnych płatów. (Kod: F 03.01.01 szkody spowodowane przez zwierzynę łowną).</p> <p>3. Nazwa zagrożenia: Zmiana sposobu użytkowania gruntu. Opis zagrożenia: Trwała zamiana na grunty orne płatów siedliska (Kod: A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne).</p> <p>4. Nazwa zagrożenia Intensywne koszenie lub intensyfikacja użytkowania Opis zagrożenia: Zbyt intensywne koszenie (3 pokosy w ciągu roku) lub podsiewanie gatunkami traw niewłaściwymi dla siedliska może zniekształcić charakterystyczną kombinację florystyczną siedliska przyrodniczego (Kod: A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja).</p>
2.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	<p>1. Nazwa zagrożenia Nasilone usuwanie martwego drewna wielkowymiarowego. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować spadek ilości martwego drewna wielkowymiarowego (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew).</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
3.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń)	1. Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna wielkowymiarowego. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować spadek ilości martwego drewna wielkowymiarowego (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew).
4.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	1. Nazwa zagrożenia: Zniekształcona struktura gatunkowa drzewostanu. Opis zagrożenia: Zaszczości gospodarcze skutkują obecnie zbyt dużym udziałem buka i sosny w górnych warstwach drzewostanów. (Kod: I02 Problematyczne gatunki rodzime). 2. Nazwa zagrożenia Zniekształcone cechy siedliska. Opis zagrożenia: Zniekształcona struktura pionowa drzewostanów, którą tworzą drzewostany o małym zróżnicowaniu wiekowym. Nieliczne odnowienie drzewostanu. (Kod: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska).	1. Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna wielkowymiarowego. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować spadek ilości martwego drewna wielkowymiarowego (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew).
5.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	1. Nazwa zagrożenia: Zrywka drewna poza wyznaczonymi szlakami zrywkowymi. Opis zagrożenia: Zrywka drewna prowadzona poza wyznaczonymi szlakami zrywkowymi powodować będzie mechaniczne uszkodzenie gleby oraz roślin, co w tym siedlisku spowodowałoby długotrwałe zniszczenia. (Kod: B07 Inne rodzaje praktyk leśnych). 2. Nazwa zagrożenia: Rozwój inwazyjnych gatunków obcych. Opis zagrożenia: Proces na ogół przebiega stosunkowo szybko i prowadzi do znaczących zmian w składzie gatunkowym siedliska, dlatego też stan zachowania siedliska należy monitorować. Na gruntach Nadleśnictwa Bircza nie stwierdzono dotychczas istotnego zagrożenia, niemniej jednak podczas obowiązywania PUL sytuacja może ulec zmianie. (Kod: I01 Obce gatunki inwazyjne).
6.	1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
7.	2001 Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).
8.	4014 Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).
9.	1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	1.Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować brak lub przerwanie ciągłości dopływu martwego drewna. (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew).
10.	4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	1.Nazwa zagrożenia: Nasilone usuwanie martwego drewna. Opis zagrożenia: Nadmierne usuwanie pojedynczych martwych i obumierających drzew mogące spowodować brak lub przerwanie ciągłości dopływu martwego drewna. (Kod: B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew).
11.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).
12.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	1.Nazwa zagrożenia: Nieoptymalna baza pokarmowa. Opis zagrożenia: Ilość pokarmu ma bezpośredni wpływ na wielkość populacji i występowanie gatunku (Kod: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).
13.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).	Nie stwierdzono (Kod: X Brak nacisków i zagrożeń).

7.2.3. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	U1	1. Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska. 2. Nie pogorszenie stanu ochrony siedliska.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. Osiągnięcie właściwego stanu ochrony w trakcie obowiązywania PUL jest realne, jednak w dużym stopniu zależy od naturalnych procesów związanych z rozprzestrzenianiem się gatunków charakterystycznych dla siedliska.
9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony. 2. Sukcesywne zwiększanie ilości martwego drewna wielkowsymiarowego oraz mikrosiedlisk drzewnych.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion</i>)	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony. 2. Sukcesywne zwiększanie ilości martwego drewna wielkowsymiarowego oraz mikrosiedlisk drzewnych.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	U1	1. Utrzymanie istniejącej powierzchni siedliska. 2. Nie pogorszenie stanu ochrony siedliska, regulacja składu gatunkowego drzewostanu w kierunku osiągnięcia pełnej zgodności z typem drzewostanu (TD). 3. Sukcesywne zwiększanie ilości martwego drewna wielkowsymiarowego oraz mikrosiedlisk drzewnych.	1. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL. 2. Nie pogorszenie stanu ochrony siedliska w trakcie obowiązywania PUL uznano za pewne. Zmniejszenie udziału sosny i buka - cel realny do osiągnięcia w czasie obowiązywania PUL, natomiast osiągnięcie stanu FV wykracza poza okres obowiązywania PUL (wymaga kilkudziesięciu lat). 3. Realizacja celu niezagrożona w trakcie obowiązywania PUL.
91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe,	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	1. Realizacja celu niepewna w trakcie obowiązywania PUL, w związku z pozostawieniem siedliska procesom naturalnym.

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu
olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)			
1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	XX	1. Uzupełnienie wiedzy o populacji i siedlisku.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
2001 Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	XX	1. Uzupełnienie wiedzy o populacji i siedlisku.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
4014 Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	U1	1. Nie pogorszenie aktualnego stanu ochrony.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	U1	1. Nie pogorszenie aktualnego stanu ochrony.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	U2	1. Zachowanie struktury wiekowej i przestrzennej drzewostanów.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	FV	1. Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.
1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	U1	1.Utrzymanie aktualnego stanu populacji. 2.Niepogorszenie stanu zachowania siedliska.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL 2.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL Osiągnięcie stanu FV nie jest możliwe - brak racjonalnych możliwości na zwiększenie rybności cieków w ramach PUL.
1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	XX	1. Uzupełnienie wiedzy o populacji.	1.Realizacja celu niezagrażona w trakcie obowiązywania PUL.

7.2.4. Działania ochronne

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
1.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Wykaz wydziełów zawarto w załączniku nr 7.2.8._1_1	Cały okres planu	8267zł/ha/10 lat	Nadleśnictwo Bircza
		A2	Restytucja siedliska zniszczonego w skutek żerowania zwierzyny	Fakultatywne: wykonanie niezbędnych zabiegów agrotechnicznych, umożliwiających ponowny rozwój siedliska oraz jego ekstensywne użytkowanie.	Zniszczone przez dziki płaty siedliska	Termin zależny od wystąpienia szkód w trakcie obowiązywania PUL	2400zł/ha/10lat	Nadleśnictwo Bircza
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring	Monitoring będzie wykonywany	Powierzchnie	Przedostatni	500 zł	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			skutków realizacji działań ochronnych i stanu zachowania przedmiotu ochrony	w ramach „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenia dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” (dalej zwana „Inwentaryzacja wskaźnikowa”) z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	kołowe w całym siedlisku wymienione w załączniku nr 7.2.8._1_3	lub ostatni rok obowiązywania PUL	za stanowisko monitoringowe	
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C	Nie planuje się					
2.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A1	Sukcesywne podnoszenie zasobów martwego drewna	Realizacja zapisów Instrukcji Ochrony Lasu oraz zarządzeń Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014, nr 28/2014 oraz z dnia 28 grudnia 2016 nr 14/2016: 1) pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji kłuskowych, zagrożenia	Areał siedliska w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			<p>stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego). W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej zgnilizny odziomkowej w ściętych drzewach, która dyskwalifikuje do uznania za drewno wielkowymiarowe, pierwszy odcięty fragment powinien mieć długość min. 3m; po odcięciu należy pozostawić go do naturalnego rozpadu:</p> <p>2) pozostawianie drzew biocenotycznych;</p> <p>3) pozostawienie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów osiagających w PUL wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego na każdym leśnym siedlisku przyrodniczym oraz ostoi ksyllobiontów.</p>					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	parametrów wynikających z przepisów prawa.	wymienione w załączniku nr 7.2.8._2_3	PUL.		
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C	Nie planuje się					
3.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk					
		A1	Sukcesywne podnoszenie zasobów martwego drewna	Realizacja zapisów Instrukcji Ochrony Lasu oraz zarządzeń Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014, nr 28/2014 oraz z dnia 28 grudnia 2016 nr 14/2016: 1) pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego). W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej zgnilizny odziomkowej w ściętych drzewach, która dyskwalifikuje do uznania za drewno	Areał siedliska w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
				wielkowymiarowe, pierwszy odcięty fragment powinien mieć długość min. 3m; po odcięciu należy pozostawić go do naturalnego rozpadu: 2) pozostawianie drzew biocenotycznych; 3) pozostawienie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów osiagających w PUL wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego na każdym leśnym siedlisku przyrodniczym oraz ostoi ksylobiontów.				
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku wymienione w załączniku nr 7.2.8._3_3	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		C	Nie planuje się					
4.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A1	Eliminacja gatunków obcych ekologicznie z drzewostanu	1. Zakładanie upraw zgodnie z przyjętymi TD 2. Zmniejszanie ilości sosny i buka w trakcie wykonywania cięć pielęgnacyjnych i rębnych.	Ad 1) Wykaz wydzieleń zawarto w załączniku nr 7.2.8._4_6 Ad 2) Załącznik nr 7.2.8._4_7	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza
		A2	Różnicowanie struktury pionowej	Stosowanie rębni złożonych z długim i bardzo długim okresem odnowienia.	Wykaz wydzieleń zawarto w załączniku nr 7.2.8._4_8	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza
		A3	Sukcesywne podnoszenie zasobów martwego drewna	Realizacja zapisów Instrukcji Ochrony Lasu oraz zarządzeń Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014, nr 28/2014 oraz z dnia 28 grudnia 2016 nr 14/2016: 1) pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji kłeskowych, zagrożenia	Areał siedliska w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			<p>stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego). W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej zgnilizny odziomkowej w ściętych drzewach, która dyskwalifikuje do uznania za drewno wielkowymiarowe, pierwszy odcięty fragment powinien mieć długość min. 3m; po odcięciu należy pozostawić go do naturalnego rozpadu:</p> <p>2) pozostawianie drzew biocenotycznych;</p> <p>3) pozostawienie do naturalnego rozpadu ok. 5% powierzchni drzewostanów osiagających w PUL wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego na każdym leśnym siedlisku przyrodniczym oraz ostoi ksylobiontów.</p>					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	parametrów wynikających z przepisów prawa.	wymienione w załączniku nr 7.2.8._4_3	PUL.		
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C	Nie planuje się					
5.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnetion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk					
A1		Prowadzenie zrywki drzew przez siedlisko tylko po wyznaczonych i przygotowanych szlakach zrywkowych	1. Utrzymanie istniejących szlaków zrywkowych umożliwiających zrywkę drewna przez siedlisko bez niszczenia runa i gleby poza wyznaczonymi szlakami i ewentualne wyznaczenie nowych szlaków zrywkowych po uzyskaniu pozytywnej opinii organu sprawującego nadzór nad obszarem Natura 2000.	Załącznik numer 7.2.8._5_1	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Bircza	
A2		Kształtowanie struktury gatunkowej i odnawianie drzewostanów w oparciu	1. Pozostawienie płatów siedliska bez wskazań gospodarczych.	Załącznik numer 7.2.8._5_1	Okres obowiązywania PUL	Brak kosztów	Nadleśnictwo Bircza	

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			o procesy naturalne.					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Powierzchnie kołowe w całym siedlisku wymienione w załączniku nr 7.2.8._5_3	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się	Nie planuje się				
6.	1193 Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych	Ostatni i przedostatni rok obowiązywania	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			monitoring realizacji celów działań ochronnych	z przepisów prawa.	przez Nadleśnictwo Bircza – dokładne miejsca zostaną wyznaczone po inwentaryzacji gatunku	PUL.		
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Rozpoznanie stanu populacji gatunku i siedliska	Inwentaryzacja gatunku z zastosowaniem aktualnych metodyk Państwowego Monitoringu Środowiska	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	Do piątego roku obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
7.	2001 Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych	Przedostatni i ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			monitoring realizacji celów działań ochronnych	z przepisów prawa.	przez Nadleśnictwo Bircza – dokładne miejsca zostaną wyznaczone po inwentaryzacji gatunku			
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Rozpoznanie stanu populacji gatunki i siedliska	Inwentaryzacja gatunku z zastosowaniem aktualnych metodyk Państwowego Monitoringu Środowiska.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza	Do piątego roku obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
8.	4014 Biegacz urozmaïcony <i>Carabus variolosus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających	Załącznik nr 7.2.8._8_3	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
			monitoring realizacji celów działań ochronnych	z przepisów prawa.				
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
9.	1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Załącznik nr 7.2.8._9_3	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych					
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
10.	4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>				
		A	Utrzymanie ilości martwego drewna na co najmniej dotychczasowy m poziomie	Realizacja zapisów Instrukcji Ochrony Lasu oraz zarządzeń Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014, nr 28/2014 oraz z dnia 28 grudnia 2016 nr 14/2016: 1) pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego). W przypadku stwierdzenia ponadnormatywnej zgnilizny odziomkowej w ściętych drzewach, która dyskwalifikuje do uznania za drewno wielkowymiarowe, pierwszy odcięty fragment powinien mieć długość min. 3m; po odcięciu należy pozostawić go do naturalnego rozpadu; 2) pozostawianie drzew biocenotycznych; 3) pozostawienie do naturalnego rozpadu ok. 5% drzewostanów osiągających w PUL wiek rębności	Areał występowania gatunku na terenie Nadleśnictwa w obszarze Ostoja Góry Słonne	Okres obowiązywania PUL	W ramach działalności statutowej

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			lub zaplanowanych do użytkowania rębego oraz ostoi ksylobiontów.					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Załącznik nr 7.2.8._10_3	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
11.	1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			monitoring realizacji celów działań ochronnych	z przepisów prawa, w oparciu o: -analizy DNA izolowanego w wilczych odchodach, -tropienia zimowe, -całoroczne obserwacje.	przez Nadleśnictwo Bircza.			
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					
12.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Ostatni lub przedostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C	Nie planuje się					

Lp.	Przedmiot ochrony	Określenie działań ochronnych						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
13.	1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk</i>					
		A	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
C	Rozpoznanie stanu populacji	Inwentaryzacja gatunku z zastosowaniem aktualnych metodyk Państwowego Monitoringu Środowiska	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Do piątego roku obowiązywania PUL	W ramach sporządzania „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	RDLP w Krośnie		

7.2.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (Art. 28 ust 10 pkt. 5 ustawy o ochronie przyrody)
1.	brak	brak

7.2.6. Projekt weryfikacji SDF obszaru i jego granic

1. Zmiana granicy obszaru – doprecyzowano przebieg granicy do działek ewidencyjnych oraz wydzieleń będących w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

7.2.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony

Brak konieczności opracowania planu ochrony.

7.2.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013

1. 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Załącznik 7.2.8._1_1

Lokalizacja siedliska w obszarze Ostoja góry Słonne PLH180013 położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-1-04-47 -d -00	4,11
04-02-1-04-47A -c -00	2,60
04-02-1-04-49 -m -00	1,12
04-02-1-04-51 -f -00	0,51
04-02-1-04-51 -g -00	7,90
04-02-1-04-51A -d -00	0,31
04-02-1-04-51A -l -00	1,57
04-02-1-04-51A -m -00	2,36
04-02-1-04-51A -n -00	0,36
04-02-1-04-51A -o -00	0,67
04-02-1-04-51A -p -00	1,84
04-02-1-04-51A -r -00	4,41
04-02-2-19-199 -m -00	4,78
04-02-2-19-199 -n -00	0,37
04-02-2-19-200 -o -00	3,26
04-02-2-19-200A -g -00	21,45
04-02-2-19-207 -j -00	11,22
04-02-2-19-207 -l -00	3,11
04-02-2-19-207 -m -00	1,92

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-2-19-207 -p -00	0,23
04-02-2-19-207 -r -00	0,22
04-02-2-19-207 -s -00	0,55
04-02-2-19-207 -t -00	1,02
04-02-2-19-207 -w -00	2,60
04-02-2-19-207 -x -00	1,81
04-02-2-19-208 -d -00	1,11
04-02-2-19-208 -h -00	0,73
04-02-2-19-208 -i -00	4,74
04-02-2-19-215 -g -00	0,77
04-02-2-19-215 -n -00	1,77
04-02-2-19-218 -i -00	1,43
04-02-2-19-218 -j -00	2,87
04-02-2-19-220 -h -00	2,18
04-02-2-19-221 -p -00	5,41
04-02-2-19-222 -i -00	8,76
04-02-2-19-222 -m -00	0,93
04-02-3-12-34 -i -00	8,63
04-02-3-12-34 -n -00	0,35

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-12-34 -p -00	1,02
04-02-3-12-35 -k -00	0,51
04-02-3-12-35 -m -00	5,04
04-02-3-12-36 -i -00	2,53
04-02-3-12-37 -o -00	2,51
04-02-3-12-37 -t -00	10,86
04-02-3-12-39 -h -00	3,86
04-02-3-12-43 -a -00	0,88
04-02-3-12-43 -c -00	0,43
04-02-3-12-44 -i -00	0,11
04-02-3-12-44 -x -00	3,41
04-02-3-12-45 -g -00	0,79
04-02-3-12-46 -p -00	0,78
04-02-3-12-48 -r -00	4,21
04-02-3-12-48 -x -00	1,02
04-02-3-12-48 -y -00	0,84
04-02-3-12-49 -a -00	1,13
04-02-3-12-49 -d -00	1,54
04-02-3-12-53 -h -00	1,63

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-12-53 -i -00	1,65
04-02-3-12-80 -x -00	0,57
04-02-3-13-58 -o -00	3,32
04-02-3-13-58 -bx -00	2,01
04-02-3-13-59 -h -00	10,40
04-02-3-13-60 -g -00	2,05
04-02-3-13-61 -w -00	0,94
04-02-3-13-62 -f -00	2,02
04-02-3-13-63 -g -00	2,64
04-02-3-13-64 -d -00	0,93
04-02-3-13-75 -h -00	0,69
04-02-3-13-75 -j -00	1,70
04-02-3-13-75 -x -00	2,01
04-02-3-13-75 -y -00	1,01
04-02-3-13-75 -dx -00	0,69
04-02-3-13-75 -fx -00	0,65
04-02-3-13-75 -gx -00	4,37
04-02-3-13-75 -hx -00	1,66
04-02-3-13-75 -mx -00	1,93
04-02-3-13-76 -f -00	8,16
04-02-3-13-78 -t -00	3,05
04-02-3-13-79 -h -00	3,02
04-02-3-13-79 -w -00	0,71
04-02-3-14-104 -k -00	5,08

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-16-184 -k -00	2,79
04-02-3-16-192 -y -00	2,36
04-02-3-16-202 -k -00	1,36
04-02-3-16-202 -l -00	0,50
04-02-3-16-204 -c -00	3,56
04-02-3-16-204 -m -00	1,96
04-02-3-16-208 -c -00	0,04
04-02-3-20-144 -f -00	5,35
04-02-3-20-144 -k -00	0,07
04-02-3-20-154 -b -00	0,72
04-02-3-20-154 -c -00	4,02
04-02-3-20-154A -g -00	0,60
04-02-3-20-154A -o -00	4,48
04-02-3-20-155 -bx -00	6,98
04-02-3-20-155 -dx -00	1,16
04-02-3-20-155A -d -00	1,05
04-02-3-20-155A -l -00	10,12
04-02-3-20-160 -x -00	1,17
04-02-3-20-160 -y -00	1,88
04-02-3-20-161A -m -00	1,85
04-02-3-20-163 -d -00	19,29
04-02-3-20-163A -b -00	18,96
04-02-3-20-163A -d -00	9,94
04-02-3-20-164 -j -00	16,00

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-20-164A -b -00	7,99
04-02-3-20-164A -n -00	2,95
04-02-3-20-164A -p -00	5,14
04-02-3-20-165 -g -00	4,27
04-02-3-20-165A -a -00	1,95
04-02-3-20-165A -n -00	0,92
04-02-3-20-165A -p -00	0,52
04-02-3-21-81 -m -00	6,45
04-02-3-21-82 -k -00	2,09
04-02-3-21-83 -n -00	16,70
04-02-3-21-83 -z -00	0,50
04-02-3-21-84 -d -00	12,25
04-02-3-21-85 -p -00	1,00
04-02-3-21-85A -r -00	4,33
04-02-3-21-85A -s -00	1,09
04-02-3-21-86 -g -00	0,55
04-02-3-21-86 -h -00	0,38
04-02-3-21-86A -b -00	2,24
04-02-3-21-86A -x -00	2,62
04-02-3-21-86A -kx -00	0,30
04-02-3-21-87 -j -00	0,48
Razem:	450,27

Załącznik 7.2.8._1_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźniki	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	Powierzchnia siedliska	X		FV	U1	Wszystkie płyty siedliska, które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
			X				U1
		Specyficzna struktura i funkcje	Struktura przestrzenna płatów siedliska	FV	U1		Dane na podstawie transektów monitoringowych, na 30% powierzchni siedliska liczba gatunków charakterystycznych nie przekraczała 4.
			Gatunki charakterystyczne*	U1			Dane na podstawie transektów monitoringowych. Struktura gatunkowa właściwa.
			Gatunki dominujące	FV			Nie stwierdzono.
			Obce gatunki inwazyjne	FV			Dane na podstawie transektów monitoringowych, ocena obniżona głównie ze względu na pojawiający się trzcinnik piaskowy.
Gatunki ekspansywne roślin zielnych*	U1						

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźniki	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Ekspansja krzewów i podrostu drzew*	FV			Nie stwierdzono.
			Udział dobrze zachowanych płatów siedliska	U1			Udział dobrze zachowanych płatów (FV) wynosi 70%
			Wojłok (martwa materia organiczna)	FV			Grubość poniżej 2cm.
		Szanse zachowania			FV		Nie przewiduje się wystąpienia czynników zagrażających siedlisku. Przewidziano regularne ekstensywne użytkowanie kośnie.

Załącznik nr 7.2.8._1_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Ostoja Góry Słonne PLH180013 położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
6510	04-02-3-13-76 -f -00	755423,84	200173,61
	04-02-3-20-163A -b -00	764793,54	197437,77

2.9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)

Załącznik 7.2.8. 2_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	9110	Powierzchnia siedliska	X		FV	FV	Wszystkie płyty siedliska, które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
			Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna*			FV
		Skład drzewostanu		FV	Na podstawie bazy taksatora udział gatunków właściwych na tym siedlisku stanowi 86% powierzchni. Pozostałe gatunki stanowią cenne domieszki.		
		Ekspansywne gatunki rodzime w runie		FV	Nie stwierdzono		
		Struktura pionowa i przestrzenna fitocenozy		FV	Na podstawie bazy taksatora udział drzewostanów z oceną FV jest 100%.		
		Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	FV	Na podstawie bazy taksatora powierzchnia rzeczywista drzew ponad 100 lat wynosi 51,9% całości.			

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							Średni wiek rzeczywisty 95 lat.
			Naturalne odnowienie drzewostanu	FV			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia młodego pokolenia w całości siedliska wynosi 33,3%.
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	FV			W siedlisku odnotowano jedynie w jednym wydzieleniu występowanie miejscami sosny wejmutki. Udział tego gatunku jest poniżej 1%, a powierzchnia rzeczywista zajmowana przez niego to 0,08 ha.
			Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie	FV			Nie stwierdzono
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV			Średnia wartość wynosi 33,62m ³ /ha
			Martwe drewno wielkowymiarowe	U1			Średnia wartość wynosi 3,83szt/ha Stan FV określono na 43,16%, a U2 na 56,84% powierzchni siedliska
			Mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne)	U1			Średnia wynosi 20,00 szt/ha.
			Inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1			Występują lecz mało znaczące. Powierzchnia szlaków zrywkowych i dróg wg SLMN wynosi 2,45 ha, a to stanowi 0,97 % ogólnej powierzchni siedliska. Część obszaru Natura 2000 objęta PUL dla Nadl. Bircza obejmuje wielofunkcyjne lasy gospodarcze, gdzie jedną z podstawowych funkcji jest funkcja produkcyjna. Uzyskanie

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							oceny FV dla tego wskaźnika jest możliwe tylko w lasach wyłączonych z użytkowania, co jest sprzeczne z ideą obszarów Natura 2000. (pogodzenie rozwoju gospodarczego z ochroną przyrody).
		Szanse zachowania			FV		Prowadzona gospodarka leśna gwarantuje utrzymanie składu gatunkowego drzewostanu, zróżnicowaną strukturę pionową i przestrzenną, w wyniku stosowania rębni stopniowych z długim i bardzo długim okresem odnowienia.

Załącznik 7.2.8._2_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze PLH180013 Ostoja Góry Słonne położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
9110	04-02-3-15-224 -f -00	752861,58	195432,07
	04-02-3-20-154 -k -00	763621,71	196638,82

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
	04-02-3-20-159 -b -00	763903,27	195126,54

3.9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)

Załącznik 7.2.8._3_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	9130	Powierzchnia siedliska			FV	FV	Wszystkie płyty siedliska które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
		Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna*	FV	FV		Na podstawie transektów monitoringowych stan FV określono na 82,8% powierzchni siedliska
			Skład drzewostanu	FV			Na podstawie bazy taksatora udział buka i jodły na tym siedlisku stanowi 95% składu drzewostanu. Pozostałe gatunki stanowią cenne domieszki. Jedynie w jednym wydzieleniu występuje miejscami sosna wejmutka.
			Ekspansywne gatunki rodzime w runie	FV			Nie stwierdzono.
			Struktura pionowa i przestrzenna fitocenozy	FV			Na podstawie bazy taksatora drzewostanów z oceną FV jest 98%.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	FV			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia rzeczywista drzew ponad 100 lat wynosi 48,2% całości. Średni wiek rzeczywisty 98 lat.
			Naturalne odnowienie drzewostanu	FV			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia młodego pokolenia w całości siedliska wynosi 42%.
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	FV			W siedlisku odnotowano jedynie występowanie miejscami sosny wejmutki. Udział tego gatunku jest poniżej 1% w drzewostanie, a powierzchnia rzeczywista zajmowana przez niego to 0,13 ha.
			Inwazyjne gatunki obce w podszybie i runie	FV			Nie stwierdzono.
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV			Średnia wartość wynosi 31,61m ³ /ha
			Martwe drewno wielkowymiarowe	U1			Średnia wartość wynosi 3,90szt/ha Stan FV określono na 33,10% a U1 na 23,01% powierzchni siedliska
			Mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne)	U1			Średnia wynosi 17,1 szt/ha.
			Inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1			Występują lecz mało znaczące. Powierzchnia szlaków zrywkowych i dróg wg SLMN wynosi 60,29 ha, a to stanowi 0,94 % ogólnej powierzchni siedliska. Część obszaru Natura 2000 objęta PUL dla Nadl. Bircza obejmuje wielofunkcyjne lasy gospodarcze, gdzie jedną z podstawowych funkcji jest funkcja produkcyjna. Uzyskanie oceny FV dla tego wskaźnika jest możliwe tylko w lasach wyłączonych z użytkowania, co jest sprzeczne z ideą obszarów Natura 2000. (pogodzenie rozwoju gospodarczego z ochroną przyrody).

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
		Szanse zachowania			FV		Prowadzona gospodarka leśna gwarantuje utrzymanie składu gatunkowego drzewostanu, zróżnicowaną strukturę pionową i przestrzenną, w wyniku stosowania rębni stopniowych z długim i bardzo długim okresem odnowienia.

Załącznik 7.2.8._3_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Ostoja Góry Słonne PLH180013 położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Adres leśny	Współrzędne	
	X	Y
04-02-1-04-48 -a -00	755298,75	205379,97
04-02-1-04-51 -a -00	755176,76	204398,97
04-02-1-06-229 -g -00	746579,98	199498,54
04-02-1-06-243 -a -00	749282,64	197172,69
04-02-1-06-244 -b -00	748299,91	197294,76
04-02-1-18-247 -b -00	742286,79	205011,19
04-02-1-18-257 -c -00	743144,68	203908,20
04-02-1-18-262 -a -00	744003,13	202805,85
04-02-1-18-264 -g -00	744861,92	201703,46
04-02-1-06-268 -b -00	745720,78	200601,03
04-02-1-06-273 -c -00	744615,69	199743,94
04-02-1-06-274 -d -00	744738,80	200723,70
04-02-2-19-201 -a -00	758129,25	204032,80
04-02-2-19-208 -a -00	758006,70	203051,04
04-02-2-19-218 -a -00	759606,79	199860,23
04-02-3-12-36 -k -00	755916,25	202314,44
04-02-3-12-39 -l -00	756777,76	201210,35

Adres leśny	Współrzędne	
	X	Y
04-02-3-12-42 -m -00	757639,06	200105,74
04-02-3-13-55 -c -00	755793,91	201333,20
04-02-3-13-57 -c -00	756655,31	200228,85
04-02-3-13-57 -i -00	756532,61	199247,37
04-02-3-13-63 -b -00	758377,01	198018,61
04-02-3-13-66 -f -00	759237,78	196913,43
04-02-3-13-69 -f -00	760221,44	196790,25
04-02-3-14-72 -c -00	760098,33	195807,73
04-02-3-13-76 -c -00	755671,57	200351,96
04-02-3-21-85 -l -00	754565,32	199494,11
04-02-3-21-92 -a -00	753581,89	199618,19
04-02-3-21-96 -d -00	754442,82	198513,16
04-02-3-14-104 -ix -00	757270,66	197160,50
04-02-3-14-105 -c -00	759114,77	195931,16
04-02-3-14-107 -a -00	759975,07	194822,62
04-02-3-14-113 -a -00	758131,21	196054,59
04-02-3-14-116 -b -00	758991,63	194945,87

Adres leśny	Współrzędne	
	X	Y
04-02-3-14-122 -a -00	758008,19	195069,13
04-02-3-14-127 -a -00	758868,49	193960,59
04-02-3-14-131 -f -00	759851,81	193837,50
04-02-3-13-141 -a -00	761081,90	195684,30
04-02-3-20-146 -a -00	762188,78	196543,91
04-02-3-20-148 -a -00	762065,46	195560,87
04-02-3-20-153 -b -00	763049,28	195438,12
04-02-3-20-159 -d -00	764033,09	195315,36
04-02-3-20-171 -a -00	762925,65	194453,53
04-02-3-16-172 -a -00	761941,95	194576,11
04-02-3-16-174 -a -00	760958,51	194699,36
04-02-3-16-179 -a -00	760835,13	193714,42
04-02-3-16-180 -c -00	761818,45	193591,34
04-02-3-16-186 -d -00	764645,27	192239,94
04-02-3-16-191 -b -00	763538,07	191377,75
04-02-3-16-193 -b -00	762554,75	191499,78
04-02-3-16-196 -a -00	763414,03	190393,38
04-02-3-16-204 -s -00	761571,44	191621,81

Adres leśny	Współrzędne	
	X	Y
04-02-3-16-206 -d -00	762430,84	190515,23
04-02-3-16-208 -a -00	760588,36	191744,54
04-02-3-16-211 -g -00	761323,85	189652,38
04-02-3-15-212 -f -00	760341,02	189774,76
04-02-3-15-223 -b -00	752109,31	195814,42
04-02-3-15-229 -a -00	750265,38	197050,61
04-02-3-15-232 -a -00	751126,32	195939,09
04-02-3-15-235 -f -00	751987,02	194827,92
04-02-3-15-237 -a -00	752969,88	194703,43
04-02-3-15-240 -a -00	753830,20	193592,78
04-02-3-15-243 -d -00	754690,53	192483,15
04-02-3-15-244 -a -00	755673,39	192359,69
04-02-3-15-246 -a -00	756533,09	191250,63
04-02-3-15-249 -c -00	757515,83	191127,34
04-02-3-15-253 -a -00	758375,36	190019,54
04-02-3-15-254 -a -00	759358,19	189897,15
04-02-3-15-255 -a -00	759234,65	188912,09

4.9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Załącznik 7.2.8._4_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> i <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	Powierzchnia siedliska			FV	U1	Wszystkie płyty siedliska które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
		Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna*	U1	U1		Na podstawie transektów monitoringowych stan FV określono na 74,4% a U1 na 25,6% powierzchni siedliska.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie	FV			Nie stwierdzono.
			Ekspansywne gatunki rodzime w runie	FV			Nie stwierdzono.
			Struktura pionowa i przestrzenna roślinności	U1			Na podstawie bazy taksatora drzewostanów z oceną FV jest 26,11% pow., a 26,07% na U1.
			Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	FV			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia rzeczywista drzew ponad 100 lat wynosi 15,8% całości. Średni wiek rzeczywisty 80 lat.
			Naturalne odnowienie drzewostanu	U1			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia młodego pokolenia w całości siedliska wynosi 21,3%, stan właściwy FV występuje na około 24% płatów.
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	FV			Nie stwierdzono.
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	FV			Wartość średnia wynosi 41,28m ³ /ha
			Martwe drewno wielkowymiarowe	U1			Wartość średnia wynosi 5,51szt/ha Stan FV określono na 19,96% a U1

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							na 13,21% powierzchni siedliska
			Mikrosiedliska drzewne (drzewna biocenotyczne)	U1			Średnia ilość 10,8 szt./ha.
			Inne zniekształcenia w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1			Występują lecz mało znaczące. Powierzchnia szlaków zrywkowych i dróg wg SLMN wynosi 0,86 ha, a to stanowi 0,61 % ogólnej powierzchni siedliska. Część obszaru Natura 2000 objęta PUL dla Nadl. Bircza obejmuje wielofunkcyjne lasy gospodarcze, gdzie jedną z podstawowych funkcji jest funkcja produkcyjna. Uzyskanie oceny FV dla tego wskaźnika jest możliwe tylko w lasach wyłączonych z użytkowania, co jest sprzeczne z ideą obszarów Natura 2000. (pogodzenie rozwoju gospodarczego z ochroną przyrody).

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
		Szanse zachowania			FV		Prowadzona gospodarka leśna gwarantuje utrzymanie składu gatunkowego drzewostanu, zróżnicowaną strukturę pionową i przestrzenną, w wyniku stosowania rębni stopniowych z długim okresem odnowienia.

Załącznik 7.2.8._4_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Ostoja Góry Słonne PLH180013 położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
9170	04-02-3-13-78 -k -00	755903,18	199038,93
	04-02-3-14-72 -a -00	760279,17	195652,51
	04-02-3-21-84 -h -00	754836,65	199630,06

Załącznik nr 7.2.8._4_6

Wykaz wydzieleni, w których należy zakładać uprawy zgodnie z przyjętymi TD.

Kod siedliska Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
9170	04-02-3-12-34 -a -00	1,67
	04-02-3-12-34 -f -00	15,05
	04-02-3-12-52 -l -00	10,39
	04-02-3-14-72 -a -00	13,30
	Razem:	40,41

Załącznik nr 7.2.8._4_7

Lokalizacja płatów siedliska, w których zalecane jest zmniejszanie ilości sosny i buka w trakcie wykonywania cięć pielęgnacyjnych i rębnych.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
9170	04-02-2-08-195 -p -00	1,86
	04-02-2-08-195 -s -00	2,84
	04-02-3-12-34 -f -00	15,05
	04-02-3-12-52 -b -00	2,85
	04-02-3-12-52 -l -00	10,39
	04-02-3-13-71 -b -00	9,27
	04-02-3-13-78 -h -00	4,86
	04-02-3-13-78 -k -00	2,44

Kod Natura 2000	Adres leśny	Powierzchnia [ha]
	04-02-3-16-201 -k -00	1,17
	Razem:	50,73

Załącznik nr 7.2.8._4_8

Lokalizacja płatów siedliska, w których wykonywane jest użytkowanie rębne.

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-12-34 -a -00	1,67
04-02-3-12-34 -f -00	15,05
04-02-3-12-52 -l -00	10,39
04-02-3-13-66 -g -00	1,46
04-02-3-13-71 -b -00	9,27
04-02-3-14-72 -a -00	13,30
04-02-3-14-72 -b -00	3,07
04-02-3-13-78 -f -00	5,12
04-02-3-13-78 -k -00	2,44
Razem	63.63

**5.91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*,
olsy źródliskowe)**

Załącznik 7.2.8._5_1

Lokalizacja siedliska w obszarze Ostoja Góry Słonne PLH180013 położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-1-04-45 -l -00	0.67
04-02-1-04-49 -k -00	1.24
04-02-1-04-49 -o -00	0.73
04-02-1-06-234 -h -00	0.30
04-02-1-06-235 -c -00	0.79
04-02-1-18-257 -g -00	0.73
04-02-2-08-195 -b -00	0.35
04-02-2-08-195 -j -00	2.48
04-02-2-08-195 -w -00	0.36
04-02-2-08-195 -x -00	2.43
04-02-2-08-195 -bx -00	0.23
04-02-2-08-196 -k -00	0.12
04-02-2-08-197 -g -00	0.72
04-02-2-09-78 -h -00	0.27
04-02-2-19-199 -a -00	4.35
04-02-2-19-199 -c -00	0.79
04-02-2-19-199 -t -00	3.51
04-02-2-19-200 -b -00	1.45

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-2-19-200 -s -00	0.32
04-02-2-19-200 -w -00	0.44
04-02-2-19-200 -ax -00	0.29
04-02-2-19-200 -fx -00	0.55
04-02-2-19-200 -gx -00	0.18
04-02-2-19-207 -y -00	0.25
04-02-2-19-211 -l -00	0.64
04-02-2-19-212 -m -00	0.89
04-02-3-12-34 -b -00	0.33
04-02-3-12-34 -h -00	0.46
04-02-3-12-34 -y -00	0.54
04-02-3-12-34 -z -00	0.25
04-02-3-12-35 -c -00	0.64
04-02-3-12-36 -m -00	0.26
04-02-3-12-37 -b -00	0.24
04-02-3-12-37 -d -00	0.11
04-02-3-12-37 -f -00	1.10
04-02-3-12-37 -h -00	0.22

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-12-37 -j -00	1.58
04-02-3-12-38 -a -00	1.05
04-02-3-12-39 -a -00	0.64
04-02-3-12-39 -c -00	0.11
04-02-3-12-39 -f -00	0.24
04-02-3-12-41 -b -00	0.30
04-02-3-12-41 -d -00	0.37
04-02-3-12-41 -g -00	0.11
04-02-3-12-41 -o -00	0.46
04-02-3-12-41 -p -00	0.12
04-02-3-12-42 -c -00	0.23
04-02-3-12-42 -d -00	0.08
04-02-3-12-42 -f -00	0.19
04-02-3-12-42 -g -00	0.15
04-02-3-12-42 -h -00	0.01
04-02-3-12-42 -i -00	0.79
04-02-3-12-42 -r -00	0.28
04-02-3-12-42 -s -00	0.29

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-12-43 -i -00	0.55
04-02-3-12-43 -m -00	0.10
04-02-3-12-44 -f -00	1.05
04-02-3-12-44 -g -00	0.83
04-02-3-12-44 -j -00	0.53
04-02-3-12-44 -k -00	1.03
04-02-3-12-44 -l -00	0.47
04-02-3-12-45 -d -00	2.03
04-02-3-12-45 -i -00	0.52
04-02-3-12-45 -j -00	0.03
04-02-3-12-45 -k -00	0.02
04-02-3-12-45 -o -00	1.02
04-02-3-12-46 -f -00	1.04
04-02-3-12-46 -g -00	0.40
04-02-3-12-46 -o -00	0.53
04-02-3-12-46 -t -00	0.44
04-02-3-12-48 -f -00	0.87
04-02-3-12-48 -g -00	0.22
04-02-3-12-48 -i -00	0.71
04-02-3-12-48 -k -00	0.47
04-02-3-12-48 -z -00	0.27
04-02-3-12-48 -cx -00	0.25
04-02-3-12-49 -b -00	0.45
04-02-3-12-49 -c -00	1.44

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-12-49 -g -00	0.28
04-02-3-12-49 -j -00	0.33
04-02-3-12-52 -c -00	0.17
04-02-3-12-52 -m -00	2.49
04-02-3-12-52 -r -00	0.77
04-02-3-12-52 -s -00	1.49
04-02-3-12-53 -j -00	0.78
04-02-3-12-53 -m -00	0.42
04-02-3-12-53 -n -00	0.24
04-02-3-12-53 -r -00	0.29
04-02-3-12-80 -a -00	3.31
04-02-3-12-80 -d -00	0.80
04-02-3-12-80 -f -00	0.32
04-02-3-12-80 -g -00	0.62
04-02-3-12-80 -k -00	0.50
04-02-3-12-80 -l -00	1.27
04-02-3-12-80 -s -00	0.22
04-02-3-12-80 -cx -00	0.12
04-02-3-13-61 -o -00	1.08
04-02-3-13-61 -r -00	0.12
04-02-3-13-62 -h -00	0.11
04-02-3-13-62 -m -00	0.64
04-02-3-13-63 -h -00	1.85
04-02-3-13-63 -i -00	0.73

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-13-63 -l -00	0.79
04-02-3-13-64 -f -00	1.25
04-02-3-13-64 -l -00	1.13
04-02-3-13-66 -c -00	2.62
04-02-3-13-66 -j -00	0.75
04-02-3-13-66 -k -00	3.41
04-02-3-13-66 -l -00	0.86
04-02-3-13-67 -f -00	2.29
04-02-3-13-68 -f -00	1.46
04-02-3-13-75 -d -00	0.85
04-02-3-13-75 -m -00	0.66
04-02-3-13-75 -n -00	1.01
04-02-3-13-75 -s -00	0.46
04-02-3-13-75 -t -00	1.05
04-02-3-13-75 -ax -00	0.08
04-02-3-13-75 -bx -00	0.52
04-02-3-13-75 -ix -00	0.11
04-02-3-13-76 -k -00	0.44
04-02-3-13-76 -p -00	0.49
04-02-3-13-76 -t -00	0.65
04-02-3-13-76 -w -00	0.58
04-02-3-13-76 -x -00	0.52
04-02-3-13-76 -cx -00	0.18
04-02-3-13-77 -h -00	0.62

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-13-77 -l -00	0.57
04-02-3-13-78 -o -00	0.28
04-02-3-13-78 -w -00	0.35
04-02-3-13-79 -g -00	0.19
04-02-3-14-98 -a -00	0.46
04-02-3-14-98 -c -00	0.87
04-02-3-14-98 -w -00	0.81
04-02-3-14-98 -x -00	0.22
04-02-3-14-99 -c -00	1.81
04-02-3-14-99 -x -00	0.44
04-02-3-14-99 -bx -00	0.19
04-02-3-14-100 -b -00	0.43
04-02-3-14-100 -c -00	1.92
04-02-3-14-101 -i -00	0.35
04-02-3-14-101 -s -00	0.04
04-02-3-14-101 -t -00	0.10
04-02-3-14-101 -w -00	0.12
04-02-3-14-104 -a -00	0.80
04-02-3-14-112 -i -00	1.88
04-02-3-14-112 -j -00	0.41
04-02-3-14-134 -k -00	0.75
04-02-3-15-212 -l -00	0.77
04-02-3-16-173 -c -00	1.36
04-02-3-16-175 -d -00	1.08

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-16-180 -b -00	0.20
04-02-3-16-180 -g -00	1.04
04-02-3-16-183 -d -00	0.53
04-02-3-16-184 -b -00	2.58
04-02-3-16-190 -j -00	2.79
04-02-3-16-190 -t -00	0.35
04-02-3-16-190 -cx -00	0.74
04-02-3-16-190 -fx -00	0.36
04-02-3-16-192 -c -00	2.77
04-02-3-16-192 -d -00	0.40
04-02-3-16-192 -f -00	0.56
04-02-3-16-201 -r -00	1.25
04-02-3-16-202 -a -00	1.83
04-02-3-20-143 -h -00	8.29
04-02-3-20-144 -c -00	5.51
04-02-3-20-150 -c -00	1.48
04-02-3-20-155 -b -00	2.68
04-02-3-20-158 -d -00	2.16
04-02-3-20-160 -i -00	5.11
04-02-3-20-162 -a -00	6.38
04-02-3-20-162 -j -00	0.32
04-02-3-20-162 -k -00	0.40
04-02-3-20-163A -k -00	0.53
04-02-3-20-164 -g -00	0.67

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-20-164 -k -00	0.29
04-02-3-20-164A -d -00	1.00
04-02-3-20-165A -j -00	0.79
04-02-3-20-166 -c -00	1.54
04-02-3-20-166 -f -00	0.79
04-02-3-20-166 -h -00	1.81
04-02-3-20-167 -h -00	0.56
04-02-3-20-167 -i -00	1.70
04-02-3-20-168 -h -00	2.14
04-02-3-20-168 -n -00	2.89
04-02-3-20-171 -j -00	1.74
04-02-3-20-171 -k -00	0.99
04-02-3-21-83 -a -00	0.53
04-02-3-21-84 -f -00	0.28
04-02-3-21-84 -p -00	0.47
04-02-3-21-84 -ax -00	0.26
04-02-3-21-85 -b -00	0.12
04-02-3-21-85 -f -00	0.18
04-02-3-21-85 -o -00	0.21
04-02-3-21-85 -z -00	0.72
04-02-3-21-85A -a -00	0.07
04-02-3-21-85A -b -00	0.26
04-02-3-21-85A -d -00	0.38
04-02-3-21-85A -g -00	0.17

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-21-85A -o -00	0.16
04-02-3-21-86 -a -00	0.76
04-02-3-21-86 -b -00	0.37
04-02-3-21-86 -c -00	0.51
04-02-3-21-86A -c -00	1.36
04-02-3-21-86A -d -00	0.34
04-02-3-21-86A -f -00	0.34

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-21-86A -j -00	0.34
04-02-3-21-86A -o -00	0.24
04-02-3-21-86A -p -00	1.47
04-02-3-21-86A -r -00	0.68
04-02-3-21-86A -bx -00	0.03
04-02-3-21-86A -cx -00	0.01
04-02-3-21-86A -rx -00	0.17

Adres leśny	Powierzchnia [ha]
04-02-3-21-90 -c -00	1.90
04-02-3-21-93 -f -00	0.64
04-02-3-21-94 -g -00	0.40
Razem:	187,97

Załącznik 7.2.8. 5_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> , olsy źródliskowe)	91E0*	Powierzchnia siedliska			FV	FV	Wszystkie płyty siedliska które zostały stwierdzone w INWENT 2006-2007 zostały uwzględnione, za wyjątkiem oczywistych błędów (odrzucono powierzchnie, które zostały zakwalifikowane do siedliska przyrodniczego a w rzeczywistości nim nie były co wynikało głównie z przyjętej metodyki).
		Specyficzna	Gatunki charakterystyczne*	FV	FV	Na podstawie transektów	

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
		struktura i funkcje					monitoringowych stan FV określono na 100% powierzchni siedliska
			Gatunki dominujące*	FV			We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska
			Gatunki obce geograficznie w drzewostanie	FV			Nie stwierdzono
			Inwazyjne gatunki obce w podszyciu i runie*	FV			Stwierdzano sporadycznie, głównie niecierpek drobnokwiatowy
			Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	FV			Stwierdzano sporadycznie, głównie turzyca drzączkowata.
			Martwe drewno (łącznie zasoby)	U2			Zgodnie z zapisem w „Monitoringu gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. Wyniki Monitoringu w latach 2013-2014” oraz modyfikacją metodyki z 17.07.2015 r. oceniając specyficzną strukturę i funkcję stanowisk łągów położonych w regionach górskich i podgórskich nie należy brać pod uwagę wskaźników: „martwe
			Martwe drewno wielkowymiarowe	U2			
			Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)	U2			

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”, „martwe drewno(łączone zasoby)” oraz „wiek drzewostanu”.
			Reżim wodny (w tym rytm zalewów, jeśli występują)*	FV			Dynamika zalewów i przewodnienia podłoża właściwe na 100% powierzchni siedliska
			Pionowa struktura roślinności	FV			Ponad 50% płatów jest ocenione na FV.
			Naturalność koryta rzecznego (stosować tylko jeżeli występowanie łęgu jest związane z ciekami)	FV			Brak regulacji, ciek naturalne na 100% powierzchni siedliska.
			Naturalne odnowienie drzewostanu	U2			Na podstawie bazy taksatora powierzchnia młodego pokolenia w całości siedliska wynosi około 0,7%. Wskaźnik nie przesądził o ocenie ogólnej parametru z uwagi na niski wiek drzewostanu oraz brak tendencji naturalnego odnawiania się drzewostanów olszowych.
			Zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna	U1			Na podstawie SLMN stan FV określono na 66,63% powierzchni siedliska a U2 na 8,63% Część obszaru Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
							objęta PUL dla Nadl. Bircza obejmuje wielofunkcyjne lasy gospodarcze, gdzie jedną z podstawowych funkcji jest funkcja produkcyjna. Uzyskanie oceny FV dla tego wskaźnika jest możliwe tylko w lasach wyłączonych z użytkowania, co jest sprzeczne z ideą obszarów Natura 2000. (pogodzenie rozwoju gospodarczego z ochroną przyrody).
			Inne zniekształcenia	FV			Nie stwierdzono
		Szanse zachowania			FV		Płaty siedliska są lasem, w zarządzie Nadleśnictwa Bircza, nie grozi im wycięcie w ramach ochrony przeciw powodziowej. Siedlisko pozostawione procesom naturalnym.

Załącznik 7.2.8._5_3

Lokalizacja powierzchni kołowych z „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenie dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” zlokalizowanych na siedliskach przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w obszarze Ostoja Góry Słonne PLH 180013 położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
91E0*	04-02-3-12-52 -m -00	755376,15	202557,87
	04-02-3-12-52 -r -00	755203,48	203384,04
	04-02-3-13-67 -f -00	759203,99	196525,58
	04-02-3-14-98 -w -00	755465,99	197687,98

6.1193 Kumak górski *Bombina variegata*

Załącznik nr 7.2.8._6_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Kumak górski <i>Bombina variegata</i>	1193	Populacja	XX	XX	Ocena zmodyfikowana na podstawie dostępnych materiałów z RDOŚ Rzeszów. Zmodyfikowano ocenę szans zachowania z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla kumaka.
		Siedlisko	XX		
		Szanse zachowania	XX		

7.2001 Traszka karpacka *Triturus montandoni*

Załącznik nr 7.2.8._7_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Traszka karpacka <i>Triturus montandoni</i>	2001	Populacja	XX	XX	Ocena zmodyfikowana na podstawie dostępnych materiałów z RDOŚ Rzeszów. Zmodyfikowano ocenę szans zachowania z FV na XX, z uwagi na brak informacji zarówno o populacji jak i siedlisku dla traszki.
		Siedlisko	XX		
		Perspektywa zachowania	XX		

8.4014 Biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*

Załącznik nr 7.2.8._8_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Biegacz urozmaicony <i>Carabus variolosus</i>	4014	Populacja	Względna liczebność	83,43os./ 10 pułapek/ 30 dób	FV	FV	U1	Ocena na podstawie dostępnych materiałów (dane z RDOŚ)- jedna powierzchnia monitoringowa oraz 8 spostrzeżeń terenowych. Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodników metodycznych właściwego stanu ochrony dla przedmiotu ochrony, gdyż opierając się na parametrze populacji ocenia się, że nie ma istniejących zagrożeń dla stanu populacji gatunku i tym samym nie planuje się działań ochronnych, a obecna ocena ogólna wynika z niewłaściwego sposobu waloryzacji wskaźników określających siedlisko (aktualna waloryzacja wskaźników siedliska praktycznie dla wszystkich stanowisk górskich i pogórzowych gatunku będzie wymuszała nadanie oceny U1 bądź U2 dla parametru siedliska). Sposób waloryzacji wskaźników, jaki przedstawiono w przewodniku metodycznym do oceny siedliska
			Stażność występowania	100%	FV			
		Siedlisko	Pokrycie roślinnością zielną	50%	U1	U1		
			Zwarcie roślinności zielnej	Zwarte	U1			
			Obecność martwego drewna	8	FV			
			Dominujący typ podłoża	żwirowe	U1			
		Szanse zachowania						

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
								dla gatunku nie koreluje z oceną stanu populacji. W warunkach górskich i pogórzowych nie przystaje także do charakteru większości cieków wodnych i ich najbliższego otoczenia. Dotyczy to w szczególności wskaźników: -pokrycia roślinnością zielną, -zwarcia roślinności zielnej, -dominującego typu podłoża.

Załącznik nr 7.2.8._8_3

Lokalizacja miejsc monitoringu stanu przedmiotu ochrony.

Kod Natura 2000	Adres leśny	Współrzędne	
		X	Y
4014	04-02-3-12-47 -d -00	759617,92	198326,64
	04-02-3-12-48 -f -00	759762,74	198658,49
	04-02-3-13-66 -d -00	759408,81	197059,81
	04-02-3-14-130 -a -00	759712,46	193749,89
	04-02-3-16-177 -a -00	760799,03	193904,64
	04-02-3-20-149 -a -00	763114,88	195205,99
	04-02-3-21-81 -o -00	754066,35	201318,64

9.1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*

Załącznik nr 7.2.8._9_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i>	1086	Populacja	Obecność gatunku na stanowisku	Stwierdzono aktualną obecność na wszystkich powierzchniach monitoringowych	FV	FV	U1	Gatunek inwentaryzowano licznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych.
			Areał zajmowany przez populację	Stwierdzono aktualną obecność na wszystkich powierzchniach monitoringowych	XX			
		Siedlisko	Ilość martwego drewna	Inwentaryzowano drewno martwe o pierśnicy/średnicy ≥ 30 cm na 80 transektach w ilości średnio 44 szt./ha (4,4 szt./transekt)	FV	U1		W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z obecnością martwego drewna oraz jakością martwego drewna. Na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi 58,91 m ³ /ha. W lasach gospodarczych ilość
			Jakość martwego drewna	Stwierdzono wszystkie 4 klasy rozkładu martwego drewna	FV			

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			Struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanu lub stopień naturalności ekosystemu leśnego	Na większości powierzchni monitoringowych (5 szt.) znajdują się drzewostany o uproszczonej strukturze wiekowej i przestrzennej wynikającej z gospodarczego użytkowania i słabo zróżnicowanej dymensj	U1			odnajdywanych larw zgniotka cynobrowego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze „Stan populacji”
			Intensywność gospodarowania *	Na większości powierzchni monitoringowych (5 szt.) prowadzona jest gospodarka ekstensywna, w drzewostanie duża ilość martwego drewna, które nieokorowane pozostaje w lesie	U1			
		Szanse zachowania				FV		Szanse zachowania dla gatunku określono jako właściwe - ocenę uzasadnia wysoki stan populacji potwierdzony na wszystkich

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
								powierzchniach monitoringowych (w rezerwach i drzewostanach gospodarczych) jak również duża ilość drewna martwego obliczona na transektach.

Załącznik nr 7.2.8._9_3

Lokalizacja miejsc monitoringu stanu przedmiotu ochrony

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-2-08-195 -g -00	76	758373,81	205996,34
04-02-1-04-47 -c -00	86	756283,01	205258,17
04-02-2-19-198 -a -00	88	758251,53	205014,57
04-02-1-04-49 -g -00	104	756160,92	204276,92
04-02-1-18-247 -b -00	114	742286,79	205011,19
04-02-3-12-35 -f -00	124	756038,58	203295,68
04-02-2-19-203 -c -00	126	758990,76	202928,72
04-02-1-18-257 -c -00	136	743144,68	203908,20
04-02-2-19-211 -a -00	144	757884,16	202069,27
04-02-1-18-262 -a -00	152	744003,13	202805,85

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-3-13-55 -b -00	160	755793,91	201333,20
04-02-2-19-214 -c -00	162	758745,46	200964,66
04-02-1-06-266 -a -00	172	745843,72	201580,82
04-02-3-21-82 -n -00	176	753704,29	200598,89
04-02-3-13-76 -c -00	178	755671,57	200351,96
04-02-3-12-42 -z -00	180	757639,06	200105,74
04-02-2-19-220 -a -00	182	760590,77	199737,83
04-02-1-06-268 -b -00	190	745720,78	200601,03
04-02-3-21-90 -b -00	192	752598,47	199742,26
04-02-3-21-85 -l -00	194	754565,32	199494,11

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-3-13-59 -d -00	196	757516,26	199123,99
04-02-3-12-46 -j -00	198	759483,79	198877,96
04-02-2-19-222 -a -00	200	761451,54	198632,64
04-02-1-06-229 -g -00	208	746579,98	199498,54
04-02-3-21-96 -d -00	210	754442,82	198513,16
04-02-3-13-65 -a -00	212	759360,78	197895,69
04-02-3-20-143 -p -00	214	764280,15	197282,50
04-02-1-06-234 -d -00	216	746457,21	198518,73
04-02-3-21-87 -h -00	218	755303,77	197408,30
04-02-3-14-104 -ix -00	220	757270,66	197160,50
04-02-3-13-69 -f -00	222	760221,44	196790,25
04-02-3-20-146 -a -00	224	762188,78	196543,91
04-02-3-20-165 -d -00	226	766124,46	196053,95
04-02-1-06-243 -a -00	228	749282,64	197172,69
04-02-3-15-220 -f -00	230	751248,49	196925,77
04-02-3-14-105 -c -00	234	759114,77	195931,16
04-02-3-13-141 -a -00	236	761081,90	195684,30
04-02-3-20-153 -b -00	238	763049,28	195438,12
04-02-3-20-166 -a -00	240	766000,73	195069,86

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-3-15-223 -b -00	242	752109,31	195814,42
04-02-3-14-122 -a -00	244	758008,19	195069,13
04-02-3-14-107 -a -00	246	759975,07	194822,62
04-02-3-16-172 -a -00	248	761941,95	194576,11
04-02-3-20-160 -g -00	250	763909,34	194330,96
04-02-3-15-235 -d -00	252	751987,02	194827,92
04-02-3-14-124 -b -00	254	757885,17	194083,67
04-02-3-14-131 -f -00	256	759851,81	193837,50
04-02-3-16-180 -c -00	258	761818,45	193591,34
04-02-3-15-240 -a -00	260	753830,20	193592,78
04-02-3-16-192 -h -00	262	762678,39	192484,36
04-02-3-16-186 -b -00	264	764645,27	192239,94
04-02-3-15-244 -a -00	266	755673,39	192359,69
04-02-3-16-204 -p -00	268	761571,44	191621,81
04-02-3-16-191 -b -00	270	763538,07	191377,75
04-02-3-15-249 -c -00	272	757515,83	191127,34
04-02-3-16-196 -a -00	276	763414,03	190393,38
04-02-3-15-254 -a -00	278	759358,19	189897,15
04-02-3-16-211 -g -00	280	761323,85	189652,38

10. 4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*

Załącznik nr 7.2.8._10_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	4026	Populacja	Obecność gatunku na stanowisku	Na wszystkich powierzchniach monitoringowych inwentaryzowano > 4 sztuk imaginek zagłębka bruzdkowanego	FV	FV	U2	Na wszystkich 8 powierzchniach monitoringowych licznie inwentaryzowano gatunek (co najmniej na 3 z 6 pułapek ekranowych)
		Siedlisko	Stopień naturalności lasu*	Większość powierzchni monitoringowych (5 szt.) opisano jako las o składzie gatunkowym zgodnym z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, powstały w wyniku naturalnych procesów rozpadu i odnowienia lub w wyniku naturalnego odnowienia prowadzonego w ramach gospodarki leśnej, ekstensywnie użytkowany gospodarczo, struktura drzewostanu złożona.	U1	U2		Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodników metodycznych właściwego stanu ochrony dla przedmiotu ochrony, gdyż opierając się na parametrze populacji ocenia się, że nie ma istniejących zagrożeń dla stanu populacji gatunku i tym samym nie planuje się działań ochronnych, a obecna ocena ogólna wynika z niewłaściwego sposobu waloryzacji wskaźników określających siedlisko.
			Stopień naturalności lasów otaczających	Wszystkie drzewostany otaczające powierzchnie monitoringowe opisano jako „Lasy o składzie gatunkowym zgodnym z potencjalnym zbiorowiskiem roślinnym, powstałe w wyniku naturalnych	U1			W wyniku badań stwierdzono korelację występowania gatunku jedynie z ilością martwego drewna oraz jakością martwego drewna, natomiast obecna waloryzacja wskaźnika ilości martwego drewna nie przystaje do rzeczywistych warunków terenowych.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
				procesów rozpadu i odnowienia lub w wyniku naturalnego odnowienia prowadzonego w ramach gospodarki leśnej, ekstensywnie użytkowane gospodarczo, struktura drzewostanu złożona”				Na powierzchniach monitoringowych ilość martwego drewna wynosi: - średnio 58,91 m ³ /ha. Zarówno w lasach gospodarczych jak i rezerwatach przyrody ilość złapanych osobników zagłębka bruzdkowanego powodowała przyznanie oceny FV w parametrze stanu populacji.
			Skład gatunkowy drzewostanu na stanowisku	Praktycznie na wszystkich powierzchniach monitoringowych odnotowano obecność przynajmniej 1 z głównych gatunków roślin żywicielskich dla zagłębka bruzdkowanego (Jd, Bk), które stanowią główne składniki drzewostanu w I i II piętrze lasu oraz w niższych piętrach lasu (podrost, nalot)	FV			
			Skład gatunkowy drzewostanu w otoczeniu	W otoczeniu wszystkich powierzchni monitoringowych odnotowano obecność przynajmniej 1 z głównych gatunków roślin żywicielskich dla zagłębka bruzdkowanego (Jd, Bk), które stanowią główne składniki drzewostanu w I i II piętrze lasu oraz w niższych piętrach lasu (podrost, nalot)	FV			
			Wiek drzew w drzewostanie	Na większości powierzchni monitoringowych (5 szt.)	U1			

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
				opisywano drzewostany w wieku 100-150 lat				
			Ilość martwego drewna*	Na większości powierzchni monitoringowych inwentaryzowano poniżej trzech pni o średnicy > 40 cm w połowie długości. Inwentaryzowano średnio 2,23 szt. > 40cm na 1000m ²	U2			
			Jakość martwego drewna*	Inwentaryzowano wszystkie 4 klasy jakości martwego drewna	FV			
		Szanse zachowania				FV		Szanse zachowania dla gatunku określono jako właściwe - ocenę uzasadnia wysoki stan populacji potwierdzony na wszystkich powierzchniach monitoringowych (w rezerwatach i drzewostanach gospodarczych) jak również duża ilość drewna martwego obliczona na transektach.

Załącznik nr 7.2.8._10_3

Lokalizacja miejsc monitoringu stanu przedmiotu ochrony.

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-2-08-195 -g -00	76	758373,81	205996,34
04-02-1-04-47 -c -00	86	756283,01	205258,17
04-02-2-19-198 -a -00	88	758251,53	205014,57
04-02-1-04-49 -g -00	104	756160,92	204276,92
04-02-1-18-247 -b -00	114	742286,79	205011,19
04-02-3-12-35 -f -00	124	756038,58	203295,68
04-02-2-19-203 -c -00	126	758990,76	202928,72
04-02-1-18-257 -c -00	136	743144,68	203908,20
04-02-2-19-211 -a -00	144	757884,16	202069,27
04-02-1-18-262 -a -00	152	744003,13	202805,85
04-02-3-13-55 -b -00	160	755793,91	201333,20
04-02-2-19-214 -c -00	162	758745,46	200964,66
04-02-1-06-266 -a -00	172	745843,72	201580,82
04-02-3-21-82 -n -00	176	753704,29	200598,89
04-02-3-13-76 -c -00	178	755671,57	200351,96
04-02-3-12-42 -z -00	180	757639,06	200105,74
04-02-2-19-220 -a -00	182	760590,77	199737,83
04-02-1-06-268 -b -00	190	745720,78	200601,03
04-02-3-21-90 -b -00	192	752598,47	199742,26
04-02-3-21-85 -l -00	194	754565,32	199494,11
04-02-3-13-59 -d -00	196	757516,26	199123,99

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-3-12-46 -j -00	198	759483,79	198877,96
04-02-2-19-222 -a -00	200	761451,54	198632,64
04-02-1-06-229 -g -00	208	746579,98	199498,54
04-02-3-21-96 -d -00	210	754442,82	198513,16
04-02-3-13-65 -a -00	212	759360,78	197895,69
04-02-3-20-143 -p -00	214	764280,15	197282,50
04-02-1-06-234 -d -00	216	746457,21	198518,73
04-02-3-21-87 -h -00	218	755303,77	197408,30
04-02-3-14-104 -ix -00	220	757270,66	197160,50
04-02-3-13-69 -f -00	222	760221,44	196790,25
04-02-3-20-146 -a -00	224	762188,78	196543,91
04-02-3-20-165 -d -00	226	766124,46	196053,95
04-02-1-06-243 -a -00	228	749282,64	197172,69
04-02-3-15-220 -f -00	230	751248,49	196925,77
04-02-3-14-105 -c -00	234	759114,77	195931,16
04-02-3-13-141 -a -00	236	761081,90	195684,30
04-02-3-20-153 -b -00	238	763049,28	195438,12
04-02-3-20-166 -a -00	240	766000,73	195069,86
04-02-3-15-223 -b -00	242	752109,31	195814,42
04-02-3-14-122 -a -00	244	758008,19	195069,13
04-02-3-14-107 -a -00	246	759975,07	194822,62

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-3-16-172 -a -00	248	761941,95	194576,11
04-02-3-20-160 -g -00	250	763909,34	194330,96
04-02-3-15-235 -d -00	252	751987,02	194827,92
04-02-3-14-124 -b -00	254	757885,17	194083,67
04-02-3-14-131 -f -00	256	759851,81	193837,50
04-02-3-16-180 -c -00	258	761818,45	193591,34
04-02-3-15-240 -a -00	260	753830,20	193592,78
04-02-3-16-192 -h -00	262	762678,39	192484,36

Adres leśny	Numer powierzchni	Współrzędne	
		X	Y
04-02-3-16-186 -b -00	264	764645,27	192239,94
04-02-3-15-244 -a -00	266	755673,39	192359,69
04-02-3-16-204 -p -00	268	761571,44	191621,81
04-02-3-16-191 -b -00	270	763538,07	191377,75
04-02-3-15-249 -c -00	272	757515,83	191127,34
04-02-3-16-196 -a -00	276	763414,03	190393,38
04-02-3-15-254 -a -00	278	759358,19	189897,15
04-02-3-16-211 -g -00	280	761323,85	189652,38

11. 1352 Wilk *Canis lupus*

Załącznik nr 7.2.8._11_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
wilk <i>Canis lupus</i>	1352	Populacja	Zagęszczenie populacji [N/100km ²]	3,47	FV	FV	FV	Na podstawie danych z RDOŚ w Rzeszowie: Obecny stan siedliska i populacji jest właściwy. W obszarze co najmniej 16 osobników, 3-4 watahy/460,70km ² tj. >0,5 watahy/100km ² Liczba watah i liczebność wilka (3,47 N/100km ²).	
			Liczba watach [N/100km ²]	0,65	FV				
		Siedlisko	Lesistość [%]	82	FV	FV		FV	Wysoka lesistość (82% - to wszystkie lasy w obszarze natura 2000 mieszczące się w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa) i mała fragmentacja kompleksów leśnych (wyliczona na podstawie długości linii brzegowej lasu i jego powierzchni) sprzyjają stabilizacji populacji. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 577 kg/km ² (dane z inwentaryzacji LP przeprowadzone w 2016 r.). Wskaźnik zagęszczenie dróg wynosi dla dróg krajowych i wojewódzkich 0,04 km/km ² , a dla dróg powiatowych i gminnych 0,28 km/km ² . Ogólne zagęszczenie dróg to 0,32 km/km ² , co daje ocenę wskaźnika na U2. Stan populacji wilka i zmiany zachodzące w tej populacji nie korelują z oceną wskaźnika
			Fragmentacja siedlisk [km/km ²]	1,7	FV				
			Dostępność bazy pokarmowej [kg/km ²]	577	FV				
			Zagęszczenie dróg [km/km ²]	0,32	U2				
			Stopień izolacji siedlisk	1	FV				

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
								<p>zagęszczenie dróg na omawianym terenie. Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodnika metodycznego właściwego stanu ochrony dla tego wskaźnika.</p> <p>Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią barier dla gatunku.</p>
		Perspektywy ochrony				FV		<p>Perspektywy ochrony ocenione na FV, ponieważ ryzyko antropopresji w tym regionie jest bardzo niskie, jedynie rejon Birczy i Sanoka jest mocniej penetrowany. Populacja ma możliwość swobodnego przemieszczania się w kierunku Bieszczad i Beskidu Niskiego. Poza tym wilk wykazuje synantropizację.</p>

12. 1355 Wydra *Lutra lutra*

Załącznik nr 7.2.8._12_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
wydra <i>Lutra lutra</i>	1355	Populacja	Procent pozytywnych stwierdzeń gatunku		40%	U1	U1	Ocena na podstawie dostępnych materiałów (dane RDOŚ w Rzeszowie). Ocena autorska (w czasie wykonywania-2013r. nie istniała ustalona metodyka z Państwowego Monitoringu Środowiska). Wydra została stwierdzona w 40 % punktów monitoringowych. Sieć drogowa o zagęszczeniu istotnie poniżej średniej krajowej, część dróg przebiega w pobliżu potoków ale natężenie ruchu małe, nie stanowiące istotnego zagrożenia populacji. Rybność cieków na poziomie	
			Indeks populacyjny		XX	XX			
			Roczny wskaźnik trendu populacji		XX	XX			
			Zagęszczenie populacji		XX	XX			
		Siedlisko	Baza pokarmowa	Biomasa ryb		(dane podano w jednostkach uniemożliwiających ocenę wg obowiązującej waloryzacji)	U1		U1
				Zróżnicowanie gatunkowe ichtiofauny		XX			
				Miejsca rozrody płazów		XX			
				Naturalność koryta cieków		XX			
			Udział siedliska kluczowego dla gatunku	Udział preferowanych odcinków rzek		XX	XX		
				Obecność preferowanych zbiorników		XX			

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
			wodnych					od 1,3 do 25 kg/km biegu cieku. Szanse zachowania dla gatunku oceniono jako właściwe: FV.
			Obecność mniejszych zbiorników wodnych	XX				
		Charakter strefy brzegowej	Stopień pokrycia brzegów drzewami i krzewami	XX	XX			
			Lesistość	XX				
			Stopień regulacji rzek	XX				
			Dostępność schronień	XX				
		Stopień antropopresji	Drogi wojewódzkie i krajowe	FV	FV			
			Linie kolejowe	XX				
			Sąsiedztwo zabudowań	XX				
			Przepusty pod drogami	XX				
		Szanse zachowania				FV		

13. 1361 Ryś *Lynx lynx*

Załącznik nr 7.2.8._13_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem.

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
Ryś <i>Lynx lynx</i>	1361	Populacja	Zagęszczenie populacji	XX	XX	XX	XX	Brak informacji pozwalających ocenić stan populacji. Dane dotyczące rysia uzyskano z materiałów przekazanych z RDOŚ w Rzeszowie. Na terenie nadleśnictwa w obszarze natura 2000 są spotykane rysie, jednak ze względu na skryty tryb życia nie wiadomo jaka jest rzeczywista liczebność populacji. Oszacowanie parametrów populacji wymaga wieloletnich prac. Wysoka lesistość (82% - to wszystkie lasy w obszarze natura 2000 mieszczące się w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa) i mała fragmentacja kompleksów leśnych (wyliczona na podstawie długości linii brzegowej lasu i jego powierzchni) sprzyjają warunkom siedliskowym gatunku. Dostępność bazy pokarmowej jest wystarczająca i wynosi 433 kg/km ² (dane z inwentaryzacji LP przeprowadzone w 2016). Wskaźnik zagęszczenie dróg wynosi dla dróg krajowych i wojewódzkich 0,01 km/km ² , a dla dróg powiatowych i gminnych 0,39 km/km ² . Ogólne zagęszczenie dróg to 0,21 km/km ² , co daje ocenę wskaźnika na U2. Stan populacji rysia i zmiany zachodzące
			Liczba samic prowadzących młode	XX	XX			
			Średnia liczba młodych na samicę	XX	XX			
		Siedlisko	Lesistość [%]	82	FV	U2		
			Fragmentacja siedlisk [km/km ²]	1,7	FV			
			Dostępność bazy pokarmowej [kg/km ²]	433	FV			
			Zagęszczenie dróg [km/km ²]	0,32	U2			
			Stopień izolacji siedlisk	1	FV			

Gatunek	Kod Natura 2000	Parametr	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
		Szanse zachowania				XX		<p>w tej populacji nie korelują z oceną wskaźnika zagęszczenie dróg na omawianym terenie.</p> <p>Nie ma potrzeby dążenia do wynikającego z przewodnika metodycznego właściwego stanu ochrony dla tego wskaźnika.</p> <p>Badania prowadzone w ramach projektu „Ochrona ostoi karpackiej fauny puszczańskiej – korytarze migracyjne” wykazały, że drogi na terenie Nadleśnictwa nie stanowią barier dla gatunku.</p> <p>Ze względu na brak pełnej informacji o populacji gatunku i wpływu poszczególnych wskaźników siedliska na stan populacji szanse zachowania oceniono jako nieznanne - XX.</p>

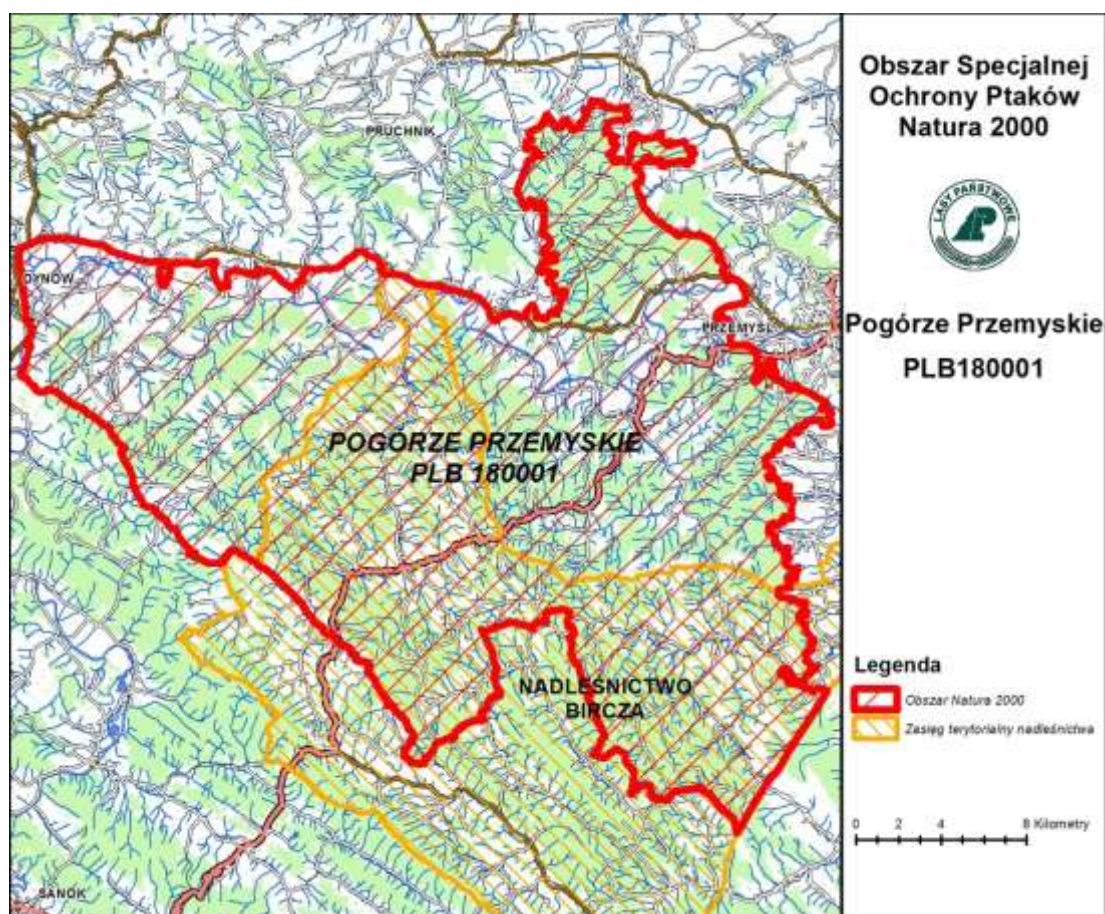
7.3. Obszar Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001

7.3.1. Informacje o obszarze Pogórze Przemyskie PLB180001

7.3.1.1. Opis granic obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001

Opis granic części obszaru położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie PUWG 1992 oraz warstwy *shp.*, zamieszczono na nośniku CD, stanowiącym załącznik do tego opracowania. Dodatkowo wykonano dedykowaną mapę w skali 1:25000 zawierającą przebieg granic obszaru.

Mapa obszaru Natura 2000

7.3.1.2. Opis gruntów i przedmiotów ochrony

Teren objęty planem

Nazwa	Procent powierzchni obszaru dla którego sporządza się zakres zadań ochronnych w ramach PUL	Powierzchnia [ha]
Zakres zadań ochronnych dla obszaru Pogórze Przemyskie PLB 180001 na gruntach Nadleśnictwa Bircza	23,5%	15 334,53

Opis obszaru

Obszar Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 został wyznaczony w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313).

Aktualnie powierzchnia obszaru, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.), wynosi 65 366,3 ha i obejmuje teren położony w województwie podkarpackim na terenie gmin: Ustrzyki Dolne (1,4 ha), Rokietnica (1702,5 ha), Roźwienica (140,8 ha), Bircza (17051,7 ha), Dubiecko (7982,9 ha), Fredropol (11977,7 ha), Krasiczyn (12450,2 ha), Krzywca (5868,7 ha), Przemyśl - gmina wiejska (3149,6 ha), Żurawica (524,0 ha), Dynów - gmina wiejska (3503,4 ha), Dynów — gmina miejska (1 013,2 ha).

PUL zawierający zakres PZO, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r.. poz. 1651 z późn. zm.) obejmuje wszystkie grunty w zarządzie Nadleśnictwa Bircza w zasięgu obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001, w tym wchodzące w skład Parku Krajobrazowego Pogórze Przemyskiego i rezerwy przyrody: „Krzepak”, „Turnica”, „Reberce”, „Kalwaria Paławska”, „Kopystańka”.

Przedmioty ochrony wg SDF

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony na terenie obszaru Pogórze Przemyskie PLB180001.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	A022	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>
2	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>
3	A031	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>
4	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>
5	A089	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>
6	A091	Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>
7	A104	Jarząbek	<i>Bonasa banasia</i>
8	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>
9	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>
10	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
11	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
12	A220	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>
13	A223	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>
14	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>
15	A234	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>
16	A239	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>
17	A241	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>
18	A307	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>
19	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>
20	A321	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>
21	A338	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>

Zgodnie z § 6 pkt. 1 rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 października 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2014 r. poz. 1713) przedmiotami ochrony w obszarze specjalnej ochrony ptaków mogą być tylko te gatunki, które są wymienione w Załączniku 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.), pod warunkiem spełniania jednego z kryteriów przytoczonych ww. przepisie.

Należy podkreślić, że jednym z kryteriów uznawania danego gatunku ptaka za przedmiot ochrony jest regularne występowanie co najmniej 1% lęgowej populacji krajowej gatunku, o którym mowa w § 6 pkt. 1 lit. a. Wszystkie gatunki wymienione w SDF powinny spełniać ten warunek.

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które nie spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena populacji z SDF	Uzasadnienie
1	A022	Bączek	<i>Ixobrychus minutus</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,08 %) w stosunku do krajowej populacji
2	A031	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,08 %) w stosunku do krajowej populacji
3	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>	C	Obszar wykorzystywany jako szlak migracyjny. Nie stwierdzono miejsc odpoczynku/żerowisk w obszarze
4	A223	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,42 %) w stosunku do krajowej populacji
5	A307	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,11 %) w stosunku do krajowej populacji

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena populacji z SDF	Uzasadnienie
6	A338	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,12 %) w stosunku do krajowej populacji

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>
2	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>
3	A089	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>
4	A091	Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>
5	A104	Jarząbek	<i>Bonasa banasia</i>
6	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>
7	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
8	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>
9	A220	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>
10	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>
11	A234	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>
12	A239	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>
13	A241	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>
14	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>
15	A321	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>

7.3.1.3. Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001, występujące na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>
2	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>
3	A089	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>
4	A104	Jarząbek	<i>Bonasa banasia</i>
5	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>
6	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
7	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>
8	A220	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>
9	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>
10	A234	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>
11	A239	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>
12	A241	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picooides tridactylus</i>
13	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>
14	A321	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001, nie występujące na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	A091	Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>

7.3.1.4. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB 180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

W ramach prac nad PUL przeprowadzono inwentaryzację trzech gatunków dzięciołów: biało-grzbiatego, trójpalczastego oraz zielonosiwego, gdyż gatunki te związane są ze środowiskiem leśnym i przypisuje się im ścisły związek z występowaniem martwego drewna w lasach. Poza tym zinwentaryzowano również trzmielojada, ponieważ liczebność jego populacji podana w wynikach inwentaryzacji przekazanej przez RDOŚ w Rzeszowie budziła wątpliwości. Inwentaryzację przeprowadzono w oparciu o metodykę zalecaną w „Monitoringu ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny” tj. praca zbiorowa pod redakcją Przemysława Chylareckiego, Arkadiusza Sikory, Zdzisława Ceniana i Tomasza Chodkiewicza. Wydanie drugie uzupełnione. 2015 rok, jak również w oparciu o publikacje: Biblioteka Monitoringu Środowiska oraz Monitoring Rzadkich Dzięciołów. Wykorzystano również

Instrukcja prac terenowych Państwowy Monitoring Środowiska (Ł. Kajtoch, D. Nowak 2009 r) z modyfikacjami.

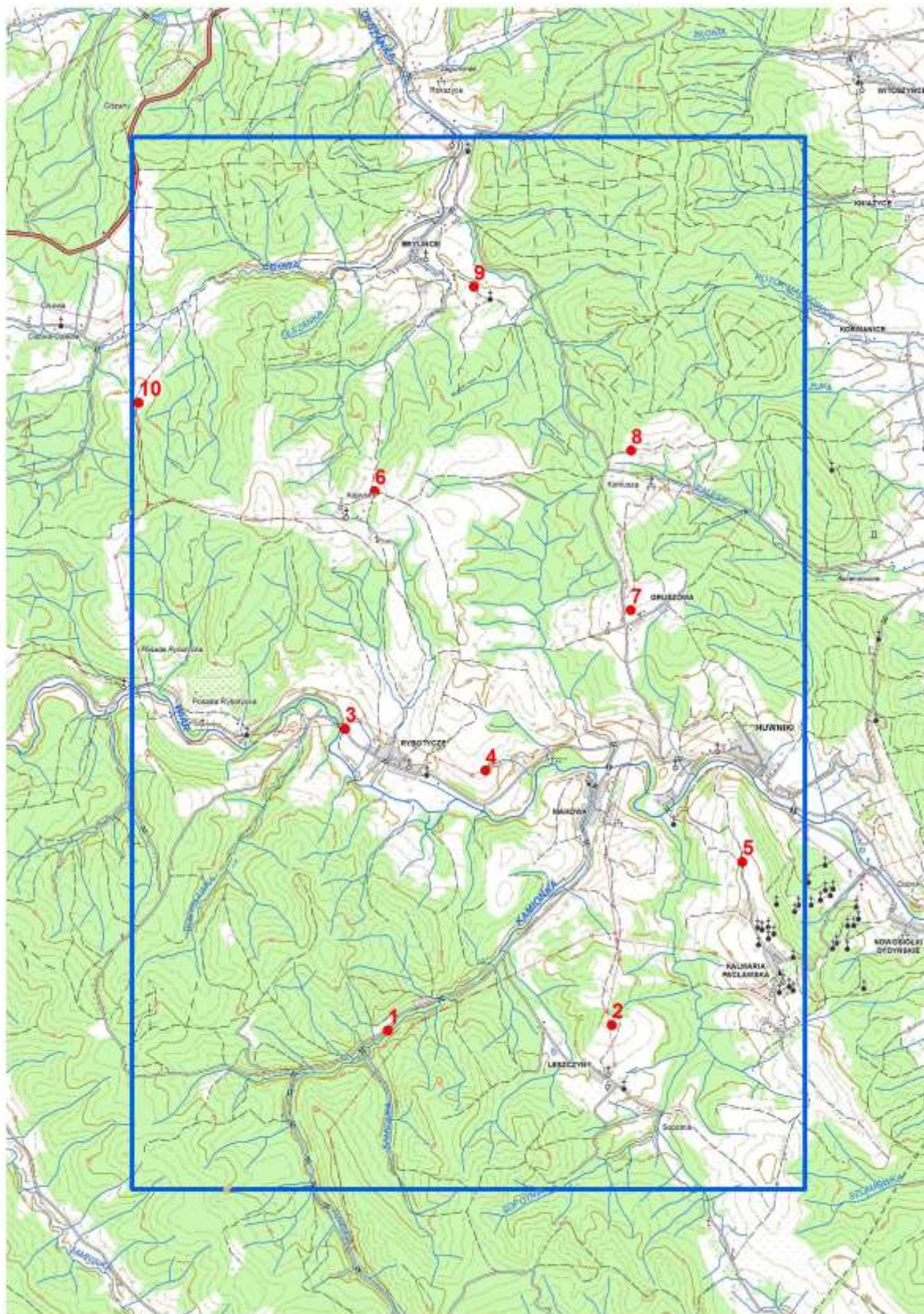
W przypadku pozostałych przedmiotów ochrony wymienionych w SDF dla obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 tj. bączka, bociana białego, bociana czarnego, orlika krzykliwego, orła przedniego, jarzábka, derkacza, żurawia, puchacza, sóweczki, puszczyka uralski, włośchatki, zimorodka, jarzębatki, muchołówki małej, muchołówki białoszyjej, gąsiora, przyjęto wynik z wcześniejszych badań, zawartych w opracowaniach udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

A072 Trzmiełojad *Pernis apivorus*

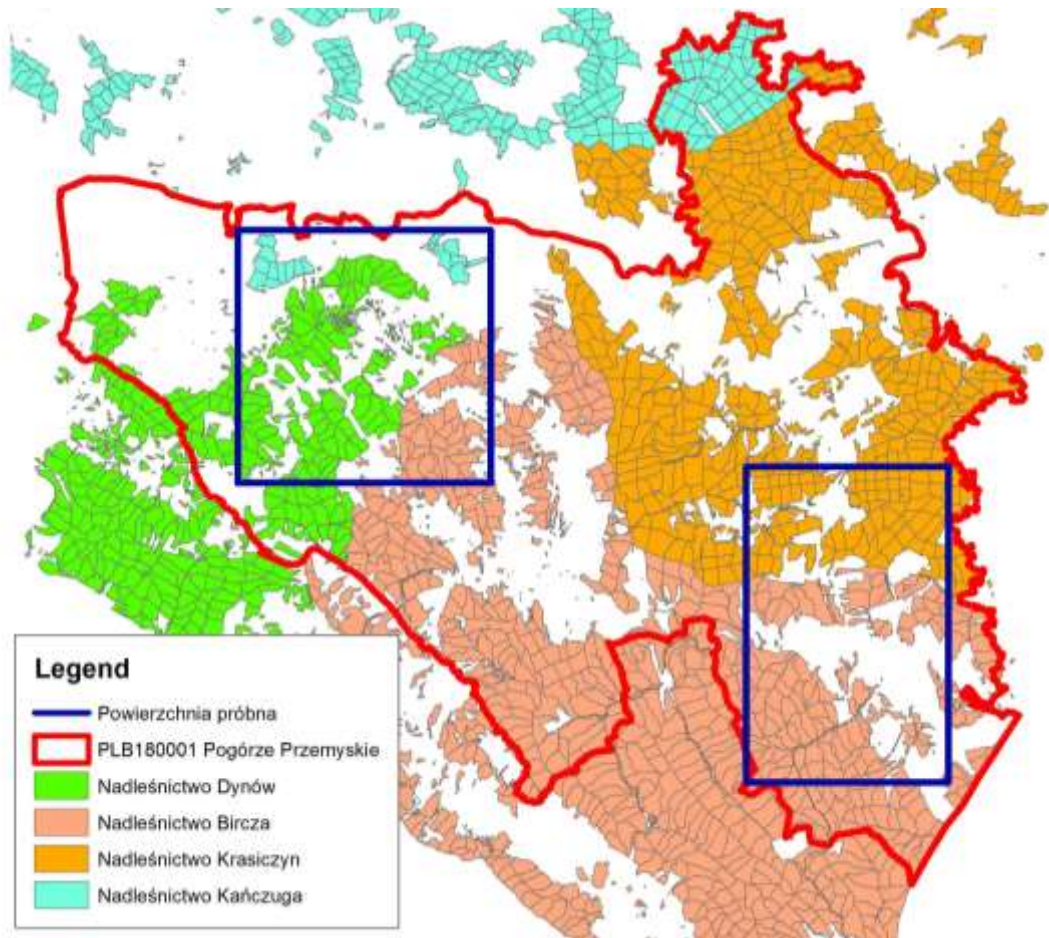
Prace inwentaryzacyjne trzmiełojada na terenie Nadleśnictwa Bircza zostały przeprowadzone w ramach szerszej inwentaryzacji prowadzonej jednocześnie na całości ostoi PLB180001 Pogórze Przemyskie, w tym na gruntach Nadleśnictwa: Bircza, Dynów, Krasiczyn. Utworzone zostały dwie powierzchnie próbne, każda o powierzchni 100 km². Jedna w kształcie kwadratu 10 x 10 km, druga w kształcie prostokąta 12,5 x 8 km. Wyznaczono po 10 punktów obserwacyjnych w wyniesionych miejscach otwartych i szerokich dolinach, umożliwiających objęcie obserwacją całości wyznaczonych powierzchni próbnych. Rozmieszczenie punktów i lokalizację powierzchni próbnych przedstawiają ryciny poniżej.

Na każdym punkcie obserwacyjnym wykonano dwie kontrole: pierwsza do pierwszej połowy czerwca, zaś druga w drugiej połowie lipca. Na powierzchni próbnej jednocześnie prace prowadziło dwóch doświadczonych ornitologów. Liczenia wykonywane były synchronicznie, by unikać podwójnego liczenia przemieszczających się ptaków. Każdy z obserwatorów indywidualnie typował 5 punktów obserwacyjnych (widokowych), z których prowadzono dwu-godzinne obserwacje. Rozpoczęcie obserwacji następowało między godziną szóstą a siódmą rano. Podczas obserwacji posługiwano się lornetką o 10 – krotnym powiększeniu oraz lunetą o powiększeniu 20-60x. Wszelkie spostrzeżenia notowano na mapach i raptularzach terenowych. W sprawozdaniach z prac terenowych dla każdej powierzchni próbnej ornitologzy byli zobligowani do podania terminów kontroli, określenia warunków pogodowych (zachmurzenie, wiatr, deszcz) i wyników liczenia.

Ryc.2. Rozmieszczenie punktów obserwacyjnych na powierzchni próbnej „Kalwaria”

Ryc.3. Rozmieszczenie powierzchni próbnych w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001

Wyniki kontroli zostały pogrupowane kryteriami obserwacji (Chylarecki i in. 2015) i lęgowości. Na podstawie obserwacji wzrokowej określano płeć (jeżeli istniała taka możliwość), dojrzałość (podlot), ślady żerowania, kategorię obserwacji. Wyróżniono 3 kategorie lęgowości:

- R0 - jednorazowa obserwacja pojedynczego ptaka (np. żerującego, przelatującego, głos kontaktowy),
- R1 - obserwacje wskazujące na prawdopodobnie zajęte terytorium (para ptaków, ptak(i) zaniepokojone, tokujące, kopulacja),
- R2 - obserwacje wskazujące z dużym prawdopodobieństwem na lęg w okolicy, w której dokonano stwierdzenia lub potwierdzenie gniazdowania (ptaki lecące z materiałem na gniazdo, ptaki z pokarmem dla młodych, podloty w pobliżu miejsca lęgu, znalezione gniazdo z jajami lub piskletami).

Inwentaryzacja BULiGL – 2016 rok.

Nazwa powierzchni próbnej	Liczba par lęgowych <i>Pernis apivorus</i>
Kalwaria	9
San	4
Razem	13
Średnio na powierzchnię	6,5

Wyliczenie ilości par

Liczebność trzmiejojada (pary)	
Razem PLB180001	9+4=13
Średnio na 1 pow.	6,5
Średnio na 1 km ²	0,065
W PLB180001 (N-ctwa: Bircza, Dynów, Kańczuga, Krasieczyn – 653,91 km ²).	35-50
Średnia liczebność w kraju	3800
% populacji krajowej na terenie obszaru Natura 2000	1,12%

A234 Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus***A239 Dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*****A241 Dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus***

Prace inwentaryzacyjne dzięciołów zostały przeprowadzone w oparciu o losowo wybrane powierzchnie próbne na obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 na gruntach Nadleśnictw: Dynów, Bircza i Kańczuga. Prace na terenie Nadleśnictwa Krasieczyn odbędą w 2017 roku.

Prace inwentaryzacyjne dzięciołów zostały przeprowadzone w oparciu o losowe powierzchnie próbne wybrane metodą statystyczną. Powierzchnie oparte na siatce kwadratów (2km x 2km) zostały wytypowane w drzewostanach bez względu na ich optymalność dla badanych gatunków dzięciołów. Powierzchnie próbne wylosowano spośród kwadratów, w których siedliska leśne zajmowały co najmniej 70% powierzchni. W praktyce badane siedliska leśne reprezentują wszystkie typy drzewostanów znajdujących się na terenie obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001, wszystkie klasy wieku, a także te drzewostany, które są objęte ochroną w ramach rezerwatów.

W obszarze wyznaczono 20 powierzchni próbnych, w roku 2016 dokonano obserwacji na 14 spośród nich w Nadleśnictwach: Bircza, Dynów i Kańczuga, na pozostałych 6 w Nadleśnictwie Krasieczyn prace zostaną wykonane w 2017 r. Na każdej powierzchni badawczej na transekcie zgodnym z metodyką Chylarecki i in. 2015 zlokalizowano 12 punktów wabień. Rozmieszczenie punktów przedstawia ryc.1. Wabienia dokonywano za pomocą urządzeń audio wyposażonych w głośnik zapewniający odpowiednią jakość i głośność dźwięku. Odtwarzanie głosów i bębnienia dzięciołów było przeprowadzane dla każdego z gatunków osobno. Aby zminimalizować zafałszowanie wyników z powodu ciągnięcia zwabionych osobników za obserwatorem zaniechano wabienia wykrytego gatunku na punktach położonych w pobliżu. Dla ujednoczenia wyników badań, a także wyeliminowania czynnika rozproszenia danych na każdym z punktów wabień dokonywano trzech kontroli w odstępie kilkunastu dni od końca marca/początku kwietnia do końca maja. W raptularzach terenowych ornitologzy byli zobligowani do określenia warunków

pogodowych (zachmurzenie, wiatr, deszcz) oraz wykonania skróconego opisu drzewostanu. Rozmieszczenie inwentaryzacyjnych powierzchni próbnych przedstawia ryc. 2.

Wyniki kontroli zostały pogrupowane kryteriami obserwacji (Chylarecki i in. 2015) i lęgowości. Na podstawie obserwacji wzrokowej określano gatunek dzięcioła, płeć (jeżeli istniała taka możliwość), wiek (podlot), ślady żerowania. Wyróżniono 3 kategorie lęgowości:

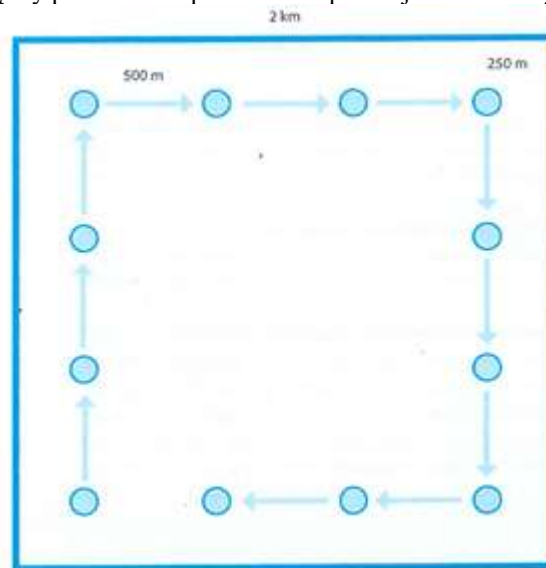
- R0 - jednorazowa obserwacja pojedynczego ptaka (np. żerującego, przelatującego, głos kontaktowy)

- R1 - obserwacje wskazujące na prawdopodobnie zajęte terytorium (werblowanie, para ptaków, ptak(i) zaniepokojone, tokujące, kopulacja)

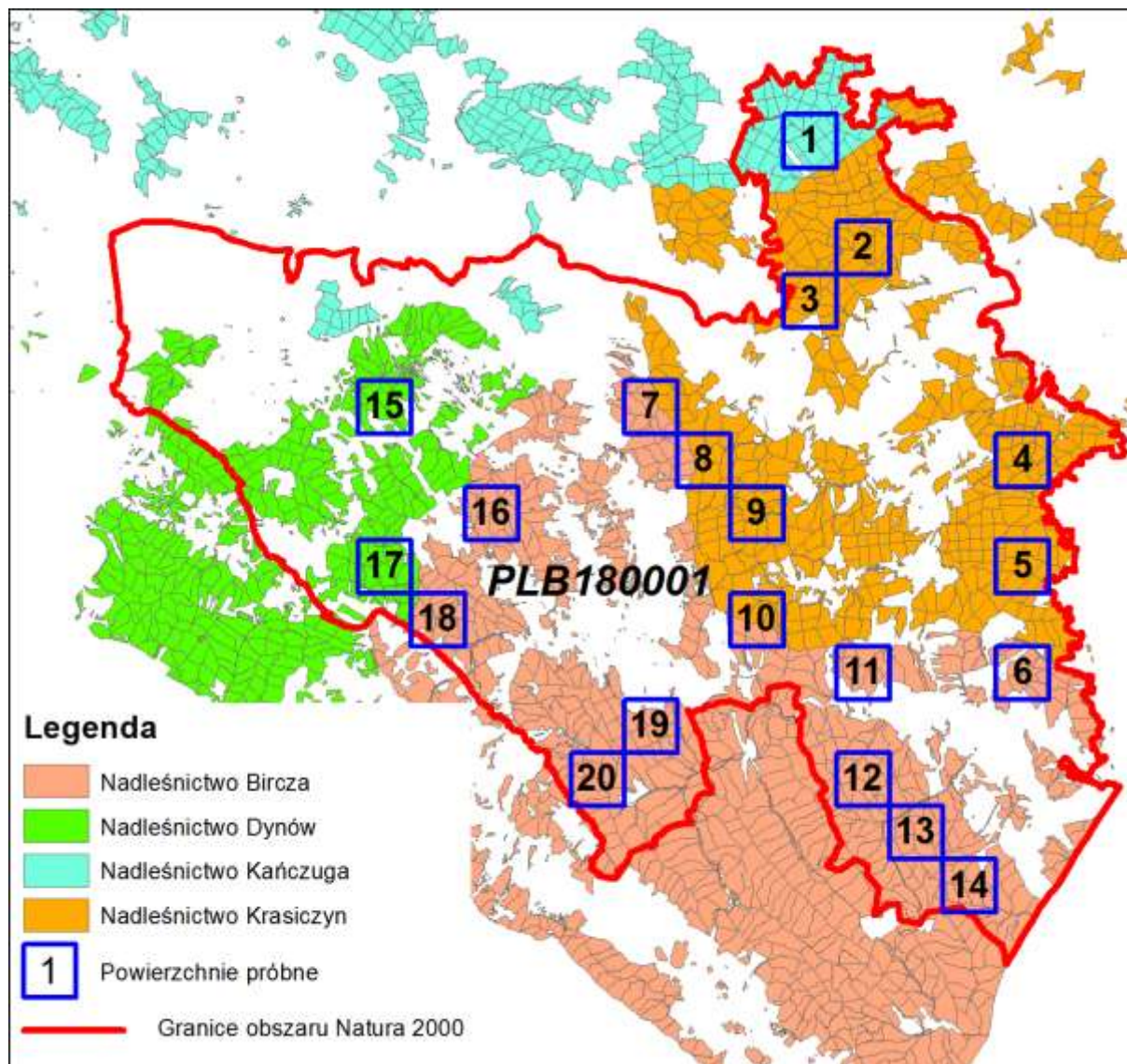
- R2 - obserwacje wskazujące z dużym prawdopodobieństwem na lęg w okolicy, której dokonano stwierdzenia lub potwierdzające gniazdowanie (kucie dziupli, ptaki wlatujące/wylatujące z dziupli, dziupla z piskletami, podloty poza dziuplą, także w towarzystwie ptaków dorosłych)

W Nadleśnictwie Bircza wykonano inwentaryzację na 11 powierzchniach próbnych (w tym 2 powierzchnie obejmowały jednocześnie grunty Nadleśnictw Bircza i Krasiczyn).

Ryc. 4. Schemat rozmieszczenia 12 punktów wabienia oraz trasy przejścia obserwatora pomiędzy punktami na powierzchni próbnej do inwentaryzacji dzięciołów.

Ryc. 5. Rozmieszczenie powierzchni próbnych w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001.

Inwentaryzacja BULiGL – 2016 rok.

Nr powierzchni 2x2 km	Gatunki inwentaryzowane											
	Liczba par (terytoriów lęgowych) wg. kategorii lęgowości											
	Dzięciol białogrzbiety				Dzięciol trójpalczasty				Dzięciol zielonosiwy			
	<i>Dendrocopos leucotos</i>				<i>Picoides tridactylus</i>				<i>Picus canus</i>			
	R0	R1	R2	r-m	R0	R1	R2	r-m	R0	R1	R2	r-m
1 - Obr. Pruchnik	0	2	1	3	0	0	0	0	0	3	1	4
6 - Obr. N. Sady	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1
7 - Obr. Bircza	0	3	0	3	0	1	0	1	0	1	0	1
10 - Obr. Bircza	0	2	1	3	0	0	1	1	0	2	0	2
11 - Obr. N. Sady	0	1	1	2	0	0	0	0	0	2	0	2
12 - Obr. N. Sady	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1
13 - Obr. N. Sady	1	2	0	3	0	0	0	0	0	0	2	2
14 - Obr. N. Sady	0	2	1	3	0	0	0	0	0	1	1	2
15 - Obr. Dynów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
16 - Obr. Bircza	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	3	3
17 - Obr. Dynów	0	1	2	3	0	0	1	1	0	0	2	2
18 - Obr. Bircza	0	1	2	3	0	0	0	0	0	0	1	1
19 - Obr. Bircza	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	1	2
20 - Obr. Bircza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Razem PLB180001	1	15	10	26	0	3	2	5	1	13	13	26
Średnio na 1 pow.	1,86				036				1,86			
Średnio na 1 km ²	0,47				0,09				0,47			

Liczba par na terenie obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 obliczona na podstawie średniej z transektu i powierzchni zalesionej w stosunku do populacji krajowej

Nadleśnictwo	Powierzchnia lasu nadleśnictwa w obszarze natura 2000 [ha]	Liczba par		
		Dzięciol białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Dzięciol trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	Dzięciol zielonosiwy <i>Picus canus</i>
Bircza	14911,29	70,1	13,4	70,1
Dynów	5028,11	23,6	4,5	23,6
Kańczuga	2102,65	9,9	1,9	9,9
Krasiczyn	13652,33	64,2	12,3	64,2
PLB 180001	35694,38	150 - 185	25-40	150 - 185
Wielkość populacji krajowej		1000 - 1300	500 - 800	3000-5000
Udział % populacji w PLB 80001 (wg ilości dzięciołów na powierzchni leśnej) do średniej populacji krajowej		14,6	5,0	4,2

7.3.1.5. Gatunki ptaków będących przedmiotami ochrony występujące w części obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB 180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

1. A072 Trzmiełojad *Pernis apivorus*

Charakterystyka gatunku:

Trzmiełojad występuje w całym kraju, przeważnie jako gatunek bardzo nielicznie lub nielicznie lęgowy. Trzmiełojad najliczniej występuje na wschodzie i północnym wschodzie kraju. (Zawadzka D. i in. 2013.).

Trzmiełojad gnieździ się głównie w dużych kompleksach leśnych, na obszarach przylegających do terenów otwartych. Występuje również w śródpolnych niewielkich lasach. Preferuje lasy liściaste i mieszane oraz bory mieszane (Zawadzka D. i in. 2013.).

Trzmiełojad jest gatunkiem umiarkowanie terytorialnym, a rewiry sąsiadujących ze sobą par nakładają się. Broniony fragment arealu (terytorium) jest niewielki i ogranicza się do najbliższej okolicy gniazda (500 m, a nawet do 2 km). Centra sąsiadujących rewirów oddalone są od siebie przeciętnie o 2,7 km (2,2–3,6 km) (Chyralski i in. 2015). Zazwyczaj ptaki budują każdego roku nowe gniazdo, choć niekiedy wykorzystują również gniazda innych gatunków szponiastych (Zawadzka D. i in. 2013.)

Jest gatunkiem wędrownym. Pierwsze osobniki przylatują do Polski na przełomie kwietnia i maja, wyjątkowo wcześniej. Rozpoczynanie lęgów ma miejsce od trzeciej dekady maja do połowy czerwca. Wysiadywanie trwa 30-37 dni. Młode przebywają w gnieździe ok. 35–40 dni. Wylot z gniazda następuje w końcu lipca i na początku sierpnia. Przez następne dwa-trzy tygodnie rodzina przebywa w rewirze lęgowym (Zawadzka D. i in. 2013.). Dietę stanowią owady, przede wszystkim osy i szerszenie. Zjada on zarówno larwy, poczwarki, jak i owady dorosłe. Żywi się także trzmielami, chrząszczami oraz innymi owadami. Poluje też na kręgowce, takie jak jaszczurki czy gryzonie, wybiera chętnie pisklęta ptaków z gniazd. Zjada również jagody i inne owoce [Gromadzki M. (red.) 2004].

Na zimowiska odlatuje od końca sierpnia do października, większość ptaków opuszcza nasz kraj do połowy września (Zawadzka D. i in. 2013.).

Trzmiełojad jest gatunkiem trudnym do obserwowania, a tym samym do określenia lokalizacji zajętych rewirów czy nawet potwierdzenia obecności na badanym obszarze. Prowadzi raczej skryty tryb życia, a w niektórych latach bywa wręcz niewidoczny na okupowanym terytorium. Ponadto niewprawni obserwatorzy mogą mieć trudności z odróżnieniem trzmiełojadów od myszołowów – różnice zauważalne w warunkach terenowych są dość subtelne. Trzmiełojad unika sąsiedztwa jastrzębia, który zabija zarówno jego pisklęta, jak i osobniki dojrzałe (Chyralski i in. 2015).

Liczność populacji w kraju:

2700-4900 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

35-50 par (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

1,12 % krajowej populacji trzmielojada

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 14-20 par.

Ocenę stanu ochrony trzmielojada zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._1_2.

2. A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

Charakterystyka gatunku:

Zwarty areał lęgowy obejmuje północno-wschodnią i wschodnią część kraju: Warmię, Mazury, Nizinę Podlaską, Lubelszczyznę i Karpaty Wschodnie (Chyralecki i in. 2015).

Orlik krzykliwy gniazduje w lasach przylegających do terenów otwartych zarówno w dużych kompleksach, jak i nawet kilkuhektarowych laskach. Ważnym elementem terytorium, nierzadko decydującym o atrakcyjności danego miejsca i rozmiarach rewiru, jest żerowisko. W Polsce orliki krzykliwe najchętniej polują w mozaikowo ukształtowanym krajobrazie rolniczym lub na rozległych obszarach łąk (np. w dolinach rzecznych), a wyraźnie unikają jednolitych monokultur upraw. Gatunek preferuje drzewostany o zróżnicowanym skraju, na których obrzeżach zachował się pas lub płyty nieużytków lub ekstensywnie użytkowanych łąk. (Chyralecki i in. 2015).

Samce orlika są terytorialne i bronią zajętego rewiru przed innymi samcami własnego gatunku. W sprzyjających warunkach żerowiskowych granice rewirów mogą jednak na siebie nachodzić. (Chyralecki i in. 2015).

Orlik krzykliwy jest gatunkiem wędrownym, spędzającym okres zimowy głównie w południowej i środkowej Afryce. W pierwszej i drugiej dekadzie września większość orlików rozpoczyna jesienną migrację na zimowiska. Do Polski orliki wracają w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia, choć pierwsze osobniki mogą pojawiać się już pod koniec marca. Pisklęta opuszczają gniazda najczęściej na przełomie lipca i sierpnia, ale po tym okresie ptaki mogą jeszcze powracać do gniazda na karmienie (Zawadzka D. i in. 2013.).

Pokarm orlika krzykliwego stanowią głównie gryzonie (najczęściej norniki), uzupełniane innymi drobnymi ssakami, pisklętami ptaków, płazami, gadami oraz owadami [Gromadzki M. (red.) 2004].

Orlik krzykliwy często zmienia gniazda, szczególnie jeśli w poprzednim sezonie nastąpiła strata lęgu. W jednym rewirze może funkcjonować 1–5 gniazd, naprzemiennie wykorzystywanych w różnych latach. nierzadko orliki zasiedlają porzucone gniazda myszołówów lub jastrzębi (Chyralecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

2300-2700 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

20-35 par (dane na podstawie weryfikacji istniejących stref ochrony oraz analizy dotyczącej obszaru występowania potencjalnych siedlisk, przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

1,10 % krajowej populacji orlika krzykliwego.

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 8-14 par.

Ocenę stanu ochrony orlika krzykliwego zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._2_2.

3. A122 Derkacz *Crex crex***Charakterystyka gatunku:**

Derkacz jest gatunkiem regularnie gnieźdzącym się w Polsce. Występuje na obszarze całego kraju, lecz dość nierównomiernie. Wyższe zagęszczenia notowane są na północy i wschodzie Polski niż na południu i zachodzie. (Chyralecki i in. 2015).

Derkacz występuje głównie na łąkach o różnym stopniu uwilgotnienia. Preferuje nieużytki, turzycowiska, ziołorośla oraz ekstensywnie użytkowne łąki. Jest gatunkiem regularnie gnieźdzącym się w Polsce. Gatunek o aktywności przede wszystkim nocnej. Samce derkacze wykazują silne zachowania terytorialne (Chyralecki i in. 2015).

Derkacz jest gatunkiem migrujący, przylatuje na krajowe lęgowiska od początku maja. W ciągu sezonu może wyprowadzić 2 lęgi w okresie od połowy maja do końca lipca. Gniazdo buduje na ziemi lub tuż nad nią w wysokich trawach lub krzewach, w zniesieniu znajduje się 8-11 jaj. Przez kolejne 16-19 dni wysiaduje je samica. Pisklęta opuszczają gniazdo najpóźniej następnego dnia i samodzielnie zdobywają pokarm by po 35 dniach uzyskać zdolność do lotu. Na zimowiska odlatuje we wrześniu i październiku. (Chyralecki i in. 2015). Zimą spędza w południowo-wschodniej Europie i wschodniej Afryce [Gromadzki M. (red.) 2004].

Głównym składnikiem pokarmu na lęgowiskach są owady uzupełniane ślimakami, drobnymi kręgowcami oraz zielonymi częściami roślin. W okresie wędrówki odżywiają się niemal wyłącznie pokarmem roślinnym [Gromadzki M. (red.) 2004].

Liczebność populacji w kraju:

30000-48000 samców (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

420-500 samców (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

1,18 % krajowej populacji derkacza

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 147-175 samców.

Ocenę stanu ochrony derkacza zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._3_2.

4. A215 Puchacz *Bubo bubo*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce występuje lokalnie na Pomorzu, w północno-wschodniej części Polski, na Lubelszczyźnie oraz w Karpatach i Sudetach (Chyralecki i in. 2015). Jest gatunkiem osiadłym i terytorialnym. Występowanie puchacza jest determinowane głównie bezpiecznymi miejscami lęgów oraz obecnością terenów otwartych, wykorzystywanych do polowania. Na nizinach zasiedla głównie wilgotne lasy: olsy, łągi oraz bory, a w górach niedostępne fragmenty drzewostanów o luźnej strukturze najczęściej ze skalnymi ścianami, wychodniami, kamieniołami i stromymi wąwozami. Puchacz poluje głównie na terenach otwartych, często w pobliżu dolin rzecznych i jezior (Wilk i in. 2016). Podstawowe jego ofiary to średniej wielkości ssaki o masie przekraczającej 100 g oraz ptactwo wodne (kaczki) (Mikusek 2005).

Gniazdo to płytki dołek wypełniony piórami i resztkami ofiar. W warunkach górskich zlokalizowane jest głównie na pułkach skalnych, w gniazdach ptaków drapieżnych lub bociana czarnego oraz na ziemi: pod wykrotami lub w korzeniach drzew przy pniu. Na nizinach puchacz lokalizuje gniazda głównie na kępach olch na terenach podmokłych. Jaja składa zwykle od końca lutego do początku kwietnia. Wielkość zniesienia to 1-4 jaja, zwykle 2-3. Pisklęta klują się po około 34 dniach wysiadywania jaj przez samicę. Po około 5 tygodniach opuszczają gniazdo, ale ciągle przebywają w jego okolicy. Rozpad rodziny następuje w październiku lub listopadzie (Chyralecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

270-380 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

3-4 pary (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Dane te wydają się niepewne i wymagają potwierdzenia.

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

1,08 % krajowej populacji puchacza

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: istnieją historyczne publikacje o występowaniu gatunku na tym terenie, jednak brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania gatunku.

Ocenę stanu ochrony puchacza zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._4_2.

5. A217 Sóweczka *Glaucidium passerinum*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jest nielicznym ptakiem lęgowym, którego występowanie ogranicza się głównie do obszarów północno-wschodnich, a także pasma Sudetów i Karpat (Chyralski i in. 2015). Sóweczka jest gatunkiem terytorialnym. W zimie koczuje wokół miejsc lęgów. Zamieszkuje lasy iglaste, głównie świerkowe, a w górach także jodłowe. Spotkać ją można również w drzewostanach mieszanych i liściastych, ale ze znacznym udziałem gatunków iglastych. Sóweczka preferuje drzewostany o zróżnicowanej strukturze wiekowej (Wilk i in. 2016). Szczyt aktywności gatunku przypada na godziny poranne i wieczorne. Poluje głównie na ptaki i drobne gryzonie (Mikusek 2005).

Sóweczka jest dziuplakiem wtórnym. Najczęściej gniazduje w dziuplach dziecięcia dużego. Nie wykazuje preferencji w wysokości umieszczenia dziupli oraz w wyborze gatunku drzewa. W górach najczęściej lęgi umieszczone są w świerkach, a na Pogórzu Przemyskim w osikach. Jedna dziupla zwykle wykorzystywana jest przez dwa lata. W kwietniu sóweczka składa od 2 do 7 jaj. Inkubacja trwa około 28 dni. W trakcie karmienia piskląt samica czyści regularnie dziuplę z piór i resztek pokarmu, który można znaleźć pod dziuplami lęgowymi oraz okolicznymi drzewami. Pisklęta opuszczają gniazdo po około 28-32 dniach i przez kolejny miesiąc przebywają w pobliżu dziupli lęgowej (Chyralski i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

1000-1500 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

15-20 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

1,40 % krajowej populacji sóweczki

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 5-7 par. Brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania (dziupli lęgowych). Wg. literatury na terytorium lęgowym sóweczka wymaga obecności kilku dziupli o różnym przeznaczeniu - nocleg, spiżarnie, lęg (Chylarecki i in. 2015).

Ocenę stanu ochrony sóweczki zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._5_2.

6. A220 Puszczyk uralski *Strix uralensis*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jego zasięg obejmuje dwa obszary: Karpaty i otaczające je wyżyny, gdzie występuje bardzo silna populacja oraz północno-wschodnia Polska, gdzie gatunek ten jest skrajnie nieliczny (Chylarecki i in. 2015). Puszczyk uralski jest gatunkiem osiadłym i terytorialnym. Młode ptaki po opuszczeniu terytoriów rodziców mogą koczować i przemieszczać się w poszukiwaniu wolnych rewirów nawet do 200 km. Puszczyk uralski, gatunek typowo leśny, zasiedla wszystkie typy drzewostanów do wysokości piętra regła dolnego w górach. W obszarach górskich preferuje lite buczyny oraz drzewostany jodłowo-bukowe (Wilk i in. 2016). Poluje głównie na drobne gryzonie wykorzystując otwartą przestrzeń łąk i polan, jak i pobocza dróg leśnych, uprawy leśne oraz składy na drewno (Kociuba 2012)

W obszarach górskich puszczyk uralski odbywa lęgi głównie w dziuplach i niszach drzew oraz we wnętrzu złamanych pni (tzw. kominy). W sztucznych drzewostanach porolnych oraz na nizinach lokuje lęgi w gniazdach ptaków drapieżnych. Wszędzie może korzystać z wyłożonych przez człowieka skrzynek, a także zdarzały się przypadki lokowania gniazd w ambonach myśliwskich. Przystępowanie do lęgów jest uzależnione od obfitości pokarmu. W latach o niskiej liczebności gryzoni może w ogóle nie dochodzić do lęgów. W marcu Samica znosi 2-4 jaja i wysiaduje je 27-29 dni. Po około miesiącu pisklęta opuszczają gniazdo i przebywają w jego otoczeniu. Jesienią są przez parę rodzicielską przeganiane z terytorium (Chylarecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

1300-1800 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłanego do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

90-120 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

6,77 % krajowej populacji puszczyka uralskiego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 31-42 pary.

Ocenę stanu ochrony puszczyka uralskiego zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._6_2.

7. A234 Dzieciól zielonosiwy *Picus canus*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce zamieszkuje południową i północno-wschodnią część kraju. W górach występuje do wysokości 850 m n.p.m. tylko pojedyncze przypadki stwierdzano wyżej tj. do wysokości 1200 m n.p.m.. Jest gatunkiem osiadłym, pokonującym tylko niewielkie odległości w okresie zimowym w poszukiwaniu pokarmu (do 150 km). Zasiedla lasy, parki i zadrzewienia (Gromadzki M. (red.) 2004, Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

W lasach polskich Karpatach siedliskiem dzięcioła zielonosiwego są lasy liściaste i mieszane głównie lasy łęgowe w dolinach rzek i potoków i buczyny i lasy mieszane z udziałem buka. Ważnym elementem środowiska dzięcioła zielonosiwego jest sąsiedztwo lasów z terenami otwartymi (Wilk T., Bobrek R., Pępkowska-Król A., Neubauer G., Kosicki J.Z. (red.) 2016).

Sezon lęgowy dzięcioła obejmuje okres od połowy kwietnia do początku sierpnia. Szacowana wielkość terytorium lęgowego pojedynczej pary w Polsce wynosi od 100 do 200 ha. Gnieździ się w dziuplach, którą wykuwają ptaki najchętniej w martwym lub zamierającym drzewie liściastym. W trakcie lęgów samica znosi od 7 do 9 jaj. Wyprowadza jeden lęg w roku.

W skład diety dzięcioła zielonosiwego wchodzi owady, głównie mrówki w różnych fazach rozwojowych. Korzysta również z pokarmu roślinnego nasion i owoców. Najczęściej żeruje na ziemi, gdzie sonduje ziemię dziobem, ale również na drzewach (Gromadzki M. (red) 2004).

Liczebność populacji w kraju:

3000-5000 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

150-185 par (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

4,19 % krajowej populacji dzięcioła zielonosiwego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 63-77 par.

Ocenę stanu ochrony dzięcioła zielonosiwego zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._7_2.

8. A239 Dzieciol białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce zasiedla Karpaty, wyżyny i północno-wschodnią część kraju. Jest stwierdzany w górach i na pogórzu od 350 m n.p.m. do 1200 m n.p.m. (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Piotrowska i Wesołowski 2007). Jest gatunkiem osiadłym, związanym z tym samym obszarem leśnym cały rok (Gromadzki M. (red.) 2004).

W Polskich Karpatach największy udział stanowisk dzięcioła białogrzbietego stwierdzono w lasach liściastych (buczyny) i mieszanych z udziałem buka jak również w drzewostanach liściastych o zróżnicowanej strukturze gatunkowej. Wg literatury czynnikiem warunkującym obecność dzięcioła białogrzbietego jest dostępność drzew zamierających oraz martwego drewna, zarówno stojącego, jak i leżaniny (Wilk T., Bobrek R., Pępkowska-Król A., Neubauer G., Kosicki J.Z. (red.) 2016).

Sezon lęgowy gatunku obejmuje okres od końca lutego do czerwca. Szacowana wielkość terytorium dla jednej pary lęgowej waha się od kilkudziesięciu do kilkuset hektarów i uzależniona jest od zagęszczenia zamierających drzew i martwego drewna (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013).

Gnieździ się w dziuplach wykutych w martwych pniach i konarach drzew liściastych. Samica składa od 3 do 5 jaj. Wyprowadza jeden lęg w roku.

W skład diety dzięcioła białogrzbietego wchodzi głównie larwy owadów związane z obumierającym drzewami i martwym drewnem. Żeruje na pniach i konarach drzew stojących jak również na leżaninie. Jako jedyny z rodzimych gatunków dzięciołów piskłeta karmi larwami owadów żyjących w martwym drewnie (Gromadzki M. (red.) 2004).

Liczebność populacji w kraju:

1000-1300 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

150-185 par (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez BULiGL Oddział w Przemyśle, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

14,57 % krajowej populacji dzięcioła białogrzbietego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 63-77 par.

Ocenę stanu ochrony dzięcioła białogrzbietego zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._8_2.

9. A241 Dzieciol trójpalczasty *Picoides tridactylus*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce zasiedla Karpaty i północny-wschód kraju natomiast w Sudetach pojawia się jedynie efemerycznie. Gatunek występujący w górach prawie wyłącznie powyżej 650 m n.p.m., najliczniej na wysokości 1000-1400 m n.p.m., jedynie nieliczne stanowiska stwierdzano na pogórzu na wysokości 400-600 m n.p.m. (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Piotrowska i Wesołowski 2007). Jest gatunkiem osiadłym, wykorzystującym zajmowane siedlisko leśne cały rok.

W górach dzieciol trójpalczasty zasiedla przede wszystkim górnoreglowe bory świerkowe, a także (mniej licznie) dolnoreglowe bory mieszane i jodłowe, bory i lasy bagienne oraz dolnoreglowe lasy bukowo-jodłowe ze znaczącym udziałem jodły bądź świerka. Wg literatury czynnikiem warunkującym obecność dzieciola trójpalczastego w siedlisku jest dostępność drzew zamierających oraz martwego drewna.

Sezon lęgowy gatunku trwa od końca marca do czerwca. Dziuple lęgowe wykuwa para w spróchniałych drzewach. Raz w roku samica znosi od 3 do 6 jaj. Wielkość rewiru wykorzystywanego przez dzieciola waha się od kilkudziesięciu do kilkuset hektarów.

Dzieciola trójpalczastego jest gatunkiem wąsko wyspecjalizowanym. Żeruje na obumarłych pniach drzew, głównie świerków, lokalnie na innych gatunkach iglastych. Pokarm dzieciola stanowią larwy, poczwarki i imago chrząszczy (głównie kornikowate) (Gromadzki M. (red.), Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013).

Liczebność populacji w kraju:

500-800 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

25-40 par (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

5,00 % krajowej populacji dzieciola trójpalczastego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 11-15 par.

Ocenę stanu ochrony dzieciola trójpalczastego zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._9_2.

10. A320 Mucholówka mała *Ficedula parva*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jest gatunkiem umiarkowanie rozpowszechnionym. Największe zagęszczenia osiąga w pasie od Pomorza przez Warmię i Podlasie oraz na krańcach południowo-wschodnich. Jest migrantem dalekodystansowym. Polskę opuszcza w sierpniu-wrześniu i spędza zimę w południowej Azji. Mucholówka mała występuje w szerokim spektrum siedlisk leśnych (Chyralecki i in. 2015).

W Polsce zasiedla najczęściej dwa główne typy drzewostanów: na nizinach i pogórzach – grądy, w warunkach górskich przede wszystkim buczyny, a także grądy i jaworzyny. Preferuje chłodne, cieniste drzewostany z małą ilością podszytu. Jej pokarmem są owady, które łowi głównie w locie (Wilk i in. 2016).

Jako miejsca lęgowe muchołówki małe wybierają tzw. półdziuple – płytkie dziuple o dużych otworach umieszczone dość nisko nad ziemią (zwykle do 6m) lub szczyty złamanych cienkich drzew, szczeliny w pniach lub za odstającą korą. Najczęściej z ziemi widać wysiadującą jaja samicę. Do lęgów wykorzystywane są gatunki drzew liściastych. Około 30% z nich to drzewa martwe. Mucholówka mała składanie jaj rozpoczyna na początku maja. Wielkość zniesienia zwykle wynosi 5-7 jaj. Inkubacja trwa 13-14 dni. Pisklęta opuszczają gniazdo po około 2 tygodniach (Chyralecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

27000-68000 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

700-900 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

1,68 % krajowej populacji muchołówki małej

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 244-314 par.

Ocenę stanu ochrony muchołówki małej zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._10_2.

11. A321 Mucholówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jest gatunkiem nielicznym, lokalnie średnio licznym o umiarkowanym rozpowszechnieniu. Najliczniej występuje w Puszczy Białowieskiej, Niepołomickiej, w Grądach Odrzańskich oraz na krańcach południowo-wschodnich. Zimą spędza na obszarze Afryki subsaharyjskiej (Chyralecki i in. 2015). Siedliska lęgowe muchołówki białoszyjej w Polsce to przede wszystkim lasy liściaste: na nizinach i pogórzach – grądy, w warunkach górskich

przede wszystkim buczyny, a także grądy i łągi. Unika lasów z gęstym podszytem, który prawdopodobnie ogranicza jej żerowanie. Jej pokarmem są owady, które łowi głównie w locie (Wilk i in. 2016).

Muchołówki białoszyje gniazdują głównie w dziuplach zlokalizowanych w żywych drzewach. Preferują dziuple naturalne niż te wykute przez dzięcioły. Do łągów wykorzystywane są gatunki drzew liściastych. Chętnie zasiedlają też budki łągowe wywieszane przez człowieka. Muchołówka białoszyja składanie jaj rozpoczyna na początku maja. Wielkość zniesienia zwykle wynosi 5-8 jaj. Inkubacja trwa 12-14 dni. Pisklęta opuszczają gniazdo po około 15-18 dniach (Chyralecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

25000-46000 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

1000-1200 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

3,10 % krajowej populacji muchołówki białoszyjej

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 349-419 par.

Ocenę stanu ochrony muchołówki białoszyjej zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._11_2.

12. A320 Bocian czarny *Ciconia nigra*

Charakterystyka gatunku:

Bocian czarny jest szeroko rozpowszechnionym ptakiem łągowym na terenie całego kraju, od nizin po obszary górskie, gdzie gnieździ się do wysokości 1000–1200 m n.p.m. (Zawadzka D. i in. 2013.).

Bocian czarny jest gatunkiem leśnym, który w optymalnych warunkach w okresie łągowym przebywa właściwie tylko w obrębie zwartego drzewostanu. Od początku lat 90. XX w. obserwuje się przełamywanie łąku przed człowiekiem, co skutkuje tym, że gatunek ten zaczyna gnieździć się w niewielkich laskach, w pobliżu osad ludzkich i ruchliwych szlaków komunikacyjnych (Zawadzka D. i in. 2013.) Ważnym elementem bytowania są obfitujące w pokarm rzeki, strumienie, stawy rybne, oczka wodne, podmokłe łąki, bagna i rozlewiska (Chyralecki i in. 2015).

Bocian czarny gniazduje terytorialnie, tworząc monogamiczne pary. Wykazuje duże przywiązanie do rewirów. Arealy osobnicze sąsiadujących ze sobą par w znacznej mierze mogą się nakładać. Ptaki aktywnie bronią jedynie najbliższej okolicy gniazda (Zawadzka D. i in. 2013.). Gniazda zajmowane są często przez kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt lat, czasami wymiennie z innymi gatunkami

ptaków, np. puchaczem, orlikiem krzykliwym, jastrzębiem. Zdarza się, że bocian czarny zajmuje gniazda po bieliku, jastrzębiu lub myszołowie (Chyralecki i in. 2015).

Bocian czarny zimę spędza w Afryce. Przylatuje najczęściej w kwietniu, niekiedy już w marcu. Okres lęgowy jest rozciągnięty w czasie. Do lęgów przystępuje w końcu kwietnia lub w maju. W gnieździe składa od 2 do 6 jaj (średnio 3-5). Po 30-40 dniach kłują się młode, by po 60-70 dniach opuścić gniazdo. Głównym pokarm stanowią ryby. W skład pokarmu wchodzi również płazy, owady, pierścienice, ślimaki [Gromadzki M. (red.) 2004].

Na zimowiska bocian czarny odlatuje od sierpnia do października. Podczas wędrówek i zimowania prowadzi samotniczy tryb życia [Gromadzki M. (red.) 2004].

Liczebność populacji w kraju:

1400-1600 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

6-10 par (dane z badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie, przekazanych do RDLP w Krośnie w 2014 r.)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

0,5 % krajowej populacji bociana czarnego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 2-3 pary.

Ocenę stanu ochrony bociana czarnego zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._12_2.

13. A104 Jarząbek zwyczajny *Bonasa bonasia*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jarząbek występuje w rozległych kompleksach leśnych północno-wschodniej i południowo-wschodniej części kraju. Lokalnie może zasiedlać także niewielkie, izolowane lasy (np. na pogórzach) (Zawadzka D. i in. 2013.).

Jarząbki jest gatunkiem leśnym zasiedlającym różnego typu drzewostany, głównie mieszane (grądowe z udziałem świerka i/lub sosny na niżu, bukowo-jodłowe i świerkowe z domieszką gatunków liściastych w górach). Warunkiem występowania jarząbka jest istnienie w obrębie terytorium wysokiego stopnia zróżnicowania (heterogenności) zarówno składu gatunkowego, a także obecność bogatego podszytu (leszczyna, jarzębina, olsza, wierzba, osika jako baza pokarmowa, gatunki iglaste — głównie świerk bądź jodła jako osłona) i runa (*Ericaceae* i *Rubus* spp. jako baza pokarmowa). Jarząbki preferują zróżnicowane ukształtowanie terenu (np. obecność dolin — osłona), sąsiedztwo polan (borówczyska — baza pokarmowa, częste miejsce zaśnieżania), obecność leżaniny i wykrotów (schronienia, paprzyska) oraz występowanie kopców mrówek (paprzyska) (Zawadzka D. i in. 2013.).

Jarząbek jest gatunkiem terytorialnym i osiadłym. Terytoria zasiedla jesienią (wrzesień –październik), po rozpadzie stadek rodzinnych. Areał życiowy jarząbka zamyka się w około 10-30 ha w zależności od rodzaju siedliska i pory roku (Chyralecki i in. 2015).

Okres lęgowy rozpoczyna od marca - kwietnia do czerwca bądź lipca-sierpnia a koniec przypadku powtórnego zniesienia po stracie pierwszego lęgu. Po okresie lęgowym (wrzesień, październik) następuje rozpad stadek rodzinnych (Zawadzka D. i in. 2013.).

Głównym pokarmem jarząbka są rośliny. Zjada liście, pędy, owoce, nasiona, pączki kwiatowe i liściowe wielu gatunków roślin. Szczególnie preferowane są leszczyna, brzoza, buk, jarzębina, malina i borówka czernica. W okresie przed lęgowym i pisklęcym ważnym składnikiem pokarmu są bezkręgowce [Gromadzki M. (red.) 2004].

Liczebność populacji w kraju:

15000-20000 samców (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

225 - 250 osobników (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie, przekazanych do RDLP w Krośnie w 2014 r.)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

0,68 % krajowej populacji jarząbka

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 79-87 osobników.

Ocenę stanu ochrony jarząbka zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._13_2.

14. A229 Zimorodek *Alcedo atthis*

Charakterystyka gatunku:

Zimorodek gniazduje regularnie w całym kraju. Na większości terenów jest nieliczny lub bardzo nieliczny. Zimorodek preferuje zbiorniki z wolno płynącą lub stojącą, czystą wodą, zasobną w niewielkich rozmiarów ryby. Do gniazdowania wymaga obecności stromych brzegów i urwisk (piaskowych lub piaszczysto-gliniastych). Na wybór miejsc lęgowych korzystnie wpływają zadrzewienia w linii brzegowej (Chyralecki i in. 2015).

Zimorodek wykazuje silne zachowania terytorialne, broniąc rewiru lęgowego przed innymi ptakami tego gatunku. Terytorium lęgowe obejmuje najczęściej kilkukilometrowy odcinek cieku, a na terenach o większych zagęszczeniach — kilkusetmetrowy (Zawadzka D. i in. 2013.). Zimorodek nierozdzielnie związany jest z wodami powierzchniowymi. Optymalne siedlisko lęgowe gatunku stanowią nieuregulowane doliny rzek i większych strumieni, z urwistymi brzegami, płynące w otoczeniu lasów lub z zadrzewionymi/

zakrzewionymi brzegami. Gatunek ten zasiedla także obrzeża wód stojących, głównie stawów i jezior kilkusetmetrowy (Zawadzka D. i in. 2013.).

Okres lęgowy u zimorodka trwa 120–150 dni. Pary pojawiają się w większości rewirów lęgowych w marcu. Składanie jaj rozpoczyna się w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia, wyjątkowo w ostatniej dekadzie marca. Zimorodek wyprowadza najczęściej 1–2 lęgów, a tylko nieznaczna część par przystępuje do trzeciego zniesienia.

Zimorodek poluje głównie na ryby niewielkich rozmiarów, rzadziej na wodne skorupiaki [Gromadzki M. (red.) 2004].

Liczebność populacji w kraju:

2500-6000 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001:

25-30 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie, przekazanych do RDLP w Krośnie w 2014 r.)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 w stosunku do populacji w kraju:

0,65 % krajowej populacji zimorodka

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001: 10-12 par.

Ocenę stanu ochrony jarzątka zamieszczono w załączniku nr 7.3.8._14_2.

7.3.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony ptaków będących przedmiotami ochrony oraz ich siedlisk w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB 180001 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
1	A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia) 2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)
2	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia) 2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
3	A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia)</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Zmiana sposobu użytkowania gruntu. Opis zagrożenia: Trwała zamiana łąk na grunty orne powoduje utratę miejsc lęgowych (Kod: A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne).</p> <p>3. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)</p>
4	A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia)</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)</p> <p>3. Nazwa zagrożenia: Brak wykrotów Opis zagrożenia: Brak wykrotów stanowiących potencjalne miejsca gniazdowania (Kod: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska)</p>

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
			4. Nazwa zagrożenia: Drapieżnictwo Opis zagrożenia: Duża liczebność drapieżników takich jak kuna, borsuk, jenot i lis może powodować straty w lęgach. (Kod: K03.04 drapieżnictwo)
5	A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
6	A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia) 2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)
7	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
8	A239 Dzięcioł białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
9	A241 Dzieciot trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
10	A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
11	A321 Mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
12	A320 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
13	A104 Jarząbek zwyczajny <i>Bonasa bonasia</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
14	A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)

7.3.3. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu ochrony
A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	XX	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A220 Puszczuk uralski <i>Strix uralensis</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A239 Dzięcioł biało grzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A320 Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A321 Muchołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A320 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A104 Jarząbek zwyczajny <i>Bonasa bonasia</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.
A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	Realizacja celu niezagrażona w trakcie realizacji PUL.

7.3.4. Działania ochronne

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
1	A072 Trzmiełojad <i>Pernis apivorus</i>	A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Załącznik 7.3.8._1.	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenia dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” (dalej „Inwentaryzacja wskaźnikowa”) z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		<i>Nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
2	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Załącznik 7.3.8._1.	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenia dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” (dalej „Inwentaryzacja wskaźnikowa”) z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
3	A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-	Załącznik 7.3.8._1.	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Użytki zielone w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
4	A215 Puchacz Bobo bubo	A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Załącznik 7.3.8._1.	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach	Przedostatni lub ostatni rok	500 zł za stanowisko	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	obowiązująca PUL.	monitoringowe	
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji puchacza	Inwentaryzacja będzie wykonana w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej”	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	2017 r.	100 tys. zł	RDLP w Krośnie
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
5	A217 Sóweczka <i>Glaucopteryx</i> <i>passerinum</i> <i>albicollis</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP Krosno
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
6	A220	A1	Utrzymanie	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego	Załącznik 7.3.8._1.	W całym okresie	Nie	Nadleśnictwo

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>		użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywnie: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.		obowiązującego Planu	wydzielone	Bircza
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		<i>Nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
7	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	A1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			działań ochronnych					
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
8	A239 Dzięcioł białogrzbisty <i>Dendrocopos leucotos</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
9	A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
			oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	z przepisów prawa.	Nadleśnictwo Bircza.	PUL.		
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
10	A320 Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
11	A321 Muchołówka białoszyja <i>Ficedula</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu	Monitoring będzie wykonywany w ramach	Lasy w obszarze Natura	Przedostatni	500 zł	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
	<i>albicollis</i>		przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	„Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	lub ostatni rok obowiązywania PUL.	za stanowisko monitoringowe	
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
12	A320 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
13	A104 Jarząbek zwyczajny	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne							
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
	<i>Bonasa bonasia</i>	B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie	
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>						
		C1	Nie planuje się						
		Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>						
14	A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	A1	Nie planuje się						
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>						
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie	
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>						
		C1	Nie planuje się						

7.3.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (<i>Art. 28 ust 10 pkt. 5 ustawy o ochronie przyrody</i>)
1.	brak	brak

7.3.6. Propozycja weryfikacji SDF obszaru i jego granic

1. Zmiana granicy obszaru wynika z doprecyzowania przebiegu granicy do działek ewidencyjnych będących w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.

2. Zmiana oceny ogólnej dla: bączka, bociana białego, żurawia, włochatki, jarzębatki oraz gąsiora z C na D. Wyżej wymienione wnioski wynikają z danych przekazanych przez RDOŚ w Rzeszowie.

7.3.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony

Brak konieczności opracowania planu ochrony.

7.3.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001

Załącznik nr 7.3.8._1 w postaci warstwy numerycznej *shp*.

Oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony.

1. A072 Trzmielojad *Pernis apivorus*

Załącznik nr 7.3.8._1_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 14-20 par.	
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		FV	Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV				
	Szanse zachowania gatunku					FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.

2. A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

Załącznik nr 7.3.8._2_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 8-14 par	
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		FV	Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV				
	Szanse zachowania gatunku					FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.

3. A122 Derkacz *Crex crex*

Załącznik nr 7.3.8._3_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 147-175 m
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Łąki koszone z zapewnienie terminów odpowiednich dla derkacza
		Powierzchnia siedliska	FV			Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku. Powierzchnia łąk w części obszaru objętej PUL dla Nadleśnictwa Bircza wynosi 263,53 ha
	Szanse zachowania gatunku			FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.

4. A215 Puchacz *Bubo bubo*

Załącznik nr 7.3.8._4_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Populacja	Liczebność	XX	XX	XX	Istnieją historyczne publikacje o występowaniu gatunku na tym terenie, jednak brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania gatunku.
	Siedlisko	Jakość siedliska	U1	FV		O obniżeniu jakości siedliska zdecydował brak wychodni skalnych i bagien zapewniających bezpieczne miejsca gniazdowania (utrudniony dostęp drapieżników), jednak nie przesądza to o ocenie ogólnej parametru siedlisko. Struktura gatunkowa, przestrzenna i wiekowa drzewostanów oraz ilość wykrotów jest właściwa
		Powierzchnia siedliska	FV			Nie jest możliwe określenie parametru ze względu na brak informacji o występowaniu populacji
Szanse zachowania gatunku			XX			

5. A217 Sóweczka *Glaucidium passerinum*

Załącznik nr 7.3.8._5_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 5-7 par. Brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania (dziupli lęgowych).
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

6. A220 Puszczyk uralski *Strix uralensis*

Załącznik nr 7.3.8._6_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 31-42 pary.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

7. A234 Dzieciol zielonosiwy *Picus canus*

Załącznik nr 7.3.8._7_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
A234 Dzieciol zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 63-77 par.	
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		FV	Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV				
Szanse zachowania gatunku				FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

8. A239 Dzieciol białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*

Załącznik nr 7.3.8._8_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
A239 Dzieciol białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 63-77 par.	
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		FV	Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV				
Szanse zachowania gatunku				FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

9. A241 Dzieciół trójpalczasty *Picoides tridactylus*

Załącznik nr 7.3.8._9_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A241 Dzieciół trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 11-15 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

10. A320 Mucholówka mała *Ficedula parva*

Załącznik nr 7.3.8._10_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 244-314 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

11. A321 Mucholówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Załącznik nr 7.3.8._11_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
A321 Mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 349-419 pary.	
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		FV	Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV				
Szanse zachowania gatunku				FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

12. A320 Bocian czarny *Ciconia nigra*

Załącznik nr 7.3.8._12_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi	
A320 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 2-3 pary.	
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		FV	Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV				
Szanse zachowania gatunku				FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

13. A104 Jarzabek zwyczajny *Bonasa bonasia*

Załącznik nr 7.3.8._13_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A104 Jarzabek zwyczajny <i>Bonasa bonasia</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 79-87 osobników.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

14. A229 Zimorodek *Alcedo atthis*

Załącznik nr 7.3.8._14_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A229 Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 10-12 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

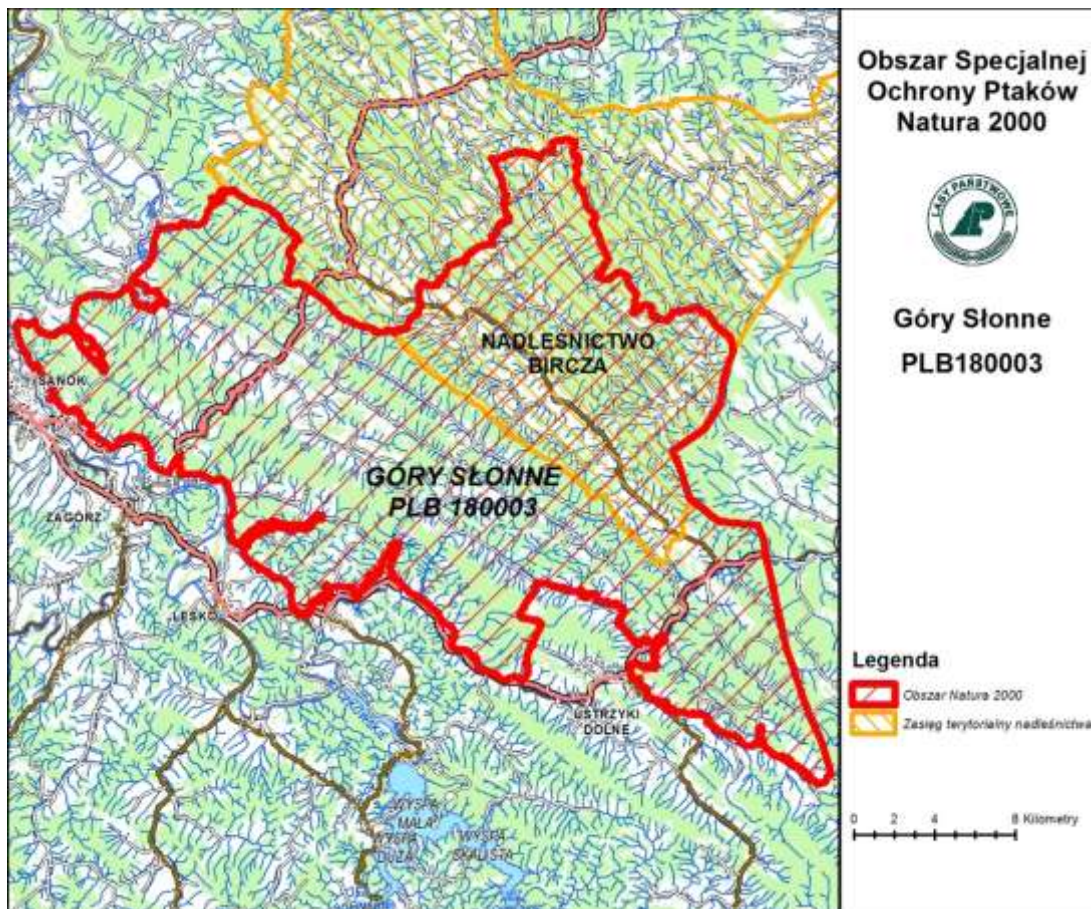
7.4. Obszar Natura 2000 Góry Słonne PLB180003

7.4.1. Informacje o obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003

7.4.1.1. Opis granic obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003

Opis granic części obszaru położonego na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bircza w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie PUWG 1992 oraz warstwy *shp.*, zamieszczono na nośniku CD, stanowiącym załącznik do tego opracowania. Dodatkowo wykonano dedykowaną mapę w skali 1:25000 zawierającą przebieg granic obszaru.

Mapa obszaru Natura 2000

7.4.1.2. Opis gruntów i przedmiotów ochrony

Teren objęty planem

Nazwa	Procent powierzchni obszaru dla którego sporządza się zakres zadań ochronnych w ramach PUL	Powierzchnia [ha]
Zakres zadań ochronnych dla obszaru Góry Słonne PLB 180003 na gruntach Nadleśnictwa Bircza	20,9%	11 506,85

Opis obszaru

Obszar Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 został wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 179, poz. 1275).

Aktualnie powierzchnia obszaru, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.), wynosi 55 036,8 ha i obejmuje teren położony w województwie podkarpackim na terenie gmin: Bircza (0,2 ha), Fredropol (0,4 ha), Lesko (2 989,1 ha), Olszanica (5 934,3 ha), Sanok — gmina miejska (1 347,1 ha), Sanok — gmina wiejska (5 305,5 ha), Tyrawa Wołoska (6 924,6 ha), Ustrzyki Dolne (32 535,6 ha).

PUL zawierający zakres PZO, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015 r., poz. 1651 z późn. zm.) obejmuje wszystkie grunty w zarządzie Nadleśnictwa Bircza w zasięgu obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, w tym wchodzące w skład Parku Krajobrazowego Góry Słonne i rezerwatów przyrody: „Chwaniów”, „Na Opalonym”, „Nad Trzciancem”.

Przedmioty ochrony wg SDF

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony na terenie obszaru Góry Słonne PLB180003.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>
2	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>
3	A089	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>
4	A091	Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>
5	A104	Jarząbek	<i>Bonasa bonasia</i>
6	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>
7	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>
8	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
9	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>
10	A220	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>
11	A223	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
12	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>
13	A234	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>
14	A239	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>
15	A241	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>
16	A307	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>
17	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>
18	A321	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>
19	A338	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>
20	A282	Drozd obrożny	<i>Turdus torquatus</i>

Zgodnie z § 6 pkt. 1 rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 października 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2014 r. poz. 1713) przedmiotami ochrony w obszarze specjalnej ochrony ptaków mogą być tylko te gatunki, które są wymienione w Załączniku 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.), pod warunkiem spełniania jednego z kryteriów przytoczonych ww. przepisie.

Należy podkreślić, że jednym z kryteriów uznawania danego gatunku ptaka za przedmiot ochrony jest regularne występowanie co najmniej 1% lęgowej populacji krajowej gatunku, o którym mowa w § 6 pkt. 1 lit. a. Wszystkie gatunki wymienione w SDF powinny spełniać ten warunek.

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które nie spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena populacji z SDF	Uzasadnienie
1	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>	C	Obszar wykorzystywany jako szlak migracyjny. Nie stwierdzono miejsc odpoczynku/żerowisk w obszarze
2	A223	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,42 %) w stosunku do krajowej populacji
3	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,18 %) w stosunku do krajowej populacji
4	A307	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,25 %) w stosunku do krajowej populacji
5	A338	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	C	Liczebność poniżej 0,5% (0,16 %) w stosunku do krajowej populacji

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>
2	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>
3	A089	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>
4	A091	Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>
5	A104	Jarząbek	<i>Bonasa bonasia</i>
6	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>
7	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
8	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>
9	A220	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>
10	A234	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>
11	A239	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>
12	A241	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>
13	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>
14	A321	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>
15	A282	Drozd obrożny	<i>Turdus torquatus</i>

7.4.1.3. Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, występujące na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>
2	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>
3	A089	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>
4	A091	Orzeł przedni	<i>Aquila chrysaetos</i>
5	A104	Jarząbek	<i>Bonasa bonasia</i>
6	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>
7	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
8	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>
9	A220	Puszczyk uralski	<i>Strix uralensis</i>
10	A234	Dzięcioł zielonosiwy	<i>Picus canus</i>
11	A239	Dzięcioł biało-grzbiety	<i>Dendrocopos leucotos</i>
12	A241	Dzięcioł trójpalczasty	<i>Picoides tridactylus</i>
13	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>
14	A321	Muchołówka białoszyja	<i>Ficedula albicollis</i>
15	A282	Drozd obrożny	<i>Turdus torquatus</i>

Gatunki ptaków wymienione w SDF jako przedmioty ochrony, które spełniają kryterium 0,5% lęgowej populacji krajowej gatunku na terenie obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, nie występujące na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska
<i>brak</i>			

7.4.1.4. Informacje o zastosowanej metodyce użytej do oceny gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB 180003, na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

W ramach prac nad PUL przeprowadzono inwentaryzację trzech gatunków dzięciołów: białostrzykowego, trójpalczastego oraz zielonosiwego, gdyż gatunki te związane są ze środowiskiem leśnym i przypisuje się im ścisły związek z występowaniem martwego drewna w lasach. Poza tym zinwentaryzowano również trzmielojada, ponieważ liczebność jego populacji podana w wynikach inwentaryzacji przekazanej przez RDOŚ w Rzeszowie budziła wątpliwości. Inwentaryzację przeprowadzono w oparciu o metodykę zalecaną w „Monitoringu ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny” tj. praca zbiorowa pod redakcją Przemysława Chylareckiego, Arkadiusza Sikory, Zdzisława Ceniana i Tomasza Chodkiewicza. Wydanie drugie uzupełnione. 2015 rok, jak również w oparciu o publikacje: Biblioteka Monitoringu Środowiska oraz Monitoring Rzadkich Dzięciołów. Wykorzystano również Instrukcja prac terenowych Państwowy Monitoring Środowiska (Ł. Kajtoch, D. Nowak 2009 r) z modyfikacjami.

W przypadku pozostałych przedmiotów ochrony wymienionych w SDF dla obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 tj. bociana czarnego, orlika krzykliwego, orła przedniego, jarząbka, derkacza, żurawia, puchacza, sóweczki, puszczyka uralski, włośchatki, zimorodka, jarzębatki, muchołówki małej, muchołówki białoszyjej, gąsiora i drozda obrożnego przyjęto wynik z wcześniejszych badań, zawartych w opracowaniach udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie.

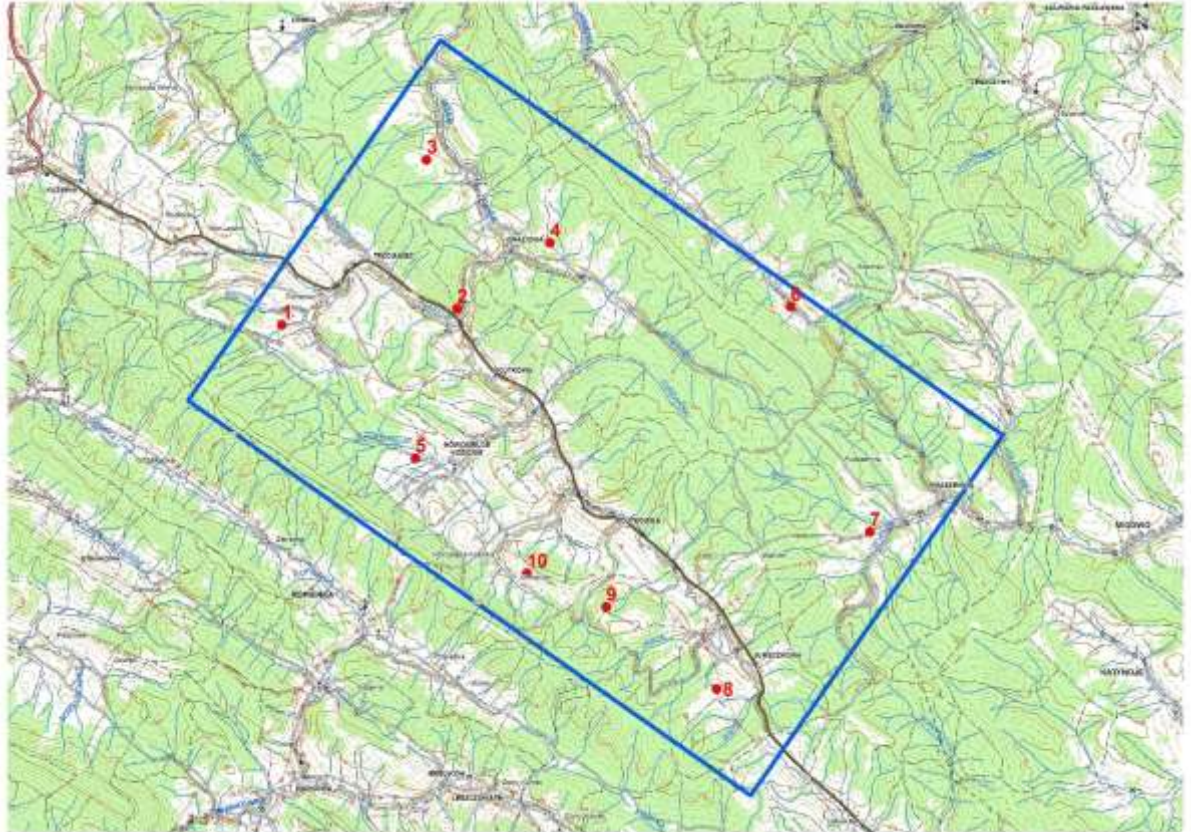
A072 Trzmielojad *Pernis apivorus*

Prace inwentaryzacyjne trzmielojada na terenie Nadleśnictwa Bircza zostały przeprowadzone w ramach szerszej inwentaryzacji prowadzonej jednocześnie na całości obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB 180003, w tym na gruntach Nadleśnictw: Bircza, Brzozów, Lesko i Ustrzyki Dolne. Utworzone zostały dwie powierzchnie próbne, każda o powierzchni 100 km². Jedna w kształcie kwadratu 10 x 10 km, druga w kształcie prostokąta 12,5 x 8 km. Wyznaczono po 10 punktów obserwacyjnych w wyniesionych miejscach otwartych i szerokich dolinach, umożliwiających objęcie obserwacją całości wyznaczonych powierzchni próbnych. Rozmieszczenie punktów i lokalizację powierzchni próbnych przedstawiają ryciny poniżej.

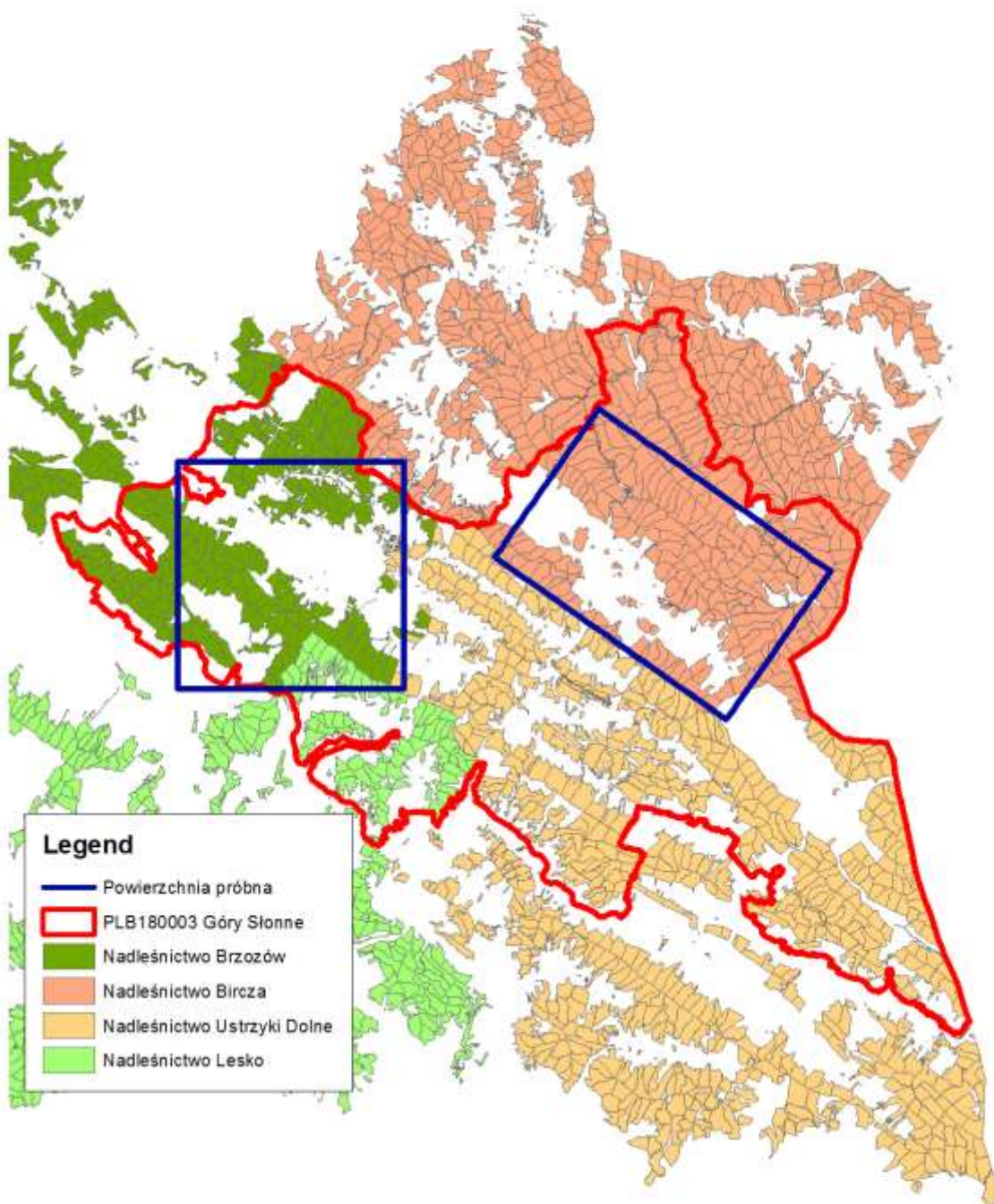
Na każdym punkcie obserwacyjnym wykonano dwie kontrole: pierwsza do pierwszej połowy czerwca, zaś druga w drugiej połowie lipca. Na powierzchni próbnej jednocześnie prace prowadziło dwóch doświadczonych ornitologów. Liczenia wykonywane były synchronicznie, by unikać podwójnego liczenia przemieszczających się ptaków. Każdy z obserwatorów indywidualnie typował 5 punktów obserwacyjnych (widokowych), z których prowadzono dwu-godzinne

obserwacje. Rozpoczęcie obserwacji następowało między godziną szóstą a siódmą rano. Podczas obserwacji posługiwano się lornetką o 10 – krotnym powiększeniu oraz lunetą o powiększeniu 20-60 x. Wszelkie spostrzeżenia notowano na mapach i raptularzach terenowych. W sprawozdaniach z prac terenowych dla każdej powierzchni próbnej ornitolodzy byli zobligowani do podania terminów kontroli, określenia warunków pogodowych (zachmurzenie, wiatr, deszcz) i wyników liczenia.

Ryc.2. Rozmieszczenie punktów obserwacyjnych na powierzchni próbnej „Turnica”

Ryc.3. Rozmieszczenie powierzchni próbnych w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003

Wyniki kontroli zostały pogrupowane kryteriami obserwacji (Chylarecki i in. 2015) i lęgowości. Na podstawie obserwacji wzrokowej określano płeć (jeżeli istniała taka możliwość), dojrzałość (podlot), ślady żerowania, kategorię obserwacji. Wyróżniono 3 kategorie lęgowości:

- R0 - jednorazowa obserwacja pojedynczego ptaka (np. żerującego, przelatującego, głos kontaktowy),
- R1 - obserwacje wskazujące na prawdopodobnie zajęte terytorium (para ptaków, ptak(i) zaniepokojone, tokujące, kopulacja),
- R2 - obserwacje wskazujące z dużym prawdopodobieństwem na lęg w okolicy, w której dokonano stwierdzenia lub potwierdzenie gniazdowania (ptaki lecące z materiałem na gniazdo, ptaki z pokarmem dla młodych, podloty w pobliżu miejsca lęgu, znalezione gniazdo z jajami lub pisklętami).

Inwentaryzacja BULiGL – 2016 rok.

Nazwa powierzchni próbnej	Liczba par lęgowych <i>Pernis apivorus</i>
Turnica	7
Góry Słonne	5
Razem	12
Średnio na powierzchnię	6,0

Wyliczenie ilości par

Liczebność trzmielojada (pary)	
Razem PLB180003	12
Średnio na 1 pow.	6,0
Średnio na 1 km ²	0,060
W PLB180003 (N-ctwa: Bircza, Brzozów, Lesko, Ustrzyki Dolne – 550,57 km ²).	30 - 36
Średnia liczebność w kraju	3800
% populacji krajowej na terenie obszaru Natura 2000	0,87%

A234 Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*

A239 Dzięcioł białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*

A241 Dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*

Prace inwentaryzacyjne dzięciołów zostały przeprowadzone w oparciu o losowo wybrane powierzchnie próbne na obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 na gruntach Nadleśnictw Bircza, Brzozów.

Prace inwentaryzacyjne dzięciołów zostały przeprowadzone w oparciu o losowe powierzchnie próbne wybrane metodą statystyczną. Powierzchnie oparte na siatce kwadratów (2km x 2km) zostały wytypowane w drzewostanach bez względu na ich optymalność dla badanych gatunków dzięciołów. Powierzchnie próbne

wylosowano spośród kwadratów, w których siedliska leśne zajmowały co najmniej 70% powierzchni. W praktyce badane siedliska leśne reprezentują wszystkie typy drzewostanów znajdujących się na terenie obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, wszystkie klasy wieku, a także te drzewostany, które są objęte ochroną w ramach rezerwatów.

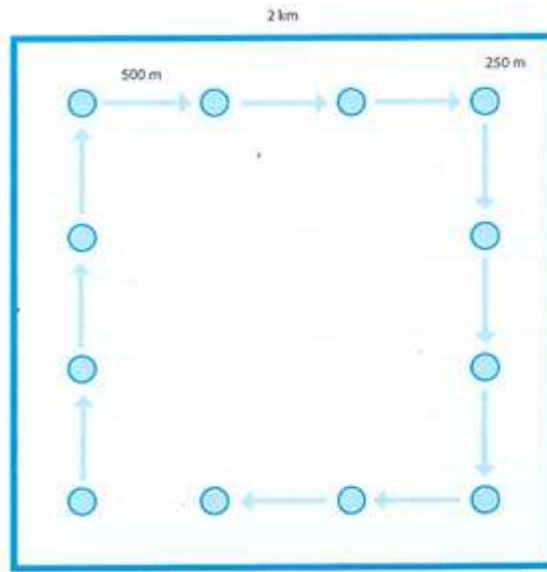
Łącznie w obszarze w roku 2016 założono 10 powierzchni próbnych. Na każdej powierzchni na transekcie zgodnym z metodyką Chylarecki i in. 2015 zlokalizowano 12 punktów wabień. Rozmieszczenie punktów przedstawia ryc.1. Wabienia dokonywano za pomocą urządzeń audio wyposażonych w głośnik zapewniający odpowiednią jakość i głośność dźwięku. Odtwarzanie głosów i bębnienia dzięciołów było przeprowadzane dla każdego z gatunków osobno. Aby zminimalizować zafałszowanie wyników z powodu ciągnięcia zwabionych osobników za obserwatorem zaniechano wabienia wykrytego gatunku na punktach położonych w pobliżu. Dla ujednoczenia wyników badań, a także wyeliminowania czynnika rozproszenia danych, na każdym z punktów wabień dokonywano trzech kontroli w odstępie kilkunastu dni od końca marca/początku kwietnia do końca maja. W raptularzach terenowych ornitologzy byli zobligowani do określenia warunków pogodowych (zachmurzenie, wiatr, deszcz) oraz wykonania skróconego opisu drzewostanu. Rozmieszczenie inwentaryzacyjnych powierzchni próbnych przedstawia ryc. 2.

Wyniki kontroli zostały pogrupowane kryteriami obserwacji (Chylarecki i in. 2015) i lęgowości. Na podstawie obserwacji wzrokowej określano gatunek dzięcioła, płeć (jeżeli istniała taka możliwość), wiek (podlot), ślady żerowania. Wyróżniono 3 kategorie lęgowości:

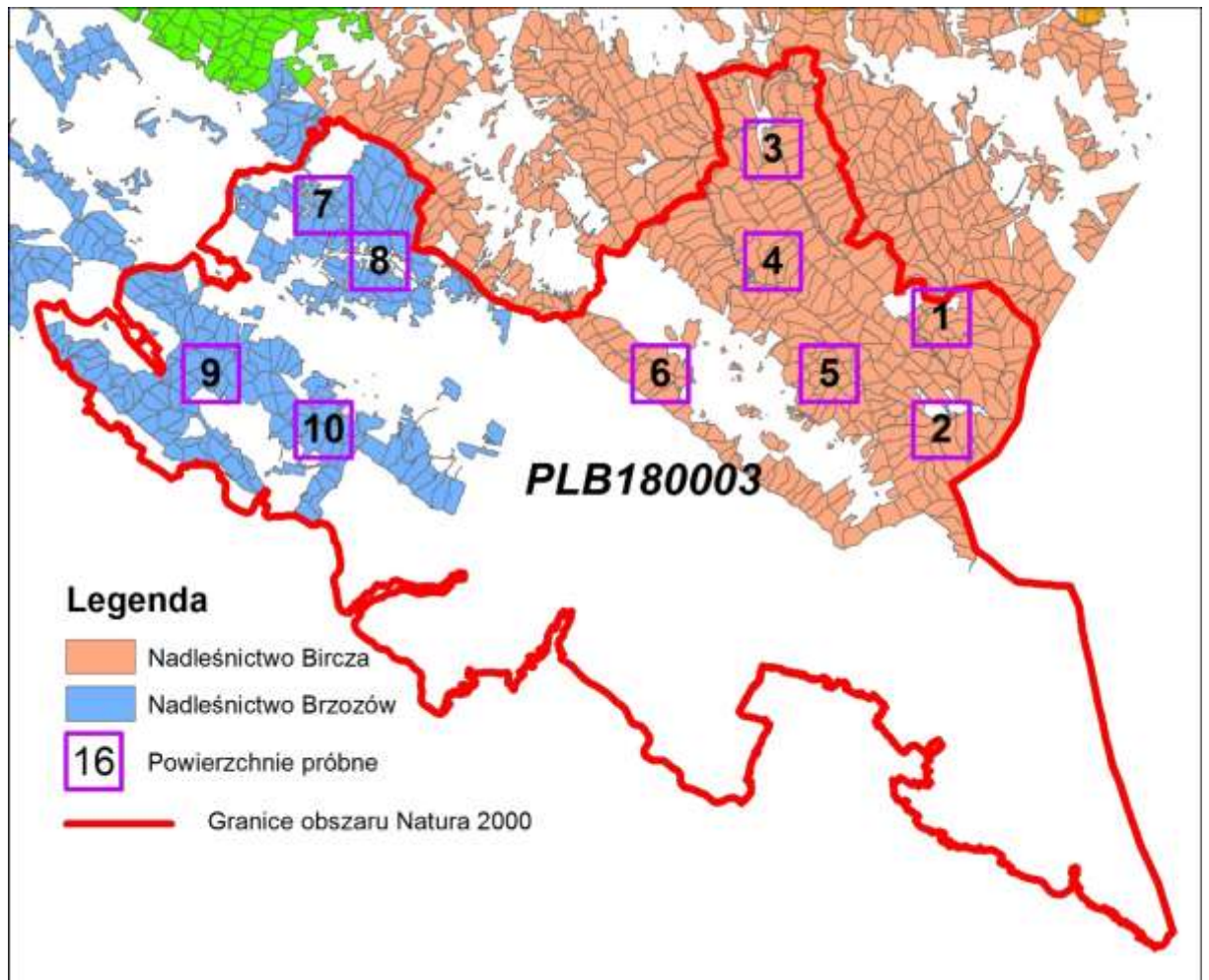
- R0 - jednorazowa obserwacja pojedynczego ptaka (np. żerującego, przelatującego, głos kontaktowy)
- R1 - obserwacje wskazujące na prawdopodobnie zajęte terytorium (werblowanie, para ptaków, ptak(i) zaniepokojone, tokujące, kopolacja)
- R2 - obserwacje wskazujące z dużym prawdopodobieństwem na lęg w okolicy, której dokonano stwierdzenia lub potwierdzające gniazdowanie (kucie dziupli, ptaki wlatujące/wylatujące z dziupli, dziupla z piskletami, podloty poza dziuplą, także w towarzystwie ptaków dorosłych).

W Nadleśnictwie Bircza wykonano inwentaryzację na 6 powierzchniach próbnych.

Ryc. 4. Schemat rozmieszczenia 12 punktów wabienia oraz trasy przejścia obserwatora pomiędzy punktami na powierzchni próbnej do inwentaryzacji dzięciołów.

Ryc. 5. Rozmieszczenie powierzchni próbnych w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003.

Inwentaryzacja BULiGL – 2016 rok.

Nr powierzchni 2x2 km	Gatunki inwentaryzowane											
	Liczba par (terytoriów lęgowych) wg. kategorii lęgowości											
	Dzięciol białogrzbiety				Dzięciol trójpalczasty				Dzięciol zielonosiwy			
	<i>Dendrocopos leucotos</i>				<i>Picoides tridactylus</i>				<i>Picus canus</i>			
	R0	R1	R2	r-m	R0	R1	R2	r-m	R0	R1	R2	r-m
1-Obr. Wojtkowa	0	1	1	2	0	2	0	2	0	1	1	2
2-Obr. Wojtkowa	0	1	0	1	0	0	1	1	0	2	1	3
3-Obr. Wojtkowa	0	0	2	2	0	0	1	1	0	2	0	2
4-Obr. Wojtkowa	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1
5-Obr. Wojtkowa	0	0	1	1	0	0	1	1	0	2	1	3
6-Obr. Wojtkowa	0	3	0	3	0	0	0	0	0	2	0	2
7-Obr. Sanok	2	0	0	2	0	0	1	1	0	1	2	3
8-Obr. Sanok	0	0	1	1	0	0	1	1	0	1	2	3
9-Obr. Sanok	0	1	1	2	0	0	0	0	0	2	1	3
10-Obr. Sanok	0	1	2	3	0	0	0	0	0	0	2	2
Razem PLB180003	2	7	9	18	0	2	5	7	0	14	10	24
Średnio na 1 pow.	1,8				0,7				2,2			
Średnio na 1 km ²	0,45				0,18				0,55			

Liczba par na terenie obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 obliczona na podstawie średniej z transektu i powierzchni zalesionej w stosunku do populacji krajowej

Nadleśnictwo	Powierzchnia lasu nadleśnictwa w obszarze Natura 2000 [ha]	Liczba par		
		Dzięciol białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Dzięciol trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	Dzięciol zielonosiwy <i>Picus canus</i>
Bircza	10317,12	46,4	18,57	56,74
Ustrzyki Dolne	12823,97	57,7	23,08	70,53
Brzozów	6856,04	30,85	12,34	37,71
Lesko	2293,73	10,32	4,13	12,62
PLB 180003	32290,86	130-160	50-65	160-195
Wielkość populacji krajowej		1000 – 1300	500 – 800	3000-5000
Udział % populacji w PLB180003 (wg ilości dzięciolów na powierzchni leśnej) do średniej populacji krajowej		12,6	8,8	5,1

7.4.1.5. Gatunki ptaków będących przedmiotami ochrony występujące w części obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

1. A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

Charakterystyka gatunku:

Zwarty areał lęgowy obejmuje północno-wschodnią i wschodnią część kraju: Warmię, Mazury, Nizinę Podlaską, Lubelszczyznę i Karpaty Wschodnie (Chyralecki i in. 2015).

Orlik krzykliwy gniazduje w lasach przylegających do terenów otwartych zarówno w dużych kompleksach, jak i nawet kilkuhektarowych laskach. Ważnym elementem terytorium, nierzadko decydującym o atrakcyjności danego miejsca i rozmiarach rewiru, jest żerowisko. W Polsce orliki krzykliwe najchętniej polują w mozaikowo ukształtowanym krajobrazie rolniczym lub na rozległych obszarach łąk (np. w dolinach rzecznych), a wyraźnie unikają jednolitych monokultur upraw. Gatunek preferuje drzewostany o zróżnicowanym skraju, na których obrzeżach zachował się pas lub płyty nieużytków lub ekstensywnie użytkowanych łąk. (Chyralecki i in. 2015).

Samce orlika są terytorialne i bronią zajętego rewiru przed innymi samcami własnego gatunku. W sprzyjających warunkach żerowiskowych granice rewirów mogą jednak na siebie nachodzić. (Chyralecki i in. 2015).

Orlik krzykliwy jest gatunkiem wędrownym, spędzającym okres zimowy głównie w południowej i środkowej Afryce. W pierwszej i drugiej dekadzie września większość orlików rozpoczyna jesienną migrację na zimowiska. Do Polski orliki wracają w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia, choć pierwsze osobniki mogą pojawiać się już pod koniec marca. Pisklęta opuszczają gniazda najczęściej na przełomie lipca i sierpnia, ale po tym okresie ptaki mogą jeszcze powracać do gniazda na karmienie (Zawadzka D. i in. 2013.).

Pokarm orlika krzykliwego stanowią głównie gryzonie (najczęściej norniki), uzupełniane innymi drobnymi ssakami, pisklętami ptaków, płazami, gadami oraz owadami [Gromadzki M. (red.) 2004].

Orlik krzykliwy często zmienia gniazda, szczególnie jeśli w poprzednim sezonie nastąpiła strata lęgu. W jednym rewirze może funkcjonować 1–5 gniazd, naprzemiennie wykorzystywanych w różnych latach. nierzadko orliki zasiedlają porzucone gniazda mysołowów lub jastrzębi (Chyralecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

2300-2700 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

20-35 par (dane na podstawie weryfikacji istniejących stref ochrony oraz analizy dotyczącej obszaru występowania potencjalnych siedlisk, przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

1,10 % krajowej populacji orlika krzykliwego.

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 6-10 par

Ocenę stanu ochrony orlika krzykliwego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._1_2

2. A091 Orzeł przedni *Aquila chrysaetos***Charakterystyka gatunku:**

Orzeł przedni występuje w Polsce głównie w Karpatach, na terenie trzech województw: podkarpackiego, małopolskiego i śląskiego, gdzie gniazduje ok. 90% populacji krajowej. Ponadto pojedyncze pary mogą przypuszczalnie gniazdownać także w północno-wschodniej Polsce i na Pomorzu Środkowym, gdzie pod koniec XX wieku gniazdowanie potwierdzono w Słowińskim Parku Narodowym (Zawadzka D. i in. 2013.).

Orzeł przedni jest gatunkiem, który gniazduje w środowisku leśnym lub skalnym, a poluje na obszarach otwartych (Zawadzka D. i in. 2013.).

W Karpatach orzeł przedni preferuje mało zwarte drzewostany jodłowe i jodłowo-bukowe w pobliżu rozległych terenów bezleśnych i półotwartych – zazwyczaj są to wyżej położone i tylko częściowo użytkowane łąki lub rzadko wypasane pastwiska podlegające sukcesji (Chyralecki i in. 2015).

Jest gatunkiem terytorialnym, a jego terytoria łowieckie są bardzo duże, oceniane na 100–170 km². Ptaki są obserwowane w promieniu do 10 km od gniazda. (Zawadzka D. i in. 2013.).

Orzeł przedni jest gatunkiem osiadłym. Niektóre jednak opuszczają lęgowiska na okres zimowy, powracając na nie około połowy lutego. Składają jaja zwykle w drugiej połowie marca, rzadziej w pierwszych dniach kwietnia. Pisklęta wykluwają się na ogół około 10 maja i przebywają w gnieździe 65–70 dni, do drugiej połowy lipca. Młode po wylocie z gniazda pozostają w rewirze pod opieką rodziców do później jesieni (Zawadzka D. i in. 2013.).

Pokarm orła przedniego to średniej wielkości ssaki i ptaki. Żywi się także padliną i resztkami ofiar upolowanych [Gromadzki M. (red.) 2004].

Orły przednie mają jeden lęg w roku, a w niektórych latach, zwłaszcza przy niedostatku pokarmu, w ogóle nie przystępują do rozrodu. Nie powtarzają też lęgu, nawet jeśli do straty dojdzie na samym jego początku (Chyralecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

27-30 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

7 par (dane na podstawie weryfikacji istniejących stref ochrony, przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

24,56 % krajowej populacji orla przedniego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 2 pary (dane na podstawie istniejących stref ochrony)

Ocenę stanu ochrony orla przedniego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._2_2

3. A122 Derkacz *Crex crex*

Charakterystyka gatunku:

Derkacz jest gatunkiem regularnie gnieźdzącym się w Polsce. Występuje na obszarze całego kraju, lecz dość nierównomiernie. Wyższe zagęszczenia notowane są na północy i wschodzie Polski niż na południu i zachodzie. (Chyralecki i in. 2015).

Derkacz występuje głównie na łąkach o różnym stopniu uwilgotnienia. Preferuje nieużytki, turzycowiska, ziołorośla oraz ekstensywnie użytkowane łąki. Jest gatunkiem regularnie gnieźdzącym się w Polsce. Gatunek o aktywności przede wszystkim nocnej. Samce derkacze wykazują silne zachowania terytorialne (Chyralecki i in. 2015).

Derkacz jest gatunkiem migrujący, przylatuje na krajowe lęgowiska od początku maja. W ciągu sezonu może wyprowadzić 2 lęgi w okresie od połowy maja do końca lipca. Gniazdo buduje na ziemi lub tuż nad nią w wysokich trawach lub krzewach, w zniesieniu znajduje się 8-11 jaj. Przez kolejne 16-19 dni wysiaduje je samica. Pisklęta opuszczają gniazdo najpóźniej następnego dnia i samodzielnie zdobywają pokarm by po 35 dniach uzyskać zdolność do lotu. Na zimowiska odlatuje we wrześniu i październiku. (Chyralecki i in. 2015). Zimą spędza w południowo-wschodniej Europie i wschodniej Afryce [Gromadzki M. (red.) 2004].

Głównym składnikiem pokarmu na lęgowiskach są owady uzupełniane ślimakami, drobnymi kręgowcami oraz zielonymi częściami roślin. W okresie wędrówki odżywiają się niemal wyłącznie pokarmem roślinnym [Gromadzki M. (red.) 2004].

Liczebność populacji w kraju:

30000-48000 samców (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

580-600 samców (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

1,51 % krajowej populacji derkacza

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 137-142 samców.

Ocenę stanu ochrony derkacza zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._3_2.

4. A215 Puchacz *Bubo bubo*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce występuje lokalnie na Pomorzu, w północno-wschodniej części Polski, na Lubelszczyźnie oraz w Karpatach i Sudetach. Jest gatunkiem osiadłym i terytorialnym. Występowanie puchacza jest determinowane głównie bezpiecznymi miejscami lęgów oraz obecnością terenów otwartych, wykorzystywanych do polowania. Na nizinach zasiedla głównie wilgotne lasy: olsy, łągi oraz bory, a w górach niedostępne fragmenty drzewostanów o luźnej strukturze najczęściej ze skalnymi ścianami, wychodniami, kamieniołami i stromymi wąwozami. Puchacz poluje głównie na terenach otwartych, często w pobliżu dolin rzecznych i jezior. Podstawowe jego ofiary to średniej wielkości ssaki o masie przekraczającej 100 g oraz ptactwo wodne (kaczki).

Gniazdo to płytki dołek wypełniony piórami i resztkami ofiar. W warunkach górskich zlokalizowane jest głównie na pułkach skalnych, w gniazdach ptaków drapieżnych lub bociana czarnego oraz na ziemi: pod wykrotami lub w korzeniach drzew przy pniu. Na nizinach puchacz lokalizuje gniazda głównie na kępach olch na terenach podmokłych. Jaja składa zwykle od końca lutego do początku kwietnia. Wielkość zniesienia to 1-4 jaja, zwykle 2-3. Pisklęta klują się po około 34 dniach wysiadywania jaj przez samicę. Po około 5 tygodniach opuszczają gniazdo, ale ciągle przebywają w jego okolicy. Rozpad rodziny następuje w październiku lub listopadzie.

Liczebność populacji w kraju:

270-380 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

7-10 pary (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Dane te wydają się niepewne i wymagają potwierdzenia.

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

2,62 % krajowej populacji puchacza

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

istnieją historyczne publikacje o występowaniu gatunku na tym terenie, jednak brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania gatunku.

Ocenę stanu ochrony puchacza zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._4_2.

5. A217 Sóweczka *Glaucidium passerinum*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jest nielicznym ptakiem lęgowym, którego występowanie ogranicza się głównie do obszarów północno-wschodnich, a także pasma Sudetów i Karpat. Sóweczka jest gatunkiem terytorialnym. W zimie koczuje wokół miejsc lęgow. Zamieszkuje lasy iglaste, głównie świerkowe, a w górach także jodłowe. Spotkać ją można również w drzewostanach mieszanych i liściastych, ale ze znacznym udziałem gatunków iglastych. Sóweczka preferuje drzewostany o zróżnicowanej strukturze wiekowej. Szczyt aktywności gatunku przypada na godziny poranne i wieczorne. Poluje głównie na ptaki i drobne gryzonie.

Sóweczka jest dziuplakiem wtórnym. Najczęściej gniazduje w dziuplach dzięcioła dużego. Nie wykazuje preferencji w wysokości umieszczenia dziupli oraz w wyborze gatunku drzewa. W górach najczęściej lęgi umieszczone są w świerkach, a na Pogórze Przemyskim w osikach. Jedna dziupla zwykle wykorzystywana jest przez dwa lata. W kwietniu sóweczka składa od 2 do 7 jaj. Inkubacja trwa około 28 dni. W trakcie karmienia piskląt samica czyści regularnie dziupłę z piór i resztek pokarmu, który można znaleźć pod dziupłami lęgowymi oraz okolicznymi drzewami. Pisklęta opuszczają gniazdo po około 28-32 dniach i przez kolejny miesiąc przebywają w pobliżu dziupli lęgowej.

Liczebność populacji w kraju:

1000-1500 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

20-25 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

1,80 % krajowej populacji sóweczki

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 5-7 par. Brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania (dziupli lęgowych). Wg. literatury na terytorium lęgowym sóweczka wymaga obecności kilku dziupli o różnym przeznaczeniu - nocleg, spiżarnia, lęg (Chylarecki i in. 2015).

Ocenę stanu ochrony sóweczki zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._5_2.

6. A220 Puszczyk uralski *Strix uralensis*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jego zasięg obejmuje dwa obszary: Karpaty i otaczające je wyżyny, gdzie występuje bardzo silna populacja oraz północno-wschodnia Polska, gdzie gatunek ten jest skrajnie nieliczny. Puszczyk uralski jest gatunkiem osiadłym i terytorialnym. Młode ptaki po opuszczeniu terytoriów rodziców mogą koczować i przemieszczać się w poszukiwaniu wolnych rewirów nawet do 200 km. Puszczyk uralski, gatunek typowo leśny, zasiedla wszystkie typy drzewostanów do wysokości piętra regla dolnego w górach. W obszarach górskich preferuje lite buczyny oraz drzewostany jodłowo-bukowe. Poluje głównie na drobne gryzonie wykorzystując otwartą przestrzeń łąk i polan, jak i pobocza dróg leśnych, uprawy leśne oraz składy na drewno.

W obszarach górskich puszczyk uralski odbywa lęgi głównie w dziuplach i niszach drzew oraz we wnętrzu złamanych pni (tzw. kominy). W sztucznych drzewostanach porolnych oraz na nizinach lokuje lęgi w gniazdach ptaków drapieżnych. Wszędzie może korzystać z wyłożonych przez człowieka skrzynek, a także zdarzały się przypadki lokowania gniazd w ambonach myśliwskich. Przystępowanie do lęgów jest uzależnione od obfitości pokarmu. W latach o niskiej liczebności gryzoni może w ogóle nie dochodzić do lęgów. W marcu samica znosi 2-4 jaja i wysiaduje je 27-29 dni. Po około miesiącu pisklęta opuszczają gniazdo i przebywają w jego otoczeniu. Jesienią są przez parę rodzicielską przeganiane z terytorium.

Liczebność populacji w kraju:

1300-1800 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

90-120 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

7,42 % krajowej populacji puszczyka uralskiego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 24-31 par.

Ocenę stanu ochrony puszczyka uralskiego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._6_2.

7. A234 Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce zamieszkuje południową i północno-wschodnią część kraju. W górach występuje do wysokości 850 m n.p.m. tylko pojedyncze przypadki stwierdzano wyżej tj. do wysokości 1200 m n.p.m.. Jest gatunkiem osiadłym, pokonującym tylko niewielkie odległości w okresie zimowym w poszukiwaniu pokarmu (do 150 km). Zasiedla lasy, parki i zadrzewienia (Gromadzki M. (red.) 2004, Tomiałojć i Stawarczyk 2003).

W lasach polskich Karpatach siedliskiem dzięcioła zielonosiwego są lasy liściaste i mieszane głównie lasy łęgowe w dolinach rzek i potoków i buczyny i lasy mieszane z udziałem buka. Ważnym elementem środowiska dzięcioła zielonosiwego jest sąsiedztwo lasów z terenami otwartymi (Wilk T., Bobrek R., Pępkowska-Król A., Neubauer G., Kosicki J.Z. (red.) 2016).

Sezon łęgowy dzięcioła obejmuje okres od połowy kwietnia do początku sierpnia. Szacowana wielkość terytorium łęgowego pojedynczej pary w Polsce wynosi od 100 do 200 ha. Gnieździ się w dziuplach, którą wykuwają ptaki najchętniej w martwym lub zamierającym drzewie liściastym. W trakcie łęgów samica znosi od 7 do 9 jaj. Wyprowadza jeden lęg w roku.

W skład diety dzięcioła zielonosiwego wchodzi owady, głównie mrówki w różnych fazach rozwojowych. Korzysta również z pokarmu roślinnego nasion i owoców. Najczęściej żeruje na ziemi, gdzie sonduje ziemię dziobem, ale również na drzewach (Gromadzki M. (red) 2004).

Liczebność populacji w kraju:

3000-5000 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

160-195 par (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

4,44 % krajowej populacji dzięcioła zielonosiwego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 51-63 pary.

Ocenę stanu ochrony dzięcioła zielonosiwego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._7_2

8. A239 Dzieciół białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce zasiedla Karpaty, wyżyny i północno-wschodnią część kraju. Jest stwierdzany w górach i na pogórzu od 350 m n.p.m. do 1200 m n.p.m. (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Piotrowska i Wesołowski 2007). Jest gatunkiem osiadłym, związanym z tym samym obszarem leśnym cały rok (Gromadzki M. (red.) 2004).

W Polskich Karpatach największy udział stanowisk dziecięcia białogrzbiatego stwierdzono w lasach liściastych (buczyny) i mieszanych z udziałem buka jak również w drzewostanach liściastych o zróżnicowanej strukturze gatunkowej. Wg literatury czynnikiem warunkującym obecność dziecięcia białogrzbiatego jest dostępność drzew zamierających oraz martwego drewna, zarówno stojącego, jak i leżaniny (Wilk T., Bobrek R., Pępkowska-Król A., Neubauer G., Kosicki J.Z. (red.) 2016).

Sezon lęgowy gatunku obejmuje okres od końca lutego do czerwca. Szacowana wielkość terytorium dla jednej pary lęgowej waha się od kilkudziesięciu do kilkuset hektarów i uzależniona jest od zagęszczenia zamierających drzew i martwego drewna (Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013).

Gnieździ się w dziuplach wykutych w martwych pniach i konarach drzew liściastych. Samica składa od 3 do 5 jaj. Wyprowadza jeden lęg w roku.

W skład diety dziecięcia białogrzbiatego wchodzi głównie larwy owadów związane z obumierającym drzewami i martwym drewnem. Żeruje na pniach i konarach drzew stojących jak również na leżaninie. Jako jedyny z rodzimych gatunków dziecięciółów piskłęta karmi larwami owadów żyjących w martwym drewnie (Gromadzki M. (red.) 2004).

Liczebność populacji w kraju:

1000-1300 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

130-160 par (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

12,61 % krajowej populacji dziecięcia białogrzbiatego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 41-51 par.

Ocenę stanu ochrony dziecięcia białogrzbiatego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._8_2

9. A241 Dzieciol trójpalczasty *Picoides tridactylus*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce zasiedla Karpaty i północny-wschód kraju natomiast w Sudetach pojawia się jedynie efemerycznie. Gatunek występujący w górach prawie wyłącznie powyżej 650 m n.p.m., najliczniej na wysokości 1000-1400 m n.p.m., jedynie nieliczne stanowiska stwierdzano na pogórzu na wysokości 400-600 m n.p.m. (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Piotrowska i Wesołowski 2007). Jest gatunkiem osiadłym, wykorzystującym zajmowane siedlisko leśne cały rok.

W górach dzieciol trójpalczasty zasiedla przede wszystkim górnoreglowe bory świerkowe, a także (mniej licznie) dolnoreglowe bory mieszane i jodłowe, bory i lasy bagienne oraz dolnoreglowe lasy bukowo-jodłowe ze znaczącym udziałem jodły bądź świerka. Wg literatury czynnikiem warunkującym obecność dzieciola trójpalczastego w siedlisku jest dostępność drzew zamierających oraz martwego drewna.

Sezon lęgowy gatunku trwa od końca marca do czerwca. Dziuple lęgowe wykuwa para w spróchniałych drzewach. Raz w roku samica znosi od 3 do 6 jaj. Wielkość rewiru wykorzystywanego przez dzieciola waha się od kilkudziesięciu do kilkuset hektarów.

Dzieciola trójpalczastego jest gatunkiem wąsko wyspecjalizowanym. Żeruje na obumarłych pniach drzew, głównie świerków, lokalnie na innych gatunkach iglastych. Pokarm dzieciola stanowią larwy, poczwarki i imago chrząszczy (głównie kornikowate) (Gromadzki M. (red.), Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013).

Liczebność populacji w kraju:

500-800 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

50-65 par (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez wykonawcę, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

8,85 % krajowej populacji dzieciola trójpalczastego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 17-21 par.

Ocenę stanu ochrony dzieciola trójpalczastego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._9_2.

10. A320 Mucholówka mała *Ficedula parva*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jest gatunkiem umiarkowanie rozpowszechnionym. Największe zagęszczenia osiąga w pasie od Pomorza przez Warmię i Podlasie oraz na krańcach południowo-wschodnich. Jest migrantem dalekodystansowym. Polskę opuszcza w sierpniu-wrześniu i spędza zimę w południowej Azji. Mucholówka mała występuje w szerokim spektrum siedlisk leśnych.

W Polsce zasiedla najczęściej dwa główne typy drzewostanów: na nizinach i pogórzach – grądy, w warunkach górskich przede wszystkim buczyny, a także grądy i jaworzyny. Preferuje chłodne, cieniste drzewostany z małą ilością podszytu. Jej pokarmem są owady, które łowi głównie w locie.

Jako miejsca lęgowe muchołówki małe wybierają tzw. półdziuple – płytkie dziuple o dużych otworach umieszczone dość nisko nad ziemią (zwykle do 6m) lub szczyty złamanych cienkich drzew, szczeliny w pniach lub za odstającą korą. Najczęściej z ziemi widać wysiadującą jaja samicę. Do lęgów wykorzystywane są gatunki drzew liściastych. Około 30% z nich to drzewa martwe. Mucholówka mała składanie jaj rozpoczyna na początku maja. Wielkość zniesienia zwykle wynosi 5-7 jaj. Inkubacja trwa 13-14 dni. Pisklęta opuszczają gniazdo po około 2 tygodniach.

Liczebność populacji w kraju:

27000-68000 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

450-700 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

1,21 % krajowej populacji muchołówki małej

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 118-184 pary.

Ocenę stanu ochrony muchołówki małej zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._10_2

11. A321 Mucholówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jest gatunkiem nielicznym, lokalnie średnio licznym o umiarkowanym rozpowszechnieniu. Najliczniej występuje w Puszczy Białowieskiej, Niepołomickiej, w Grądach Odrzańskich oraz na krańcach południowo-wschodnich. Zimą spędza na obszarze Afryki subsaharyjskiej. Siedliska lęgowe muchołówki białoszyjej w Polsce to przede wszystkim lasy liściaste: na nizinach i pogórzach – grądy, w warunkach górskich przede wszystkim buczyny, a także grądy i łągi. Unika lasów z gęstym podszytem, który prawdopodobnie ogranicza jej żerowanie. Jej pokarmem są owady, które łowi głównie w locie.

Muchołówki białoszyje gniazdują głównie w dziuplach zlokalizowanych w żywych drzewach. Preferują dziuple naturalne niż te wykute przez dzięcioły. Do lęgów wykorzystywane są gatunki drzew liściastych. Chętnie zasiedlają też budki lęgowe wywieszane przez człowieka. Mucholówka białoszyja składanie jaj rozpoczyna na początku maja. Wielkość zniesienia zwykle wynosi 5-8 jaj. Inkubacja trwa 12-14 dni. Pisklęta opuszczają gniazdo po około 15-18 dniach.

Liczebność populacji w kraju:

25000-46000 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

300-500 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie,)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

1,13 % krajowej populacji muchołówki białoszyjej

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 79-131 par.

Ocenę stanu ochrony muchołówki białoszyjej zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._11_2

12. A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*

Charakterystyka gatunku:

Bocian czarny jest szeroko rozpowszechnionym ptakiem lęgowym na terenie całego kraju, od nizin po obszary górskie, gdzie gnieździ się do wysokości 1000–1200 m n.p.m. (Zawadzka D. i in. 2013.).

Bocian czarny jest gatunkiem leśnym, który w optymalnych warunkach w okresie lęgowym przebywa właściwie tylko w obrębie zwartego drzewostanu. Od początku lat 90. XX w. obserwuje się przełamywanie lęku przed człowiekiem, co skutkuje tym, że gatunek ten zaczyna gnieździć się w niewielkich laskach, w pobliżu osad ludzkich i ruchliwych szlaków komunikacyjnych (Zawadzka D. i in. 2013.) Ważnym elementem bytowania są obfitujące w pokarm rzeki, strumienie,

stawy rybne, oczka wodne, podmokłe łąki, bagna i rozlewiska (Chyralecki i in. 2015).

Bocian czarny gniazduje terytorialnie, tworząc monogamiczne pary. Wykazuje duże przywiązanie do rewirów. Arealy osobnicze sąsiadujących ze sobą par w znacznej mierze mogą się nakładać. Ptaki aktywnie bronią jedynie najbliższej okolicy gniazda (Zawadzka D. i in. 2013.). Gniazda zajmowane są często przez kilkanaście, a nawet kilkadziesiąt lat, czasami wymiennie z innymi gatunkami ptaków, np. puchaczem, orlikiem krzykliwym, jastrzębiem. Zdarza się, że bocian czarny zajmuje gniazda po bieliku, jastrzębiu lub myszołowie (Chyralecki i in. 2015).

Bocian czarny zimę spędza w Afryce. Przylatuje najczęściej w kwietniu, niekiedy już w marcu. Okres lęgowy jest rozciągnięty w czasie. Do lęgów przystępuje w końcu kwietnia lub w maju. W gnieździe składa od 2 do 6 jaj (średnio 3-5). Po 30-40 dniach kłują się młode, by po 60-70 dniach opuścić gniazdo. Głównym pokarmem stanowią ryby. W skład pokarmu wchodzi również płazy, owady, pierścienice, ślimaki [Gromadzki M. (red.) 2004].

Na zimowiska bocian czarny odlatuje od sierpnia do października. Podczas wędrówek i zimowania prowadzi samotniczy tryb życia [Gromadzki M. (red.) 2004].

Liczebność populacji w kraju:

1400-1600 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

5-10 par (dane z badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie, przekazanych do RDLP w Krośnie w 2014 r.)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

0,5 % krajowej populacji bociana czarnego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

1-3 pary.

Ocenę stanu zachowania bociana czarnego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._12_2.

13. A072 Trzmielojad *Pernis apivorus*

Charakterystyka gatunku:

Trzmielojad występuje w całym kraju, przeważnie jako gatunek bardzo nieliczny lub nieliczny lęgowy. Trzmielojad najliczniej występuje na wschodzie i północnym wschodzie kraju. (Zawadzka D. i in. 2013.).

Trzmielojad gnieździ się głównie w dużych kompleksach leśnych, na obszarach przylegających do terenów otwartych. Występuje również w śródpolnych niewielkich lasach. Preferuje lasy liściaste i mieszane oraz bory mieszane (Zawadzka D. i in. 2013.).

Trzmiełojad jest gatunkiem umiarkowanie terytorialnym, a rewiry sąsiadujących ze sobą par nakładają się. Broniony fragment arealu (terytorium) jest niewielki i ogranicza się do najbliższej okolicy gniazda (500 m, a nawet do 2 km). Centra sąsiadujących rewirów oddalone są od siebie przeciętnie o 2,7 km (2,2–3,6 km) (Chyralecki i in. 2015). Zazwyczaj ptaki budują każdego roku nowe gniazdo, choć niekiedy wykorzystują również gniazda innych gatunków szponiastych (Zawadzka D. i in. 2013.)

Jest gatunkiem wędrownym. Pierwsze osobniki przylatują do Polski na przełomie kwietnia i maja, wyjątkowo wcześniej. Rozpoczynanie lęgów ma miejsce od trzeciej dekady maja do połowy czerwca. Wysiadywanie trwa 30-37 dni. Młode przebywają w gnieździe ok. 35–40 dni. Wylot z gniazda następuje w końcu lipca i na początku sierpnia. Przez następne dwa-trzy tygodnie rodzina przebywa w rewirze lęgowym (Zawadzka D. i in. 2013.). Dietę stanowią owady, przede wszystkim osy i szerszenie. Zjada on zarówno larwy, poczwarki, jak i owady dorosłe. Żywi się także trzmielami, chrząszczami oraz innymi owadami. Poluje też na kręgowce, takie jak jaszczurki czy gryzonie, wybiera chętnie pisklęta ptaków z gniazd. Zjada również jagody i inne owoce [Gromadzki M. (red.) 2004].

Na zimowiska odlatuje od końca sierpnia do października, większość ptaków opuszcza nasz kraj do połowy września (Zawadzka D. i in. 2013.).

Trzmiełojad jest gatunkiem trudnym do obserwowania, a tym samym do określenia lokalizacji zajętych rewirów czy nawet potwierdzenia obecności na badanym obszarze. Prowadzi raczej skryty tryb życia, a w niektórych latach bywa wręcz niewidoczny na okupowanym terytorium. Ponadto niewprawni obserwatorzy mogą mieć trudności z odróżnieniem trzmiełojadów od myszołowów – różnice zauważalne w warunkach terenowych są dość subtelne. Trzmiełojad unika sąsiedztwa jastrzębia, który zabija zarówno jego pisklęta, jak i osobniki dojrzałe (Chyralecki i in. 2015).

Liczebność populacji w kraju:

2700-4900 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

30-35 pary (dane z wyników inwentaryzacji przeprowadzonej przez BULiGL Oddział w Przemyślu, na potrzeby niniejszego opracowania)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

0,87 % krajowej populacji trzmiełojada

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

9-11 par.

Ocenę stanu zachowania trzmiełojada zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._13_2.

14. A104 Jarząbek zwyczajny *Bonasa bonasia*

Charakterystyka gatunku:

W Polsce jarząbek występuje w rozległych kompleksach leśnych północno-wschodniej i południowo-wschodniej części kraju. Lokalnie może zasiedlać także niewielkie, izolowane lasy (np. na pogórzach) (Zawadzka D. i in. 2013.).

Jarząbki jest gatunkiem leśnym zasiedlającym różnego typu drzewostany, głównie mieszane (grądowe z udziałem świerka i/lub sosny na niżu, bukowo-jodłowe i świerkowe z domieszką gatunków liściastych w górach). Warunkiem występowania jarząbka jest istnienie w obrębie terytorium wysokiego stopnia zróżnicowania (heterogenności) zarówno składu gatunkowego, a także obecność bogatego podszytu (leszczyna, jarzębina, olsza, wierzba, osika jako baza pokarmowa, gatunki iglaste — głównie świerk bądź jodła jako osłona) i runa (*Ericaceae* i *Rubus* spp. jako baza pokarmowa). Jarząbki preferują zróżnicowane ukształtowanie terenu (np. obecność dolin — osłona), sąsiedztwo polan (borówczyska — baza pokarmowa, częste miejsce zaśnieżania), obecność leżaniny i wykrotów (schronienia, paprzyska) oraz występowanie kopców mrówek (paprzyska) (Zawadzka D. i in. 2013.).

Jarząbek jest gatunkiem terytorialnym i osiadłym. Terytoria zasiedla jesienią (wrzesień –październik), po rozpadzie stadek rodzinnych. Areał życiowy jarząbka zamyka się w około 10-30 ha w zależności od rodzaju siedliska i pory roku (Chyralecki i in. 2015).

Okres lęgowy rozpoczyna od marca - kwietnia do czerwca bądź lipca-sierpnia a koniec przypadku powtórnego zniesienia po stracie pierwszego lęgu. Po okresie lęgowym (wrzesień, październik) następuje rozpad stadek rodzinnych (Zawadzka D. i in. 2013.).

Głównym pokarmem jarząbka są rośliny. Zjada liście, pędy, owoce, nasiona, pączki kwiatowe i liściowe wielu gatunków roślin. Szczególnie preferowane są leszczyna, brzoza, buk, jarzębina, malina i borówka czernica. W okresie przed lęgowym i pisklęcym ważnym składnikiem pokarmu są bezkręgowce [Gromadzki M. (red.) 2004].

Liczebność populacji w kraju:

15000-20000 samców (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

135 - 160 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie, przekazanych do RDLP w Krośnie w 2014 r.)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

0,84 % krajowej populacji jarząbka

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003: 70-84 pary.

Ocenę stanu zachowania jarząbka zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._14_2.

15. A282 Drozd obrożny *Turdus torquatus*

Charakterystyka gatunku:

Drozd obrożny jest gatunkiem migrującym, spędzający zimę w Europie Południowej, w Azji Mniejszej oraz w Afryce Południowej. Do Polski przylatuje w okolicach kwietnia, a odlatuje w okresie wrzesień-październik. W okresie lęgowym gatunek terytorialny, wyprowadza 1-2 lęgi w roku. Gniazdo buduje samica, umieszcza je zazwyczaj na drzewach iglastych, w rozwidleniu gałęzi blisko pnia. W zniesieniu znajduje się od 3 do 6 jaj, które przez 12-14 dni wysiaduje wyłącznie samica. Pisklęta po wykluciu są ogrzewane jeszcze przez około tydzień, w karmieniu uczestniczą oboje rodzice. Potomstwo osiąga zdolność lotu po 14-16 dniach, a dojrzałość płciową w drugim roku życia. Gatunek w kraju występuje głównie w Karpatach, zasiedla różne typy lasów od 250m n.p.m po górną granicę lasu, pojawiając się także w paśmie kosodrzewiny. Pożywienie gatunku stanowią drobne owady i ich larwy oraz inne drobne bezkręgowce a także jagody.

Liczebność populacji w kraju:

1600-3600 par (dane z Raportu z art. 12 Dyrektywy Ptasiej, przesłany do Komisji Europejskiej w 2014 r.)

Liczebność populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

10-20 par (dane z wcześniejszych badań, wykonywanych na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie, przekazanych do RDLP w Krośnie w 2014 r.)

Procent udziału populacji w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 w stosunku do populacji w kraju:

0,57 % krajowej populacji drozda obrożnego

Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003:

2-5 par.

Ocenę stanu zachowania drozda obrożnego zamieszczono w załączniku nr 7.4.8._15_2.

7.4.2. Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony ptaków będących przedmiotami ochrony oraz ich siedlisk w obszarze Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
1	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia) . 2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)
2	A091 Orzeł przedni <i>Aquila chrysaetos</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia). 2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)4. Nazwa zagrożenia:

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
3	A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia)</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Zmiana sposobu użytkowania gruntu. Opis zagrożenia: Trwała zamiana łąk na grunty orne powoduje utratę miejsc lęgowych (Kod: A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne)</p> <p>3. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)</p>
4	A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia)</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)</p>

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
			<p>3. Nazwa zagrożenia: Brak wykrotów i wychodni skalnych Opis zagrożenia: Brak wykrotów stanowiących potencjalne miejsca gniazdowania (Kod: J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska)</p> <p>4. Nazwa zagrożenia: Drapieżnictwo Opis zagrożenia: Duża liczebność drapieżników takich jak kuna, borsuk, jenot i lis może powodować straty w lęgach (Kod: K03.04 Drapieżnictwo)</p>
5	A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
6	A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	<p>1. Nazwa zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego Opis zagrożenia: Zaprzestanie użytkowania kośnego spowodowałoby uruchomienie dynamicznego procesu sukcesji wtórnej, która w szybkim tempie doprowadziłaby do całkowitego zaniku siedliska (Kod: A03.03 Zaniechanie / brak koszenia).</p> <p>2. Nazwa zagrożenia: Zalesianie terenów otwartych, istotnych dla gatunku Opis zagrożenia: Utrata siedlisk żerowiskowych związana z zalesianiem terenów otwartych (Kod: B01.01 Zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime)</p>

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
7	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
8	A239 Dzięcioł białogrzbisty <i>Dendrocopos leucotos</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
9	A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
10	A320 MUCHOŁÓWKA MAŁA <i>Ficedula parva</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
11	A321 MUCHOŁÓWKA BIAŁOSZYJA <i>Ficedula albicollis</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
12	A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)

Lp.	Przedmiot ochrony Kod, nazwa	Zagrożenia	
		Istniejące	Potencjalne
13	A072 Trzmiełojad <i>Pernis apivorus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
14	A104 Jarząbek <i>Bonasa bonasia</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)
15	A282 Drozd obrożny <i>Turdus torquatus</i>	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)	Nie stwierdzono (Kod: X Brak zagrożeń i nacisków)

7.4.3. Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu
A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A091 Orzeł przedni <i>Aquila chrysaetos</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	XX	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.

Przedmiot ochrony	Stan ochrony	Cele działań ochronnych	Perspektywa osiągnięcia założonego celu
A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A239 Dzięcioł białogrzbisty <i>Dendrocopos leucotos</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A241 Dzięcioł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A321 Mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony.	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A104 Jarząbek <i>Bonasa bonasia</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.
A282 Drozd obroźny <i>Turdus torquatus</i>	FV	Utrzymanie właściwego stanu ochrony	Realizacja celu niezagrożona w trakcie realizacji PUL.

7.4.4. Działania ochronne

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
1	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Załącznik nr 7.4.8._1	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt i innych organizmów oraz parametryzacji wybranych cech biotopów, mających znaczenia dla oceny stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych” (dalej „Inwentaryzacja wskaźnikowa”) z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP Krosno
		<i>Nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
2	A091 Orzeł przedni <i>Aquila chrysaetos</i>	A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Załącznik nr 7.4.8._1	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL..	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		<i>Nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
3	A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Załącznik nr 7.4.8._1	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Użytki zielone w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
4	A215 Puchacz	A1	Utrzymanie użytków	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego	Załącznik nr 7.4.8._1	W całym okresie obowiązywania	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	<i>Bobo bubo</i>		zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	lub pastwiskowego. Fakultatywnie: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.		Planu		
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		<i>Nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Uzupełnienie stanu wiedzy o populacji puchacza	Inwentaryzacja puchacza w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej”.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	2017 r.	100 tys. zł	RDLP w Krośnie
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
5	A217 Sóweczka	A1	Nie planuje się					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
	<i>Glaucidium passerinum albicollis</i>	Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza..	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
6	A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
		A1	Utrzymanie użytków zielonych i tradycyjnego sposobu ich zagospodarowania	Obligatoryjne: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego. Fakultatywne: użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego pakietu rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedliska.	Załącznik nr 7.4.8._1	W całym okresie obowiązywania Planu	Nie wydzielone	Nadleśnictwo Bircza
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
7	A234 Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		<i>Nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
8	A239 Dzięcioł białogrzbity <i>Dendrocopos leucotos</i>	A1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza..	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP Krosno
		<i>Nr</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
9	A241 Dzięcioł trójpalczasty	A1	Nie planuje się					
		<i>Nr</i>	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	<i>Picoides tridactylus</i>	B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
10	A320 Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
11	A321 Muczołówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
12	A030 Bocian czarny <i>Ciconia</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
	<i>nigra</i>	B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk</i>					
13	A072 Trzmiełojad <i>Pernis apivorus</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	<i>Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych</i>					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	W obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa	Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie	
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
14	A104 Jarząbek <i>Bonasa bonasia</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					
		B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony					
		C1	Nie planuje się					
		Nr	Działania ochronne dotyczące ochrony czynnej ptaków oraz ich siedlisk					
15	A282 Drozd obrożny <i>Turdus</i>	A1	Nie planuje się					
		Nr	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych					

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne						
		Nr i nazwa		Zakres prac	Miejsce realizacji	Termin wykonania	Szacunkowe koszty	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	<i>torquatus</i>	B1	Monitoring stanu przedmiotu ochrony oraz monitoring realizacji celów działań ochronnych	Monitoring będzie wykonywany w ramach „Inwentaryzacji wskaźnikowej” z uwzględnieniem parametrów wynikających z przepisów prawa.	Lasy w obszarze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza.	Przedostatni lub ostatni rok obowiązywania PUL.	500 zł za stanowisko monitoringowe	RDLP w Krośnie
		Nr	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>					
		C1	Nie planuje się					

7.4.5. Wskazania do zmian w obowiązujących dokumentach zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Dokumentacja planistyczna	Wskazania do zmian w dokumentach planistycznych niezbędne do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 (<i>Art. 28 ust 10 pkt. 5 ustawy o ochronie przyrody</i>)
.	brak	brak

7.4.6. Propozycja weryfikacji SDF obszaru i jego granic

1. Zmiana granicy obszaru wynika z doprecyzowania przebieg granicy do działek ewidencyjnych będących w zarządzie Nadleśnictwa Bircza.
2. Zmiana oceny ogólnej dla: żurawia, włośчатки, zimorodka, jarzębatki oraz gąsiorka z C na D. Wyżej wymieniony wniosek wynika z danych przekazanych przez RDOŚ w Rzeszowie.

7.4.7. Przesłanki do sporządzenia planu ochrony

Brak konieczności opracowania planu ochrony.

7.4.8. Załączniki do zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003

Załącznik nr 7.4.8._1 w postaci warstwy numerycznej *shp*.

Oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony.

1. A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*

Załącznik nr 7.4.8._1_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 6-10 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
	Szanse zachowania gatunku			FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.

2. A091 Orzeł przedni *Aquila chrysaetos*

Załącznik nr 7.4.8._2_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A091 Orzeł przedni <i>Aquila chrysaetos</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze 2 pary (dane na podstawie istniejących stref ochrony)
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
	Szanse zachowania gatunku			FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.

3. A122 Derkacz *Crex crex*

Załącznik nr 7.4.8._3_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w u Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 178-184 m
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Łąki koszone z zapewnienie terminów odpowiednich dla derkacza
		Powierzchnia siedliska	FV			Wielkości siedliska odpowiednia dla gatunku. Powierzchnia łąk w części obszaru objętej PUL dla Nadleśnictwa Bircza wynosi 848,48 ha
	Szanse zachowania gatunku			FV		Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.

4. A215 Puchacz *Bubo bubo*

Załącznik nr 7.4.8._4_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A215 Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Populacja	Liczebność	XX	XX	XX	Istnieją historyczne publikacje o występowaniu gatunku na tym terenie, jednak brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania gatunku.
	Siedlisko	Jakość siedliska	U1	FV		O obniżeniu jakości siedliska zdecydował brak wychodni skalnych i bagien zapewniających bezpieczne miejsca gniazdowania (utrudniony dostęp drapieżników), jednak nie przesądza to o ocenie ogólnej parametru siedlisko.
		Powierzchnia siedliska	FV			Struktura gatunkowa, przestrzenna i wiekowa drzewostanów oraz ilość wykrotów jest właściwa
	Szanse zachowania gatunku			XX		Nie jest możliwe określenie parametru ze względu na brak informacji o występowaniu populacji

5. A217 Sóweczka *Glaucidium passerinum*

Załącznik nr 7.4.8._5_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 5-7 pary. Brak potwierdzonych lokalizacji miejsc gniazdowania (dziupli lęgowych).
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

6. A220 Puszczyk uralski *Strix uralensis*

Załącznik nr 7.4.8._6_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A220 Puszczyk uralski <i>Strix uralensis</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 24-31 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

7. A234 Dzieciol zielonosiwy *Picus canus*

Załącznik nr 7.4.8._7_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A234 Dzieciol zielonosiwy <i>Picus canus</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 51-63 pary.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

8. A239 Dzieciol białogrzbiety *Dendrocopos leucotos*

Załącznik nr 7.4.8._8_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A239 Dzieciol białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 41-51 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

9. A241 Dzieciół trójpalczasty *Picoides tridactylus*

Załącznik nr 7.4.8._9_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A241 Dzieciół trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 17-21 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

10. A320 Mucholówka mała *Ficedula parva*

Załącznik nr 7.4.8._10_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A320 Mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 118-184 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

11. A321 Mucholówka białoszyja *Ficedula albicollis*

Załącznik nr 7.4.8._11_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A321 Mucholówka białoszyja <i>Ficedula albicollis</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 79-131 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkość i jakość siedliska odpowiednia gatunku.
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

12. A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*

Załącznik nr 7.4.8._12_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 1-3 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

13. A072 Trzmielojad *Pernis apivorus*

Załącznik nr 7.4.8._13_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 9-11 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

14. A104 Jarzábek zwyczajny *Bonasa bonasia*

Załącznik nr 7.4.8._14_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A104 Jarzábek <i>Bonasa bonasia</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 70-84 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

15. A282 Drozd obrożny *Turdus torquatus*

Załącznik nr 7.4.8._15_2

Stan ochrony przedmiotu ochrony objętego planem

Kod, Nazwa	Parametr	Wskaźnik	Ocena wskaźnika	Ocena parametru	Ocena ogólna	Uwagi
A282 Drozd obrożny <i>Turdus torquatus</i>	Populacja	Liczebność	FV	FV	FV	Liczebność w Nadleśnictwie Bircza w obszarze wynosi 2-5 par.
	Siedlisko	Jakość siedliska	FV	FV		Wielkości i jakości siedliska odpowiednia dla gatunku
		Powierzchnia siedliska	FV			
Szanse zachowania gatunku				FV	Brak istotnych negatywnych oddziaływań i nie przewiduje się większych zagrożeń w przyszłości. Zachowanie gatunku w perspektywie obowiązywania PUL jest niemal pewne.	

7.5. Uzgodnienia zadań ochronnych

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

Rzeszów, dnia 12 maja 2017 r.

al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów

WPN.6320.5.2.2017.BA.5

Sekretariat Dyrektora RDLP Krosno	
Wpłynęło dnia	15.05.17
L.dz	1341

Postanowienie

Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), w związku z art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.)

postanawiam

uzgodnić zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 opracowany w ramach sporządzania projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017-2026.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 12 kwietnia 2017 r., znak: ZO.7210.1.15.2017, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, działając na podstawie art. 28 ust. 11 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przedstawił do uzgodnienia część projektu dokumentacji planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Bircza, zawierającą zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001, położonego na gruntach objętych przedmiotowym planem.

Opracowaną dokumentację oparto na przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., Nr 34 poz. 186 z późn. zm.).

Przedstawiona do uzgodnienia część PUL uwzględnia zakres o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W ramach prac na potrzeby przedmiotowego opracowania przeprowadzono cenę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 występujących na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza. W ramach prac nad PUL przeprowadzono inwentaryzację trzech gatunków dzięciołów: białogrzbietego, trójpalczastego oraz zielonosiwego oraz trzmiełojada. Dla pozostałych przedmiotów ochrony przyjęto wyniki z wcześniejszych badań, zawartych w opracowaniach udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu zachowania, w ramach przedmiotowego opracowania określono zagrożenia (istniejące i potencjalne) dla poszczególnych przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne wraz z określeniem miejsca ich realizacji.

W przedstawionej do uzgodnienia części PUL zawarto opis granic części obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001, odpowiadający procedowanej obecnie na wniosek Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie (pismo z dnia 2 czerwca 2016 r., znak ZS.6003.6.2016), zmianie granicy przedmiotowego obszaru Natura 2000. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie uznaje za zasadną zaproponowaną przez RDLP w Krośnie korektę granicy obszaru Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001, niemniej jednak na dzień dzisiejszy procedura zmiany granicy tego obszaru nie została zakończona. Zaznaczyć należy, że opis granic obszaru Natura 2000 zawarty w planie zadań ochronnych, a w tym przypadku w Planie Urzędzenia Lasu zawierającym zakres zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w momencie zatwierdzenia przez Ministra właściwego ds. środowiska powinien odpowiadać aktualnie obowiązującemu przebiegowi granicy obszaru Natura 2000.

Pouczenie

Na niniejsze postanowienie, na mocy art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.), w związku z art. 141 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), służy stronom zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia. Zażalenie należy wносить w dwóch egzemplarzach bez opłaty skarbowej.

p.o. ZASTĘPCY REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE

[Signature]
Radostaw Jędral
Regionalny Konserwator Przyrody w Rzeszowie

Otrzymują:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
2. A/a

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE**

Rzeszów, dnia 12 maja 2017 r.

al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów

WPN.6320.3.2.2017.BA.5

Sekretariat Dyrektora	
RDL P. Krosno	
Wpłynęło dnia	15.05.17
Licz.	1841

Postanowienie

Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), w związku z art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.)

postanawiam

uzgodnić zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 opracowany w ramach sporządzania projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017-2026.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 12 kwietnia 2017 r., znak: ZO.7210.1.16.2017, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, działając na podstawie art. 28 ust. 11 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przedstawił do uzgodnienia część projektu dokumentacji planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Bircza, zawierającą zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, położonego na gruntach objętych przedmiotowym planem.

Opracowaną dokumentację oparto na przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., Nr 34 poz. 186 z późn. zm.).

Przedstawiona do uzgodnienia część PUL uwzględnia zakres o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W ramach prac na potrzeby przedmiotowego opracowania przeprowadzono cenę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003 występujących na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza. W ramach prac nad PUL przeprowadzono inwentaryzację trzech gatunków dzięciołów: białostrzykowego, trójpalczastego oraz zielonosiwego oraz trzmielojada. Dla pozostałych przedmiotów ochrony przyjęto wyniki z wcześniejszych badań, zawartych w opracowaniach udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie. Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu zachowania, w ramach przedmiotowego opracowania określono zagrożenia (istniejące i potencjalne) dla poszczególnych przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne wraz z określeniem miejsca ich realizacji.

W przedstawionej do uzgodnienia części PUL zawarto opis granic części obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, odpowiadający procedowanej obecnie na wniosek

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie (pismo z dnia 2 czerwca 2016 r., znak ZS.6003.6.2016), zmianie granicy przedmiotowego obszaru Natura 2000. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie uznaje za zasadną zaproponowaną przez RDLP w Krośnie korektę granicy obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLB180003, niemniej jednak na dzień dzisiejszy procedura zmiany granicy tego obszaru nie została zakończona. Zaznaczyć należy, że opis granic obszaru Natura 2000 zawarty w planie zadań ochronnych, a w tym przypadku w Planie Urzędzenia Lasu zawierającym zakres zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w momencie zatwierdzenia przez Ministra właściwego ds. środowiska powinien odpowiadać aktualnie obowiązującemu przebiegowi granicy obszaru Natura 2000.

Pouczenie

Na niniejsze postanowienie, na mocy art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.), w związku z art. 141 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), służy stronom zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia. Zażalenie należy wnosić w dwóch egzemplarzach bez opłaty skarbowej.

p.o. ZASTĘPCY REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE

Radosław Jędral
Regionalny Konserwator Przyrody w Rzeszowie

Otrzymują:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
2. A/a

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE**

Rzeszów, dnia 12 maja 2017 r.

al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów

WPN.6320.4.1.2017.BA.5	
Sekretariat Dyrektora RDLP Krosno	
Wpłynęło dnia	15.05.17
Lp.:	1341 Uu

Postanowienie

Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), w związku z art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.)

postanawiam

uzgodnić zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 opracowany w ramach sporządzenia projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017-2026.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 12 kwietnia 2017 r., znak: ZO.7210.1.10.2017, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, działając na podstawie art. 28 ust. 11 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przedstawił do uzgodnienia część projektu dokumentacji planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Bircza, zawierającą zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, położonego na gruntach objętych przedmiotowym planem.

Opracowaną dokumentację oparto na przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., Nr 34 poz. 186 z późn. zm.)

Przedstawiona do uzgodnienia część PUL uwzględnia zakres o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W ramach prac na potrzeby przedmiotowego opracowania przeprowadzono cenę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 występujących na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza. Wyboru lokalizacji transektów monitoringowych dla siedlisk przyrodniczych dokonano w oparciu o dane z prac glebowo-siedliskowych, opisy taksacyjne drzewostanu, weryfikacje terenową oraz wyniki inwentaryzacji Invent 2007. Występowanie gatunków stanowiących przedmioty ochrony przedmiotowego obszaru Natura 2000 określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie oraz wyników inwentaryzacji wskaźnikowej przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w 2016 r. Stan ochrony przedmiotów ochrony oceniono na podstawie wskaźników przyjętych do celów Państwowego Monitoringu Środowiska.

Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu zachowania, w ramach przedmiotowego opracowania określono zagrożenia (istniejące i potencjalne) dla poszczególnych przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne wraz z określeniem miejsca ich realizacji.

W przedstawionej do uzgodnienia części PUL zawarto opis granic części obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012, odpowiadający procedowanej obecnie na wniosek Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie (pismo z dnia 2 czerwca 2016 r., znak ZS.6003.5.2016), zmianie granicy przedmiotowego obszaru Natura 2000. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie uznaje za zasadną, zaproponowaną przez RDLP w Krośnie korektę granicy obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 niemniej jednak na dzień dzisiejszy procedura zmiany granicy tego obszaru nie została zakończona. Zaznaczyć należy, że opis granic obszaru Natura 2000 zawarty w planie zadań ochronnych, a w tym przypadku w Planie Urządzenia Lasu zawierającym zakres zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w momencie zatwierdzenia przez Ministra właściwego ds. środowiska powinien odpowiadać aktualnie obowiązującemu przebiegowi granicy obszaru Natura 2000 określonego w formie warstwy wektorowej, która w przypadku obszarów siedliskowych była podstawą zgłoszenia obszaru Natura 2000 do Komisji Europejskiej i została przez nią zatwierdzona.

Pouczenie

Na niniejsze postanowienie, na mocy art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.), w związku z art. 141 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), służy stronom zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia. Zażalenie należy wnosić w dwóch egzemplarzach bez opłaty skarbowej.

p.o. ZASTĘPCY REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE

Radosław Jędrał
Regionalny Konserwator Przyrody w Rzeszowie

Otrzymują:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
2. A/a

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE**

Rzeszów, dnia 16 maja 2017 r.

al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów

WPN.6320.2.2.2017.BA.5

Sekretariat Dyrektora RDLP Krosno	
Wpłynęło dnia	15.05.17
L. dz.	1841 W

Postanowienie

Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), w związku z art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.)

postanawiam

uzgodnić zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 opracowany w ramach sporządzenia projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Bircza na lata 2017-2026.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 12 kwietnia 2017 r., znak: ZO.7210.1.11.2017, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie, działając na podstawie art. 28 ust. 11 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przedstawił do uzgodnienia część projektu dokumentacji planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Bircza, zawierającą zakres zadań ochronnych dla części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013, położonego na gruntach objętych przedmiotowym planem.

Opracowaną dokumentację oparto na przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r., Nr 34 poz. 186 z późn. zm.).

Przedstawiona do uzgodnienia część PUL uwzględnia zakres o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W ramach prac na potrzeby przedmiotowego opracowania przeprowadzono cenę stanu zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013 występujących na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Bircza. Wyboru lokalizacji transektów monitoringowych dla siedlisk przyrodniczych dokonano w oparciu o dane z prac glebowo-siedliskowych, opisy taksacyjne drzewostanu, weryfikacje terenową oraz wyniki inwentaryzacji Invent 2007. Występowanie gatunków stanowiących przedmioty ochrony przedmiotowego obszaru Natura 2000 określono na podstawie danych udostępnionych przez RDOŚ w Rzeszowie oraz wyników inwentaryzacji wskaźnikowej przeprowadzonej przez Lasy Państwowe w 2016 r. Stan ochrony przedmiotów ochrony oceniono na podstawie wskaźników przyjętych do celów Państwowego Monitoringu Środowiska.

Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu zachowania, w ramach przedmiotowego opracowania określono zagrożenia (istniejące i potencjalne) dla poszczególnych przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych oraz działania ochronne wraz z określeniem miejsca ich realizacji.

W przedstawionej do uzgodnienia części PUL zawarto opis granic części obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013, odpowiadający procedowanej obecnie na wniosek Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie (pismo z dnia 2 czerwca 2016 r., znak ZS.6003.5.2016), zmianie granicy przedmiotowego obszaru Natura 2000. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie uznaje za zasadną zaproponowaną przez RDLP w Krośnie korektę granicy obszaru Natura 2000 Ostoja Góry Słonne PLH180013, niemniej jednak na dzień dzisiejszy procedura zmiany granicy tego obszaru nie została zakończona. Zaznaczyć należy, że opis granic obszaru Natura 2000 zawarty w planie zadań ochronnych, a w tym przypadku w Planie Urządzenia Lasu zawierającym zakres zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, w momencie zatwierdzenia przez Ministra właściwego ds. środowiska powinien odpowiadać aktualnie obowiązującemu przebiegowi granicy obszaru Natura 2000 określonego w formie warstwy wektorowej, która w przypadku obszarów siedliskowych była podstawą zgłoszenia obszaru Natura 2000 do Komisji Europejskiej i została przez nią zatwierdzona.

Pouczenie

Na niniejsze postanowienie, na mocy art. 28 ust. 11 b ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.), w związku z art. 141 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 poz. 23 z późn. zm.), służy stronom zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia. Zażalenie należy wносить w dwóch egzemplarzach bez opłaty skarbowej.

p.o. ZASTĘPCY REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W RZESZOWIE

Radosław Jędrał
Regionalny Konserwator Przyrody w Rzeszowie

Otrzymują:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie
2. A/a

8. ZESTAWIENIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

8.1. Zestawienie planowanych działań z zakresu ochrony przyrody

Tab. nr 29. (tabela XXIII) Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody dla leśnych ochronnych obszarów funkcjonalnych

Lp	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
1.	Lokalizacje wydzielen w fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Ekstensywne użytkowanie i odtwarzanie użytków zielonych, w szczególności siedliskach przyrodniczych.	Kontynuowanie użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego trwałych użytków zielonych. Dopuszcza się pozostawianie powierzchni niekoszonych, zarośli i pojedynczych drzew. Wykonanie niezbędnych zabiegów agrotechnicznych, umożliwiających ponowny rozwój siedliska oraz jego ekstensywne użytkowanie.	Użytkowanie zgodne z wymogami odpowiedniego o pakietu rolno-środowiskowo - klimatycznego w ramach obowiązującego o PROW.
2.	Lokalizacje wydzielen w fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Stopniowa eliminacja gatunków obcych ekologicznie z drzewostanu.	Zakładanie upraw zgodnie z przyjętymi TD Zmniejszanie ilości gatunków obcych ekologicznie w trakcie wykonywania cięć pielęgnacyjnych i rębnych.	Brak
3.	Lokalizacje wydzielen w fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Różnicowanie struktury pionowej	Stosowanie rębni złożonych, z odpowiednim dla przyjętego typu drzewostanu oraz uwarunkowań mikrosiedliskowych okresem odnowienia.	Brak

Lp	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
4.	Lokalizacje wydziałów wg fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Kreowanie zróżnicowania gatunkowego, wiekowego strukturalnego i powierzchniowego drzewostanów zapewnianych utrzymanie różnorodności biologicznej na każdym poziomie systematycznym	Stosowanie rębni złożonych ze średnim lub długim okresem odnowienia. Preferowanie odnowienia naturalnego. Pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego) Pozostawianie drzew biocenotycznych Pozostawianie na siedliskach przyrodniczych do naturalnego rozpadu ok. 5% drzewostanów osiagających w PUL wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego.	Brak
5.	Lokalizacje wydziałów wg fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Użytkowanie drzewostanów umożliwiające nieprzerwany proces dopływu martwego drewna	Pozostawianie na siedliskach przyrodniczych do naturalnego rozpadu ok. 5% drzewostanów osiagających w PUL wiek rębności lub zaplanowanych do użytkowania rębego. Pozostawianie na siedliskach przyrodniczych drzew martwych i zamierających (z wyłączeniem sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz zagrożenia bezpieczeństwa publicznego) Pozostawianie drzew biocenotycznych. Wyznaczenie ostoi ksylobiontów i stref przypotokowych.	Brak
6.	Lokalizacje wydziałów wg fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Obserwacja procesów naturalnych w drzewostanach nieprojektowanych do użytkowania.	Prowadzenie ewidencji działań dotyczących sytuacji klęskowych, zagrożenia stanu zdrowotnego drzewostanów oraz bezpieczeństwa powszechnego. Działanie oparte o zarządzenie Dyrektora RDLP w Krośnie z dnia 2 grudnia 2014, nr 28/2014, ze zm.	Brak

Lp	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
7.	Lokalizacje wydziałów wg fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Nie ingerowanie w procesy związane z kształtowaniem się charakteru cieków wodnych na siedlisku przyrodniczym – 91E0* oraz stosunki wodne na śródleśnych zabagnieniach	Remont istniejących i ewentualna budowa nowych szlaków umożliwiających zrywkę drzew przez siedlisko bez niszczenia runa i gleby poza wyznaczonymi szlakami Kształtowanie struktury gatunkowej i odnawianie drzewostanów w oparciu o procesy naturalne. Nieużytkowanie wyznaczonych stref przypotokowych. Odstąpienie od bieżącego utrzymania i modernizacji sieci rowów melioracyjnych na siedlisku przyrodniczym. Utrzymanie charakteru wyróżnionych w ramach powierzchni nie stanowiących wydziałów gruntów niezalesionych (nie należy zalesiać tych powierzchni oraz prowadzić przez nie zrywki).	Brak
8.	Lokalizacje wydziałów wg fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Rezygnacja z zaplanowanych działań gospodarczych w przypadku zainwentaryzowania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową wymagających ustanowienia strefy ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania	Opracowanie propozycji granicy stref/-y i wystąpienie z wnioskiem do właściwego organu ochrony przyrody o przeprowadzenie postępowania w sprawie ewentualnego ustanowienia strefy ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Niepodejmowanie działań gospodarczych do czasu zakończenia postępowania administracyjnego Coroczna aktualizacja występowania gatunku „strefowego” na stanowisku. W przypadku niestwierdzenia gatunku, wystąpienie z wnioskiem do właściwego organu ochrony przyrody o zniesienie strefy ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania	Brak

Lp	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, leśnictwo, oddział, pododdział)	Ogólna charakterystyka wymogów ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (proponowane wskazania ochronne)
1	2	3	4	5
9.	Lokalizacje wydzielen w fakultatywnej do SLMN warstwy mapy w formacie .shp	Nie zmienianie struktury drzewostanów, w których zainwentaryzowano gatunki roślin lub grzybów, dla których nie obowiązuje odstępstwo od zakazu umyślnego niszczenia i uszkodzenia oraz niszczenia ich siedlisk, jeżeli wykonanie czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej uniemożliwia przestrzeganie zakazów;	Sporządzanie szkiców terenowych dla wszystkich pozycji cięć przedrębnych i rębnych, na których zostały zinventaryzowane gatunki chronione. Ewidencjonowanie siedlisk gatunków w ramach aktualizacji SILP	Brak

8.2. Zestawienie planowanych działań z zakresu ochrony wartości kulturowych i turystycznych oraz edukacji ekologicznej

Obiekt	Lokalizacja oddz., poddz.	Czynność
Szlaki turystyczne, trasy rowerowe	Przebieg zaznaczono na Mapie walorów przyrodniczo-kulturowych	Przy wlotach szlaków turystycznych na teren nadleśnictwa umiejscowienie tablic informacyjnych dotyczących prawidłowego zachowania się na terenie lasów, dbałość o ich estetyczny wygląd. Na trasach szlaków usuwanie pojawiających się złomów i wywrotów uniemożliwiających poruszanie się. Wzdłuż szlaków turystycznych w odległości 2 średnich wysokości drzewostanów, cięcia związane z pozyskaniem należy wykonywać w I i IV kwartale, a po ich wykonaniu uprzętać teren. W ramach dobrych praktyk powinno się podmiotom zainteresowanym udostępnieniem turystycznym terenu nadleśnictwa przekazywać informacje o zamiarze, zakresie i terminie wykonywania prac gospodarczych. Ponadto należy unikać ścinania drzew z oznaczeniem szlaku turystycznego, a o prowadzonych pracach powiadomić właściwy oddział PTTK, by mógł odtworzyć brakujące oznakowanie. Wskazane jest również unikanie prowadzenia zrywki szlakami turystycznymi, a jeśli nie ma innych możliwości jej wykonania, szlak należy przywrócić do stanu początkowego
Obiekty edukacyjne, ścieżki dydaktyczne	Przebieg zaznaczono na Mapie walorów przyrodniczo-kulturowych	Okresowe kontrolowanie stanu tablic informacyjnych i elementów wyposażenia i w razie potrzeby naprawa lub konserwacja, usuwanie posuszu, złomów i wywrotów z bezpośredniego otoczenia tras, zagrażających bezpieczeństwu i utrudniających poruszanie się zwiedzających
Tablice informacyjne i ostrzegawcze o treści powiązanej z prawidłowym zachowaniem się na terenach leśnych bądź o szerokiej tematyce przyrodniczej	Przy wlotach głównych szlaków komunikacyjnych na teren Nadleśnictwa, przy parkingach, miejscach biwakowych, itp.	Okresowa konserwacja lub wymiana na nowe, dbanie o estetyczny wygląd tablic
Kapliczki, krzyże przydrożne, pomniki, mogiły, cmentarze itp.	Wykaz zamieszczono w pkt. 4.3.11., a lokalizację na Mapie sytuacyjno-przeładowej walorów przyrodniczo-kulturowych	Porządkowanie otoczenia, okresowa konserwacja, wykonywanie prac leśnych w bezpośrednim sąsiedztwie w sposób nie zagrażający obiektom. W przypadku obiektów zabytkowych – zabiegi uzgadniać z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (po uzyskaniu środków finansowych)

9. ZAŁĄCZNIKI

9.1. Warstwy numeryczna shape.

9.2. Zestawienie 5% wyłączone z użytkowania w Nadleśnictwie Bircza

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-1-01-34 -b -00	3,24
04-02-1-01-35 -f -00	1,43
04-02-1-02-105 -cx -00	2,77
04-02-1-03-120 -f -00	2,95
04-02-1-03-120 -h -00	4,06
04-02-1-03-132 -b -00	4,08
04-02-1-04-142 -b -00	2,3
04-02-1-04-151 -s -00	2,72
04-02-1-04-165 -k -00	0,38
04-02-1-04-45 -i -00	4,3
04-02-1-05-184 -d -00	1,79
04-02-1-05-187 -b -00	2,33
04-02-1-05-197 -h -00	1,1
04-02-1-05-197 -i -00	0,96
04-02-1-05-209 -h -00	4,93
04-02-1-06-217 -f -00	2,56
04-02-1-06-226 -c -00	2,23
04-02-1-06-226 -f -00	0,71
04-02-1-06-227 -c -00	1,5
04-02-1-18-140 -k -00	3,3
04-02-1-18-262 -b -00	1,2

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-2-08-193 -d -00	3,3
04-02-2-08-47A -x -00	0,53
04-02-2-08-61 -t -00	0,77
04-02-2-08-64 -h -00	1,71
04-02-2-08-67 -l -00	2,83
04-02-2-08-70 -d -00	2,71
04-02-2-09-106 -b -00	3,45
04-02-2-11-166 -l -00	1,11
04-02-3-13-61 -y -00	0,89
04-02-3-13-67 -f -00	2,29
04-02-3-13-74 -k -00	1,35
04-02-3-14-120 -h -00	1,53
04-02-3-15-212 -f -00	2,7
04-02-3-15-219 -c -00	1,78
04-02-3-15-235 -f -00	0,63
04-02-3-20-155 -lx -00	1,79
04-02-3-20-155 -w -00	4,05
04-02-3-21-96 -i -00	0,64
04-02-3-21-96 -k -00	1,59
Razem	86,49

9.3. Zestawienie buforów przy potokach w Nadleśnictwie Bircza

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-1-18-141 -c -00	3,37
04-02-1-05-213 -h -00	1,26
04-02-1-05-184 -d -00	1,79
04-02-1-05-193 -b -00	0,83
04-02-1-05-195 -a -00	1,54
04-02-1-05-178 -d -00	1,41
04-02-1-04-162 -s -00	1,11
04-02-1-04-162 -i -00	2,03

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-1-04-151 -s -00	2,72
04-02-1-03-122 -f -00	1,78
04-02-1-03-130 -g -00	0,19
04-02-1-03-131 -g -00	1,07
04-02-1-03-133 -b -00	0,92
04-02-1-03-120 -f -00	2,95
04-02-1-03-121 -d -00	7,22
04-02-1-03-106 -j -00	2,61

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-2-19-200 -b -00	1,45
04-02-2-19-199 -c -00	0,79
04-02-2-19-199 -t -00	3,51
04-02-2-19-200 -w -00	0,44
04-02-2-19-200 -s -00	0,32
04-02-2-19-200 -ax -00	0,29
04-02-2-19-207 -y -00	0,25
04-02-2-19-211 -l -00	0,64
04-02-2-10-126 -a -00	2,17
04-02-2-10-148 -c -00	1,58
04-02-2-10-158 -d -00	1,04
04-02-2-09-108 -k -00	0,41
04-02-2-09-108 -i -00	0,65
04-02-2-09-108 -l -00	0,44
04-02-2-09-108 -m -00	0,13
04-02-2-09-108A -g -00	0,83
04-02-2-09-90 -g -00	2,26
04-02-2-09-114 -g -00	0,67
04-02-2-09-110 -h -00	0,30
04-02-2-08-50 -s -00	0,38
04-02-2-08-195 -x -00	2,43
04-02-2-08-50 -n -00	0,13
04-02-2-08-195 -w -00	0,36
04-02-2-08-70 -g -00	0,96
04-02-2-08-76 -c -00	3,68
04-02-2-08-76 -d -00	1,03
04-02-2-08-67 -m -00	0,74
04-02-2-08-67 -i -00	1,96
04-02-2-08-52 -f -00	0,37
04-02-2-08-197 -g -00	0,72
04-02-3-12-80 -d -00	0,80
04-02-3-12-48 -k -00	0,47
04-02-3-12-42 -d -00	0,08
04-02-3-12-49 -g -00	0,28
04-02-3-12-49 -c -00	1,44
04-02-3-12-34 -h -00	0,46
04-02-3-12-80 -g -00	0,62
04-02-3-12-80 -k -00	0,50
04-02-3-12-80 -f -00	0,32
04-02-3-12-45 -o -00	1,02
04-02-3-12-26 -f -00	0,21
04-02-3-12-52 -c -00	0,17
04-02-3-12-37 -h -00	0,22
04-02-3-12-37 -j -00	1,58

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-12-37 -d -00	0,11
04-02-3-12-37 -b -00	0,24
04-02-3-12-39 -f -00	0,24
04-02-3-12-41 -g -00	0,11
04-02-3-12-41 -b -00	0,30
04-02-3-12-42 -i -00	0,79
04-02-3-12-42 -f -00	0,19
04-02-3-12-42 -c -00	0,23
04-02-3-12-42 -g -00	0,15
04-02-3-12-42 -h -00	0,01
04-02-3-12-44 -f -00	1,05
04-02-3-12-44 -k -00	1,03
04-02-3-12-44 -l -00	0,47
04-02-3-12-44 -j -00	0,53
04-02-3-12-44 -g -00	0,83
04-02-3-12-45 -d -00	2,03
04-02-3-12-46 -f -00	1,04
04-02-3-12-48 -g -00	0,22
04-02-3-12-49 -b -00	0,45
04-02-3-12-48 -i -00	0,71
04-02-3-12-46 -g -00	0,40
04-02-3-12-41 -d -00	0,37
04-02-3-12-45 -k -00	0,02
04-02-3-12-45 -j -00	0,03
04-02-3-12-45 -i -00	0,52
04-02-3-12-46 -o -00	0,53
04-02-3-12-43 -i -00	0,55
04-02-3-12-42 -r -00	0,28
04-02-3-12-42 -s -00	0,29
04-02-3-12-41 -o -00	0,46
04-02-3-14-98 -c -00	0,87
04-02-3-14-100 -b -00	0,43
04-02-3-14-100 -c -00	1,92
04-02-3-14-104 -a -00	0,80
04-02-3-14-99 -cx -00	0,01
04-02-3-14-99 -x -00	0,44
04-02-3-14-98 -a -00	0,46
04-02-3-14-101 -i -00	0,35
04-02-3-14-134 -k -00	0,75
04-02-3-14-99 -bx -00	0,19
04-02-3-14-99 -c -00	1,81
04-02-3-15-212 -l -00	0,77
04-02-3-21-86A -f -00	0,34
04-02-3-21-90 -c -00	1,90

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-21-93 -f -00	0,64
04-02-3-21-94 -g -00	0,40
04-02-3-21-83 -a -00	0,53
04-02-3-21-28 -cx -00	0,08
04-02-3-21-28 -z -00	0,06
04-02-3-21-28 -kx -00	0,36
04-02-3-21-28 -mx -00	1,26
04-02-3-21-28 -m -00	0,25
04-02-3-21-29 -a -00	0,30
04-02-3-21-85 -b -00	0,12
04-02-3-21-85A -b -00	0,26
04-02-3-21-85A -a -00	0,07
04-02-3-21-85A -d -00	0,38
04-02-3-21-86 -b -00	0,37
04-02-3-21-86 -a -00	0,76
04-02-3-21-86A -bx -00	0,03
04-02-3-21-86A -r -00	0,68
04-02-3-21-86A -cx -00	0,01
04-02-3-21-86A -c -00	1,36
04-02-3-21-86A -d -00	0,34
04-02-3-21-86A -j -00	0,34
04-02-3-21-86A -o -00	0,24
04-02-3-21-86 -c -00	0,51
04-02-3-21-33 -a -00	1,79
04-02-3-21-28 -b -00	0,32
04-02-3-21-28 -t -00	1,45
04-02-3-21-28 -i -00	0,38
04-02-3-16-192 -f -00	0,56
04-02-3-16-190 -cx -00	0,74
04-02-3-16-201 -r -00	1,25
04-02-3-16-173 -c -00	1,36
04-02-3-16-175 -d -00	1,08
04-02-3-16-180 -b -00	0,20
04-02-3-16-180 -g -00	1,04
04-02-3-13-75 -t -00	1,05
04-02-3-13-61 -o -00	1,08
04-02-3-13-68 -f -00	1,46
04-02-3-13-75 -d -00	0,85
04-02-3-13-78 -w -00	0,35
04-02-3-13-62 -h -00	0,11
04-02-3-13-63 -i -00	0,73
04-02-3-13-66 -k -00	3,41
04-02-3-13-66 -l -00	0,86
04-02-3-13-66 -j -00	0,75

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-13-75 -m -00	0,66
04-02-3-13-76 -k -00	0,44
04-02-3-13-76 -p -00	0,49
04-02-3-13-79 -g -00	0,19
04-02-3-13-78 -o -00	0,28
04-02-3-20-158 -d -00	2,16
04-02-3-20-166 -c -00	1,54
04-02-3-20-171 -k -00	0,99
04-02-3-20-150 -c -00	1,48
04-02-2-07-5 -l -00	0,53
04-02-2-09-94 -c -00	1,45
04-02-2-08-195 -j -00	2,48
04-02-1-04-142 -i -00	0,33
04-02-1-01-24 -f -00	0,50
04-02-1-01-24 -h -00	0,29
04-02-2-08-195 -b -00	0,35
04-02-2-09-109 -j -00	1,11
04-02-2-19-200 -fx -00	0,55
04-02-2-19-212 -m -00	0,89
04-02-3-12-80 -cx -00	0,12
04-02-3-12-80 -l -00	1,27
04-02-3-13-76 -t -00	0,65
04-02-3-21-85 -o -00	0,21
04-02-3-13-76 -w -00	0,58
04-02-3-13-76 -x -00	0,52
04-02-3-12-48 -z -00	0,27
04-02-3-12-53 -m -00	0,42
04-02-3-13-75 -bx -00	0,52
04-02-3-13-75 -ax -00	0,08
04-02-3-14-98 -x -00	0,22
04-02-3-13-75 -ix -00	0,11
04-02-3-12-34 -z -00	0,25
04-02-3-12-36 -m -00	0,26
04-02-3-20-167 -h -00	0,56
04-02-3-20-167 -i -00	1,70
04-02-3-12-53 -n -00	0,24
04-02-3-12-39 -a -00	0,64
04-02-3-12-38 -a -00	1,05
04-02-3-12-39 -c -00	0,11
04-02-3-12-37 -f -00	1,10
04-02-3-13-75 -n -00	1,01
04-02-3-12-80 -s -00	0,22
04-02-3-12-53 -r -00	0,29
04-02-3-12-53 -j -00	0,78

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-2-11-176 -g -00	0,13
04-02-2-10-135 -g -00	0,86
04-02-1-05-206 -g -00	0,10
04-02-1-05-204 -n -00	0,20
04-02-2-09-78 -h -00	0,27
04-02-2-08-195 -bx -00	0,23
04-02-3-12-52 -m -00	2,49
04-02-3-14-101 -t -00	0,10
04-02-3-14-101 -w -00	0,12
04-02-3-14-101 -s -00	0,04
04-02-3-12-41 -p -00	0,12
04-02-3-12-43 -m -00	0,10
04-02-3-12-48 -cx -00	0,25
04-02-2-19-200 -gx -00	0,18
04-02-2-08-196 -k -00	0,12
04-02-3-12-49 -j -00	0,33
04-02-3-20-163A -k -00	0,53
04-02-3-20-164 -k -00	0,29
04-02-3-21-86A -rx -00	0,17
04-02-2-09-112 -f -00	0,46
04-02-3-20-166 -f -00	0,79
04-02-3-20-164A -d -00	1,00
04-02-3-20-164 -g -00	0,67
04-02-3-21-28 -rx -00	2,01
04-02-3-13-61 -r -00	0,12
04-02-3-13-63 -l -00	0,79
04-02-3-21-84 -p -00	0,47
04-02-3-20-143 -h -00	8,29
04-02-3-20-144 -c -00	5,51
04-02-3-20-155 -b -00	2,68
04-02-2-09-108 -p -00	0,31
04-02-2-09-108 -j -00	2,24
04-02-3-20-165A -j -00	0,79
04-02-1-06-235 -c -00	0,79
04-02-2-11-161 -b -00	1,92
04-02-3-14-112 -i -00	1,88
04-02-1-04-45 -i -00	4,30
04-02-2-08-47A -g -00	1,03
04-02-2-10-37 -g -00	0,31
04-02-3-13-75 -s -00	0,46
04-02-3-13-64 -f -00	1,25
04-02-3-13-63 -h -00	1,85
04-02-3-16-190 -fx -00	0,36
04-02-3-12-48 -f -00	0,87

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-14-112 -j -00	0,41
04-02-3-21-86A -p -00	1,47
04-02-3-13-64 -l -00	1,13
04-02-3-12-46 -t -00	0,44
04-02-3-20-168 -h -00	2,14
04-02-1-06-234 -h -00	0,30
04-02-3-14-98 -w -00	0,81
04-02-3-13-77 -l -00	0,57
04-02-3-12-34 -y -00	0,54
04-02-3-12-34 -b -00	0,33
04-02-1-04-162A -h -00	1,24
04-02-3-12-52 -r -00	0,77
04-02-3-12-35 -c -00	0,64
04-02-3-16-202 -a -00	1,83
04-02-3-16-192 -d -00	0,40
04-02-2-10-150 -r -00	1,38
04-02-3-13-76 -cx -00	0,18
04-02-1-04-45 -l -00	0,67
04-02-3-20-166 -h -00	1,81
04-02-1-06-217 -g -00	0,54
04-02-1-05-185 -c -00	5,98
04-02-1-05-195 -h -00	0,36
04-02-1-05-178 -f -00	0,68
04-02-1-05-180 -n -00	1,87
04-02-2-09-81 -c -00	1,25
04-02-2-09-115 -h -00	1,00
04-02-2-09-116 -g -00	0,10
04-02-2-09-117 -r -00	0,10
04-02-2-11-166 -m -00	0,12
04-02-2-09-118 -f -00	0,99
04-02-2-11-171 -c -00	0,51
04-02-2-07-4 -h -00	0,96
04-02-2-07-7 -j -00	0,35
04-02-2-08-66 -k -00	0,69
04-02-2-08-66 -l -00	0,74
04-02-1-04-142 -b -00	2,30
04-02-1-01-19 -a -00	1,55
04-02-1-01-23 -l -00	0,81
04-02-3-21-85A -o -00	0,16
04-02-2-09-110 -f -00	0,29
04-02-1-18-257 -g -00	0,73
04-02-3-13-77 -h -00	0,62
04-02-3-20-162 -a -00	6,38
04-02-3-12-52 -s -00	1,49

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-20-162 -j -00	0,32
04-02-3-20-162 -k -00	0,40
04-02-3-21-85A -g -00	0,17
04-02-1-06-216 -r -00	1,80
04-02-2-07-5 -m -00	0,13
04-02-3-21-84 -ax -00	0,26
04-02-3-21-84 -f -00	0,28
04-02-3-21-85 -z -00	0,72
04-02-3-21-85 -f -00	0,18
04-02-1-04-165 -k -00	0,38
04-02-2-07-9 -m -00	0,50
04-02-3-16-183 -d -00	0,53
04-02-3-16-192 -c -00	2,77
04-02-3-16-190 -t -00	0,35
04-02-3-16-184 -b -00	2,58

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-16-190 -j -00	2,79
04-02-3-13-67 -f -00	2,29
04-02-3-13-66 -c -00	2,62
04-02-3-20-168 -n -00	2,89
04-02-3-20-171 -j -00	1,74
04-02-3-20-160 -i -00	5,11
04-02-2-19-199 -a -00	4,35
04-02-3-12-80 -a -00	3,31
04-02-1-04-49 -k -00	1,24
04-02-1-04-49 -o -00	0,73
04-02-3-13-62 -m -00	0,64
04-02-2-07-9 -c -00	0,71
04-02-3-12-26 -b -00	2,08
04-02-2-08-47A -y -00	0,37
Razem	294,83

9.4. Zestawienie ostoi ksylobiontów w Nadleśnictwie Bircza

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-1-04-152 -a -00	36,58
04-02-1-04-143 -a -00	23,80
04-02-2-11-181 -c -00	2,01
04-02-2-11-181 -b -00	38,46
04-02-2-11-181 -d -00	2,89
04-02-2-11-185 -b -00	20,58
04-02-2-11-185 -c -00	2,23
04-02-2-11-185 -a -00	1,90
04-02-2-11-181 -a -00	0,32
04-02-2-11-187 -c -00	2,21
04-02-2-11-184 -a -00	2,87
04-02-2-08-188 -a -00	0,69
04-02-2-08-51 -b -00	7,52
04-02-2-08-189 -a -00	3,14
04-02-2-08-190 -c -00	7,73
04-02-2-08-190 -a -00	37,50
04-02-2-08-189 -c -00	2,50
04-02-2-08-189 -b -00	13,49
04-02-2-08-188 -b -00	11,58
04-02-2-08-51 -c -00	11,88
04-02-2-08-49 -c -00	11,27
04-02-2-08-50 -d -00	3,09
04-02-2-08-49 -b -00	6,91

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-2-08-49 -a -00	5,52
04-02-2-08-189 -d -00	5,50
04-02-2-08-191 -a -00	35,76
04-02-2-08-49 -g -00	4,01
04-02-2-08-49 -f -00	8,76
04-02-2-08-49 -d -00	4,28
04-02-2-08-50 -h -00	12,74
04-02-2-08-50 -a -00	32,75
04-02-2-08-50 -b -00	9,47
04-02-2-07-28 -a -00	12,13
04-02-2-07-29 -d -00	1,69
04-02-2-07-29 -c -00	8,80
04-02-2-07-29 -f -00	1,60
04-02-2-07-30 -d -00	1,15
04-02-2-07-30 -a -00	3,63
04-02-2-07-30 -g -00	5,09
04-02-2-07-30 -f -00	5,38
04-02-2-07-30 -c -00	9,26
04-02-2-07-30 -b -00	7,87
04-02-2-07-8 -c -00	0,89
04-02-2-07-17 -b -00	7,19
04-02-2-07-31 -c -00	2,45
04-02-2-07-31 -d -00	3,42

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-2-07-32 -h -00	2,36
04-02-2-07-32 -g -00	1,96
04-02-2-07-32 -d -00	10,12
04-02-2-07-32 -i -00	1,29
04-02-2-07-32 -j -00	1,80
04-02-2-07-33 -c -00	9,19
04-02-2-07-33 -a -00	4,25
04-02-2-07-31 -a -00	4,87
04-02-2-07-31 -b -00	5,98
04-02-2-07-32 -b -00	3,06
04-02-2-07-32 -c -00	7,88
04-02-2-07-32 -a -00	3,07
04-02-2-07-33 -b -00	4,12
04-02-2-07-33 -d -00	13,05
04-02-3-14-117 -a -00	24,16
04-02-3-14-116 -a -00	5,48
04-02-3-14-107 -a -00	28,45
04-02-3-14-105 -a -00	14,54
04-02-3-14-106 -b -00	33,80
04-02-3-14-116 -b -00	17,85
04-02-3-14-115 -f -00	16,90
04-02-3-14-115 -b -00	15,74
04-02-3-14-106 -a -00	6,13
04-02-3-14-105 -c -00	6,62
04-02-3-14-105 -b -00	2,92
04-02-3-14-115 -a -00	1,63
04-02-3-14-115 -c -00	1,67
04-02-3-14-105 -d -00	13,51
04-02-3-14-114 -b -00	14,96
04-02-3-14-114 -a -00	8,23
04-02-3-14-115 -d -00	3,62
04-02-3-15-254 -a -00	46,83
04-02-3-15-231 -d -00	7,94
04-02-3-15-234 -d -00	17,17
04-02-3-15-235 -d -00	17,02
04-02-3-15-235 -c -00	9,64
04-02-3-15-236 -c -00	7,95
04-02-3-15-233 -d -00	24,70
04-02-3-15-232 -c -00	4,81
04-02-3-15-231 -c -00	1,24
04-02-3-15-232 -a -00	15,12
04-02-3-15-231 -b -00	1,58
04-02-3-15-234 -b -00	10,89
04-02-3-15-235 -b -00	20,47

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-15-234 -c -00	14,92
04-02-3-15-248 -b -00	31,86
04-02-3-15-233 -a -00	1,04
04-02-3-15-233 -c -00	4,76
04-02-3-15-233 -b -00	4,09
04-02-3-15-236 -d -00	9,27
04-02-3-15-249 -a -00	3,30
04-02-1-04-144 -g -00	1,01
04-02-1-04-143 -r -00	0,75
04-02-1-04-143 -b -00	4,30
04-02-1-04-144 -h -00	0,34
04-02-1-04-144 -i -00	1,96
04-02-1-04-144 -b -00	11,54
04-02-1-04-144 -f -00	0,95
04-02-1-04-144 -a -00	2,22
04-02-2-07-29 -a -00	1,59
04-02-2-07-29 -h -00	1,38
04-02-2-07-29 -g -00	3,72
04-02-2-07-29 -i -00	2,45
04-02-2-07-29 -k -00	6,02
04-02-2-07-28 -b -00	6,57
04-02-2-07-28 -c -00	3,20
04-02-2-07-29 -j -00	3,64
04-02-2-07-29 -b -00	7,11
04-02-1-04-154 -a -00	16,83
04-02-1-04-154 -d -00	12,75
04-02-2-08-188 -f -00	13,30
04-02-2-11-184 -b -00	36,83
04-02-2-11-186 -a -00	18,63
04-02-1-04-156 -a -00	30,38
04-02-2-11-187 -a -00	16,48
04-02-2-11-187 -b -00	3,82
04-02-3-15-232 -b -00	8,97
04-02-1-04-153 -a -00	38,30
04-02-3-15-253 -a -00	26,52
04-02-3-15-253 -b -00	6,86
04-02-3-15-252 -a -00	10,10
04-02-3-15-252 -b -00	30,04
04-02-3-15-251 -a -00	0,43
04-02-3-15-251 -b -00	24,65
04-02-3-15-250 -b -00	10,43
04-02-3-15-250 -a -00	25,26
04-02-3-15-249 -b -00	8,13
04-02-3-15-249 -c -00	37,00

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-15-248 -c -00	7,76
04-02-3-15-248 -a -00	9,33
04-02-3-15-247 -a -00	23,00
04-02-2-08-51 -a -00	27,75

Adres leśny	Pow /ha/
04-02-3-15-246 -a -00	46,22
04-02-1-04-154 -b -00	6,72
04-02-2-08-188 -c -00	4,93
Razem	1544,47

10. WYKAZ LITERATURY

- Alexandrowicz Z. 1989. Ochrona przyrody i krajobrazu Karpat polskich. *Studia Naturae*, ser. B. 33:1-241.
- Amarowicz A. 2001. Zagrożone gatunki ryb i minogów w ichtiofaunie województwa małopolskiego i śląskiego. *Rocz. Nauk. PZW* 14: 249-295.
- Augustyn L., Bieniasz K., Skóra S., Włodek J. 1998. Ichtyofauna dorzecza rzeki Ropy. *Rocz. Nauk. PZW* 11:29-50.
- Barańska K. 2014. Podręcznik najlepszych praktyk ochrony kseroterm. Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, Warszawa.
- Batko S. 1938. O florze okolic Przemyśla. *Kosmos* T. 63, Lwów.
- Bieniek M., Wolsan M., Okarma H. 1998. Historical biogeography of the lynx in Poland. *Acta zoologica cracoviensis* 41(1): 143-147.
- Bobek M. i in. 1998. Distribution and population size of wolves in Polska. *Journal of Wildlife Reserch* 3(1): 1-10.
- Bobek M. K., Perzanowski, W., Śmietana. 1992. The influence of snow cover on the patterns of selection withing red deer population by wolves in Bieszczady Mountains, Poland. W: *Global trends in wildlife Management*. Świat-Press. Kraków-Warszawa Vol. 2: 341-348.
- Bobiec A. 2014. Trudności ochrony ekosystemów i różnorodności gatunkowej na terenach leśnych i ich przyczyny. W: M. Mirek., A. Nikiel (red.). 2014. Ochrona przyrody w Polsce wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych. Komitet Ochrony Przyrody PAN, Kraków., ss. 37-47.
- Brożek S. 1993. Przekształcenia górskich gleb porolnych przez olszę szarą (*Alnus incana*). *Zesz. Nauk. AR w Krakowie. Rozprawy habil.* 184.
- Brzeziński M., Romanowski J., Cygan J.P., Pabian M. 1996. Otter *Lutra lutra* distribution In Polska. *Acta Theriol.* 41(2): 113-126.
- Brzuski P., Kulczyca A. 1999. Bóbr – symbol powrotu do natury. *Polski Związek Łowiecki*, Warszawa.
- Bucholz L., Komosiński K., Melke A., Michalski R., Sienkiewicz P. 2011. Nowe dane o występowaniu *Rhysodes sulcatus* (Fabr.) (*Coleoptera: Rhysodidae*) na terenie Nadleśnictwa Bircza w południowo-wschodniej Polsce. *Wiadomości Entomologiczne* 30(3): 179-181.
- Bucholz L., Kuberski Ł., Michalski R., Melke A., Olbrycht T. 2013. Chrząszcze (*Coleoptera*) z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej na obszarze projektowanego Turnickiego Parku Narodowego i w jego okolicach. *Roczniki Bieszczadzkie* 21: 297-317.
- Bucholz L., Olbrych T., Melke A. 2012. Występowanie *Boros schneideri* (Panzer, 1796) (*Coleoptera: Boridae*) w południowo-wschodniej Polsce. *Wiadomości Entomologiczne* 31(3): 207-209.
- Budka M., Ręć P., Osiejuk T.S., Jurczak K. 2012. Zagęszczenie samców derkacza *Crex crex* na wybranych powierzchniach w Polsce. *Ornis Polonica* 53: 165-174.
- Bylicka M. 2011. Sowy terenów leśnych zachodniej części Pogórza Przemyskiego. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 67: 415-425.
- Cais L. 1963. Materiały do ssaków województwa rzeszowskiego. *Zesz. Nauk. Uniw. Adama Mickiewicza, Pozn., Biol.* 4: 22-40.
- Chodkiewicz T., Neubauer G., Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Ostasiewicz M., Wylegała P., Ławicki Ł., Smyk B., Betleja J., Gaszewski K., Górski A., Grygoruk G., Kata K., Krogulec J., Lenkiewicz W., Marczakiewicz P., Nowak D., Pietrasz

- K., Rohde Z., Rubacha S., Stachyra P., Świętochowski P., Tumiel T., Urban M., Wieloch M., Woźniak B., Zielińska M., Zieliński P. 2013. Monitoring populacji ptaków Polski w latach 2012-2013. Biuletyn Monitoringu Przyrody 11: 1-72. GIOŚ, Warszawa.
- Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. Wyd. GIOŚ, Warszawa.
- Czech A. 1996. Jak masz bobra to sprawa dobra (a przynajmniej nie taka zła, czyli parę słów o sposobach zmniejszania szkód powodowanych przez bobry). Łowiec Polski, 11: 20-21.
- Czeszczewik D., Walankiewicz W. 2006. Logging and distribution of the White backed Woodpecker *Dendrocopos leucotos* in the Białowieża Forest. Annales Zoologici Fennici 43: 221-227.
- Czeszczewik D. 2009. Marginal differences between random plots and plots used by foraging White backed Woodpeckers demonstrates supreme primeval quality of the Białowieża National Park, Poland. Ornis Fennica 86: 30-37.
- Dembek W., Melke A., Michalski R., Przewoźny M. 2014. Potrzeba utworzenia Parku Narodowego Pogórza Karpackiego. W: M. Mirek., A. Nikiel (red.). 2014. Ochrona przyrody w Polsce wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych. Komitet Ochrony Przyrody PAN, Kraków., ss. 101-114.
- Dombrowski A., Goławski A., Kuźniak S., Tryjanowski P. 2000. Stan i zagrożenia populacji gąsiorka *Lanius collurio* w Polsce. Not. Orn. 41: 139-148.
- Dziubecki J., Pisarczyk E. 2014. Ewolucja ochrony gatunkowej w Polsce – historia, stan obecny i perspektywy. W: M. Mirek., A. Nikiel (red.). 2014. Ochrona przyrody w Polsce wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych. Komitet Ochrony Przyrody PAN, Kraków., ss. 115-131.
- Dzwonko Z. 1986. Klasyfikacja numeryczna zbiorowisk leśnych polskich Karpat. Fragm. flor. geobot. 30(2): 92-167.
- DGLP 2007. Inwentaryzacja przyrodnicza. Baza danych INVENT. GIOŚ [www.monitoringptakow.gios.gov.pl/]
- Gliwicz J. 1992. Różnorodność biologiczna: nowa koncepcja ochrony przyrody. Wiad. ekol. 38(4): 211-219.
- Głowaciński Z. 1997. Idea i niektóre zasady monitoringu biologicznego, ze szczególnym uwzględnieniem fauny. Roczniki Bieszczadzkie 6: 269-273.
- Głowaciński Z. (red.). 2001. Polska czerwona księga zwierząt. Kręgowce. PWRiL, Warszawa, 449 ss.
- Głowaciński Z. (red.). 2002. Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, 155 ss.
- Głowaciński Z. 2011. Karpackie kręgowce Vertebrata w świetle kryteriów Czerwonej Księgi. Roczniki Bieszczadzkie 19: 181-190.
- Głowaciński Z., Rabiński J. (red.). 2003. Atlas rozmieszczenia płazów i gadów Polski. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Kraków-Warszawa.
- Goławski A. 2006. Pokarm gąsiorka *Lanius collurio* w krajobrazie rolniczym wschodniej Polski. Not. Orn. 47: 208-213.
- Goławski A. 2007. Wielkość i umieszczenie gniazd gąsiorka *Lanius collurio* w krajobrazie rolniczym wschodniej Polski. Not. Orn. 48: 273-276.
- Gromadzki M. (red.) 2004. Ptaki. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Wyd. Min. Środowiska, Warszawa. T. 7 i 8.

- Greszta J., Niemtur S., Kiszka J., Barszcz J., Gruszczyńska J., Struś M. 1989. Ocena stopnia zagrożenia lasów górskich w oparciu o rośliny wskaźnikowe. W: Ocena zasobów leśnych w ekosystemach zagrożonych. 14: 70-92.
- Gula R., H. Krzakiewicz, J. Niemczyk, G. Łukacijewski, R. Paszkiewicz, M. Szkutnik, W. Kalinowski, A. Waśkiewicz. 2002. Inwentaryzacja wilków i rysi w południowoschodniej Polsce. Roczniki Bieszczadzkie 10: 373–389.
- Gutkowska B., Krowiak M., Łuczaj Ł., Niedźwiedzka J., Oklejewicz K. 2002. Notatki florystyczne z Pogórza Dynowskiego (Karpaty Zachodnie). Fragm.. Flor. Geobot. Polonica 9: 43-47.
- Gutowski J.M.. 2015: Ponurek Schneidera *Boros schneideri* (Panzer, 1796). W: Małgorzaty Makomaskiej-Juchiewicz i Macieja Bonka (red.). Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa, s. 162-187.
- Guziak R., Jakubiec Z. 2006. Bocian biały *Ciconia ciconia* (L.) w Polsce w roku 2004. Wyniki VI międzynarodowego Spisu Bociana Białego. Wyd. Pro Natura, Wrocław.
- Herbich J. (red.). 2004. Wody słodkie i torfowiska. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. T. 2. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Herbich J. (red.). 2004. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. T. 3. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
- Herbich J. (red.). 2004. Lasy i Bory. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. T. 5. Ministerstwo Środowiska.
- Horbulewicz I. 1933. Rozmieszczenie geograficzne kumaka (*Bombinator Merr*) na przestrzeni powiatów: Dobromil – Przemyśl – Jarosław. Kosmos. Ser. A. 58: 209-223.
- Hordowski J. 1999. Ptaki Polskich Karpat Wschodnich i Podkarpacia. T. I. Wyd. Mercator, Przemyśl.
- Hordowski J. 2012. Zagęszczenie derkacza *Crex crex* w Karpatach Wschodnich i brzeżnej części Kotliny Sandomierskiej. Ptaki Podkarpacia 12:137-146.
- IOP PAN (red.). 2006-2007. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. (mscr.). GIOŚ, Warszawa.
- Jakubowska-Gabara J. 1989. Leśne zbiorowiska zastępcze. Wiadomości Botaniczne.
- Janiszewski T., Głubowski M., Wojciechowski Z. 2008. Zmienność sukcesu lęgowego i rozmieszczenie gniazd bociana białego *Ciconia ciconia* w powiecie łączyckim między latami 1995 i 2004. Not. Orn. 49: 65-73.
- Jaworski A. 1997. Karpackie lasy o charakterze pierwotnym i ich znaczenie w kształtowaniu proekologicznego modelu gospodarki leśnej w górach.. Sylwan 141, a: 33-50.
- Jelonek M., Sobieszczyk P., Males M., Engel J. 2005. Weryfikacja istniejących ostoi Natura 2000 oraz propozycja specjalnych obszarów regionu alpejskiego dla ochrony gatunków ryb wymienionych w załączniku II Dyrektywy 92/43/EWG. Maszynopis, Warszawa, Ministerstwo Środowiska, WWF Polska.
- Jędrzejewski W., Borowik T., Nowak S. 2010. Wilk *Canis lupus* Linnaeus 1758. W: Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I. (red. M. Makomaska-Juchiewicz). GIOŚ, Warszawa, ss. 297-318.

- Jędrzejewski W., Jędrzejewska B., Zawadzka B., Borowik T., Nowak S., Mysłajek R.W. 2008. Habitat suitability model for Polish wolves *Canis lupus* based on long-term national census. *Animal Conservation* 11: 377-390.
- Jędrzejewski W., Niedziałkowski M., Mysłajek R.W., Nowak S., Jędrzejewska B. 2005. Habitat selection by wolves *Canis lupus* in the uplands and mountains of southern Poland. *Acta Teriologica* 50: 417-728.
- Jędrzejewski W., Nowak S., Borowik T., Jędrzejewska B. 2002. Wilk i ryś w Polsce – Wyniki inwentaryzacji w 2001 roku. *Kosmos* 51(4): 491-499.
- Jędrzejewski W., Nowak S., Borowik T., Mysłajek R.W., Okarma H., Czarnowska S., Jędrzejewska B., 2008b. Inwentaryzacja wilków i rysi w nadleśnictwach i parkach narodowych Polski. Raport z sezonu 2006/2007. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża (mscr.).
- Jędrzejewski W., Nowak S., Schmidt K., Jędrzejewska B. 2002. Wilk i ryś w Polsce – wyniki inwentaryzacji w 2001 roku. *Kosmos* 51(4): 491-499.
- Juszczyk W. 1987. Płazy i gady krajowe. Cz.1 Wiadomości ogólne. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Juszczyk W. 1987. Płazy i gady krajowe. Cz.2 Płazy. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Kajtoch Ł. 2009. Występowanie dzięciołów: trójpalczastego *Picoides tridactylus* i białogrzbiatego *Dendrocopos leucotos* w Beskidzie Wyspowym. *Not. Orn.* 50: 85-96.
- Karczmarz K., Piórecki J. 1977. Materiały do flory roślin naczyniowych Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Przemyskiego. *Rocznik Przemyski* T. XVIII, TPN w Przemyślu, Przemyśl.
- Kącki Z. 2010. Ochrona zagrożonych siedlisk przyrodniczych w programie rolnośrodowiskowym. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa.
- Kociuba M. 2012. Czynniki wpływające na skład diety puszczyka uralskiego *Strix uralensis* na Pogórzu Środkowobeskidzkim. *Ornis Polonica* 53: 283-292.
- Kołder W. 1973. Ryby i zagospodarowanie rybactwa dorzecza Sanu. W: Środowisko przyrodnicze dorzecza Sanu., s. 93-123. Tow. Przyjaciół Nauk w Przemyślu. Przemyśl.
- Komitet Ochrony Orłów. Monitoring Ptaków Drapieżnych – Instrukcja prac terenowych wraz z formularzami. <http://monitoringptakow.gios.gov.pl/48.mpd.html>
- Kowerski S., Sienkiewicz P. 2002. Przyczynek do poznania chrząszczy Beskidu Niskiego. *Nowy Pamiętnik Fizjogr.* 1(1): 85-88.
- Kozłowska B., Matuszkiewicz J.M. 1993. Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski – jaworzyny górskie. *Fragm. flor. geobot.* 38: 227-302.
- Kucharski R. 1998. Metody oceny liczebności par lęgowych zimorodka *Alcedo atthis*. *Not. Orn.* 39: 105-110.
- Kucharski R. 2004. *Alcedo atthis* – Zimorodek. W: Gromadzki M. (red.). Ptaki. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Wyd. Min. Środowiska, Warszawa. T. 7 i 8. ss. 245-249.
- Kucharzyk S. 2007. Inwentaryzacja siedlisk nieleśnych i roślin naczyniowych z listy Natura 2000 na terenie nadleśnictwa Bircza - LKP "Lasy Birczańskie". Materiały niepublikowane.
- Kubisz D. 2004. *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) zagłębek bruzdkowany. W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). Gatunki zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradnik ochrony siedlisk i gatunków NATURA 2000. poradnik metodyczny. Tom 6. Ministerstwo Środowiska, Warszawa.

- Kuczyński L., Chylarecki P. 2012. Atlas pospolitych ptaków lęgowych Polski. Rozmieszczenie, wybiórczość siedliskowa, trendy. GIOŚ, Warszawa.
- Kukuła K., Bylak A., Kukuła E., Wojtan A. 2008. Wpływ bobra europejskiego *Castor fiber* L. na faunę potoku górskiego. Roczniki Bieszczadzkie 16: 375-388.
- Kuntze R. 1930. Przyczynek do znajomości fauny ssaków południowej Polski. Kosmos, Lwów, A 55, ½: 219-232.
- Kunysz P., Hordowski J. 2000. Ptaki Polskich Karpat Wschodnich i Podkarpacia. T II. Wyd. Mercator, Przemyśl.
- Makomaska-Juchiewicz M. (red.) 2010. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa.
- Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.) 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa.
- Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.) 2012. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa.
- Makomaska-Juchiewicz, M. Bonk M. (red.) 2015. Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIO Ś, Warszawa.
- Marszałek E. 2011. Gospodarka leśna w karpackiej części Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krośnie i jej wpływ na ochronę przyrody. Roczniki Bieszczadzkie 19: 59-75.
- Maser C., Anderson R.G., Cromack Jr. K., Williams J.T., Martin R.E. 1979. Dead and down woody material. In: Wildlife habitats in managed forests (ed. J.W. Thomas): 78-95. The Blue Mountains of Oregon and Washington, USDA Forest Service, Agriculture Handbook No. 553, Portland-Washington DC.
- Matuszkiewicz J. 1997. Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski. Cz. 3. Lasy i zarośla lęgowe. Phytocenosis, 5, 1: 3-66.
- Matuszkiewicz J. 1997. Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski. Cz. 4. Bory świerkowe i jodłowe. Phytocenosis, 6,3: 151-226.
- Matuszkiewicz J.M. 2001. Zespoły leśne Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Matuszkiewicz W.A. 1973. Przegląd fitosocjologiczny zbiorowisk leśnych Polski. Cz. I. Lasy Bukowe. Phytocenosis 2, 2: 1143-201.
- Matuszkiewicz W.A. 2013. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Medwecka-Kornaś A. 1977. Zespoły leśne i zaroślowe. W: Szata roślinna Polski. T. 2, wyd. III, PWN, Warszawa: 383-441.
- Michalski R., Kuberski Ł. 2013. (msc). Raport z monitoringu martwego drewna, przeprowadzonego na potrzeby opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Słonne PLH180013 w 2012/2013 roku. Leszczawa Dolna.
- Mikusek R. 2001. Biologia rozrodu oraz liczebność sóweczki *Glaucidium passerinum* w Górach Stołowych. Not. Orn. 42: 219-232.
- Mikusek R. (red.). 2005. Metody badań i ochrony sów. FWIE, Kraków 2005.
- Mirek M., Nikiel A. (red.). 2014. Ochrona przyrody w Polsce wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjnych.
- Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H. (red.). 2008. Czerwona Księga Karpat Polskich. Rośliny naczyniowe. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, 615 ss.
- Mirek Z., Piękoś-Mirkowa H., Zajac A., Zajac M. 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland. A checklist. W. Szafer Institute of Botany. Polish Academy of Science, Kraków, 442 ss.

- Młynarski M. 1987. Płazy i gady Polski. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa
- Mróz W. (red.) 2010. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część I. GIOŚ, Warszawa.
- Mróz W. (red.) 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część II. GIOŚ, Warszawa.
- Mróz W. (red.) 2012. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część III. GIOŚ, Warszawa.
- Mróz W. (red.) 2015. Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Część IV. GIOŚ, Warszawa.
- Okarma H. 1984. The physical condition of red deer falling prey to the Wolf and lynx harvested in the Carpathian Mountains. *Holarctic Ecology* 14: 169-172.
- Okarma H. 2000. Ryś. Oficyna Wydawnicza „Nasz Świat”. Warszawa: 1-80.
- Okarma H., Gula R., Brewczyński P., 2011. Krajowa strategia ochrony wilka warunkująca trwałość gatunku w Polsce. SGGW, Warszawa, 82 ss.
- Okarma H., W. Jędrzejewski, B. Jędrzejewska, S. Nowak, W. Śmietana. 1998. Strategia ochrony i gospodarowania populacją wilka w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 1-38 (manuskrypt).
- Olaczek R. 1974. Kierunki degradacji fitocenoz leśnych i metody ich badania. *Phytocenosis*, 3, 3-4: 179-190.
- Olbrycht T. 2005. Występowanie chrząszczy z rodzaju *Carabus* (Col., *Carabidae*) na terenie Podkarpacia. Zeszyty Naukowe Południowo-Wschodniego Oddziału Polskiego Towarzystwa Inżynierii Ekologicznej z siedzibą w Rzeszowie i Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego Oddział w Rzeszowie, 6: 71-76.
- Olbrycht T. 2014. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) obszaru Natura 2000 „Patria nad Odrzechową”. *Roczniki Bieszczadzkie* 22: 321-327.
- Olbrycht T., Melke A., Michalski R., Kuberski Ł. 2014. Występowanie zgniotka cynobrowego *Cucujus cinnaberinus* (Scopoli, 1762) (Coleoptera, Cucujidae) w Bieszczadach i Beskidzie Niskim. 2005. *Roczniki Bieszczadzkie* 22: 311-320.
- Olbrycht T., Melke A., Kuberski Ł. 2015. Występowanie *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) i *Boros schneideri* (Panzer, 1796) w obszarach Natura2000 „Bieszczady” (część wschodnia) i „Moczały”. *Roczniki Bieszczadzkie* 23: 189-197.
- Pawlaczyk P. i inni. 2013. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przemyska PLH180012 w województwie podkarpackim – projekt, na zlecenie RDOŚ w Rzeszowie.
- Pawłowski J. (red.). 2000. Bezkręgowce Bieszczadów Zachodnich ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Część I. Monografie Bieszczadzkie 7.
- Pawłowski J. 2008. Reliktowe chrząszcze Coleoptera „Puszczy Karpackiej”. *Roczniki Bieszczadzkie* 16:317-324.
- Pawłowski J. 2011. Karpaty polskie jako ostoja i azyl zagrożonych gatunków kręgowców. *Roczniki Bieszczadzkie* 19: 231-245.
- Pawłowski J., Petryszak B., Kubisz D., Szałko P. 2000. Chrząszcze (Coleoptera) Bieszczadów Zachodnich. Monografie Bieszczadzkie 8: 9-143.
- Perzanowski K. 2012. Korytarze ekologiczne dla dużych ssaków w ekoregionie karpackim. *Roczniki Bieszczadzkie* 20: 123-133.
- Pilot M., Jędrzejewski W., Branicki W., Sidorowicz V.E., Jędrzejewska B., Stachura K., Funk S.M. 2006. Ecological factors influence population genetic structure of European grey wolves. *Molecular Ecology* 15: 4533-4553.

- Pitucha G. 2007. Rozmieszczenie i liczebność oraz elementy ekologii rozrodu orlika krzykliwego *Aquila pomarina* na terenie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Birczańskie”. Ptaki Podkarpacia 11: 41-45.
- Pitucha G. 2013. Raport z wykorzystania żerowisk przez orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*) w obszarze Natura 2000 Pogórze Przemyskie PLB180001 oraz Góry Słonne PLB180003.
- Plewa R., Niemiec P. 2010. Nowe stanowiska *Rhysodes sulcatus* (Fabricius, 1787) (Coleoptera, Rhysodidae) w Polsce. Wiad. entomol. 29(1): 58-59.
- Połtowicz A. 1997. Występowanie i ekspansja bobra europejskiego (*Castor fiber* L.) w polskim regionie karpackim. Praca magisterska. Kraków, Poznań, Zakład Zoologii Leśnej i Łowiectwa AR.
- Przewoźny M., Buczyński P., Greń C., Ruta R., Tończyk G. 2011. New localities of *Elmidae* (Coleoptera: Byrrhoidea) white a revised checklist of species occurring in Poland. Polish Journal of Entomology 80(2): 365-390.
- Przewoźny M., Ruta R. 2010. Nowe stanowiska chrząszczy z rodziny *Hydraenidae* (Coleoptera: Staphylinoidea) wraz z krytyczną listą gatunków występujących w Polsce. Wiadomości Entomologiczne 29(3): 141-155.
- Ptaki Karpat [<http://www.ptakikarpat.pl/>].
- Schramm W. 1958. Lasy i zwierzyzna w Gór Sanockich. Pozn. Tow. Przyj. Nauk, Kom. Nauk Rolniczych i Leśnych, nr 5.
- Sikorska E. 1999. Aktualne problemy typologii leśnej na terenach wyżynnych i górskich. Sylwan nr 11.
- Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. 2007. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985 – 2004. Wyd. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
- Sikora A., Mikusek R. 2009. Włochatka *Aegolius funereus*. W: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.). 2009. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią. Wyd. GIOŚ, Warszawa, 475-483.
- Sobociński W., Kajzer K. 2012. Raport końcowy podsumowujący temat badawczy: „Określenie czynników determinujących populacje dzięcioła biało-grzbiatego *Dendrocopos leucotos* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus* w Puszczy Białowieskiej”. Warszawa.
- Sobociński W., Kajzer K. 2015. Raport końcowy podsumowujący temat badawczy: „Monitoring populacji dzięcioła biało-grzbiatego *Dendrocopos leucotos* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus* na stałej powierzchni próbnej oraz kontynuacja określenia czynników determinujących występowanie tych gatunków w zagospodarowanej części Puszczy Białowieskiej”. Warszawa.
- Sokołowski A.W., Kliczkowska A., Grzyb M. 1997. Określenie jednostek fitosocjologicznych wchodzących w zakres siedliskowych typów lasu. Prace IBL nr 32, ser. A, Warszawa.
- Stachyra P., Tchórzewski M., Kobylas T., Cymbała R., Mazurek P., Frączek T. 2005. Rozmieszczenie, liczebność oraz preferencje siedliskowe puszczyka uralskiego *Strix uralensis* i włochatki *Aegolius funereus* w lasach Roztocza i Puszczy Solskiej. Not. Orn. 46: 41-48.
- Stój M. 2006. Orzeł przedni *Aquila chrysaetos* w polskiej części Karpat w latach 1997–2005. Rocz. Bieszcz. 14:155-166.
- Stój M. 2008. Rozmieszczenie, liczebność i wybrane aspekty ekologii rozrodu orła przedniego *Aquila chrysaetos* w polskiej części Karpat w latach 1997-2007. Not. Orn. 49:112.

- Stój M., Ćwikowski C., Zub K. 2000. Pokarm orła przedniego *Aquila chrysaetos* w polskiej części Karpat. Not. Orn. 41: 187-200.
- Stój M., Kozik B., Kawrciany B. 2011. Orzeł przedni *Aquila chrysaetos* w polskiej części Karpat w latach 2008–2011. Chrońmy Przyr. Ojcz. 67: 483-493.
- Szafran G., Szafran D. 1992. Dokumentacja do utworzenia rezerwatu przyrody „Przełom Hołubli” (mscr.). Archiwum UW w Przemyślu.
- Śmietana W. 1998. Drapieżnictwo wilków jako czynnik śmiertelności w zespole kopytnych na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego i w jego otoczeniu. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Rozprawa doktorska. Kraków-Suche Rzeki: 1-57.
- Śmietana W. 2000. Bieszczadzka populacja wilka. W: Populacje dużych ssaków drapieżnych. Kręgowce Bieszczadów Zachodnich ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Monografie Bieszczadzkie 9: 127-146.
- Śmietana W. 2013. Koncepcja monitoringu liczebności i rozmieszczenia wilka *Canis lupus* w Polsce. Roczniki Bieszczadzkie 21: 212-233.
- Śmietana W., Klimek A. 1993. Diet of wolfes in the Bieszczady Mountains, Poland. Acta Theriol. 38: 245-251.
- Śnieżko S., Okarma H., Śmietana W. Sposób wykorzystania przestrzeni przez rysie w Karpatach. W: Bioróżnorodność i ochrona ssaków w Polsce. Streszczenie referatów i posterów. VIII Ogólnopolska Konferencja Teriologiczna, Lublin: 115.
- Świerad J. 1988. Płazy Karpat Polskich w ujęciu wertykalnym. Inst. Kształcenia Nauczyciel w Katowicach, Katowice, s. 195.
- Szafer W., Zarzycki K. (red.). 1977. Szata roślinna Polski. Wydanie III. PWN Warszawa. T. 2, W: Szata roślinna gór polskich.: 189-252.
- Starzyk R.J., Grodzki W., Kosibowicz M., Michalewicz J., Rossa R. 2008. Stare i martwe drzewa jako miejsce występowania chrząszczy ksylobiontycznych i dendrofilnych. Roczniki Bieszczadzkie 16: 325-348.
- Tomiałojć L. Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Wyd. PTPP „pro Natura”, Wrocław.
- Towpasz K., Zemanek B. 1995. Szata roślinna. W: Karpaty Polskie (red. J. Warszńska). Uniwersytet Jagielloński, ss. 77-93.
- Trella T. 1923. Wykaz chrząszczy okolic Przemyśla. Cliavicornia. Polskie Pismo Entomologiczne – Sekcja Entomologiczna Oddziału Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika we Lwowie 2: 110-123.
- Trella T. 1925. Wykaz chrząszczy okolic Przemyśla. Elateridae – Sprężyki, Eucnemidae – Goleńczyki, Cerambycidae – Kózki. Pol. Pismo Ent., Lwów, 4: 92-96.
- Trella T. 1926. Wykaz chrząszczy okolic Przemyśla – *Cicindelidae*, *Carabidae*, *Rhysodidae*. Pol. Pismo Ent., Lwów, 5: 68-73.
- Trella T. 1938. Turnica pod Przemyślem. Ochr. Przyr. 17: 203-209.
- Trella T. 1939. Notatki koleopterologiczne z okolic Przemyśla. I Polskie Pismo entom. – Sekcja Entomologiczna Oddziału Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. M. Kopernika we Lwowie 16-17: 59-86.
- Walankiewicz W., Czeszczewik D., Mitrus C., Bida E. 2002. Znaczenie martwych drzew w lasach liściastych dla zespołu dzięciołów w Puszczy Białowieskiej. Not. Ornit. 43: 61-71.
- Walankiewicz W., Czeszczewik D., Tumiel T., Stański T. 2011. Występowanie dzięciołów w liściastych drzewostanach Puszczy Białowieskiej – porównanie drzewostanów ściśle chronionych i użytkowanych. Ornithologica 52: 161-168.

- Wesołowski T., Czeszczewik D., Rowiński P. 2005. Effects of forest management on Three-toed Woodpecker *Picoides tridactylus* distribution in the Białowieża Forest (NE Poland): conservation implications. *Acta Ornithologica* 40: 53-60.
- Wilk T., Bobrek R., Pępkowska-Król A., Neubauer G., Kosicki J.Z. (red). 2016. Ptaki polskich Karpat – stan, zagrożenia, ochrona. OTOP, Marki.
- Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.) 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu w Polsce. Wyd. OTOP, Marki.
- Witkowska-Wawer L. 1994a. Szata roślinna projektowanego Parku Narodowego na Pogórzu Przemyskim. *Rocznik Przemyski*. T. XXIX-XXX, z. 6, TPN w Przemyślu, Przemyśl.
- Witkowska-Wawer L. 1994b. Zarys charakterystyki fitosocjologicznej i siedliskowej lasów województwa przemyskiego. *Rocznik Przemyski*, T. XXXIII, z. 4, TPN w Przemyślu, Przemyśl.
- Wolan M., Bieniek M., Buchalczyk T. 1992. The history of distribution and numerical changes of the wolf *Canis lupus* L. in Polska. In: B. Bobek, K. Perzanowski, W. Regalin (eds.) *Global trends in wildlife management*. Trans 18th IUGB Congress. Świat Press s. 375-380.
- Wołoszczak E. 1895. Z granicy flory zachodnio- i wschodniokarpackiej. *Spraw. Kom. Fizjogr.* AU 31: 119-159.
- Wołoszyn B.W. 1992. Chiroptera. W: *Polska czerwona księga zwierząt* (red. Z. Głowaciński, s. 37-47. PWRiL, Warszawa.
- www.clc.gios.gov.pl „Projekt Corine Land Cover 2012 w Polsce został zrealizowany przez Instytut Geodezji i Kartografii i sfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Wyniki projektu zostały pozyskane ze strony internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska clc.gios.gov.pl.”
- Zarzycki K., Szelaż Z. 2006. Red list of the vascular plants of Poland. In: *Red list of plants and fungi in Poland* (ed. Z. Mirek, K. Zarzycki, W. Wojewoda, Z. Szelaż). W Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, pp.: 11-20.
- Zawadzka D., Ciach M., Figarski T., Kajtoch Ł., Rejt Ł. 2013. Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. GDOŚ, Warszawa.
- Żurowski W., Kasperczyk B. 1990. Wyniki reintrodukcji bobrów w górskich strumieniach Karpat. *Ochr. Przyr.* 47: 201-213.

11. KRONIKA

